

Janez Dular

**GRADIVO ZA TOPOGRAFIJO DOLENJSKE, POSAVJA
IN BELE KRAJINE V ŽELEZNI DOBI**

3. DEL

Zbirka / Series
Uredniki zbirke / Editors of the series

E-Monographiae Instituti Archaeologici Sloveniae 10/3
Jana Horvat, Benjamin Štular, Anton Velušček

Janez Dular

**GRADIVO ZA TOPOGRAFIJO DOLENJSKE, POSAVJA IN BELE KRAJINE V
ŽELEZNI DOBI. 3. DEL**

*Urednica, tehnična ureditev in prelom /
Editor, Technical Editor and DTP*

Mateja Belak

Založnik / Publisher

Založba ZRC

Zanj / Represented by

Oto Luthar

Glavni urednik založbe / Editor-in-Chief

Aleš Pogačnik

Izdajatelj / Issued by

ZRC SAZU, Inštitut za arheologijo

Zanj / Represented by

Anton Velušček

*Risba na naslovnici /
Front cover drawing*

Cvinger pri Dolenjskih Toplicah (kat. št. 464), Branževcevec 1 (kat. št. 465)
in Branževcevec 2 (kat. št. 466) (po Dular, Tecco Hvala 2007; osnova: atlas okolja
© ARSO). M. = 1:5000.

Ljubljana 2021; prva e-izdaja / first e-edition

Knjiga (pdf) je pod pogoji licence Creative Commons 4.0 CC-BY-NC-SA
prosto dostopna tudi v elektronski obliki (pdf) / The book (pdf) is freely
available under the Creative Commons 4.0 CC-BY-NC-SA

DOI: https://doi.org/10.3986/9789610505105_3

Kataložni zapis o publikaciji (CIP) pripravili v Narodni in univerzitetni
knjižnici v Ljubljani
COBISS.SI -ID= 45895683
ISBN 978-961-05-0510-5 (pdf)

Janez Dular

**GRADIVO ZA TOPOGRAFIJO
DOLENJSKE, POSAVJA IN BELE KRAJINE V ŽELEZNI DOBI**

3. DEL

LJUBLJANA 2021

VSEBINA

1. DEL

Uvodna beseda	5
Katalog najdišč (od kat. št. 1 do 185)	9

2. DEL

Katalog najdišč (od kat. št. 186 do 360)	373
--	-----

3. DEL

Katalog najdišč (od kat. št. 361 do 510)	739
Literatura	1073
Imenik krajev	1091
Imenik najdišč	1107
Karta najdišč (<i>pril. 1</i>)	1121

KATALOG NAJDIŠČ

(od kat. št. 361 do 510)

POJASNILA H KATALOGU NAJDIŠČ

V pričujoči publikaciji smo obdržali zasnovo kataloga najdišč iz monografije Janeza Dularja in Sneže Tecco Hvala *Jugovzhodna Slovenija v starejši železni dobi, Opera Instituti Archaeologici Sloveniae 12, 2007*. Najdišča imajo torej iste kataloške številke in so urejena po enakem vrstnem redu. S tem je omogočena interakcija med obema publikacijama. Nova najdišča (skupaj jih je 93) so označena s številko najbližje že upoštevane lokacije, dodana pa ji je črka (npr. 1A).

Podatki o posameznem najdišču si sledijo po naslednjem vrstnem redu:

- Kataloška številka najdišča (okrajšava Kat. št.);
- Najdišče (praviloma ledinsko ime);
- Kraj (praviloma ime najbližjega kraja);
- TTN (številka lista Temeljnega topografskega načrta 1:5000; izjemoma 1:10.000); Gauss–Krügerjevi koordinati y in x.
- Tip najdišča;
- Datacija;
- Opis;
- Arhivski viri;
- Literatura.

Seznam kratic:

AO NMS – Arheološki oddelek Narodnega muzeja Slovenije;

AS – Arhiv republike Slovenije;

Iza ZRC SAZU – Inštitut za arheologijo Znanstvenoraziskovalnega centra Slovenske akademije znanosti in umetnosti;

NHMW – Naturhistorisches Museum Wien;

NMS – Narodni muzej Slovenije;

NUK – Narodna in univerzitetna knjižnica.

SEZNAM NAJDIŠČ 3. DELA

<i>Kat. št.</i>	<i>Najdišče</i>	<i>Kraj</i>	<i>Razdelek na karti (pril. 1)</i>	<i>Stran</i>
361	Farovške njive	Otočec	6 E	745, 746
362	Starograjska hosta	Otočec	6 E	747, 748
363	Žabjek	Otočec	6 E	749, 750
364	Mali deli	Šmarješke Toplice	6 D	751, 752
364A	Zabrezovica	Šmarješke Toplice	6 D	753, 754
364B	Goli hrib	Šmarješke Toplice	6 D	755, 756
364C	Resnice	Šmarješke Toplice	6 D	757
365	Bevčev gozd	Lutrško selo	6 D	758
366	Tratnikova hosta	Lutrško selo	6 D	759
367	Vidmarjev gozd	Dobovo	6 D	760
368	-	Dolenje Kronovo	6 D	761
369	Čevnice	Žaloviče	6 D	762–764
370	Golobič	Gorenja vas pri Šmarjeti	6 D	765
371	Gomila nad Zavetrščico	Brezovica	6 D	766, 767
372	Deli	Brezovica	6 D	768, 769
373	Volčji breg	Brezovica	6 D	770–772
374	Hrastovec	Obrh pri Šmarjeti	6 D	773–775
375	Gmajna	Brezovica	6 D	776, 777
376	Nad Lošprenom	Strelac	6 D	778, 779
377	Pri jezeru	Šmarješke Toplice	6 D	780, 781
378	Ivanec	Družinska vas	6 D	782–789
379	Gradenjska hosta	Gradenje	6 D	790–796
380	Mlada Vina	Strelac	6 D	797–802
381	Laze	Vinji vrh	6 D	803–806
381A	Parcela 1510	Orešje	6 D	807
381B	Groblje	Osrečje	6 D	808–810
382	Veliki Vinji vrh	Bela Cerkev	6 D	811–818
383	Jelševac	Vinji vrh	6 D	819
384	Strmec	Bela Cerkev	6 D	820–825
385	Srednji hrib	Vinji vrh	6 D	826
386	Vihra	Draga	6 D	827–829
387	Vovk	Bela Cerkev	6 D	830
388	Dolge njive 1	Bela Cerkev	6 D	831
389	Dolge njive 2	Bela Cerkev	6 D	832
390	Koreničeva hosta	Gorenja Gomila	6 D	833
391	Sv. Urh	Čadraže	6 D	834
392	Hribec	Gorenja Gomila	6 D	835
393	Krničeva hosta	Prapreče	6 D	836
394	Pleskovičeva njiva	Gorenja Gomila	6 D	837
395	Čadraška hosta	Dolenji Maharovec	6 D	838
396	Razdrška hosta	Razdrto	6 D	839
397	Dobravška hosta	Dobravica	6 E	840
398	-	Šentjernej	7 E	841
399	Brezje	Vrh pri Šentjerneju	7 E	842
400	Golobinjek	Šmarje	7 E	843
401	Zaboršt	Gotna vas	6 E	844
402	-	Črmošnjice pri Stopičah	6 E	845
403	-	Verdun pri Stopičah	6 E	846

<i>Kat. št.</i>	<i>Najdišče</i>	<i>Kraj</i>	<i>Razdelek na karti (pril. 1)</i>	<i>Stran</i>
404	Breznik	Hrušica	6 E	847
405	Grac	Sela pri Zajčjem Vrhu	6 E	848, 849
406	Gomila	Gabrje	6 E	850
407	Kopinatova hosta	Gorenji Suhadol	6 E	851
408	Breznik	Sela pri Zajčjem vrhu	6 E	852
408A	Mehovski hrib	Podgrad	6 F	853
409	Grace	Jugorje	6 E	854, 855
410	Gospodična	Gabrje	6 E	856
411	Hrib	Male Brusnice	6 E	857
412	Drenovec	Ratež	6 E	858, 859
413	Klevevški boršt	Male Brusnice	6 E	860–862
414	Vrhi	Velike Brusnice	6 E	863, 864
415	Golšaj	Tolsti vrh	6 E	865, 866
416	-	Tolsti vrh	6 E	867
417	Vrhovski boršt	Orehovica	6 E	868
418	Camberk	Cerov Log	7 E	869
418A	Strgarjev štant	Cerov Log	7 E	870
419	Grobišča	Mihovo	7 E	871–873
419A	Vratolom	Mihovo	7 E	874
420	Tisovec	Mihovo	7 E	875
421	Gradec	Mihovo	7 E	876–879
422	Hribec	Mihovo	7 E	880–882
423	Trnišča	Mihovo	7 E	883–886
424	-	Mihovo	7 E	887
425	Selo	Gorenje Vrhpolje	7 E	888–891
426	-	Gorenje Vrhpolje	7 E	892
427	Stražnik	Vratno	7 E	893, 894
428	Kolosek	Apnenik	7 E	895
429	Gradec	Vratno	7 E	896, 897
430	-	Veliki Ban	7 E	898
430A	Štrajbos	Ržišče	7 E	899
431	-	Gruča	7 D	900
432	Jerebova hiša	Ostrog	7 D	901
433	-	Ostrog	7 D	902
434	Kuntaričeva hosta	Dobe	7 D	903
435	Kosovo dvorišče	Kostanjevica	7 E	904
435A	Jerovce	Kostanjevica	7 D	905
436	Gomile	Sajevce	7 D	906–908
437	Male pužce	Veliko Mraševo	8 D	909
438	Mlačetne	Veliko Mraševo	8 D	910
439	Stari grad	Stari Grad v Podbočju	8 D	911, 912
440	Stari grad – Bočje	Podbočje	8 D	913, 914
441	Cerenica	Frluga	8 E	915
442	Koželjeva hosta	Reva	4 D	916, 917
443	Makovec	Zagorica pri Dobrniču	4 D	918–920
444	Gomila	Zagorica pri Dobrniču	4 D	921, 922
445	Pupeč	Korita	4 D	923
446	Gabrje	Korita	4 D	924–926
447	Cvinger	Korita	4 D	927–933
448	Gomile	Dobrava	4 D	934–938
448A	Kopiček	Dobrava	4 D	939

KATALOG NAJDIŠČ

<i>Kat. št.</i>	<i>Najdišče</i>	<i>Kraj</i>	<i>Razdelek na karti (pril. 1)</i>	<i>Stran</i>
449	Gomilica	Zafara	4 E	940
450	Kopica	Trebča vas	4 E	941
451	-	Mačkovec pri Dvoru	4 E	942
452	Preloge	Mačkovec pri Dvoru	4 E	943
453	Gradec	Vinkov vrh	4 E	944–949
453A	Gornje njive	Vinkov Vrh	4 E	950
454	Gomile	Vinkov vrh	4 E	951–954
455	Plešivica	Drenje	4 E	955, 956
456	Mala njivica	Gorenja Straža	5 E	957
457	Gradišče	Gorenja Straža	5 E	958–960
458	-	Rumanja vas	5 E	961
459	Vidičeva njiva	Vavta vas	5 E	962
460	Osredek	Mali Podljuben	5 E	963
461	Gradišnica	Dolenje Gradišče	4 E	964–966
462	Gomivnica	Meniška vas	4 E	967
463	Dolgi deli	Meniška vas	4 E	968
464	Cvinger	Dolenjske Toplice	4 E	969–975
465	Branževac 1	Sela pri Dolenjskih Toplicah	4 F	976, 977
466	Branževac 2	Sela pri Dolenjskih Toplicah	4 F	978–980
467	Medičevo dvorišče	Selišče	5 F	981
468	Semenič	Gaber pri Semiču	5 G	982, 983
469	Veliki vrh	Dolenji Suhor pri Metliki	6 F	984
470	-	Grabrovec	6 F	985
471	Špitalska draga	Metlika	6 G	986, 987
472	Pungart	Metlika	6 G	988
473	Veselica	Metlika	7 G	989
474	Jerebova ulica	Metlika	7 G	990
475	Hrib	Metlika	7 G	991, 992
476	Metlika	Metlika	7 G	993–995
477	Borštek	Metlika	7 G	996
478	Kolpski most	Metlika	7 G	997
479	Brodaričeva loza	Podzemelj	6 G	998–1001
480	Steljnik	Grm	6 G	1002–1005
480A	Kuretova njiva	Grm	6 G	1006
480B	Pezdirčeva njiva	Podzemelj	6 G	1007, 1008
481	Jurajevčičeva njiva	Zemelj	6 G	1009, 1010
482	Gomila	Zemelj	6 G	1011, 1012
483	Kučar	Podzemelj	6 G	1013–1022
484	Krč	Podzemelj	6 G	1023
485	Sv. Helena	Zemelj	6 G	1024, 1025
485A	Trasa kanalizacije	Podzemelj	6 G	1026
486	Gomilica	Škrlje	6 G	1027
487	Vir	Škrlje	6 G	1028
488	Brinčeva gomilica	Škrlje	6 G	1029, 1030
489	-	Krasinec	6 G	1031
490	Požekov vrt	Griblje	6 H	1032
490A	Gomilica	Griblje	6 G	1033, 1034
491	Sv. Križ	Stražnji Vrh	5 G	1035, 1036
492	Starihova loza	Črnomelj	5 G	1037
493	Trdinova ulica	Črnomelj	6 G	1038
494	Sadež	Črnomelj	6 H	1039

<i>Kat. št.</i>	<i>Najdišče</i>	<i>Kraj</i>	<i>Razdelek na karti (pril. 1)</i>	<i>Stran</i>
495	Črnomelj	Črnomelj	6 H	1040–1042
496	Grajska cesta	Loka pri Črnomlju	6 H	1043
496A	Vojna vas	Črnomelj	6 H	1044
497	Židovec	Miklarji	5 H	1045, 1046
498	Debeli vrh	Dolenja Podgora	5 H	1047
499	Krč	Butoraj	6 H	1048
500	Ileničev vrt	Zorenci	6 H	1049
501	Okljuk	Pusti Gradac	6 H	1050, 1051
502	Črnetova njiva	Pusti Gradac	6 H	1052
503	Brezjece	Veliki Nerajec	6 H	1053, 1054
503A		Veliki Nerajec	6 H	1055
503B	Nerajski Cirnik	Velik Nerajec	5 H	1056–1059
503C	Gradinje	Mali Nerajec	6 H	1060
504	Veliki Kolečaj	Zapudje	5 H	1061, 1062
505	Steljnik	Golek pri Vinici	6 I	1063
506	Stražni dol	Golek pri Vinici	6 I	1064, 1065
507	-	Drenovec	6 I	1066
508	Šlemine	Golek pri Vinici	6 I	1067, 1068
508A	Sv.Trojica	Preloka	7 I	1069
509	Gradišče	Gorica	5 I	1070, 1071
510	Kolpa	Vukovci	6 I	1072

Kat. št.: 361

Najdišče: Farovške njive.

Kraj: Otočec.

TTN5: Novo mesto 28; *GKY:* 517188 – *GKX:* 76712.

Tip najdišča: gomilno grobišče (2 gomili).

Datacija: starejša železna doba.

Opis

Zahodno od Otočca sta bili na nekoliko dvignjenem terenu dve gomili, ki sta danes povsem razorani (*sl. 361/1, 361/2*). Prvotne mere:

Gomila 1: premer ca. 20 m.

Gomila 2: premer ca. 15 m.

Potek raziskav

Gomili na Farovški njivi omenjata že Ivan Šašel in Jernej Pečnik (*Šašel 1886, 11; vir 1*). Spomladi 1894 je Pečnik na vrhu gomile 2 naredil poskusni izkop in našel črepinje treh posod. To je bil najbrž povod da se je avgusta istega leta na stroške Prazgodovinske komisije gomile načrtno lotil Rudolf Hoernes. Na njegovi skici (*sl. 361/3*), je označena s črko A. S Pečnikovo pomočjo jo je v osmih dneh v celoti prekopal, v njej pa našel le žganino in posamične črepinje. Brezuspšno je bilo

tudi sondiranje sosednje gomile. Vanjo so s severozahodne strani izkopali velik jarek, našli pa le žganino in nametano kamenje (*sl. 361/3*). Med izkopavanjem so ob gomilah naleteli tudi na 14 večinoma že izropanih rimskih grobov, med katerimi je bila tudi 2 m x 2 velika in 2 m globoka zidana grobnica (*vir 2; Mader 2018, 422 ss*). Najdbe, ki jih je našel Pečnik, so prispele v dunajski Naravoslovni muzej. Objavil jih je Janez Dular (*Dular 2003, 202 s, t. 35: 5–7*).

Arhivska vira

(*vir 1*) J. Pečnik, Beschreibung der Karte Rudolfswerth aus prähistorischer Zeit 1889, 78 (Arhiv RS, fond AS 965, Pečnik Jernej, fasc. 3).

(*vir 2*) R. Hoernes, Bericht über die im Jahre 1894 in Unterkrain durchgeführte Ausgrabungen (Fundaktenarchiv NHMW).

Literatura

Dular 2003, 202 s, t. 35: 5–7.

Dular, Tecco Hvala 2007, 323.

Mader 2018, 422 ss.

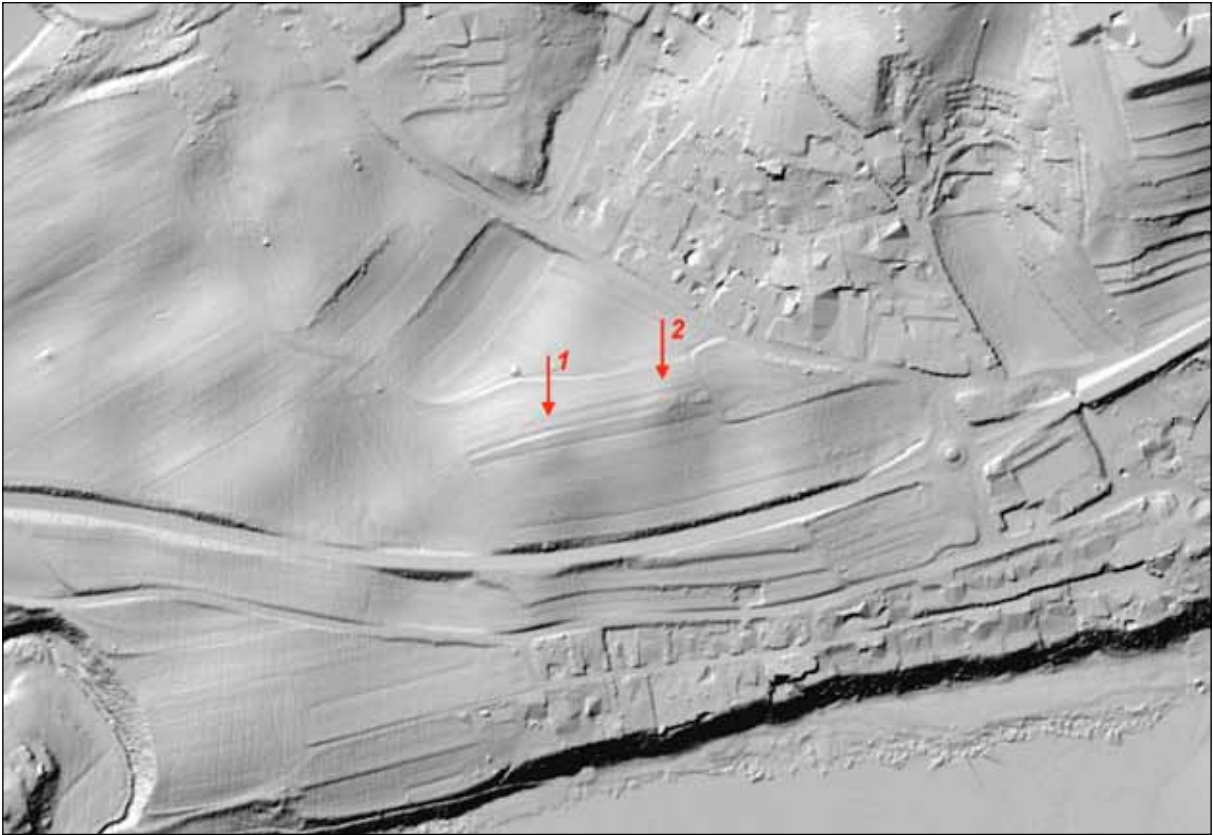
Pečnik 1904, 36.

Šašel 1975, Otočec. – V: ANSL, 233.

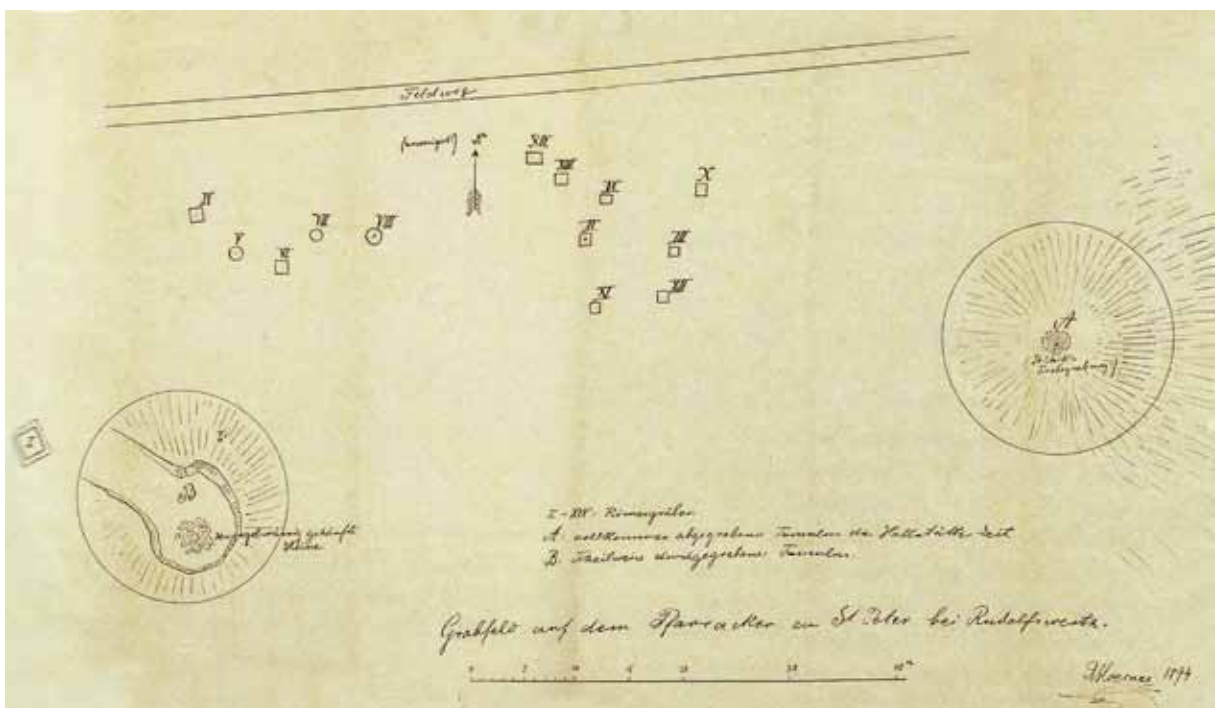
Šašel 1886, 11.

Sl. 361/1: Farovške njive pri Otočcu; gomila 2, pogled z juga. Foto Janez Dular (1990).

Sl. 361/2: Farovške njive pri Otočcu; poziciji razoranih gomil (osnova: atlas okolja © ARSO). M. = 1:5000.

Sl. 361/3: Farovške njive pri Otočcu; Hoernesova skica tlorisa grobišča (po Mader 2018).

Kat. št.: 362

Najdišče: Starograjska hosta.

Kraj: Otočec.

TTN5: Novo mesto 28; *GKY:* 517401 – *GKX:* 77199.

Tip najdišča: gomilno grobišče (6 gomil).

Datacija: starejša železna doba.

Opis

Pri terenskem pregledu leta 1990 smo na ledini Starograjska hosta severno od Otočca dokumentirali šest gomil. Prve štiri so bile na vrhu kopastega hriba (sedaj je tu novo naselje), dve pa ob cesti, ki pelje z Otočca proti Herinji vasi (*sl. 362/1*). Mere:

Gomila 1: premer 13 m, višina 2 m.

Gomila 2: premer 8 m, višina 1 m.

Gomila 3: premer 15 m, višina 2,5 m.

Gomila 4: premer 18 x 10 m, višina 1 m.

Gomila 5: premer 14 m, višina 2 m.

Gomila 6: premer 13 m, višina 2,5 m (gomila ima vkop).

Potek raziskav

Gomile omenja že leta 1886 Ivan Šašelj (*Šašelj 1886, 11*), za njim pa tudi Jernej Pečnik (*vir 1; Pečnik 1904, 36*) in Simon Rutar (*Rutar 1899a, 115*). Eno – glede na viden vkop je bila morda gomila 6 – je aprila 1901 na račun Prazgodovinske komisije prekopal Pečnik (*sl. 362/2*). V njej je našel dve sulične osti in dve posodi (*vir 2; Mader 2018, 430*). Izkopavanje si je ogledal tudi Josef Szombathy (*vir 3*). Najdbe so prispele v Naravoslovni muzej, objavil jih je Janez Dular (*Dular 2003, 203 s, t. 36: 1–4*).

Pečnik je leto kasneje načel še eno gomilo, morda (št. 5). Kopal je po naročilu nekega profesorja Katschthalerja, vendar pa ni v njej našel nič drugega kot črepinje posod (*vir 3, str. 12*).

Zaradi spremembe namembnosti zemljišča v stanovanjsko sosesko, je bila julija in avgusta 1989 zaščitno raziskana gomila 1. Izkopal jo je Zavod za varstvo naravne in kulturne dediščine iz Novega mesta pod vodstvom Boruta Križa in v njej našel deloma uničen grob (*Križ 1989e, 213 s*). Dve gomili (št. 2 in 4) sta bili odstranjeni brez strokovnega nadzora, ena (št. 6) pa delno načeta pri gradnji ceste leta 1980 (*Križ 1982e, 163*).

Sl. 362/1: Starograjska hosta pri Otočcu; pozicija gomilnega grobišča (osnova: atlas okolja © ARSO). M. = 1:5000.

Arhivski viri

(vir 1) J. Pečnik, Beschreibung der Karte Rudolfswerth aus prähistorischer Zeit 1889, 77 (Arhiv RS, fond AS 965, Pečnik Jernej, fasc. 3).

(vir 2) Pečnikova pisma Szombathyju z dne 3. 4. 1901, 15. 4. 1901 in 12. 12. 1901.

(vir 3) Szombathy, Tagebuch, Büchel 35, 1 ss (Fundak-tenarchiv NHMW).

Literatura

Dular 2003, 203 s, t. 36: 1–4.

Dular, Tecco Hvala 2007, 323, sl. 239.

Knez 1975, [Zagrad pri Otočcu]. – V: ANSL, 233.

Križ 1982e, 163.

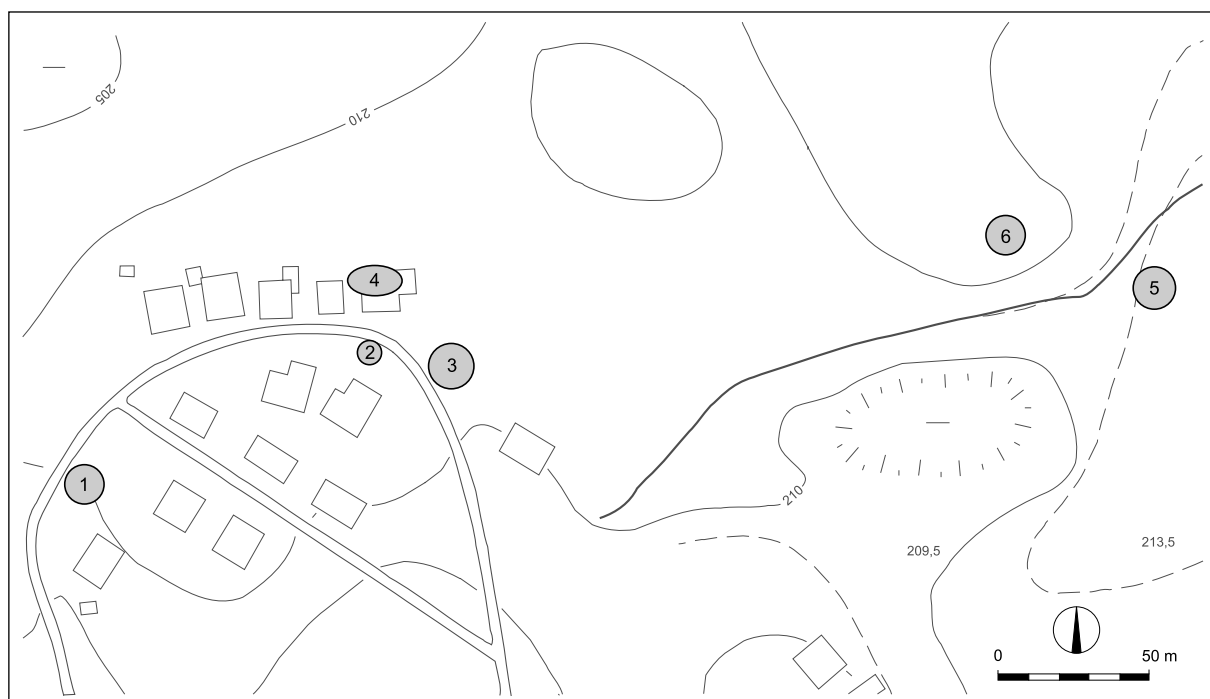
Križ 1989e, 213 s.

Mader 2018, 430.

Pečnik 1904, 36.

Rutar 1899a, 115.

Šašelj 1886, 11.

Sl. 362/2: Starograjnska hosta pri Otočcu; tloris gomilnega grobišča (po Dular, Tecco Hvala 2007). M. = 1:2500.

Kat. št.: 363*Najdišče:* Žabjek.*Kraj:* Otočec.*TTN5:* Novo mesto 28; *GKY:* 517926 *GKX:* 77965.*Tip najdišča:* gomilno grobišče (1 gomila).*Datacija:* starejša železna doba.*Opis*

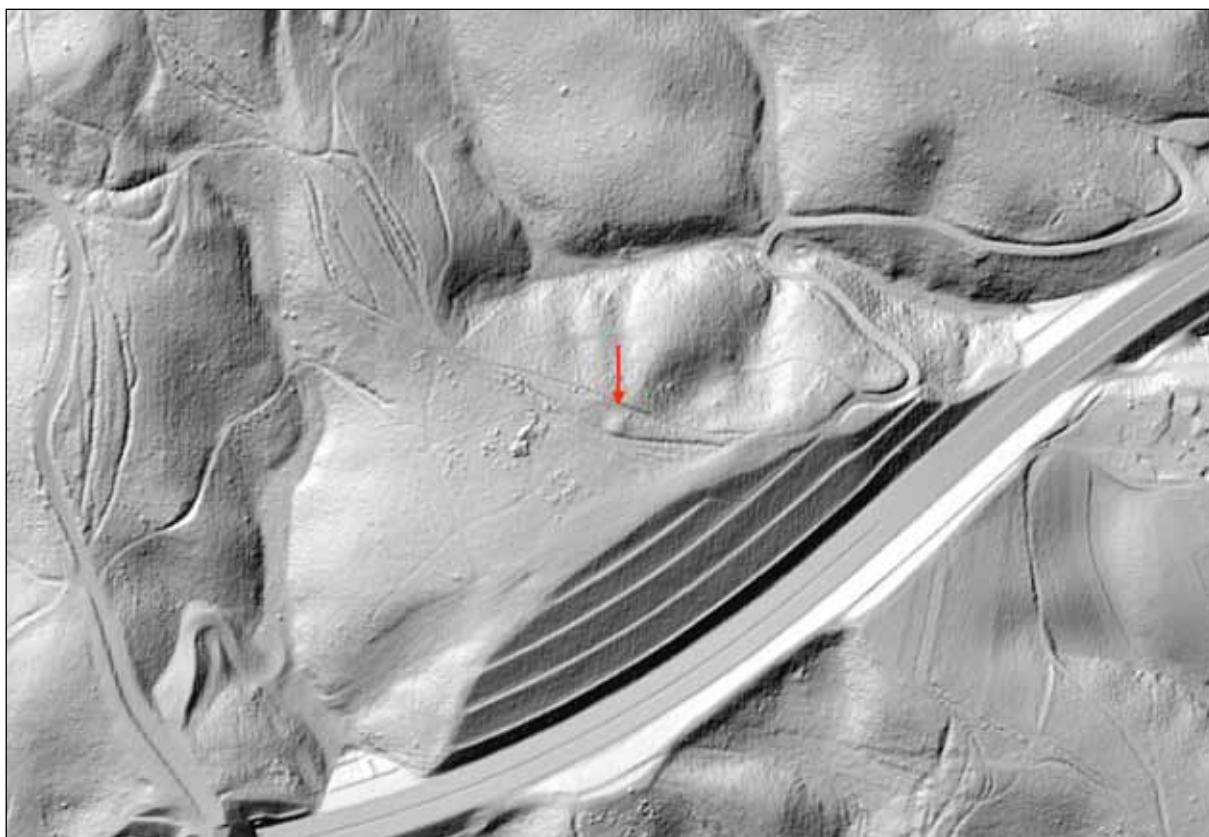
Zahodno od zaselka Prapreče je na ploskem grebenu neprekopana gomila, ki meri v premeru 15 m in je visoka 2 m (*sl. 363/1, 363/2*).

Potek raziskav

Gomila je bila dokumentirana pri terenskem pregledu leta 1990.

Literatura

Dular, Tecco Hvala 2007, 323.

Sl. 363/1: Žabjek pri Otočcu; pozicija gomile (osnova: atlas okolja © ARSO). M. = 1:5000.

Sl. 363/2: Žabjek pri Otočcu; pogled na gomilo z zahoda. Foto Janez Dular (2020).

Kat. št.: 364

Najdišče: Mali deli.

Kraj: Šmarješke Toplice.

TTN5: Novo mesto 28; GKY: 517903 – GKX: 78961.

Tip najdišča: gomilno grobišče (1 gomila).

Datacija: starejša železna doba.

Opis

Južno od Dolnjih Šmarjeških Toplic je v gozdu gomila, ki meri v premeru 25 m in je visoka 2–3 m. V sredini ima velik vkop (sl. 364/1, 364/2, 364/3).

Potek raziskav

Leta 1897 je Ignac Kušljan v imenu Deželnega muzeja kupil pravico, da prekoplje gomilo na ledini Mali deli, ki je bila v lasti Martina Borseta (*vir 1*).

Kot lahko razberemo iz kasnejšega Schulzevega pripisa na istem dokumentu (datiran 8. 7. 1901), jo je pred dvema letoma (1899) prekopal Jernej Pečnik. Kaj je našel in kje so najdbe, ni znano.

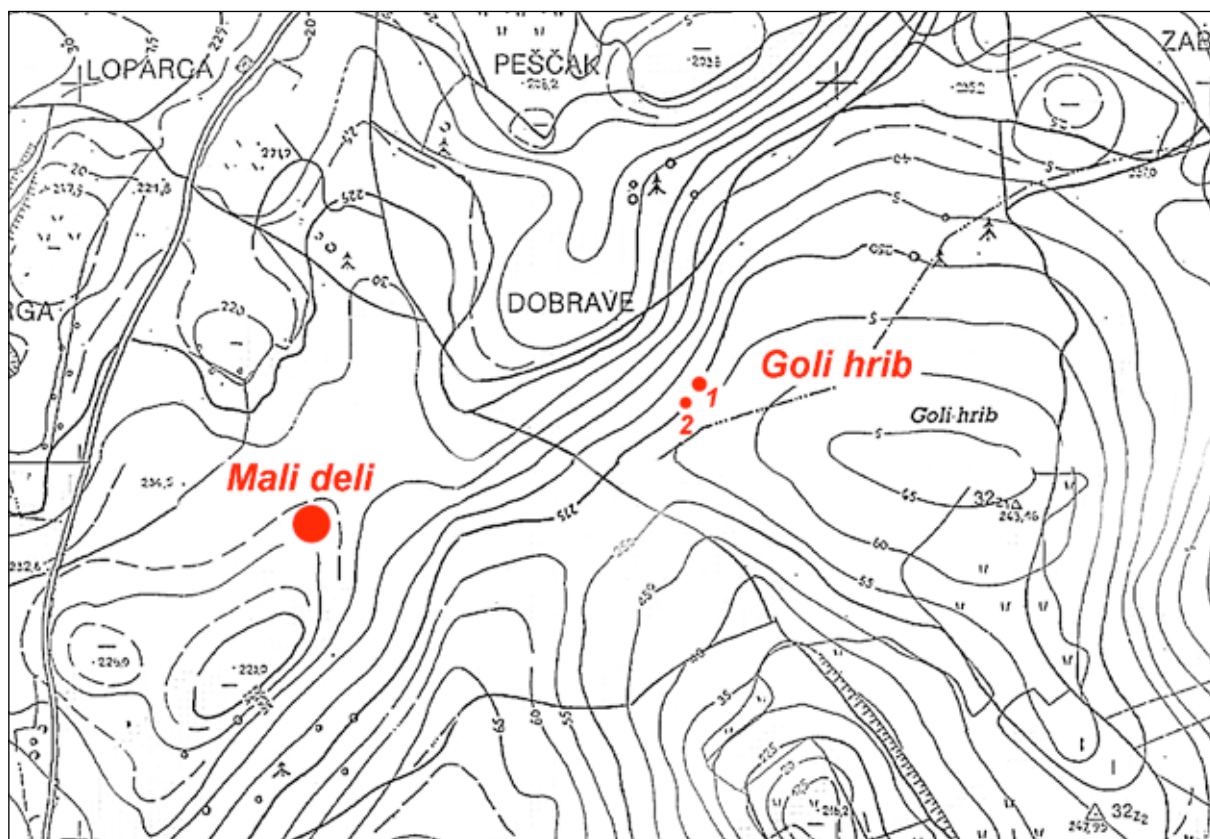
Arhivski vir

(*vir 1*) I. Kušljan, Kupne pogodbe in pobotnice (25. 7. 1897) – (Arhiv RS, fond AS 950, Müllner Alfons, fasc. 1).

Literatura

Dular, Tecco Hvala 2007, 323.

Gabrovce 1975, Šmarješke Toplice. – V: ANSL, 227.

Sl. 364/1: Mali deli pri Šmarjeških Toplicah in Goli hrib pri Šmarjeških Toplicah; pozicije gomil (osnova: TTN5 © GURS). M. = 1:5000.

Sl. 364/2: Mali deli pri Šmarjeških Toplicah; pogled na gomilo s severa. Foto Janez Dular (2020).

Sl. 364/3: Mali deli pri Šmarjeških Toplicah; vkop v gomilo, pogled z juga. Foto Janez Dular (2020).

Kat. št.: 364A

Najdišče: Zabrezovica.

Kraj: Šmarješke Toplice.

TTN5: Novo mesto 19; GKY: 518338 – GKX: 79437.

Tip najdišča: gomilno grobišče (2 gomili).

Datacija: starejša železna doba.

Opis

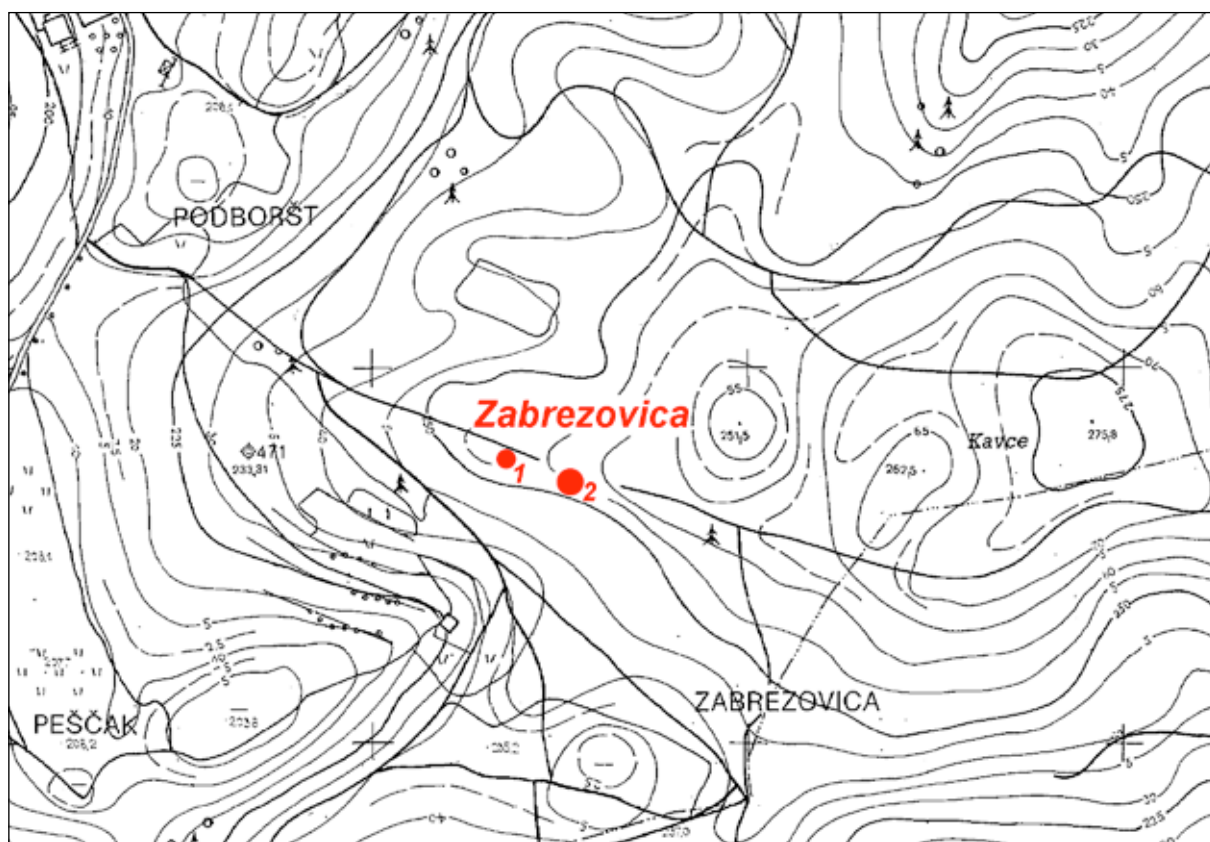
Na kopastem u gozdom poraščenem vrhu jugo-vzhodno od Šmarjeških Toplic sta dve prekopani gomili (sl. 364A/1). Mere:

Gomila 1: premer 13 m, višina 1–2 m (na vrhu je vkop) – (364A/2).

Gomila 2: premer 18 m, višina 2–3 m (z vzhodne strani je velik vkop) – (364A/3).

Potek raziskav

Gomili sta bili dokumentirani s pomočjo lidarskega posnetka in preverjeni s terenskim ogledom leta 2020.

Sl. 364A/1: Zabrezovica pri Šmarjeških Toplicah; poziciji gomil (osnova: TTN5 © GURS). M. = 1:5000.

Sl. 364A/2: Zabrezovica pri Šmarjeških Toplicah; gomila 1, pogled z juga. Foto Janez Dular (2020).

Sl. 364A/3: Zabrezovica pri Šmarjeških Toplicah; gomila 2, pogled z juga. Foto Janez Dular (2020).

Kat. št.: 364B*Najdišče:* Goli hrib.*Kraj:* Šmarješke Toplice.*TTN5:* Novo mesto 19; GKY: 518158 – GKX: 79047.*Tip najdišča:* gomilno grobišče (2 gomili).*Datacija:* starejša železna doba.*Opis*

Na Golem hribu, severozahodno od zaselka Kij, sta v gozdu dve gomili, ki smo ju locirali na podlagi lidarskega posnetka in preverili s terenskim ogledom leta 2020 (glej *sl. 364/1*). Mere:

Gomila 1: premer 13 m, višina 1 m (*sl. 364B/1*).Gomila 2: premer 8 m, višina 0,5 m (dvomljiva) – (*sl. 364B/2*).*Potek raziskav*

Pravico, da prekoplje eno gomilo, ki se nahaja na Golemu hribu in je bila v lasti I. Borseta, je leta 1897 za Deželni muzej kupil Ignac Kušljan (*vir 1*). Očitno je ni izkoristil, saj gomili ne kažeta znakov, da bi bili kopani.

Arhivski vir

(*vir 1*) I. Kušljan, Kupne pogodbe in pobotnice (25. 7.1897) – (Arhiv RS, fond AS 950, Müllner Alfons, fasc. 1).

Sl. 364B/1: Goli hrib pri Šmarjeških Toplicah; gomila 1, pogled z zahoda. Foto Janez Dular (2020).

Sl. 364B/2: Goli hrib pri Šmarjeških Toplicah; gomila 2, pogled z vzhoda. Foto Janez Dular (2020).

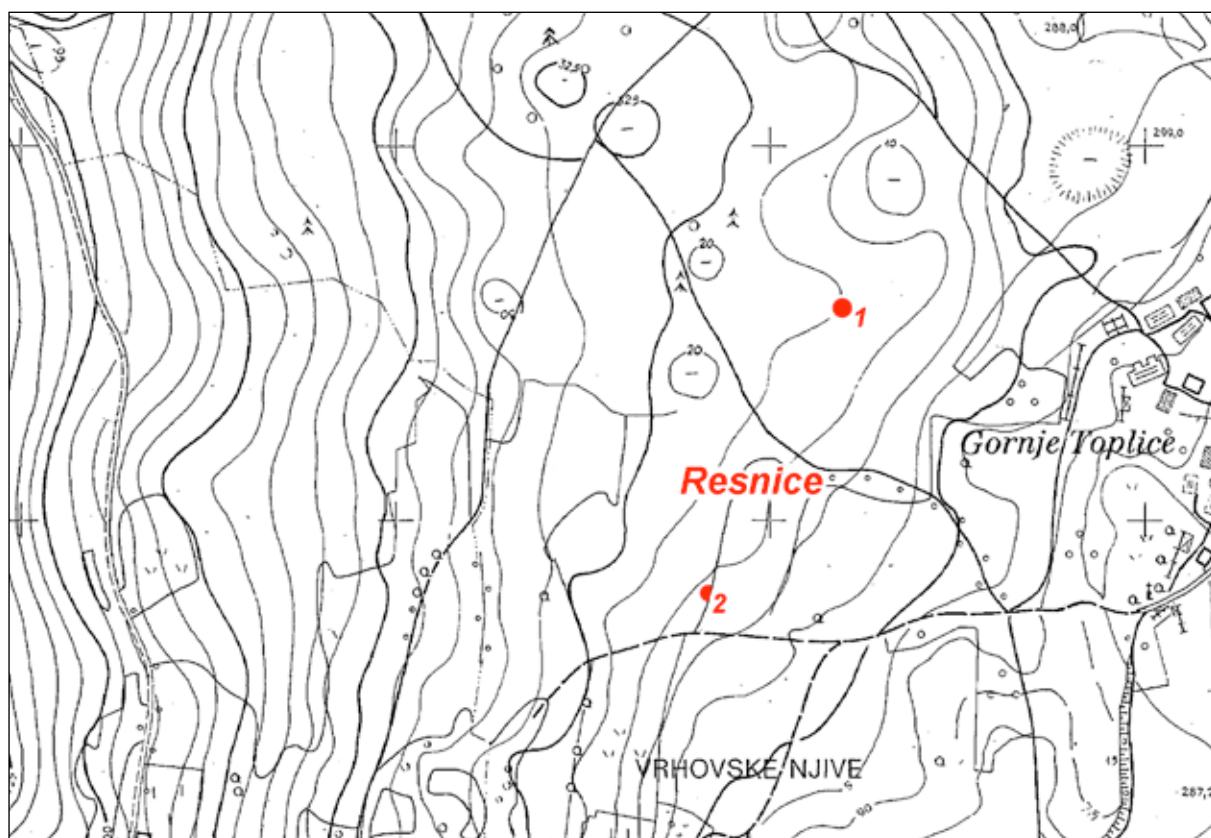
Kat. št.: 364C*Najdišče:* Resnice*Kraj:* Šmarješke Toplice.*TTN5:* Novo mesto 18; GKJ: 517300 –GKX: 79894.*Tip najdišča:* gomilno grobišče (2 gomili).*Datacija:* starejša železna doba.*Opis*Zahodno od Gornjih Šmarjeških Toplic sta na ledini Resnice dve gomili (*sl. 364C/1*). Mere:

Gomila 1: premer 14 m.

Gomila 2: premer 12 m (polovica uničena).

*Potek raziskav*Gomilo 2, ki so jo delno uničili z melioracijskimi deli je dokumentiral Borut Križ. Ob tej priliki mu je lastnik parcele izročil masivno bronasto zapestnico (*Križ 2006a, 45*). Gomila 1 je nedotaknjena.*Literatura*

Križ 2006a, 45.

Sl. 364C/1: Resnice pri Šmarjeških Toplicah; poziciji gomil (osnova: TTN5 © GURS). M. = 1:5000.

Kat. št.: 365

Najdišče: Bevčev gozd.

Kraj: Lutrško selo.

TTN5: Novo mesto 19; *GKY:* 518582 – *GKX:* 78633.

Tip najdišča: gomilno grobišče (1 gomila).

Datacija: starejša železna doba.

Opis

Gomile pri terenskem pregledu nismo uspeli najti, iz arhivskih dokumentov pa je mogoče razbrati, da je bila prekopana in da se je nahajala v gozdu Jožeta Bevca severozahodno nad njegovo hišo (*sl. 365/1*). Severno od zaselka Kij sta na Golem hribu sicer dve gomili (glej kat. št. 364B), ki pa nista kopani, zato ne gre za isto najdišče.

Potek raziskav

Leta 1898 je Anton Jerele, domačin, ki je pomagal Ignacu Kušljanu, kupil od Jožeta Bevca gomilo, ki pa jo je po izjavi gospodarja že našel Jernej Pečnik (*vir 1*). Leta 1901 je na njej ponovno kopal Ferdinand Schulz in našel okoli tri litre v krogu ležečih zoglenelih hrušk (*vir 2*). Naslednje leto (1902) si je gomilo ogledal Josef Szombathy, ko je bil na inšpekcijskem potovanju po kranjskih najdiščih. V dnevniku si je zabeležil njene

mere (premer 10 m, višina 2 m) in lego severozahodno od Bevčeve hiše (*vir 3*). Spremljal ga je Jernej Pečnik, ki mu je ob tej priliki povedal, da je gomilo po njegovem naročilu prekopal delavec Šašelj iz Brusnic in v njej našel le pepel.

Gomilo na Kiju je kopal tudi Jerele. Našel je z bronastimi žeblički okrašeno žaro, ki jo je oddal Deželnemu muzeju v Ljubljano (*Andrian-Werburg 1898, [28]; Rutar 1899c, 54*). Ali gre za isto najdišče iz skopih podatkov nismo mogli razbrati.

Arhivski viri

(*vir 1*) Kušljanovo pismo Müllnerju z dne 7. 7. 1898 (Arhiv RS, fond AS 950, Müllner Alfons, fasc. 1).

(*vir 2*) F. Schulz, Bericht über die prähistorischen Ausgrabungen in Unterkrain (17. 11. 1901) – (Arhiv RS, fond AS 950, Müllner Alfons, fasc. 1).

(*vir 3*) Szombathy, Tagebuch, Büchel 35, 5 (Fundaktenarchiv NHMW).

Literatura

Andrian-Werburg 1898, [28].

Dular, Tecco Hvala 2007, 323.

Knez 1975, Lutrško selo. Kij. – V: ANSL, 233.

Rutar 1899c, 54.

Sl. 365/1: Bevčeva domačija na Kiju nad Lutrškim selom (vir: atlas okolja © ARSO). M. = 1:5000.

Kat. št.: 366

Najdišče: Tratnikova hosta.

Kraj: Lutrško selo.

TTN5: Novo mesto 29; *GKY:* 518925 – *GKX:* 78190.

Tip najdišča: gomilno grobišče (1 gomila).

Datacija: starejša železna doba.

Opis

Severno od Lutrškega sela smo leta 1986 pri terenskem pregledu v gozdu locirali prekopano gomilo. Premer 15 m, višina 1 m. Brez nadzora so jo odstranili pri širjenju naselja (*sl. 366/1*).

Potek raziskav

Pravico, da gomilo prekoplje, je leta 1897 za Deželni muzej od lastnika kupil Anton Jerele, domačin, ki je pomagal Ignacu Kušljanu (*vir 1*). Kot lahko razberemo iz kasnejšega Schulzevega pripisa na istem dokumentu (datiran september 1901), jo je Jerele tudi prekopal. Kaj je našel, ni znano.

Arhivski vir

(*vir 1*) I. Kušljan, Kupne pogodbe in pobotnice (4. 8. 1897) – (Arhiv RS, fond AS 950, Müllner Alfons, fasc. 1).

Literatura

Dular, Tecco Hvala 2007, 323.

Knez 1975, Lutrško selo. – V: ANSL, 233.

Sl. 366/1: Tratnikova hosta pri Lutrškem selu; pozicija uničene gomile (osnova: atlas okolja © ARSO). M. = 1:5000.

Kat. št.: 367

Najdišče: Vidmarjev gozd.

Kraj: Dobovo.

TTN5: Novo mesto 29; *GKY:* 519210 – *GKX:* 78580.

Tip najdišča: gomilno grobišče (2 gomili).

Datacija: starejša železna doba.

Opis

Gomili sta v listnatem gozdu jugozahodno od vasi Dobovo tik ob avtocesti (*sl. 367/1*). Mere:

Gomila 1: premer 14 m, višina 2 m,

Gomila 2: premer 16 m, višina 2 m.

Potek raziskav

Gomili za vasjo Dobovo je na stroške Prazgodovinske komisije jeseni 1896 prekopal Jernej Pečnik in najdbe poslal v dunajski Naravoslovni muzej (*vir 1; vir 2; Mader*

2018, 462 ss). Gomili omenja v svojem dnevniku tudi Josef Szombathy (*vir 3*). Najdbe je objavila Anja Dular (*Dular, A. 1998, 133 ss*).

Arhivska vira

(*vir 1*) Pečnikovo pismo Szombathyju z dne 12. 11. 1896 (Fundaktenarchiv NHMW).

(*vir 2*) Pečnikovo pismo Centralni komisiji z dne 12. 11. 1896 (Arhiv RS, fond AS 1100, C. kr. spomeniški urad, K 59/133).

(*vir 3*) Szombathy, Tagebuch, Büchel 35, 6 (Fundaktenarchiv NHMW).

Literatura

Dular, A. 1998, 133 ss.

Dular, Tecco Hvala 2007, 324.

Knez 1975, Dobovo. – V: *ANSL*, 233.

Mader 2018, 462 ss.

Sl. 367/1: Vidmarjev gozd pri Dobovem; poziciji gomil (osnova: atlas okolja © ARSO). M. = 1:5000.

Kat. št.: 368*Najdišče:* –*Kraj:* Dolenje Kronovo.*TTN5:* Novo mesto 19; GKY: 519986 –GKX: 79096.*Tip najdišča:* posamična najdba.*Datacija:* pozna bronasta doba.*Opis*

Najdišče leži zahodno od vasi Dolenje Kronovo pod traso nove avtoceste (*sl. 368/1*). Odkrita je bila erozijska plast s keramičnimi fragmenti (lončenina, prežgan omet,

svitek, vijček), ki kaže na obstoj naselja izven raziskanega polja na bližnji vzpetini (*Murko, Ciglar 2012, 18*).

Potek raziskav

Zavarovalna arheološka izkopavanja leta 2005 je prevzelo podjetje PJP, d.o.o. pod vodstvom Slobodana Oliča in Primoža Predana. Objavo sta pripravila Miha Murko in Iva Ciglar (*Murko, Ciglar 2012*).

Literatura

Dular, Tecco Hvala 2007, 324.

Murko, Ciglar 2012.

Sl. 368/1: Dolenje Kronovo; pozicija najdišča (osnova: atlas okolja © ARSO). M. = 1:5000.

Kat. št.: 369

Najdišče: Čevnice.

Kraj: Žaloviče.

TTN5: Novo mesto 18; GKY: 517129 – GKX: 80914.

Tip najdišča: gomilno grobišče (4 gomile).

Datacija: starejša železna doba.

Opis

Na ledini Čevnice južno od vasi Žaloviče je manjše grobišče s štirimi, med seboj precej oddaljenimi gomilami (sl. 369/1, 269/2). Mere:

Gomila 1: premer 15 m, višina cca. 2 m (polovica gomile je odnesena).

Gomila 2: premer 20 m, višina 2 m (gomila ima vkop) – (sl. 369/3).

Gomila 3: premer 16 m, višina cca. 3 m (polovica gomile je odnesena) (sl. 369/4).

Gomila 4: premer 15 m, višina cca. 1 m (razorana).

Potek raziskav

Gomile pri vasi Žaloviče se prvič omenjajo že leta 1879 (Žlogar 1879, 270). Tri izmed njih (na sl. 369/2 št. 1–3) je prekopal Jernej Pečnik z denarjem dunajske Prazgodovinske komisije (Mader 2018, 461 in 467). Najdbe je skupaj s seznama poslal v Naravoslovni muzej,

kjer so inventarizirane pod oznakami Žaloviče gom. VI, gom. I in gom. II. Prve se je lotil julija 1896, pri čemer velja poudariti, da je bila to šesta gomila, ki jih je v tem letu prekopal na območju celotnega šmarješkega kompleksa (vir 1; Rutar 1897, 185). Ostali dve gomili sta prišli na vrsto marca naslednjega leta (vir 2). Ker nismo preverjali lastnikov parcel, gomile nismo identificirali na terenu. Gotovo je le to, da gre za gomile, ki so na naši karti označene s števkami 1–3 (sl. 369/2). Najdbe Pečnikovih izkopavanj je objavila Anja Dular (Dular, A. 1991, 49 s in 85 s, t. 48–50)

Arhivska vira

(vir 1) Pečnikovi pismi Szombathyju z dne 20. 7. 1896 in 22. 7. 1896 (Fundaktenarchiv NHMW).

(vir 2) Pečnikovi pismi Szombathyju z dne 8. 3. 1897 in 15. 4. 1897 (Fundaktenarchiv NHMW).

Literatura

Žlogar 1879, 270.

Dular, A. 1991, 49 s in 85 s, t. 48–50.

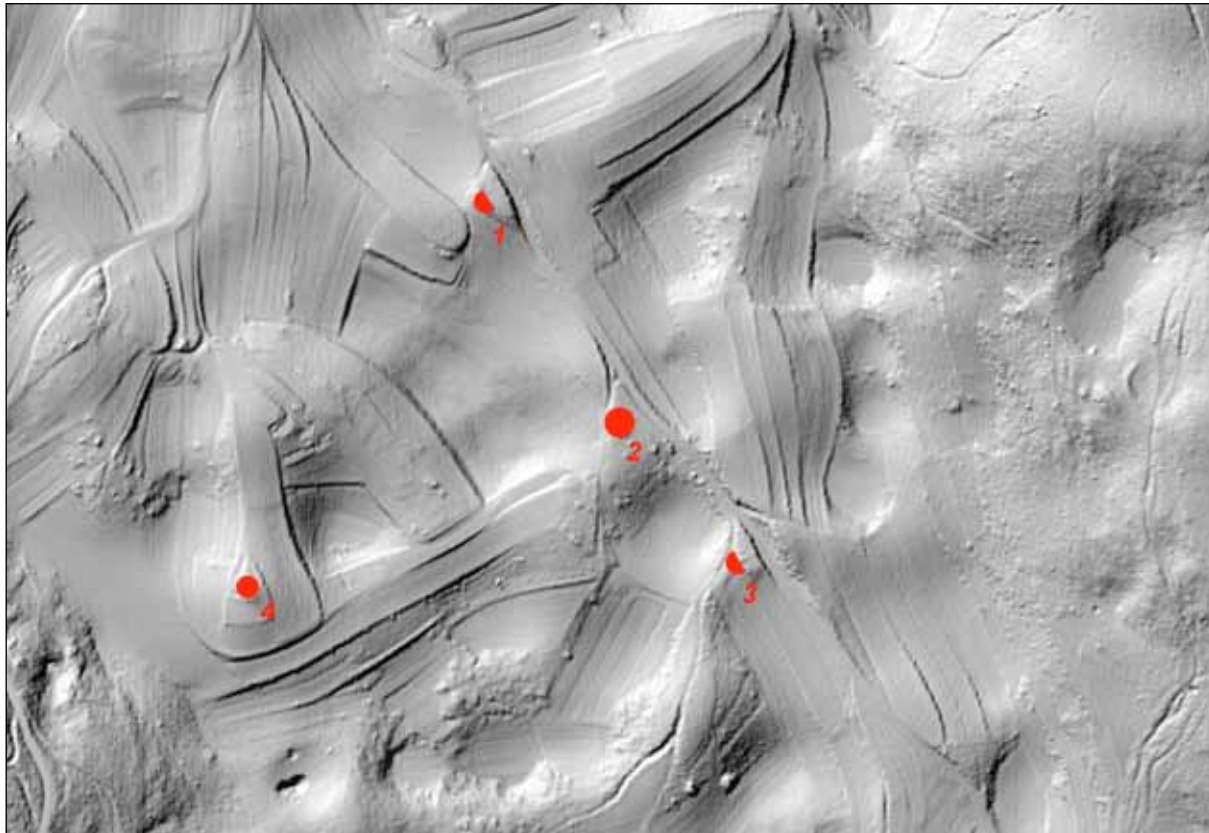
Dular, Tecco Hvala 2007, 324, sl. 240.

Knez 1975, Žaloviče. – V: ANSL, 228.

Mader 2018, 461 in 467.

Pečnik 1904, 41.

Rutar 1897, 185.

Sl. 369/1: Čevnice pri Žalovičah; pozicija gomilnega grobišča (osnova: atlas okolja © ARSO). M. = 1:5000.

Sl. 369/4: Čevnice pri Žalovičah; gomila 3, pogled s severozahoda. Foto Janez Dular (1978).

Kat. št.: 370

Najdišče: Golobič.

Kraj: Gorenja vas pri Šmarjeti.

TTN5: Novo mesto 9; *GKY:* 519827 – *GKX:* 82554
(središče naselja).

Tip najdišča: gomilno grobišče (1 gomila).

Datacija: starejša železna doba.

Opis

Najdišča, kjer so našli skeletne grobove, nismo uspeli locirati. Obstaja zgolj podatek, da se nahaja na ledini Golobič nedaleč od Šmarjete in da gre za komaj opazno gomilo (*vir 1*). Tudi na topografskih kartah in franciscejskem katastru toponima Golobič v bližini Šmarjete ni (*sl. 370/1*).

Potek raziskav

Skeletne grobove s posodami ob nogah je na ledini Golobič leta 1881 izkopal domačin Anton Kunstek, ki se je po malem pečal tudi s kopanjem starin (*Dular, A. 1991, 19 s*). Ko je za to izvedel Schulz, se je odločil, da še sam poskusi srečo na tej lokaciji (*vir 1*). Najdbe je poslal v dunajski Naravoslovni muzej, kjer so inventarizirane pod oznako »Tumulus IV (Golobič)«, kar pomeni četrto v letu 1881 za to ustanovo v okolici Šmarjete prekopano gomilo (*vir 2*). Objavila jih je Anja Dular (*Dular, A. 1991, 44 in 81, t. 39: 1–8 in t. 39*).

Arhivska vira

(*vir 1*) Schulzevo pismo Dežmanu z dne 31. 5. 1883 (Arhiv NMS 1881/32).

(*vir 2*) Podatek v inventarni knjigi NHMW.

Literatura

Dular, A. 1991, 44 in 81.

Dular, Tecco Hvala 2007, 324.

Sl. 370/1: Šmarjeta; bližnja okolica vasi (osnova: atlas okolja © ARSO). M. = 1:5000.

Kat. št.: 371

Najdišče: Gomila nad Zavetrščico.

Kraj: Brezovica.

TTN5: Novo mesto 19; GKX: 518393 – GKX: 81866.

Tip najdišča: gomilno grobišče (1 gomila).

Datacija: starejša železna doba.

Opis

Na vrhu manjšega grebena, ki se spušča proti potoku Zavetrščica, je v mešanem gozdu manjša prekopana gomila (Dular, A. 1991, 48) – (sl. 371/1, 371/2). Njen premer je 12 m.

Potek raziskav

Gomile za vasjo Brezovica omenja leta 1897 Ignac Kušljan, ko je od domačina Jereleta odkupil nekaj predmetov za deželni muzej (*vir 1*). Prav tako je ohranjen podatek, da je Jerele zakupil za ljubljanski muzej osem

gomil, najverjetneje prav v okolici Brezovice (*vir 2*), zato glej še najdišča Deli (kat. št. 372), Volčji breg (kat. št. 373) in Gmajna (kat. št. 375). Nekaj najdb iz Brezovice, ki so brez ožjih najdiščnih podatkov, hrani Narodni muzej Slovenije. Objavila jih je Vida Stare (Stare, V. 1973, 49, t. 67: 18–20).

Arhivska vira

(*vir 1*) I. Kušljan, Sporočila Deželnemu muzeju v Ljubljani o nakupovanju gomil z dne 5. 12. 1897 (Arhiv RS, fond AS 950, Müllner Alfons, fasc. 1).

(*vir 2*) Jereletovo pismo Müllnerju z dne 7. 9. 1897 (Arhiv RS, fond AS 950, Müllner Alfons, fasc. 1).

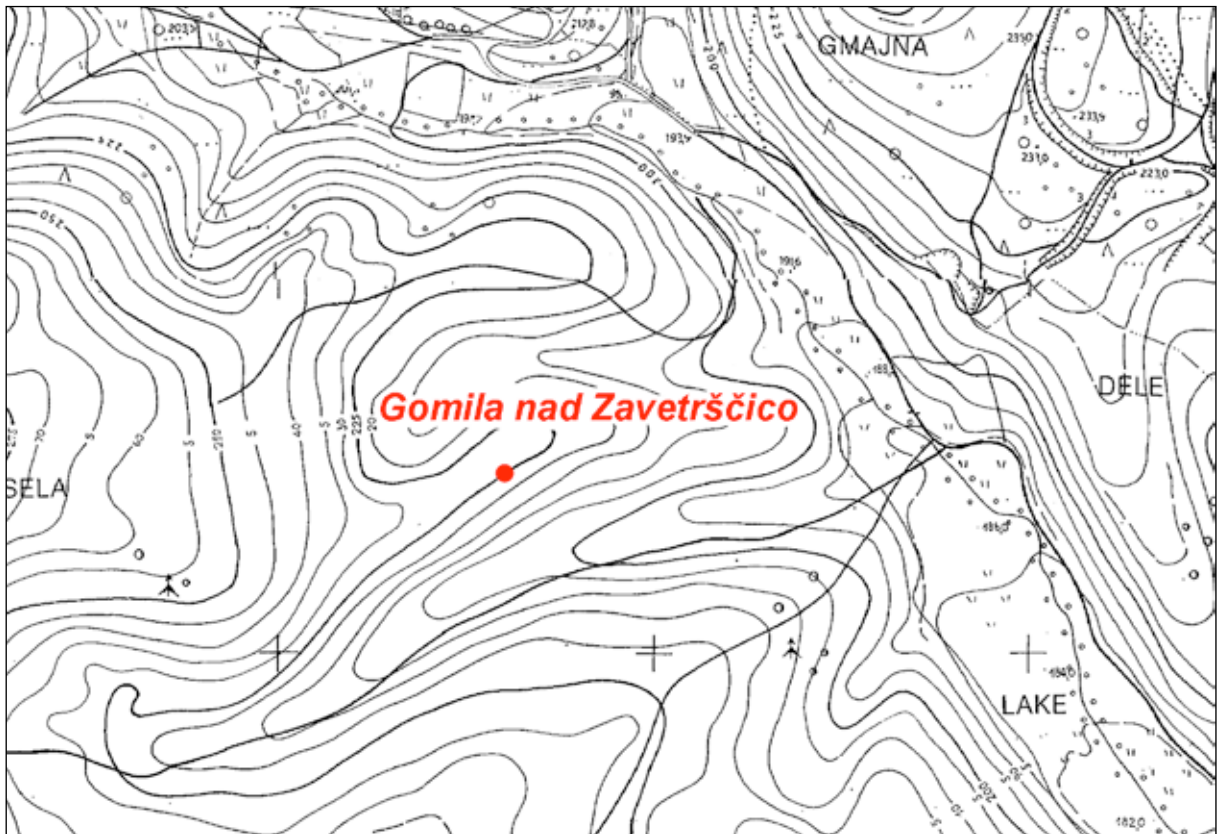
Literatura

Dular, A. 1991, 48.

Dular, Tecco Hvala 2007, 324.

Gabrovec, S. 1975, Brezovica. – V: ANSL, 226.

Stare, V. 1973, 49, t. 67: 18–20.

Sl. 371/1: Gomila nad Zavetrščico; pozicija gomile (osnova: TTN5 © GURS). M. = 1:5000.

Sl. 371/2: Gomila nad Zavetrščico; pogled na gomilo s severa. Foto Janez Dular (1978).

Kat. št.: 372

Najdišče: Deli.

Kraj: Brezovica.

TTN5: Novo mesto 19; GKY: 518850 – GKX: 81804.

Tip najdišča: gomilno grobišče (2 gomili).

Datacija: starejša železna doba.

Opis

Na grebenu severno od potoka Zavetrščica sta v mešanem gozdu dve gomili (Dular, A. 1991, 47) – (sl. 372/1). Mere:

Gomila 1: premer 25 m, višina 2 m (v sredini ima velik vkop).

Gomila 2: premer 12 m, višina 2 m (v sredini ima manjši vkop) – (sl. 372/2).

Potek raziskav

Gomile za vasjo Brezovica omenja leta 1897 Ignac Kušljan, ko je od domačina Jereleta odkupil nekaj pred-

metov za deželni muzej (*vir 1*). Prav tako je ohranjen podatek, da je Jerele zakupil za ljubljanski muzej osem gomil, najverjetneje prav v okolici Brezovice (*vir 2*), zato glej še najdišča Gomila nad Zavetrščico (kat. št. 371), Volčji breg (kat. št. 373) in Gmajna (kat. št. 375). Nekaj najdb iz Brezovice, ki so brez ožjih najdiščnih podatkov, hrani Narodni muzej Slovenije. Objavila jih je Vida Stare (Stare, V. 1973, 49, t. 67: 18–20).

Arhivska vira

(*vir 1*) I. Kušljan, Sporočila Deželnemu muzeju v Ljubljani o nakupovanju gomil z dne 5. 12. 1897 (Arhiv RS, fond AS 950, Müllner Alfons, fasc. 1).

(*vir 2*) Jereletovo pismo Müllnerju z dne 7. 9. 1897 (Arhiv RS, fond AS 950, Müllner Alfons, fasc. 1).

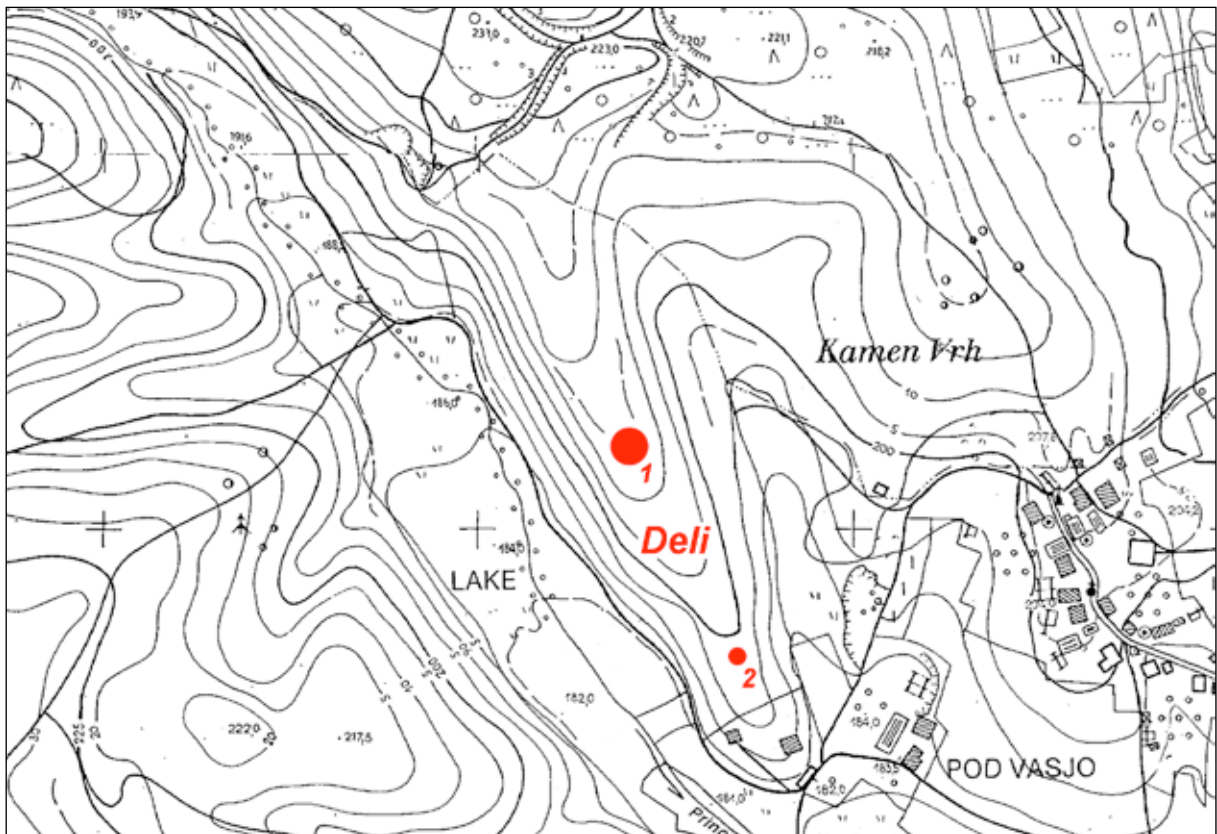
Literatura

Dular, A. 1991, 47.

Dular, Tecco Hvala 2007, 324.

Gabrovec, S. 1975, Brezovica. – V: ANSL, 226.

Stare, V. 1973, 49, t. 67: 18–20.

Sl. 372/1: Deli pri Brezovici; poziciji gomil (osnova: TTN5 © GURS). M. = 1:5000.

Sl. 372/2: Deli pri Brezovici; pogled na gomilo 2 z vzhoda. Foto Janez Dular (1978).

Kat. št.: 373

Najdišče: Volčji breg.

Kraj: Brezovica.

TTN5: Novo mesto 19; GKY: 518536 – GKX: 81470.

Tip najdišča: gomilno grobišče (2 gomili).

Datacija: starejša železna doba.

Opis

Severozahodno od Brezovice sta na vrhu gozdnatega grebena dve gomili (Dular, A. 1991, 48) – (sl. 373/1).

Mere:

Gomila 1: premer 14 m, višina 2–3 m (gomila ima podolgovat vkop) – (sl. 373/2).

Gomila 2: premer 10–16 m, višina do 2 m (prekopana) – (sl. 373/3).

Potek raziskav

Eno od gomil (najverjetneje gomilo 2) je maja 1881 prekopal Ferdinand Schulz za Kranjski deželni muzej (vir 1) – (sl. 373/4). Najdbe iz Brezovice brez ožjih najdiščinih podatkov je objavila Vida Stare (Stare, V. 1973, 49, t. 67: 18–20).

Arhivski vir

(vir 1) F. Schulz, Bericht über die prähistorischen Ausgrabungen in Unterkrain 1881 (Arhiv NMS).

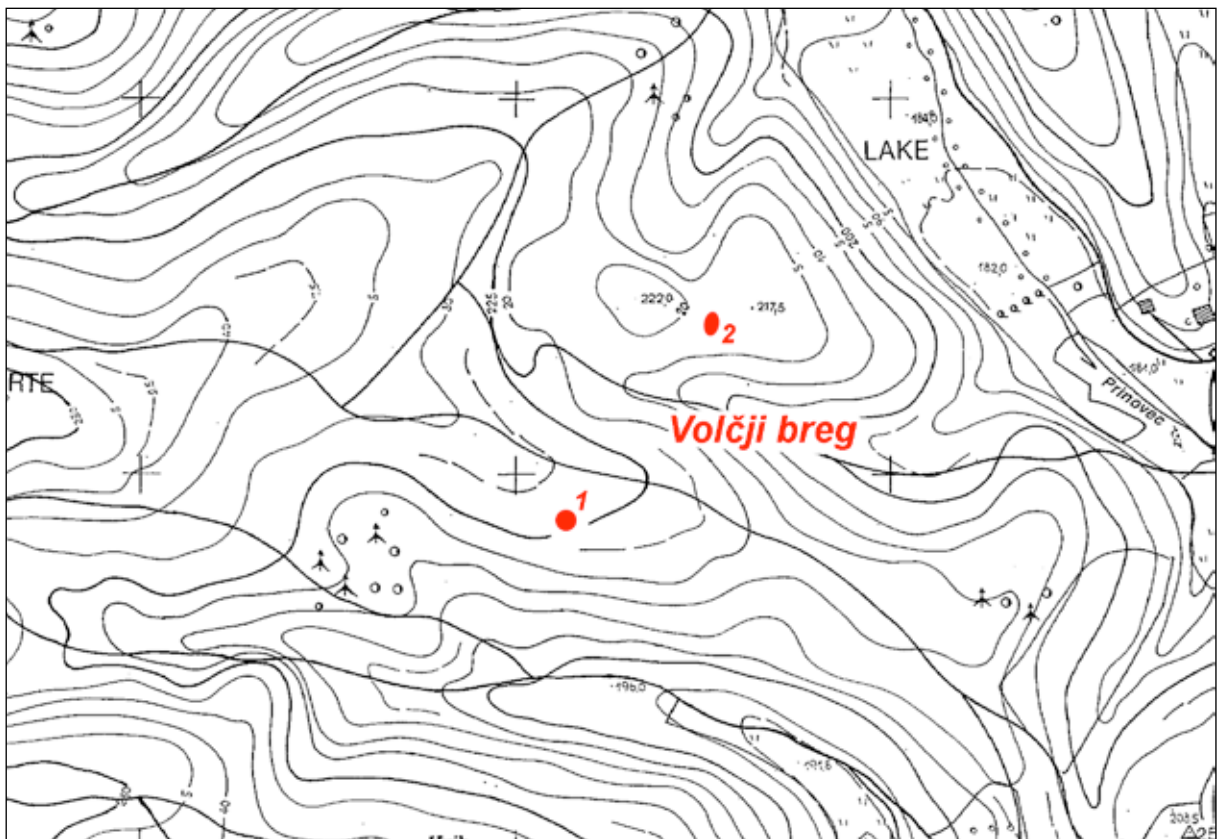
Literatura

Dular, A. 1991, 48.

Dular, Tecco Hvala 2007, 325.

Gabrovec, S. 1975, Brezovica. – V: ANSL, 226.

Stare, V. 1973, 49, t. 67: 18–20.

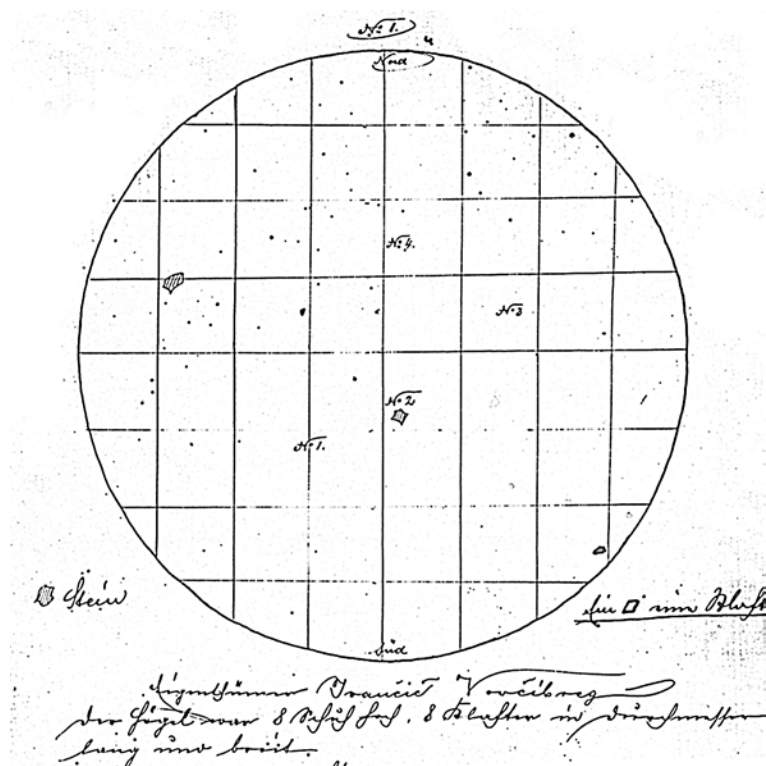
Sl. 373/1: Volčji breg pri Brezovici; poziciji gomil (osnova: TTN5 © GURS). M. = 1:5000.

Sl. 373/2: Volčji breg pri Brezovici; gomila 1, pogled s severa. Foto Janez Dular (1978).

Sl. 373/3: Volčji breg pri Brezovici; gomila 2, pogled z vzhoda. Foto Janez Dular (1978).

Sl. 373/4: Volčji breg pri Brezovici; skica tlorisa gomile, ki jo je leta 1881 prekopal Schulz (Arhiv NMS).

Kat. št.: 374

Najdišče: Hrastovec.

Kraj: Obrh pri Šmarjeti.

TTN5: Novo mesto 19; GKY: 518417 – GKX: 80922.

Tip najdišča: gomilno grobišče (3 gomile).

Datacija: starejša železna doba.

Opis

Na gozdnatem grebenu, ki se vleče severno od zaselka Gomila, so tri prekopane gomile (*Dular, A. 1991, 47 s*) – (*sl. 374/1*). Mere:

Gomila 1: premer 15 m, višina do 2 m (ima vkop) – (*sl. 374/2*).

Gomila 2: premer 15 m, višina do 3 m (ima vkop) – (*sl. 374/3*).

Gomila 3: premer 15 m, višina do 3 m prekopana) – (*sl. 374/4*).

Potek raziskav

Gomilo 2 je najverjetneje raziskal Ignac Kušljan, ki je avgusta 1897 kupil od tedanjega lastnika Jožeta Udovča pravico za kopanje (*vir 1; vir 2*). O kopanju ostalih dveh gomil ni podatkov. Najdbe od tod hrani Narodni muzej Slovenije pod najdiščem Obrh pri Šmarjeti. Objavila jih je Vida Stare (*Stare, V. 1973, 49*).

Arhivski vira

(*vir 1*) Kušljanovo pismo Müllnerju z dne 10. 5. 1897 (Arhiv RS, fond AS 950, Müllner Alfons, fasc. 1).

(*vir 2*) I. Kušljan, Kupne pogodbe in pobotnice (1. 8. 1897) – (Arhiv RS, fond AS 950, Müllner Alfons, fasc. 1).

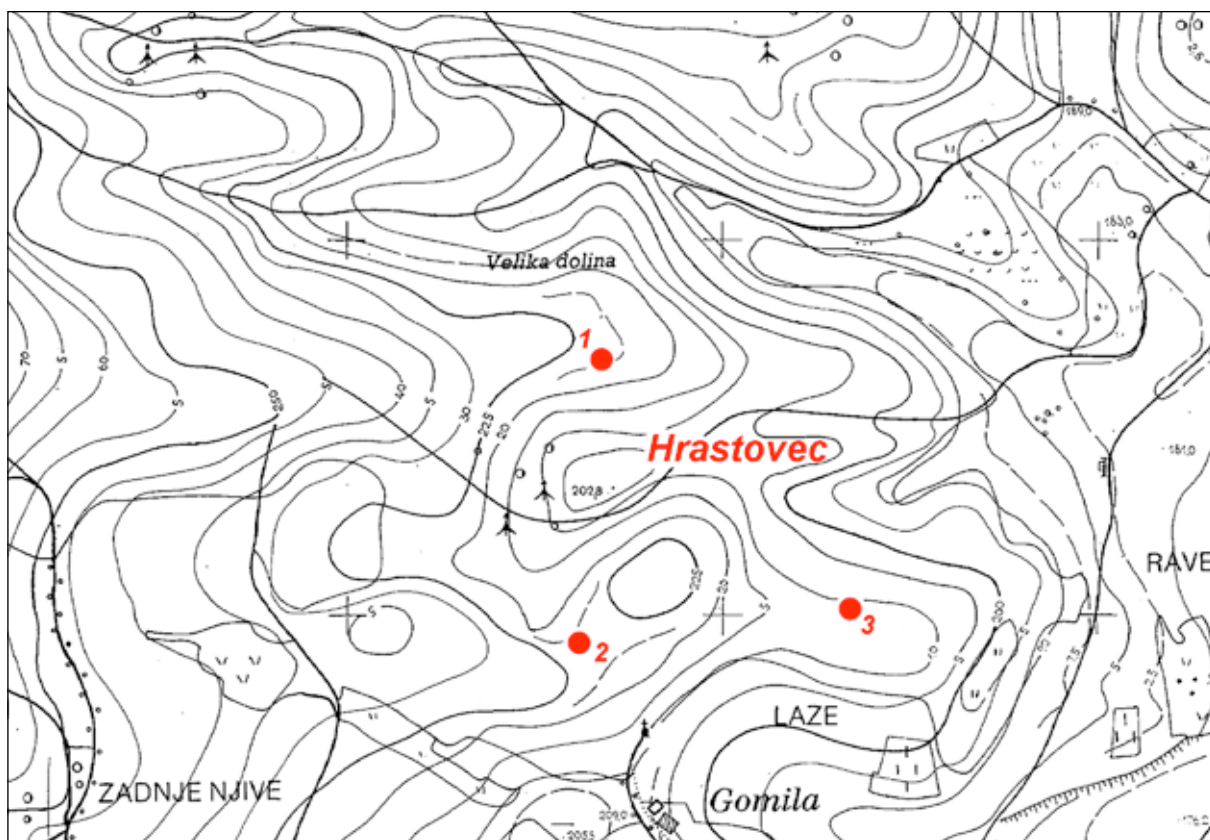
Literatura

Dular, A. 1991, 47 s.

Dular, Tecco Hvala 2007, 325.

Knez 1975, Gomila pri Obrhu. – V: *ANSL*, 227.

Stare, V. 1973, 49, t. 66: 20–29 in 67: 1–17.

Sl. 374/1: Hrastovec pri Obrhu pri Šmarjeti; pozicije gomil (osnova: TTN5 © GURS). M. = 1:5000.

Sl. 374/2: Hrastovec pri Obrhu pri Šmarjeti; gomila 1, pogled z juga. Foto Janez Dular (1978).

Sl. 374/3: Hrastovec pri Obrhu pri Šmarjeti; gomila 2, pogled z zahoda. Foto Janez Dular (1978).

Sl. 374/4: Hrastovec pri Obrhu pri Šmarjeti; gomila 3, pogled z zahoda. Foto Janez Dular (1978).

Kat. št.: 375

Najdišče: Gmajna.

Kraj: Brezovica.

TTN5: Novo mesto 19; GKY: 518843 – GKX: 81095.

Tip najdišča: gomilno grobišče (2 gomili).

Datacija: starejša železna doba.

Opis

Severozahodno od vasi Brezovica sta na kopastem, z gozdom poraščenem grebenu dve gomili (Dular, A. 1991, 47) – (sl. 375/1). Mere:

Gomila 1: premer 25 m, višina cca. 5 m.

Gomila 2: premer 20-25 m, višina 3 m (sl. 375/2).

Potek raziskav

Gomile za vasjo Brezovica omenja leta 1897 Ignac Kušljan, ko je od domačina Jereleta odkupil nekaj predmetov za Deželni muzej (vir 1). Prav tako je ohranjen

podatek, da je Jerele zakupil za ljubljanski muzej osem gomil, najverjetneje prav v okolici Brezovice (vir 2), zato glej še najdišča Gomila nad Zavetrščico (kat. št. 371), Deli (kat. št. 372) in Volčji breg (kat. št. 373). Nekaj najdb iz Brezovice, ki so brez ožjih najdiščnih podatkov, hrani Narodni muzej Slovenije. Objavila jih je Vida Stare (Stare, V. 1973, 49, t. 67: 18–20).

Arhivska vira

(vir 1) I. Kušljan, Sporočila Deželnemu muzeju v Ljubljani o nakupovanju gomil z dne 5. 12. 1897 (Arhiv RS, fond AS 950, Müllner Alfons, fasc. 1).

(vir 2) Jereletovo pismo Müllnerju z dne 7. 9. 1897 (Arhiv RS, fond AS 950, Müllner Alfons, fasc. 1).

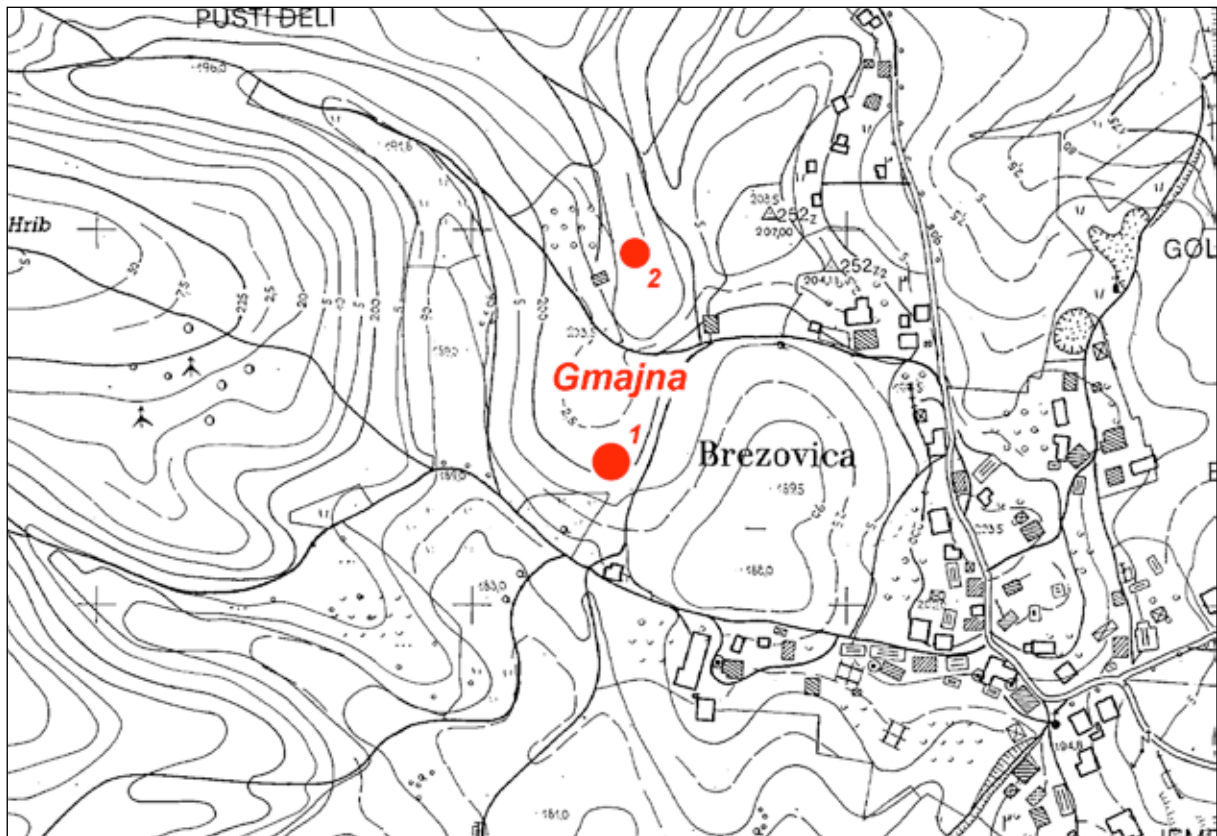
Literatura

Dular, A. 1991, 47.

Dular, Tecco Hvala 2007, 325.

Gabrovec, S. 1975, Brezovica. – V: ANSL, 226.

Stare, V. 1973, 49, t. 67: 18–20.

Sl. 375/1: Gmajna pri Brezovici; poziciji gomil (osnova: TTN5 © GURS). M. = 1:5000.

Sl. 375/2: Gmajna pri Brezovici; gomila 2, pogled s severozahoda. Foto Janez Dular (1978).

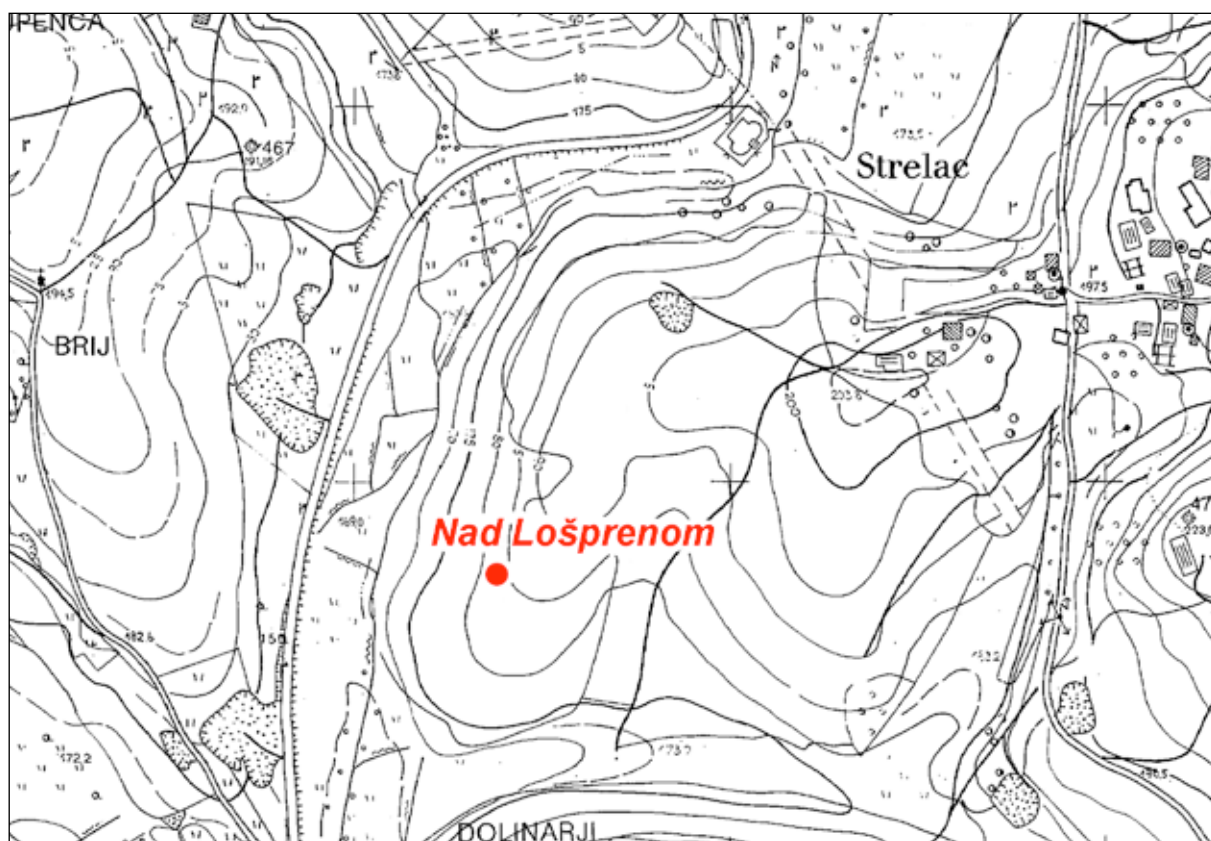
Kat. št.: 376*Najdišče:* Nad Lošprenom.*Kraj:* Strelac.*TTN5:* Novo mesto 19; GKY: 519594 – GKX: 81439.*Tip najdišča:* gomilno grobišče (1 gomila).*Datacija:* starejša železna doba.*Opis*

Na robu grebena, ki se vleče ob potoku Lošpren vzhodno od ceste iz Kronovega v Šmarjeto, je v gozdu gomila s premerom 15 m (Dular, A. 1991, 44) – (sl. 376/1, 376/2). Na sredini ima vkop.

Literatura

Dular, A. 1991, 44.

Dular, Tecco Hvala 2007, 325.

Sl. 376/1: Nad Lošprenom pri Strelacu; pozicija gomile (osnova: TTN5 © GURS). M. = 1:5000.

Sl. 376/2: Nad Lošprenom pri Strelacu; pogled na gomilo z jugovzhoda. Foto Janez Dular (1976).

Kat. št.: 377

Najdišče: Pri jezeru.

Kraj: Šmarješke Toplice.

TTN5: Novo mesto 19; GKY: 519593 GKX: 80141.

Tip najdišča: gomilno grobišče (1 gomila).

Datacija: starejša železna doba.

Opis

V gozdu jugovzhodno od kopališča v Šmarjeških Toplicah je osamljena gomila, ki meri v premeru 16 m in je visoka 3 m (Dular, A. 1991, 44) – (sl. 377/1, 277/2). V sredini ima velik vkop.

Potek raziskav

Parcela, na kateri stoji gomila, je bila nekoč v lasti grofa Margherija z Otočca. Ker je bila ena najlepših v

okolici, so se za dovoljenje, da bi jo prekopali, trudili Pečnik (*vir 1*), Szombathy (*vir 2*) in Kušljan (*vir 3*). Kdo jo je prekopal in kje so najdbe, ni znano.

Arhivski viri

(*vir 1*) Pečnikovo pismo Szombathyju z dne 8. 3. 1897 (Fundaktenarchiv NHMW).

(*vir 2*) Szombathy, Tagebuch, Büchel Krain I, 8 s (Fundaktenarchiv NHMW).

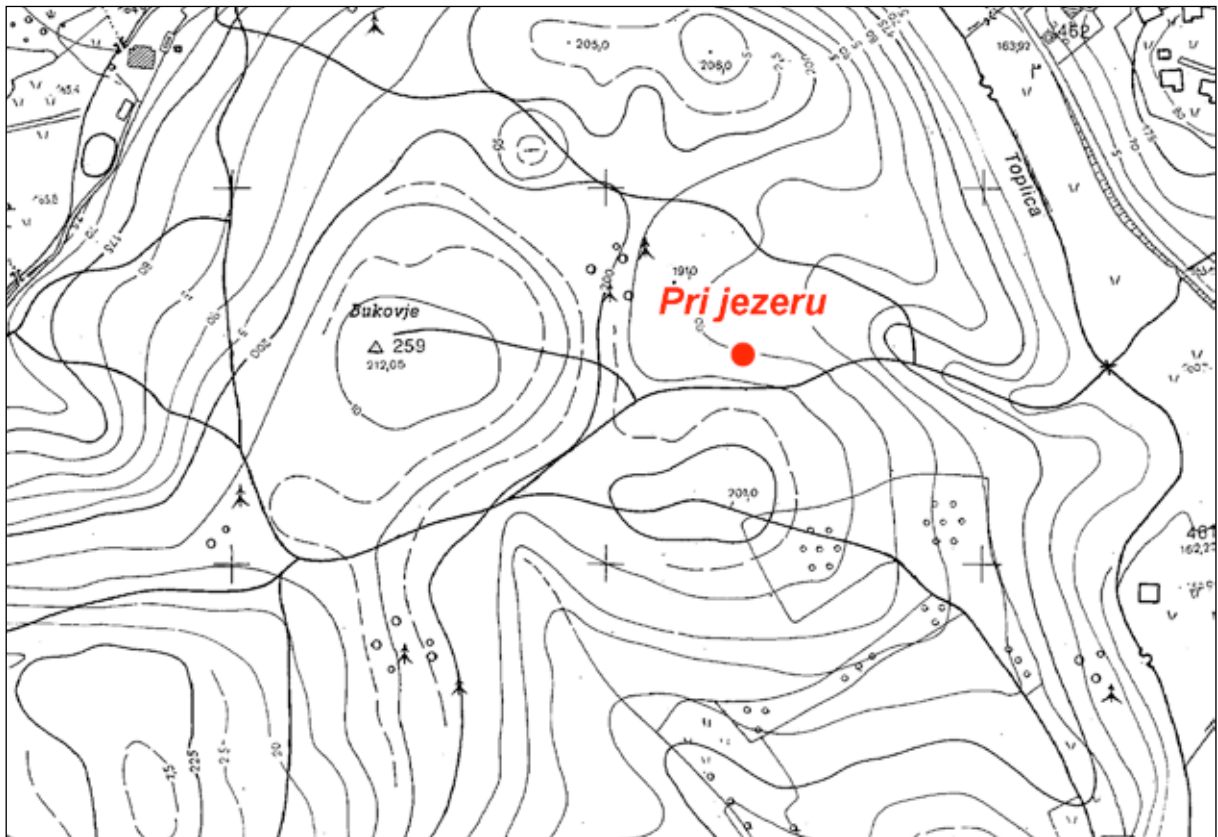
(*vir 3*) Kušljanovo pismo Müllnerju z dne 2. 5. 1897 (Arhiv RS, fond AS 950, Müllner Alfons, fasc. 1).

Literatura

Dular, A. 1991, 44.

Dular, Tecco Hvala 2007, 326.

Gabrovec 1975, Šmarjeta. – V: ANSL, 227.

Sl. 377/1: Pri jezeru nad Šmarješkimi Toplicami; pozicija gomile (osnova: TTN5 © GURS). M. = 1:5000.

Sl. 377/2: Pri jezeru nad Šmarješkimi Toplicami; pogled na gomilo z juga. Foto Janez Dular (1976).

Kat. št.: 378*Najdišče:* Ivanec.*Kraj:* Družinska vas.*TTN5:* Novo mesto 19; GKY: 520009 – GKX: 80353.*Tip najdišča:* gomilno grobišče (44 gomil).*Datacija:* starejša železna doba.*Opis*

Gomilna nekropola se je širila po kopastem hrbtu nad cesto, ki vodi iz Kronovega v Šmarjeto (*sl. 378/1*). Pri terenskem pregledu leta 1976 smo ugotovili, da so gomile v treh večjih skupinah (*Dular, A. 1991, 22 ss, sl. 4*) – (*sl. 378/2*). Na skrajnem zahodnem delu je bila v gozdu na manjši vzpetini prva gruča, ki je štela 28 gomil. Vzhodno od te je ležala druga skupina (št. 29–35), še naprej ob cesti proti Družinski vasi pa se je kompleks zaključil s tretjo skupino (št. 36–44), od katerih je bila zadnja gomila že na polju tik ob križišču poti za Gradeenje, Kronovo in Šmarješke Toplice.

V osemdesetih letih dvajsetega stoletja je bila nekropola zaradi slabega nadzora spomeniškovarstvene službe skoraj v celoti uničena. Na območju prve skupine je bilo zgrajeno novo naselje, druga je z izjemo gomil 29 in 30, ki sta bili strokovno raziskani, ostala nedotaknjena, medtem ko so severni del tretje skupine zravnali z melioracijskimi deli. Mere gomil, ki smo jih dokumentirali ob terenskem pregledu leta 1976, so bile naslednje:

- Gomila 1: premer 8 m.
- Gomila 2: premer 10 m.
- Gomila 3: premer 7 m.
- Gomila 4: premer 10 m.
- Gomila 5: premer 9 m.
- Gomila 6: premer 10 m.
- Gomila 7: premer 9 m.
- Gomila 8: premer 6 m.
- Gomila 9: premer 10 m.
- Gomila 10: premer 4 m (dvomljiva).
- Gomila 11: premer 7 m.
- Gomila 12: premer 10 m.
- Gomila 13: premer 9 m.
- Gomila 14: premer 6 m.
- Gomila 15: premer 9 m.
- Gomila 16: premer 8 m.
- Gomila 17: premer 9 m.
- Gomila 18: premer 9 m.
- Gomila 19: premer 9 m.
- Gomila 20: premer 10 m.
- Gomila 21: premer 8 m.
- Gomila 22: premer 6 m.
- Gomila 23: premer 10 m.
- Gomila 24: premer 7 m.
- Gomila 25: premer 8 m.
- Gomila 26: premer 14 m.
- Gomila 27: premer 6 m.

Sl. 378/1: Ivanec pri Družinski vasi; pozicija gomilnega grobišča (osnova: atlas okolja © ARSO). M. = 1:5000.

- Gomila 28: premer 8 m.
 Gomila 29: premer 12 m.
 Gomila 30: premer 20 m (razorana) – (sl. 378/3).
 Gomila 31: premer 15 m (sl. 378/4).
 Gomila 32: premer 15 m.
 Gomila 33: premer 14 m.
 Gomila 34: premer 11 m.
 Gomila 35: premer 12 m.
- Gomila 36: premer 13 m (sl. 378/5).
 Gomila 37: premer 10 m.
 Gomila 38: premer 11 m (raznesena).
 Gomila 39: premer 9 m.
 Gomila 40: premer 10 m.
 Gomila 41: premer 10 m (raznesena).
 Gomila 42: premer 12 m (raznesena).
 Gomila 43: premer 12 m (poškodovana).
 Gomila 44: premer 10 m (dvomljiva).

Sl. 378/2: Ivanec pri Družinski vasi; tloris gomilnega grobišča (po Dular, Tecco Hvala 2007). M. = 1:2500.

Potek raziskav

Izkopavalci so za gomilno grobišče v Ivancu oziroma za njegove dele uporabljali razna ledinska imena, ali pa so jih poimenovali po njihovih lastnikih. Tako je v literaturi najdišče omenjeno tudi kot Kozjane (variante v Kozjanah, Na Kužjani, Gossiana), Buchenwald, Gmajna pri Družinski vasi, Kopinatov gozd in Novakova njiva.

Gomilno grobišče v Ivancu sta avgusta 1978 na svojem strokovnem potovanju po dolenskih prazgodovinskih najdiščih zabeležila Dragotin Dežman in Ferdinand Hochstetter (*Deschmann, Hochstetter 1879, 38 s, Fig. 18*) – (glej *sl. 378/6*). Že naslednje leto (1879) sta organizirala prva raziskovanja (*sl. 378/7*). Vodil jih je Ferdinand Schulz, ki je na stroške Prazgodovinske komisije Akademije znanosti na Dunaju in pod nadzorstvom Josefa Szombathyja in Ferdinanda Hochstetterja na Ivancu prekopal tri gomile (*sl. 378/8–378/10*) – (*vir 1; Dular, A. 1991, 25 s; Mader 2018, 439 ss*). Z raziskavami je nadaljeval leta 1883, ko je odprl še šest gomil in sicer tri za ljubljanski (*sl. 387/11, 387/12*) in tri za dunajski muzej (*sl. 387/13–387/15*) – (*vir 2; vir 3; vir 4; Dular, A. 1991, 27 s; Mader 2018 455 ss*).

Nato je grobišče dalj časa počivalo. Šele leta 1896 se ga je znova lotil Jernej Pečnik, ki je za Prazgodovinsko komisijo dunajske Akademije znanosti prekopal julija dva in oktobra še štiri tumule (*vir 5; vir 6; Rutar 1897, 185; Pečnik 1897, 104; Dular, A. 1991, 28 s; Mader 2018, 458 ss*).

Leta 1897 Ignac Kušljan zakupil za Kranjski deželni muzej v šmarješki okolici večje število gomil, med njimi v Ivancu pet (*vir 7*). Nekatere je skupaj s kmetom Jereletom, ki mu je kot domačin pri nakupih pomagal, tudi prekopal in najdbe poslal v Kranjski deželni muzej. Vendar pa so bila to – sodeč po številu poslanih predmetov – bolj brskanja kot pa resnejša kopanja (*vir 8; Andrian-Werburg 1898, [28]; Dular, A. 1991, 29*).

Leta 1899 srečamo v Ivancu zopet Ferdinanda Schulza. Prekopal je tri gomile, med katerimi je največja vsebovala bogate predmete (*Koblar 1899, 183; Andrian-Werburg 1900 [133]; Rutar 1901a, 28*). Najdbe so prispele v Deželni muzej.

Ker Alfons Müllner z raziskavami Kušljana ni bil zadovoljen – ta je namreč kopal tudi za dunajski muzej – se je leta 1901 odločil, da Schulz razišče tiste gomile, za katere so v devetdesetih letih že kupili pravice za kopanje. Tako je leta 1901 v Ivancu prekopal dve gomili (*vir 9*), naslednje leto pa še eno (*vir 10*).

Leta 1903 je bil v Ivancu Ignac Kušljan. Načel je dve gomili na Novakovi njivi ter najdbe poslal na Dunaj (*vir 11; vir 12*).

Le dve leti za tem (1905) je v šmarješki okolici raziskovala vojvodinja Mecklenburška. Kopala je na raznih koncih, med drugim tudi pri Družinski vasi, kjer je v Ivancu julija odprla dve gomili (*Mahr (ur.) 1934, 129*). Najdbe s teh izkopavanj hrani Peabody Museum, Cambridge, ZDA.

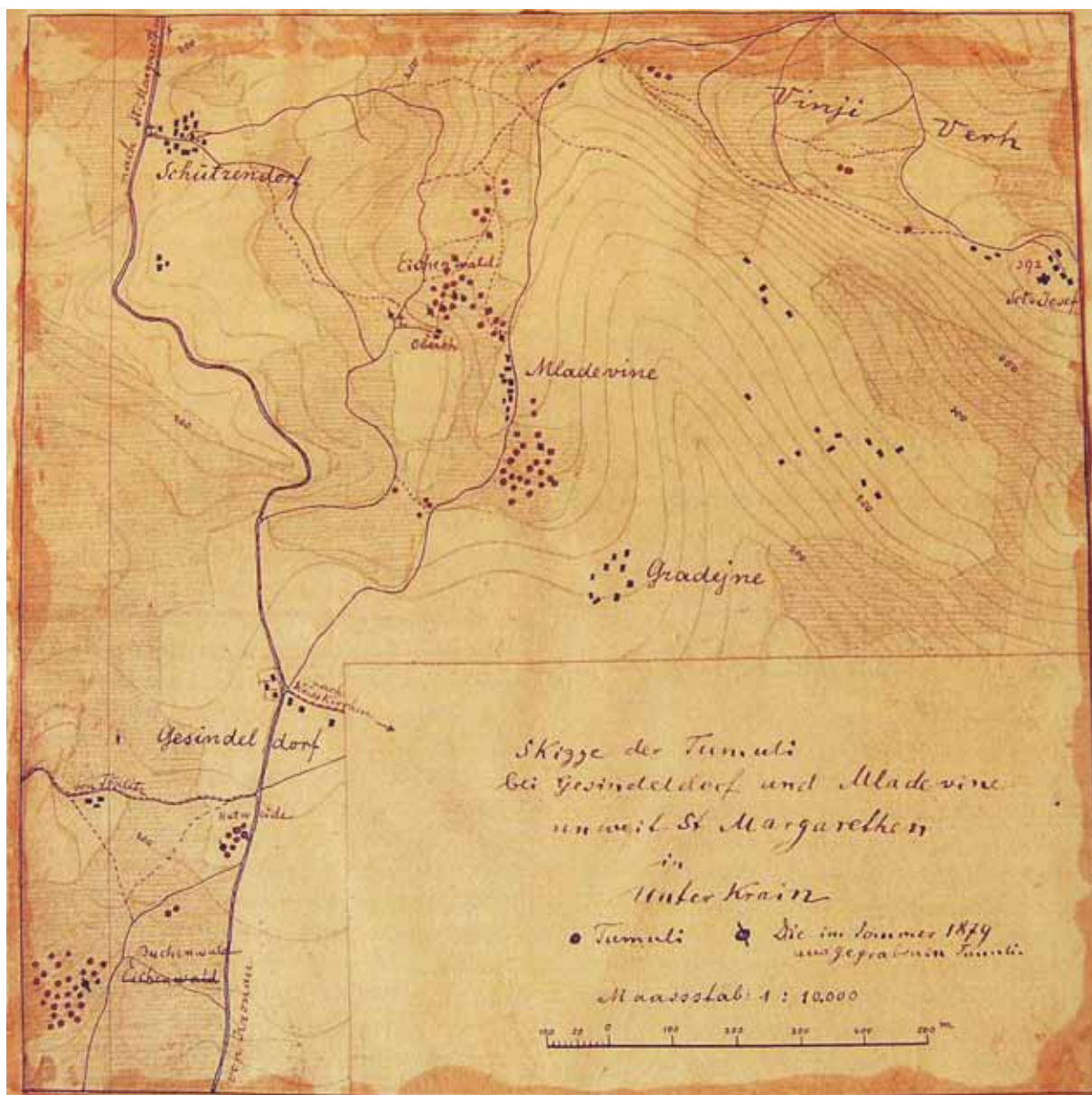
Sl. 378/3: Ivanec pri Družinski vasi; gomila 30, pogled z jugozahoda. Foto Janez Dular (1976).

Sl. 378/4: Ivanec pri Družinski vasi; gomila 31, pogled severovzhoda. Foto Janez Dular (1976).

Sl. 378/5: Ivanec pri Družinski vasi; gomila 36, pogled z vzhoda. Foto Janez Dular (1976).

Sl. 378/6: Hochstetterjeva skica gomilnih grobišč pri Družinski vasi, Gradnju in Mladih Vinah (po Mader 2018).

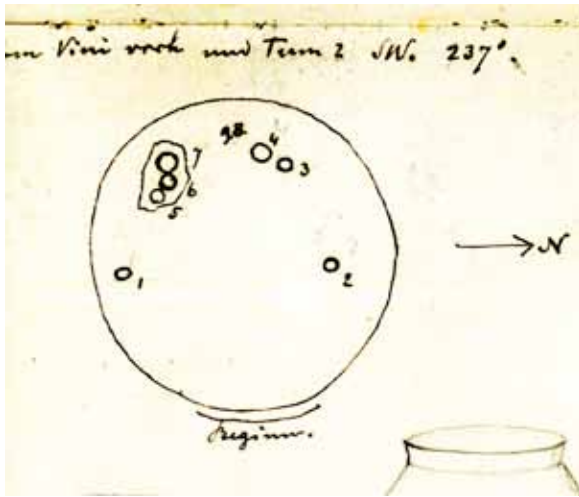
KATALOG NAJDIŠČ

Leto kopanja	Oznaka gomile	Izkopavalec	Shranjeno
1879 (avgust)	gomila III*	Schulz/Szombathy	NHMW
1879 (avgust)	gomila IV	Schulz/Szombathy	NHMW
1879 (avgust)	gomila VI	Schulz/Szombathy	NHMW
1883 (september)	gomila 10	Schulz	NMS
1883 (september)	gomila 13	Schulz	NMS
1883 (september)	gomila 15	Schulz	NMS
1883 (september)	gomila XI**	Schulz	NHMW
1883 (september)	gomila XII	Schulz	NHMW
1883 (september)	gomila XIV	Schulz	NHMW
1896 (julij)	gomila I	Pečnik	NHMW
1896 (julij)	gomila II	Pečnik	NHMW
1896 (oktober)	gomila 1	Pečnik	NHMW
1896 (oktober)	gomila 2	Pečnik	NHMW
1896 (oktober)	gomila 3	Pečnik	NHMW
1896 (oktober)	gomila 4	Pečnik	NHMW
1897	gomila 1	Kušljan	NMS
1897	gomila 4	Kušljan	NMS
1899 (sept./okt.)	gomile 1–3	Schulz	NMS
1901 (poleti)	gomila 5	Schulz	NMS
1901 (poleti)	gomila 6	Schulz	NMS
1902 (avgust)	gomila 1	Schulz	NMS
1903 (oktober)	gomila 1	Kušljan	NHMW
1903 (oktober)	gomila 2	Kušljan	NHMW
1905 (julij)	gomila 1	Mecklenburška	Peabody Museum
1905 (julij)	gomila 2	Mecklenburška	Peabody Museum
1990 (maj/junij)	gomila 30	Križ	Dolenjski muzej
1997 (sept./okt.)	gomila 29	Mason	Dolenjski muzej

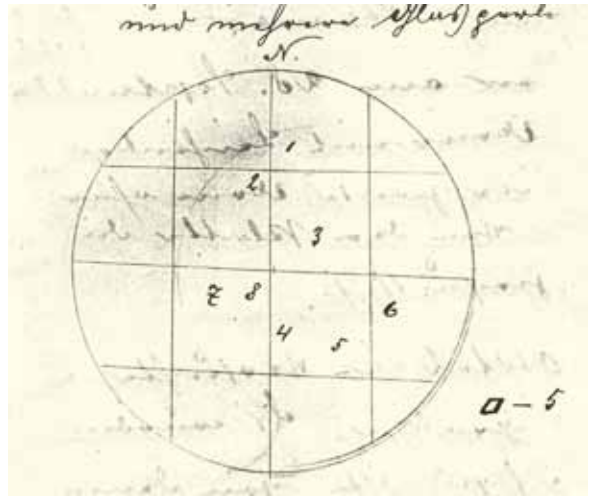
* Številke si ne sledijo zaporedno, ker gomil niso označevali ločeno po posameznih najdiščih ampak tekoče v okviru celotnega šmarješkega kompleksa oziroma leta kopanja.

** Gomile XI, XII in XIV so dobile pri inventarizaciji v NHMW zaradi neznanega razloga oznake XIV, XV in XVI (glej Dular, A. 1991, 27).

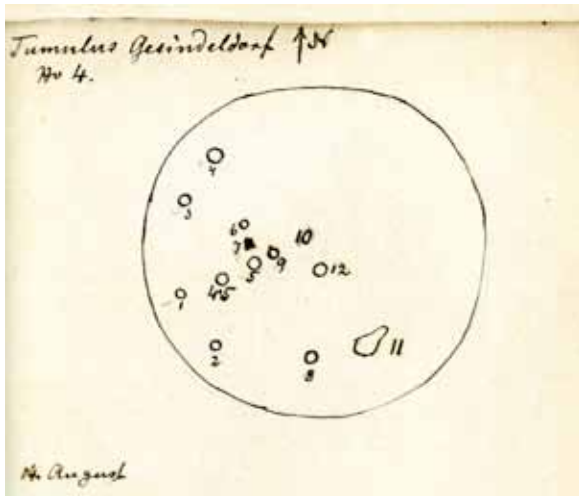
Sl. 378/7: Ivanec pri Družinski vasi; pregled izkopavanj po letih.

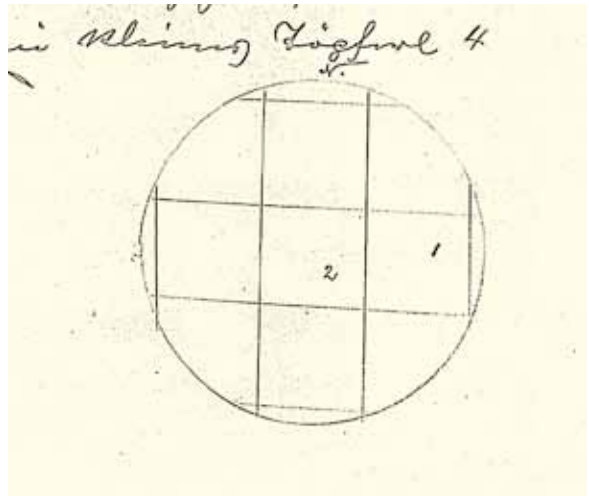
Sl. 378/8: Ivanec pri Družinski vasi; Szombathyjeva risba tlorisa gomile 1879/III (po Mader 2018).

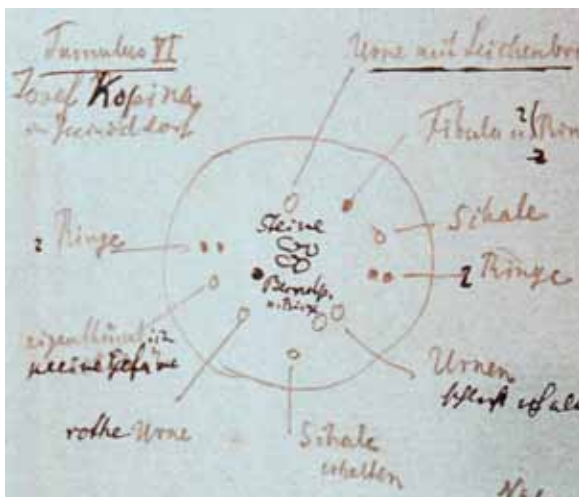
Sl. 378/11: Ivanec pri Družinski vasi; Schulzeva risba tlorisa gomile 1883/10 (Arhiv NMS).

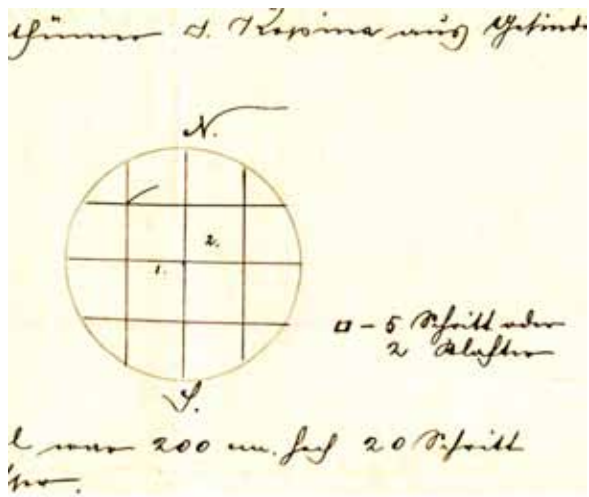
Sl. 378/9: Ivanec pri Družinski vasi; Szombathyjeva risba tlorisa gomile 1879/IV (po Mader 2018).

Sl. 378/12: Ivanec pri Družinski vasi; Schulzeva risba tlorisa gomile 1883/13 (Arhiv NMS).

Sl. 378/10: Ivanec pri Družinski vasi; Hochstetterjeva risba tlorisa gomile 1879/VI (po Mader 2018).

Sl. 378/13: Ivanec pri Družinski vasi; Schulzeva risba tlorisa gomile 1883/XI (po Mader 2018).

Septembra 1968 so najverjetneje na območju gomile št. 30 (sl. 378/3) izorali grob, katerega vsebina je prispela v Dolenjski muzej (*Knez 1968–1969b, 180 s*). Ker je bila gomila ogrožena, so jo spomladi 1990 raziskali sodelavci Zavoda za varstvo kulturne dediščine iz Novega mesta in dokumentirali devet grobov. Dela je vodil Borut Križ (*Križ 1991c, 205 s*). Sedem let kasneje (1997) je bila raziskana tudi sosednja prav tako zaradi oranja močno ogrožena gomila 29. V njej je bilo pet železnodobnih grobov in en naknaden, najverjetneje poznoantični skeletni pokop v njen plašč (*Mason 2001b, 24 s*). Leta 2006 sta bili zaradi novogradnje raziskani še gomili 24 in 27 (*Breščak, Udovč 2007, 57 s; Udovč 2008, 60*).

Najdbe iz izkopavanj pred prvo svetovno vojno, ki so prišle v dunajski Naravoslovni muzej je objavila Anja Dular (*Dular, A. 1991, 24 ss in 66 ss*), gradivo, ki ga hrani Narodni muzej Slovenije pa Vida Stare (*Stare, V. 1973a*). Ker je bilo pri inventarizaciji združeno s predmeti iz ostalih grobišč šmarješkega kompleksa, ga ni več mogoče identificirati.

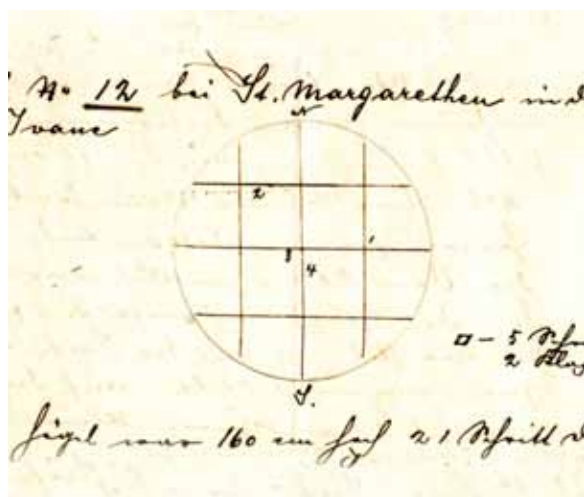
Arhivski viri

- (vir 1) Szombathy, Tagebuch, Büchel 22, 52 ss, 57 ss, 62 ss (Fundaktenarchiv NHMW).
 (vir 2) Schulzevo pismo Dežmanu z dne 30. 9. 1883 (Arhiv NMS 1883/48).
 (vir 3) Schulz, Bericht über die prähistorischen Ausgrabungen in Unterkrain 1883 (Arhiv NMS).
 (vir 4) Schulz, Bericht über die prähistorischen Ausgrabungen in Unterkrain 1883 (Fundaktenarchiv NHMW).
 (vir 5) Pečnikovi pismi Szombathyju z dne 12. 7. 1896 in 22. 7. 1896 (Fundaktenarchiv NHMW).
 (vir 6) Pečnikovo pismo Szombathyju z dne 12. 11. 1896 (Fundaktenarchiv NHMW).

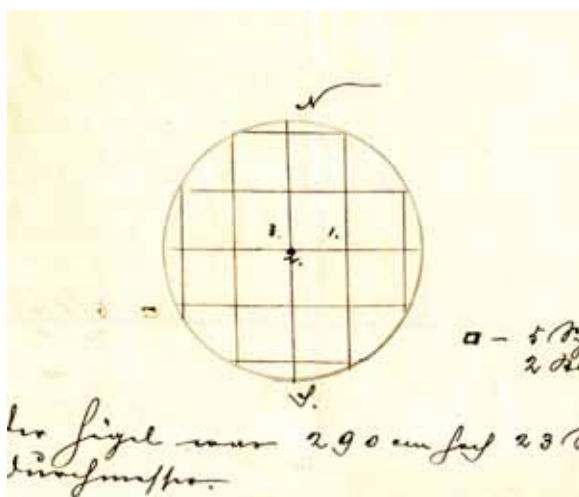
- (vir 7) I. Kušljan, Zapisnik o nakupovanju gomil z dne 28. 7. 1897 (Arhiv RS, fond AS 950, Müllner Alfons, fasc. 1).
 (vir 8) Podatki iz Akcesijske knjige Kranjskega deželnega muzeja za l. 1897 in 1898.
 (vir 9) F. Schulz, Bericht über prähistorischen Ausgrabungen in Unterkrain (17. 11. 1901) – (Arhiv RS, fond AS 950, Müllner Alfons, fasc. 1).
 (vir 10) F. Schulz, Bericht über prähistorischen Ausgrabungen in Unterkrain 1902 (Arhiv NMS).
 (vir 11) Kušljanovo pismo Szombathyju z dne 16. 10. 1903 (Fundaktenarchiv NHMW).
 (vir 12) I. Kušljan, Zapisnik in poslovna knjiga 1897–1923, 125 (Arhiv AO NMS).

Literatura

- Andrian-Werburg 1898, [28].
 Andrian-Werburg 1900 [133].
 Breščak, Udovč 2007, 57 s.
 Deschmann, Hochstetter 1879, 38 s, Fig. 18.
 Dular, A. 1991, 22 ss in 66 ss; sl. 4.
 Dular, Tecco Hvala 2007, 326, sl. 241.
 Gabrovec 1975, Šmarjeta. – V: ANSL, 227 s.
 Knez 1968–1969b, 180 s.
 Koblar 1899, 183.
 Križ 1991c, 205 s.
 Mader 2018, 436 ss.
 Mahr (ur.) 1934, 129.
 Mason 2001b, 24 s.
 Pečnik 1897, 104.
 Rutar 1897, 185.
 Rutar 1901a, 28.
 Stare, V. 1973a.
 Udovč 2008, 60.

Sl. 378/14: Ivanec pri Družinski vasi; Schulzeva risba tlorisa gomile 1883/XII (po Mader 2018).

Sl. 378/15: Ivanec pri Družinski vasi; Schulzeva risba tlorisa gomile 1883/XIV (po Mader 2018).

Kat. št.: 379

Najdišče: Gradenjska hosta.

Kraj: Gradenje.

TTN5: Novo mesto 20; GKY: 520600 – GKX: 81100.

Tip najdišča: gomilno grobišče (43 gomil).

Datacija: starejša železna doba.

Opis

Gomilna nekropola v Gradenjski hosti se razprostira na širokem hrbtu, ki se severozahodno od vasi Gradenje postopoma dviga proti Vinjemu vrhu. Nekaj gomil je že zahodno od poti, ki vodi proti Orešju, glavna skupina pa je na grebenu tik nad Gradenjem (sl. 379/1, 379/2). Mere:

Gomila 1: premer 10 m (razorana).

Gomila 2: premer 12 m (razorana).

Gomila 3: premer 10 m.

Gomila 4: premer 12 m (poškodovana).

Gomila 5: premer 14 m.

Gomila 6: premer 12 m.

Gomila 7: premer 7 m.

Gomila 8: premer 5 m.

Gomila 9: premer 6 m.

Gomila 10: premer 12 m (sl. 379/3).

Gomila 11: premer 12 m.

Gomila 12: premer 7 m.

Gomila 13: premer 10 m.

Gomila 14: premer 7 m (dvomljiva).

Gomila 15: premer 16 m (sl. 379/4).

Gomila 16: premer 10 m.

Gomila 17: premer 12 m (sl. 379/5).

Gomila 18: premer 10 m.

Gomila 19: premer 16 m.

Gomila 20: premer 8 m.

Gomila 21: premer 7 m.

Gomila 22: premer 7 m (dvomljiva).

Gomila 23: premer 10 m (dvomljiva).

Gomila 24: premer 16 m.

Gomila 25: premer 8 m.

Gomila 26: premer 16 m.

Gomila 27: premer 14 m.

Gomila 28: premer 14 m.

Gomila 29: premer 16 m.

Gomila 30: premer 10 m.

Gomila 31: premer 12 m.

Gomila 32: premer 20 m.

Gomila 33: premer 10 m (dvomljiva).

Gomila 34: premer 12 m.

Gomila 35: premer 10 m (uničena) – (sl. 379/6).

Gomila 36: premer 8 m (uničena).

Gomila 37: premer 12 m.

Sl. 379/1: Gradenjska hosta pri Gradenju; pozicija gomilnega grobišča (osnova: atlas okolja © ARSO). M. = 1:5000.

- Gomila 38: premer 6 m (dvomljiva).
 Gomila 39: premer 8 m.
 Gomila 40: premer 11 m (sl. 379/7).
 Gomila 41: premer 14 m (dvomljiva).
 Gomila 42: premer 12 m (dvomljiva) – (sl. 379/8).
 Gomila 43: premer 20 m.

Potek raziskav

Gomilno grobišče pri Gradenju sta avgusta 1978 na svojem strokovnem potovanju po dolenskih prazgodovinskih najdiščih zabeležila Dragotin Dežman in Ferdinand Hochstetter (*Deschmann, Hochstetter 1879, 38, Fig. 18*) – (glej sl. 378/6). Že naslednje leto (1879) je Dežman organiziral prva raziskovanja (sl. 379/9). Vodil jih je Ferdinand Schulz, ki je junija prekopal eno gomilo za Kranjski deželni muzej, avgusta istega leta pa še eno po naročilu direktorja kranjskega Eskomptnega zavoda Zenarija (*vir 1; vir 2; Dular, A. 1991, 33*). Z deli je nada-

ljeval leta 1881, ko je odprl dve gomili za Deželni muzej (sl. 379/10, 379/11) – (*vir 3; ; Dular, A. 1991, 33 s*) in eno za Naravoslovni muzej (sl. 379/12). Za slednjo vse do odkritja originalnih Schulzevih skic, ki jih je v privatnem arhivu našla in objavila Brigitta Mader, nismo vedeli. Sedaj pa je jasno, da je gomila 1881/III – na Schulzevi skici (sl. 379/13) smo jo dodatno označili z rdečo puščico – z območja nekropole Gradenjska hosta (Mader 2018, 453 ss, Abb. 23 in 26). Še več, skoraj gotovo je bila to gomila, ki nosi na našem tlorisu (sl. 379/2) številko 43!

Na Dunaj so prišle tudi najdbe iz leta 1896, ko je v šmarješki okolici pričel delovati Jernej Pečnik. Julija je prekopal na stroške Prazgodovinske komisije dunajske Akademije znanosti tri gomile (*vir 4; Rutar 1897, 185; Dular, A. 1991, 34; Mader 2018, 459 ss*), septembra pa še tri (*vir 5; Dular, A. 1991, 35 s; Mader 2018, 461*).

Leta 1896 je Ignac Kušljan zakupil za Kranjski deželni muzej v Gradenjski hosti vsaj tri gomile, da bi tako

Sl. 379/2: Gradenjska hosta pri Gradenju; tloris gomilnega grobišča (po Dular, Tecco Hvala 2007). M. = 1:2500.

Sl. 379/3: Gradenjska hosta pri Gradenju; gomila 10. Foto Janez Dular (1976).

Sl. 379/4: Gradenjska hosta pri Gradenju; gomila 15. Foto Janez Dular (1976).

Sl. 379/5: Gradenjska hosta pri Gradenju; gomila 17. Foto Janez Dular (1976).

Sl. 379/6: Gradenjska hosta pri Gradenju; gomila 35. Foto Janez Dular (1976).

tudi Kranjskemu deželnemu muzeju omogočil kopanje (*vir 6*). Leta 1901 jih je pet prekopal Ferdinand Schulz in najdbe odpeljal Ljubljano (*vir 7*; Dular, A. 1991, 36 s).

Leta 1905 je v Gradenjski hosti poskusila srečo tudi vojvodinja Mecklenburška. Kopala je maja in julija ter skupaj odprla dve gomili (*Mahr (ur.) 1934, 128*). Najdbe s teh izkopavanj hrani Peabody Museum, Cambridge, ZDA.

Najdbe z izkopavanj pred prvo svetovno vojno, ki so prišle v dunajski Naravoslovni muzej je objavila Anja Dular (*Dular, A. 1991, 31 ss in 71 ss*), gradivo, ki ga hrani Narodni muzej Slovenije pa Vida Stare (*Stare, V. 1973a*). Ker je bilo pri inventarizaciji združeno s predmeti iz ostalih grobišč šmarješkega kompleksa, ga ni več mogoče identificirati.

Arhivski viri

- (*vir 1*) F. Schulz, Bericht über die Ausgrabungen bei St. Margarethen im Jahr 1879 (Arhiv NMS 103/1879).
 (*vir 2*) Schulzevo pismo Deschmannu z dne 24. 8. 1879 (Arhiv NMS).

(*vir 3*) F. Schulz, Bericht über die prähistorischen Ausgrabungen in Unterkrain 1881 (Arhiv NMS).

(*vir 4*) Pečnikovi pismi Szombathyju z dne 12. 7. 1896 in 22. 7. 1896 (Fundaktenarchiv NHMW).

(*vir 5*) Pečnikovi pismi Szombathyju z dne 20. 9. 1896 in 12. 11. 1896 (Fundaktenarchiv NHMW).

(*vir 6*) I. Kušljan, Kupne pogodbe in pobotnice (4. 5. 1896 in 20. 9. 1896) – (Arhiv RS, fond AS 950, Müllner Alfons, fasc. 1).

(*vir 7*) F. Schulz, Bericht über prähistorischen Ausgrabungen in Unterkrain (17. 11. 1901) – (Arhiv RS, fond AS 950, Müllner Alfons, fasc. 1).

Literatura

Deschmann, Hochstetter 1879, 38, Fig. 18.

Dular, A. 1991, 31 ss in 71 ss, sl. 13.

Dular, Tecco Hvala 2007, 326, sl. 242.

Gabrovec 1975, Šmarjeta. – V: ANSL, 227 s.

Mader 2018, 436 ss.

Mahr (ur.) 1934, 128.

Rutar 1897, 185.

Stare, V. 1973a.

Sl. 379/7: Gradenjska hosta pri Gradenju; gomila 40. Foto Janez Dular (1976).

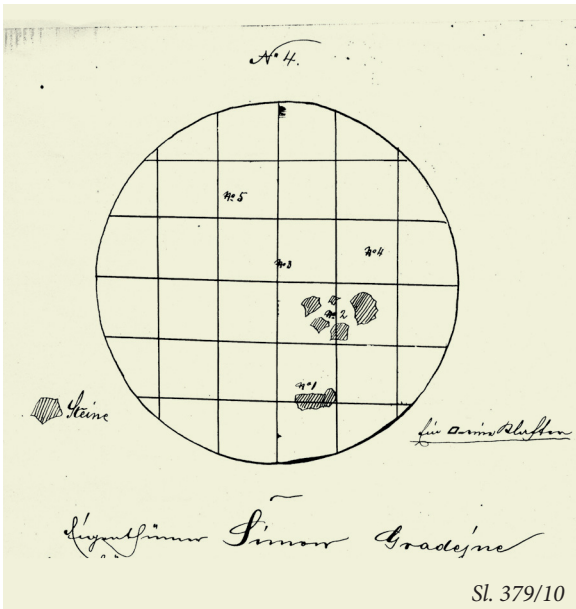

Sl. 379/8: Gradenjska hosta pri Gradenju; gomila 42. Foto Janez Dular (1976).

Leto kopanja	Oznaka gomile	Izkopavalec	Shranjeno
1879 (junij)	gomila 4*	Schulz	NMS
1879 (avgust)	gomila Zenari	Schulz	?
1881 (junij)	gomila 4	Schulz	NMS
1881 (junij)	gomila 5	Schulz	NMS
1881 (junij)	gomila III	Schulz	NHMW
1896 (julij)	gomila III	Pečnik	NHMW
1896 (julij)	gomila IV	Pečnik	NHMW
1896 (julij)	gomila V	Pečnik	NHMW
1896 (september)	gomila 1	Pečnik	NHMW
1896 (september)	gomila 2	Pečnik	NHMW
1896 (september)	gomila 3	Pečnik	NHMW
1901 (poleti)	gomila 1	Schulz	NMS
1901 (poleti)	gomila 2	Schulz	NMS
1901 (poleti)	gomila 3	Schulz	NMS
1901 (poleti)	gomila 4	Schulz	NMS
1901 (poleti)	gomila 7	Schulz	NMS
1905 (maj)	gomila 1	Mecklenburška	Peabody Museum
1905 (julij)	gomila 2	Mecklenburška	Peabody Museum

* Številke si ne sledijo zaporedno, ker gomil niso označevali ločeno po posameznih najdiščih ampak tekoče v okviru celotnega šmarješkega kompleksa oziroma leta kopanja.

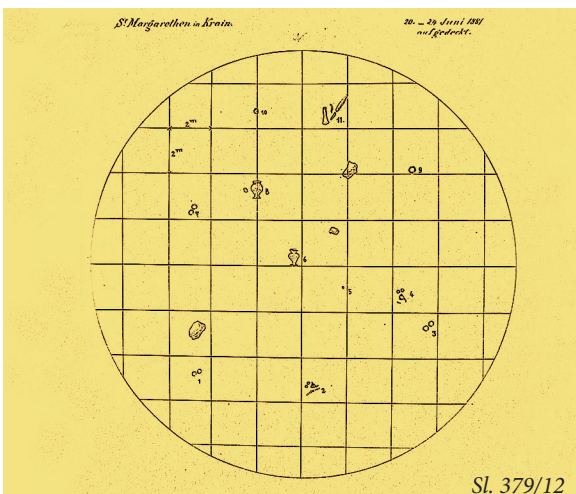
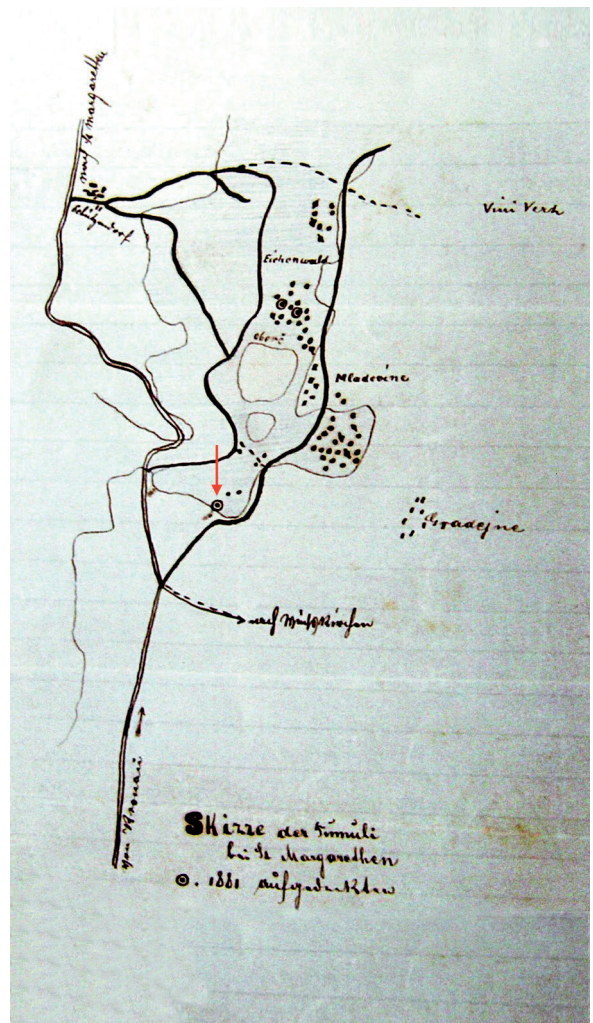
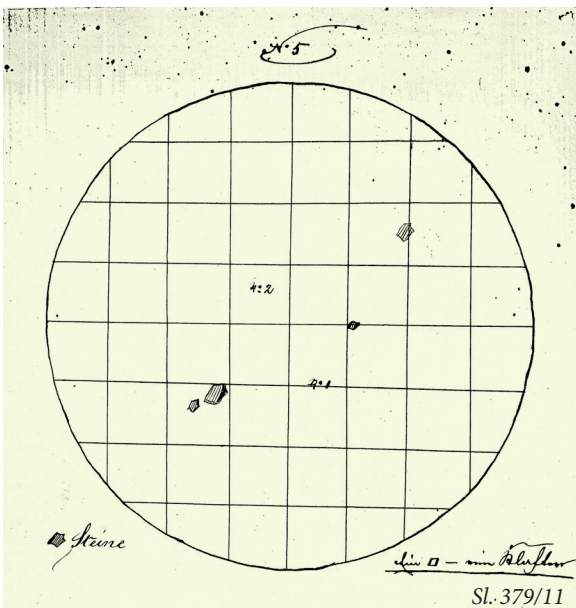
Sl. 379/9: Gradenjska hosta pri Gradenju; pregled izkopavanj po letih.

Sl. 379/10: Gradenjska hosta pri Gradenju; Schulzeva risba tlorisa gomile 1881/4 (Arhiv NMS).

Sl. 379/11: Gradenjska hosta pri Gradenju; Schulzeva risba tlorisa gomile 1881/5 (Arhiv NMS).

Sl. 379/12: Gradenjska hosta pri Gradenju; preris Schulzeve risbe tlorisa gomile 1881/III (po Mader 2018).

Sl. 379/13: Schulzeva skica gomilnih grobišč Mlada vina in Gradenjska hosta. Gomile, ki jih je prekopal leta 1881 za Naravoslovni muzej so označene s krožci (po Mader 2018).

Kat. št.: 380*Najdišče:* Mlada vina.*Kraj:* Strelac.*TTN5:* Novo mesto 20; GKY: 520581 – GKX: 81541.*Tip najdišča:* gomilno grobišče (46 gomil).*Datacija:* starejša železna doba.*Opis*

Nad zaselkom Mlada vina se dviga položen z gozdom poraščen greben, na katerem je obsežna nekropola, ki šteje 46 gomil (*sl. 380/1*). Gomile so razvrščene v dveh skupinah, med katerima je manjša vrzel. Na tem prostoru je pet ovalno-okroglih vzpetin, za katere pa brez sondiranja ni mogoče reči, da so gomile, saj bi lahko bile tudi naravne tvorbe (*sl. 380/2*). Mere:

Gomila 1: premer 20 m.

Gomila 2: premer 12 m.

Gomila 3: premer 21 m.

Gomila 4: premer 6 m.

Gomila 5: premer 12 m.

Gomila 6: premer 16 m (*sl. 380/3*).

Gomila 7: premer 9 m.

Gomila 8: premer 8 m.

Gomila 9: premer 8 m.

Gomila 10: premer 16 m.

Gomila 11: premer 8 m.

Gomila 12: premer 10 m.

Gomila 13: premer 10 m.

Gomila 14: premer 10 m.

Gomila 15: premer 10 m.

Gomila 16: premer 10 m.

Gomila 17: premer 9 m.

Gomila 18: premer 12 m.

Gomila 19: premer 15 m.

Gomila 20: premer 10 m.

Gomila 21: premer 12 m.

Gomila 22: premer 10 m.

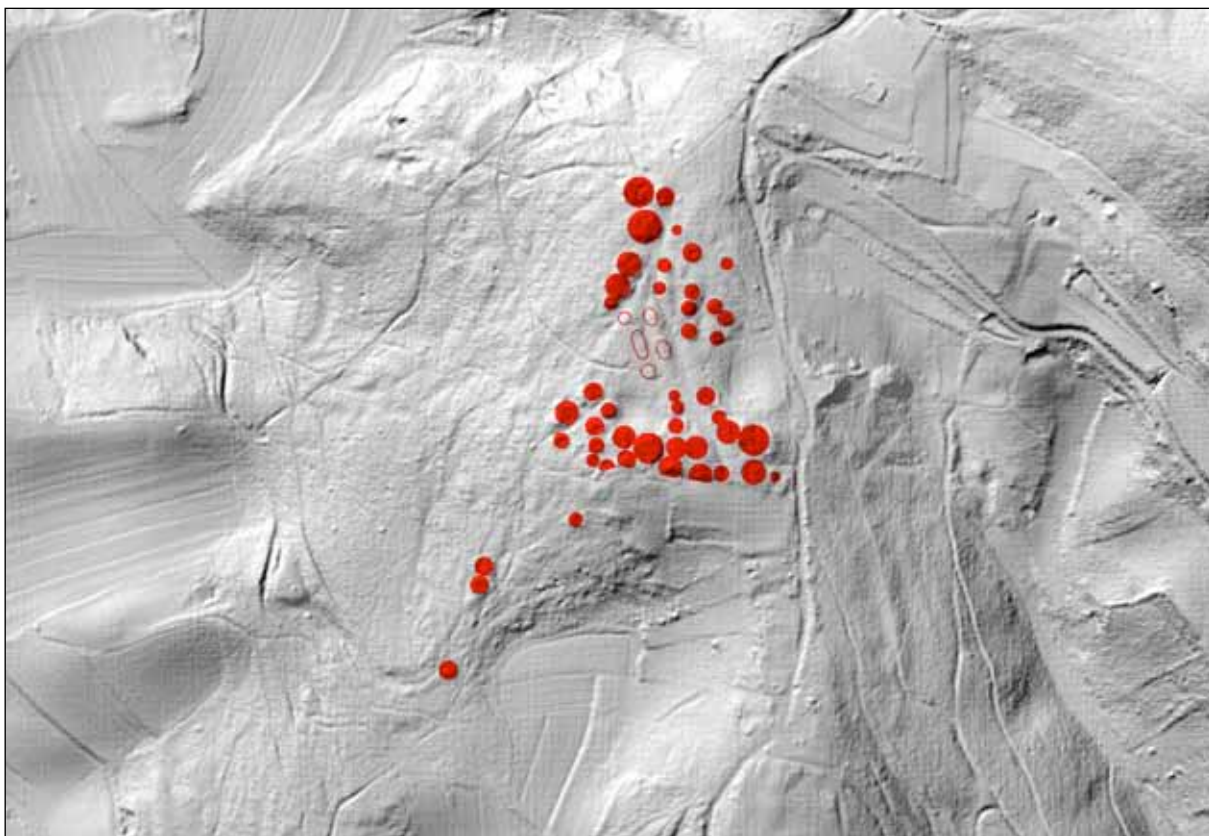
Gomila 23: premer 8 m.

Gomila 24: premer 10 m.

Gomila 25: premer 15 m

Gomila 26: premer 10 m (pol. manjka).

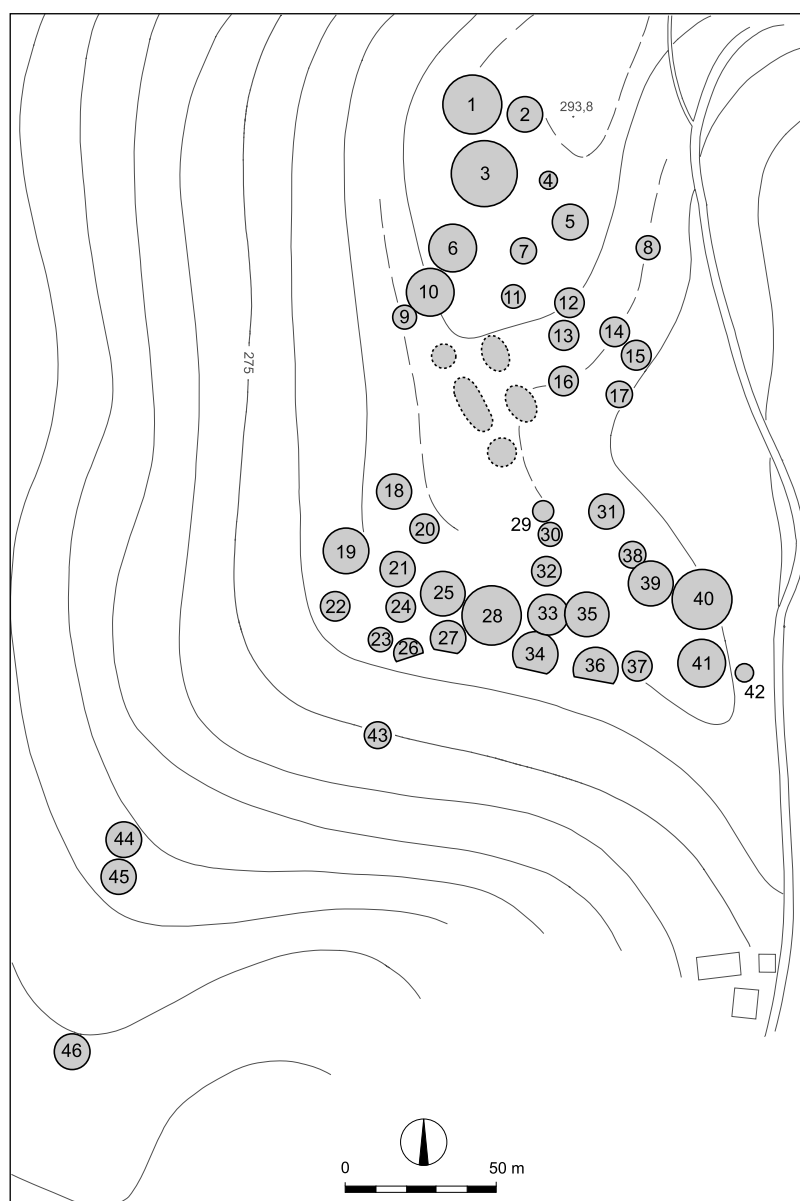
Gomila 27: premer 12 m (pol. manjka).

Gomila 28: premer 20 m (*sl. 380/4*).

Sl. 380/1: Mlada vina pri Strelacu; pozicija gomilne nekropole (osnova: atlas okolja © ARSO). M. = 1:5000.

Gomila 29: premer 7 m.
 Gomila 30: premer 8 m.
 Gomila 31: premer 12 m.
 Gomila 32: premer 10 m.
 Gomila 33: premer 14 m.
 Gomila 34: premer 15 m (pol. manjka).
 Gomila 35: premer 15 m.
 Gomila 36: premer 15 m (pol. manjka).
 Gomila 37: premer 10 m.

Gomila 38: premer 9 m.
 Gomila 39: premer 15 m.
 Gomila 40: premer 20 m (*sl. 380/5*).
 Gomila 41: premer 16 m.
 Gomila 42: premer 6 m.
 Gomila 43: premer 9 m.
 Gomila 44: premer 12 m.
 Gomila 45: premer 12 m.
 Gomila 46: premer 12 m.

Sl. 380/2: Mlada vina pri Strelacu; tloris gomilnega grobišča (po Dular, Tecco Hvala 2007). M. = 1:2500.

Potek raziskav

Prve arheološke predmete, ki so zbudile zanimanje za prazgodovinske ostaline v okolici Šmarjete, so bile izkopane prav pri Mladih vinih. Tu je namreč kmet Oberč že sredi devetnajstega stoletja zravnal eno do gomil in našel bronaste predmete, ki jih je prodal v Novo mesto. Grobišče sta si avgusta 1878 na svojem strokovnem potovanju po dolenskih prazgodovinskih najdiščih ogledala Dragotin Dežman in Ferdinand Hochstetter (*Deschmann, Hochstetter 1879, 38 s, Fig. 18*) – (glej [sl.378/6](#)). Že spomladi naslednje leto (1879) je Dežman organiziral prva raziskovanja ([sl. 380/6](#)). (*Deschmann, Hochstetter 1879, 39, op. 1*). Vodil jih je Ferdinand Schulz, ki je prekopal šest gomil za Kranjski deželni muzej in dve za dunajski Dvorni muzej (*vir 1; Dular, A. 1991, 39 ss*). Z raziskavami je nadaljeval tudi avgusta istega leta ko je tu prekopal še eno gomilo, tokrat pod Szombathyjevim in Hochstetterjevim nadzorstvom na stroške Prazgodovinske komisije dunajske Akademije znanosti ([sl. 380/7](#)) – (*vir 2; Mader 2018, 440*).

Schulz je raziskoval v Mladih vinih tudi leta 1880. Junija je namreč prekopal dve gomili: eno za Deželni muzej (*vir 3; vir 4; Dular, A. 1991, 41 s*) in eno za Prazgodovinsko komisijo ([sl. 380/8](#)) – (*vir 5; Hochstetter*

1881, 407 s; Dular, A. 1991, 42; Mader 2018, 445 ss). Še bolj dejaven je bil naslednje leto (1881), saj je za Ljubljano prekopal dva ([sl. 380/9, 380/10](#)) – (*vir 6; Dular, A. 1991, 42 s*) in za Dunaj prav tako dva tumula ([sl. 380/11, 380/12](#)) – (*vir 7; Mader 2018, 449 ss*). Tretja gomila, za katero smo v objavi grobišč v okolici Vinjega Vrha menili, da je bila prav tako z območja nekropole Mlada vina (*Dular, A. 1991, 43*), se je po odkritju originalnega Schulzevega poročila in skic, ki jih je v privatnem arhivu našla in objavila Brigitta Mader (*vir 7*), izkazala za del nekropole Gradenjska hosta (kat. št. 379) – (*Mader 2018, 453 ss, Abb. 23 in 26*).

S temi izkopavanji se načrtno raziskovanje nekropole v Mladih vinih ni končalo. Iz kasnejših let imamo podatek, da je Ignac Kušljan leta 1896 za Kranjski deželni muzej zakupil v Mladih vinih vsaj tri gomile (*vir 8*). Ali jih je tudi prekopal, ni znano.

Najdbe z izkopavanj pred prvo svetovno vojno, ki so prišle v dunajski Naravoslovni muzej je objavila Anja Dular (*Dular, A. 1991, 37 ss in 73 ss*), gradivo, ki ga hrani Narodni muzej Slovenije pa Vida Stare (*Stare, V. 1973a*). Ker je bilo pri inventarizaciji združeno s predmeti iz ostalih grobišč šmarješkega kompleksa, ga ni več mogoče identificirati.

Sl. 380/3: Mlada vina pri Strelacu; gomila 6, pogled z juga. Foto Janez Dular (1976).

Sl. 380/4: Mlada vina pri Strelacu; gomila 28, pogled s severa. Foto Janez Dular (1976).

Sl. 380/5: Mlada vina pri Strelacu; gomila 40, pogled z juga. Foto Janez Dular (1976).

Arhivski viri

- (vir 1) F. Schulz, Bericht über die Ausgrabungen bei St. Margarethen im Jahr 1879 (Arhiv NMS 103/1879).
 (vir 2) Szombathy, Tagebuch, Büchel 22, 61 s (Fundaktenarchiv NHMW).
 (vir 3) Schulzevo pismo Dežmanu z dne 18. 6. 1880 (Arhiv NMS 1880/31).
 (vir 4) F.Schulz, Auslagen bei den Ausgrabungen der Tumuli in St. Margarethen, Monat Juni u. Juli 1880 (Arhiv NMS).
 (vir 5) Schulzevo pismo Hochstetterju z dne 9. 7. 1880 (Fundaktenarchiv NHMW).
 (vir 6) F. Schulz, Bericht über die prähistorischen Ausgrabungen in Unterkrain 1881 (Arhiv NMS).
 (vir 7) F. Schulz, Fundbericht St. Margarethen 1881 (Hochstetter Archiv Strassgswandtner Wien).

(vir 8) I. Kušljan, Kupne pogodbe in pobotnice (4. 5. 1896) – (Arhiv RS, fond AS 950, Müllner Alfons, fasc. 1).

(vir 9) F. Schulz, Bericht über prähistorischen Ausgrabungen in Unterkrain (17. 11. 1901) – (Arhiv RS, fond AS 950, Müllner Alfons, fasc. 1).

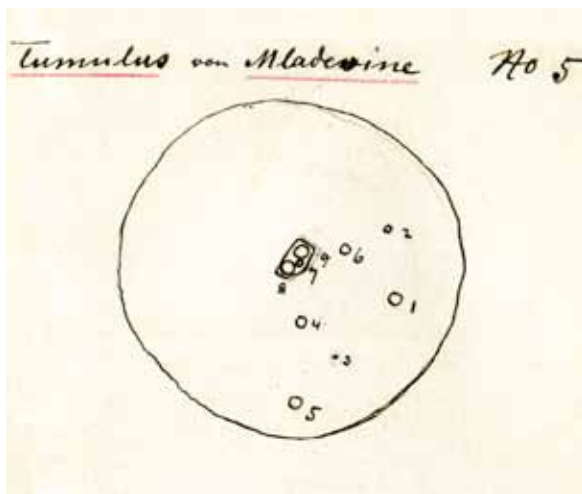
Literatura

- Deschmann, Hochstetter 1879, 38 s.
 Dular, A. 1991, 37 ss in 73 ss, sl. 16.
 Dular, Tecco Hvala 2007, 326, sl. 243.
 Gabrovec 1975, Šmarjeta. – V: ANSL, 227 s.
 Hochstetter 1881, 407 s.
 Mader 2018, 436 ss.
 Stare, V. 1973a.

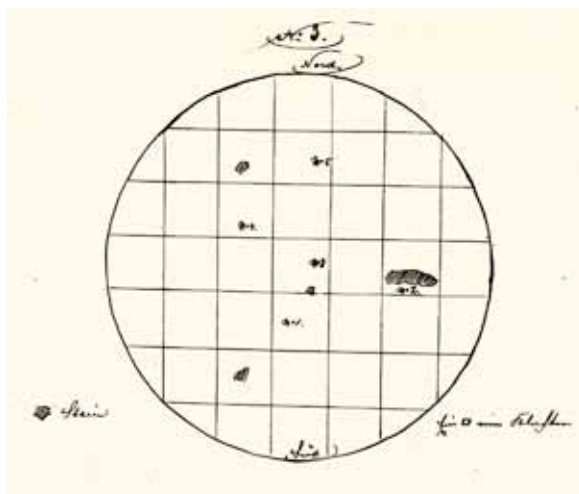
Leto kopanja	Oznaka gomile	Izkopavalec	Shranjeno
1879 (junij)	gomila 1*	Schulz	NMS
1879 (junij)	gomila 2	Schulz	NMS
1879 (junij)	gomila 3	Schulz	NMS
1879 (junij)	gomila 6	Schulz	NMS
1879 (junij)	gomila 7	Schulz	NMS
1879 (junij)	gomila 8	Schulz	NMS
1879 (junij)	gomila I	Schulz	NHMW
1879 (junij)	gomila II	Schulz	NHMW
1879 (avgust)	gomila V	Schulz/Szombathy	NHMW
1880 (junij)	gomila 1	Schulz	NMS
1880 (junij)	gomila III	Schulz	NHMW
1881 (junij)	gomila 2	Schulz	NMS
1881 (junij)	gomila 3	Schulz	NMS
1881 (junij)	gomila I	Schulz	NHMW
1881 (junij)	gomila II	Schulz	NHMW

* Številke si ne sledijo zaporedno, ker gomil niso označevali ločeno po posameznih najdiščih ampak tekoče v okviru celotnega šmarješkega kompleksa oziroma leta kopanja.

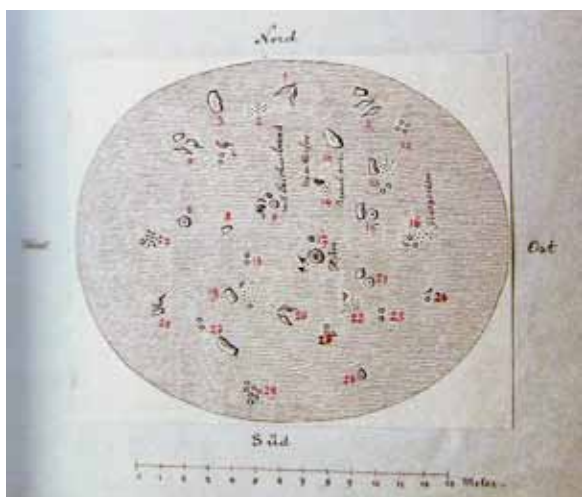
Sl. 380/6: Mlada vina pri Strelacu; pregled izkopavanj po letih.

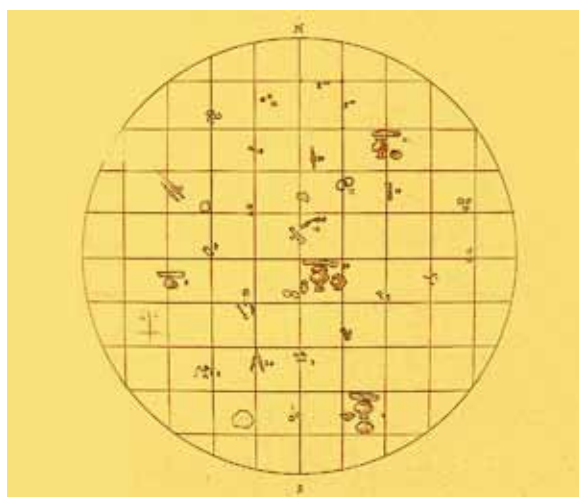
Sl. 380/7: Mlada vina pri Strelacu; Szombathyjeva risba tlorisa gomile 1879/V (po Mader 2018).

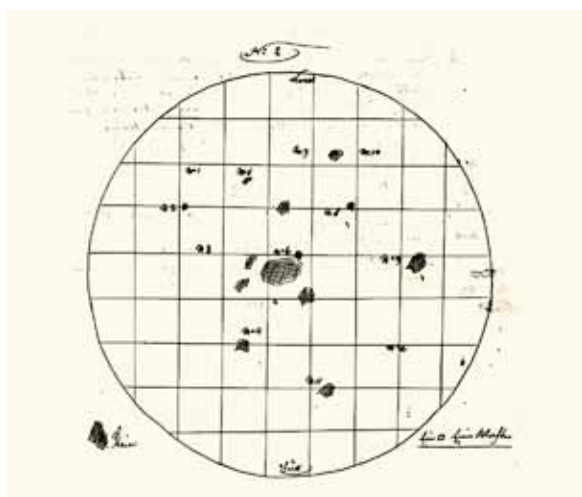
Sl. 380/10: Mlada vina pri Strelacu; Schulzeva risba tlorisa gomile 1881/3 (Arhiv NMS).

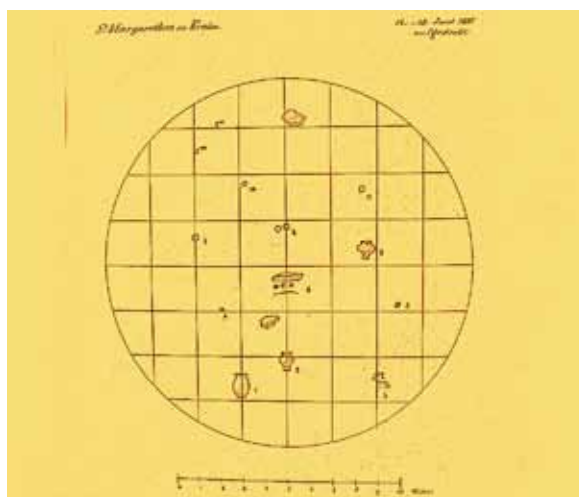
Sl. 380/8: Mlada vina pri Strelacu; preriš Schulzeve risbe tlorisa gomile 1880/III (po Mader 2018).

Sl. 380/11: Mlada vina pri Strelacu; preriš Schulzeve risbe tlorisa gomile 1881/I (po Mader 2018).

Sl. 380/9: Mlada vina pri Strelacu; Schulzeva risba tlorisa gomile 1881/2 (Arhiv NMS).

Sl. 380/12: Mlada vina pri Strelacu; preriš Schulzeve risbe tlorisa gomile 1881/II (po Mader 2018).

Kat. št.: 381

Najdišče: Laze.

Kraj: Vinji Vrh.

TTN5: Novo mesto 20; GKY: 521026 – GKX: 81754.

Tip najdišča: gomilno grobišče (9 gomil).

Datacija: starejša železna doba, mlajša železna doba.

Opis

Na zahodnem pobočju Vinjega vrha je v gozdu v dveh razpotegnjenih skupinah 9 gomil (sl. 381/1, 381/2). Mere:

Gomila 1: premer 10 m (sl. 381/3).

Gomila 2: premer 10 m (sl. 381/3).

Gomila 3: premer 10 m.

Gomila 4: premer 15 m.

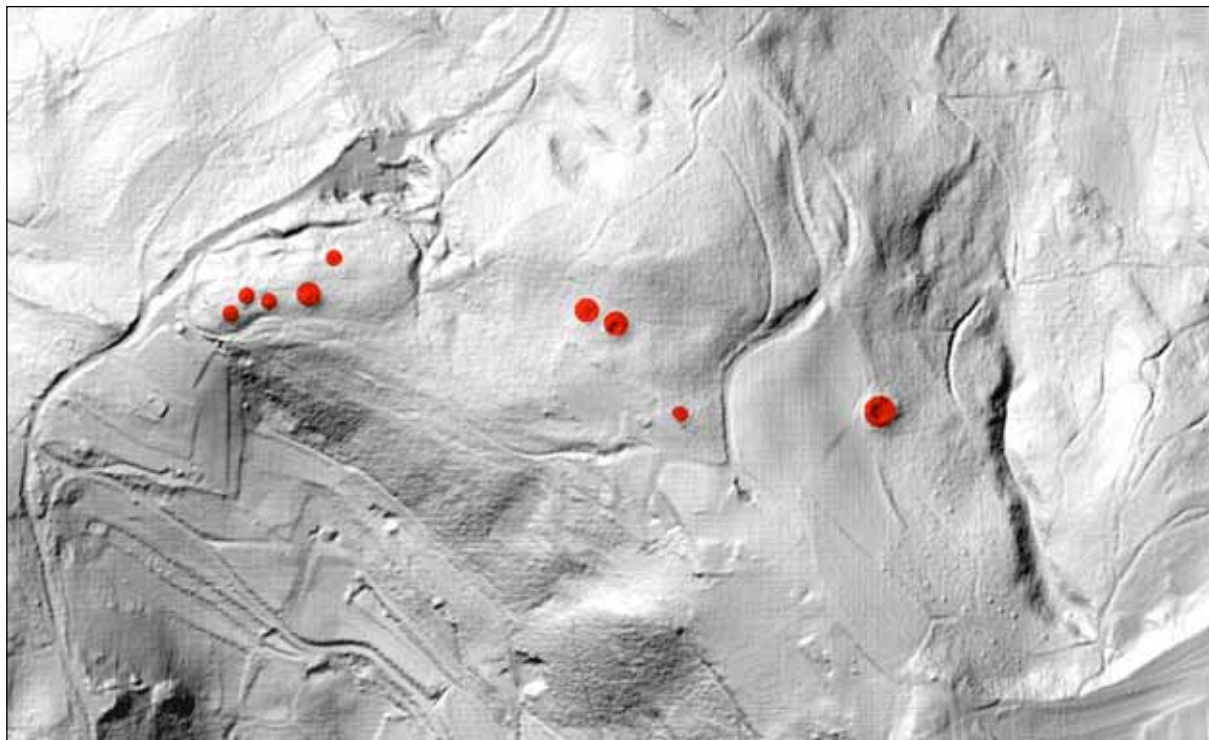
Gomila 5: premer 10 m.

Gomila 6: premer 15 m (sl. 381/4).

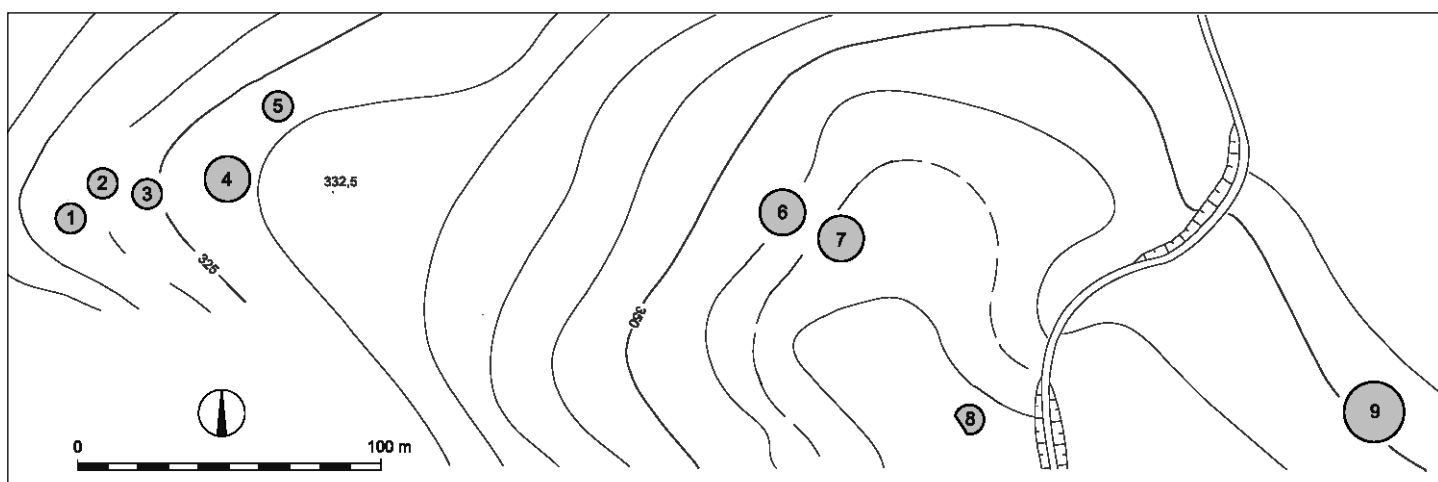
Gomila 7: premer 15 m (sl. 381/4).

Gomila 8: premer 10 m (polovica gomile je odnesena).

Gomila 9: premer 20 m (sl. 381/5).

Sl. 381/1: Laze na Vinjem Vrhu; pozicija gomilnega grobišča (osnova: atlas okolja © ARSO). M. = 1:5000.

Sl. 381/2: Laze na Vinjem Vrhu; tloris gomilnega grobišča (po Dular, Tecco Hvala 2007). M. = 1:2500.

Potek raziskav

Iz arhivskih podatkov in literature lahko povzamemo, da je dve gomili na pobočju Vinjega vrha leta 1880 prekopal Ferdinand Schulz na stroške Prazgodovinske komisije. V prvi je našel le posamične črepinje in nekaj oglja, druga pa je vsebovala nekaj več najdb (*vir 1; vir 2; Hochstetter 1881, 407; Dular, A. 1991, 44 s*). To sta bili najverjetneje gomili, ki sta na našem načrtu označeni s št. 6 in 7 (*sl. 381/4; 381/6*). Najdbe, ki so prispele v Naravoslovni muzej je objavila Anja Dular (*Dular, A. 1991, 44 s in 82*). Naj opozorimo še na to, da je Schulz v svojem poročilu, ki ga je 21. 7. 1880 poslal Hochstetterju – v privatnem arhivu ga je nedavno našla in objavila Brigitta Mader (*Mader 2018, 444 ss*) – številčenje obeh gomil obrnil, čemur pa niso sledili pri inventarizaciji gradiva v Naravoslovnem muzeju in zato tudi ne Anja Dular pri objavi.

Leta 1983 so pri rigolanju vinograda uničili polovico gomile št. 8. Zaščitni poseg novomeškega Zavoda za varstvo naravne in kulturne dediščine je odkril nekaj grobov in najdb (*Belak 1990, 9 ss; Križ 1993, 169*).

Arhivska vira

(*vir 1*) Schulzevo pismo Hochstetterju z dne 9. 7. 1880 (Fundaktenarchiv NHMW).

(*vir 2*) Schulzevo pismo Dežmanu z dne 22. 6. 1880 (Arhiv NMS 1880/32).

Literatura

Belak 1990, 9 ss.

Dular, A. 1991, 44 s in 82.

Dular, Tecco Hvala 2007, 327, sl. 244.

Gabrovec 1975, Šmarjeta. – V: ANSL, 227 s.

Hochstetter 1881, 407.

Križ 1993, 169.

Mader 2018, 442 ss.

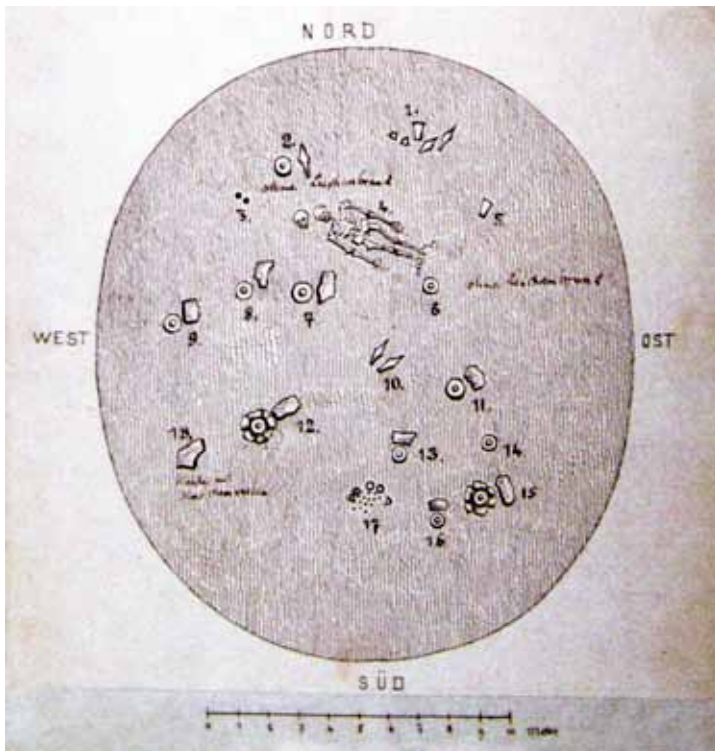
Sl. 381/3: Laze na Vinjem Vrhu; gomili 1 in 2, pogled z juga. Foto Janez Dular (1976).

Sl. 381/4: Laze na Vinjem Vrhu; gomili 6 in 7, pogled z vzhoda. Foto Janez Dular (1976).

Sl. 381/5: Laze na Vinjem Vrhu; gomila 9, pogled z zahoda. Foto Janez Dular (1976).

Sl. 381/6: Laze na Vinjem Vrhu; preriš Schulzeve risbe tloriga gomile 1880/I (prvotno 1880/II) – (po Mader 2018).

Kat. št.: 381A

Najdišče: Parcela 1510.

Kraj: Orešje.

TTN5: Novo mesto 20; GKY: 521183 – GKX: 81556.

Tip najdišča: plano naselje.

Datacija: starejša železna doba, mlajša železna doba.

Opis

Najdišče leži severozahodno od cerkve sv. Jožefa, torej že zunaj železnodobnega naselja, levo in desno od ceste ki pelje iz Šmarjete na Vinji Vrh (*sl. 381A/1*).

Potek raziskav

Prve najdbe s tega območja so bile dokumentirane leta 1970 v profilu vzdolž parcele 1510 k. o. Gorenja vas, ki je nastal zaradi širjenja ceste. Ugotovljene so bile kulturne plasti s fragmenti grobe halštatske in latenske lončenine, prežgan stenski omet in živalske kosti (*Križ 1982d, 157 s, sl. 27*).

Leta 2006 so bili pri ponovnem ogledu območja, tokrat na sveže preoranem zemljišču zahodno od ceste, odkriti številni odlomki prazgodovinske lončenine, prežgan ilovnat omet, živalske kosti in ostanki peči za taljenje železa (*Križ 2007b, 230 s*).

Literatura

Križ 1982d, 157 s, sl. 27.

Križ 2007b, 230 s.

Sl. 381A/1: Parcela 1510 nad Orešjem; pozicija planega naselja (osnova: atlas okolja © ARSO). M. = 1:5000.

Kat. št.: 381B

Najdišče: Groblje.

Kraj: Osrečje.

TTN5: Novo mesto 10; GKX: 522225 – GKX: 82401.

Tip najdišča: gomilno grobišče (8 gomil).

Datacija: starejša železna doba.

Opis

Grobišče, ki šteje 8 gomil, se razprostira na ploskem grebenu južno od vasi Osrečje (sl. 381B/1). Mere:

Gomila 1: premer 7 m, višina 1 m.

Gomila 2: premer 10 m, višina 1,5 m (sl. 381B/2).

Gomila 3: premer 8 m, višina 1,5 m (sl. 381B/3).

Gomila 4: premer 10 m, višina 1 m (sl. 381B/4).

Gomila 5: premer 9 m, višina 0,5 m.

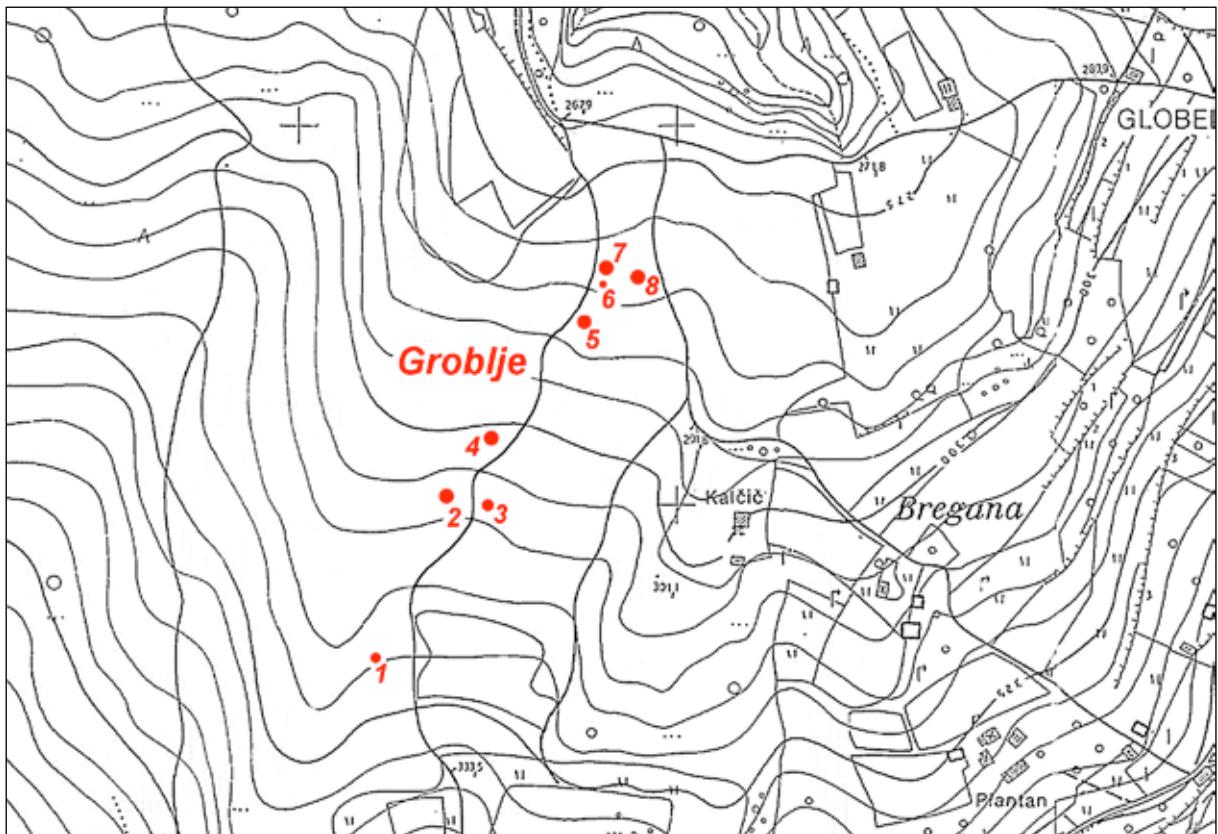
Gomila 6: premer 5 m, višina 0,6 m.

Gomila 7: premer 10 m, višina 1,5 m.

Gomila 8: premer 10 m, višina 1 m.

Potek raziskav

Grobišče so dokumentirali sodelavci Zavoda za varstvo kulturne dediščine iz Novega mesta na podlagi lidarskega posnetka in topografije v letih 2014–2015, ter ga vpisali pod št. EŠD 30375. Pri terenskem pregledu leta 2020 smo na terenu prepoznali osem gomil, od katerih pa jih je kar pet dvomljivih, saj gre morda za kamnite groblje (gomile 1, 4, 6, 7 in 8).

Sl. 381B/1: Groblje pri Osrečju; pozicija gomilnega grobišča (osnova: TTN5 © GURS). M. = 1:5000.

Sl. 381B/2: Groblje pri Osrečju; gomila 2, pogled z juga (foto Janez Dular 2020).

Sl. 381B/3: Groblje pri Osrečju; gomila 3, pogled s severa (foto Janez Dular 2020).

Sl. 381B/4: Groblje pri Osrečju; gomila 4, pogled z jugozahoda (foto Janez Dular 2020).

Kat. št.: 382

Najdišče: Veliki Vinji vrh.

Kraj: Bela Cerkev.

TTN5: Novo mesto 20; *GKY:* 521492 – *GKX:* 81503.

Tip najdišča: utrjeno naselje.

Datacija: starejša železna doba, mlajša železna doba.

Opis

Naselje je bilo postavljeno na zahodno ležeči Veliki Vinji vrh (392 m), ki zaradi dominantne lege odlično obvladuje bližnjo in daljno okolico (*sl. 282/1, 382/2*). Vrh ima zelo strma pobočja, kar velja še posebej za vzhodno in jugozahodno stran, kjer doseže v grapi za vasjo Gradenje višinsko razliko čez 150 metrov. Pobočja proti severu so nekoliko manj strma, vendar še vedno toliko nagnjena, da je vzpon proti vrhu težaven. Dostop je najlažji po grebenu na severozahodu in preko sedla na severovzhodu, koder pripeljeta na vrh tudi sedanji poti.

Naselje, ki je zaobjelo pretežni del prostranega Velikega Vinjega vrha, sodi med večje železnodobne poselitvene točke na Dolenjskem. Po obliki se je močno prilagodilo konfiguraciji terena (*pril. 382/1*). Obod je sklenjen in zelo jasen. V večjem delu je ohranjen kot rob terase, ki mu je moč zlahka slediti. To velja še posebej za vso severno stran naselja, kjer je terasa zelo prostrana

(*sl. 382/3*). Deloma je obod spremenjen le pri Žibertovi domačiji, kjer sta ga poškodovala kolovoz in gradnja hleva. Južneje od tod pa postane rob zopet jasen in mu zlahka sledimo vse do ozkega pomola, ki nosi ledinsko ime Nebesa. Na zahodni strani Nebes se terase v prevoju, kjer pripelje na Vinji vrh kolovoz iz Bele Cerkve, izklini. Gradnja poti in obdelava vinogradov je na tem mestu obod povsem uničila, čeprav je gotovo, da je linija tekla prav po trasi sedanje poti, ki pelje do bližnje zidanice. Tik za zidanico je rob zopet dobro ohranjen, saj sta ježa in terasa za njo zelo izraziti. Vendar pa se tudi tu terasa po slabih petdesetih metrih izgubi v pobočju hriba. Vsa jugozahodna stran Vinjega vrha je namreč zelo strma, zato se nasip na tem mestu ni ohranil.

Pod cerkvijo postane ježa izrazitejša in s tem tudi rob jasnejši. Obod poteka skoraj natanko proti severu, vendar pa ga že po slabih stotih metrih preseka glavna dovozna pot, ki pride z Orešja. Prav z gradnjo poti, kopanjem peska in ravnanjem zemljišča je bil na tem mestu nasip v celoti odstranjen. Nadaljuje se šele pod bližnjo domačijo, od tu naprej pa poteka sklenjeno čez vso severno stran Vinjega vrha.

Kje je bil vhod v naselje ni jasno. Glede na konfiguracijo terena in lego nekropol bi lahko predpostavljali, da jih je bilo več. V poštev pridejo predvsem mesta, koder

Sl. 382/1: Veliki Vinji vrh nad Belo Cerkvijo; pogled na naselje z juga. Foto Janez Dular (2010).

vodijo na vrh tudi sedanje poti, torej pri cerkvi, pri Žibertovi domačiji in na zahodnem delu Nebes. Žal so prav ta tri mesta močno spremenjena in vprašanje je, če so pod sedanjimi potmi ohranjene prazgodovinske ostaline.

Notranjost naselja na Vinjem vrhu je prostrana. Teren se namreč dvigne v dva blaga vrhova, med katerima je plitvo sedlo. Nagnjenost tal v smeri proti jugovzhodu je zmerna in nudi obilo ugodnega prostora. Nekoliko močnejši naklon je opaziti le na skrajnem vzhodnem koncu naselja, kjer pa strmina kljub temu ni pretirano huda. Prst je na obeh vrhovih dokaj tenka, debelejšje plasti pa smemo zaradi izpiranja pričakovati zlasti na sedlu in terasah tik za robom naselja.

K naselju sodijo velike gomilne nekropole (sl. 382/4) Laze na Vinjem Vrhju (kat. št. 381), Mlada vina nad Strelacem (kat. št. 380), Gradenska hosta pri Gradenuju (kat. št. 379) in Ivanec pri Družinski vasi (kat. št. 378). Tri gomile so odkrili na Dolgih njivah pri Beli Cerkvi

(kat. št. 389), osamljen tumul pa je tudi na Jelševcu pod vzhodnim robom naselja (kat. št. 383). Na koncu moramo omeniti še Strmec nad Belo Cerkvijo (kat. št. 384), kjer so nekoč stale gomile iz starejše železne dobe, na istem pobočju pa je bilo odkritih tudi več planih grobišč iz poznolatenskega in zgodnjerejskega obdobja.

Potek raziskav

Naselje na Vinjem vrhu je bilo znano že Jerneju Pečniku in Simonu Rutarju (*Pečnik 1894a, 8; Rutar 1901a, 28; Pečnik 1904, 42*), vendar so njegov prvi načrt šele leta 1969 izdelali člani seminarja za prazgodovino iz Marburga na Lahni pod vodstvom O.-H. Freya in V. Pingla. (*Teržan, Zwitter 1974, 193 s, sl. 117*). Leta 1972 je bil nedaleč od cerkve sv. Jožefa dokumentiran profil čez obzidje, ki je nastal zaradi širitve poti (sl. 382/5). Ugotovljeno je bilo kamnito obzidje s tremi domnevnimi fazami (*ib.*).

Sl. 382/2: Veliki Vinji vrh nad Belo Cerkvijo; pozicija naselja (osnova: atlas okolja © ARSO). M. = 1:5000.

Leta 1992 je ekipa Narodnega muzeja pod vodstvom Draga Svoljšaka v okviru projekta *Utrjena prazgodovinska naselja na Dolenjskem* na severovzhodnem vogalu gradišča izkopala sondo. Ugotovljena so bila tri obzidja (sl. 382/7): prvi dve sodita v starejšo železno dobo, tretje pa je bilo zgrajeno v poznem latenu (382/6, 382/8). Za halštatskima obzidjema so bili dokumentirani ostanki hiš (382/9). – (Dular et al. 2000, 134 ss).

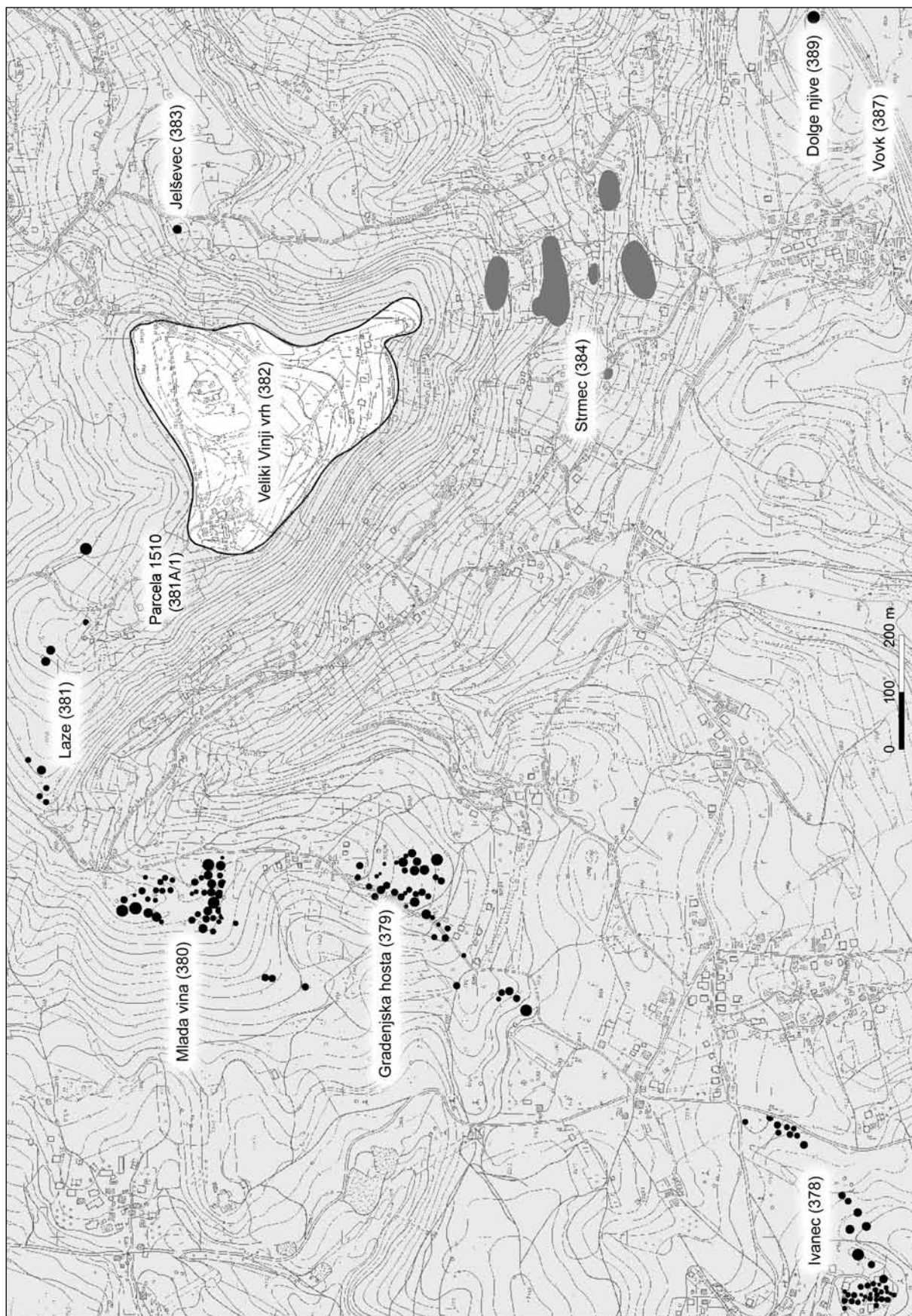
Ostanki naselbinskih struktur so prišli na dan tudi ob raznih zemeljskih delih, ki jih v zadnjem času praviloma spremljajo zaščitna izkopavanja (Mason, Udovč 2007, 233s; Mason, Merc 2010, 257 s).

Literatura

- Dular et al. 2000, 134 ss.
 Dular, Tecco Hvala 2007, 327, pril 8.
 Gabrovec 1975, Šmarjeta. – V: ANSL, 227 s.
 Mason, Merc 2010, 257 s.
 Mason, Udovč 2007, 233s.
 Pečnik 1894a, 8.
 Pečnik 1904, 42.
 Rutar 1901a, 28.
 Teržan, Zwitter 1974, 193 s, sl. 117–119.

Sl. 382/3: Veliki Vinji vrh nad Belo Cerkvijo; severni rob naselja, pogled z jugozahoda. Foto Janez Dular (2010).

Sl. 382/4: Situacijski načrt najdišč v okolici Velikega Vinjega vrha nad Belo Cerkvijo (po Dular, Tecco Hvala 2007). M. = 1:10000.

Sl. 382/5: Veliki Vinji vrh nad Belo Cerkvijo; profil čez obzidje ob poti k Sv. Jožefu. Foto Anja Dular (1972).

Sl. 382/6: Veliki Vinji vrh nad Belo Cerkvijo; sonda 1, notranja fronta latenskega zidu Foto Drago Svoljšak (1992).

Sl. 382/7: Veliki Vinji vrh nad Belo Cerkvijo; sonda 1, fronte halštatskih in latenskega zidu. Foto Drago Svoljšak (1992).

Sl. 382/8: Veliki Vinji vrh nad Belo Cerkvijo; sonda 1, latenski zid Foto Drago Svoljšak (1992).

Sl. 382/9: Veliki Vinji vrh nad Belo Cerkvijo; sonda 1, podporni zid s severne strani. Foto Drago Svoljšak (1992).

Pril. 382/1: Veliki Vinji vrh nad Belo Cerkvijo; tloris naselja (po Dular, Tecco Hvala 2007). M. = 1:2500.

Kat. št.: 383

Najdišče: Jelševc.

Kraj: Vinji vrh.

TTN5: Novo mesto 20; GKX: 521765 – GKX: 81546.

Tip najdišča: gomilno grobišče (1 gomila).

Datacija: starejša železna doba.

Opis

Na vzhodnem pobočju Vinjega vrha je v vinogradu gomili podobna tvorba s premerom 15 m (*sl. 383/1*). Gomila je ogrožena, saj bi jo ob ponovnem rigolanju dokončno zravnali.

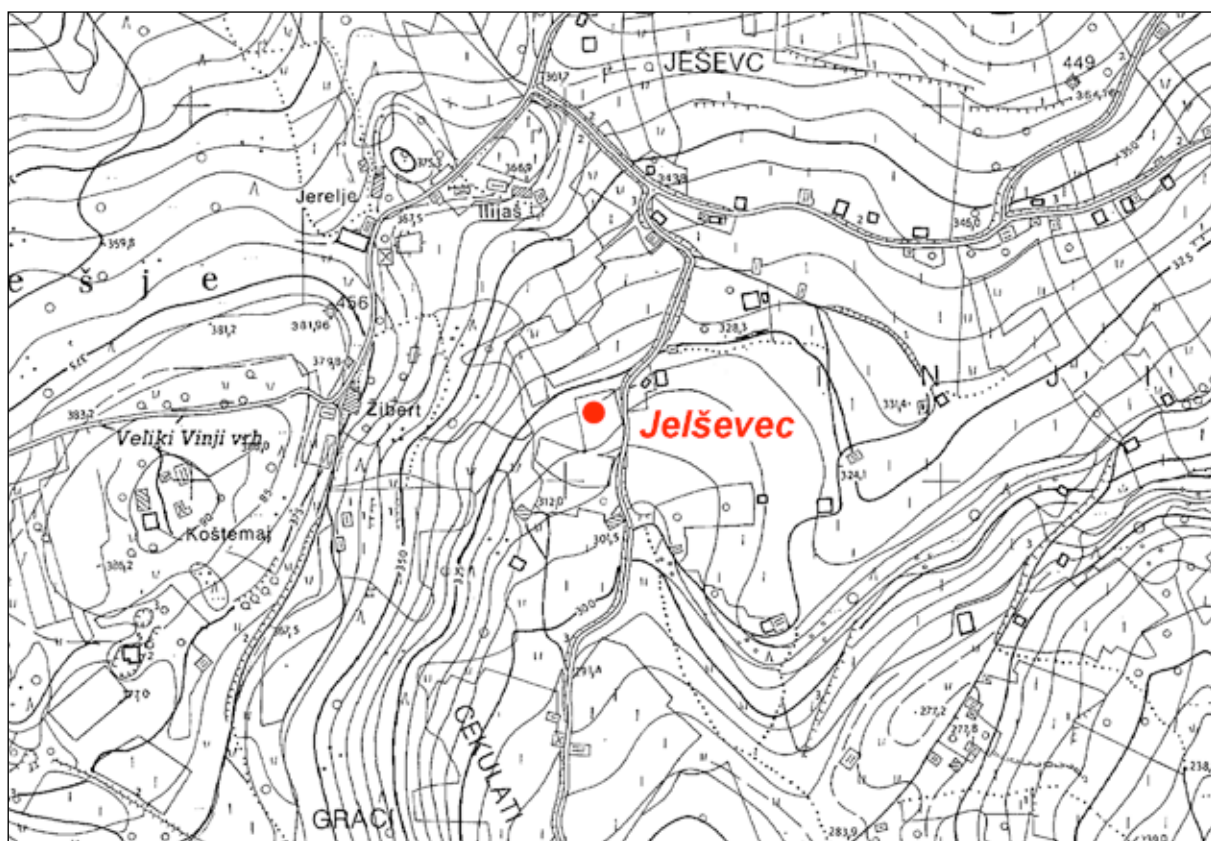
Potek raziskav

Gomila je bila dokumentirana pri terenskem pregledu leta 1976.

Literatura

Dular, A. 1991, 45.

Dular, Tecco Hvala 2007, 328.

Sl. 383/1: Jelševc na Vinjem Vrhu; pozicija gomile; (osnova: TTN5 © GURS). M. = 1:5000.

Kat. št.: 384*Najdišče:* Strmec.*Kraj:* Bela cerkev.*TTN5:* Novo mesto 20; *GKY:* 521662 – *GKX:* 80865.*Tip najdišča:* gomilno grobišče, plano grobišče.*Datacija:* starejša železna doba, mlajša železna doba.*Opis*

Južno pobočje Vinjega vrha se proti Beli Cerкви strmo spušča v več zaporednih terasah (*sl. 384/1*). Na njih so bili konec prejšnjega stoletja pri rigolanju starih vinogradov, ki jih je uničila trtna uš, odkriti številni grobovi iz zgodnjehalštatskega, latenskega in rimskega obdobja. Celotno območje, ki nosi ledinsko ime Strmec, lahko razdelimo v več planih grobišč, ki so med seboj ločena s posameznimi ježami med terasami. Razprostirajo se skoraj od vznožja hriba za vasjo Bela Cerkev pa vse do prazgodovinske naselbine na Vinjem vrhu.

Največ podatkov o grobiščih je priobčil Simon Rutar svojem članku o najdbah z Vinjega vrha pri Beli Cer-

kvi (*Rutar 1901a, 27 ss*). Ko smo jih pregledali, združili in preverili na terenu, se je v Strmecu izluščilo šest planih grobišč, ki jih zaradi boljšega pregleda obravnavamo po vrstnem redu od severa proti jugu (*sl. 348/2*).

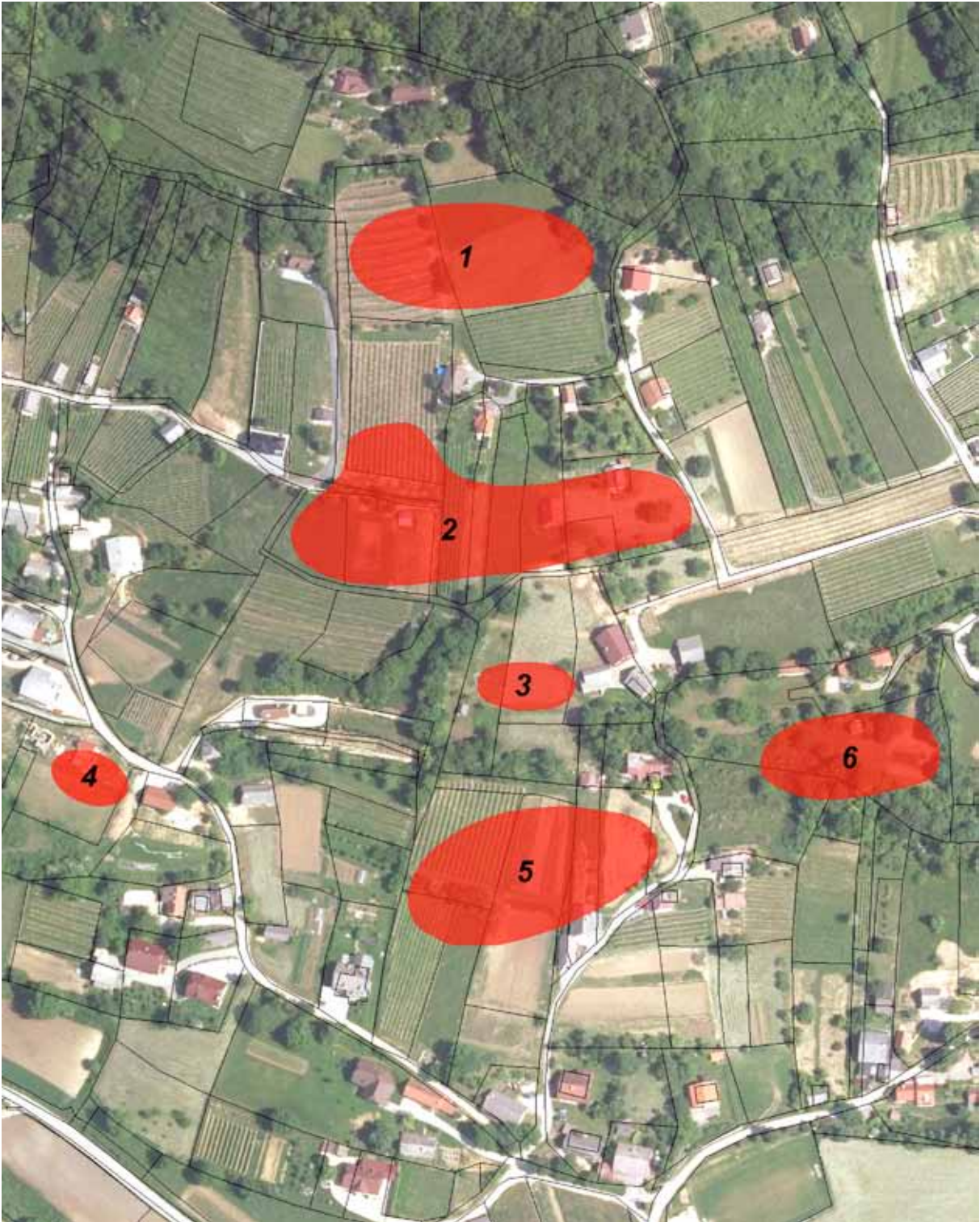
Najdbe s Strmca so večinoma izkopal kmetje, od njih pa sta jih kupovala Jernej Pečnik in Ignac Kušljan ter jih pošiljala v Deželni muzej v Ljubljani in Naravoslovni muzej na Dunaju. Inventarizirane so bile pod oznakami krajev Vinji vrh, Bela Cerkev, Šmarjeta in Kronovo. Ljubljanske najdbe je objavila Vida Stare (*Stare, V. 1973a, 76 ss*), dunajske pa Anja Dular (*Dular, A. 1991, 87 ss*).

Plano grobišče 1 (sl. 384/2, št. 1)

Grobišče se je širilo po dokaj strmem pobočju zahodno od poti, ki pelje na Vinji vrh (parc. št. 1535/2 in 1541) – (*sl. 383/3*). Tu naj bi prišli na dan grobovi iz latenskega obdobja (*Rutar 1901a, 29; Dular, A. 1991, 54 s, sl. 26*).

Sl. 384/1: Strmec nad Belo Cerkvijo; pogled na pobočje z grobišči z jugozahoda. Foto Janez Dular (2020).

Sl. 384/2: Strmec nad Belo Cerkvijo; pozicije grobišč (osnova: atlas okolja © ARSO). M. = 1:5000.

Plano grobišče 2 (sl. 384/2, št. 2)

Grobišče se je razprostiralo na položni terasi v sredini južnega pobočja Vinjega vrha (parc. št. 1535/1, 1559, 1562, 1563, 1565, 1566, 1567, 1569/1–2 k. o. Bela Cerkev) – (sl. 383/4). Na najdbe so naleteli v devetdesetih letih devetnajstega stoletja pri rigolanju zemljišč za vinsko trto (*Rutar 1901a, 28 s; Dular, A. 1991, 55 s, sl. 26*). Večino grobov so kmetje uničili, posamezne predmete pa sta od lastnikov kupavala Jernej Pečnik in Ignac Kušljan za ljubljanski in dunajski muzej. Inventarizirano je bilo pod naselji Bela Cerkev, Vinji Vrh in Šmarjeta. Izjema so najdbe iz enajstih grobov, ki jih je na spodnjem delu parcele 1535 (kot lastnica se omenja Marija Zajec) leta 1900 izkopal Pečnik za dunajski Naravoslovni muzej (*vir 9*). Na tem najdiščnem kompleksu omenja Rutar tudi naselbinske najdbe, vendar pa iz podatka ni mogoče ugotoviti za kakšne ostaline gre.

Grobne celote, ki jih je izkopal Pečnik, je rekonstruirala in objavila Anja Dular (*Dular, A. 1991, 87 s*), nekaj popravkov oziroma dopolnil je kasneje dodal Dragan Božič (*Božič 1992*).

Plano grobišče 3 (sl. 384/2, št. 3)

Grobiščni kompleks je na drugi terasi sredi južnega pobočja Vinjega vrha (parc. št. 1971 in 1972 k. o. Bela Cerkev) – (sl. 383/5). Najdbe s parcele 1972 (lastnik Anton Košak) so kot posamezni kosi z nakupi prispele v ljubljanski in dunajski muzej, kjer so bile inventarizirane pod kraji Vinji vrh, Bela Cerkev in Kronovo, od koder je bil Košak doma (*Rutar 1901a, 28; Dular, A. 1991, 56 ss, sl. 26*). Izjema je nekaj predmetov, saj je na osnovi arhivskih dokumentov mogoče ugotoviti, da je bila na primer čelada vrste Filottrano, ki jo hrani Narodni muzej Slovenije, leta 1882 najdena prav na Košakovi parceli (*vir 1; Deschmann 1883c, 210 s*)

Oktober 1898 je Jernej Pečnik s sredstvi Centralne komisije na sosednji parceli št. 1971, ki je bila v lasti Antona Padariča iz Pristave, izkopal 26 skeletnih latenskih grobov (*vir 3; vir 4; Rutar 1899d, 165; Rutar 1901a, 29*). Najdbe je poslal v Naravoslovni muzej (*vir 2*). Grobne celote je rekonstruirala in objavila Anja Dular (*Dular, A. 1991, 88 s*), nekaj popravkov oziroma dopolnil je kasneje dodal Dragan Božič (*Božič 1992*).

Sl. 384/3: Strmec nad Belo Cerkvijo; grobišče 1 (parc. 1541), pogled z jugovzhoda. Foto Janez Dular (1976).

Sl. 384/4: Strmec nad Belo Cerkvijo; grobišče 2 (parc. 1569), pogled z jugovzhoda. Foto Janez Dular (1976).

Sl. 384/5: Strmec nad Belo Cerkvijo; grobišče 3 (parc. 1971), pogled z jugovzhoda. Foto Janez Dular (1976).

Plano grobišče 4 (sl. 384/2, št. 4)

Grobišče se je raztezalo na zgornjem koncu parcele 1912, levo od poti iz Bele Cerkve v vinograde pod Vinjim vrhom. Parcela je bila v lasti Jožeta Košaka iz Dolnjega Kronovega. Pri rigolanju za vinograd so leta 1896 našli veliko rimskih grobov, spomladi 1898 pa tudi pokope iz latenskega obdobja (*Rutar 1899d*, 165; *Rutar 1901a*, 28; *Dular, A. 1991*, 58, sl. 26). Tu je bil leta 1897 najden grob s čelado vrste Novo mesto, ki ga je rekonstruiral Dragan Božič (*Božič 1992*, 91 ss).

Plano grobišče 5 (sl. 384/2, št. 5)

Grobišče leži na položni terasi za zadnjimi hišami v Beli Cerkvi zahodno od poti, ki pelje na Vinji vrh (*sl. 383/6*). Rutar našteva parcele 1962 in 1967 (lastnik Janez Lušina), 1965 (lastnik Jože Zalokar) ter 1982 (lastnik Janez Ajdnik) – (*Rutar 1901a*, 29; *Dular, A. 1991*, 58 s, sl. 26). Kolikor je mogoče razbrati iz Rutarjevega članka, je bilo tu plano grobišče z žganimi grobovi iz halštatskega obdobja, medtem ko navaja Pečnik na Ajdnikovi parceli (to je lahko le št. 1982) tudi dva skeletna grobova (*vir 5*). Ta podatek je vsekakor zanimiv, vendar pa zgolj s terenskim pregledom ni mogoče ugotoviti, če je imela nekropola dvojni način

pokopavanja ali pa sta oba skeletna grobova le ostanek zravnanе gomile.

Najdbe so prihajale na dan ob rigolanju vinogradov. V glavnem so jih izkopal kmetje in jih prodali Jerneju Pečniku, ki jih je nato poslal v dunajski Naravoslovni muzej (*vir 5*; *vir 7*). Predmete je delno identificirala in objavila Anja Dular (*Dular, A. 1991*, 90 s), nekaj popravkov oziroma dopolnil je kasneje dodal Dragan Božič (*Božič 1992*).

Plano grobišče 6 (sl. 384/2, št. 6)

Grobišče z žganimi grobovi iz rimskega obdobja se je razprostiralo na položni terasi vzhodno od poti, ki pelje na Vinji vrh (*sl. 383/7*). Lastnica njive (parc. 1992 k. o. Bela Cerkev) je bila Uršula Červan (*Rutar 1901a*, 29 s; *Dular, A. 1991*, 59 ss, sl. 26). Na tem prostoru je Jernej Pečnik aprila 1899 izkopal 18 žganih grobov, oktobra in novembra istega leta pa še 16 prav tako žganih grobov (*vir 6*; *vir 8*). S kopanjem je nadaljeval marca 1900. Takrat je odkril 15 žganih grobov (*vir 9*). Najdbe je vsakič s seznamom poslal na Dunaj, kjer jih hrani Naravoslovni muzej. Grobne celote je delno identificirala in objavila Anja Dular (*Dular, A. 1991*, 91 ss), določene popravke oziroma dopolnila je kasneje dodal Dragan Božič (*Božič 1992*).

Sl. 384/6: Strmec nad Belo Cerkvijo; grobišče 5 (parc. 1967), pogled z jugozahoda. Foto Janez Dular (1976).

Arhivski viri

- (vir 1) Pečnikovo pismo Centralni komisiji z dne 1. 3. 1897 (Arhiv RS, fond AS 1100, C. kr. spomeniški urad, K 59/132).
- (vir 2) Pečnikovo pismo Szombathyju z dne 28. 11. 1898 (Fundaktenarchiv NHMW).
- (vir 3) Pečnikovo pismo Centralni komisiji z dne 30. 11. 1898 (Arhiv RS, fond AS 1100, C. kr. spomeniški urad, K 59/131).
- (vir 4) Rutarjevo pismo Centralni komisiji z dne 3. 1. 1899 (Arhiv RS, fond AS 1100, C. kr. spomeniški urad, K 59/128).
- (vir 5) Pečnikovo pismo Szombathyju z dne 26. 1. 1899 (Fundaktenarchiv NHMW).
- (vir 6) Pečnikovo pismo Szombathyju z dne 15. 5. 1899 (Fundaktenarchiv NHMW).

- (vir 7) Pečnikovo pismo Szombathyju z dne 30. 7. 1899 (Fundaktenarchiv NHMW).
- (vir 8) Pečnikovo pismo Szombathyju z dne 14. 12. 1899 (Fundaktenarchiv NHMW).
- (vir 9) Pečnikovo pismo Szombathyju z dne 24. 11. 1900 (Fundaktenarchiv NHMW).

Literatura

- Božič 1992.
- Deschmann 1883c, 210 s.
- Dular, A. 1991, 54 ss.
- Dular, Tecco Hvala 2007, 328.
- Gabrovec 1975, Šmarjeta. – V: ANSL, 227 s.
- Rutar 1899d, 165.
- Rutar 1901a, 27 ss.
- Stare, V. 1973a.

Sl. 384/7: Strmec nad Belo Cerkvijo; grobišče 6 (parc. 1992), pogled z jugozahoda. Foto Janez Dular (1976).

Kat. št.: 385

Najdišče: Srednji hrib.

Kraj: Vinji vrh.

TTN5: Novo mesto 20; GKY: 521956 – GKX: 81094.

Tip najdišča: posamična najdba; naselje?

Datacija: mlajša železna doba.

Opis

Najdišče leži na Srednjem hribu, zaključku enega od južnih grebenov Vinjega vrha, katerega pobočja prekriva gozd, na njegovem temenu pa je kmetija (*sl. 385/1*).

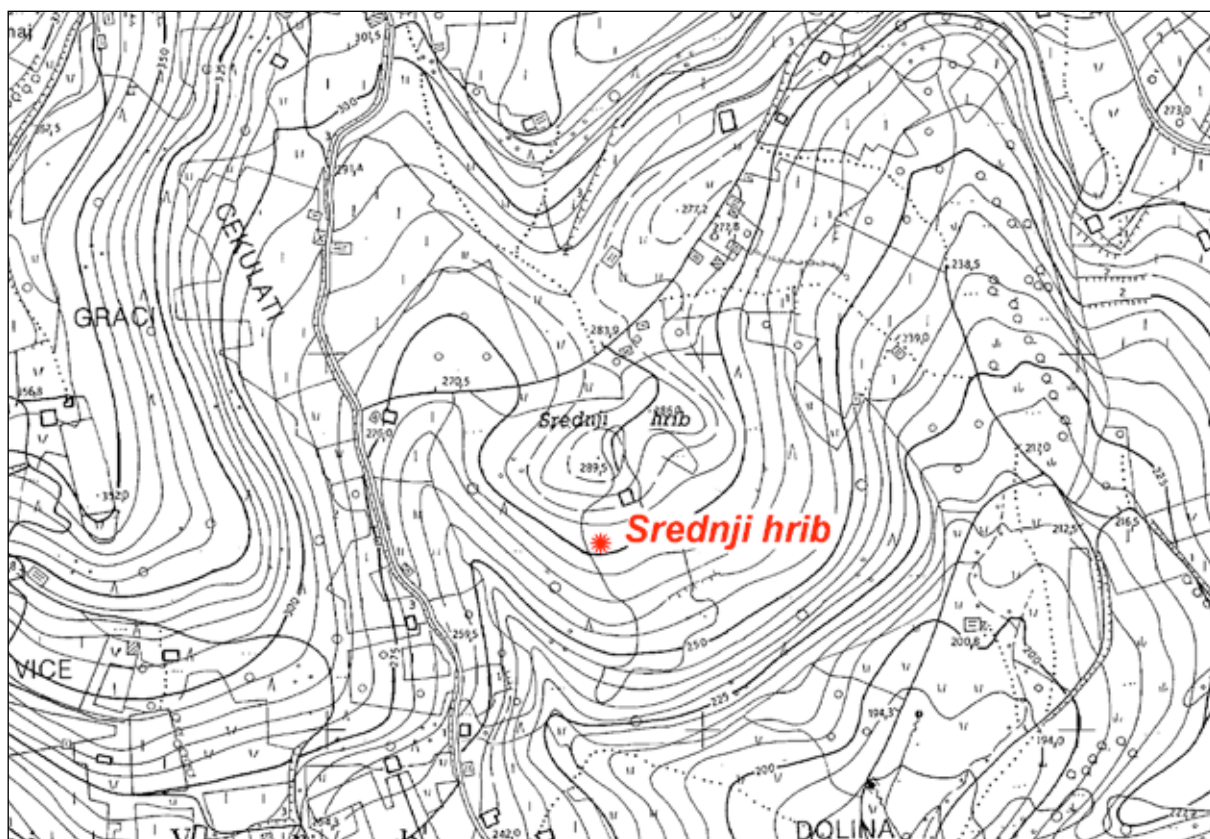
Potek raziskav

Najdišče je bilo dokumentirano po strojnem posegu, ko je bilo v odrinjeni zemljini najdeno nekaj odlomkov na lončarskem vretenu izdelane keramike, ki po strukturi kaže na mlajšo železno dobo (*Križ 1988g, 227*).

Literatura

Dular, Tecco Hvala 2007, 328.

Križ 1988g, 227.

Sl. 385/1: Srednji hrib na Vinjem Vrhu; pozicija najdbe (osnova: TTN5 © GURS). M. = 1:5000.

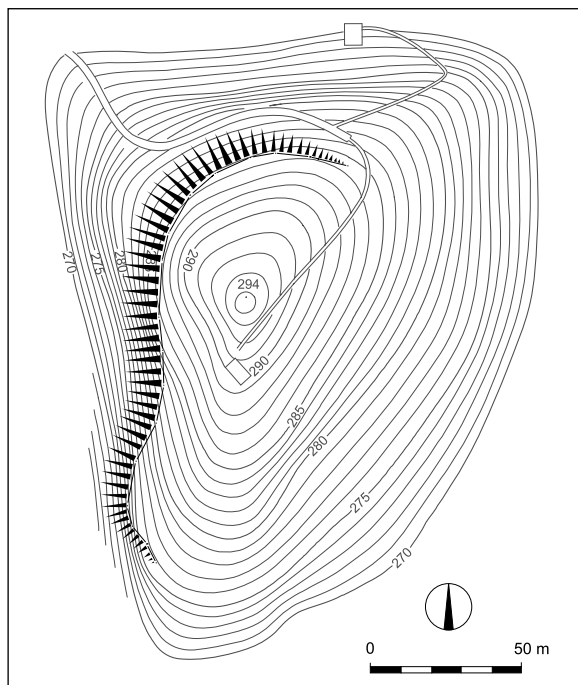
Kat. št.: 386*Najdišče:* Vihra.*Kraj:* Draga.

TTN5: Novo mesto 20; GKJ: 522488 – GKX: 81232.

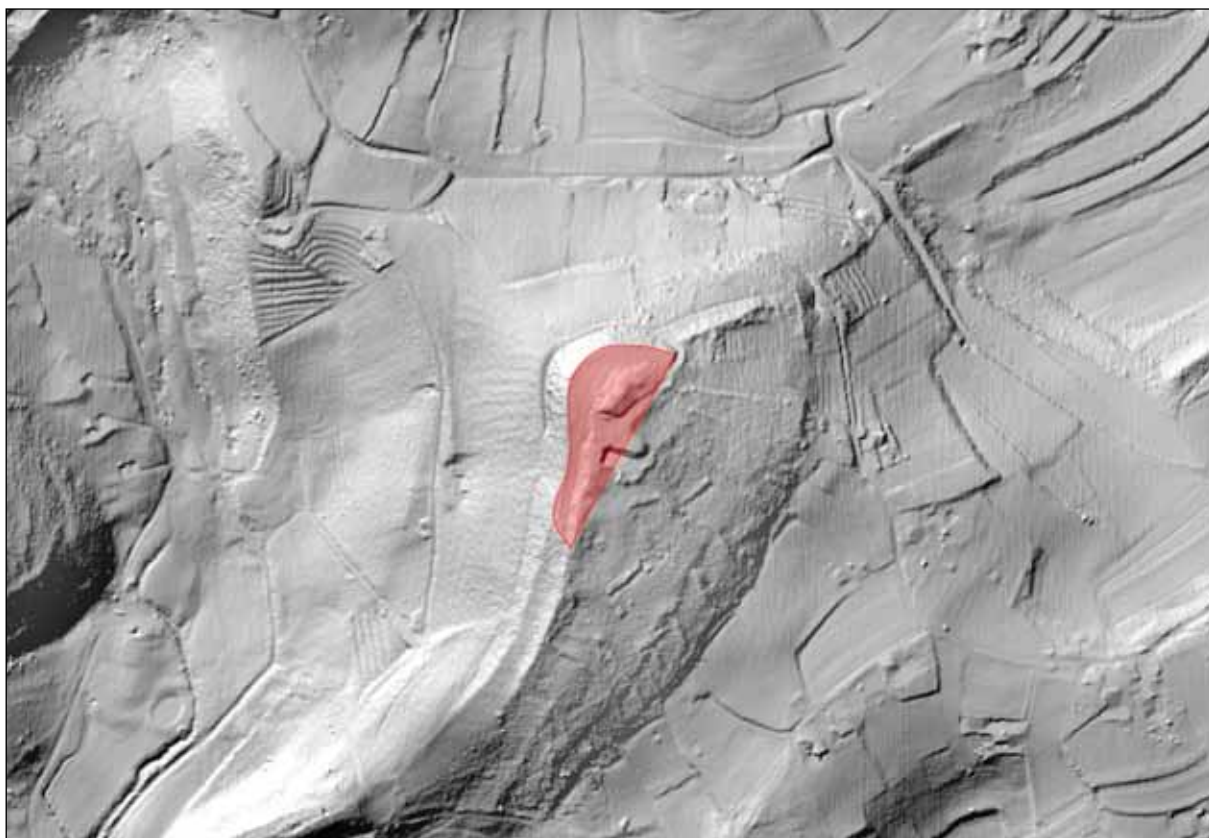
Tip najdišča: utrjeno naselje.*Datacija:* bakrena doba, pozna bronasta doba.*Opis*

Vihra je kopast hrib, ki se dviga nad vasjo Draga iz razčlenjenih južnih pobočij Vinjega vrha (sl. 386/1, 386/3). Njegova pobočja so dokaj strma, kar velja še posebej za zahodno in severno stran, medtem ko se proti jugu teren zložneje spušča proti dolini Krke. Dostop na vrh vodi po razmeroma strmem kolovozu preko severozahodnih pobočij.

Naselje ima le delno ohranjen obod (sl. 386/2). Na severni strani mu lahko sledimo po robu zelo lepe terase, pod katero se spuščajo strma pobočja. Podobno situacijo najdemo na zahodu, le da je tu strmina pobočja še večja. Na vzhodni strani obod ni tako jasen. Tod so se namreč širili vinogradi, ki so močno spremenili obliko površja, zato lahko trdimo, da je tudi nekaj manjših teras na vzhodnem in južnem pobočju Vihre nastalo pri obdelovanju tal.

Sl. 386/2: Vihra nad Drago; tloris naselja (po Dular, Tecco Hvala 2007). M. = 1:2500.

Sl. 386/1: Vihra nad Drago; pozicija naselja (osnova: atlas okolja © ARSO). M. = 1:5000.

Notranjost naselja zložno pada od severa proti jugu. Ker je prostrana, je zelo primerna za poselitev. V osrednjem predelu je nekaj kamnitih grobelj oziroma kupov kamenja, ki so nastale zaradi čiščenja njivskih in vinogradniških površin. V krtinah je na območju celega naselja moč najti drobce hišnega lepa in keramike.

Kje je bil vhod v naselje ni jasno. Glede na oblikovanost tal bi prišli v poštev le dve mesti: na severu, kjer pripelje na Vihro sedanja pot in na jugu, kjer so pobočja najbolj zložna.

Potek raziskav

Leta 1991 je ekipa Zavoda za varstvo kulturne dediščine iz Novega mesta pod vodstvom Boruta Križa v okviru projekta *Utrjena prazgodovinska naselja na Dolenjskem* na severni strani naselja izkopala sondo in ugotovila skromne ostanke bivalnih površin (*sl. 386/4, 386/5*). Najdbe potrjujejo poseljenost Vihre v bakreni in pozni bronasti dobi (*Dular et al. 2000, 122 ss.*).

Literatura

Dular et al. 2000, 122 ss.

Dular, Tecco Hvala 2007, 328, sl 245.

Sl. 386/3: Vihra nad Drago; pogled na naselje s severa. Foto Janez Dular (2012).

Sl. 386/4: Vihra nad Drago; sonda 1, ostanki bivalne površine. Foto Borut Križ (1991).

Sl. 386/5: Vihra nad Drago; sonda 1, vzhodni profil. Foto Borut Križ (1991).

Kat. št.: 387*Najdišče:* Vovk.*Kraj:* Bela Cerkev.*TTN5:* Novo mesto 20; *GKY:* 521873 – *GKX:* 80200.*Tip najdišča:* neutrjeno naselje.*Datacija:* starejša železna doba.*Opis*

Najdišče leži na robu poplavne ravnice reke Krke pod vasjo Bela Cerkev (*sl. 387/1*). Gre za sledi nižinskega naselja z dokaj nejasnimi strukturami, ki jih bo treba še strokovno ovrednotiti.

Potek raziskav

Naselje je bilo odkrito ob gradnji avtoceste. Leta 2002 je ekipa Dolenjskega muzeja pod vodstvom Boruta Križa na okoli 5000 m² raziskane površine v globini skoraj 2 m odkrila ostanke naselbinskih struktur, med drugim 16 m dolg zid in ob njem obilico prežganega ilovnatega ometa z odtisi protja, lončenine in živalskih kosti. V bližini je bil dokumentiran objekt okroglega tlorisa s premerom 3,8 m, ki je propadel v požaru. Na dan sta prišli še dve s kamni tlakovani površini, katerih funkciji sta ostali nepojasnjeni. Drobne najdbe opredeljujejo ostaline v mlajše halštatsko obdobje (*Križ 2003, 93 s.*)

Literatura

Dular, Tecco Hvala 2007, 329.

Križ 2003, 93 s.

Sl. 387/1: Vovk pod Belo Cerkvijo; pozicija naselja (osnova: atlas okolja © ARSO). M. = 1:5000.

Kat. št.: 388

Najdišče: Dolge njive 1.

Kraj: Bela Cerkev.

TTN5: Novo mesto 20; *GKY:* 522088 – *GKX:* 80413.

Tip najdišča: obredni ploščadi?

Datacija: pozna bronasta doba.

Opis

Najdišče leži vzhodno od Bele Cerkve na njivskih površinah, ki se spuščajo proti Krki in jih je presekala avtocesta (*sl. 388/1*). Gre za kompleksno najdišče iz več časovnih obdobij, zato glej tudi kat. št. 389 (Dolge njive 2).

Potek raziskav

Najdišče je bilo odkrito ob gradnji avtoceste. Leta 2002 je ekipa Zavoda za varstvo kulturne dediščine iz Novega mesta pod vodstvom Phila Masona na površini 4450 m² raziskala in dokumentirala več struktur. Iz pozne bronaste dobe dve kamniti ploščadi, postavljeni na nekoliko dvignjena bregova nekdanje paleostruge. Zahodna je bila narejena iz kamnov, vzhodna pa iz kamnitega drobirja, med katerim je bila večja količina fragmentov ožganih človeških kosti in lončenine. Obe ploščadi je povezoval en krak utrjene poti, drugi je zavijal proti jugu in izginil pod nekdanjo magistralno cesto. Izkopavalci povezujejo ploščadi z neodkritim poznobronastodobnim grobiščem v bližini (*Mason 2003a, 119 s; Mason 2006a, 8*).

Literatura

Dular, Tecco Hvala 2007, 329.

Mason 2003a, 119 ss.

Mason 2006a, 8 s.

Sl. 388/1: Dolge njive 1 pri Beli Cerkvi in Dolge njive 2 pri Beli Cerkvi; pozicija naselja in gomilnega grobišča (osnova: atlas okolja © ARSO). M. = 1:5000.

Kat. št.: 389

Najdišče: Dolge njive 2.

Kraj: Bela Cerkev.

TTN5: Novo mesto 20; GKY: 522088 – GKX: 80413.

Tip najdišča: gomilno grobišče (3 gomile).

Datacija: starejša železna doba.

Opis

Najdišče leži vzhodno od Bele Cerkve na njivskih površinah, ki se spuščajo proti Krki in jih je presekala avtocesta (glej *sl. 388/1*). Gre za kompleksno najdišče iz več časovnih obdobij, zato glej tudi kat. št. 388 (Dolge njive 1).

Potek raziskav

V starejši železni dobi so dvignjena območja s poznobronastodobnimi strukturami uporabili za postavitev treh gomil, ki pa jih je deloma poškodovano že rimskodobno naselje postavljeno na istem mestu. V prvih dveh gomilah sta bila dokumentirana po en skeletni grob, v tretji pa je bilo odkritih šest prav tako skeletnih pokopov. O najdišču sta bili objavljeni le kratki poročili (*Mason 2003a, 120; Mason 2006a, 8 s.*).

Literatura

Dular, Tecco Hvala 2007, 329.

Mason 2003a, 119 ss.

Mason 2006a, 8 s.

Sl. 389/1: Dolge njive 2 pri Beli Cerkvi; pozicije raziskanih površin (po Mason 2003a).

Kat. št.: 390

Najdišče: Koreničeva hosta.

Kraj: Gorenja Gomila.

TTN5: Kostanjevica 11; GKY: 522654 – GKX: 79915.

Tip najdišča: gomilno grobišče (1 gomila).

Datacija: starejša železna doba.

Opis

Blizu križišča, kjer se iz Gorenje Gomile odcepi pot proti Pristavici, je v gozdu velika uničena gomila (sl. 390/1). Ohranjen je le še njen jugozahodni rob, vse preostalo nasutje pa je že odneseno. Tloris gomile, oziroma njen obseg, je kljub odvozu zemlje še dobro viden. Velikost: premer 20 m, ohranjena višina 1,5 m.

Potek raziskav

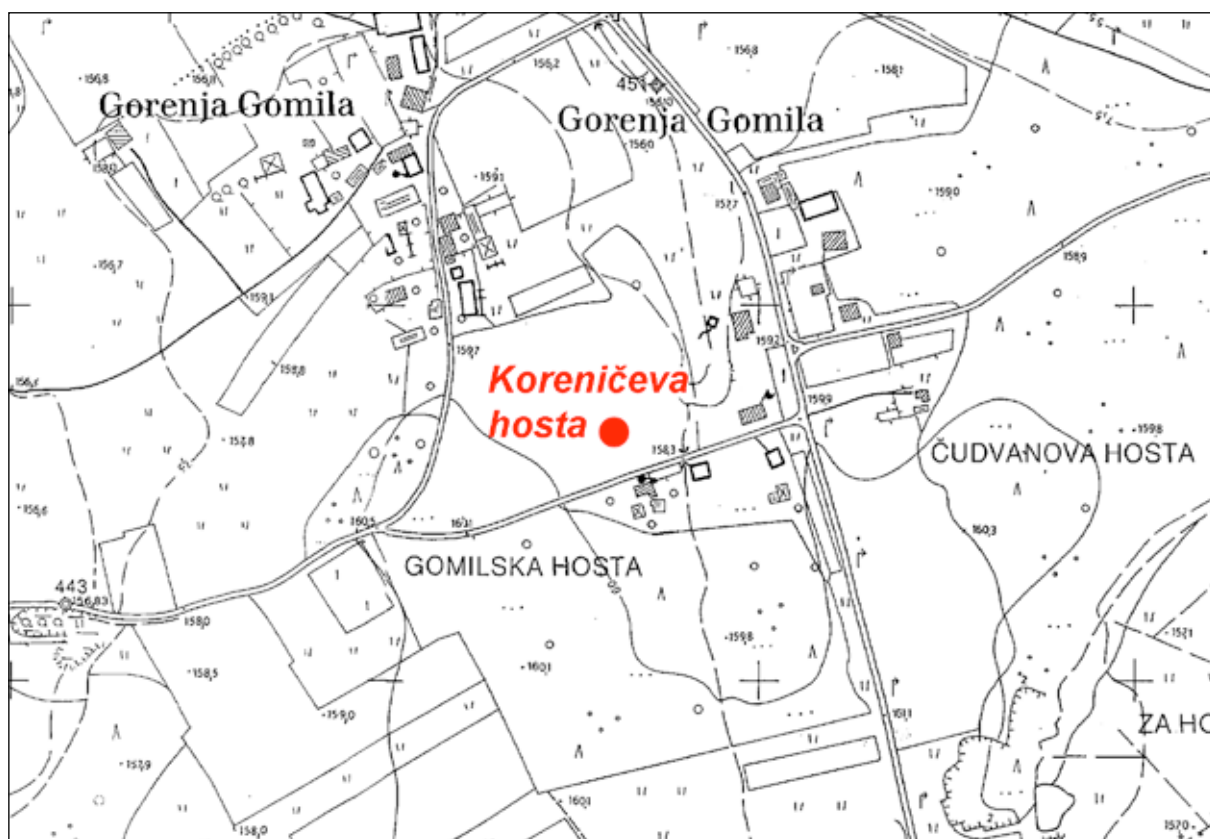
Štiri gomile, od katerih naj bi dve leta 1880 prekopal Ferdinand Schulz za Deželni muzej, omenja pri vasi Gomila Ignac Kušljan (*Kušljan 1968, 104*). Pri obhodu okolice leta 1991 smo zasledili le še eno gomilo (glej najdišče Hribec v Gorenji Gomili – kat. št. 392), ostalih dveh pa nismo uspeli najti.

Literatura

Dular, Tecco Hvala 2007, 329.

Kušljan 1968, 104.

Petru, S. 1975, Gorenja Gomila. – V: *ANSL*, 221.

Sl. 390/1: Koreničeva hosta v Gorenji Gomili; pozicija gomile (osnova: TTN5 © GURS). M. = 1:5000.

Kat. št.: 391

Najdišče: Sv. Urh.

Kraj: Čadraže.

TTN5: Kostanjevica 11; GKY: 523285 – GKX: 80140.

Tip najdišča: gomilno grobišče (1 gomila).

Datacija: starejša železna doba?

Opis

Cerkev Sv. Urha v Čadražah stoji na veliki gomili (sl. 391/1). Gomila meri v premeru 23 m x 18 m in je 2,5 m visoka.

Potek raziskav

Gomila je omenjena v Arheoloških najdiščih (Petru, S. 1975, 220), locirana je bila pri terenskem pregledu 1991.

Literatura

Dular, Tecco Hvala 2007, 329.

Petru, S. 1975, Čadraže. – V: ANSL, 220.

Sl. 391/1: Sv. Urh v Čadražah; pozicija gomile (osnova: TTN5 © GURS). M. = 1:5000.

Kat. št.: 392*Najdišče:* Hribec.*Kraj:* Gorenja Gomila.*TTN5:* Novo mesto 20; GKY: 522380 – GKX: 80071.*Tip najdišča:* gomilno grobišče (1 gomila).*Datacija:* starejša železna doba.*Opis*

Na Hribcu, skrajnem zahodnem robu vasi Gorenja Gomila, je ostanek razorane gomile. Nekdaj je bila široka okoli 20 m (*sl. 392/1*).

Potek raziskav

Štiri gomile, od katerih naj bi dve leta 1880 prekopal Ferdinand Schulz za Deželni muzej, omenja pri vasi Gomila Ignac Kušljan (*Kušljan 1968, 104*). Pri obhodu okolice smo zasledili le še eno gomilo (glej najdišče Koreničeva hosta v Gorenji Gomili – kat. št. 390), obstoj ostalih dveh pa nismo uspeli potrditi.

Literatura

Dular, Tecco Hvala 2007, 329.

Kušljan 1968, 104.

Petru, S. 1975, Gorenja Gomila. – V: ANSL, 221.

Sl. 392/1: Hribec v Gorenji Gomili; pozicija gomile (osnova: TTN5 © GURS). M. = 1:5000.

Kat. št.: 393*Najdišče:* Krničeva hosta.*Kraj:* Prapreče.*TTN5:* Novo mesto 30; GKY: 522198 – GKX: 78878.*Tip najdišča:* gomilno grobišče (2 gomili).*Datacija:* starejša železna doba.*Opis*

Pri zaselku Gmajnica severozahodno od Prapreč sta v gozdu dve gomili (*sl. 393/1*). Mere:

Gomila 1: premer 15 m, višina 1,5 m (na vrhu je vkop).

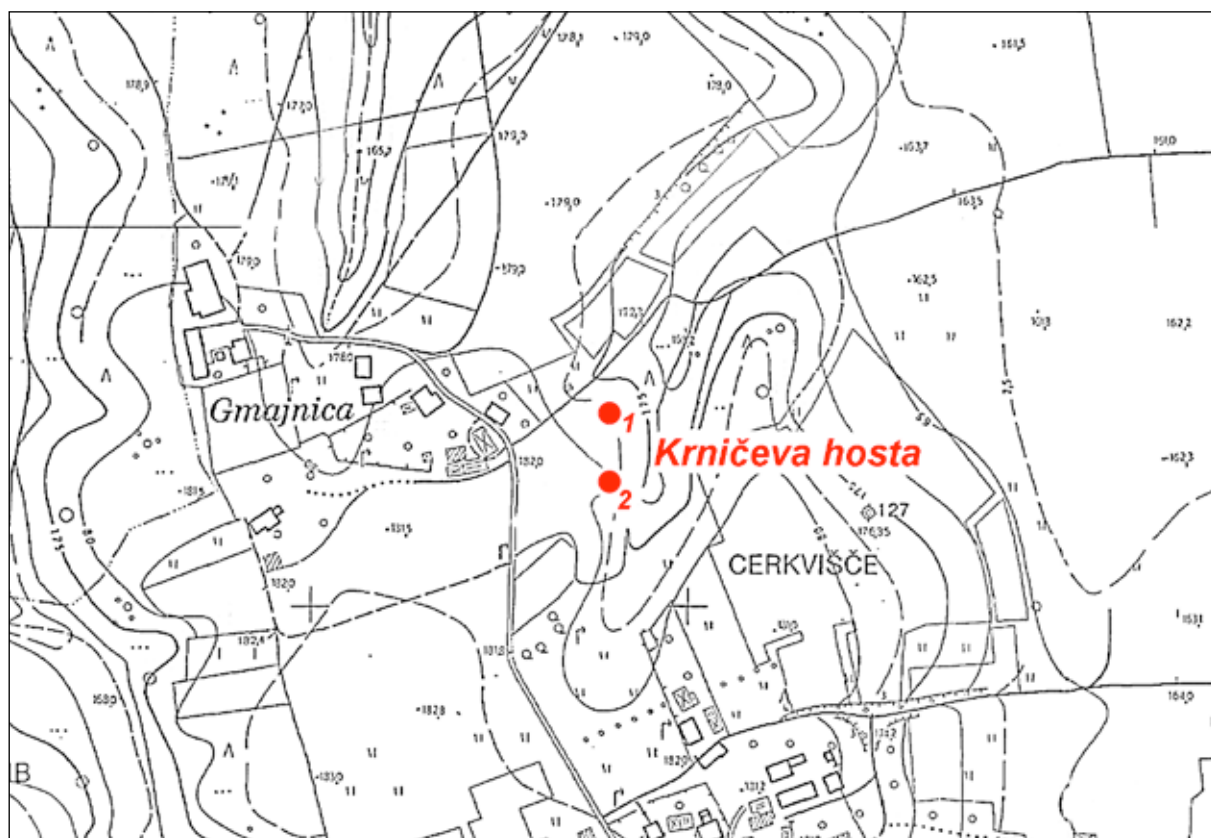
Gomila 2: premer 15 m, višina 2 m (na vrhu je vkop).

Potek raziskav

Gomili sta bili dokumentirani pri terenskem pregledu leta 1991.

Literatura

Dular, Tecco Hvala 2007, 329.

Sl. 393/1: Krničeva hosta pri Praprečah; poziciji gomil (osnova: TTN5 © GURS). M. = 1:5000.

Kat. št.: 394

Najdišče: Pleskovičeva njiva.

Kraj: Gorenja Gomila.

TTN5: Kostanjevica 11; GKY: 522850 GKK: 79460.

Tip najdišča: plano grobišče.

Datacija: pozna bronasta doba.

Opis

Grobišče je zahodno od ceste, ki pelje iz Dolenjega Maharovca proti Gorenji Gomili (*sl. 394/1*).

Potek raziskav

Leta 1968 so pri terenskem pregledu naleteli na parceli 3975/6 k. o. Gradišče na črepinje in pepel. Izkop 3 m široke in 5 m dolge sonde je na tem mestu potrdil obstoj nekropole, saj je bil odkrit prazgodovinski žarni grob, ki sodi v pozno bronasto dobo (*Križ 1989c, 211*).

Literatura

Dular, Tecco Hvala 2007, 329.

Križ 1989c, 211.

Sl. 394/1: Pleskovičeva njiva pri Gorenji Gomili; pozicija grobišča (osnova: TTN5 © GURS). M. = 1:5000.

Kat. št.: 395*Najdišče:* Čadraška hosta.*Kraj:* Dolenji Maharovec.*TTN5:* Kostanjevica 11; GKY: 524237 – GKX: 78921.*Tip najdišča:* gomilno grobišče (3 gomile).*Datacija:* starejša železna doba.*Opis*Sredi Čadraške hoste so v bližini potočka Črnivec tri gomile (*sl. 395/1*). Mere:

Gomila 1: premer 13 m.

Gomila 2: premer 14 m, višina 1 m.

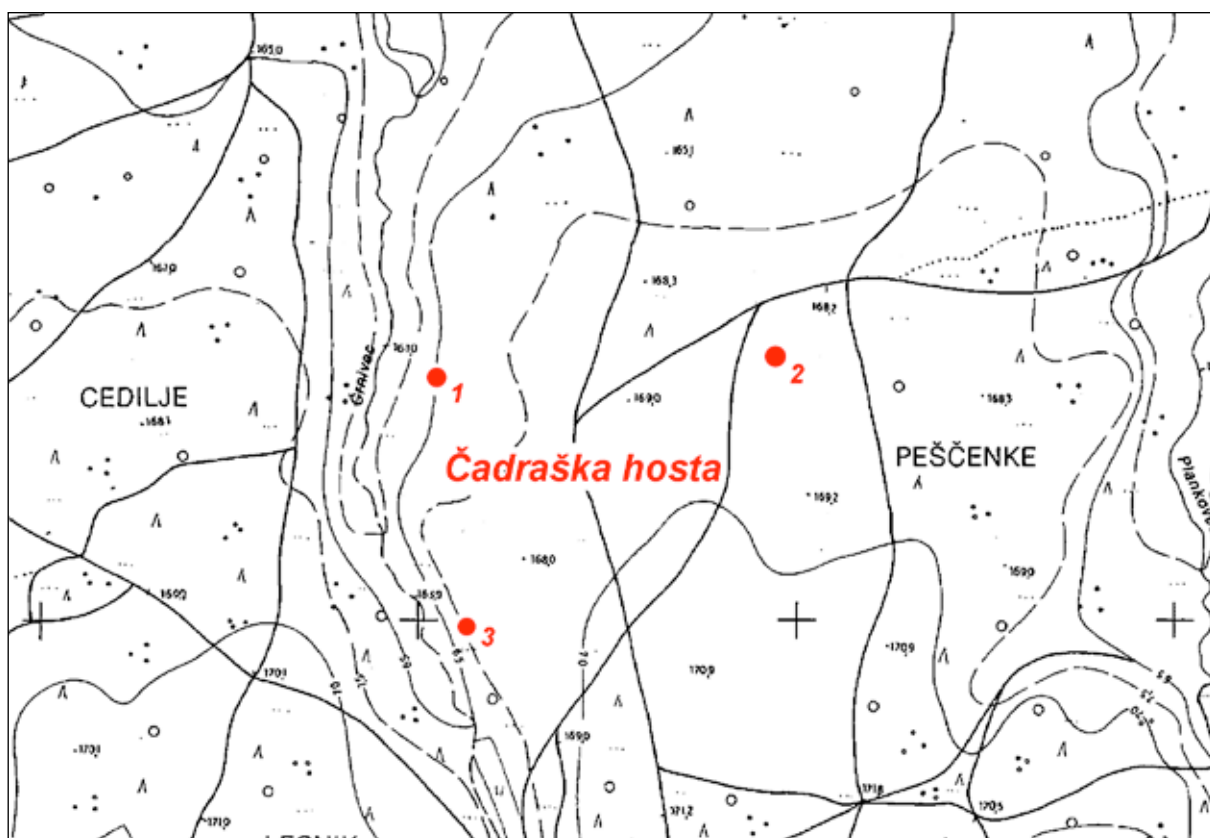
Gomila 3: premer 12 m.

Potek raziskav

Gomila 2 je bila dokumentirana pri terenskem pregledu leta 1991, ostali dve pa prepoznani na lidarskem posnetku 2020. Njuna pristnost na terenu ni bila preverjena.

Literatura

Dular, Tecco Hvala 2007, 329.

Sl. 395/1: Čadraška hosta pri Dolenjem Maharovcu; pozicije gomil (osnova: TTN5 © GURS). M. = 1:5000.

Kat. št.: 396

Najdišče: Razdrška hosta.

Kraj: Razdrto.

TTN5: Kostanjevica 21; GKY: 524665 – GKX: 78649.

Tip najdišča: gomilno grobišče (1 gomila).

Datacija: starejša železna doba.

Opis

Na ploskem grebenu, ki se v smeri S–J vleče zahodno od vasi Razdrto, je 14 m široka in 1 m visoka gomila (*sl. 396/1*).

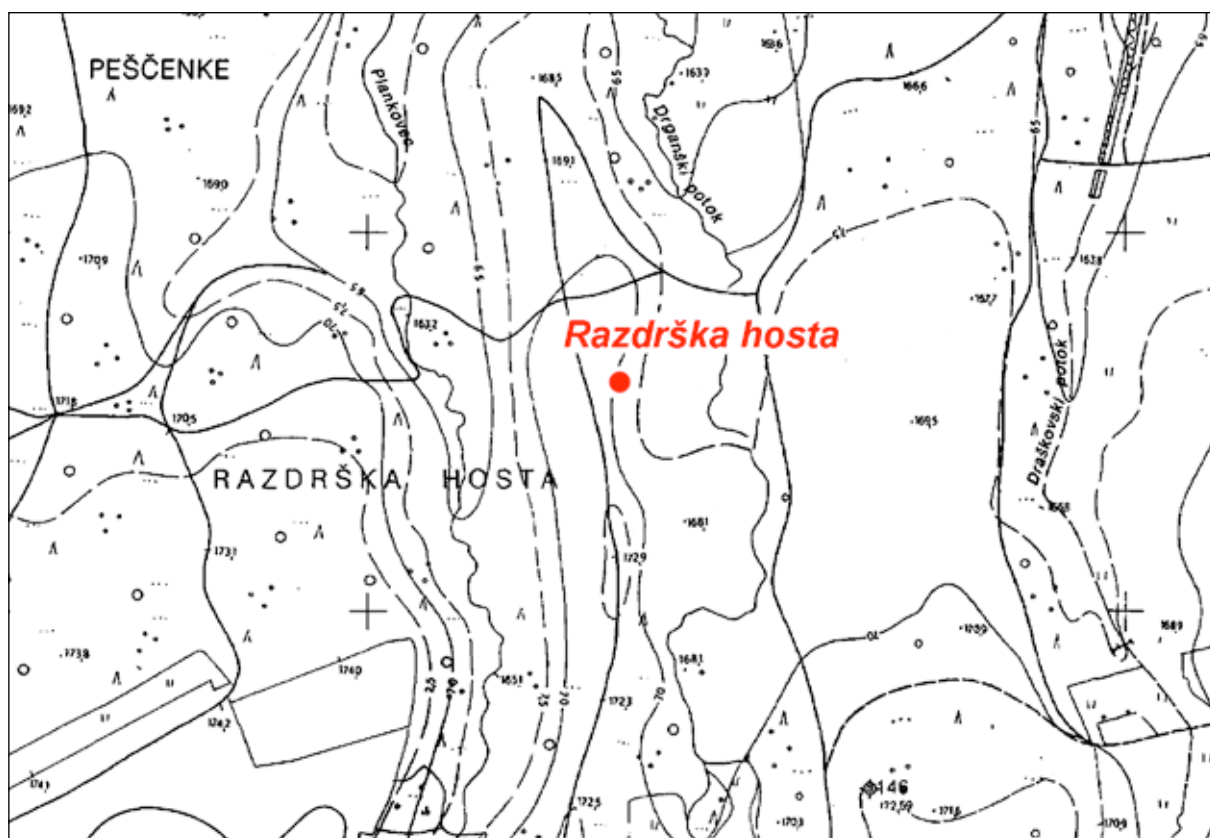
Potek raziskav

Tri gomile v Maharovski hosti, ki se razteza med vasmi Dolenji Maharovec, Razdrto in Dobravica, omejnja Ignac Kušljan (*Kušljan 1968, 118*). Pri terenskem pregledu leta 1991 smo odkrili dve (glej še najdišče Dobravska hosta pri Dobravici – kat. št. 397).

Literatura

Dular, Tecco Hvala 2007, 329.

Kušljan 1968, 118.

Sl. 396/1: Razdrška hosta pri Razdrtem; pozicija gomile (osnova: TTN5 © GURS). M. = 1:5000.

Kat. št.: 397

Najdišče: Dobravska hosta.

Kraj: Dobravica.

TTN5: Kostanjevica 22; GKY: 524771 – GKX: 77955.

Tip najdišča: gomilno grobišče (1 gomila).

Datacija: starejša železna doba.

Opis

Na pobočju ploskega grebena, ki se v smeri S–J vleče zahodno od vasi Dobravica, je 15 m široka in 2 m visoka gomila (sl. 397/1).

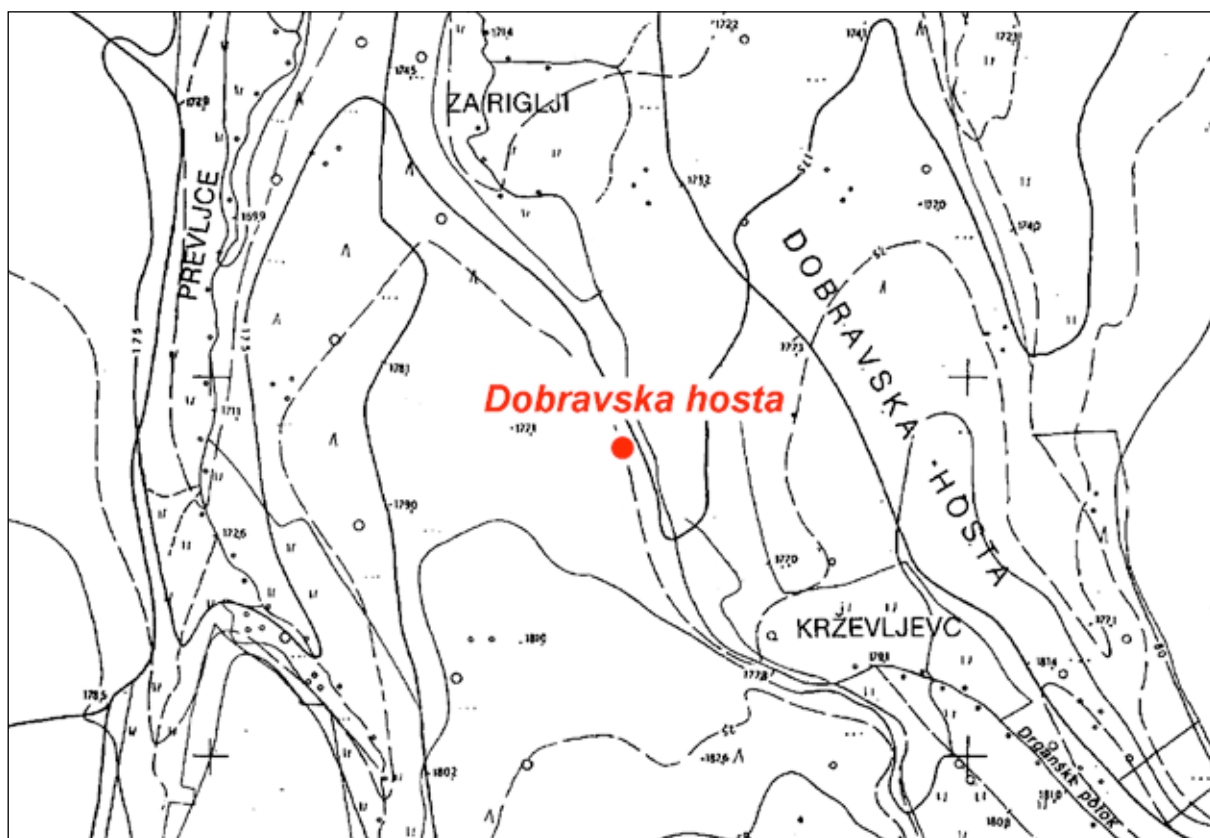
Potek raziskav

Tri gomile v Maharovski hosti, ki se razteza med vasmi Dolenji Maharovec, Razdrto in Dobravica, omeinja Ignac Kušljan (*Kušljan 1968, 118*). Pri terenskem pregledu leta 1991 smo odkrili dve (glej še najdišče Razdrška hosta pri Razdrtem – kat. št. 396).

Literatura

Dular, Tecco Hvala 2007, 329.

Kušljan 1968, 118.

Sl. 397/1: Dobravska hosta pri Dobravici; pozicija gomile (osnova: TTN5 © GURS). M. = 1:5000.

Kat. št.: 398*Najdišče:* –*Kraj:* Šentjernej.*TTN5:* Kostanjevica 22; *GKY:* 526614 –*GKX:* 77747
(središče naselja).*Tip najdišča:* posamična najdba.*Datacija:* pozna bronasta doba.*Opis*

Narodni muzej Slovenije hrani iz okolice Šentjerneja bronast srp, ki ga je pridobil Ignac Kušljan. Točna lokacija ni znana (*sl. 398/1*) – (Šinkovec 1995, 113 s, t. 34: 226).

Literatura

Dular, Tecco Hvala 2007, 329.

Šinkovec 1995, 113 s, t. 34: 226.

Sl. 398/1: Šentjernej; središče naselja (vir: atlas okolja © ARSO). M. = 1:5000.

Kat. št.: 399

Najdišče: Brezje.

Kraj: Vrh pri Šentjerneju.

TTN5: Kostanjevica 22; GKY: 526000 – GKX: 76820.

Tip najdišča: gomilno grobišče (2 gomili).

Datacija: starejša železna doba.

Opis

Na ploskem grebenu, ki se dviga med vasema Vrh pri Šentjerneju in Žvabovo, sta v gozdu dve gomili (sl. 399/1). Obe imata na vrhu sledove vkopov. Mere:

Gomila 1: premer 14 m, višina 0,7 m.

Gomila 2: premer 20 m, višina 1,5 m.

Potek raziskav

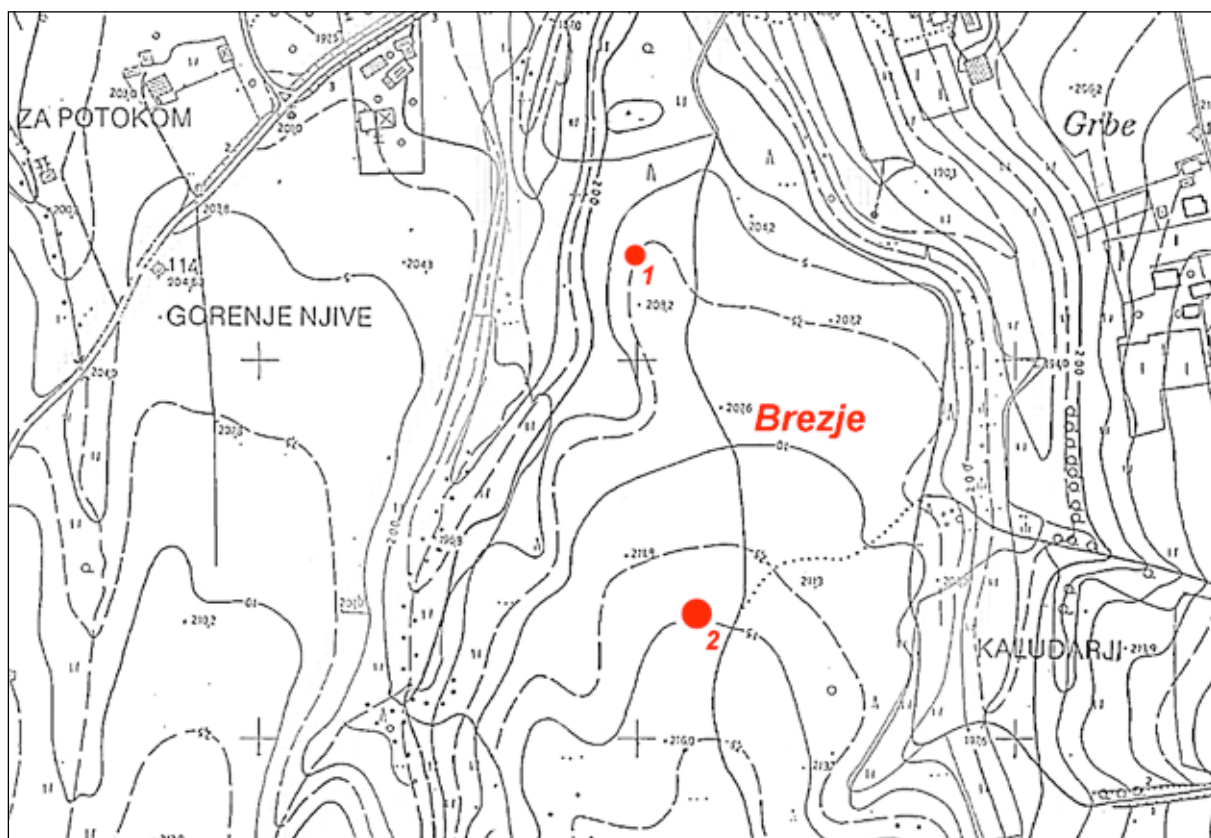
Kušljan omenja v gozdu Brezje okoli pet gomil (Kušljan 1968, 108), pri terenskem pregledu leta 1991 pa smo uspeli najti le dve.

Literatura

Dular, Tecco Hvala 2007, 330.

Kušljan 1968, 108.

Petru, S. 1975, Vrh pri Šentjerneju. – V: ANSL, 225.

Sl. 399/1: Brezje pri Vrh pri Šentjerneju; poziciji gomil (osnova: TTN5 © GURS). M. = 1:5000.

Kat. št.: 400

Najdišče: Golobinjek.

Kraj: Šmarje.

TTN5: Kostanjevica 23; GKY: 527269 – GKX: 76174.

Tip najdišča: plano grobišče.

Datacija: pozna bronasta doba.

Opis

Grobišče je bilo na ploskem grebenu, ki nosi ledinsko ime Golobinjek in se vleče severovzhodno od Šmarja (*sl. 400/1*). Ignac Kušljan omenja kot kraj najdbe Homanov vinograd (*Kušljan 1968, 108*), ki ga nismo preverjali v zemljiški knjigi, lastnik s tem priimkom pa v vasi ni več znan.

Potek raziskav

Ignac Kušljan omenja, da so bile v grobu, najdenem na Golobinjeku, tri zapestnice, dve sponi, ključavnica in bronasta ovratnica (*vir 1; Kušljan 1968, 108*). Gradivo, ki je prispelo v Deželni muzej, je objavil Stane Gabrovec (*Gabrovec 1973, 367, t. 11*).

Arhivski vir

(*vir 1*) I. Kušljan, Zapisnik in poslovna knjiga 1897–1923, 22 (Arhiv AO NMS).

Literatura

Dular, Tecco Hvala 2007, 330.

Gabrovec 1973, 367, t. 11.

Kušljan 1968, 108.

Petru, S. 1975, Šmarje. – V: ANSL 224.

Sl. 400/1: Golobinjek pri Šmarju; pozicija grobišča (osnova: atlas okolja © ARSO). M. = 1:5000.

Kat. št.: 401

Najdišče: Zaboršt.

Kraj: Gotna vas.

TTN5: Novo mesto 47; GKY: 515209 – GKX: 71422.

Tip najdišča: gomilno grobišče (3 gomile).

Datacija: starejša železna doba.

Opis

Vzhodno od Gotne vasi so na prostranem z gozdom poraščenem grebenu tri gomile (sl. 401/1). Tretja je dobro ohranjena, čeprav ima na vrhu vkop. Ostali dve gomili, ki ležita nekoliko severneje, sta razvlečeni, zato bi ju veljalo označiti kot dvomljivi. Mere:

Gomila 1: premer 15 m, višina 1,5 m (dvomljiva).

Gomila 2: premer 10 m x 16 m, višina 1 m (dvomljiva).

Gomila 3: premer 14 m, višina 2 m (vkop v sredini).

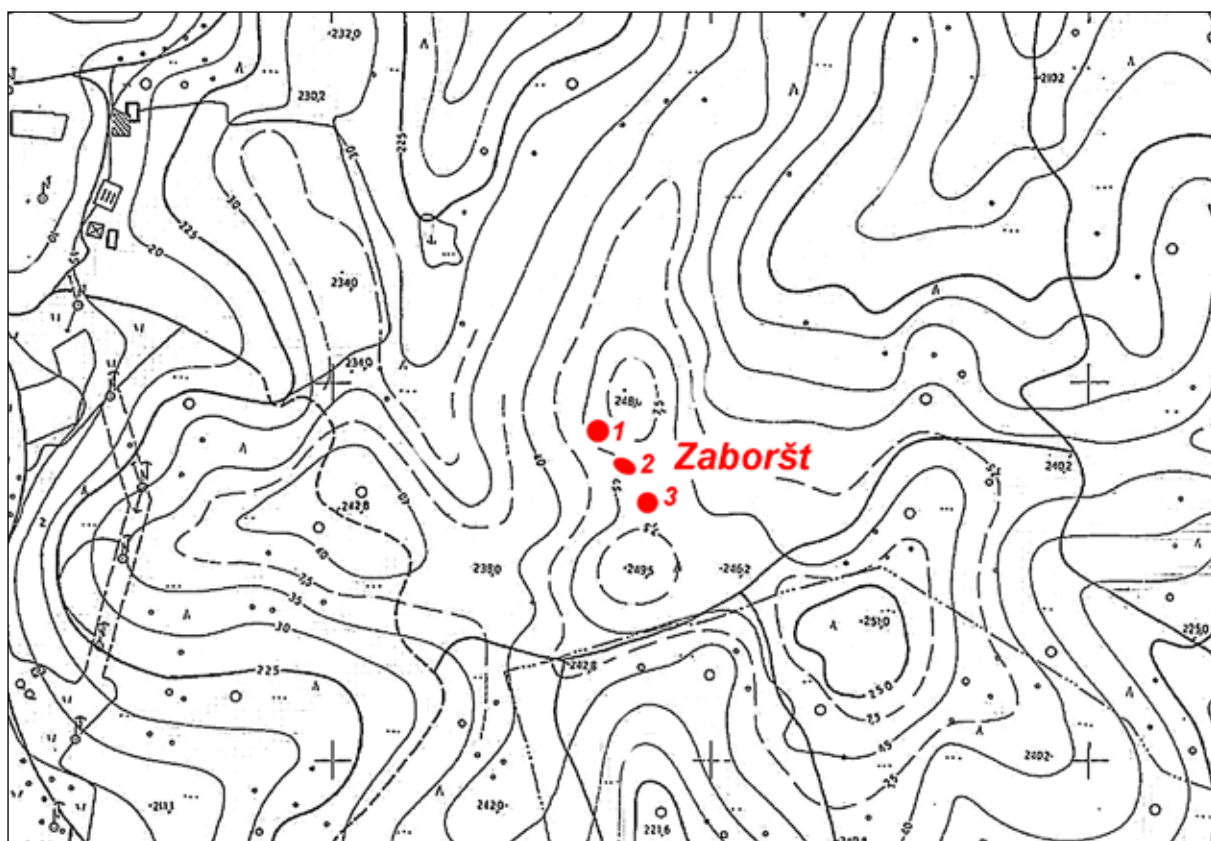
Potek raziskav

Gomile je leta 1987 pri terenskem pregledu okolice Gotne vasi dokumentiral Borut Križ (Križ 1987d, 249).

Literatura

Dular, Tecco Hvala 2007, 330.

Križ 1987d, 249.

Sl. 401/1: Zaboršt pri Gotni vasi; pozicije gomil (osnova: TTN5 © GURS). M. 1:5000.

Kat. št.: 402

Najdišče: –

Kraj: Črmošnjice pri Stopičah.

TTN5: Novo mesto 47; *GKY:* 515389 – *GKX:* 70008.
(središče naselja).

Tip najdišča: depo.

Datacija: pozna bronasta doba.

Opis

Točna lokacija depoja ni znana (*sl. 402/1*). Najden je bil v globini 0,5 m na njivi nekega kmeta, ki je bila na pobočju hriba (*Šmid 1909b, 113 ss*).

Potek raziskav

Depo mešane sestave v skupni teži 12 kg je bil najden na začetku junija 1908. Prve podatke o njem je objavil Walter Šmid (*ib.*), zadnjo objavo z navedbo starejše literature pa sta pripravila Peter Čerče in Irena Šinkovec (*Čerče, Šinkovec 1995, 148 ss*).

Literatura

Dular, Tecco Hvala 2007, 330.

Čerče, Šinkovec 1995, 148 ss.

Knez 1975, Črmošnjice. – V: *ANSL*, 213 s.

Šmid 1909b, 113 ss.

Sl. 402/1: Črmošnjice pri Stopičah; središče naselja (vir: atlas okolja © ARSO). M. = 1:5000.

Kat. št.: 403

Najdišče: –

Kraj: Verdun pri Stopičah.

TTN5: Novo mesto 48; *GKY:* 517296 – *GKX:* 70241.
(središče naselja).

Tip najdišča: posamična najdba.

Datacija: pozna bronasta doba.

Opis

Bronasto tulasto sekuro iz Verduna pri Stopičah hrani dunajski Naravoslovni muzej (*Šmid 1909b, 130; Šinkovec 1995, 59*). Točna lokacija in okoliščine najdbe niso znane (*sl. 403/1*).

Literatura

Dular, Tecco Hvala 2007, 330.

Knez 1975, Verdun. – V: *ANSL*, 214.

Šinkovec 1995, 59.

Šmid 1909b, 130.

Sl. 403/1: Verdun pri Stopičah; središče naselja (vir: atlas okolja © ARSO). M. = 1:5000.

Kat. št.: 404

Najdišče: Breznik.

Kraj: Hrušica.

TTN5: Novo mesto 49; GKY: 519764 – GKX: 72173.

Tip najdišča: gomilno grobišče (2 gomili).

Datacija: starejša železna doba.

Opis

Na grebenu severovzhodno od Hrušice sta v gozdu dve gomili (sl. 404/1). Mere:

Gomila 1: premer 13 m, višina 1,5 m (vkop v sredini).

Gomila 2: premer 10 m, višina 1 m.

Potek raziskav

Gomili omenja Ignac Kušljan (*vir 1*).

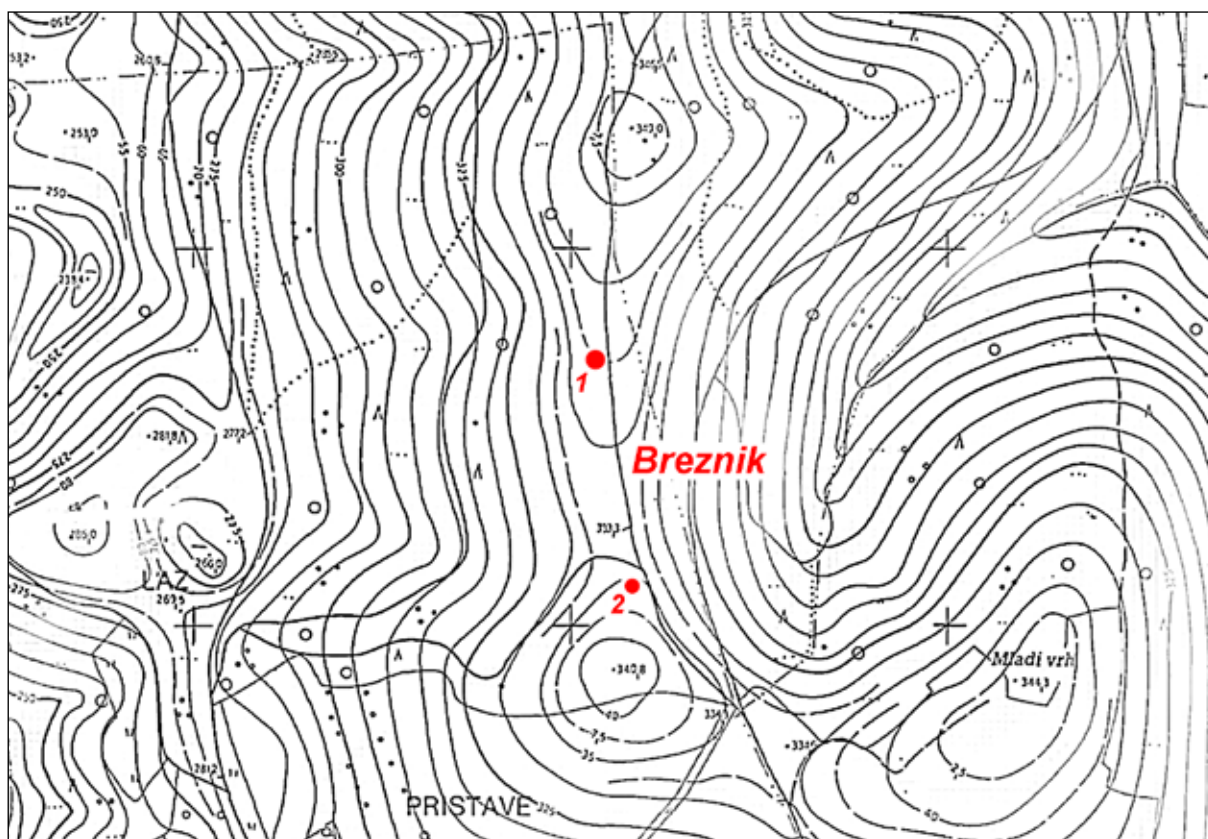
Arhivski vir

(*vir 1*) I. Kušljan, Sporočila Deželnemu muzeju v Ljubljani o nakupovanju gomil z dne 10. 8. 1897 (Arhiv RS, fond AS 950, Müllner Alfons, fasc. 1).

Literatura

Dular, Tecco Hvala 2007, 330.

Knez 1975, Hrušica. – V: ANSL, 214.

Sl. 404/1: Breznik pri Hrušici; poziciji gomil (osnova: TTN5 © GURS). M. 1:5000.

Kat. št.: 405

Najdišče: Grac.

Kraj: Sela pri Zajčjem Vrhju.

TTN5: Novo mesto 49; GKX: 519652 – GKX: 70536.

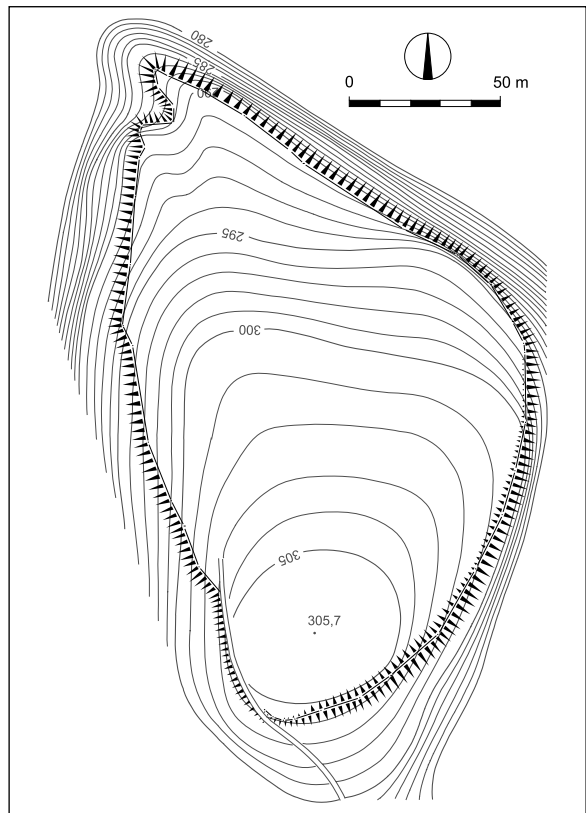
Tip najdišča: utrjeno naselje.

Datacija: bakrena doba, pozna bronasta doba (?), starejša železna doba, mlajša železna doba.

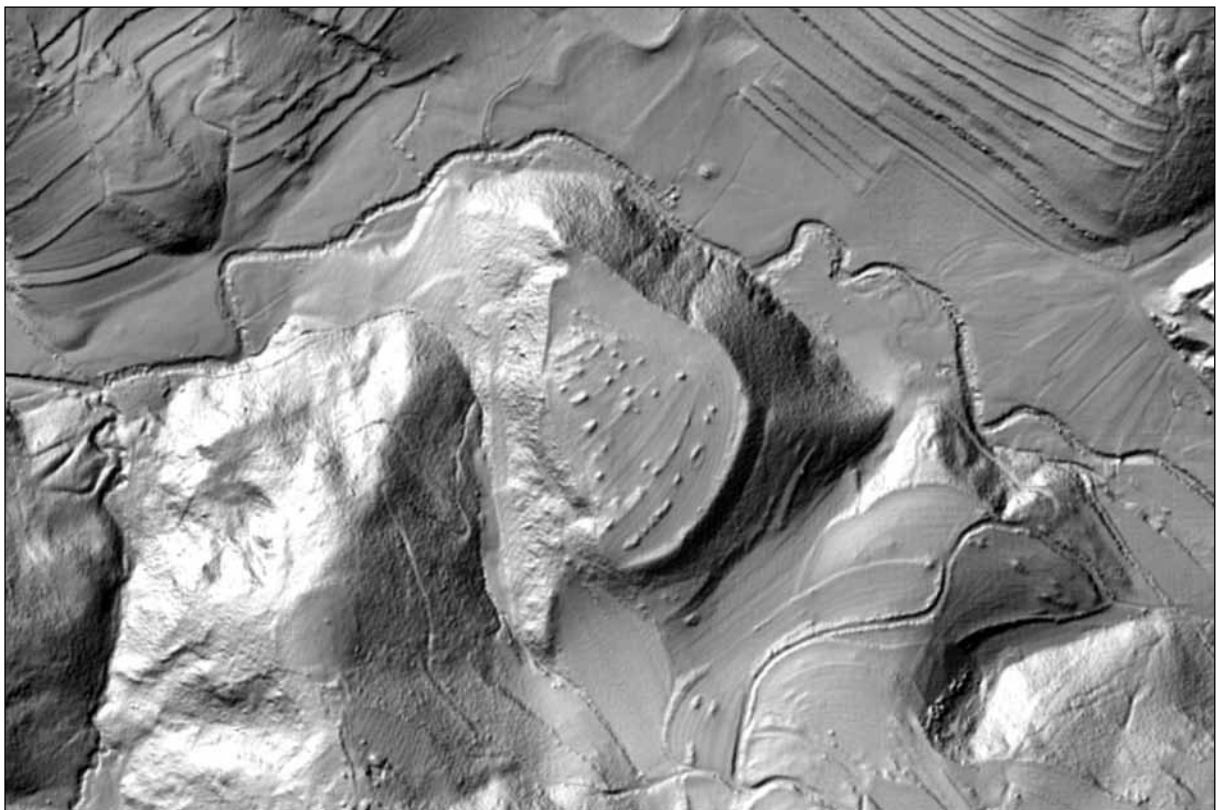
Opis

Naselje leži na manjšem grebenu, ki se pod Seli pri Zajčjem vrhu dviga nad dolino potoka Klamfer (sl. 405/1). Pobočja grebena so strma zlasti na vzhodni strani, le nekoliko manj globoka grapa pa obdaja naselje tudi na zahodu. Dostop na Grac je najlažji z juga, kjer preide greben v široko sedlo, na katerem je nekaj njiv.

Naselje ima sklenjen obod (sl. 405/2). Na zahodni strani je ohranjen kot rob zelo lepe terase, pod katero se spuščajo strma pobočja. Na skrajnem severnem koncu Graca je manjša zajedra, zato se rob najprej ostro zalomi proti vzhodu, kmalu nato pa se zopet zasuka proti severu, tako da je na tem mestu naselja nastal ozek pomol. Zelo dobro se je rob ohranil tudi na vzhodni strani, kjer so pobočja proti dolini potoka Klamferja še bolj strma kot tista na zahodu. Ker je bil dostop z jugovzhoda najlažji, je bilo naselje na tej strani zavarovano z okopom, ki se je ohranil do višine 1 m.

Sl. 405/2: Grac pod Seli pri Zajčjem Vrhju; tloris naselja (po Dular, Tecco Hvala 2007). M. = 1:2500.

Sl. 405/1: Grac pod Seli pri Zajčjem Vrhju; pozicija naselja (vir: TTN5 © GURS). M. 1:5000.

Vhod v je bil najverjetneje v jugozahodnem vogalu, kjer pripelje na Grac sedanji kolovoz. Potek oboda je na tem mestu zamaknjen, vendar pa brez izkopavanja ne moremo zanesljivo ugotoviti, če počiva tangencialni zamik na prazgodovinskih osnovah. Teren v notranjosti pada od juga proti severu. Širok prostor je bil izkoriščen za njivske površine, med katerimi se vleče nekaj kamnitih grobelj, ki so nastale ob čiščenju polj. V krtinah je precej fragmentov prazgodovinske keramike in prežganega stenskega ometa.

Na zahodni strani je pod robom naselja lepa terasa. Najverjetneje je novejšega nastanka, saj z naseljem nima neposredne zveze.

Potek raziskav

Naselje omenja že Ignac Kušljan (*vir 1*). Slavko Ciglenečki je pri rekognosciranju leta 1977 našel na Gracu poleg prazgodovinskih tudi poznoantične črepinje (*Ciglenečki 1977a, 193 s*), naslednje leto pa je bila narejena geodetska izmera naselja (*Breščak 1979b, 276*).

Leta 1993 je ekipa Inštituta za arheologijo ZRC SAZU pod vodstvom Primoža Pavlina v okviru projekta *Utrjena prazgodovinska naselja na Dolenjskem* na severovzhodnem robu naselja izkopala sondo, ki je pokazala, da je bil Grac poseljen že v mlajši kameni oziroma bakreni dobi, dobro zavarovano vzpetino pa so uporabili za bivališče tudi v mladohalštatskem in poznolatskem obdobju. Izključena ni niti poselitev v pozni bronasti dobi (*Dular 2001, 94; Pavlin 2006, 211 ss*).

Arhivski vir

(*vir 1*) I. Kušljan, Sporočila Deželnemu muzeju v Ljubljani o nakupovanju gomil z dne 10. 8. 1897 (Arhiv RS, fond AS 950, Müllner Alfons, fasc. 1).

Literatura

Breščak 1979b, 276.
Ciglenečki 1977a, 193 s.
Dular 2001, 94,
Dular, Tecco Hvala 2007, 330, sl. 246.
Knez 1975, Hrušica. – V: *ANSL*, 214.
Pavlin 2006, 211 ss.

Sl. 405/3: Grac pod Seli pri Zajčjem Vrhu; sonda 1, ravnanje profilov. Foto Primož Pavlin (1993).

Kat. št.: 406

Najdišče: Gomila.

Kraj: Gabrje.

TTN5: Novo mesto 50; GKY: 520673 – GKX: 70790.

Tip najdišča: gomilno grobišče (1 gomila).

Datacija: starejša železna doba.

Opis

Gomila je stala na njivi (parc. št. 1413 k. o. Gabrje) zahodno od vasi (sl. 406/1). Danes ni na tem mestu o njej nobenih sledov, ker je bila po izkopu zravnana. V virih je poleg te omenjena še ena gomila (leži 150 m severozahodno na parc. 1389/1), ki pa se je izkazala za naravno grobljo (glej spodaj).

Potek raziskav

Dve gomili pri vasi Gabrje sta zabeleženi v kupnih pogodbah, ki ju je sklenil Ignac Kušljan v imenu Deželnega muzeja z lastnikoma zemljišč (vir 1). Prva je stala na ledini Na gomilah oziroma na parc. št. 1413 k. o. Gabrje (tedanja lastnica Neža Bedek), druga pa na ledini Na Cerej (lastnik Martin Božič). Iz Schulzevih pripisov na obeh pogodbah je razvidno, da je gomilo na posestvu Neže Bedek prekopal Jernej Pečnik, medtem ko se je gomila na zemljišču Martina Božiča izkazala za kamnito grobljo.

Ohranjene so tudi novice o Pečnikovem kopanju. V Gabrju je raziskoval januarja 1902 in našel v gomili 4 grobove (vir 2; Much 1902, 17). Najdbe je s seznamom poslal v dunajski Naravoslovni muzej (vir 3). Objavil jih je Janez Dular (Dular 2003, 157 ss).

Na koncu moramo opozoriti še na Pečnikov članek, v katerem omenja na njivah zahodno od vasi Gabrje dve gomili, ki da ju je prekopal leta 1901 in našel le pepel (Pečnik 1904, 37). Z ozirom na zgoraj citirane arhivske vire ni podatek točen tako glede števila gomil kot letnice kopanja. Tudi grobovi niso bili žgani ampak skeletni!

Arhivski viri

(vir 1) I. Kušljan, Kupne pogodbe in pobotnice (3. 8. 1897) – (Arhiv RS, fond AS 950, Müllner Alfons, fasc. 1).

(vir 2) Pečnikovo pismo Szombathyju z dne 12. 1. 1902 (Fundaktenarchiv NHMW).

(vir 3) Pečnikovo pismo Szombathyju z dne z dne 5. 3. 1902 (Fundaktenarchiv NHMW).

Literatura

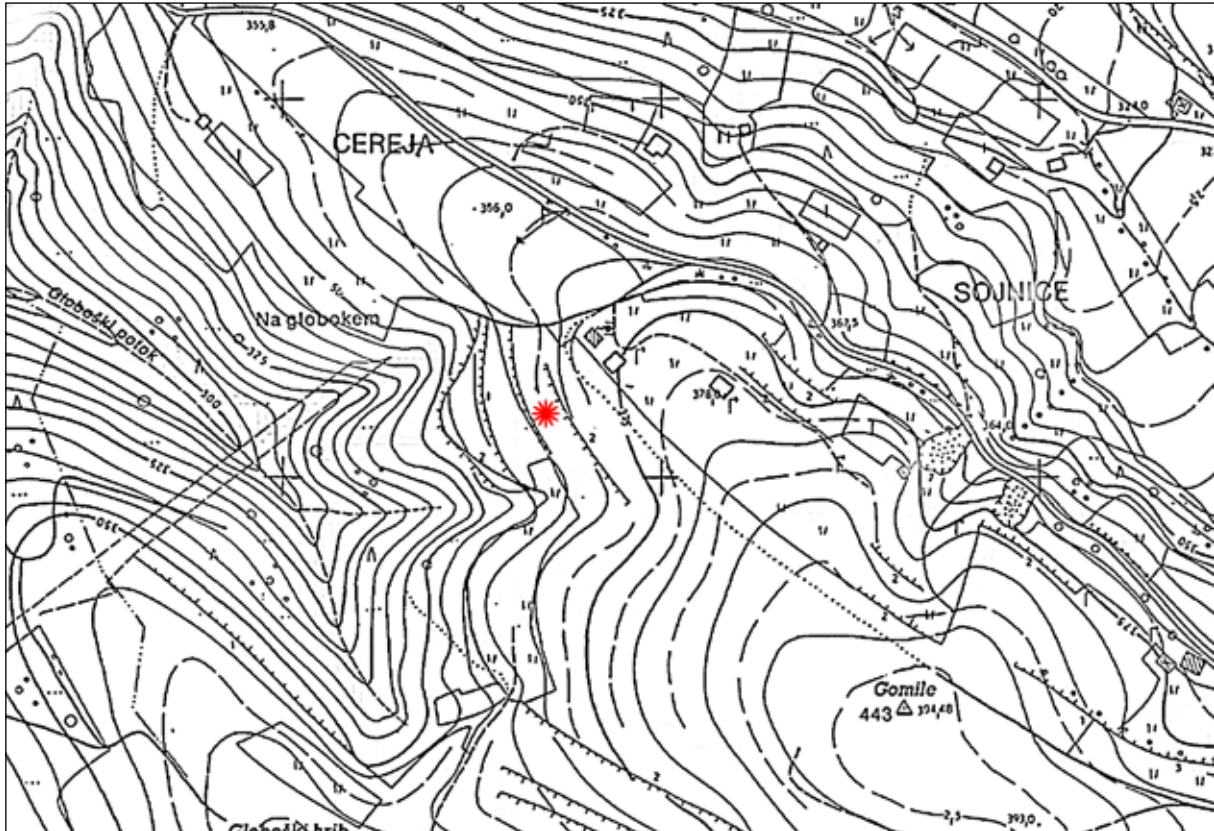
Knez 1975, Gabrje. – V: ANSL, 210.

Dular 2003, 157 ss.

Dular, Tecco Hvala 2007, 330.

Much 1902, 17.

Pečnik 1904, 37.

Sl. 406/1: Gomila pri Gabrju; približna pozicija gomile (osnova: TTN5 © GURS). M. 1:5000.

Kat. št.: 407

Najdišče: Kopinatova hosta.

Kraj: Gorenji Suhadol.

TTN5: Kostanjevica 41; GKY: 522570 – GKX: 71144.

Tip najdišča: depo.

Datacija: pozna bronasta doba.

Opis

Najdišče leži na gozdni parceli 90/130 k. o. Gabrje na zahodnem pobočju Gorjancev pri vasi Gorenji Suhadol (*sl. 407/1*).

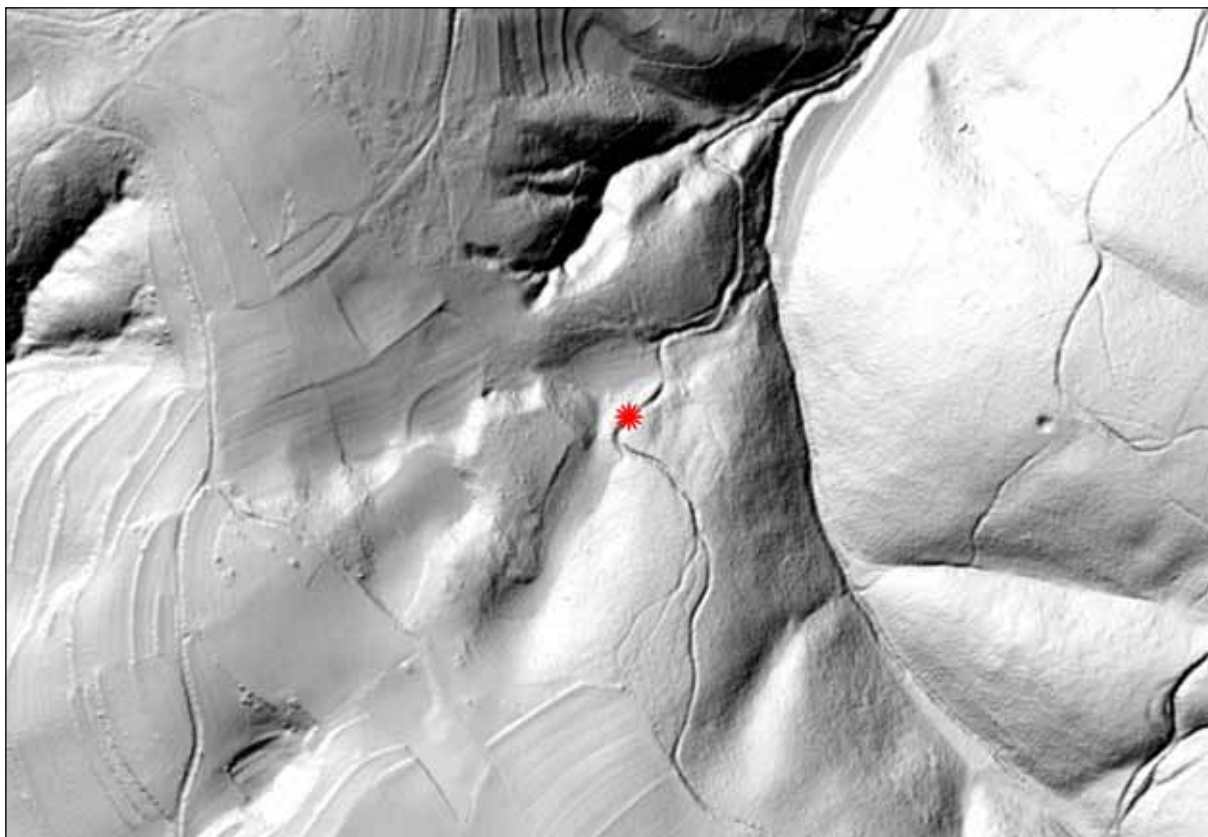
Potek raziskav

Leta 2002 so pri širjenju gozdne ceste odkrili depo mešane sestave (62 predmetov), ki jih je od lastnika parcele odkupil Dolenjski muzej. Z naknadnim zaščitnim posegom, so sodelavci muzeja pridobili še nadaljnjih 67 predmetov (*Križ, Stipančič 2007, 61 s.*).

Literatura:

Dular, Tecco Hvala 2007, 330.

Križ, Stipančič 2007, 61 s.

Sl. 407/1: Kopinatova hosta pri Gorenjem Suhadolu; pozicija najdišča (osnova: atlas okolja © ARSO). M. = 1:5000.

Kat. št.: 408

Najdišče: Breznik.

Kraj: Sela pri Zajčjem vrhu.

TTN5: Semič 9; GKY: 520101 – GKX: 69702.

Tip najdišča: gomilno grobišče (1 gomila).

Datacija: starejša železna doba.

Opis

Severno od zaselka Pušče je na ploskem grebenu, ki je porasel z listnatim gozdom, 10 m široka in 0,7 m visoka gomila (sl. 408/1).

Potek raziskav

Gomilo pri zaselku Pušče omenja že Jernej Pečnik (vir 1). Kot lahko razberemo iz njegove korespondence,

jo je leta 1903 tudi prekopal, vendar pa ni v njej našel nič posebnega (vir 2). Ker je zgoraj omenjena gomila nedotaknjena, se Pečnikove omembe po vsej verjetnosti nanašajo na neko drugo gomilo v okolici zaselka Pušče, ki pa jo pri terenskem pregledu leta 1991 nismo uspeli najti.

Arhivska vira

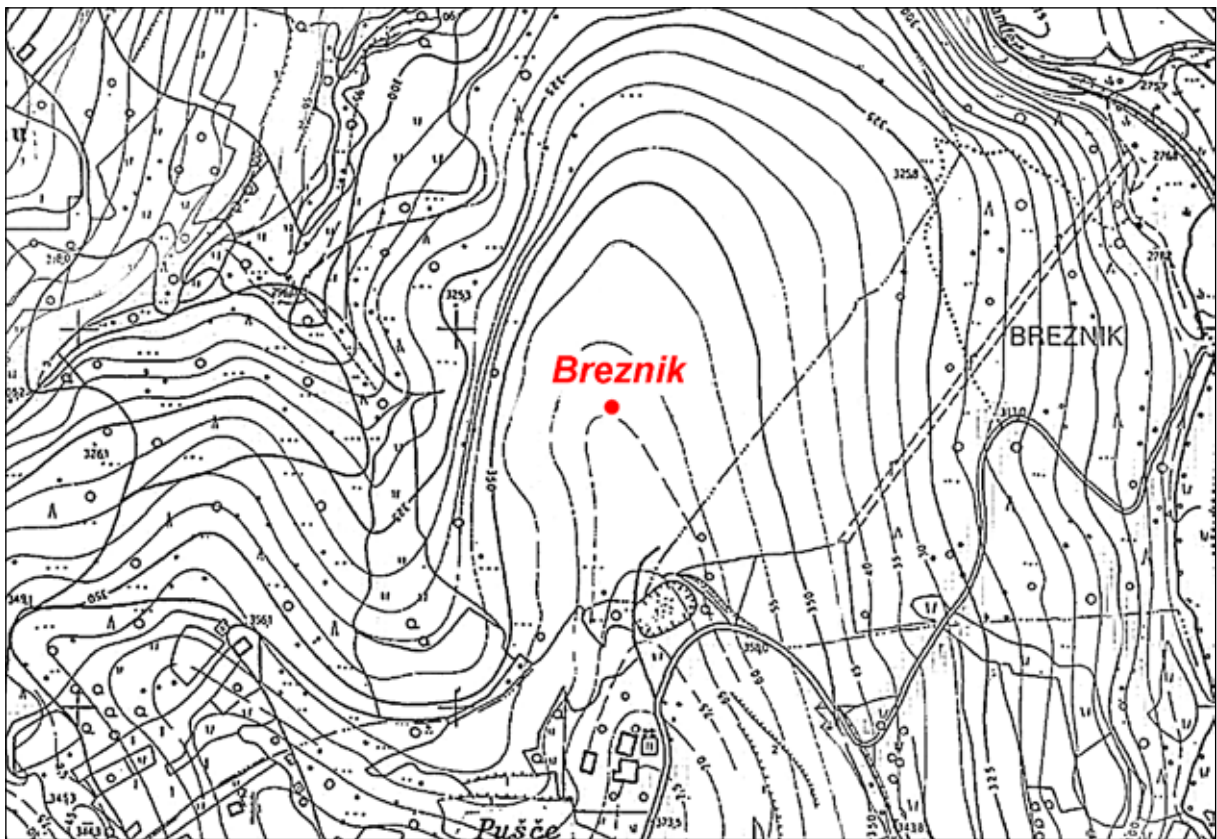
(vir 1) Pečnikovi pismi Szombathyju z dne 28. 12. 1901 in 13. 1. 1902 (Fundaktenarchiv NHMW).

(vir 2) Pečnikovo pismo Szombathyju z dne 4. 3. 1903 (Fundaktenarchiv NHMW).

Literatura

Dular, Tecco Hvala 2007, 331.

Knez 1975, [Sela pri Zajčjem vrhu]. – V: ANSL, 214.

Sl. 408/1: Breznik pri Selih pri Zajčjem Vrhu; pozicija gomile (osnova: TTN5 © GURS). M. 1:5000.

Kat. št.: 408A

Najdišče: Mehovski hrib.

Kraj: Podgrad.

TTN5: Semič 18; *GKY:* 516220 – *GKX:* 66008.

Tip najdišča: utrjeno naselje?

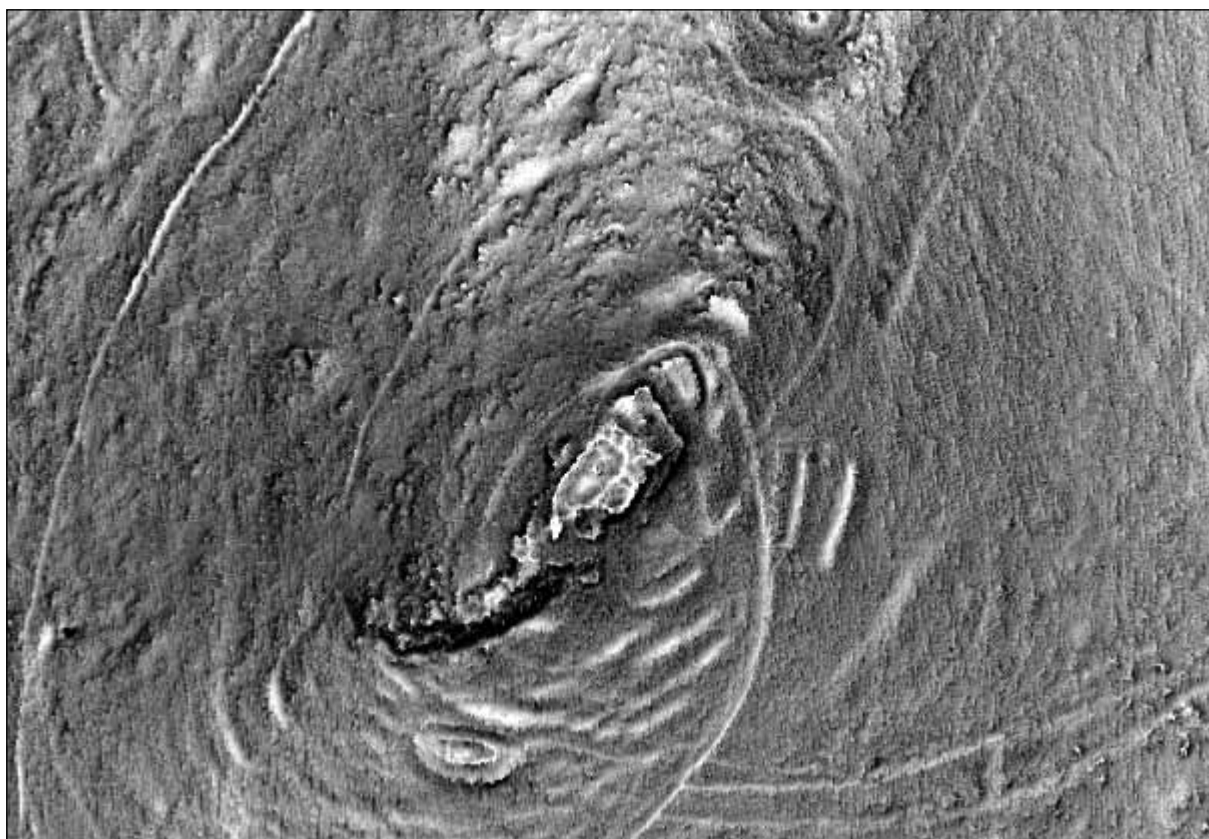
Datacija: pozna bronasta doba.

Opis

Mehovski hrib je strma, z gozdom poraščena vzpetina, ki se dviga nad vasjo Podgrad (*sl. 408A/1*). Na njej je stal grad, ki je spremenil podobo hriba, zato ni na površini vidnih nobenih prazgodovinskih sledov.

Potek raziskav

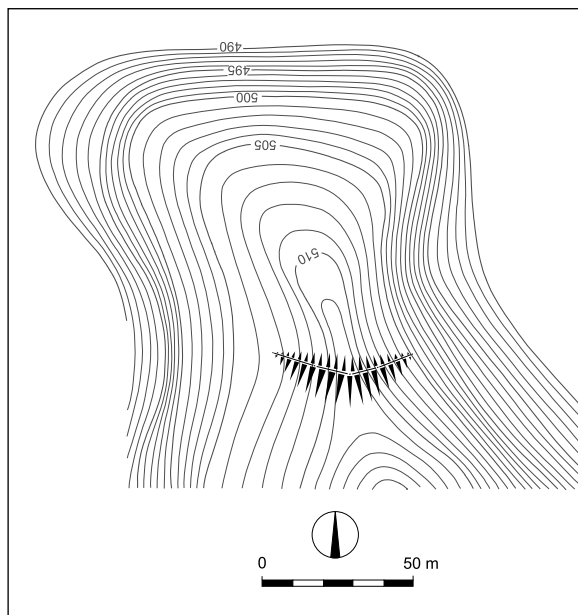
Jeseni 2020 je Borut Križ na severozahodnem pobočju, približno 40 m pod vrhom, med koreninami podrtga drevesa našel fragmente posodja in ognjiščne rešetke, ki kažejo na poselitev Mehovskega hriba v pozni bronasti dobi. Najdbe hrani Dolenjski muzej v Novem mestu.

Sl. 408A/1: Mehovski hrib nad Podgradom; pozicija naselja (vir: ArcGIS © ARSO). M. = 1:2500.

Kat. št.: 409*Najdišče:* Grace.*Kraj:* Jugorje.*TTN5:* Novo mesto 50; *GKY:* 522297 – *GKX:* 70109.*Tip najdišča:* utrjeno naselje.*Datacija:* prazgodovina.**Opis**

Naselje leži na strmem z gozdom poraščenem pomolu, ki se dviga jugovzhodno od vasi Jugorje (*sl. 409/1*). Postavljeno je bilo na skrajni severni konec grebena, ki je s treh strani odlično zavarovan z naravno strmino. Drugačna je situacija na jugu, saj se teren k naselju ne dviguje ampak spušča. Zaradi lahkega dostopa so na tem mestu zgradili prečno preko grebena približno 50 m dolg oddvojni okop (*sl. 409/2, 409/3*). Notranjost naselja je prostrana in se blago spušča proti severu. Na površini je opaziti več manjših ravnih platojev, ki pa nimajo jasnih robov, zato ni gotovo, če so delo človeških rok. Pri obhodu terena smo v krtinah našli nekaj črepinj, ki so zanesljivo prazgodovinske.

Sl. 409/2: Grace nad Jugorjem; tloris naselja (po Dular, Tecco Hvala 2007). M. = 1:2500.

Sl. 409/1: Grace nad Jugorjem; pozicija naselja (osnova: atlas okolja © ARSO). M. = 1:5000.

Potek raziskav

Naselje omenja Jernej Pečnik, vendar pod krajem Gabrje (*Pečnik 1904, 37*). Doslej še ni bilo raziskovano, z izjemo izmere, ki je bila opravljena pri terenskem pregledu leta 1994 (*Dular, Tecco Hvala 2007, 331, sl. 247*).

Literatura

Dular, Tecco Hvala 2007, 331, sl. 247.
Knez 1975, Gabrje. – V: *ANSL*, 210.
Pečnik 1904, 37.

Sl. 409/3: Grace nad Jugorjem; oddvojni okop, pogled z juga. Foto Janez Dular (2000).

Kat. št.: 410

Najdišče: Gospodična.

Kraj: Gabrje.

TTN5: Metlika 1; GKY: 523448 – GKX: 69147.

Tip najdišča: posamična najdba.

Datacija: pozna bronasta doba.

Opis

Najdišče je blizu planinskega doma Vinka Paderšiča, ki stoji nad izvirov studenca Gospodična (sl. 410/1).

Potek raziskav

Pri gradnji ceste k planinski postojanki so delavci našli bronasto sulično ost, ki jo hrani Dolenjski muzej v Novem mestu (Knez 1960, 326).

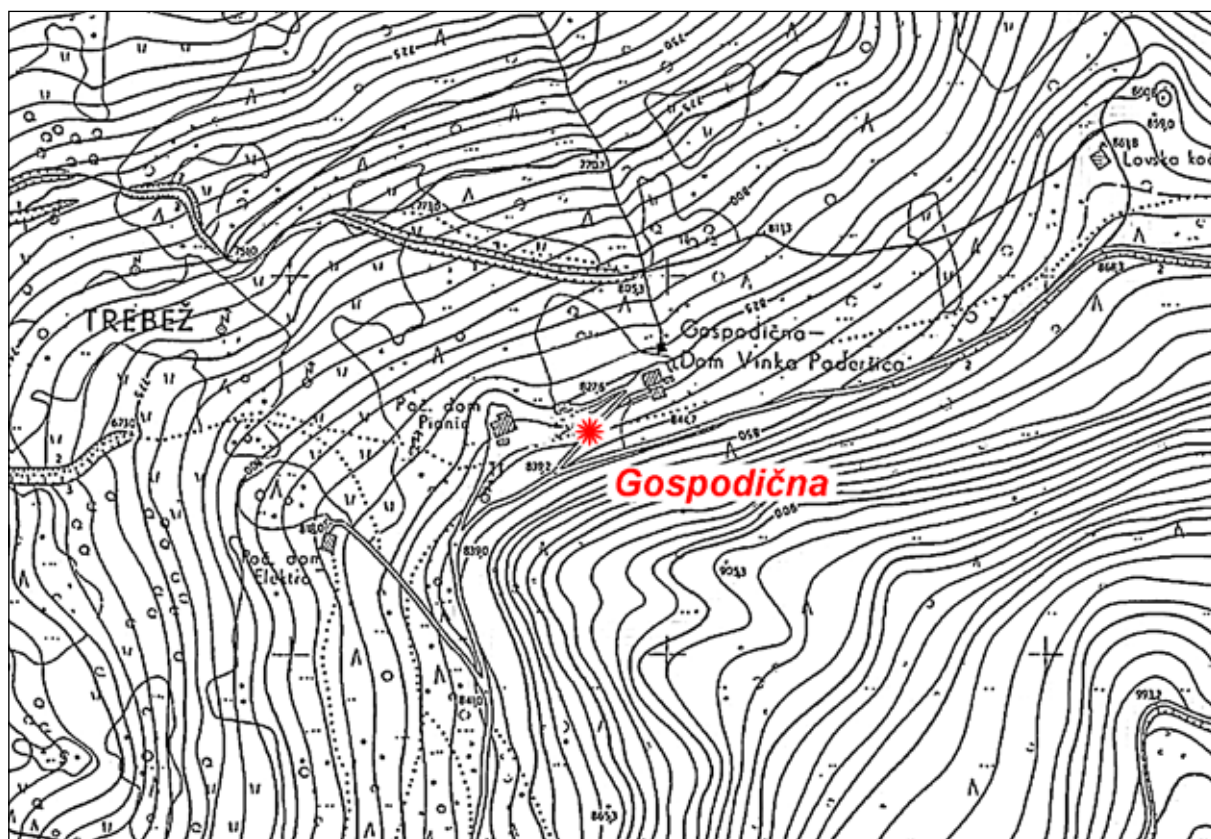
Literatura

Dular, Tecco Hvala 2007, 331.

Knez 1960, 326.

Knez 1975, Gabrje. – V: ANSL, 210.

Šinkovec 1995, 89.

Sl. 410/1: Gospodična nad Gabrjem; približna pozicija najdišča (osnova: atlas okolja © ARSO). M. = 1:5000.

Kat. št.: 411

Najdišče: Hrib.

Kraj: Male Brusnice.

TTN5: Novo mesto 39; GKY: 519695 – GKX: 74343.

Tip najdišča: gomilno grobišče (1 gomila).

Datacija: starejša železna doba.

Opis

Na Hribu, z gozdom in vinogradi pokritem grebenu južno od Malih Brusnic, je 15 m široka in 1,5 m visoka gomila (sl. 411/1). Na vrhu je sled dveh večjih vkopov.

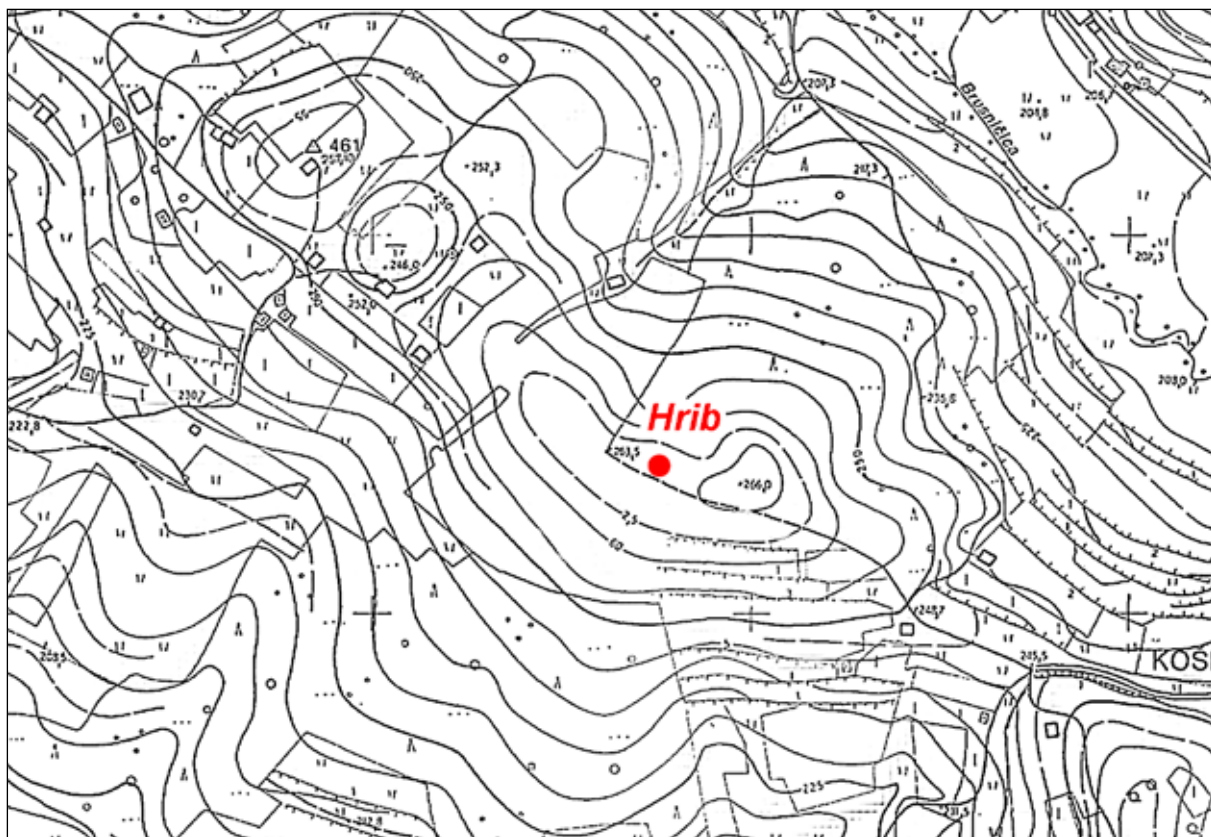
Potek raziskav

Gomilo je leta 1976 pri terenskem pregledu okolice Malih Brusnic dokumentiral Danilo Breščak (*Breščak 1977, 184*). Kdo jo je našel, ni znano.

Literatura

Dular, Tecco Hvala 2007, 331.

Breščak 1977, 184.

Sl. 411/1: Hrib nad Malimi Brusnicami; pozicija gomile (osnova: TTN5 © GURS). M. 1:5000.

Kat. št.: 412*Najdišče:* Drenovec.*Kraj:* Ratež.*TTN5:* Novo mesto 39; *GKY:* 519599 – *GKX:* 75270.*Tip najdišča:* gomilno grobišče (11 gomil).*Datacija:* starejša železna doba.*Opis*

Gomilna nekropola se je raztezala deloma na njivah, deloma pa v gozdu severno od ceste, ki pelje iz Rateža v Brusnice. Pri terenskem pregledu leta 1991 smo na tem območju našli 11 gomil (*sl. 412/1, 412/2*), danes pa je stanje tako: gomila 1 je bila neznanu kdaj odstranjena, gomile 2–6 pa so povsem razorane. Mere (1991):

Gomila 1: premer 9 m, višina 1 m (vkop v sredini).

Gomila 2: premer 15 m, višina 0,5 m (razorana).

Gomila 3: premer 11 m, višina 0,5 m (razorana).

Gomila 4: premer 10 m, višina 0,5 m (razorana).

Gomila 5: premer 11 m, višina 0,5 m (razorana).

Gomila 6: premer 17 m, višina 1 m (prekopana).

Gomila 7: premer 13 m, višina 1,5 m (vkop v sredini).

Gomila 8: premer 14 m, višina 2 m (vkop v sredini).

Gomila 9: premer 11 m, višina 1,5 m (vkop v sredini).

Gomila 10: premer 8 m, višina 0,5 m.

Gomila 11: premer 10 m, višina 1 m (vkop v sredini).

Potek raziskav

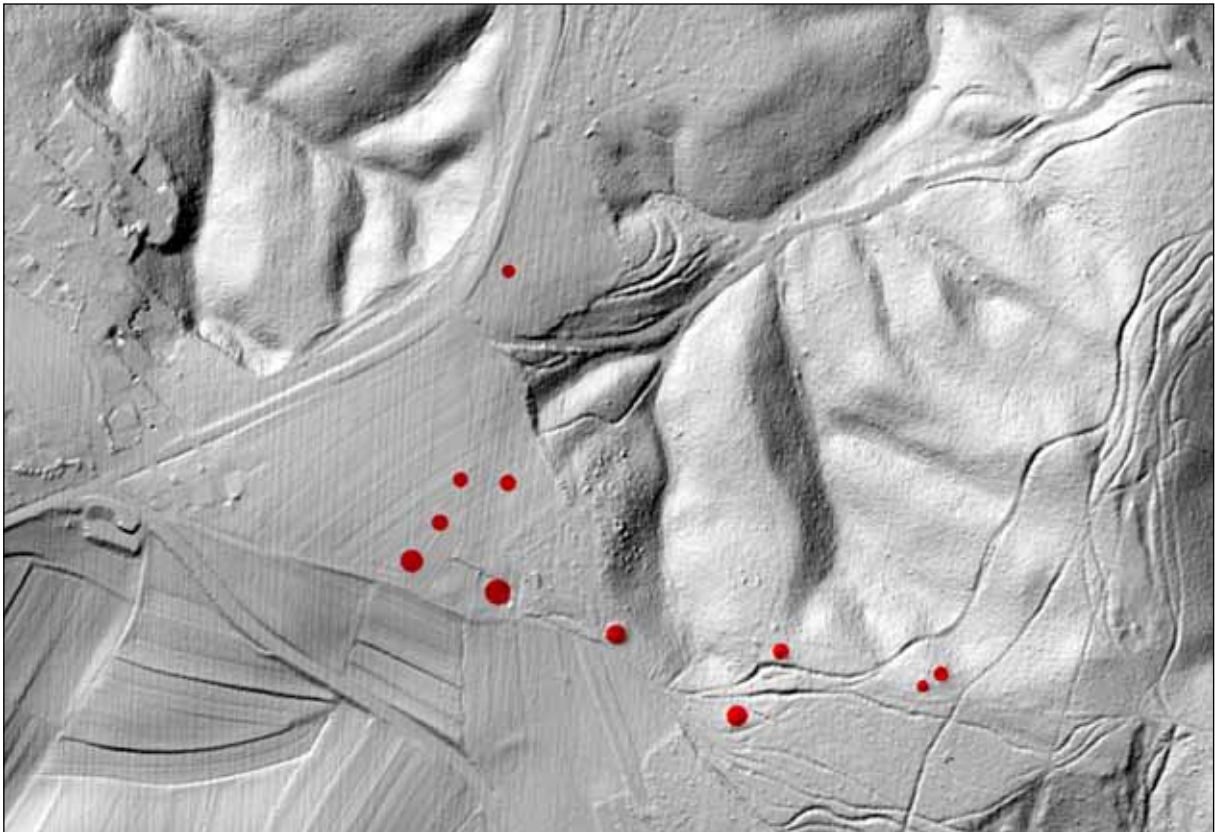
Za potek raziskav glej najdišče Klevovski boršt (kat. št. 413).

Literatura

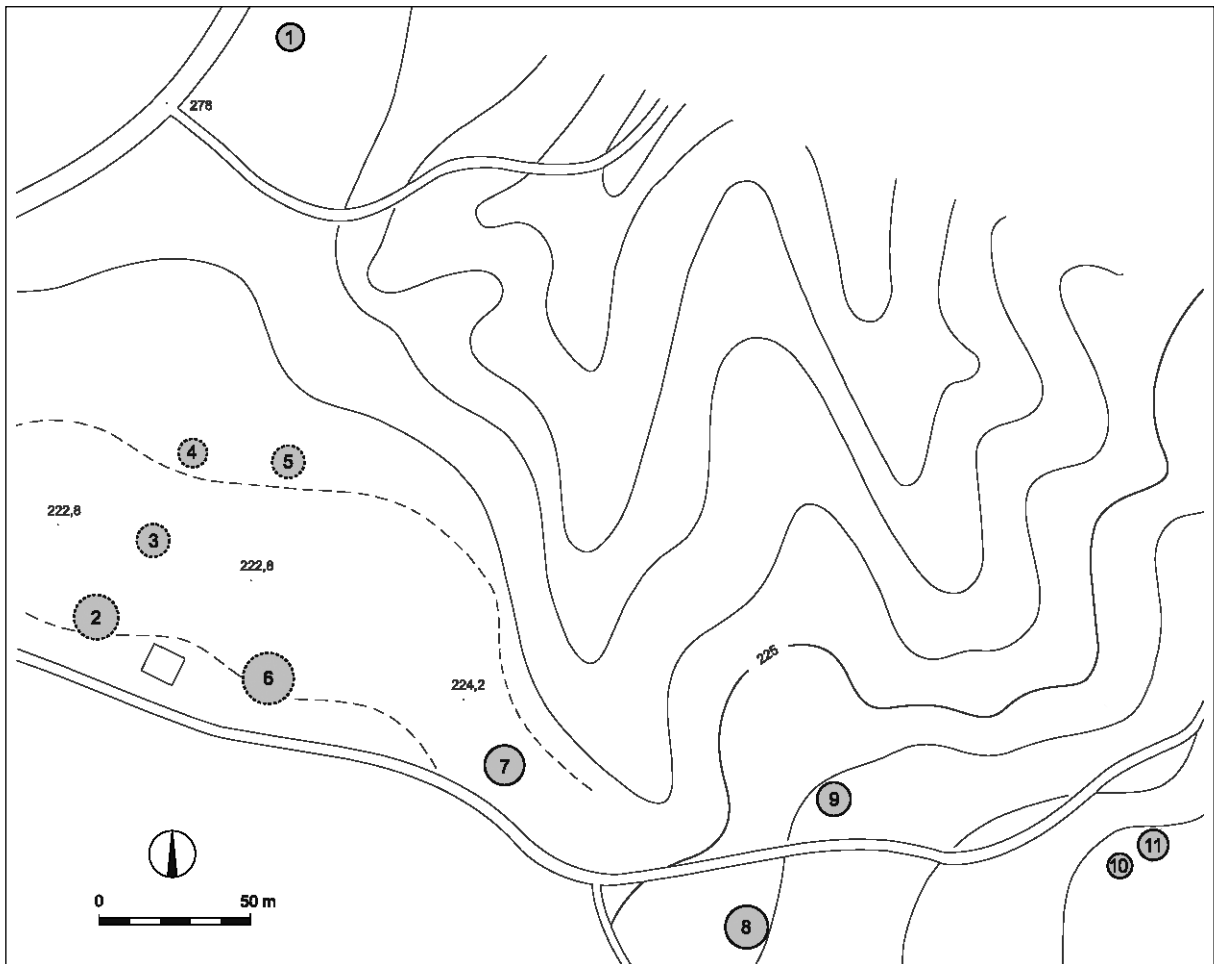
Breščak 1977, 182 ss.

Dular, Tecco Hvala 2007, 331, sl. 249.

Teržan 1974c, 31 ss.

Sl. 412/1: Drenovec pri Ratežu; pozicija gomilnega grobišča (osnova: atlas okolja © ARSO). M. = 1:5000.

Sl. 412/2: Drenovec pri Ratežu; tloris gomilnega grobišča (po Dular, Tecco Hvala 2007). M. = 1:2500.

Kat. št.: 413

Najdišče: Klevevški boršt.

Kraj: Male Brusnice.

TTN5: Novo mesto 39; *GKY:* 520106 – *GKX:* 75174.

Tip najdišča: gomilno grobišče (11 gomil).

Datacija: starejša železna doba.

Opis

Osrednja skupina brusniških gomil je na vrhu grebena okoli kote 267,5 m severovzhodno od vasi Male Brusnice (*sl. 413/1*). Šteje 11 večinoma prekopanih tumulov z naslednjimi merami (*sl. 413/2*):

Gomila 1: premer 14 m, višina 3 m (vkop v sredini in na severni strani) – (*sl. 413/3*).

Gomila 2: premer 12 m, višina 2,5 m (vkop v sredini in na severozahodni strani).

Gomila 3: premer 8 m, višina 1 m.

Gomila 4: premer 10 m, višina 2 m (vkop v sredini in na severni strani).

Gomila 5: premer 12 m, višina 2 m (vkop v sredini).

Gomila 6: premer 9 m, višina 1 m (vkop v sredini).

Gomila 7: premer 7 m, višina 0,5 m (*sl. 413/4*).

Gomila 8: premer 8 m x 5 m, višina 1 m (dvomljiva).

Gomila 9: premer 13 m, višina 1,5 m (vkop v sredini).

Gomila 10: premer 10 m, višina 1 m (vkop v sredini).

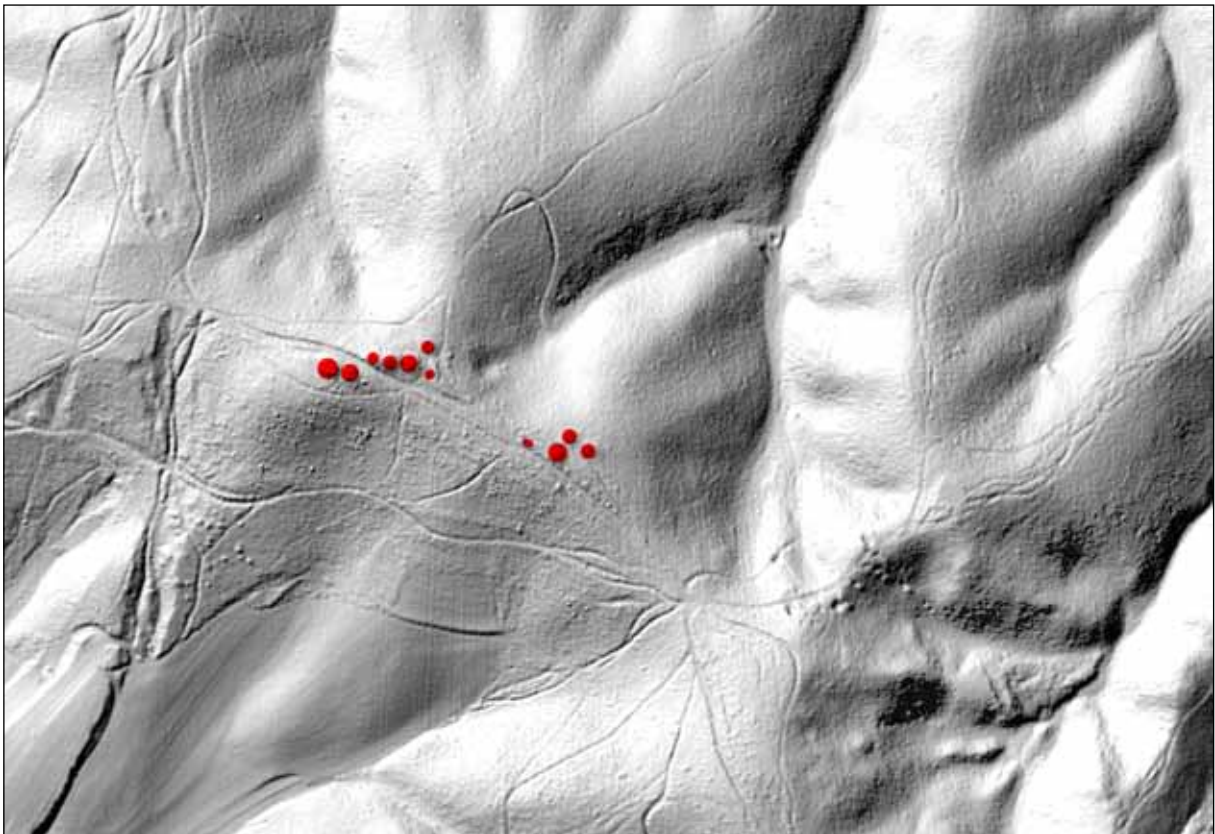
Gomila 11: premer 10 m, višina 1 m (vkop v sredini).

Potek raziskav

Gomilna grobišča pri Brusnicah je odkril Jernej Pečnik (*vir 1*). Septembra in oktobra 1895 je zakopal na devetih gomilah in najdbe s seznamei poslal v dunajski Naravoslovni muzej (*vir 2; Rutar 1895d, 206*). Označil jih je s številkami 2, 3, 5–11. Maja in junija 1896 se je s finančno podporo Prazgodovinske komisije lotil nadaljnjih desetih gomil (št. 12–21), do konca pa je raziskal še gomile 5, 6 in 11, ki jih je načel leto poprej. Tudi gradivo s teh kopanj (*vir 3; Rutar 1897, 184; Mader 2018, 338 ss*), kot tudi nekaj kasneje pridobljenih sporadičnih najdb (*vir 4*), je s seznamei poslal na Dunaj. Objavo je pripravila Biba Teržan (*Teržan 1974c, 31 ss*).

Pečnikovo številčenje gomil se nanaša na vsa tri grobišča v okolici Brusnic (Drenovec pri Ratežu – kat. št. 412; Klevevški boršt nad Malimi Brusnicami – kat. št. 413; Vrhi nad Velikimi Brusnicami) pri čemer pa iz arhivskih dokumentov ni mogoče ugotoviti, za katere gomile gre.

Prvi nepopolni načrt nekropol, na katerem pa gomile niso povsem točno locirane, je objavil Danilo Breščak (*Breščak 1977, 182 ss*). Ponovno izmero smo naredili leta

Sl. 413/1: Klevevški boršt nad Malimi Brusnicami; pozicija gomilnega grobišča (osnova: atlas okolja © ARSO). M. = 1:5000.

1991 (*Dular, Tecco Hvala 2007, 332 s, sl. 249–251*) in ji dodali nekaj dopolnil, pridobljenih iz lidarskih posnetkov in s terenskim preverjanjem leta 2020.

Sinhronizacija oštevilčenja gomil na naših načrtih z oznakami gomil v Pečnikovih popisih ni mogoča.

Arhivski viri

(*vir 1*) J. Pečnik, Beschreibung der Karte Rudolfswerth aus prähistorischer Zeit 1889, 112 (Arhiv RS, fond AS 965, Pečnik Jernej, fasc. 3).

(*vir 2*) Pečnikovi pismi Szombathyju z dne 3. 10. 1895 in 26. 10. 1895 (Fundaktenarchiv NHMV).

(*vir 3*) Pečnikovo pismo Szombathyju z dne 27. 6. 1896 (Fundaktenarchiv NHMW).

(*vir 4*) Pečnikovo pismo Szombathyju z dne 6. 5. 1897 (Fundaktenarchiv NHMW).

Literatura

Breščak 1977, 182 ss.

Dular, Tecco Hvala 2007, 332 s, sl. 249–251.

Knez 1975, Ratež. – V: ANSL, 210.

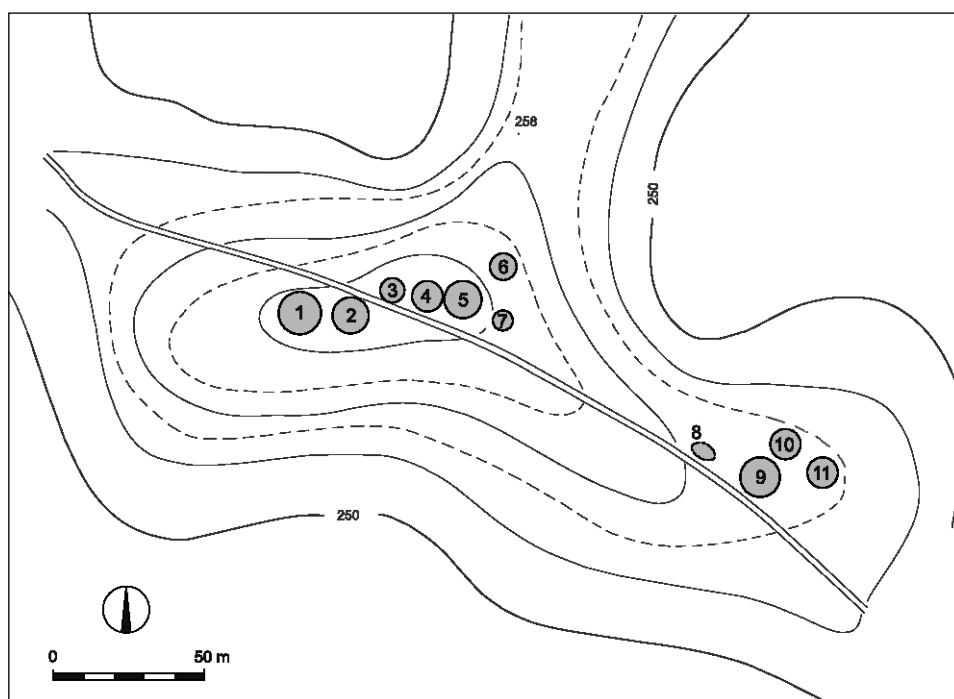
Knez, Petru 1975, Male Brusnice. – V: ANSL, 210.

Mader 2018, 338 ss.

Rutar 1895d, 206.

Rutar 1897, 184.

Teržan 1974c, 31 ss.

Sl. 413/2: Klevevški boršt nad Malimi Brusnicami; tloris gomilnega grobišča (po Dular, Tecco Hvala 2007). M. = 1:2500.

Sl. 413/3: Klevevški boršt nad Malimi Brusnicami; gomila 1, pogled z zahoda. Foto Janez Dular (1991).

Sl. 413/4: Klevevški boršt nad Malimi Brusnicami; gomila 7, pogled z vzhoda Foto Janez Dular (1991).

Kat. št.: 414*Najdišče:* Vrhi.*Kraj:* Velike Brusnice.*TTN5:* Novo mesto 40; *GKY:* 520455 – *GKX:* 74698.*Tip najdišča:* gomilno grobišče (6 gomil).*Datacija:* starejša železna doba.*Opis*

Tretja skupina gomil je na jugovzhodnem koncu kopastega grebena nad vasjo Velike Brusnice in šteje šest gomil (*sl. 414/1, 414/2*). Mere:

Gomila 1: premer 16 m, višina 2,5 m (prekopana) – (*sl. 414/3*).

Gomila 2: premer 10 m, višina 1 m (dvomljiva).

Gomila 3: premer 11 m, višina 1 m (vkop v sredini).

Gomila 4: premer 11 m, višina 1 m (vkop v sredini).

Gomila 5: premer 8 m, višina 0,5 m (dvomljiva).

Gomila 6: premer 18 m, višina 1,5 m (prekopana).

Potek raziskav

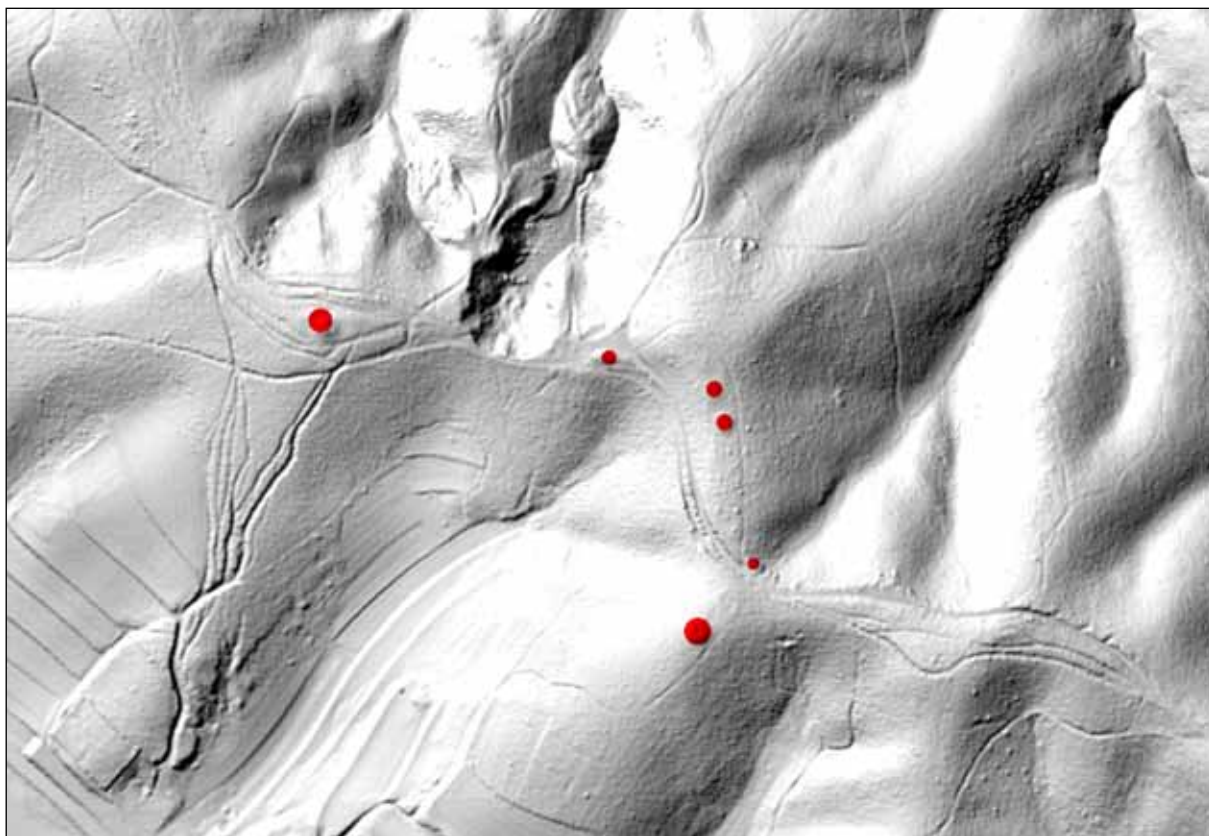
Za potek raziskav glej najdišče Klevevški boršt (kat. št. 413).

Literatura

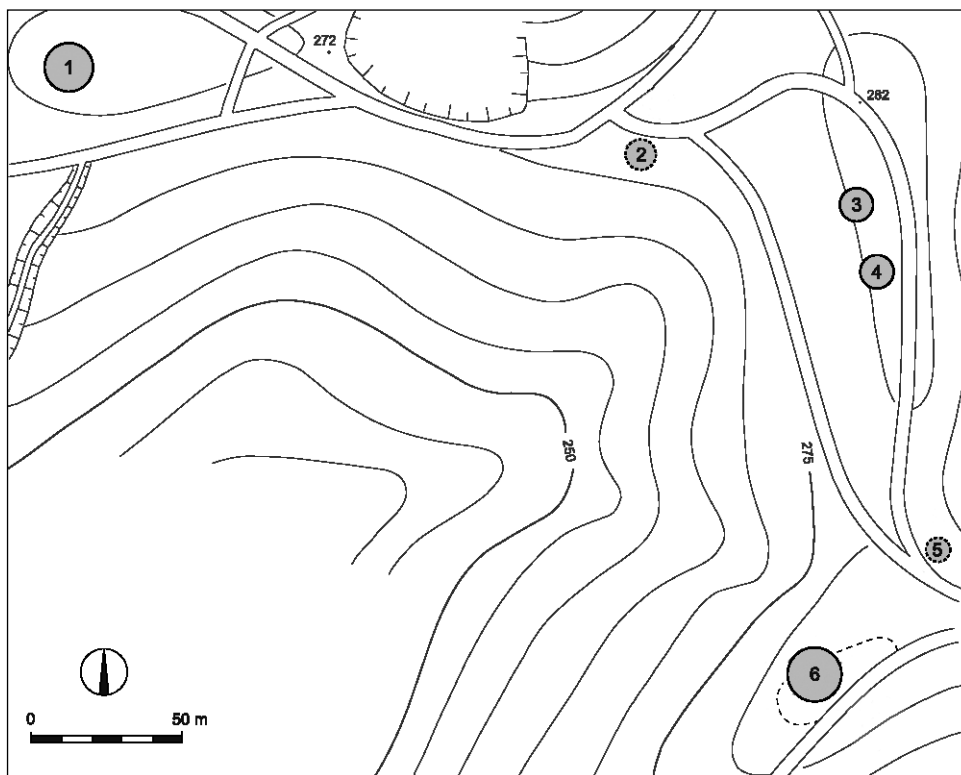
Breščak 1977, 182 ss.

Dular, Tecco Hvala 2007, 331, sl. 251.

Teržan 1974c, 31 ss.

Sl. 414/1: Vrhi nad Velikimi Brusnicami; pozicija gomilnega grobišča (osnova: atlas okolja © ARSO). M. = 1:5000.

Sl. 414/2: Vrhi nad Velikimi Brusnicami; tloris gomilnega grobišča (po Dular, Tecco Hvala 2007). M. = 1:2500.

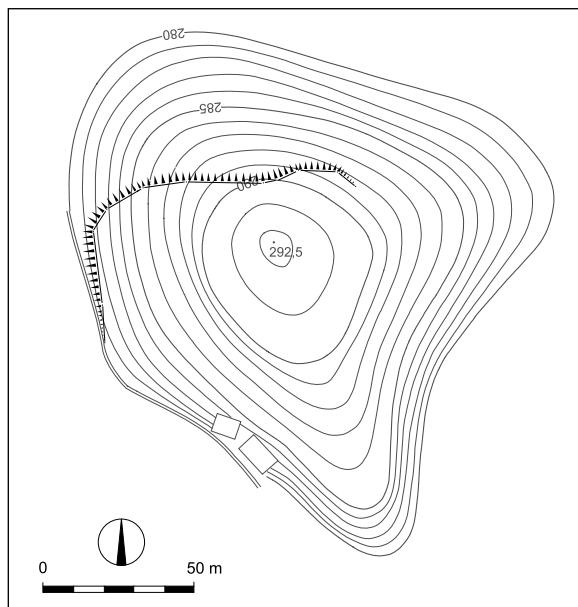

Sl. 414/3: Vrhi nad Velikimi Brusnicami; gomila 1, pogled z vzhoda. Foto Janez Dular (1991).

Kat. št.: 415*Najdišče:* Golšaj.*Kraj:* Tolsti Vrh.*TTN5:* Novo mesto 40; *GKY:* 522375 – *GKX:* 74650.*Tip najdišča:* utrjeno naselje.*Datacija:* pozna bronasta doba.**Opis**

Hribček Golšaj je kopasta vzpetina na enem od grebenov, ki se s Tolstega Vrha spuščajo proti Šentjernejskem polju (*sl. 415/1*). Njegova pobočja so zelo strma, kar velja še posebej za vzhodno in zahodno stran, medtem ko je dostop z juga lažji. Tu pripelje nanj po ozkem grebenu pot.

Obod naselja je le delno ohranjen (*sl. 425/2*). Na severni strani mu lahko sledimo po robu lepo oblikovane ježe, ki je visoka do 4 m. Za ježo se širi nagnjena terasa, ki se na vzhodni in zahodni strani izteče v pobočje. Južna polovica naselja je zaradi obdelovanja vinogradov spremenjena. Glede na konfiguracijo terena je naselje po vsej verjetnosti segalo vse do ozkega skalnatega pomola, ki ga na južni strani zaključuje do 10 m visok skok. Notranjost naselja je prostrana. Sledov poselitve na površini ni opaziti, nejasno ostaja tudi to, kod je vanj vodila pot.

Sl. 415/2: Golšaj pod Tolstim Vrhom; floris naselja (po Dular, Tecco Hvala 2007). M. = 1:2500.

Sl. 415/1: Golšaj pod Tolstim Vrhom; pozicija naselja (osnova: atlas okolja © ARSO). M. = 1:5000.

Potek raziskav

Naselje omenja že Ignac Kušljan, znano pa je bilo tudi Jerneju Pečniku (*vir 1*; *Kušljan 1968, 105*; *Pečnik 1904, 37*). Leta 1994 je ekipa Zavoda za varstvo kulturne dediščine iz Novega mesta pod vodstvom Phila Masona v okviru projekta *Utrjena prazgodovinska naselja na Dolenjskem* na Golšaju izkopala sondo in na osnovi najdb ugotovila, da je bilo naselje obljudeno v pozni bronasti dobi. Rezultati sondiranja še niso objavljeni (*sl. 415/3*).

Med letoma 2011–2013 je bila sredi naselja postavljena novogradnja z dovozno potjo, očitno brez kulturnovarstvenega soglasja!

Arhivski vir

(*vir 1*) Kušljanovo pismo Szombathyju z dne 19. 9. 1904 (Fundaktenarchiv NHMW).

Literatura

Dular, Tecco Hvala 2007, 331, sl. 248.

Kušljan 1968, 105.

Pečnik 1904, 37.

Petru S. 1975, Tolsti vrh. – V: *ANSL*, 225.

Sl. 415/3: Golšaj pod Tolstim Vrhom; sonda 1; ostanek zgorele lesene ograde. Foto Janez dular (1994).

Kat. št.: 416*Najdišče:* –*Kraj:* Tolsti Vrh.*TTN5:* Kostanjevica 31; *GKY:* 522727 – *GKX:* 74158.*Tip najdišča:* posamična najdba.*Datacija:* pozna bronasta doba.*Opis*

V nekem vinogradu na Tolstem Vrh (točna lokacija ni znana – *sl. 416/1*) so našli bronasto plavutasto sekuro.

Potek raziskav

Sekuro je za Deželni muzej v Ljubljani pridobil Ignac Kušljan (*Kušljan 1968, 105; Šinkovec 1995, 56*).

Literatura

Dular, Tecco Hvala 2007, 332.

Kušljan 1968, 105.

Petru, S. 1975, Tolsti vrh. – V: *ANSL*, 225, t. 12: 69.

Šinkovec 1995, 56.

Sl. 416/1: Tolsti vrh; središče naselja (vir: atlas okolja © ARSO). M. = 1:5000.

Kat. št.: 417

Najdišče: Vrhovski boršt.

Kraj: Orehovica.

TTN5: Kostanjevica 31; GKY: 523991 – GKX: 73189.

Tip najdišča: gomilno grobišče (2 gomili).

Datacija: starejša železna doba.

Opis

Na ploskem grebenu, ki se dviga južno od gradiča Vrhovo, sta dve gomili (*sl. 417/1*). Mere:

Gomila 1: premer 15 m, višina 2 m (prekopana).

Gomila 2: premer 12 m, višina 1 m (prekopana).

Potek raziskav

Eno od gomil (verjetno večjo) je julija 1884 na stroške Prazgodovinske komisije prekopal Ferdinand

Schulz in v njej našel železno sulično ost in skledo. Kot najdišče je v svojem poročilu navedel grad Feistenberg (Gracarjev turn), ki leži 800 m severneje od gradiča Vrhovo (*vir 1; Mader 2018, 347*). Najdbi v Naravoslovnem muzeju nista bili inventarizirani in sta neznanu kje.

Schulzevo kopanje omenja v svojih spominih tudi Ignac Kušljan (*Kušljan 1968, 106*). Kdo je načel drugo gomilo, ni znano.

Arhivski vir

(*vir 1*) F. Schulz, Prähistorische Nachgrabungen in Krain im Jahre 1884 (Fundaktenarchiv NHMW).

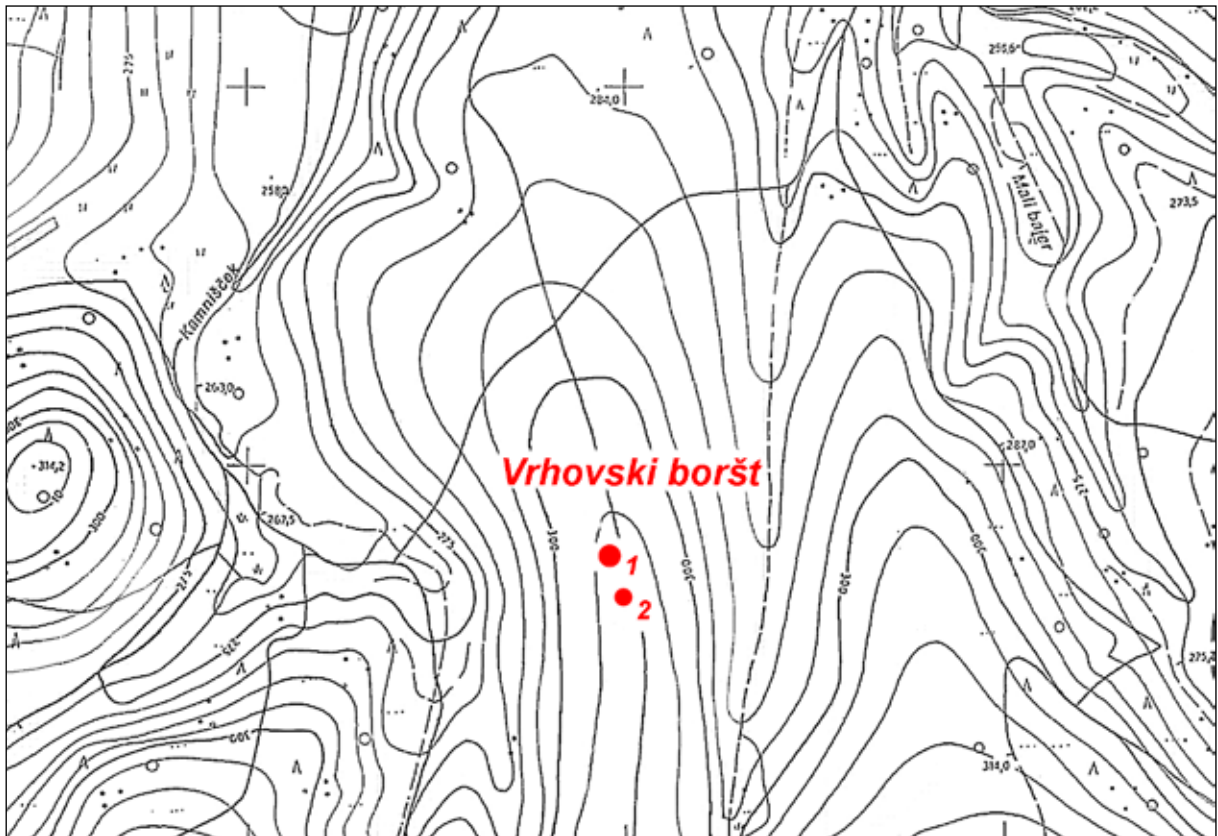
Literatura

Dular, Tecco Hvala 2007, 332.

Kušljan 1968, 106.

Mader 2018, 347.

Petru, S 1975, Orehovica. – V: ANSL, 224.

Sl. 417/1: Vrhovski boršt pri Orehovici; poziciji gomil (osnova: TTN5 © GURS). M. 1:5000.

Kat. št.: 418*Najdišče:* Camberk.*Kraj:* Cerov Log.*TTN5:* Kostanjevica 42; *GKY:* 525465 – *GKX:* 71779.*Tip najdišča:* neutrjeno naselje.*Datacija:* pozna bronasta doba.*Opis*

Južno od Cerovega Loga se dviga skoraj tri kilometre dolg greben, ki se zaključuje z markantnim vrhom imenovanim Grobišča. Njegov spodnji del nosi ledinsko ime Camberk (*sl. 418/1*). Z zahodne strani, kjer ga zamejuje dolina Pendarjevke, se je vanj zajedel velik peskokop, ki je v zadnjih letih ob povečani gradbeni dejavnosti dobil enormne razsežnosti. Naglo širjenje peskokopa je privedlo do odkritja dveh zanimivih arheoloških najdišč: prazgodovinskega naselja in grobišča iz 9. stoletja po Kr.

Potek raziskav

Najprej so tik za robom kamnoloma, kjer se strmina prvič nekoliko unese in greben skoraj zravna, zadeli na

grobišče iz 9. stoletja po Kr. (*Breščak 2002a, 16; Breščak 2002b, 104 ss*). Uspešne so bile tudi nadaljnje raziskave, ki so jih sodelavci Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije (Območna enota Novo mesto) pod vodstvom Danila Breščaka opravili na manjšem platoju tik nad grobiščem na ravnem delu grebena. Zaščitni izkop je pokazal, da je bil ta predel Camberka obljuden tudi v starejših obdobjih. Odkrili so skromne ostanke manjšega neutrjenega naselja (luknje za stojke, ognjišči, odpadna jama, hišna lončenina), ki ga najdbe postavljajo na prehod med pozno bronasto in starejšo železno dobo. Terenski izvidi še niso objavljeni, o najdišču je bila priobčena le kratka informacija (*Udovč 2016, 35; Dular 2008, 131 s*).

Literatura

Breščak 2002a, 16.

Breščak 2002b, 104 ss.

Dular 2008, 131 s, sl. 19.

Dular, Tecco Hvala 2007, 332.

Udovč 2016, 35.

Sl. 418/1: Camberk nad Cerovim Logom; pozicija naselja (osnova: atlas okolja © ARSO). M. = 1:5000.

Kat. št.: 418A

Najdišče: Strgarjev štant.

Kraj: Cerov Log.

TTN5: Kostanjevica 42; GKY: 525480 – GKX: 71958.

Tip najdišča: gomilno grobišče (4 gomile).

Datacija: starejša železna doba.

Opis

Na skrajnem severnem koncu grebena, v katerega se je dodobra zajedel peskokop, so štiri močno ogrožene gomile (sl. 418A/1). Mere:

Gomila 1: premer 14 m, višina 2 m.

Gomila 2: premer 10, višina 1,5 m.

Gomila 3: premer 15 m, višina 2m.

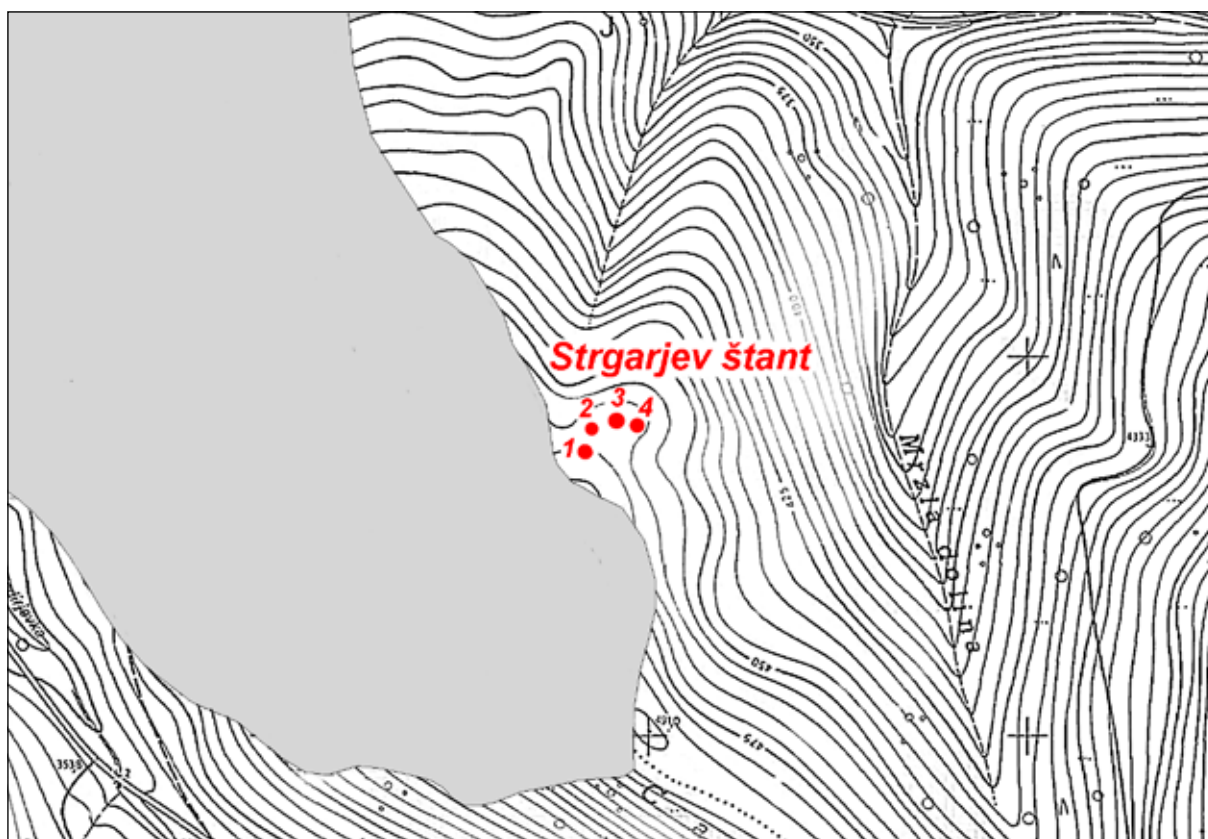
Gomila 4: premer 11 m, višina 1,5m.

Potek raziskav

Gomile je leta 2017 pri ogledu terena dokumentiral Borut Križ (*Križ 2017, 45*).

Literatura

Križ 2017, 45.

Sl. 418A/1: Strgarjev štant; pozicija gomilnega grobišča (osnova: TTN5 © GURS). M. 1:5000.

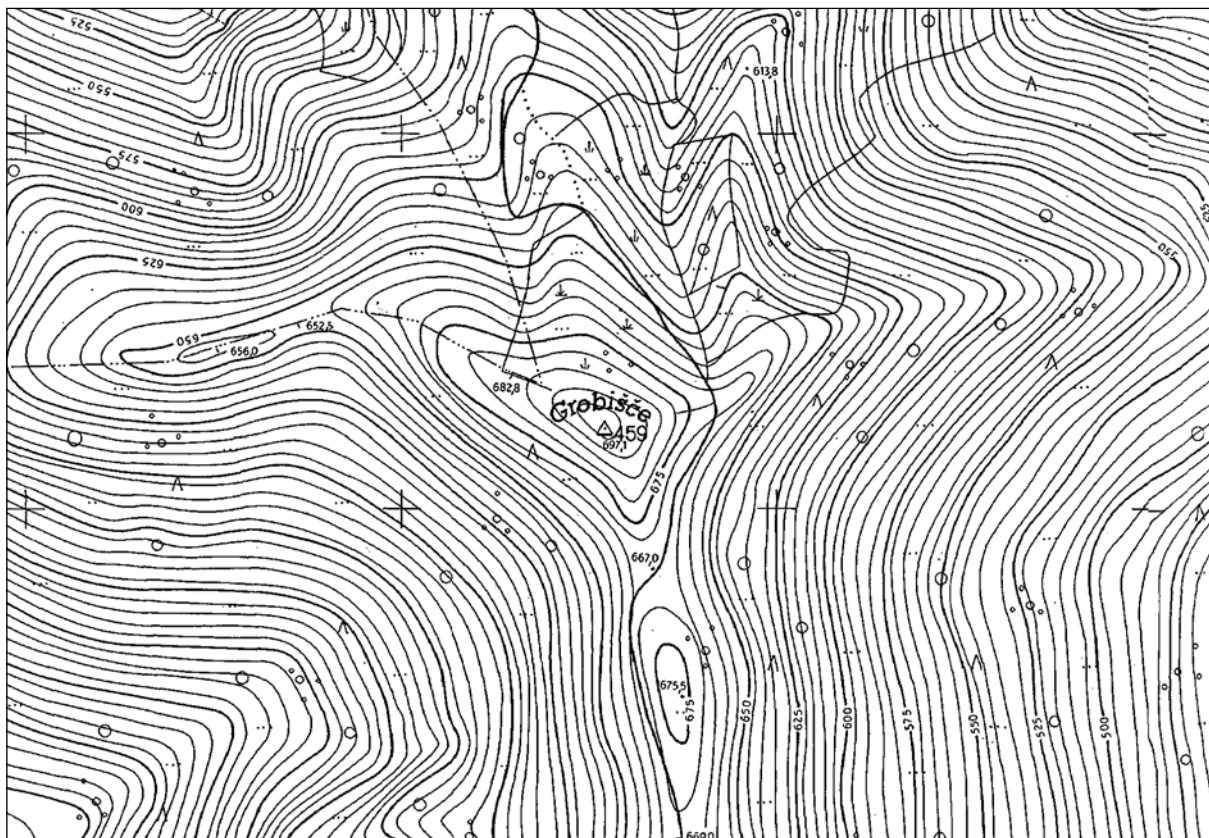
Kat. št.: 419*Najdišče:* Grobišča.*Kraj:* Mihovo.*TTN5:* Kostanjevica 42; GKY: 526635 – GKX: 71553.*Tip najdišča:* neutrjeno naselje, daritveni prostor.*Datacija:* pozna bronasta doba, starejša železna doba, rimska doba, poznoantična doba.*Opis*

Grobišča so ledinsko ime za najvišjo točko razvejanih grebenov, ki se nad vasjo Mihovo dvigajo med grapama potokov Pendirjevke in Kobile (*sl. 419/1*). Vrh (kota 697 m) ima zelo strma pobočja, z njega je dober pogled na prostrano Šentjernejsko polje. V literaturi in virih se omenja tudi kot Bregarjeva in Dobrinčeva košenica, kjer so enkrat na leto kosili travo (*Kušljan 1968, 113*), danes pa je teren skoraj povsem zaraščen. Ignac Kušljan, ki je tod največ raziskoval, je ime Grobišča večkrat uporabil kot zbirni pojem za vse lokacije, ki so raztresene po glavnem grebenu severno in južno od najvišje vzpetine (*sl. 419/2*): Gradec, Gavge, Brezje, Britof, Vratolom in Zidani gaber (*vir 1; Kušljan 1968, 118; Dular 2008, 126 ss, sl. 16*). Ker gre večinoma za

najdišča iz obdobja pozne antike in zgodnjega srednjega veka, nas na tem mestu podrobneje ne zanimajo. Izjemi sta Vratolom (kat. št. 419A), manjša vzpetina slabih 400 metrov južno od Grobišč, ter hribček Gavge, ki je sestavni del naselja Gradec (kat. št. 421).

Potek raziskav

Na samem vrhu Grobišč ni opaziti utrdbenih sledov, so pa dokaz za obljudenost najdbe. To je ugotovil že Jernej Pečnik, ki je leta 1886 na Grobiščih izkopal manjšo luknjo in na osnovi najdenih ostalin pravilno sklepal, da je bil vrh poseljen že v prazgodovini (*vir 2; vir 3*). Pol metra debelo plast oglja, pepela, črepinj, kosti in nekaj kovinskih najdb omenja tudi Ignac Kušljan (*Kušljan 1968, 113*). Najdbe je s pomočjo arhivskih virov identificiral in objavil Janez Dular (*Dular 2008, 129 s, 138, t. 6*). Njihov širok časovni razpon, ki sega s presledki od pozne bronaste dobe do pozne antike, govori za izredno zanimivo lokacijo, obljudeno skoraj v vseh obdobjih. Pomembna se zdi tudi Kušljanova notica, ko pravi, da je na vrhu našel debelo plast oglja, pepela, črepinj in živalskih kosti. Vse kaže, da na Grobiščih nimamo opraviti z običajnim višinskim naseljem ampak

Sl. 419/1: Grobišča nad Mihovim; pozicija najdišča (vir: TTN5 © GURS). M. 1:5000.

Sl. 419/2: Situacijski načrt najdišč v okolici Grobišč nad Mihovim (osnova: atlas okolja © ARSO). M. = 1:10000.

bržkone z daritvenim prostorom, ki je bil morda v pozni antiki zaradi izrednega razgleda, pa tudi vsesplošno sprejetega krščanstva, spremenjen v opazovalno točko (Dular 2008, 130). Ker najdišče ob izidu monografije Jugovzhodna Slovenija v starejši železni dobi še ni bilo natančno analizirano, je v katalogu obravnavano zgolj kot časovno neopredeljeno neutrjeno naselje (Dular, Tecco Hvala 2007, 332).

Arhivski viri

(vir 1) I. Kušljan, Zapisnik in poslovna knjiga 1897–1923, zv. I, str. 64 (Arhiv AO NMS).

(vir 2) Pečnikovo pismo Dežmanu z dne 8. 9. 1886 (Arhiv RS, fond AS 854, Dežman Karl, fasc. 3).

(vir 3) J. Pečnik, Beschreibung von Neviodunum und Umgebung aus der prähistorischen Zeit 1889, 13 (Arhiv RS, fond AS 1100, C. kr. spomeniški urad, K 59/114).

Literatura

Dular 2008, 129 s.

Dular, Tecco Hvala 2007, 332.

Kušljan 1968, 113.

Petru P. in S. 1975, Mihovo. – V: ANSL, 222.

Sl. 419/3: Pogled na Mihovo in severna pobočja Gorjancev, ki se dvigajo nad vasjo.

Kat. št.: 419A

Najdišče: Vratolom.

Kraj: Mihovo.

TTN5: Kostanjevica 42; *GKY:* 526669 – *GKX:* 71171.

Tip najdišča: naselje?

Datacija: pozna bronasta doba, starejša železna doba.

Opis

Vratolom je ime za manjši kucelj slabih 360 m južno od Grobišč (glej *sl. 419/2, 419A/1*). Na njem so ohranjeni ostanki zidovja, ki je v pozni antiki zapiralo dostop do jedra naselja na Zidanem gabru (*sl. 419A/2*). Točka je bila obljudena tudi v prazgodovini, kar dokazujejo tamkajšnje najdbe (*Dular 2008, 130 in 138, t. 7–8*). Če se pod antičnimi zidovi skrivajo tudi prazgodovinske stavbne ostaline, brez sondiranja ni mogoče ugotoviti.

Potek raziskav

Na Vratolomu je konec 19. stoletja kopal Ignac Kušljan in našel poleg poznoantičnega gradiva tudi nekaj prazgodovinskih predmetov, ki so prispeli v ljubljanski Deželni muzej (*vir 1; Kušljan 1968, 112 s*). Dokaz za obljudenost v pozni bronasti dobi je fragment sulične osti, najden s pomočjo detektorja kovin na vzhodnem

pobočju vzpetine, ki ga hrani Dolenjski muzej. Drugi predmet – našel ga je že Kušljan – je iz železne dobe. Gre za fragment bronaste nanožnice kakršne so nosili na začetku mladohalštatskega obdobja. Z Vratoloma so tudi številni brusni kamni, vijčki za prejo in uteži za statve – tudi te predmete je v Ljubljano poslal Kušljan – vendar pa ni gotovo, če so iz prazgodovinskega obdobja. Naj omenimo še to, da je bila na bližnjem Zidanem gabru, kjer je v pozni antiki stala cerkev z drugimi objekti, najdena pasna spona t. i. viniške različice, ki dokazuje, da je bil greben poseljen tudi v mlajši železni dobi. Prazgodovinske najdbe z Vratoloma je objavil Janez Dular, poznoantične pa Sonja Petru (*Dular 2008, 130 s in 138 s, t. 7–8; Petru, S. 1967, 435 ss*).

Arhivski vir

(*vir 1*) Kušljanovi pismi Müllnerju z dne 12. 1. 1897 in 9. 2. 1897 (Arhiv RS, fond AS 950, Müllner Alfons, fasc. 1).

Literatura

Dular 2008, 130 s in 138 s, t. 7–8.

Kušljan 1968, 112 s.

Petru P. in S. 1975, Mihovo. – V: ANSL, 223.

Petru, S. 1967, 435 ss.

Sl. 419A/1: Vratolom nad Mihovim; pogled na kucelj s severa. Foto Slavko Ciglenečki (1987).

Sl. 419A/2: Vratolom nad Mihovim; lidarski posnetek najdišča (*vir: atlas okolja © ARSO*). M. = 1:2500.

Kat. št.: 420

Najdišče: Tisovec.

Kraj: Mihovo.

TTN5: Kostanjevica 43; GKY: 526931 – GKX: 71031.

Tip najdišča: posamična najdba.

Datacija: pozna bronasta doba.

Opis

Najdišče bronastega meča lahko lociramo le približno na osnovi Kušljanovega pisma, v katerem je zapisal, da je bil najden v gozdu Tisovec ali Belem potoku (*vir 1*). Podatek v njegovih Spominih je nekoliko drugačen, saj pravi, da ga je našel neki lovec četrtr ure od Grobišč oziroma Zidanega gabra (*Kušljan 1968, 115 s*).

Očitno gre za območje treh grap po katerih se stekajo površinske vode v Kobilji potok (*sl. 420/1*).

Potek raziskav

Meč je za Deželni muzej v Ljubljani odkupil Ignac Kušljan (*Kušljan 1968, 115 s*).

Arhivski vir

(*vir 1*) Kušljanovo pismo Müllnerju z dne 4. 1. 1897 (Arhiv RS, fond AS 950, Müllner Alfons, fasc. 1).

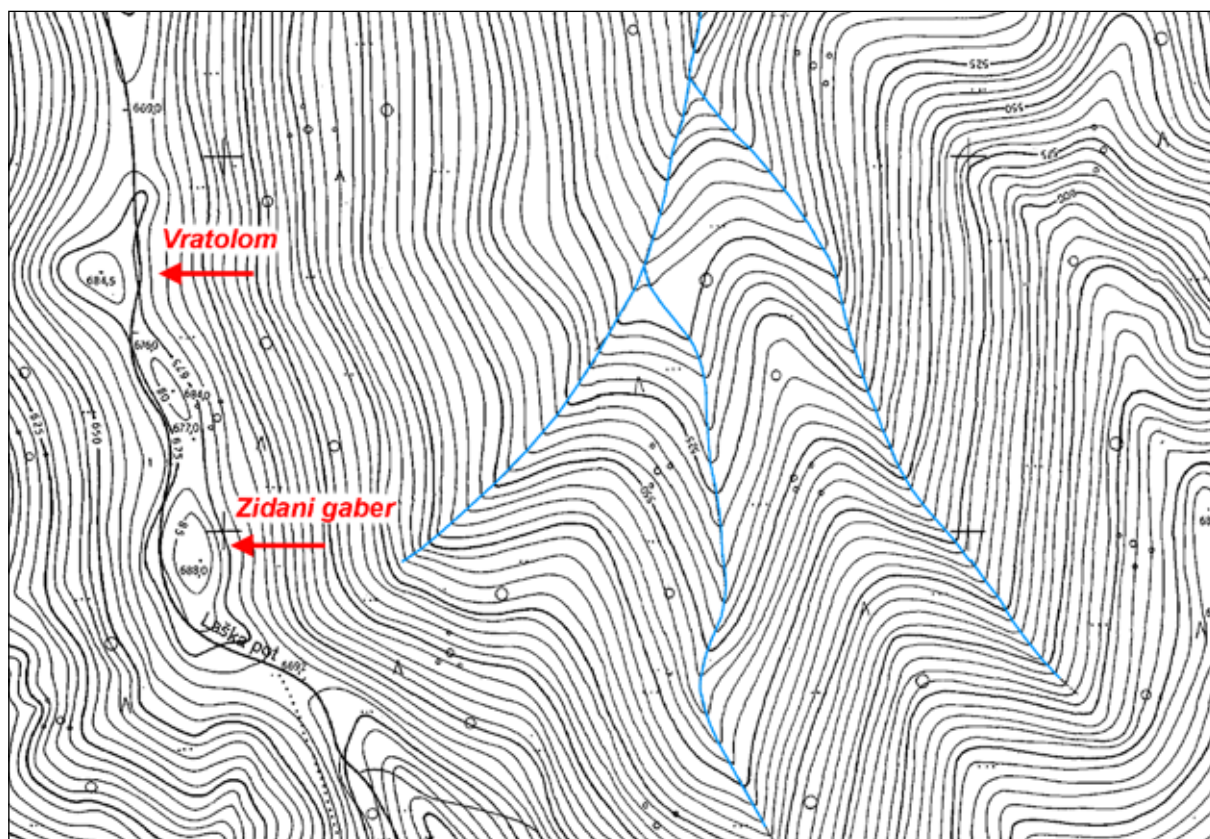
Literatura

Dular, Tecco Hvala 2007, 334.

Kušljan 1968, 115 s.

Petru P. in S. 1975, Mihovo. – V: ANSL, 222.

Šinkovec 1995, 107 s.

Sl. 420/1: Tisovec nad Mihovim; najverjetnejše območje najdbe (osnova: TTN5 © GURS). M. 1:5000.

Kat. št.: 421

Najdišče: Gradec.

Kraj: Mihovo.

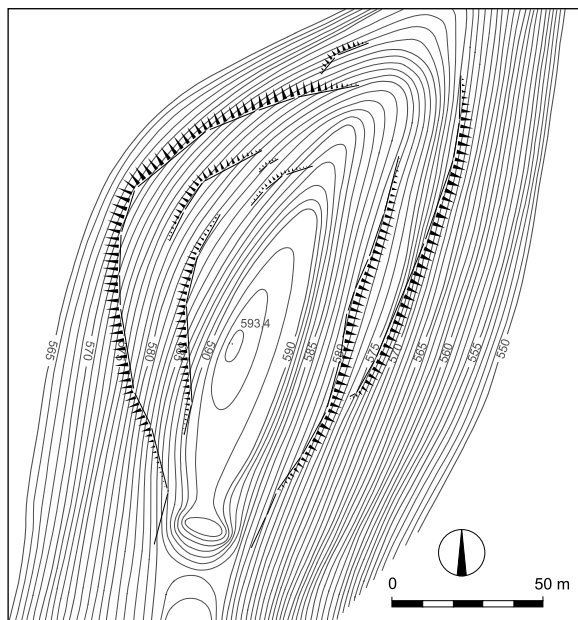
TTN5: Kostanjevica 42; GKY: 526613 – GKX: 72174.

Tip najdišča: utrjeno naselje.

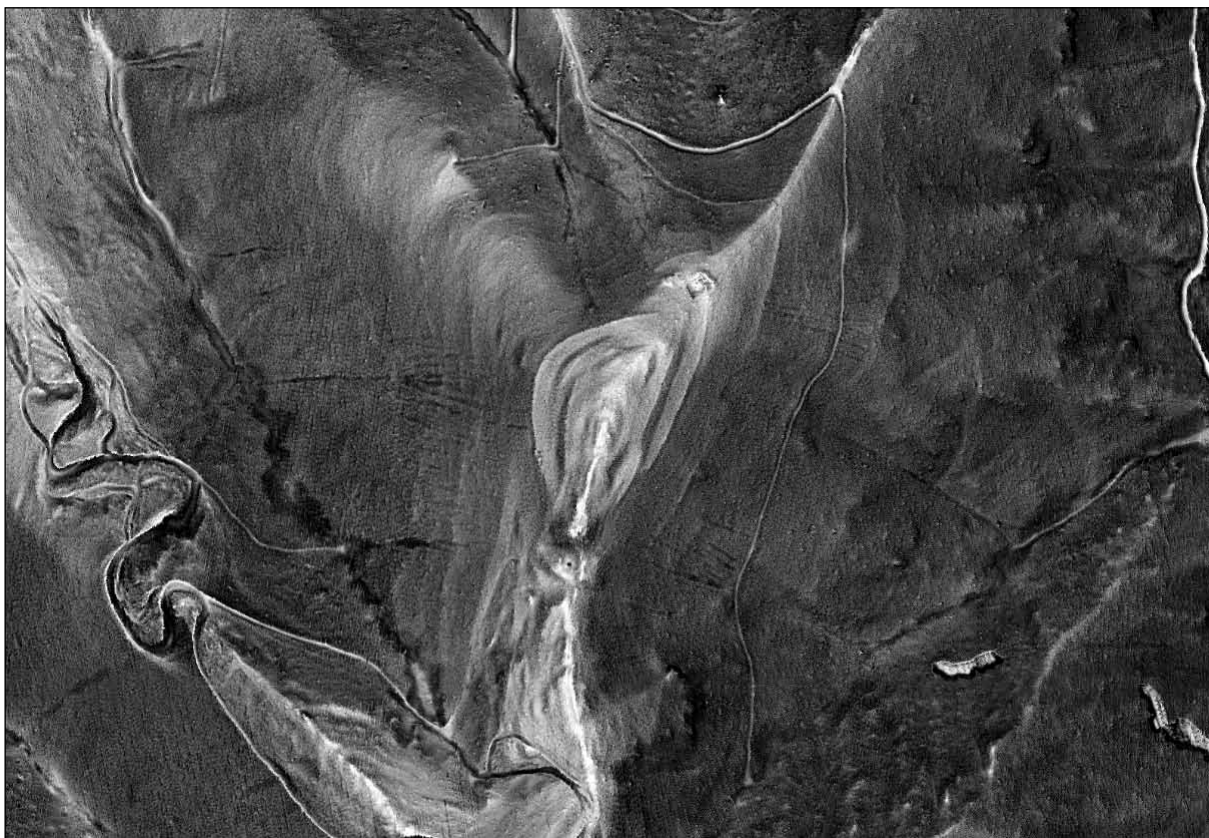
Datacija: pozna bronasta doba, mlajša železna doba?,
poznoantična doba.**Opis**

Naselje leži na skrajnem severnem koncu grebena, ki se strmo spušča v grapo Kobile (sl. 421/1). Nanj se najlažje povzpne z juga, in sicer preko ozkega sedla, ki se zaključuje z manjšim kucljem. Ta naravna vzpetina, imenovana Gavge, je bila vključena v obrambni sistem gradišča. Varovala je naselje z najlažje dostopne strani.

Gradec ima podolgovato obliko, ki je prilagojena konfiguraciji grebena. Poselitveni ostanki so se ohranili kot terase (sl. 421/2). Na vzhodni strani sta dve. Prva se pričinja tik za kucljem, ki je zapiral dohod v naselje. Njen potek je na začetku nekoliko spremenjen, nato pa postane rob zelo jasen in se po dobrih sto metrih izteče v severovzhodnih pobočjih. Druga terasa je deset metrov nižje od prve. V južnem koncu je prislonjena ob njen bok, kmalu pa se odmakne in poteka v skoraj

Sl. 421/2: Gradec nad Mihovim; tloris naselja (po Dular, Tecco Hvala 2007). M. = 1:2500.

Sl. 421/1: Gradec nad Mihovim; pozicija naselja; (osnova: ArcGIS © ARSO). M. = 1:5000.

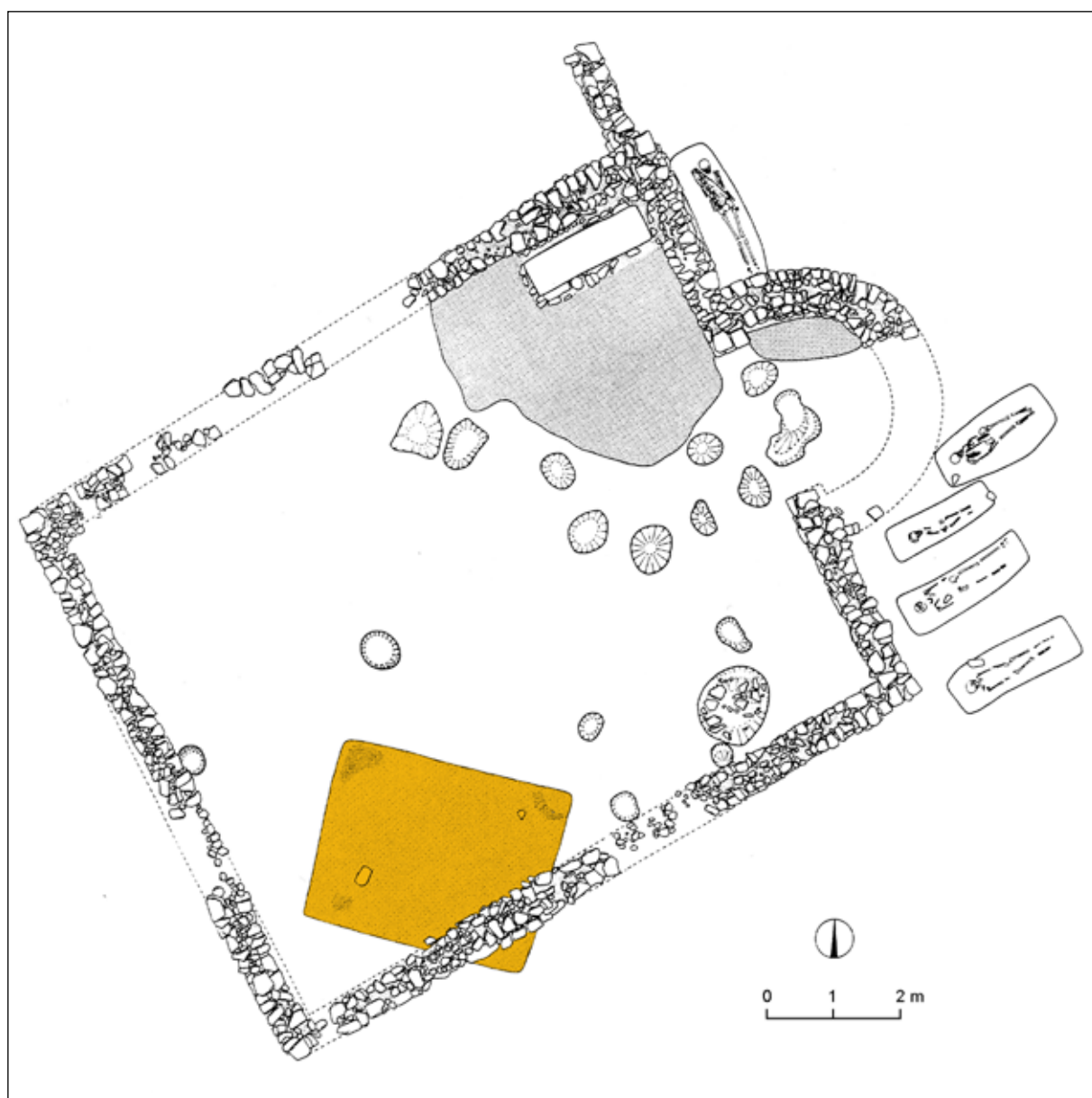
ravni liniji do skrajnega severnega konca naselja, kjer prav tako izgine v tamkajšnjem pobočju. Naselje je bilo jasno zamejeno tudi na zahodu. Obroblja ga zelo lepa terasa, ki v širokem loku prečka pobočja. Več manjših med seboj nepovezanih teras je opaziti tudi v notranjosti naselja. Očitno gre za poselitvene platoje, na katerih so stale stavbe.

Vhod v naselje je bil na južni strani, kjer je najlažji dostop. Kot smo že omenili, je bil na tem mestu v obrambo učinkovito vključen manjši kucelj, ki je bil morda dodatno utrjen. Pred to naravno vzpetino sta vidna dva prečna jarka. Ker je teren zaradi novejših kopanj močno razrit, ju v načrtu nismo dokumentirali. Sodeč po obliki, sta jarka poznoantična.

Potek raziskav

Hribček Gavge omenja v svojih Spominih in pismih že Ignac Kušljan (*Kušljan 1968, 113*). Iz zapisov lahko razberemo, da je leta 1899 na Gavgah tudi kopal in našel nekaj prazgodovinskih predmetov, ki jih je poslal v Ljubljanski muzej (*vir 1; vir 2; vir 3*). Najverjetneje izvirajo od tu tudi predmeti, ki jih je na Gorjancih našel naslednje leto (1900), hrani pa jih dunajski Naravoslovni muzej.

Kušljan je raziskoval tudi raven del grebena pred Gavgami (ledina Brezje oziroma Britof – prim. [sl. 419/2](#)), kjer je pred njim kopal že Ferdinand Schulz, vendar pa je našel večinoma prazne poznoantične grobove (*Kušljan 1968, 113*). Narodni muzej Slovenije hrani z ledine

Sl. 421/3: Gradec nad Mihovim; pozicija poznobronastodobne hiše pod tlorisom poznoantične cerkve (dopolnjeno po Breščak 1997).

Sl. 421/4: Gradec nad Mihovim; A: tloris hiše, B: ležišča za temeljne pragove (po Dular, Tecco Hvala 2007).

Britof v Gorjancih fragmentirano latensko fibulo vrste Podzemelj in bronast okov. Oba predmeta je v Ljubljano poslal Kušljan (*vir 5*).

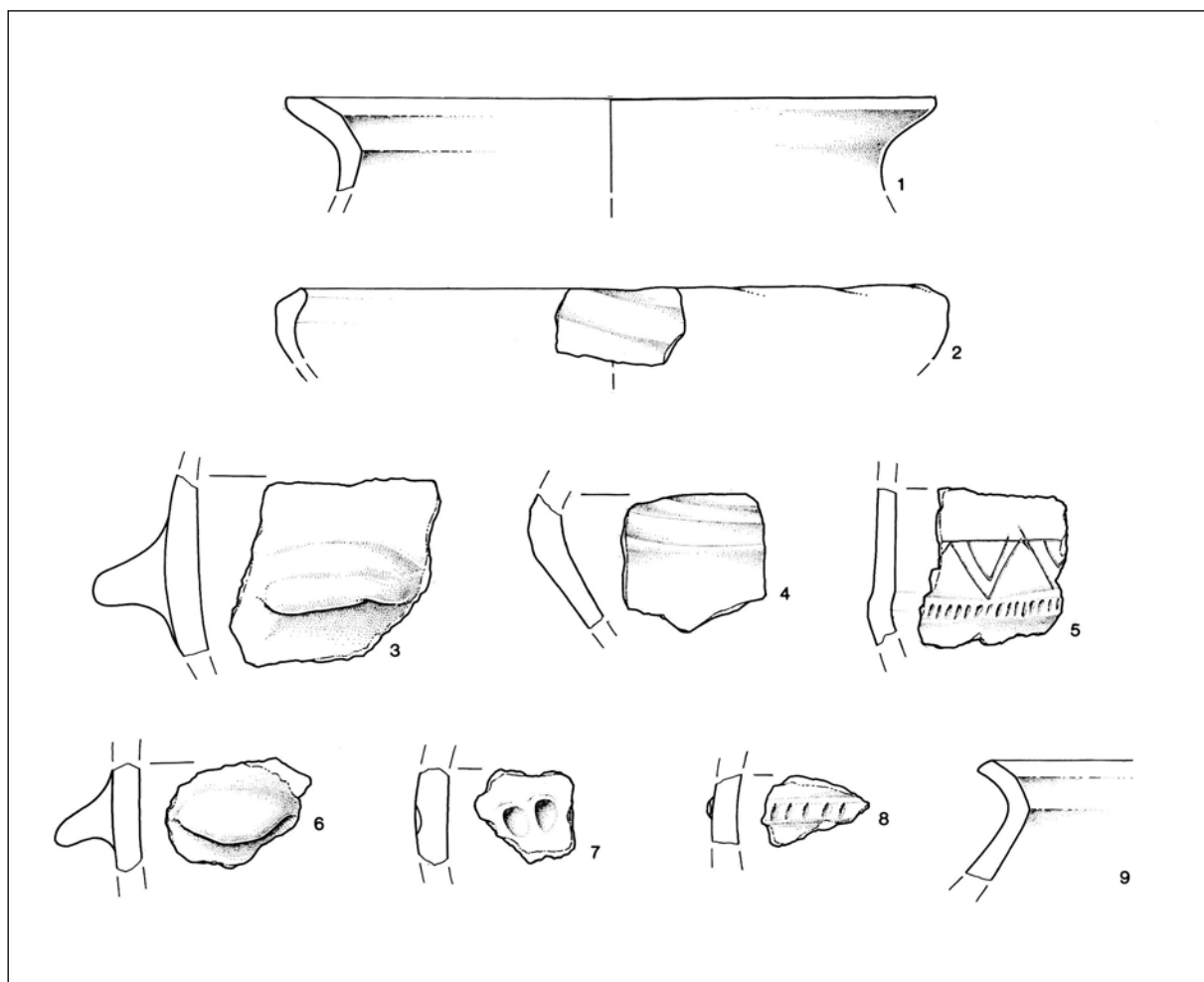
Večje izkopavanje so na Gradcu med letoma 1987–1989 opravili sodelavci Zavoda za varstvo naravne in kulturne dediščine iz Novega mesta pod vodstvom Danila Breščaka. Raziskali so skrajni severovzhodni del najdišča, kjer se greben razširi v manjši plato. Izkopavanja so pokazala, da je na tem mestu stala poznoantična (najverjetneje pokopališka) cerkev, ki je sodila k sočasnemu naselbinskemu kompleksu na bližnjem Zidanem gabru. Pod cerkvenimi temelji so bile odkrite tudi bogate prazgodovinske ostaline: luknje za stojke, tloris pravokotne hiše (sl. 421/3, 421/4) in razmeroma številno keramično gradivo, ki skupaj z bronasto iglo dokazuje, da je bil Gradec poseljen že v pozni bronasti dobi (Breščak 1988, 232 s; Breščak 1990b, 107 s; Breščak 1990c, 153 s; Dular 1993, 101 ss; Breščak 1997, 101 s; Dular 2008, 126 ss).

Arhivski viri

- (*vir 1*) I. Kušljan, Zapisnik in poslovna knjiga 1897–1923, zv. I, str. 51, 53 in 58 (Arhiv AO NMS).
 (*vir 2*) Kušljanovo pismo Müllnerju z dne 4. 4. 1899 (Arhiv RS, fond AS 950, Müllner Alfons, fasc. 1).
 (*vir 3*) Erwerbungen des krainischen Landesmuseums (akcesijska knjiga) 1899/32 (Arhiv AO NMS).
 (*vir 4*) Kušljanovo pismo Szombathyju z dne 28. 4. 1900 (Fundaktenarchiv NHMW).
 (*vir 5*) Erwerbungen des krainischen Landesmuseums (akcesijska knjiga) 1897/16d (Arhiv AO NMS).

Literatura

- Breščak 1988, 232 s.
 Breščak 1990b, 107 s.
 Breščak 1990c, 153 s.
 Breščak 1997, 101 s.
 Dular 1993, 101 ss, t. 4: 1–10.
 Dular 2008, 126 ss.
 Dular, Tecco Hvala 2007, 334, sl. 252.
 Kušljan 1968, 113.

Sl. 421/5: Gradec nad Mihovim; najdbe iz poznobronastodobne plasti (po Dular 1993).

Kat. št.: 422

Najdišče: Hribec.

Kraj: Mihovo.

TTN5: Kostanjevica 32; GKY: 525927 – GKX: 73279.

Tip najdišča: plano grobišče, gomilno grobišče.

Datacija: starejša železna doba, mlajša železna doba, rimska doba.

Opis

Največja in hkrati najpomembnejša mihovska nekropola z več sto grobovi se je razprostirala po ploskem hrbtu, ki se vleče v jugovzhodni smeri od križišča sredi vasi (sl. 422/1). To je dvignjen svet, na katerem so bile v času izkopavanja njive in sadovnjaki, danes pa so tu travniki in vinograd.

Potek raziskav

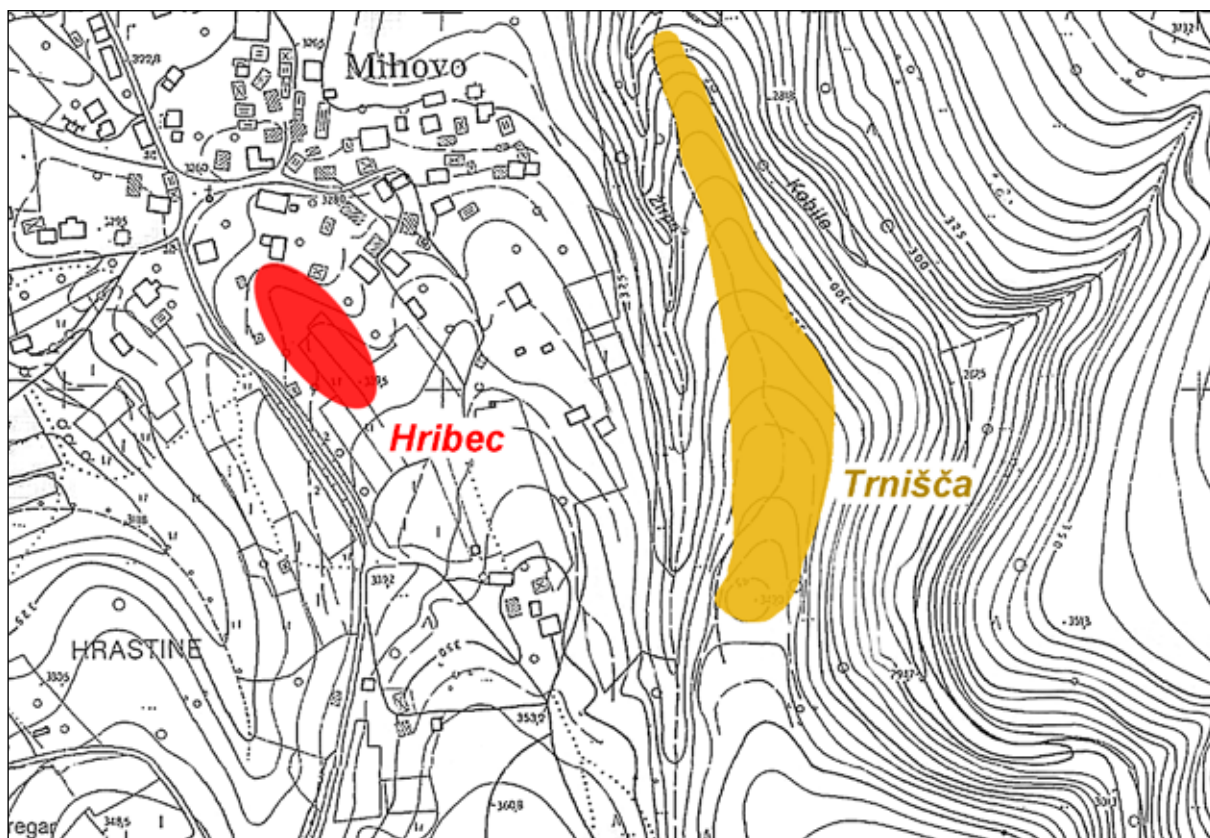
Potek raziskav na Hribcu je z natančno analizo arhivskih virov rekonstruiral Janez Dular, zato na tem mestu ponovno objavljam ugotovitve (Dular 2008, 114 ss).

Kot piše v svojih Spominih Ignac Kušljan, so na tem mestu zadeli na prve najdbe domačini, ki so neke pomladi kopali jamo za steber nove ograde. Ko je po naključju zvedel, da so pri tem našli majhno zapestnico in del železnega meča, se je takoj odločil za izkopavanje. Osemnajstega avgusta 1899 je na vrtu Jožefa Ferkola iz Mihovega 10

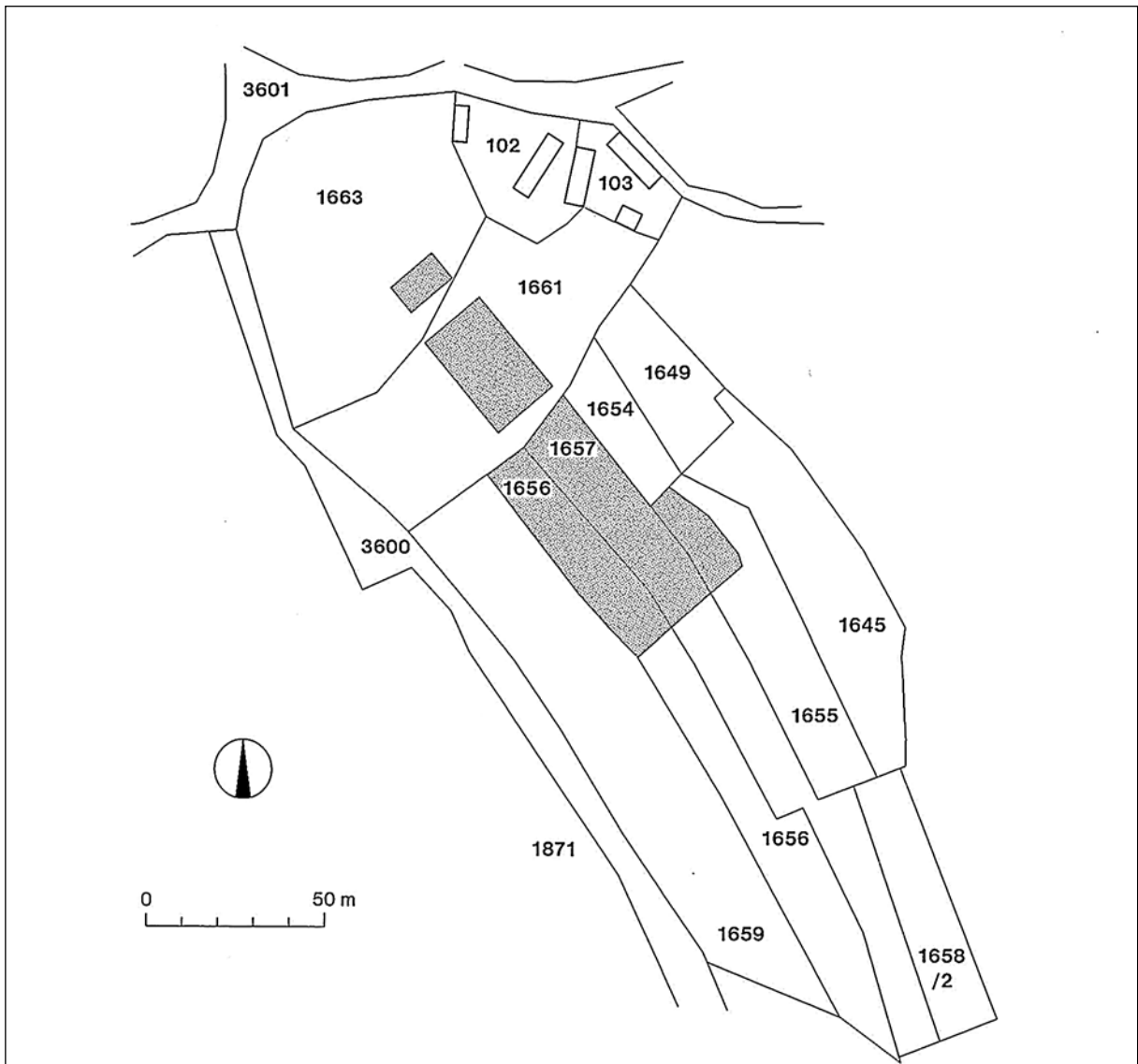
(parc. št. 1661 k. o. Vrhpolje) zasadil prvo lopato in že prvi dan našel po dve bronasti in stekleni zapestnici, dva meča, štiri fibule, sedem sulic in več korald (vir 1; Kušljan 1968, 113 s). To ga je spodbudilo, da je nadaljeval z deli ter do konca septembra prekopal 33 m dolg in 19 m širok prostor (sl. 422/2), na katerem je našel natanko 1343 predmetov (vir 1, str. 62 in 66 ss; vir 2). Manjši del najdb (233 kosov) je 7. septembra poslal v Ljubljano, preostalo gradivo pa na Dunaj, saj se je že slab teden kasneje odločil, da bo grobišče izkopal za tamkajšnji Naravoslovni dvorni muzej (vir 3). Na načrtu Ferkolove parcele (kat. št. 1661) je Kušljan zabeležil 40 grobov, vendar pa je bilo to število zanesljivo večje, kar dokazujejo številne najdbe brez ohranjenih celot, ki jih s tega območja hranita tako dunajski kot tudi ljubljanski muzej.

Po opravljenem izkopu na Ferkolovem vrtu se je v začetku oktobra 1899 Kušljan premaknil na severno ležečo parcelo 1663 k. o. Vrhpolje, ki je bila v lasti Franca Bratkoviča iz Mihovega 9. Tokrat se je odločil, da bo prekopal nekoliko manjši prostor (15 m x 10 m), na katerem pa je kljub temu odkril 15 grobov in več sporadičnih najdb, ki so po zaključenih delih prispele v dunajski Naravoslovni muzej.

Nadaljnje izkopavanje je potekalo na parceli 1657 k. o. Vrhpolje, ki se je izkazala za najbogatejši predel grobišča. Njiva je bila v lasti Jožefa Brišarja iz Mihovega

Sl. 422/1: Hribec v Mihovem in Trnišča pri Mihovem; poziciji grobišča in naselja (osnova: TTN5 © GURS). M. 1:5000.

Sl. 422/2: Hribec v Mihovem; pozicije izkopnih površin (po Dular 2008). M. = 1:2000.

13. Kušljan jo je pričel kopati na severni strani in sicer po celi širini, saj ni želel spregledati nobenega groba. Izkopavanja so s krajšimi predahi potekala ves oktober in november 1899, nato pa je z deli prekinil, saj se je že bližala zima (*vir 4*). Vendar Kušljan ni dolgo počival. V Mihovo se je vrnil že sredi januarja naslednjega leta (1900), kopal še nekaj dni, nato pa je zaradi skromnih najdb z deli zaključil (*vir 1, str. 89 s; vir 5*). Kot je moč razbrati iz ohranjenih načrtov, je na Brišarjevi njivi odkril 191 grobov in nekaj sporadičnih najdb, ki jih je prav tako poslal v dunajski Naravoslovni muzej.

Nadaljnje raziskave so potekale na jugovzhodnem koncu grobišča in sicer na parceli 1655 k. o. Vrhpolje, ki je bila v lasti Franca Čukajne iz Mihovega 11. Kušljan jo je pričel kopati sredi marca 1900, z deli pa je končal v začetku maja istega leta (*vir 1, str. 92 ss; vir 6*). Z izplenom je bil zadovoljen, saj je na 26 m dolgem in v povprečju 8 m širokem prostoru izkopal 60 grobov.

Delo na Hribcu je nato več kot leto dni počivalo. Kušljan se je sicer večkrat oglasil v vasi, kupil tu in tam od kmetov kakšen slučajno najden predmet, ponovno pa je v Mihovem zakopal šele 6. septembra 1902. Raziskati se je namenil še njivo na zahodnem delu Hribca (parc. št. 1656 k. o. Vrhpolje). Raztezala se je ob prostoru, ki ga je že prekopal leta 1899 (*sl. 422/2*). Njen lastnik je bil Jožef Bratkovič iz Mihovega 21. Kušljan je pričel z deli na severozahodni strani njive, nato pa je v dveh pasovih postopoma prodiral proti drugemu koncu parcele (*vir 7*). Kopal je ves september, oktober in november, ko je z izkopavanji zaključil zaradi snega (*vir 1, str. 117 ss; vir 8*). V Mihovo se je vrnil februarja naslednje leto (1903). Nameraval je prekopati še preostanek njive, vendar pa je nad rezultati kmalu obupal. Našel je namreč le črepinje posod, ki mu seveda niso mogle povrniti stroškov (*vir 1, str. 124; vir 9*). Ne glede na to, pa bera ni bila tako slaba. Kušljan je na Bratkovičevi njivi odkril 78 grobov, ki jih je z načrtom poslal na Dunaj. S prenehanjem del na parceli 1656 se je zaključilo tudi raziskovanje nekropole na Hribcu v Mihovem.

Na osnovi Szombathyjevih pa tudi Kušljanovih beležk lahko zaključimo, da način pokopa na Hribcu ni bil ves čas enak. V starejši železni dobi so tu pokopavali cela trupla, vprašanje je le, če so preko njih nasuli gomilo. Za kaj takega sicer nimamo neposrednih dokazov, glede na način pokopa, ki je bil v navadi pri dolenjski halštatski skupnosti, pa lahko predpostavljamo, da je na Hribcu v tem času stala ena, morda tudi več manjših gomil. Kasnejše grobišče iz mlajše železne in iz rimske dobe, ki je nastalo na istem mestu, je bilo plano. Toda, medtem ko so bili latenski grobovi v veliki večini še vedno skeletni, pa se je s prihodom Rimljanov tudi tu dosledno uveljavil žgan pokop.

Arhivski viri

- (*vir 1*) I. Kušljan, Zapisnik in poslovna knjiga 1897–1923, zv. I, str. 59 ss (Arhiv AO NMS).
- (*vir 2*) Kušljanovo pismo Szombathyju z dne 30. 9. 1899 (Fundaktenarchiv NHMW).
- (*vir 3*) Kušljanovo pismo Szombathyju z dne 11. 9. 1899 (Fundaktenarchiv NHMW).
- (*vir 4*) Kušljanovo pismo Szombathyju z dne 26. 11. 1899 (Fundaktenarchiv NHMW).
- (*vir 5*) Kušljanovi pismi Szombathyju z dne 16. 1. 1900 in 12. 3. 1900 (Fundaktenarchiv NHMW).
- (*vir 6*) Kušljanova pisma Szombathyju z dne 12. 3. 1900, 30. 3. 1900, 23. 4. 1900 in 6. 5. 1900 (Fundaktenarchiv NHMW).
- (*vir 7*) Szombathy, Tagebuch, Büchel 109, 8 (Fundaktenarchiv NHMW).
- (*vir 8*) Kušljanovo pismo Szombathyju z dne 28. 11. 1902 (Fundaktenarchiv NHMW).
- (*vir 9*) Kušljanovi pismi Szombathyju z dne 24. 2. 1903 in 19. 4. 1903 (Fundaktenarchiv NHMW).

Literatura

- Božič 1990, 79 s.
- Dular 2008, 114 ss.
- Dular, Tecco Hvala 2007, 334.
- Kušljan 1968, 113 s.
- Petru P. in S. 1975, Mihovo. – V: ANSL, 223.

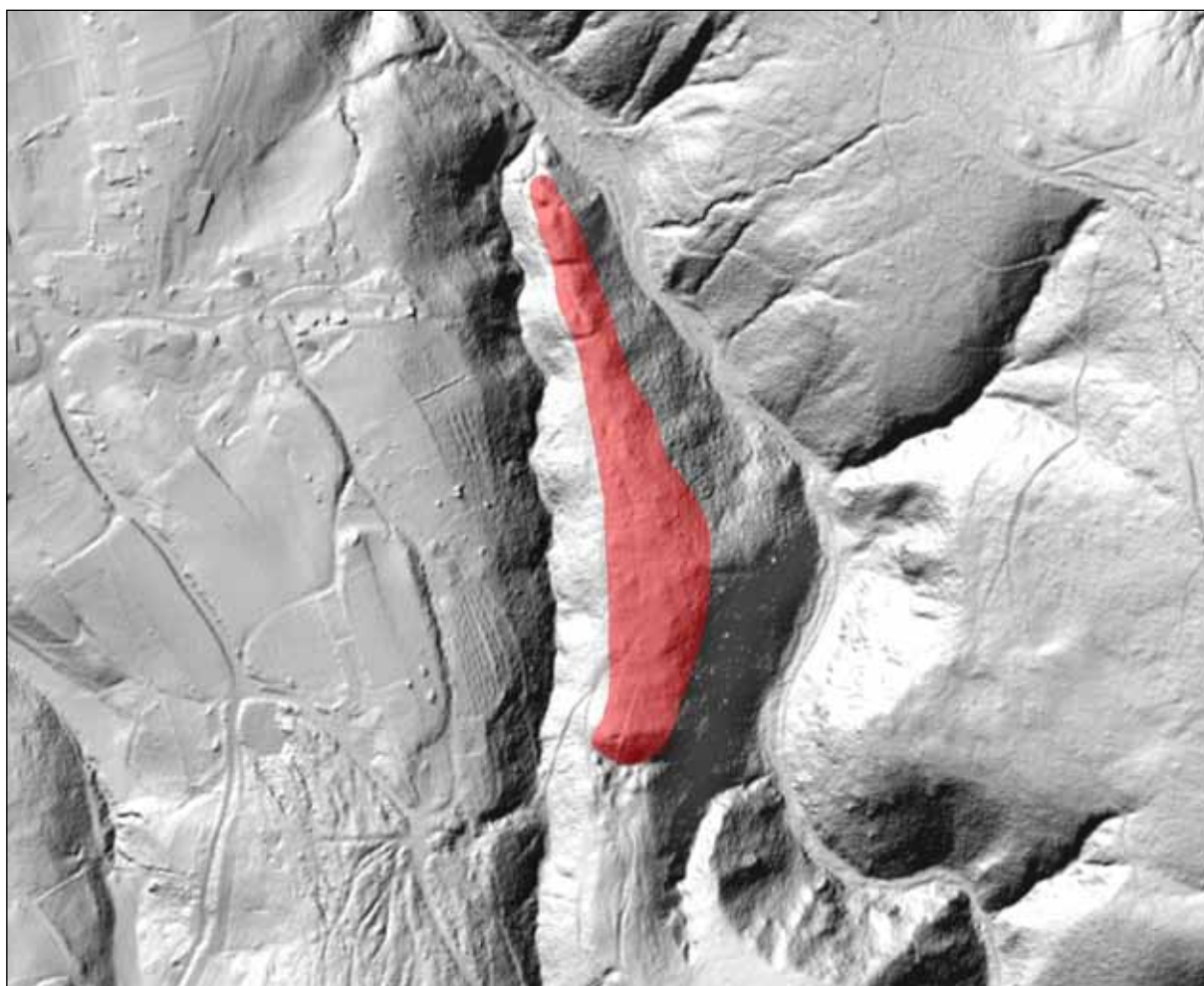
Kat. št.: 423*Najdišče:* Trnišča.*Kraj:* Mihovo.*TTN5:* Kostanjevica 32; *GKY:* 526221 – *GKX:* 73167.*Tip najdišča:* utrjeno naselje.*Datacija:* pozna bronasta doba, mlajša železna doba.*Opis*

Naselje, kateremu so pripadala mihovska grobišča, je bilo na Trniščih, ozkem grebenu, ki se vleče vzhodno od vasi (glej *sl. 422/1*). Greben je na vzhodni in zahodni strani omejen z globokima grapama Žirpoha in Kobile, proti jugu pa se preko širokega hrpta spoji z ostalim hribovjem. Trnišča prekriva listnat gozd, tla so iz apnenca.

Začetek grebena je skoraj raven vendar močno razdrapan. Prepredajo ga številni useki opuščenih kolo-vozov, na več mestih pa je mogoče opaziti tudi sledove vkopov. Kdaj so nastali, nismo uspeli ugotoviti, zelo verjetno pa je, da so recentni. Na prehodu iz ravnega v strmejši del grebena se nenadoma dvigne 30 metrov

široka in 8 metrov visoka vzpetina, ki ji domačini pravijo Glavica (*sl. 423/2*). Hribec ima obliko kope z enakomerno padajočimi pobočji, le na južni strani je strmina večja (*sl. 423/3*). Tu je bil morda pred njim izkopan celo manjši jarek, kar pa bi bilo treba preveriti s sondo. Glavica je v svoji osnovi naraven kucelj, ki so ga na vrhu dodatno utrdili suhim zidom. Pred seboj imamo torej klasični oddvojni okop, ki je odlično zapiral dostop v naselje. Severno od Glavice se namreč teren znova nekoliko razširi, naklon pa postane bolj blag. Mestoma je moč najti tudi manjše ravne predele. Prav po sredini hrpta vodi slabo vzdrževana (večinoma zaraščena) gozdna pot (*sl. 423/2*).

Nekako 250 metrov severneje se širok in enakomerno nagnjen hrbet Trnišč zaključi v delno zasutem, vendar še vedno dobro vidnem jarku, ki poteka prečno preko grebena. Jarek je širok 6 metrov in globok 2 metra. V sredini je delno zasut. Čez zasuto mesto je včasih vodila pot, danes pa je speljana slabih 15 metrov vstran po zahodnem pobočju Trnišč.

Sl. 423/1: Trnišča pri Mihovem; pozicija naselja (osnova: atlas okolja © ARSO). M. = 1:5000.

Prostor severno od prečnega jarka je zopet zelo razgiban in nekoliko bolj strm. Tudi preko njega je očitno tekla pot, ki pa je danes opuščena. Drugih poselitvenih struktur (teras ali podobnega) na tem mestu ni opaziti.

Petinštirideset metrov severneje je greben presekán z drugim prečnim jarkom, ki je širok 8 m in globok 3,5 m. Prostor za jarkom je preoblikovan v manjši plato, na katerem so tri ravne površine, ki merijo 7 m x 5 m. Površine so med seboj ločene z dvema 0,7 metra visokima stopnicama. Še bolj proti severu greben preseka tretji jarek. Njegova širina znaša 11 m, globok pa je 2,5 m. Na vzhodni strani je bil delno spremenjen, saj je na tem mestu viden manjši, najverjetneje recentni vkop.

Severno od prečnega jarka je še en nizek kucelj, v katerega je na vzhodni strani vsekana manjša terasa (7 m x 5 m). Kdaj je nastala, je težko reči. Vsekakor je to zadnji in hkrati najnižji predel Trnišč, ki je bil še lahko poseljen. Od tu naprej je namreč le še skalni skok, pod njim pa sotočje Žirpoha in Kobiljega potoka. Višinska razlika med zgornjim in spodnjim koncem Trnišč znaša slabih osemdeset metrov.

Pripadajoče grobišče je bilo zahodno od naselja (Hribec v Mihovem – kat. št. 422; *sl. 422/1*).

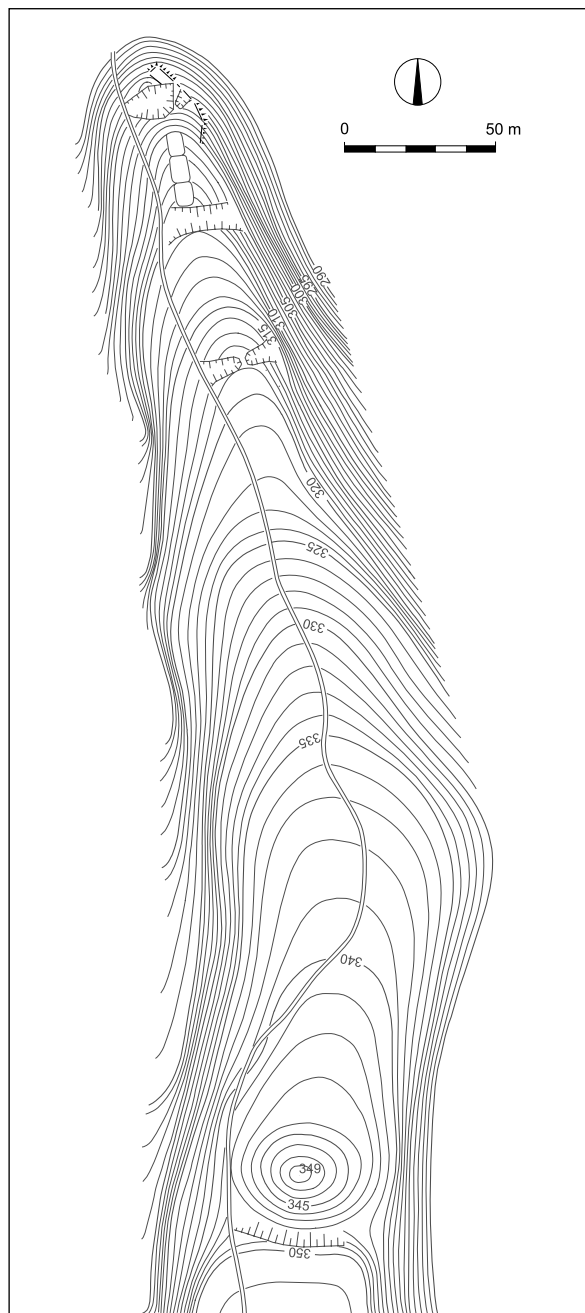
Potek raziskav

Potek raziskav na Trniščih je z natančno analizo arhivskih virov rekonstruiral Janez Dular, zato na tem mestu ponovno objavljam ugotovitve (*Dular 2008, 121 ss*).

Naselje na Trniščih omenja Ignac Kušljan. Maja 1897 je namreč izvedel, da so domačini na Glavici izkopal keltski srebrnik, sam pa je pri ogledu terena našel nožek in kos žindre, zato je menil, da je na kuclju stal topilnik železa (*vir 1*). Januarja 1899 se je odločil, da bo Glavico raziskal. Zakopal je na vrhu vzpetine, vendar pa je že po nekaj dnevih odnehal, saj so bile, kot sam pravi, najdbe neznatne. Našel je le nekaj kosti in kose prežgane ilovice z odtisi protja, vendar pa je kljub temu ostal prepričan, da so na Glavici topili železo (*vir 2*). Kasneje je na Trniščih zraven Glavice po malem kopal eden od domačinov in imel več sreče. Našel je namreč keltski srebrnik, latensko fibulo, več železnih žebeljev in srednjeveško spono, vse predmete pa je predal Kušljanu, ki jih je poslal v Ljubljano (*vir 3; vir 4; vir 5; Kušljan 1968, 115*).

V šestdesetih letih je na Glavici raziskoval Vinko Šribar. Očistil je Kušljanov izkop in ga vključil v sondo, ki jo je izkopal preko cele vzpetine. Na strmem pobočju je ugotovil tri nasipe z vencem kamnov na robu teras. Na najvišji terasi je stal objekt iz zloženega kamenja, ki ni bilo vezano z malto. Njegove oblike in velikosti ni mogel ugotoviti. V Kušljanovem zasipu so ob tej priliki našli več kosov žindre in nekaj fragmentov najbrž poznolatske keramike (*Šribar 1968–1969, 196 s*).

Leta 1994 je ekipa Inštituta za arheologijo v okviru projekta *Utrjena prazgodovinska naselja na Dolenjskem* na Trniščih izklopala dve sondi in v njih odkrila skromne

Sl. 423/2: Trnišča pri Mihovem; tloris naselja (po Dular, Tecco Hvala 2007). M. = 1:2500.

poselitvene strukture. Očiščen je bil tudi vzhodni profil nezasute Šribarjeve sonde preko Glavice, ki je potrdil domnevo, da ni čisto naravna tvorba (*sl. 423/4*). Na njenem vrhu je namreč še vedno ohranjeno čez 2 m visoko kamnito nasutje, s katerim so dodatno utrdili vzpetino. Kako je bila fortifikacija zgrajena, pa iz profila ni bilo moč razbrati.

Naselje je bilo obljudeno v pozni bronasti dobi in v poznolatskem obdobju, s Trnišč pa je znanih tudi nekaj rimskih in srednjeveških najdb (*Dular 2008, 124 ss*).

Arhivski viri

- (*vir 1*) Kušljanovo pismo Müllnerju z dne 19. 5. 1897 (Arhiv RS, fond AS 950, Müllner Alfons, fasc. 1).
 (*vir 2*) Kušljanovi pismi Müllnerju z dne 14. 1. 1899 in 15. 1. 1899 (Arhiv RS, fond AS 950, Müllner Alfons, fasc. 1).

(*vir 3*) I. Kušljan, Zapisnik in poslovna knjiga 1897–1923, zv. I, str. 56–58 (Arhiv AO NMS).

(*vir 4*) Kušljanovi pismi Müllnerju z dne 23. 1. 1899 in 15. 7. 1899 (Arhiv RS, fond AS 950, Müllner Alfons, fasc. 1).

(*vir 5*) Erwerbungen des krainischen Landesmuseums (akcesijska knjiga) 22/1899, 38/1899, 44/1899 (Arhiv AO NMS).

Literatura

- Dular 2008, 121 ss.
 Dular, Tecco Hvala 2007, 334, sl. 253.
 Kušljan 1968, 115.
 Petru P. in S. 1975, Mihovo. – V: *ANSL*, 223.
 Šribar 1968–1969, 196 s.

Sl. 423/3: Trnišča pri Mihovem; Glavica – oddvojni okop, pogled z jugovzhoda. Foto Janez Dular (2000).

Sl. 423/4: Trnišča pri Mihovem; vzhodni profil Šribarjeve sonde na vrhu Glavice. Foto Janez Dular (2000).

Kat. št.: 424*Najdišče:* –*Kraj:* Mihovo.*TTN5:* Kostanjevica 32; GKY: 525891 – GKX: 73391.*Tip najdišča:* posamična najdba.*Datacija:* pozna bronasta doba.*Opis*

V Mihovem je bila najdena bronasta tulasta sekira. Točna lokacija ni znana (*sl. 424/1*).

Potek raziskav

Okoliščine najdbe niso znane, sekiro hrani dunajski Naravoslovni muzej (*Šmid 1909, 127; Šinkovec 1995, 75*).

Literatura

Dular, Tecco Hvala 2007, 335.

Petru P. in S. 1975, Mihovo. – V: *ANSL*, 224.

Šinkovec 1995, 75, t. 20: 123.

Šmid 1909b, 127.

Sl. 424/1: Mihovo; središče naselja (vir: atlas okolja © ARSO). M. = 1:5000.

Kat. št.: 425

Najdišče: Selo.

Kraj: Gorenje Vrhpolje.

TTN5: Kostanjevica 32; GKY: 526565 – GKX: 73495.

Tip najdišča: gomilno grobišče (12 gomil).

Datacija: starejša železna doba.

Opis

Nekropola leži na ploskem grebenu, ki ga z jugozahodne strani omejuje grapa Kobile, s severovzhoda pa globoko vrezana dolina Vratljanskega potoka (sl. 425/1). Grobišče lahko razdelimo na dva dela. Prvih deset gomil leži v vrsti na skrajnem severnem koncu grebena dve pa dobrih 200 m višje ob poti, ki vodi v Gorjance (sl. 425/2). Mere:

Gomila 1: premer 14 m, višina 1,5 m (v sredini ima vkop) – (sl. 425/3).

Gomila 2: premer 14 m x 19 m, višina 2 m (dvomljiva).

Gomila 3: premer 8 m, višina 1 m (prekopana).

Gomila 4: premer 6 m, višina 0,7 m (v sredini ima vkop).

Gomila 5: premer 12 m, višina 1 m (v sredini ima vkop).

Gomila 6: premer 8 m, višina 1 m.

Gomila 7: premer 8 m, višina 1 m (dvomljiva).

Gomila 8: premer 9 m, višina 2 m (v sredini ima vkop) – (sl. 425/4).

Gomila 9: premer 12 m, višina 2,5 m (v sredini ima vkop).

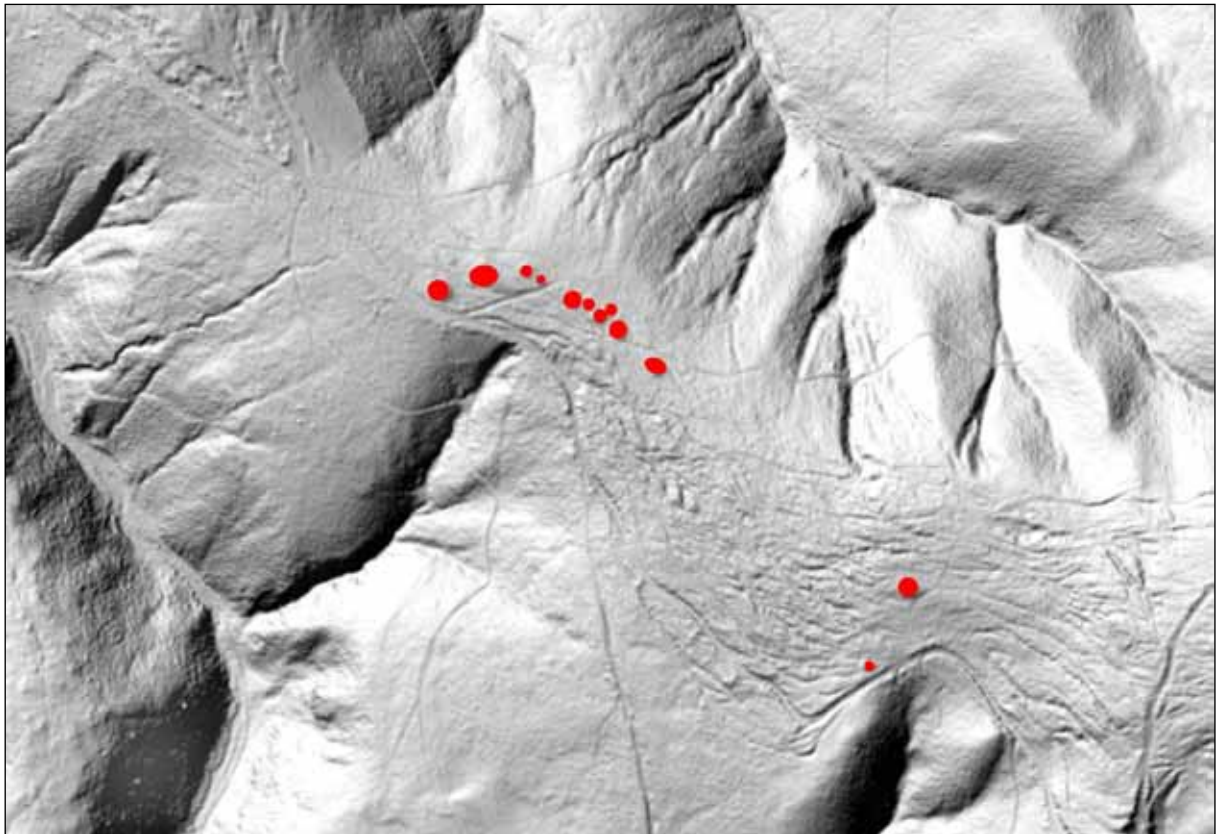
Gomila 10: premer 10 m x 15 m, višina 2,5 m (v sredini ima vkop) – (sl. 425/5).

Gomila 11: premer 13 m, višina 1,5 m (v sredini ima vkop).

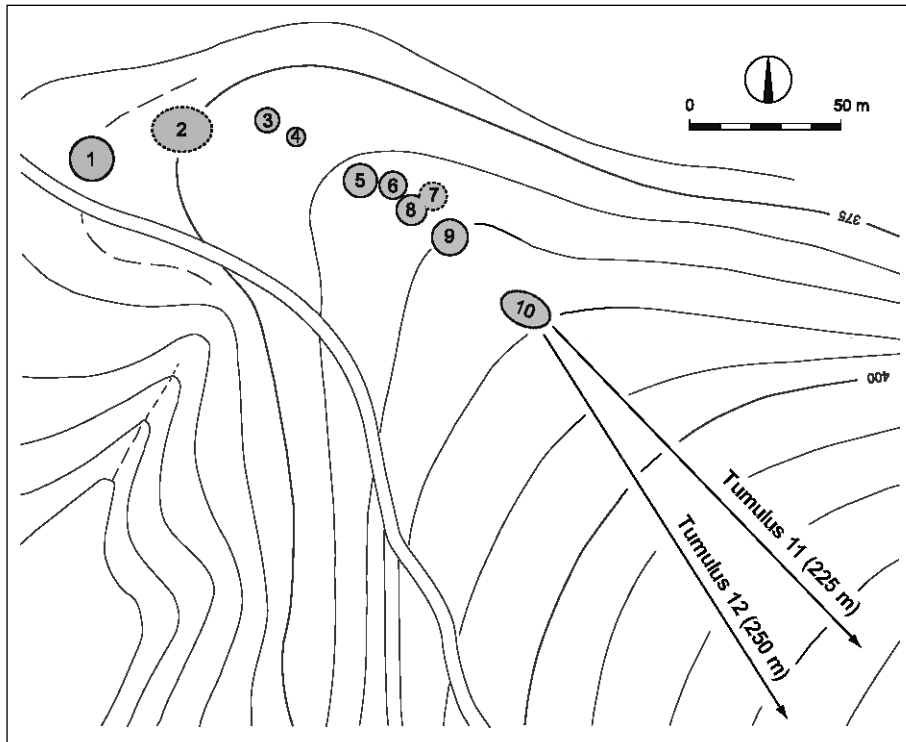
Gomila 12: premer 7 m, višina 0,5 m (dvomljiva).

Potek raziskav

Gomilno grobišče na Gorenjem selu je bilo odkrito 1897. leta. Takrat je kmet Pavlenč iz Stare vasi pri Šentjerneju izkopal v eni od gomil bronasto čelado, ki je s posredovanjem Ignaca Kušljana prišla v Deželni muzej (vir 1; Kušljan 1968, 106). Spomladi istega leta si je najdišče ogledal Alfons Müllner (vir 2; Müllner 1897, 23 s). Gomilo, v kateri je bila najdena čelada je raziskal do konca, naredil pa je tudi skico grobišča (sl. 425/6). Na njej pa ni zabeležil obeh višje ležečih gomil, čeprav

Sl. 425/1: Selo nad Gorenjim Vrhpoljem; pozicija gomilnega grobišča (osnova: atlas okolja © ARSO). M. = 1:5000.

Sl. 425/2: Selo nad Gorenjim Vrhpoljem; tloris gomilnega grobišča (po Dular, Tecco Hvala 2007). M. = 1:2500.

Sl. 425/3: Selo nad Gorenjim Vrhpoljem; gomila 1, pogled s severozahoda. Foto janez Dular (1991).

Sl. 425/4: Selo nad Gorenjim Vrhpoljem; gomila 8, pogled s severa. Foto Janez Dular (1991).

Sl. 425/5: Selo nad Gorenjim Vrhpoljem; gomila 10, pogled s severozahoda. Foto Janez Dular (1991).

je bila ena znana že Kušljanu (*vir 3*). Nasprotno pa smo pri rekognosciranju leta 1991 ugotovili, da sta gomili XI in XII na njegovi skici naravna grebena med opuščeni gozdnimi potmi.

Ker je bilo najdišče zaradi najdbe čelade obetavno, je junija 1897 Ignac Kušljan na Selu zakupil za Deželni muzej štiri gomile (*vir 4*). Nekatere je prekopal, saj je leta 1897 v Ljubljano od tu poslal pošiljko najdb, kopal pa je tudi avgusta 1899 (*vir 5*; *vir 6*).

Kušljan se je mudil na Selu vsaj še enkrat. Junija 1902 je namreč načel dve gomili (najverjetneje 4 in 5), najdbe s teh izkopavanj pa so prispele v dunajski Naravoslovni muzej (*vir 7*; *vir 6*, str. 116). Objavil jih je Janez Dular (*Dular 2003*, 179 ss).

Arhivski viri

(*vir 1*) Kušljanovo pismo Müllnerju z dne 10. 5. 1897 (Arhiv RS, fond AS 950, Müllner Alfons, fasc. 1).

(*vir 2*) Müllnerjevo pismo Deželnemu odboru z dne 16. 7. 1896 (Arhiv RS, fond AS 38, Deželni zbor in odbor za Kranjsko IX-5, 1897/8428).

(*vir 3*) Kušljanovo pismo Müllnerju z dne 20. 6. 1897 (Arhiv RS, fond AS 950, Müllner Alfons, fasc. 1).

(*vir 4*) I. Kušljan, Kupne pogodbe in pobotnice (6. 7. 1897) – (Arhiv RS, fond AS 950, Müllner Alfons, fasc. 1).

(*vir 5*) Kušljanovi pismi Müllnerju z dne 2. 8. 1897 in 15. 8. 1899 (Arhiv RS, fond AS 950, Müllner Alfons, fasc. 1).

(*vir 6*) I. Kušljan, Zapisnik in poslovna knjiga 1897–1923, zv. I, str. 4 in 59 (Arhiv AO NMS).

(*vir 7*) Kušljanovo pismo Szombathyju z dne 12. 6. 1092 (Fundaktenarchiv NHMW).

Literatura

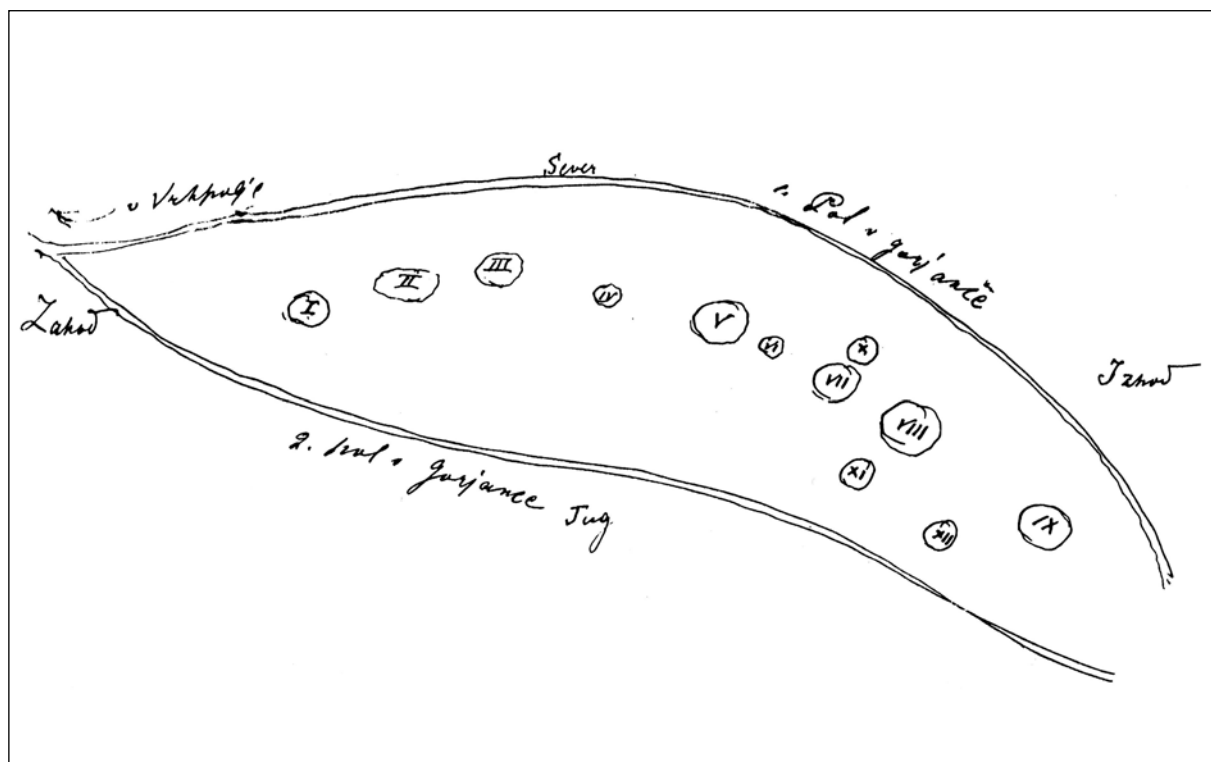
Dular 2003, 179 ss.

Dular, Tecco Hvala 2007, 335, sl. 254.

Kušljan 1968, 106.

Müllner 1897, 23 s.

Petru, S. 1975, Gorenje Vrhpolje. – V: ANSL, 221.

Sl. 425/6: Selo nad Gorenjim Vrhpoljem; Müllnerjeva skica gomilnega grobišča (po Dular 2003).

Kat. št.: 426

Najdišče: –

Kraj: Gorenje Vrhpolje.

TTN5: Kostanjevica 32; GKY: 525830 – GKX: 74570.

Tip najdišča: posamična najdba.

Datacija: pozna bronasta doba.

Opis

Pri Gorenjem Vrhpolju je bila najdena bronasta tulasta sekira. Točna lokacija ni znana (*sl. 426/1*).

Potek raziskav

Okoliščine najdbe niso znane, sekiro hrani Narodni muzej Slovenije (*Kušljan 1968, 106; Šinkovec 1995, 71*).

Literatura

Dular, Tecco Hvala 2007, 335.

Kušljan 1968, 106.

Šinkovec 1995, 71, t. 18: 110.

Sl. 426/1: Gorenje Vrhpolje; središče naselja (vir: atlas okolja © ARSO). M. = 1:5000.

Kat. št.: 427*Najdišče:* Stražnik.*Kraj:* Vratno.*TTN5:* Kostanjevica 32; *GKY:* 526628 – *GKX:* 74407.*Tip najdišča:* gomilno grobišče (4 gomile).*Datacija:* starejša železna doba.*Opis*

Severno od poti, ki pelje čez Stražnik na Novo goro, so v gozdu štiri gomile (*sl. 427/1, 427/2*). Mere:

Gomila 1: premer 18 m, višina 2,5 m (v sredini je velik vkop).

Gomila 2: premer 15 m, višina 1,5 m (gomila je bila leta 1988 v celoti odstranjena pri gradnji vikenda).

Gomila 3: premer 24 m, višina 3 m (severna polovica gomile je odnesena).

Gomila 4: premer 15 m, višina 1,5 m (v sredini ima večji vkop in na zahodni strani več manjših).

Potek raziskav

Gomilno grobišče na Stražniku omenja Jernej Pečnik (*vir 1*). Ignac Kušljan je v eni od gomil dobil več zapetnic, 10 bronastih puščic, 4 fibule, 2 sulici, nekaj posod in drugih malenkosti (*Kušljan 1968, 107*). Posa-

mezne predmete so našli tudi kmetje, Kušljan pa jih je od njih odkopal in pošiljal v Ljubljano (*vir 2; vir 3*). Nekaj predmetov s Stražnika pri Vratnem je pridobil tudi Pečnik, ki jih je poslal v dunajski Naravoslovni muzej (*vir 4; Rutar 1897, 184*). Objavil jih je Janez Dular (*Dular 2003, 177 s*).

Arhivski viri

(*vir 1*) J. Pečnik, Beschreibung der Karte Rudolfswerth aus prähistorischer Zeit 1889, 113 (Arhiv RS, fond AS 965, Pečnik Jernej, fasc. 3).

(*vir 2*) I. Kušljan, Sporočila Deželnemu muzeju v Ljubljani (8. 12. 1898) – (Arhiv RS, fond AS 950, Müllner Alfons, fasc. 1).

(*vir 3*) I. Kušljan, Zapisnik in poslovna knjiga 1897–1923, zv. I, str. 35 in 38 (Arhiv AO NMS).

(*vir 4*) Pečnikovo pismo Szombathyju z dne 27. 6. 1896 (Fundaktenarchiv NHMW).

Literatura

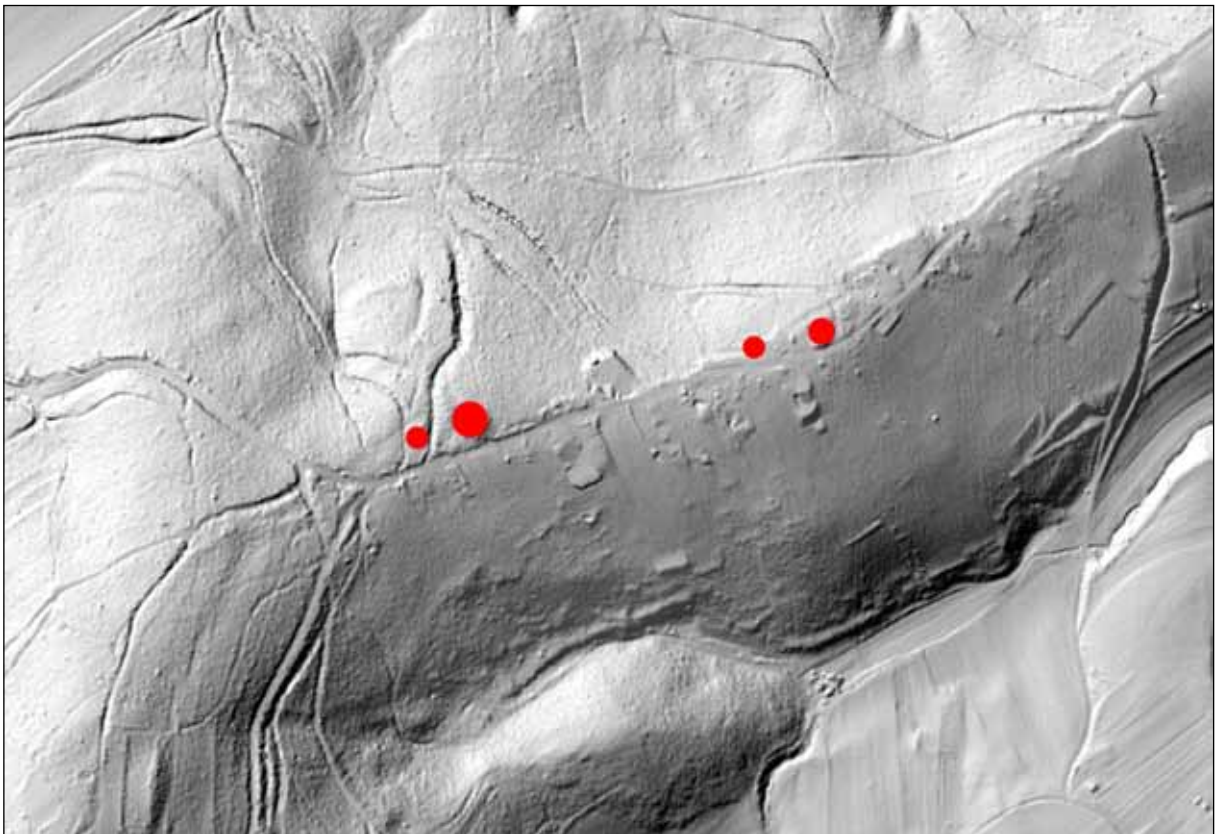
Dular 2003, 177 s, t. 14: 1–4.

Dular, Tecco Hvala 2007, 335 s, sl. 255.

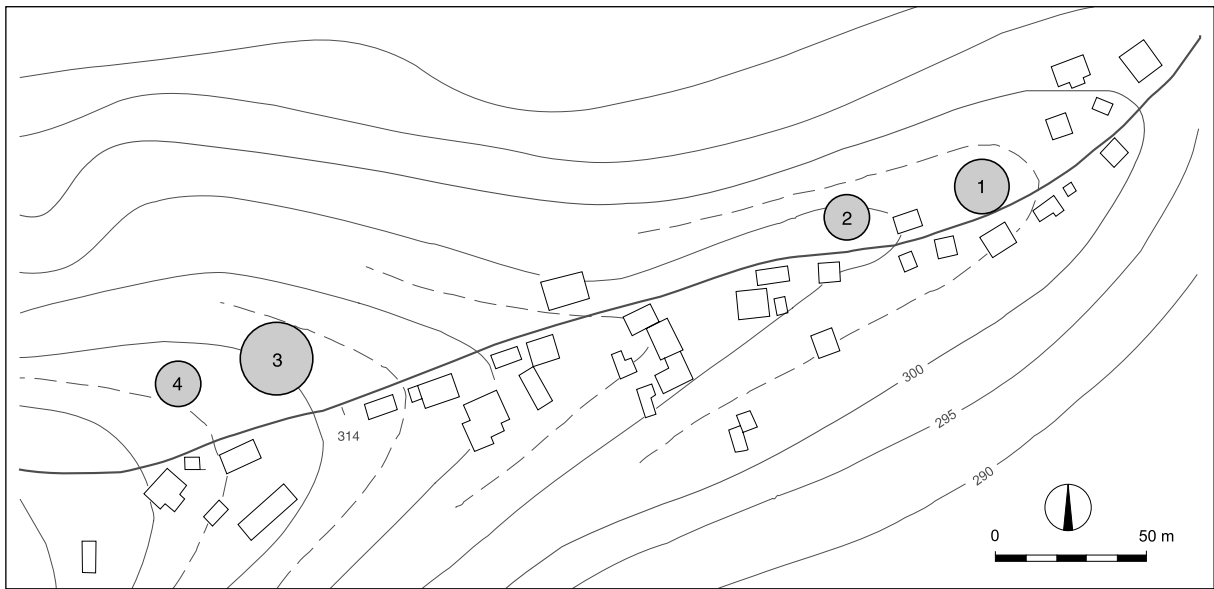
Kušljan 1968, 107.

Petru, S. 1975, [Vratno]. – V: ANSL, 225.

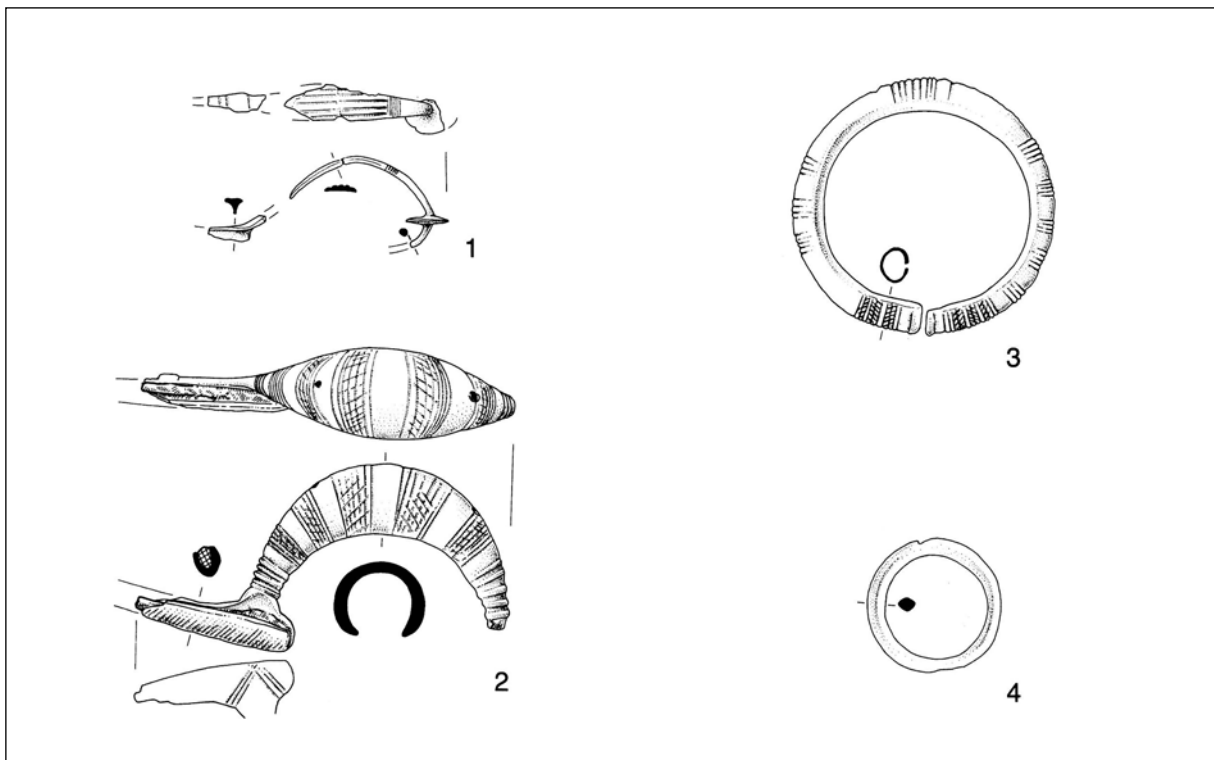
Rutar 1897, 184.

Sl 427/1: Stražnik pri Vratnem; pozicija gomilnega grobišča (osnova: atlas okolja © ARSO). M. = 1:5000.

Sl. 427/2: Stražnik pri Vratnem; tloris gomilnega grobišča (po Dular, Tecco Hvala 2007). M. = 1:2500.

Sl. 427/3: Stražnik pri Vratnem; najdbe iz gomil (po Dular 2003).

Kat. št.: 428

Najdišče: Kolosek.

Kraj: Apnenik.

TTN5: Kostanjevica 33; GKY: 527604 – GKX: 74675.

Tip najdišča: gomilno grobišče (1 gomila).

Datacija: starejša železna doba.

Opis

Sredi vasi Apnenik je 14 m široka in 1 m visoka gomila. Na temenu ima velik vkop. Gomila je postavljena na manjši, z gozdom poraščen greben, ki se zložno spušča proti severu (*sl. 428/1*).

Potek raziskav

Ignac Kušljan omenja v Apneniku dve gomili, od katerih naj bi bila ena prekopana. V njej so našli le zdrobljeno posodo (*Kušljan 1968, 107*). Očitno jo je poslal v dunajski Naravoslovni muzej, ki hrani z Apnenika fragmentiran ciborij. Objavil ga je Janez Dular (*Dular 2003, 176*).

Druge gomile pri terenskem pregledu okolice vasi leta 1991 nismo uspeli najti. Morda je bila v preteklosti odstranjena.

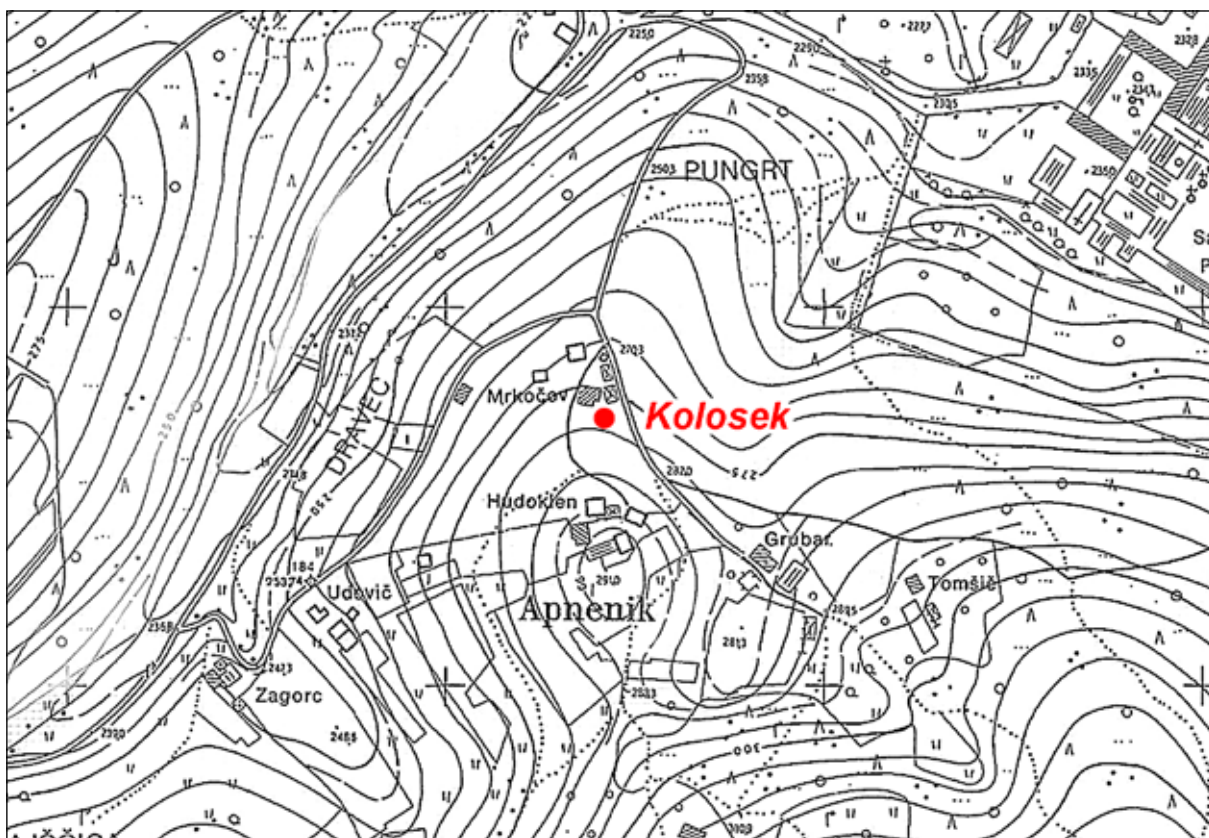
Literatura

Dular 2003, 176, t. 11: 6.

Dular, Tecco Hvala 2007, 335.

Kušljan 1968, 107.

Petru, S. 1975, Apnenik. – V: ANSL, 220.

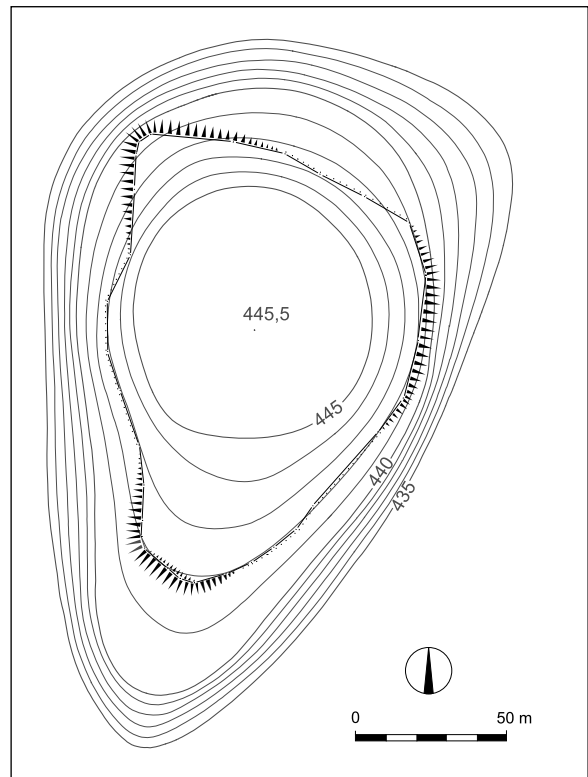

Sl. 428/1: Kolosek v Apneniku; pozicija gomile (osnova: TTN5 © GURS). M. 1:5000.

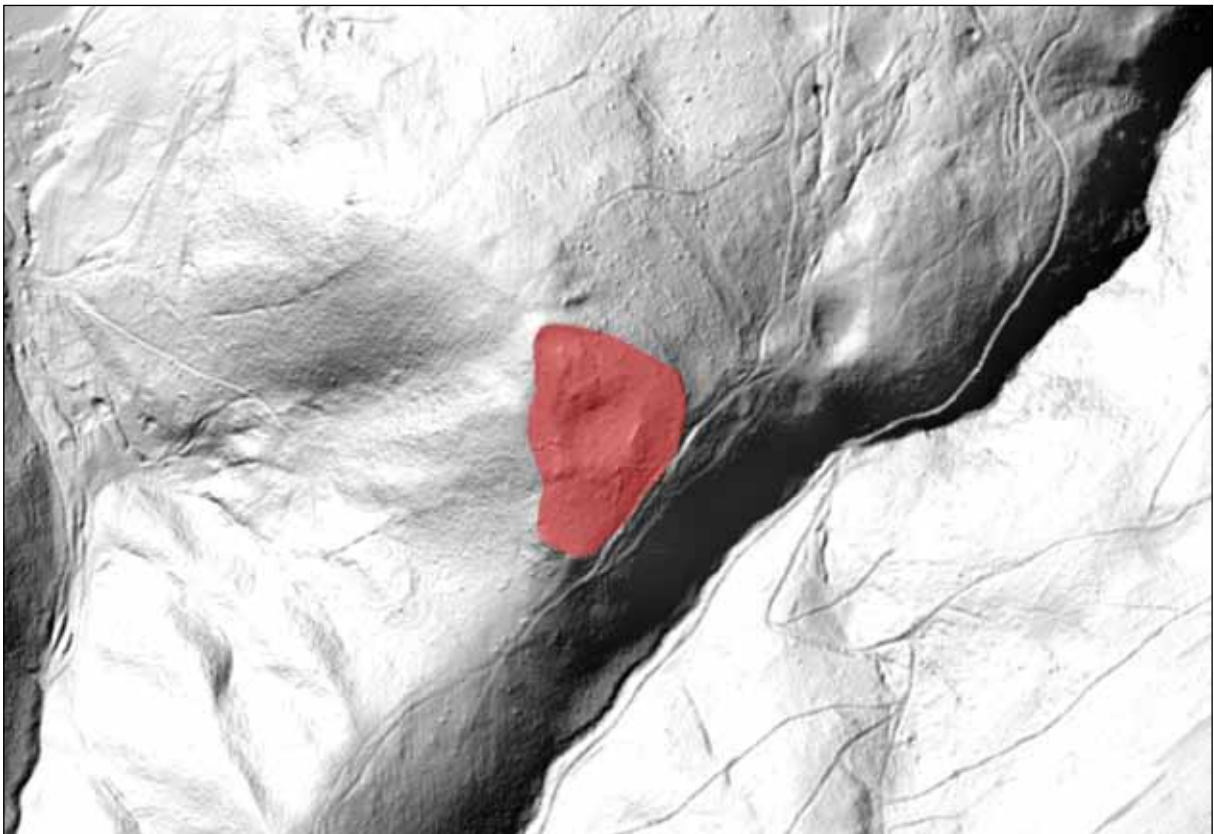
Kat. št.: 429*Najdišče:* Gradec.*Kraj:* Vratno.*TTN5:* Kostanjevica 33; GKY: 527610 – GKX: 73890.*Tip najdišča:* utrjeno naselje.*Datacija:* pozna bronasta doba.*Opis*

Gradec je hrib, ki se dviga jugovzhodno od vasi Vratno (*sl. 429/1*). Njegova pobočja so z vzhoda, severa in zahoda razmeroma strma, z južne strani pa vodi vanj po spuščajočem se grebenu zložna pot.

Naselje ima ovalno obliko. Obod je sklenjen, vendar pa v celotnem poteku ni povsod enako dobro ohranjen (*sl. 429/2*). V južnem predelu mu namreč lahko sledimo po robu lepe terase, pod katero je razmeroma strma ježa. Terasa preide nato v manjši okop, ki se je ohranil prav na tistem mestu, kjer vodi na vrh najlažji dostop. Vse kaže, da je bil ta predel naselja prav zaradi ugodnega pristopa posebej skrbno zavarovan. Okop na vzhodni strani preide v ježo, ki pa se kmalu izteče v pobočju. V jugovzhodnem predelu naselja obod ni več ohranjen, vendar je iz konfiguracije terena mogoče razbrati, kje je potekal. Po približno 70. metrih vrzeli se namreč zopet pojavi lepa terasa, ki pa prav tako kmalu izgine v severnih pobočjih. Na tem predelu naselja je potek oboda najbolj problematičen, zelo dobro pa je

Sl. 429/2: Gradec nad Vratnim; tloris naselja (po Dular, Tecco Hvala 2007). M. = 1:2500.

Sl. 429/1: Gradec nad Vratnim; pozicija naselja (osnova: atlas okolja © ARSO). M. = 1:5000.

zopet ohranjen na skrajnem severnem koncu Gradca, kjer mu lahko sledimo po robu močne ježe.

Notranjost je prostrana. Izravnava, ki bi bile delo človeških rok, ni opaziti, če seveda odmislimo terase, ki so nastale za samim robom naselja.

Potek raziskav

Gradec omenja Ignac Kušljan, vendar pa ne kot naselbinsko točko (*Kušljan 1968, 118*). Tu naj bi bil najden fragment kamnitega kladiva, ki je v Dolenjskem muzeju v Novem mestu, in jagoda, ki jo hrani Narodni muzej v Ljubljani. V *ANSL* se najdišče omenja pod dvema imenoma in sicer Gradec pri Pleterjih in Zagradec nad Vratnim (*Petru, S. 1975, 224 s.*).

Leta 1994 je ekipa Inštituta za arheologijo pod vodstvom Primoža Pavlina v okviru projekta *Utrjena prazgodovinska naselja na Dolenjskem* na gradišču izkopala sondo in na osnovi najdb ugotovila, da je bilo naselje obljudeno v pozni bronasti dobi. Impresivno je bilo odkritje kupa razbite lončenine kuhinjskega posodja (*sl. 429/3*). Terenski izvidi še niso objavljeni, najdbe hrani Narodni muzej Slovenije.

Literatura

Dular, Tecco Hvala 2007, 335 s, sl. 256.

Križ 1988e, 215.

Kušljan 1968, 118.

Petru, S. 1975, Sela pri Šentjerneju in [Vratno]. – V: *ANSL*, 224 s.

Sl. 429/3: Gradec nad Vratnim; sonda 1, razbita lončenina. Foto Primož Pavlin (1994).

Kat. št.: 430

Najdišče: –

Kraj: Veliki Ban.

TTN5: Kostanjevica 33; GKY: 529222 – GKX: 75221.

Tip najdišča: posamična najdba.

Datacija: pozna bronasta doba.

Opis

Pri Velikem Banu je bila najdena bronasta tulasta sekira. Točna lokacija ni znana (*sl. 430/1*).

Potek raziskav

Okoliščine najdbe niso znane, sekiro hrani Narodni muzej na Dunaju (*Šinkovec 1995, 75*).

Literatura

Dular, Tecco Hvala 2007, 336.

Šinkovec 1995, 75, t. 20: 124.

Sl. 430/1: Veliki Ban; središče naselja (vir: atlas okolja © ARSO). M. = 1:5000.

Kat. št.: 430A*Najdišče:* Štrajbos*Kraj:* Ržišče.*TTN5:* Kostanjevica 34; GKY: 529850 – GKX: 75830.*Tip najdišča:* posamična najdba.*Datacija:* neopredeljeno.*Opis*

Najdišče leži zahodno pod cerkvijo Sv. Magdalene
(*sl. 430A/1*).

Potek raziskav

Leta 1897 je Ignac Kušljan na Štrajbosu našel kepo
železove žlindre, ki jo je poslal v ljubljanski Deželni mu-

zej (*vir 1*). Pri obhodu terena leta 1991 smo na površini
njive našli obilico železove rude, zato je Müllnerjeva
domneva, da je bila na Štrajbosu topilnica železa, verjet-
na (*Müllner 1909, 67*). Starost najdišča brez sondiranja
ni mogoče ugotoviti.

Arhivski vir

(*vir 1*) Kušljanovi pismi Müllnerju z dne 14. 4. 1897
in 10. 6. 1897 (Arhiv RS, fond AS 950, Müllner
Alfons, fasc. 1).

Literatura

Müllner 1909, 67.

Petru 1975, Ržišče. – V: ANSL, 253.

Sl. 430/A1: Štrajbos pri Ržišču; pozicija najdišča (osnova: atlas okolja © ARSO). M. = 1:5000.

Kat. št.: 431

Najdišče: –

Kraj: Gruča.

TTN5: Kostanjevica 24; GKY: 529370 – GKX: 78220.

Tip najdišča: posamična najdba.

Datacija: mlajša železna doba.

Opis

V potoku pri vasi Gruča (*sl. 431/1*) je bil najden bronast poznolatski obroček, okrašen z bradavicami.

Potek raziskav

Obroček je leta 1897 poslal Ignac Kušljan v ljubljanski muzej, kjer je shranjen pod inv. št. P 4449 (*vir 1*).

Arhivski vir

(*vir 1*) Kušljanovo pismo Müllnerju z dne 10. 5. 1897 (Arhiv RS, fond AS 950, Müllner Alfons, fasc. 1).

Literatura

Dular, Tecco Hvala 2007, 336.

Petru, S. 1975, Gruča. – V: ANSL, 222.

Sl. 431/1: Gruča; središče naselja (vir: atlas okolja © ARSO). M. = 1:5000.

Kat. št.: 432

Najdišče: Jerebova hiša.

Kraj: Ostrog.

TTN5: Kostanjevica 14; GKY: 529730 – GKX: 79250.

Tip najdišča: gomilno grobišče (1 gomila).

Datacija: starejša železna doba?

Opis

Sredi Ostroga je ostanek 15 m široke in približno 1,5 m visoke gomile. Na njej stoji Jerebova hiša (*sl. 432/1*).

Potek raziskav

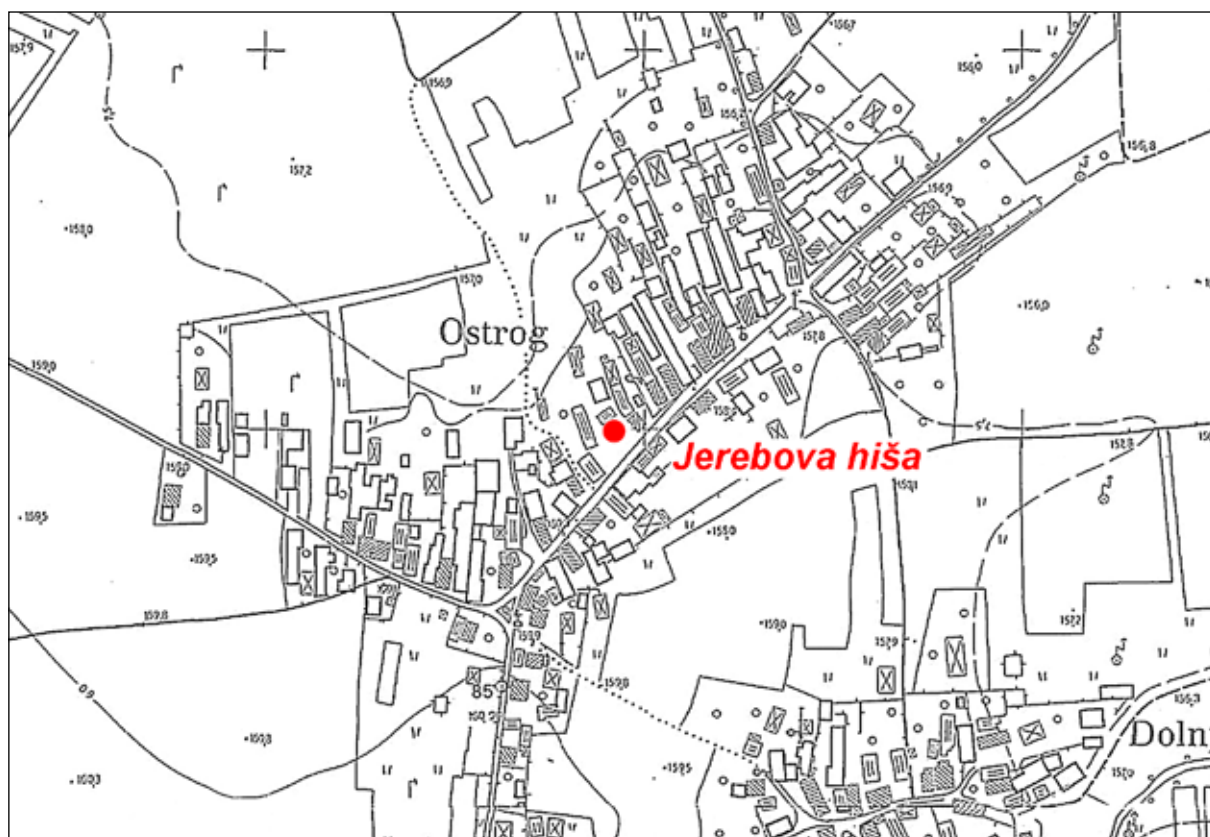
Gomilo omenja Ignac Kušljan, ki piše, da so bili v njej najdeni tudi naknadni rimski pokopi (*Kušljan 1968, 110*).

Literatura

Dular, Tecco Hvala 2007, 336.

Kušljan 1968, 110.

Petru, S. 1975, Ostrog. – V: ANSL, 224.

Sl. 432/1: Jerebova hiša v Ostrogu; pozicija uničene gomile (osnova: TTN5 © GURS). M. 1:5000.

Kat. št.: 433

Najdišče: –

Kraj: Ostrog.

TTN5: Kostanjevica 14; GKY: 529660 – GKX: 79133.

Tip najdišča: posamična najdba.

Datacija: pozna bronasta doba.

Opis

Iz Ostroga izvirata bronasta tulasta sekira in bronast nož. Točni lokaciji nista znani (*sl. 433/1*).

Potek raziskav

Predmeta hrani Narodni muzej Slovenije, nož naj bi leta 1897 prinesel v Ljubljano Ignac Kušljan (*Šinkovec 1995, 70 s in 117*).

Literatura

Dular, Tecco Hvala 2007, 337.

Petru, S. 1975, Ostrog. – V: ANSL, 224.

Šmid 1909b, 128.

Šinkovec 1995, 70 s. in 117, t. 18: 109 in 35: 235.

Sl. 433/1: Ostrog; središče naselja (vir: atlas okolja © ARSO). M. = 1:5000.

Kat. št.: 434

Najdišče: Kuntaričeva hosta.

Kraj: Dobe.

TTN5: Kostanjevica 25; GKY: 531545 – GKX: 78035.

Tip najdišča: plano grobišče.

Datacija: pozna bronasta doba.

Opis

Najdišče leži jugozahodno od vasi na manjšem z gozdom poraščenem grebenu (*sl. 434/1*).

Potek raziskav

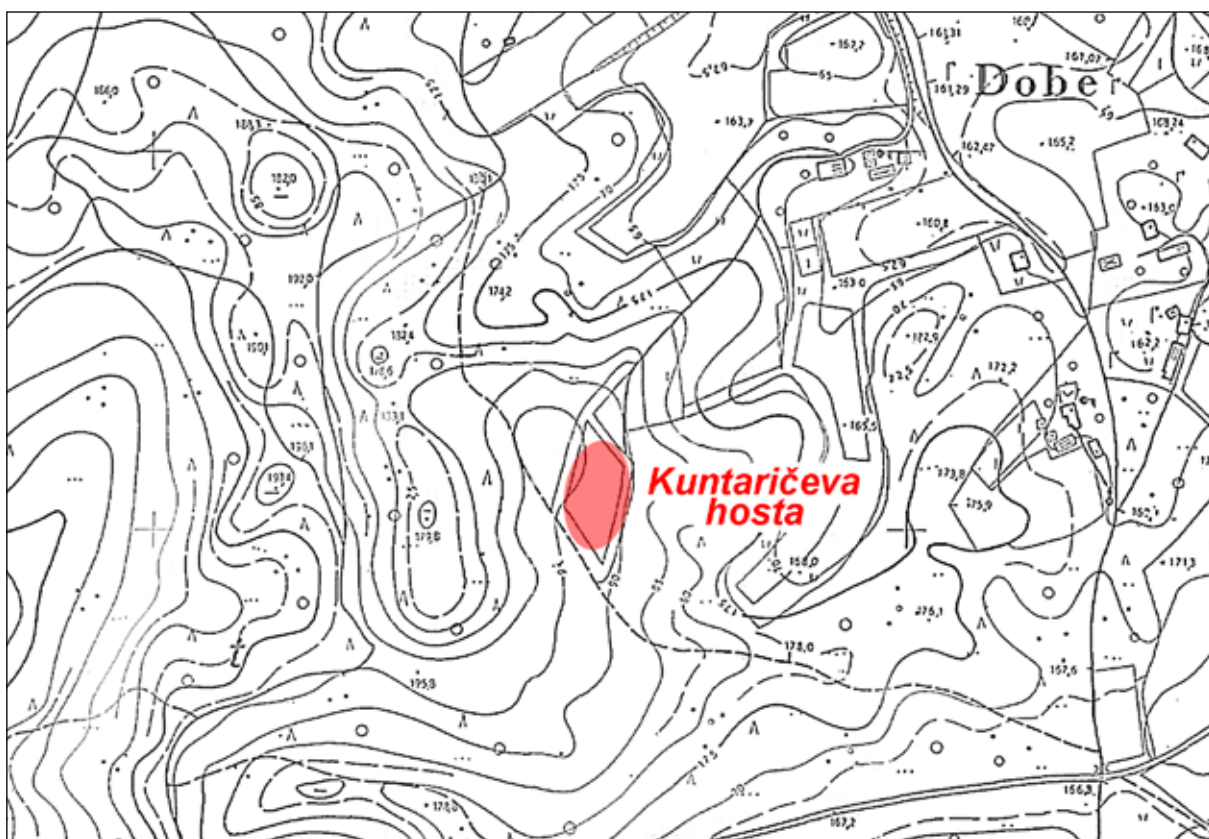
Spomladi 1953 so delavci gozdne uprave pri krčenju gozda za drevesnico naleteli na devet žganih grobov in jih uničili. Desetega (vseboval je žaro in latvico) je rešil prof. Miroslav Kugler iz Brežic (*Gabrovec 1954, 147 ss*). Najdbo hrani Posavski muzej iz Brežic.

Literatura

Dular, Tecco Hvala 2007, 337.

Gabrovec 1954, 147 ss.

Petru 1975, Dobe. – V: ANSL, 252.

Sl. 434/1: Kuntaričeva hosta pri Dobah; pozicija grobišča (osnova: TTN5 © GURS). M. 1:5000.

Kat. št.: 435

Najdišče: Kosovo dvorišče.

Kraj: Kostanjevica.

TTN5: Kostanjevica 25; GKY: 533010 – GKX: 77770.

Tip najdišča: posamična najdba.

Datacija: starejša železna doba.

Opis

Najdišče je na desnem bregu Krke v Kostanjevici (*sl. 435/1*).

Potek raziskav

Pri kopanju jame za električni drog so na Kosovem dvorišču našli masivno bronasto zapestnico (*Stare, Škaler 1958–1959e, 326*). Hrani jo Posavski muzej v Brežicah.

Literatura

Dular, Tecco Hvala 2007, 337.

Petru, Kostanjevica. – V: ANSL 1975, 252.

Stare, Škaler 1958–1959e, 326.

Sl. 435/1: Kosovo dvorišče v Kostanjevici; pozicija najdišča (osnova: atlas okolja © ARSO). M. = 1:5000.

Kat. št.: 435A*Najdišče:* Jerovce.*Kraj:* Kostanjevica.*TTN5:* Kostanjevica 25; GKY: 533462 – GKX: 78346.*Tip najdišča:* neutrjeno naselje?*Datacija:* starejša železna doba?*Opis*

Najdišče je na desnem bregu Krke severovzhodno od Kostanjevice (*sl. 435A/1*).

Potek raziskav

Spomladi 2007 so pri terenskem pregledu njiv ob vznožju manjšega ploskega grebena, ki se vleče proti vasi Slinovce, našli odlomke keramike, domnevno iz starejše in mlajše železne dobe (*Vojaković 2009, 93*). Morda lahko novo odkrito lokacijo povežemo s Pečnikovim podatkom, v katerem omenja naselje na njivah pri vasi Slinovce (*Pečnik 1904, 195*). Pri terenskem pregledu leta 1991 njegove pozicije namreč nismo uspeli določiti.

Literatura

Pečnik 1904, 195.

Vojaković 2009, 93.

Sl. 435A/1: Jerovce pri Kostanjevici; pozicija najdišča (osnova: atlas okolja © ARSO). M. = 1:5000.

Kat. št.: 436*Najdišče:* Gomile.*Kraj:* Sajevece.*TTN5:* Kostanjevica 16; GKY: 534050 – GKX: 79043.*Tip najdišča:* gomilno grobišče (21 gomil).*Datacija:* starejša železna doba.*Opis*

Nekropola leži na travnikih, ki se vlečejo južno od vasi med reko Krko in cesto Kostanjevica–Brežice (*sl. 436/1*). Pri rekognosciranju nam je uspelo na tem prostoru locirati 21 gomil, od katerih pa je večina zaradi obdelovanja polj oziroma odnašanja zemlje komaj vidnih (*sl. 436/2*). Mere (stanje 1991):

Gomila 1: premer 8 m, višina 0,8 m (razkopana).

Gomila 2: premer 13 m, višina 0,5 m (odstranjena).

Gomila 3: premer 10 m, višina 1 m.

Gomila 4: premer 12 m, višina 0,5 m (JZ polovica odstranjena).

Gomila 5: premer 11 m, višina 0,5 m (razorana).

Gomila 6: premer 11 m, višina 0,5 m (sploščena).

Gomila 7: premer 12 m, višina 0,5 m (razkopana).

Gomila 8: premer 11 m, višina 0,5 m (odstranjena leta 1982).

Gomila 9: premer 13 m, višina 2 m (gomilo je leta 1982 raziskal Mitja Guštin; po izkopavanju je bila ponovno nasuta, vendar ne do prvotne višine).

Gomila 10: premer 11 m (odstranjena leta 1982).

Gomila 11: premer 16 m (odstranjena leta 1982).

Gomila 12: premer 15 m, višina 1 m (razvlečena).

Gomila 13: premer 13 m (odstranjena).

Gomila 14: premer 11 m (sploščena).

Gomila 15: premer 10 m, višina 1 m.

Gomila 16: premer 13 m, višina 0,5 m (razorana).

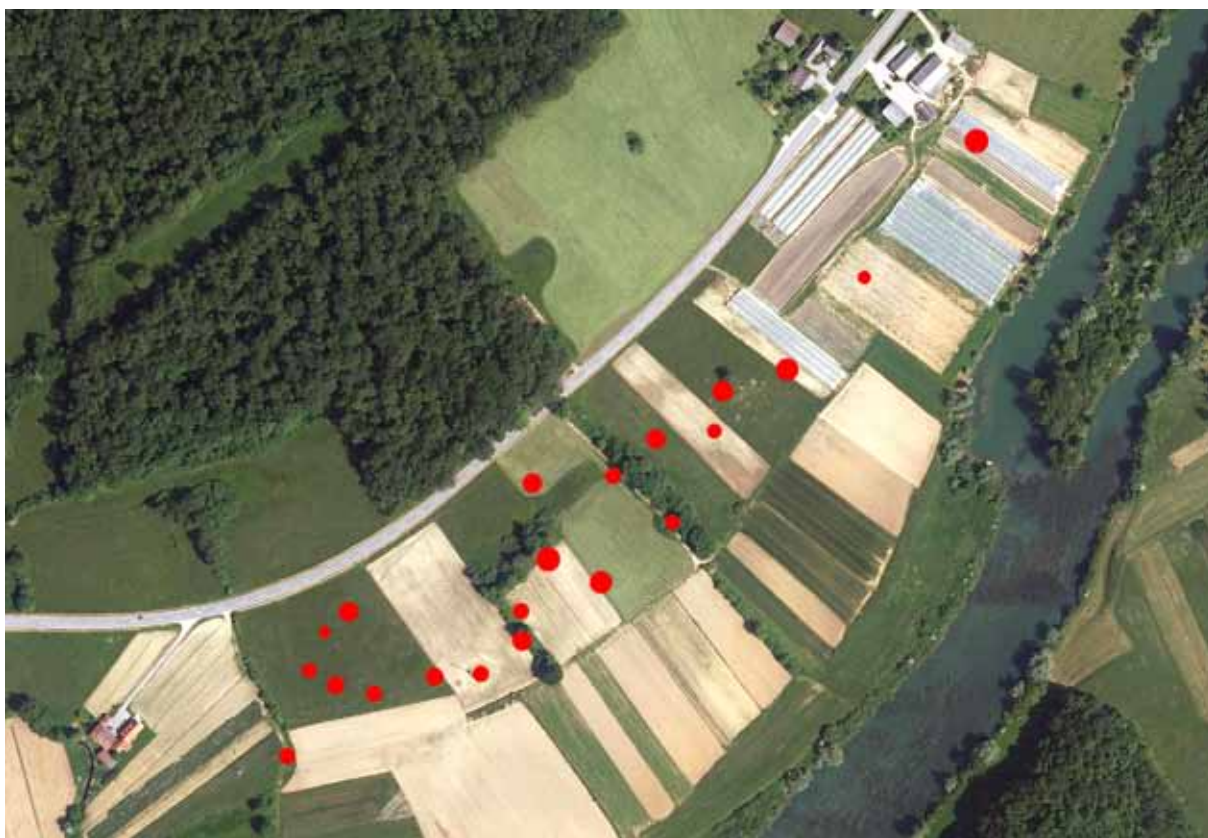
Gomila 17: premer 10 m, višina 0,5 m (razorana).

Gomila 18: premer 14 m, višina 2 m (večidel odnesena).

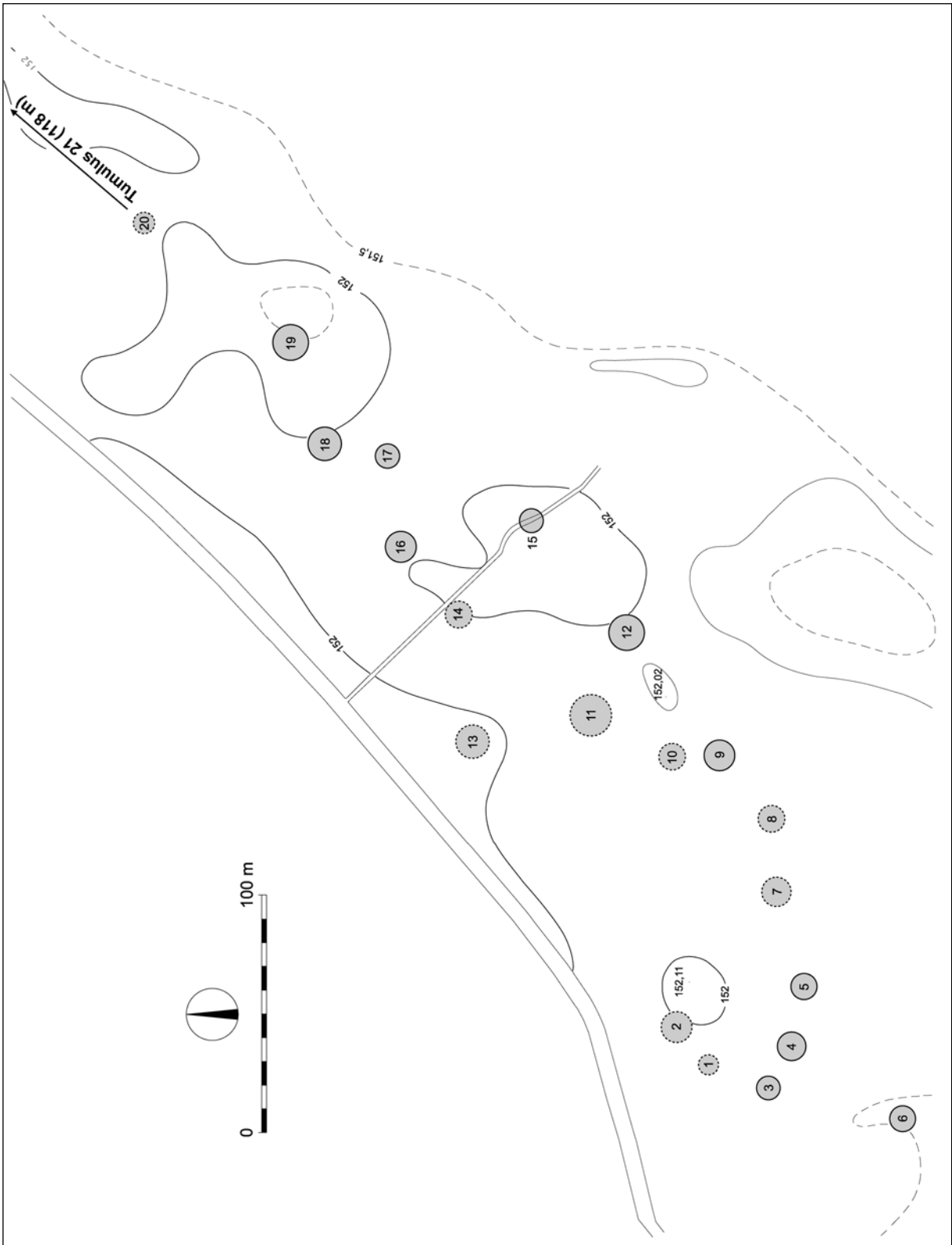
Gomila 19: premer 15 m, višina 0,7 m (razorana).

Gomila 20: premer 9 m (razorana; v njej je bil marca 1984 najden uničen halštatski grob).

Gomila 21: premer 16 m, višina 0,5 m (razorana).

Sl. 436/1: Gomile pri Sajevcah; pozicija gomilnega grobišča (osnova: atlas okolja © ARSO). M. = 1:5000.

Sl. 436/2: Gomile pri Sajevcah; tloris gomilnega grobišča (po Dular, Tecco Hvala 2007). M. = 1:2500.

Potek raziskav

Podroben potek raziskav gomilne nekropole pri Sajevcih sta predstavila Mitja Guštin in Andrej Preložnik (*Guštin, Preložnik 2005, 114 ss*). Grobišče je bilo prvič opaženo ob rekognosciranju prazgodovinskih najdišč, ki sta ga leta 1878 na tedanjem Kranjskem opravila Dežman in Hochstetter (*Deschmann, Hochstetter 1879, 40*). Že naslednje leto so bile tri gomila zravnane – zemljišče so namreč iz gozda spremenili v travnik – pri tem pa so našli več predmetov, o čemer je Centralni komisiji poročal njen korespondent Josef Leinmüller iz Novega mesta (*vir 1; Leinmüller 1880, XLII*). Najdbe so prišle v Deželni muzej.

Za gomile je vedel tudi Jernej Pečnik (*Pečnik 1892a, 225; Pečnik 1904, 195*). Leta 1887 si je pri Kostanjeviškem gospostvu – to je bilo namreč lastnik zemljišča – pri-skrbel dovoljenje za izkopavanje. Na dveh je leta 1888 poskusil srečo, ker pa so bile najdbe slabe, je z delom odnehal (*vir 2; vir 3 – z napačno letnico kopanja 1885*).

Leta 1897 si je najdišče ogledal Ignac Kušljan in v znani akciji pridobivanja pravic za izkopavanja gomil v Sajevcih za Deželni muzej odbral 10 tumulov (*vir 4; vir 5*). Tri je leta 1902 prekopal Ferdinand Schulz, o čemer je ohranjeno poročilo s kratkimi opisi gomil in najdb (*vir 6*).

Zadnji poseg na nekropoli je bil opravljen leta 1982, ko so domačini s strojnim izkopom brez vednosti Zavoda za spomeniško varstvo odstranili tri gomile in poškodovali polovico četrte (*Slabe 1983, 214*). Z zaščitnim posegom, ki ga je vodil Mitja Guštin, je bil dokumentiran in rešen preostanek najdb, ki so prispele v Posavski muzej Brežice. Objavila sta jih Mitja Guštin in Andrej Preložnik (*Guštin, Preložnik 2005, 118 ss*).

Arhivski viri

- (*vir 1*) Leinmüllerjevo poročilo Centralni komisiji z dne 19. septembra 1879 (Arhiv RS, fond AS 1100, C. kr. spomeniški urad, K 60/7).
- (*vir 2*) Pečnikova pisma Dežmanu z dne 24. 9. 1887, 5. 8. 1888, 14. 8. 1888, 15. 8. 1888 in 21. 8. 1888 (Arhiv RS, fond AS 854, Dežman Dragotin, fasc. 3).
- (*vir 3*) Pečnikov osnutek za arheološko karto 1904 – prepis J. Žmavca iz leta 1906, snopič 8 (Gurkfeld–Rann–Samobor št. 50 (Arhiv RS, fond AS 965, Pečnik Jernej, fasc. 1).
- (*vir 4*) Kušljanovi pismi Müllnerju z dne 16. 8. 1897 in 19. 8. 1897 (Arhiv RS, fond AS 950, Müllner Alfons, fasc. 1).
- (*vir 5*) I. Kušljan, Zapisnik o nakupovanju gomil (6. 9. 1897) – (Arhiv RS, fond AS 950, Müllner Alfons, fasc. 1).
- (*vir 6*) F. Schulz, Bericht über die prähistorischen Ausgrabungen in Unterkrain 1902 (Arhiv NMS 1902/132).

Literatura

- Dular, Tecco Hvala 2007, 337, pril. 9.
 Deschmann, Hochstetter 1879, 40.
 Guštin, Preložnik 2005, 113 ss.
 Leinmüller 1880, XLII.
 Pečnik 1892a, 225.
 Pečnik 1904, 195.
 Petru 1975, Sajevece. – V: ANSL, 253.
 Slabe 1983, 214.

Kat. št.: 437

Najdišče: Male pužce.

Kraj: Veliko Mraševo.

TTN5: Kostanjevica 16; GKY: 535819 – GKX: 81099.

Tip najdišča: plano grobišče.

Datacija: mlajša železna doba.

Opis

Najdišče leži severno od vasi Brod v Podbočju, vendar je bilo v literaturi zabeleženo pod več kot trikrat bolj oddaljenim naseljem Veliko Mraševo (Škaler 1968–1969b, 154 s). Gre za območje manjše gramoznice, ki je še zabeležena na temeljnem topografskem načrtu, danes pa so na tem območju intenzivno obdelovane kmetijske površine (sl. 437/1).

Potek raziskav

V šestdesetih letih so pri kopanju gramoza na parceli 679 k. o. Veliko Mraševo (po komasaciji je to zdaj parcela 2622) naleteli na grob bojvnika iz mlajše železne dobe. Le deset metrov stran naj bi bojvniški grob izkopali že leta 1949 (Škaler 1968–1969b, 154 s). Najdbe je objavil Mitja Guštin (Guštin 1977, 82, t. 8: 1–4).

Literatura

Dular, Tecco Hvala 2007, 337.

Guštin 1977, 82, t. 8: 1–4.

Škaler 1968–1969b, 154.

Sl. 437/1: Male pužce pri Velikem Mraševu; pozicija grobišča (osnova: atlas okolja © ARSO). M. = 1:5000.

Kat. št.: 438*Najdišče:* Mlačetne.*Kraj:* Veliko Mraševo.*TTN5:* Kostanjevica 7; GKY: 537845 GKX: 82260.*Tip najdišča:* gomilno grobišče (3 gomile).*Datacija:* starejša železna doba.*Opis*

Ob križišču, kjer se od ceste Kostanjevica–Cerklje ob Krki odcepi pot v Gorico, so v gozdu tri gomile (*sl. 438/1*). Mere:

Gomila 1: premer 10 m, višina 1,5 m.

Gomila 2: premer 8 m, višina 1 m (poškodovana).

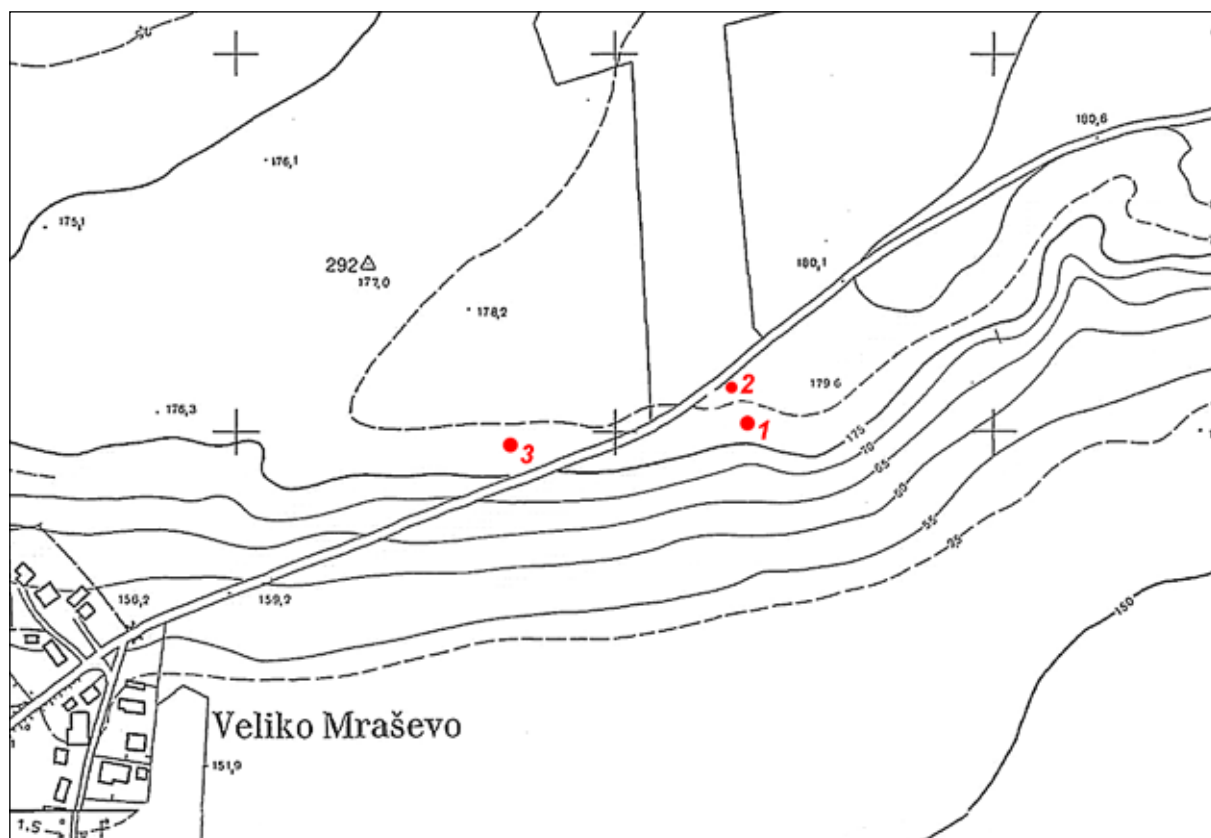
Gomila 3: premer 10 m, višina 1,5 m.

Potek raziskav

Najdišče je bilo dokumentirano ob terenskem pregledu leta 1992.

Literatura

Dular, Tecco Hvala 2007, 337.

Sl. 438/1: Mlačetne pri Velikem Mraševu; pozicija gomilnega grobišča (osnova: TTN5 © GURS). M. 1:5000.

Kat. št.: 439*Najdišče:* Stari grad.*Kraj:* Podbočje.*TTN5:* Kostanjevica 17; *GKY:* 536175 – *GKX:* 79545.*Tip najdišča:* utrjeno naselje.*Datacija:* pozna bronasta doba, starejša železna doba.*Opis*

Naselje leži na skrajnem zahodnem delu podolgovatega grebena, ki se dviga nad vasjo Podbočje – prej Sv. Križ (*sl. 439/1*). Nanj se je najlažje povzpeli preko ploskega sedla z vzhoda, medtem ko so na ostalih straneh pobočja zelo strma.

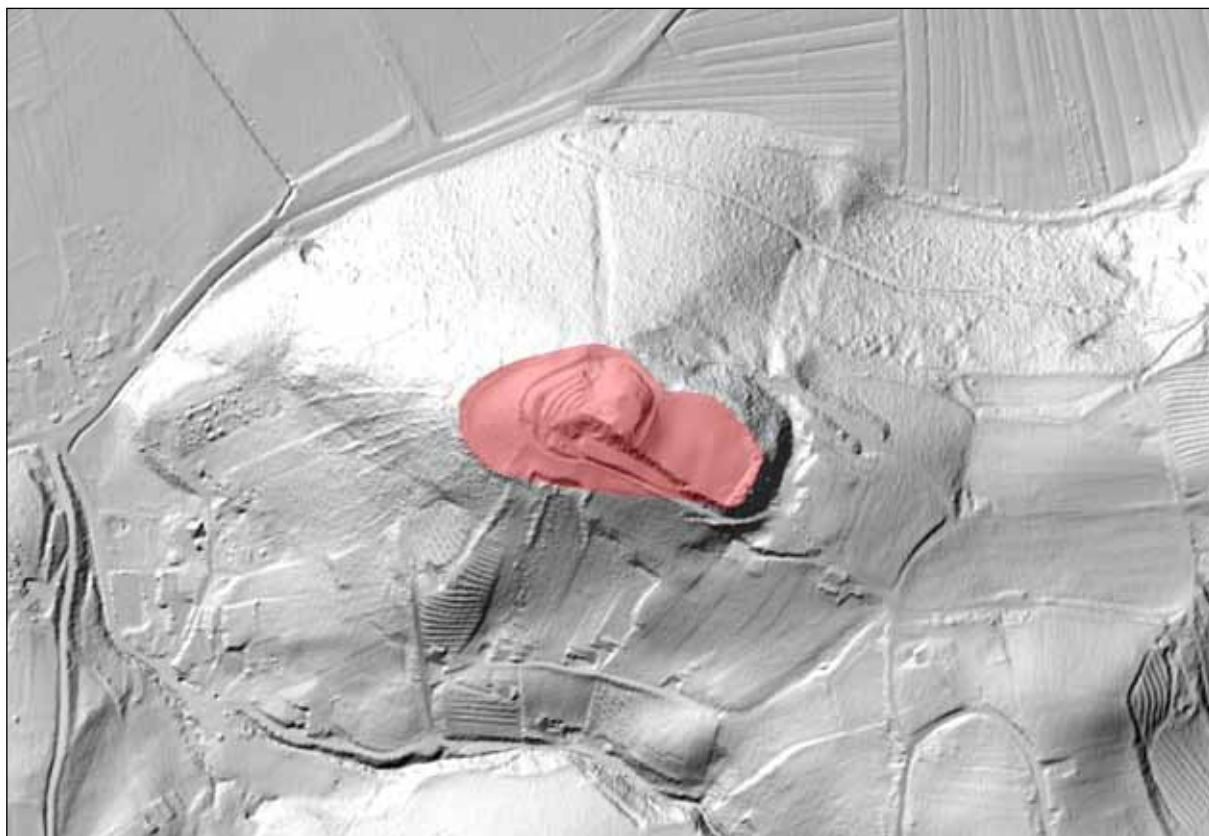
Naselje ima dobro ohranjen obod na severni in zahodni strani, kjer mu lahko sledimo po robu lepe terase, na kateri se širijo vinogradi. Na južni strani je obod uničen, vendar pa je po rahlem prelomu v oblikovanosti tal še mogoče ugotoviti, kje je potekal. Na vzhodu se naselje zaključuje z okopom, ki pa je bil (tako je pokazala sonda) v dobršni meri preoblikovan v srednjem veku. V njem se namreč skriva z malto vezan zid. Osrednji del naselja je močno spremenila gradnja gradu. Med obema vrhovoma je bila namreč na južni strani zgrajena z malto vezana škarpa, za katero je nastala manjša terasa.

Ker je škarpa zanesljivo srednjeveška, je v načrtu naselja (*sl. 439/2*) nismo dokumentirali. Na najvišjem predelu grebena (kota 271,8 m) so ruševine gradu. Leta 1990 so jih odstranili z nenadzorovanim strojnim posegom (rigolanje za vinograd). V profilih novih teras smo pri ogledu najdišča spomladi 1991 našli obilico prazgodovinske keramike.

Zunaj oboda je na severni in vzhodni strani Starega gradu nekaj manjših teras. Sodeč po obliki, sodijo v srednji vek. Iz istega obdobja je najverjetneje tudi deloma zasut jarek pod okopom na vzhodni strani naselja, kjer pripelje na vrh sedanja pot.

Potek raziskav

Naselje na Starem gradu je bilo znano zgodaj, saj ga že leta 1887 omenja Jernej Pečnik (*vir 1; vir 2; Rutar 1891c, 70*). Na najdišču so pri zemeljskih delih prihajale na dan posamezne najdbe, ki jih je v glavnem kupoval Ignac Kušljan. Najprej jih je pošiljal v Ljubljano, nato pa na Dunaj (*vir 3; vir 4*). S Starega gradu – našli so jo pri rigolanju vinograda – je tudi velika kamnita plastika leva, ki je bila najprej prepeljana v Kostanjevico, leta 1891 pa jo je Pečnik pridobil za ljubljanski muzej (*vir 5; Pečnik 1891a, 123*). Nedaleč od mesta, kjer je bil najden lev, je

Sl. 439/1: Stari grad nad Podbočjem; pozicija naselja (osnova: atlas okolja © ARSO). M. = 1:5000.

prišel na dan tudi rimski nagrobnik z napisom (*Pečnik 1991b, 135*). Oba kamnita spomenika so najverjetneje uporabili pri gradnji oziroma za okras srednjeveškega gradu. Leta 1903 je bil na Starem gradu odkrit depo srednjeveških novcev, katerega del je za svoje zbirke pridobil ljubljanski Deželni muzej (*Kubitschek 1903, 400*). Vse te najdbe dokazujejo, da je bil Stari grad poseljen v več obdobjih in sicer v starejši in mlajši železni dobi, morda v pozni antiki, zanesljivo pa v srednjem veku.

Leta 1977 je opravil Posavski muzej v Brežicah pod vodstvom Mitje Guština na Starem gradu sondiranje. Izkopali so štiri sonde: dve preko oboda, eno preko srednjeveškega obzidja in eno v delno zasutem jarku na vzhodni strani zunaj naselja. Za prazgodovino sta zanimivi le sonda 1 in sonda 3. Obe sta sekali obod, v njih pa so bili odkriti razmeroma močni poselitveni ostanki iz halštatskega in poznolatskega obdobja. V sondi 1 je bila odkrita notranja fronta halštatskega zidu, preko katerega pa ni bil narejen presek. Ruševine halštatskega obzidja in nasip so dokumentirali tudi v sondi 3. Poznolatsko poselitev dokazujejo zgolj najdbe, medtem ko fortifikacij iz tega časa niso odkrili (*Guštin, Cunja, Predovnik 1993, 17 ss*).

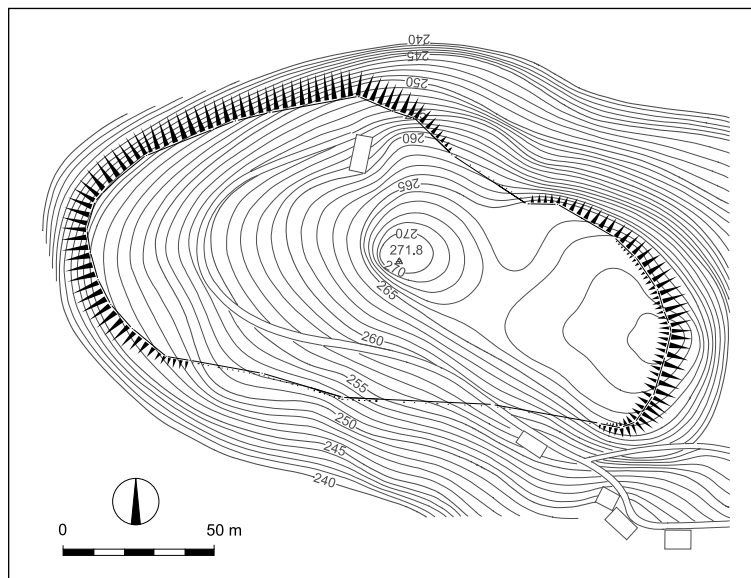
Natančne lege grobišč, ki so pripadala naselju na Starem gradu nismo ugotavljali, čeprav obstajajo o njih arhivski podatki in tudi materialni dokazi (glej najdišče Stari grad – Bočje nad Podbočjem – kat. št. 440).

Arhivski viri

- (vir 1) Pečnikovi pismi Dežmanu z dne 21. 6. 1887 in 22. 6. 1887 (Arhiv RS, fond AS 854, Dežman Karl, fasc. 3).
- (vir 2) J. Pečnik, Beschreibung von Neviodunum und Umgebung aus prähistorischen Zeit 1889, 7 (Arhiv RS, fond AS 1100, C. kr. spomeniški urad, K 59/114).
- (vir 3) Kušljanova pisma Müllnerju z dne 19. 2. 1897, 20. 2. 1897, 14. 4. 1897, 10. 5. 1897, 29. 8. 1897.
- (vir 4) I. Kušljan, Zapisnik in poslovna knjiga 1897–1923, zv. I, str. 13, 24, 27, 109, 123, 125, 131, 147 (Arhiv AO NMS).
- (vir 5) Pečnikovo pismo Centralni komisiji z dne 19. 5. 1891 (Arhiv RS, fond AS 1100, C. kr. spomeniški urad, K 60/6).

Literatura

- Dular, Tecco Hvala 2007, 337, sl. 257.
- Guštin, Cunja, Predovnik 1993, 17 ss.
- Kubitschek 1903, 400.
- Pečnik 1891a, 123.
- Pečnik 1991b, 135.
- Pečnik 1904, 194.
- Rutar 1891c, 70.
- Šašel 1975, Podbočje. – V: ANSL, 256.

Sl. 439/2: Stari grad nad Podbočjem; tloris naselja (po Dular, Tecco Hvala 2007). M. = 1:2500.

Kat. št.: 440

Najdišče: Stari grad – Bočje.

Kraj: Podbočje.

TTN5: Kostanjevica 17; GKY: 536368 – GKX: 79428.

Tip najdišča: plano grobišče, gomilno grobišče?

Datacija: starejša železna doba, mlajša železna doba, rimska doba.

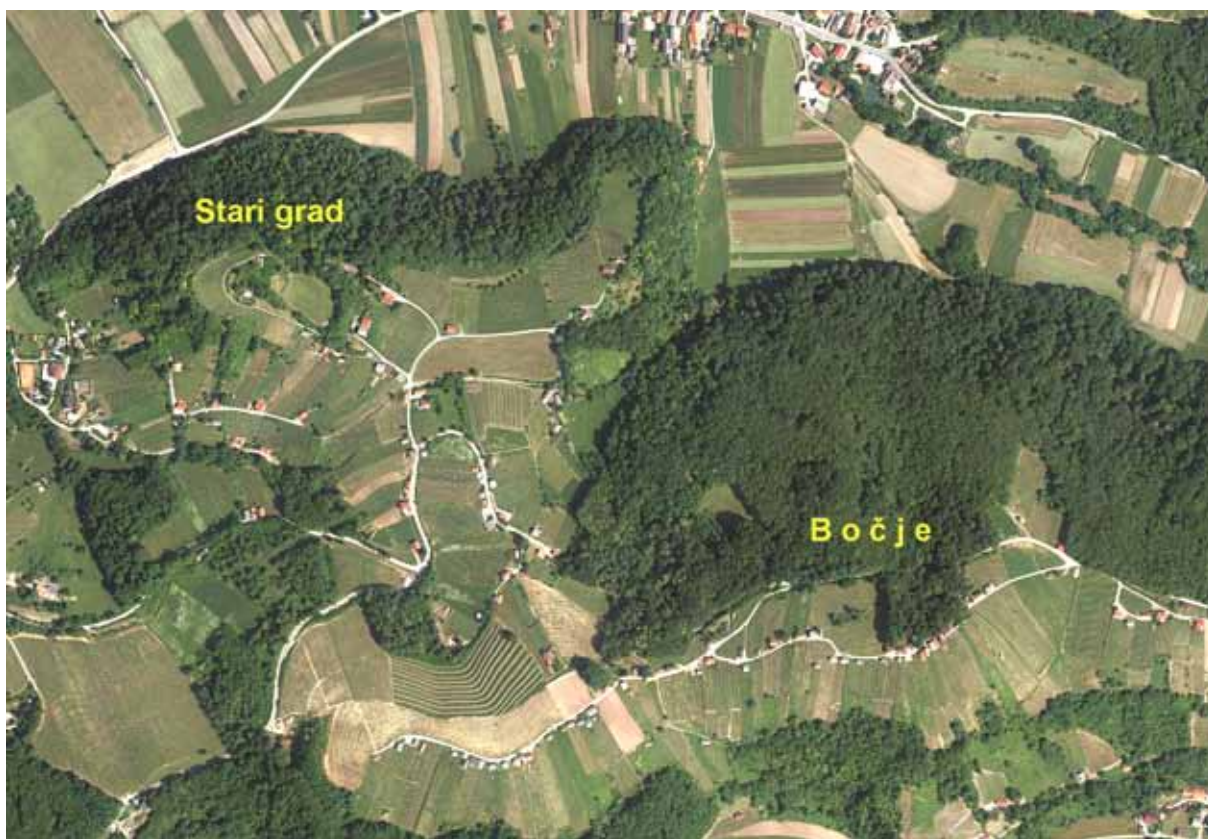
Opis

Natančne lege grobišč, na katerih so pokopavali prebivalce Starega gradu skorajda ni mogoče določiti. V virih (glej spodaj) sta sicer omenjena dva lastnika parcel (Janez Hudoklin iz Starega gradu in Alojz Gač iz Kostanjevice), vendar pa ni jasno, kje natanko ležijo. Zanesljivo je le to, da gre za vinograde in njive na grebenu med Starim gradom in Bočjem, zato smo tudi najdišče poimenovali z obema toponimoma (*sl. 440/1*).

Potek raziskav

Podatke o grobiščih Starega gradu vsebujejo arhivski viri, ki jih je analiziral Dragan Božič (*Božič 1993, 138 s*). Tako je Jernej Pečnik v opisu Neviouduna z okolico (datiranem 14. 2. 1889) zabeležil, da je jeseni 1888 Janez Hudoklin iz Starega gradu št. 6 pri prekopavanju svojih vinogradov in njiv odkril keltske (halštatske) in rimske grobove. Zapisal je tudi, da halštatski grobovi niso bili v gomilah, ampak plani in žgani. Od najdb omenja polovico rimske fibule in zelo lepo latensko fibulo, ki so jo našli že preteklo leto (*vir 1; vir 2*).

Zanimive podatke je zabeležil tudi v pismu Centralni komisiji dve leti kasneje (*vir 3*). V njem piše, da je Alojz Gač, trgovec iz Kostanjevice, od kmetov odkupil celoten grič in ko so teren prerigolali za vinograde, so našli različne starine, na primer sulične osti, zapestnice, fibule in korale, kar pa so vse uničili. Tudi sam je leta

Sl. 440/1: Stari grad in Bočje nad Podbočjem (*vir:* atlas okolja © ARSO). M. = 1:10000.

1890 tu izkopal halštatski grob, ki je vseboval dve zapestnici in fibulo. Najdbe je poslal v kustosu Müllnerju v Deželni muzej (*Božič 1993, 139*). Iz povedanega lahko povzamemo, da so bila na jugovzhodnih pobočjih Starega gradu plana grobišča z žganimi pokopi iz halštatskega, poznolatskega in rimskega obdobja.

Najdbe s Starega gradu je v Ljubljano in potem na Dunaj pošiljal tudi Ignac Kušljan, vendar pa iz njegovih beležk večinoma ni mogoče razbrati, kje so bile najdene. Izvirale bi lahko tako iz grobišč kot tudi naselja (*vir 4; vir 5*).

Nejasen ostaja tudi podatek Simona Rutarja, da je gomilno grobišče starograjske naselbine precej daleč v gozdu pod hribom Bočje (*vir 6; Rutar 1890, 121*). Pri terenskem pregledu leta 1991 gomil nismo zasledili, neuspešno pa je bilo tudi preverjanje širšega območja na lidarskem posnetku.

Arhivski viri

(*vir 1*) J. Pečnik, Beschreibung von Neviodunum und Umgebung aus prähistorischen Zeit 1889, 7 (Ar-

hiv RS, fond AS 1100, C. kr. spomeniški urad, K 59/114).

(*vir 2*) Pečnikovo pismo Dežmanu z dne 21. 6. 1887 (Arhiv RS, fond AS 854, Dežman Karl, fasc. 3).

(*vir 3*) Pečnikovo pismo Centralni komisiji z dne 19. 5. 1891 (Arhiv RS, fond AS 1100, C. kr. spomeniški urad, K 60/6).

(*vir 4*) Kušljanova pisma Müllnerju z dne 19. 2. 1897, 20. 2. 1897, 14. 4. 1897, 10. 5. 1897, 29. 8. 1897.

(*vir 5*) I. Kušljan, Zapisnik in poslovna knjiga 1897–1923, zv. I, str. 13, 24, 27, 109, 123, 125, 131, 147 (Arhiv AO NMS).

(*vir 6*) S. Rutar, Bericht über archäologische Funde in Krain während des Jahres 1890 (12. 1. 1891) – (Arhiv RS, fond AS 1100, C. kr. spomeniški urad, K 61/13).

Literatura

Božič 1993, 138 s.

Dular, Tecco Hvala 2007, 337.

Guštin, Cunja, Predovnik 1993, 17 ss.

Rutar 1890, 121.

Šašel 1975, Podbočje. – V: ANSL, 256.

Kat. št.: 441*Najdišče:* Cerenica.*Kraj:* Frluga.*TTN5:* Kostanjevica 27; GKY: 537136 GKK: 77054.*Tip najdišča:* gomilno grobišče (1 gomila).*Datacija:* starejša železna doba.*Opis*

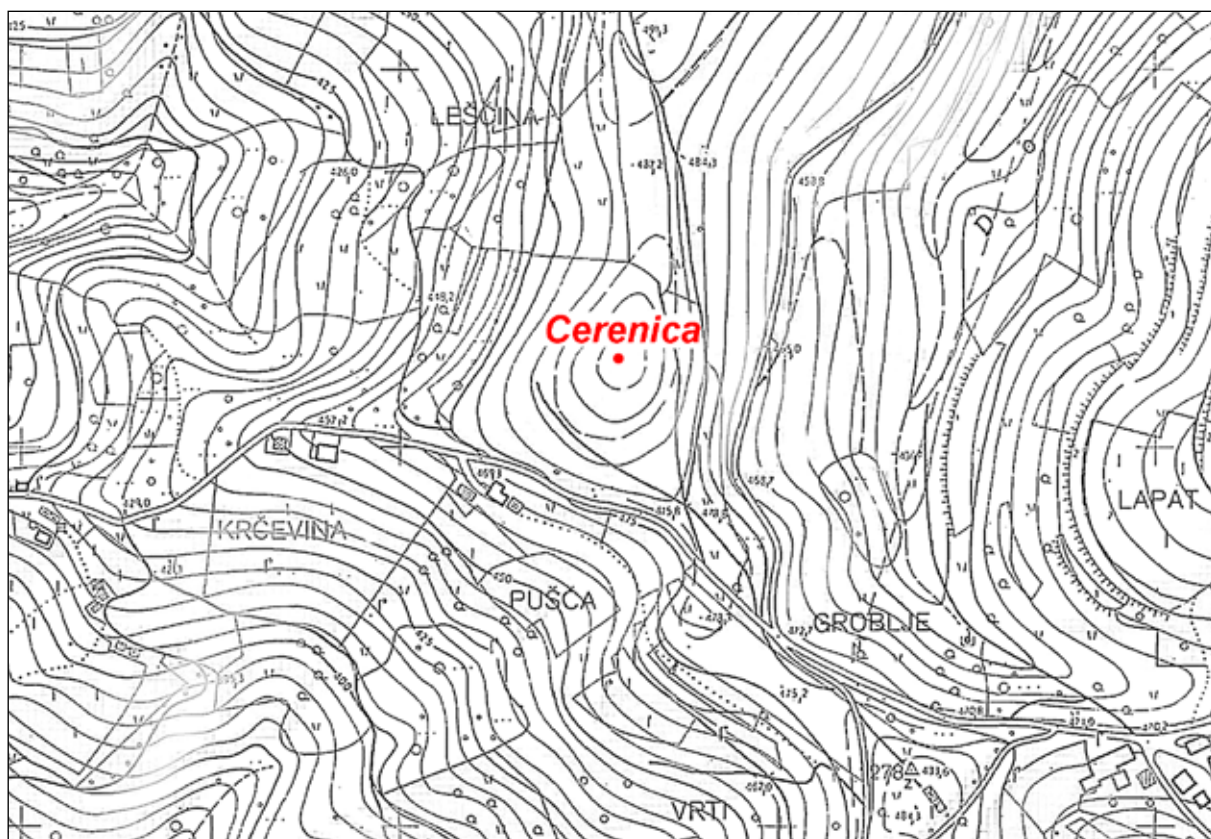
Na Cerenici, manjši kopasti z gozdom porasli vzpetini, ki se dviga severozahodno od Prušnje vasi, je 7 m široka in 0,7 m visoka gomila (sl. 441/1).

Potek raziskav

Gomila je bila dokumentirana pri terenskem pregledu leta 1991.

Literatura

Dular, Tecco Hvala 2007, 338.

Sl. 441/1: Cerenica nad Frlugo; pozicija gomile (osnova: TTN5 © GURS). M. 1:5000.

Kat. št.: 442

Najdišče: Koželjeva hosta.

Kraj: Reva.

TTN5: Žužemberk 20; GKY: 499091
– GKK: 80362.

Tip najdišča: gomilno grobišče (15 gomil).

Datacija: starejša železna doba.

Opis

Na gozdnatem pobočju vzhodno od vasi Reva je večje gomilno grobišče, ki šteje dvanajst zanesljivih in tri dvomljive gomile (sl. 442/1; 442/2).

Mere:

Gomila 1: premer 8 x 14 m (dvomljiva).

Gomila 2: premer 7 m.

Gomila 3: premer 8 m.

Gomila 4: premer 11 m (do polovice uničena z gradnjo poti).

Gomila 5: premer 10 m.

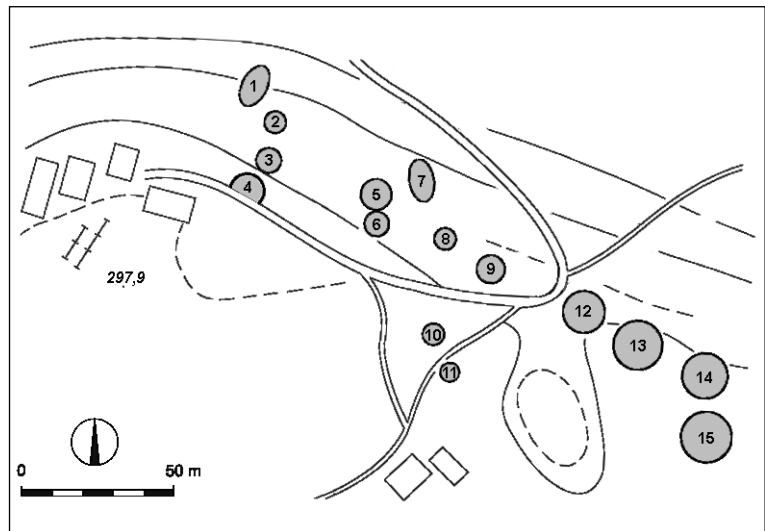
Gomila 6: premer 8 m.

Gomila 7: premer 8 x 14 m (dvomljiva).

Gomila 8: premer 7 m (dvomljiva).

Gomila 9: premer 9 m.

Gomila 10: premer 7 m.

Sl. 442/2: Koželjeva hosta pri Revi; tloris gomilnega grobišča (po Dular, Tecco Hvala 2007). M. = 1:2500.

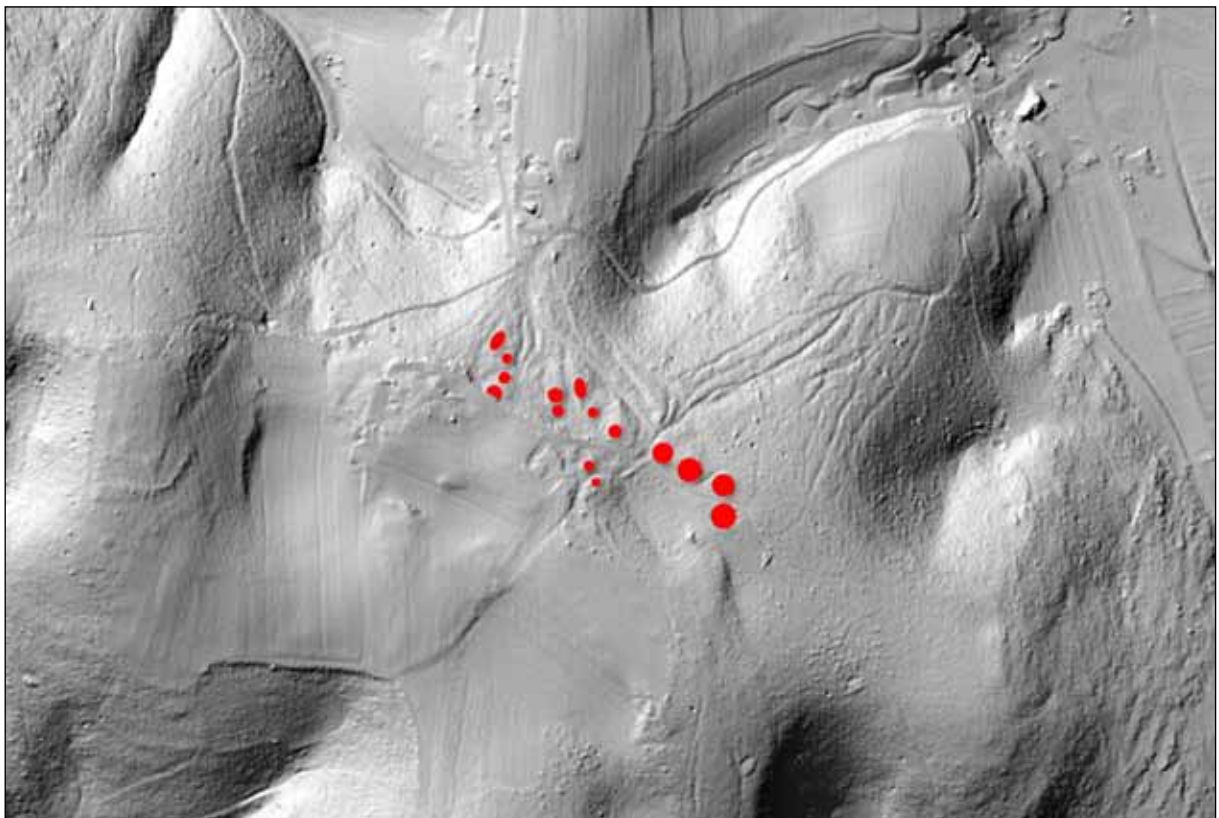
Gomila 11: premer 6 m.

Gomila 12: premer 14 m (v sredini ima vkop).

Gomila 13: premer 16 m (v sredini ima vkop).

Gomila 14: premer 15 m (v sredini ima vkop).

Gomila 15: premer 17 m (odstranjena po izkopavanju).

Sl. 442/1: Koželjeva hosta pri Revi; pozicija gomilnega grobišča (osnova: atlas okolja © ARSO). M. = 1:5000.

Potek raziskav

Najdišče je odkril Jernej Pečnik (*vir 1*). Od vseh gomil kažejo sledove kopanja le štiri največje, ki leže na skrajnem jugovzhodnem koncu nekropole (*sl. 442/2* – št. 12–15). Oktobra in novembra 1897 jih je na stroške Prazgodovinske komisije načel Jernej Pečnik in sicer tako, da je vanje z vrha izkopal lijakaste luknje. V pismih Szombathyju je gomile označil s številkami 20, 22, 23 in 26. V vsaki je našel le en grob, pa še tisti iz četrte je bil brez pridatkov (*vir 2; Rutar 1899a, 48 s; Mader 2018, 345 s*). Najdbe so prispele v dunajski Naravoslovni muzej, objavil jih je Hermann Parzinger (*Parzinger 1988–1889, 539 ss*).

Leta 1990 so domačini s strojnimi izkopom odstranili skoraj tretjino gomile 15. Z zaščitnim posegom, ki ga je leto kasneje opravil Zavod za varstvo naravne in kulturne dediščine iz Novega mesta pod vodstvom Boruta Križa, so v gomili dokumentirali star Pečnikov izkop, razen tega pa še dva nova grobova in posamično najdbo (*sl. 442/3*). Če so bili grobovi tudi na tistem predelu gomilnega nasutja, ki so ga odstranili s strojem, domačini niso vedeli povedati (*Križ 1991d, 208; Križ 1992b, 293; Križ 2014a, 239 ss*).

Pečnikov podatek o gomilah pri Artmanji vasi (*vir 1*), ki ga je povzel tudi Tone Knez (*Knez 1975, 211*), se nanaša na nekropolo v Koželjevi hosti pri Revi.

Arhivska vira

(*vir 1*) J. Pečnik, Beschreibung der Karte Rudolfswerth aus prähistorischer Zeit 1889, 95 (Arhiv RS, fond AS 965, Pečnik Jernej, fasc. 3).

(*vir 2*) Pečnikova pisma Szombathyju z dne 25. 10. 1897, 7. 11. 1897, 13. 11. 1897, 15. 11. 1897, 22. 11. 1897 in 20. 12. 1897 (Fundaktenarchiv NHMW).

Literatura

Dular, Tecco Hvala 2007, 338, sl. 258.

Knez 1975, Reva. – V: ANSL, 211.

Križ 1991d, 208.

Križ 1992b, 293.

Križ 2014a, 239 ss.

Mader 2018, 345 s.

Parzinger 1988–1989, 529 ss.

Rutar 1899a, 48 s.

Sl. 442/3: Koželjeva hosta pri Revi; gomila 15 med izkopavanjem. Foto Borut Križ (1991).

Kat. št.: 443

Najdišče: Makovec.

Kraj: Zagorica pri Dobrniču.

TTN5: Žužemberk 20; *GKY:* 498773 – *GKX:* 79928.

Tip najdišča: utrjeno naselje.

Datacija: pozna bronasta doba.

Opis

Naselje leži severno od Cvingerja nad Koriti in je od njega oddaljeno komaj 500 m. Postavljeno je bilo na isti hrib, ki se dviga sredi Dobrniškega polja, le da je locirano na sosednji vrh (sl. 433/1). Ob zahodnem vznožju Makovca je vas Zagorica pri Dobrniču.

Obod naselja je jasen (sl. 433/2). Na jugu je ohranjen kot nizka ježa, ki pa se na vzhodni strani postopoma krepi in doseže do 7 m širine. Za njo je nastala prostrana terasa (sl. 433/3). Ježa se na severovzhodnem koncu naselja postopoma izteče v pobočje, deloma pa je bil obod na tem mestu spremenjen zaradi obdelave tal (sledi oranja, dovoz na nekdanjo njivo). Ker je bil dostop s severovzhoda po širokem in skoraj ravnem temenu hriba najlažji, so naselje s te strani skrbno zavarovali z močnim oddvojnim okopom. Ta je še vedno do 3 m visok, njegova največja širina pa znaša preko 15 m (sl. 433/4). Okop sega na zahodni strani le do kolovoza, kjer naglo preide v ježo, ki se nato vleče skoraj preko celega severnega

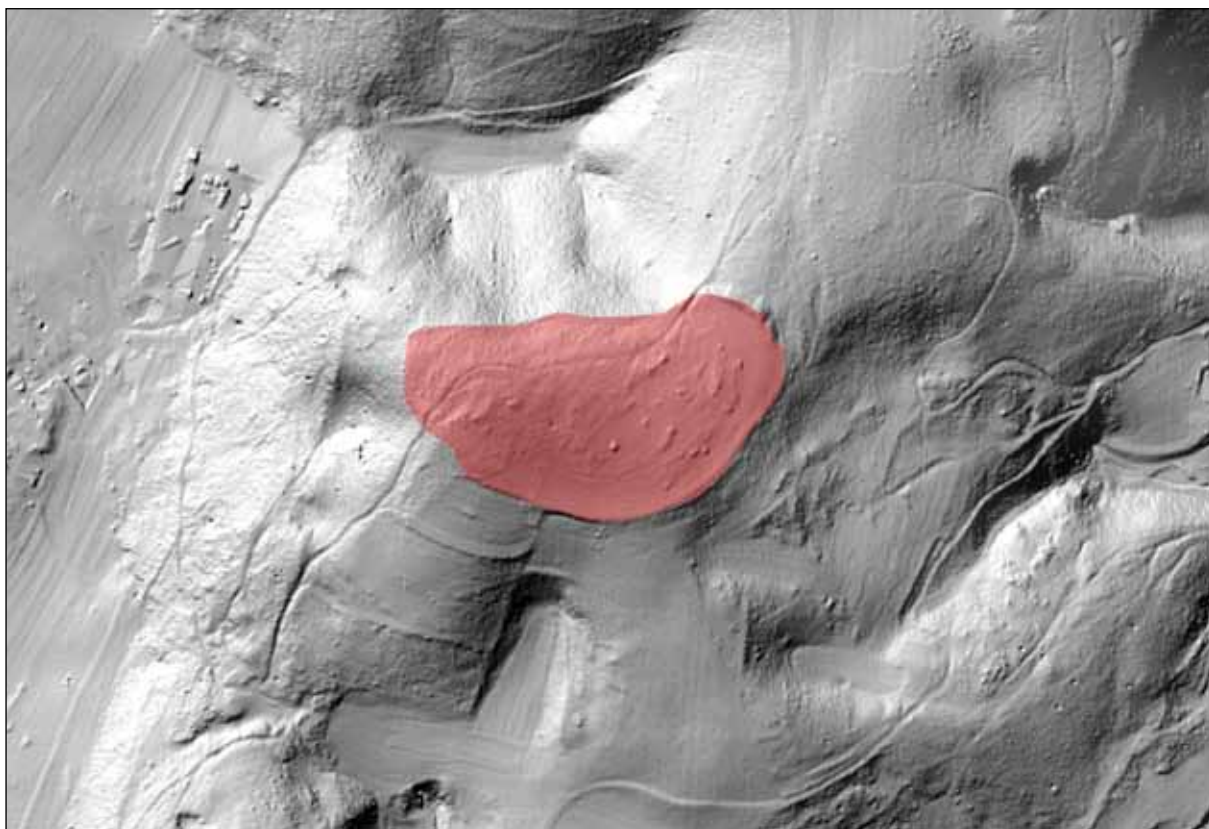
pobočja hriba. Tudi tu je za ježo ohranjena terasa, ki pa je v primerjavi z južno znatno ožja. Na skrajni zahodni strani Makovca ježa ni več ohranjena. Obodu naselja lahko sledimo le približno po robu razmeroma ravnega terena, ki se nato prevesi v zahodno strmino.

Kje je bil vhod v naselje, ni jasno. V poštev prideta dve mesti, in sicer tam, kjer pripeljeta na Makovec tudi sedanji kolovozni poti.

Notranjost je prostrana in razmeroma ravna. Na vrhu, ki je kopast, štrle tu in tam iz tal naravne skale. Za poselitev je bil primeren ves vrh, vendar se posamezni drobci keramike pojavljajo predvsem na južni in zahodni terasi. Na samem vrhu najdb na površini praktično ni. Drobce prežgane zemlje in železove žindre je moč najti tudi zunaj utrjenega naselja, in sicer na njegovem jugovzhodnem travnatem pobočju.

Potek raziskav

Naselje omenja Simon Rutar (*Rutar 1899a, 48*). Leta 1990 je ekipa Narodnega muzeja pod vodstvom Draga Svolfšaka v okviru projekta *Utrjena prazgodovinska naselja na Dolenjskem* na južnem robu Makovca izkopala sondo, ki je odkrila skromne ostanke bivalne površine oziroma hiše s kupom razbite lončenine (sl. 433/5). Najdbe postavljajo naselje v pozno bronasto dobo (*Dular et al. 1995, 99 ss*).

Sl. 443/1: Makovec nad Zagorico pri Dobrniču; pozicija naselja (osnova: atlas okolja © ARSO). M. = 1:5000.

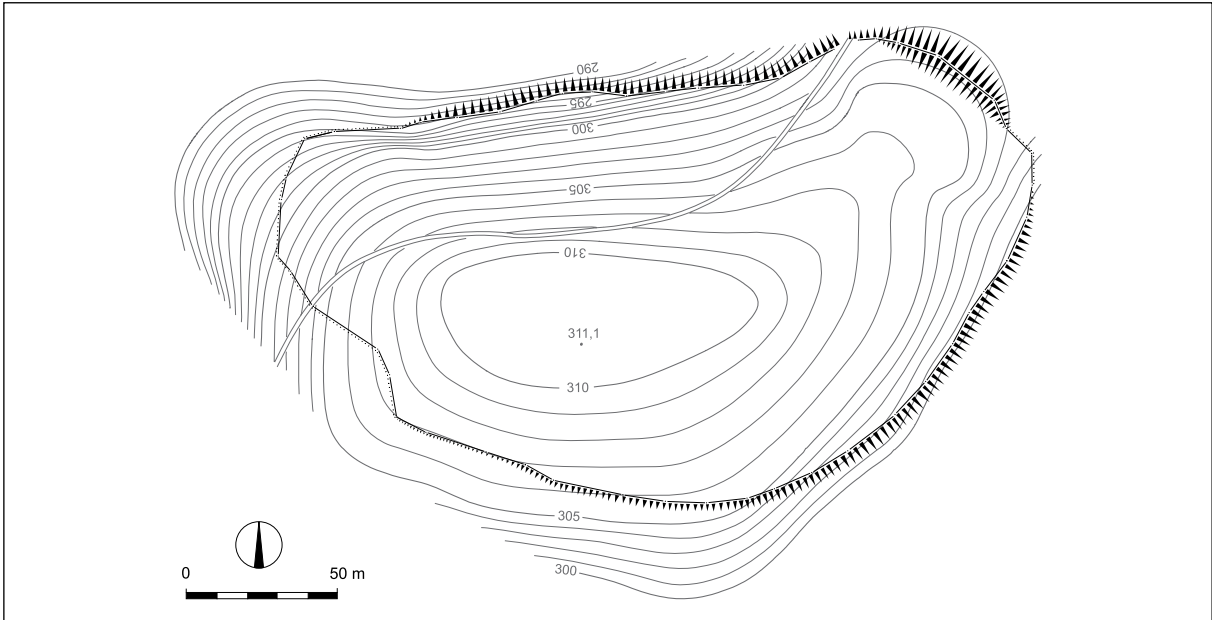
Literatura

Dular et al. 1995, 99 ss.

Dular, Tecco Hvala 2007, 338 s, sl. 259.

Knez 1975, Zagorica pri Dobrničū. – V: ANSL, 211.

Rutar 1899a, 48.

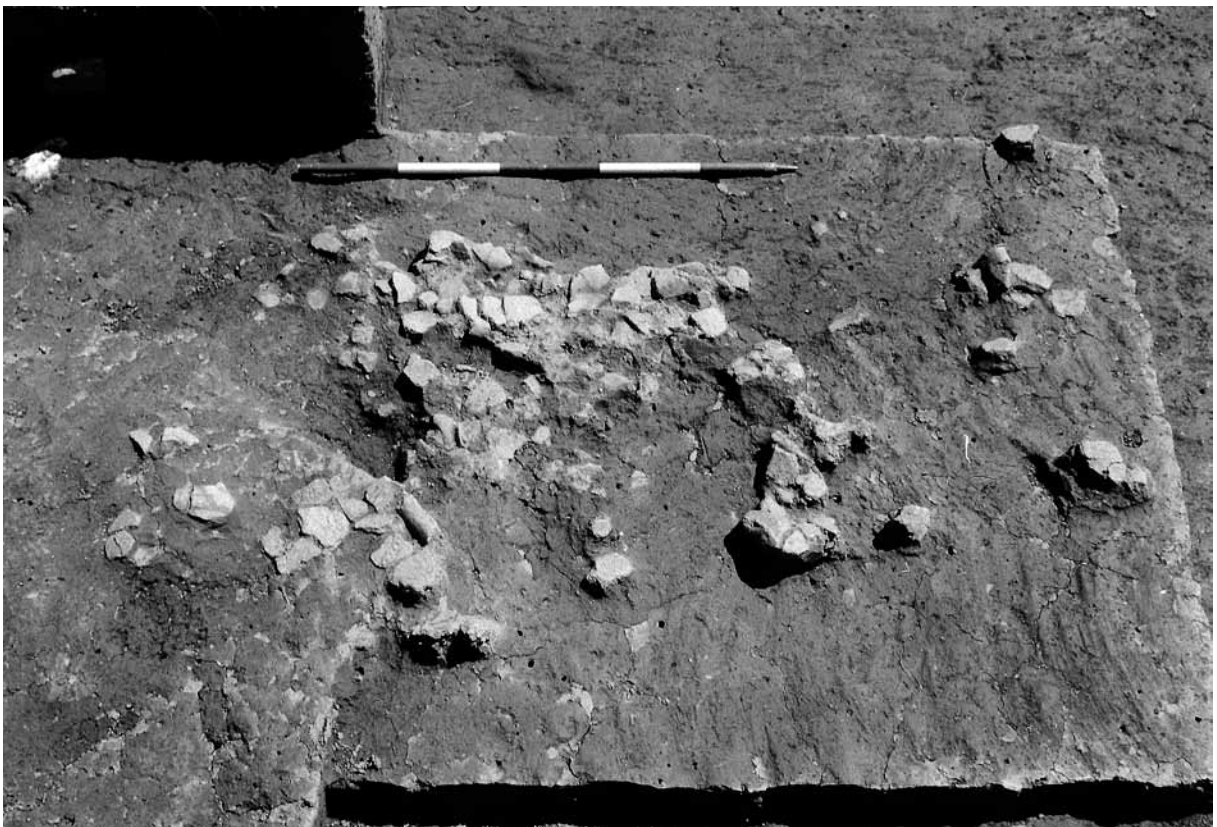
Sl. 443/2: Makovec nad Zagorico pri Dobrničū; tloris naselja (po Dular, Tecco Hvala 2007). M. = 1:2500.

Sl. 443/3: Makovec nad Zagorico pri Dobrničū; terasa na južni strani naselja. Foto Janez Dular (1989).

Sl. 443/4: Makovec nad Zagorico pri Dobrniču; oddvojni okop, pogled z juga. Foto Janez Dular (1989).

Sl. 443/5: Makovec nad Zagorico pri Dobrniču; sonda 1, kup lončenine. Foto Janez Dular (1990).

Kat. št.: 444*Najdišče:* Gomila.*Kraj:* Zagorica pri Dobrniču.*TTN5:* Žužemberk 20; GKY: 498555 – GKX: 79765.*Tip najdišča:* gomilno grobišče (2 gomili).*Datacija:* starejša železna doba.*Opis*

Na zahodnem dokaj zakraselem pobočju Makovca sta v gozdu tik ob križišču gozdnih poti dve ploski gomili (*sl. 444/1*). Mere:

Gomila 1: premer 11 m, višina 1 m (*sl. 444/2*).

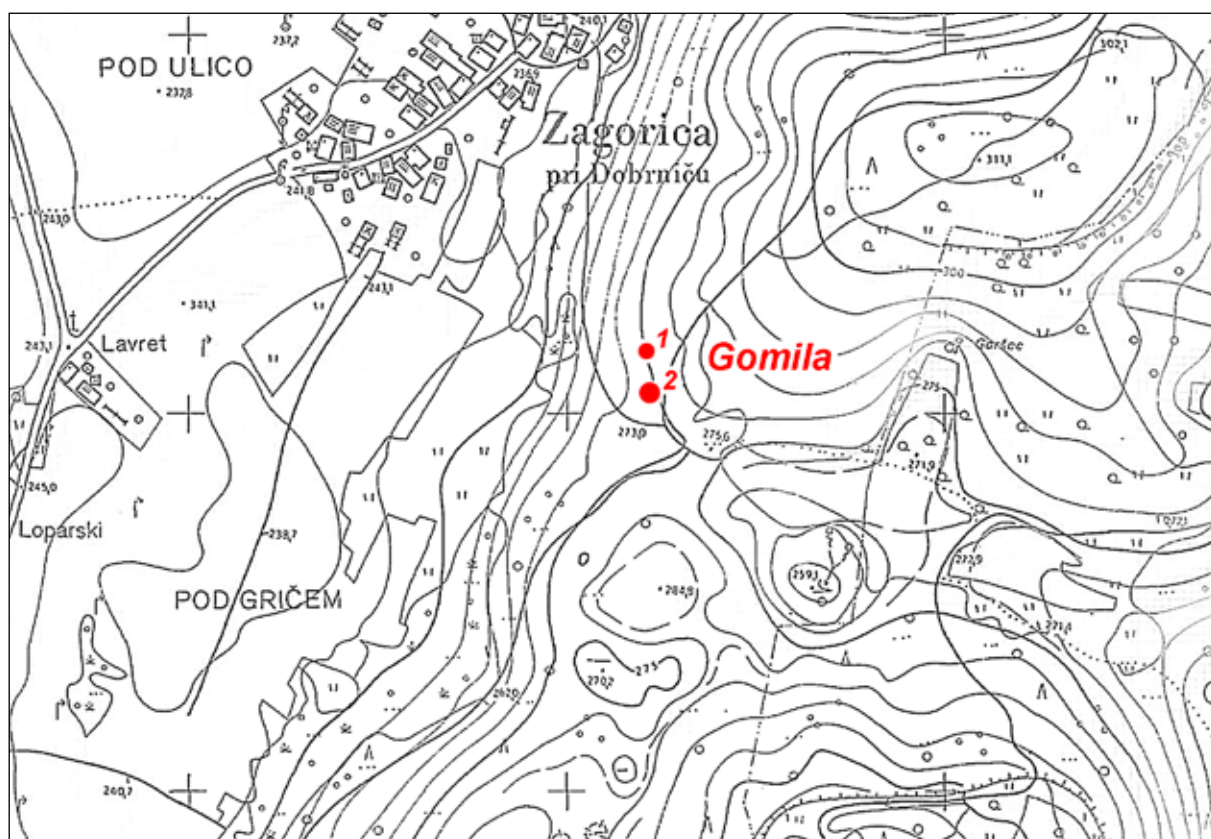
Gomila 2: premer 14 m, višina 1,5 m (*sl. 444/3*).

Potek raziskav

Gomili sta bili dokumentirani pri terenskem pregledu leta 1988.

Literatura

Dular, Tecco Hvala 2007, 338.

Sl. 444/1: Gomila nad Zagorico pri Dobrniču; poziciji gomil (osnova: TTN5 © GURS). M. 1:5000.

Sl. 444/2: Gomila nad Zagorico pri Dobrniču; gomila 1, pogled s severa. Foto Janez Dular (1988).

Sl. 444/3: Gomila nad Zagorico pri Dobrniču; gomila 2, pogled z juga. Foto Janez Dular (1988).

Kat. št.: 445

Najdišče: Pupeč.

Kraj: Korita.

TTN5: Žužemberk 20; GKY: 499036 – GKX: 80055.

Tip najdišča: gomilno grobišče (1 gomila).

Datacija: starejša železna doba.

Opis

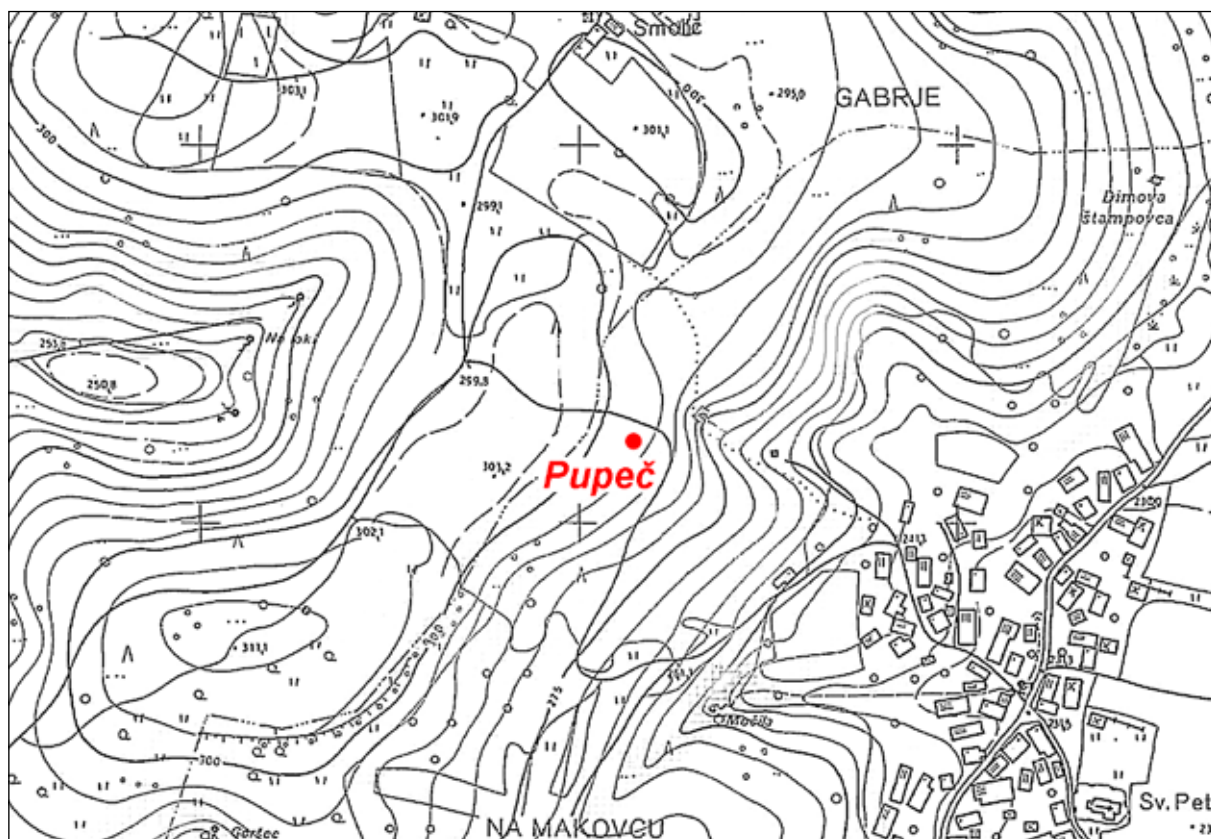
Na gozdnatem pobočju zahodno od Korit je tik nad grapo, kjer izvira studenec Pupeč ploska gomila (sl. 445/1). V premeru meri 11 m, visoka pa je 1 m.

Potek raziskav

Gomila je bila dokumentirana pri terenskem pregledu leta 1988.

Literatura

Dular, Tecco Hvala 2007, 338.

Sl. 445/1: Pupeč nad Koriti; pozicija gomile (osnova: TTN5 © GURS). M. 1:5000.

Kat. št.: 446

Najdišče: Gabrje.

Kraj: Korita.

TTN5: Žužemberk 20; *GKY:* 499083 – *GKX:* 79757.

Tip najdišča: gomilno grobišče (5 gomil).

Datacija: starejša železna doba.

Opis

Na širokem gozdnatem grebenu, ki se postopoma dviga jugozahodno od Korit je raztresenih pet gomil, od katerih je ena dvomljiva (sl. 446/1, 446/2). Mere:

Gomila 1: premer 12 m, višina 1 m (sl. 446/3).

Gomila 2: premer 8 m, višina 1,5 m (sl. 446/4).

Gomila 3: premer 15 m, višina 2 m.

Gomila 4: premer 10 m, višina 1 m (gomila ima vkop) – (sl. 446/5).

Gomila 5: premer 10 m, višina 1 m (prekopana in dvomljiva).

Potek raziskav

Gomile severno od Cvingerja nad Koriti omenjata že Jernej Pečnik (*vir 1*) in Karl Dežman (*Deschmann 1888, 91*). Eno (najverjetneje št. 4) je novembra 1897 odprl Pečnik in v njej našel en grob, ki pa je bil brez pridatkov. Gomilo je v svojem popisu, ki ga je poslal na Dunaj označil s št. 25 (*vir 2*).

Arhivska vira

(*vir 1*) J. Pečnik, Beschreibung der Karte Rudolfswerth aus prähistorischer Zeit 1889, 95 (Arhiv RS, fond AS 965, Pečnik Jernej, fasc. 3).

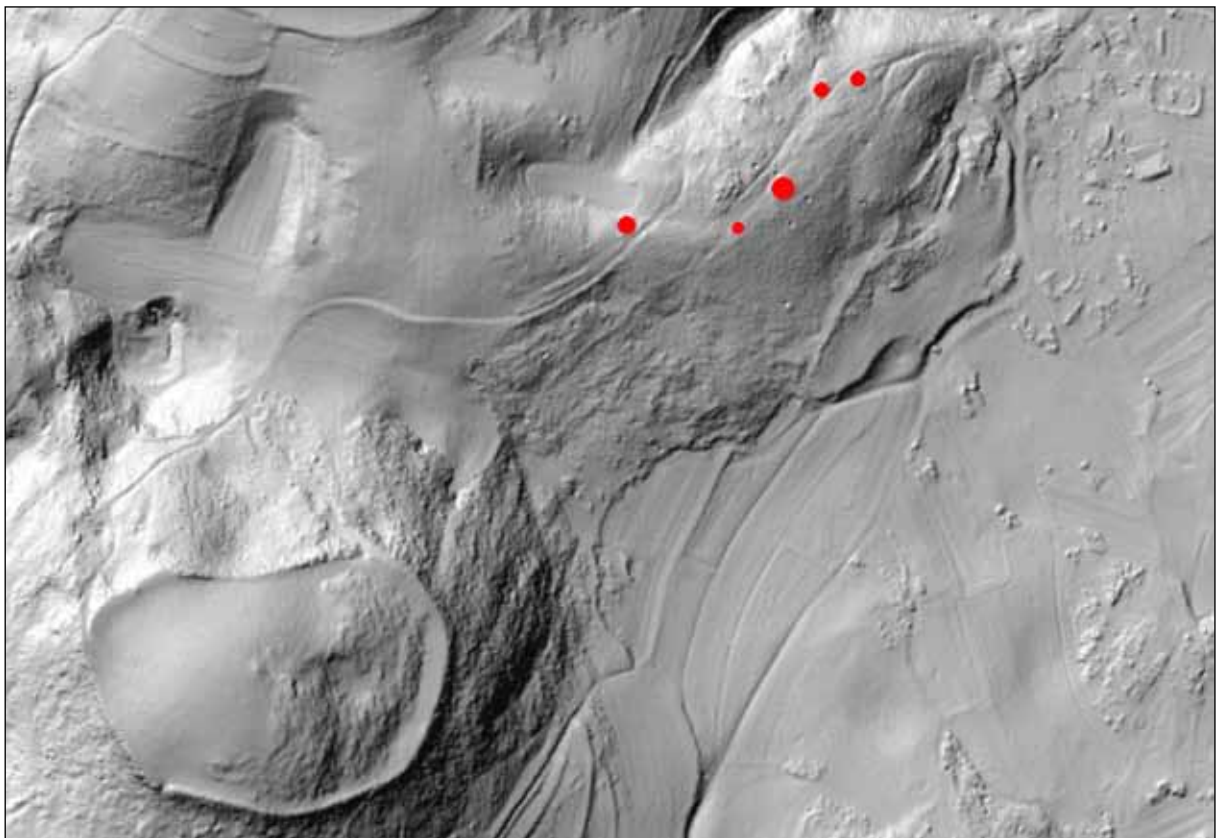
(*vir 2*) Pečnikovo pismo Szombathyju z dne 20. 12. 1897 (Fundaktenarchiv NHMW).

Literatura

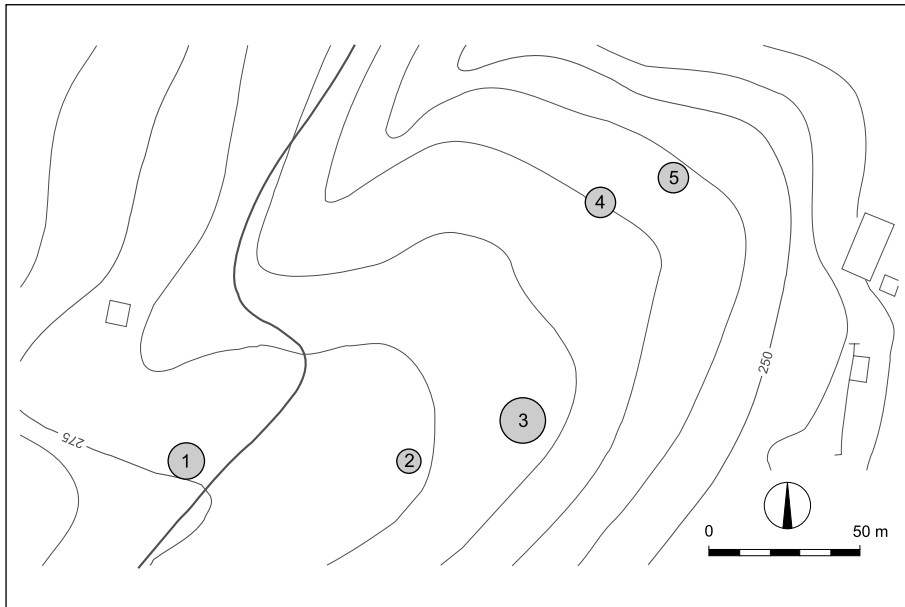
Deschmann 1888, 91.

Dular, Tecco Hvala 2007, 338.

Šašel 1975, Korita. – V: ANSL, 211.

Sl. 446/1: Gabrje nad Koriti; pozicija gomilnega grobišča v odnosu do naselja Cvinger nad Koriti (osnova: atlas okolja © ARSO). M. = 1:5000.

Sl. 446/2: Gabrje nad Koriti; tloris gomilnega grobišča (po Dular, Tecco Hvala 2007). M. = 1:2500.

Sl. 446/3: Gabrje nad Koriti; gomila 1 s severa. Foto Janez Dular (1988).

Sl. 446/4: Gabrje nad Koriti; gomila 2 z vzhoda. Foto Janez Dular (1988).

Sl. 446/5: Gabrje nad Koriti; gomila 4 s severa. Foto Janez Dular (1988).

Kat. št.: 447*Najdišče:* Cvinger.*Kraj:* Korita.*TTN5:* Žužemberk 20; *GKY:* 498736 – *GKX:* 79439.*Tip najdišča:* utrjeno naselje.*Datacija:* starejša železna doba, mlajša železna doba.*Opis*

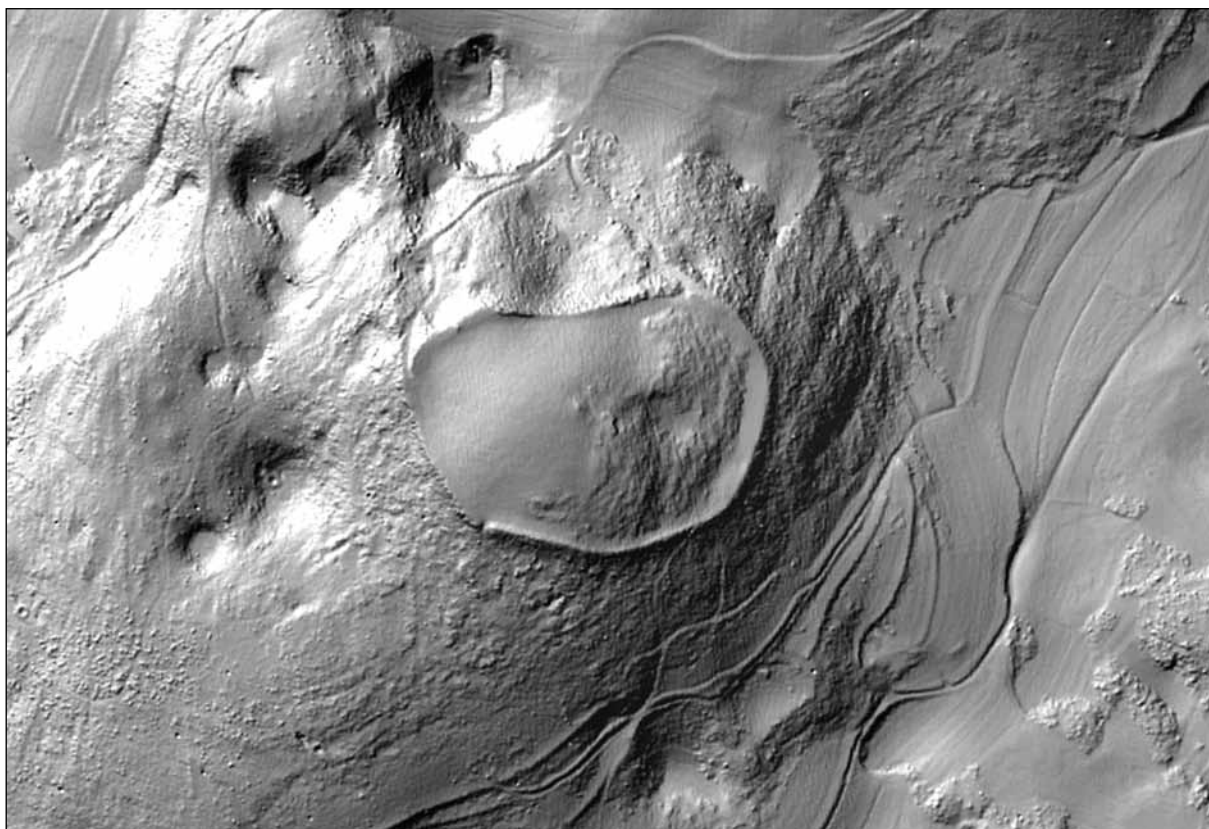
Naselje leži na skrajnem južnem vrhu razpotegnjenega kopastega hriba jugozahodno od Korit (*sl. 447/1*). Njegov položaj odlično obvladuje prostrano Dobrniško polje, ki je kar s treh strani obdano z razmeroma visokimi hribi. Povezava s Temeniško dolino poteka preko strme Grmade, proti Globodolskemu polju in še bolj proti vzhodu ležeči dolini Temenice pri Mirni peči pa vodi pot preko prevala pri Jordankalu. Najlažja je komunikacija z dolino reke Krke. Ta je dosegljiva po sicer zelo razgibanem kraškem terenu, ki pa nima nobene višinske prepreke.

Obod naselja je sklenjen in večidel ohranjen kot okop (*sl. 447/2*). Zelo lep je zlasti na zahodni strani Cvingerja, kjer mu je mogoče slediti v dolžini več kot 200 m (*sl. 447/3*). Na ostalih predelih se okop pojavlja v krajših odsekih (do 70 m), vmes pa je obod ohranjen kot rob terase, pod katerim je zelo strma ježa (*sl. 447/4*).

Vhoda v naselje sta bila dva. Prvi je na severovzhodu, kjer pripelje na Cvinger sedanja pot. Ker je dobro ohranjen, o obstoju vrat na tem mestu ne kaže dvomiti (*sl. 447/5*). Bolj vprašljiv je izstop proti jugu, torej v smeri nekropole pri vasi Dobrava. Tu je sicer v okopu jasna vrzel, ki pa je morda nastala zaradi tamkajšnjega kolovoza. Jasen odgovor na vprašanje, kako je izgledal, bi dal le načrten izkop.

V notranjosti se teren postopoma dviga proti najvišjemu predelu naselja v več terasah, ki so najverjetneje nastale zaradi obdelovanja tal (*sl. 447/6*). Teraso so številne zlasti na severnem in vzhodnem pobočju Cvingerja in so prilagojene naravni oblikovanosti hriba. Prostor za ježo na vzhodni strani Cvingerja je prostran. Za robom se namreč širi skoraj ravna terasa, na kateri je bila nekoč njiva, sedaj pa je tu travnik. Zelo lepa, vendar nekoliko ožja terasa se vleče tudi za okopom na južni in zahodni strani naselja. Površinske najdbe (keramika, žindra) so številne. Največ jih je na terasah za okopom, pojavljajo pa se tudi v krtinah na najvišjem predelu naselja.

K naselju sodi več nekropol (*sl. 447/7*). Največja (Gomile pri Dobravi; kat. št. 448) leži južno od Cvingerja in šteje dvainpetdeset gomil. Ostala grobišča so manjša: Kopichek pri Dobravi (kat. št. 448A), Gomila pri Zagorici (kat. št. 444), Gabrje nad Koriti (kat. št. 446), Pupeč nad Koriti (kat. št. 445) in Koželjeva hosta pri Revi (kat. št. 442).

Sl. 447/1: Cvinger nad Koriti; pozicija naselja (vir: atlas okolja © ARSO). M. = 1:5000.

Potek raziskav

Cvinger nad Koriti naj bi že leta 1876 obhodil Alfons Müllner in na več mestih našel ostanke železove žindre. Podatek je objavil tri desetletja kasneje v svojem delu o zgodovini kranjskega železarstva (sl. 447/8) – (Müllner 1909, 73). Leta 1885 si je na enem svojih rekognosciranj naselje ogledal tudi Jernej Pečnik (*vir 1*). V svojem opisu omenja vse bistvene značilnosti naselja: okop, mesta, kjer naj bi stale hiše, oba vhoda, površinske najdbe in kovaške ostanke, iz česar je sklepal, da se je tu odvijala tudi železarska dejavnost (*vir 2*). Kasnejše objave te ugotovitve v glavnem le povzemajo (Pečnik 1894a, 7; Rutar 1899a, 48; Pečnik 1904, 33). Prvo natančnejšo skico tlorisa naselja je priobčil O.-H. Frey (Frey 1968–1969, 19).

Leta 1990 je ekipa inštituta za arheologijo v okviru projekta *Utrjena prazgodovinska naselja na Dolenjskem* na severnem obodu Cvingerja izkopala sondo. Dokumentirana so bila tri obzidja: dve iz starejše železne dobe in tretje iz poznolatenskega obdobja (sl. 447/9, 447/10). Za obzidji so bili odkriti ostanki hiš (Dular et al. 1995, 103 ss).

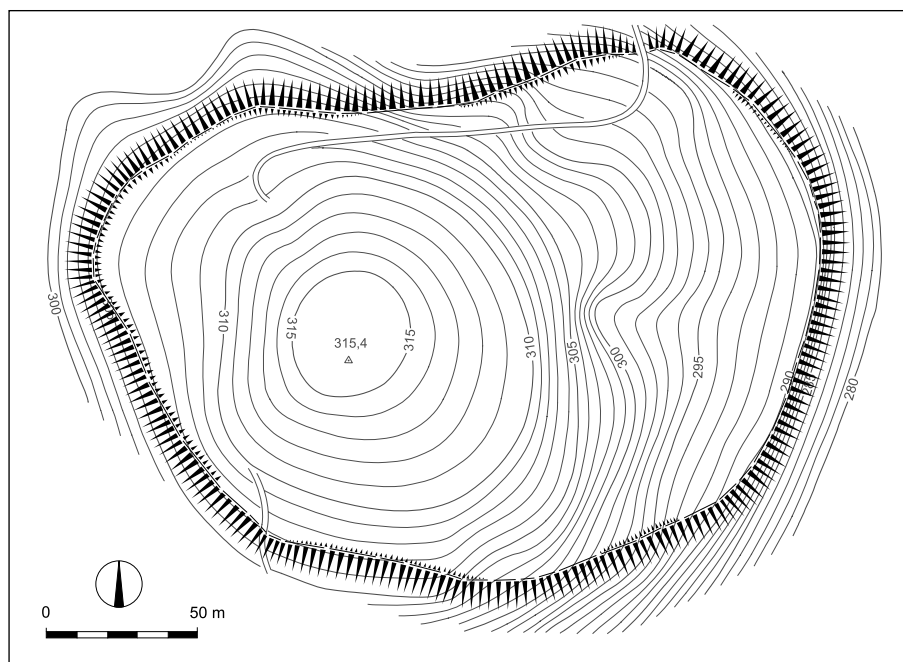
Leta 2006 je lastnik zemljišča brez vednosti spomeniškovarstvene službe s strojem zravnal dobršen del okopa na zahodnem koncu naselja in s tem poškodoval enega najlepših gradišč, kar jih poznamo na Dolenjskem (Križ 2007a, 97).

Arhivska vira

- (*vir 1*) Pečnikovo pismo Dežmanu z dne 9. 8. 1885 (Arhiv RS, fond AS 854, Dežman Karl, fasc. 3).
 (*vir 2*) J. Pečnik, Beschreibung der Karte Rudolfswerth aus prähistorischer Zeit 1889, 93 (Arhiv RS, fond AS 965, Pečnik Jernej, fasc. 3).

Literatura

- Dular et al. 1995, 103 ss.
 Dular, Tecco Hvala 2007, 338 in 340, sl. 261.
 Frey 1968–1969, 19.
 Križ 2007a, 97.
 Müllner 1909, 73.
 Pečnik 1894a, 7.
 Pečnik 1904, 33.
 Rutar 1899a, 48.
 Šašel 1975, Korita. – V: ANSL, 211.

Sl. 447/2: Cvinger nad Koriti; tloris naselja (po Dular, Tecco Hvala 2007). M. = 1:2500.

Sl. 447/3: Cvinger nad Koriti; okop na zahodni strani naselja. Foto Janez Dular (1989).

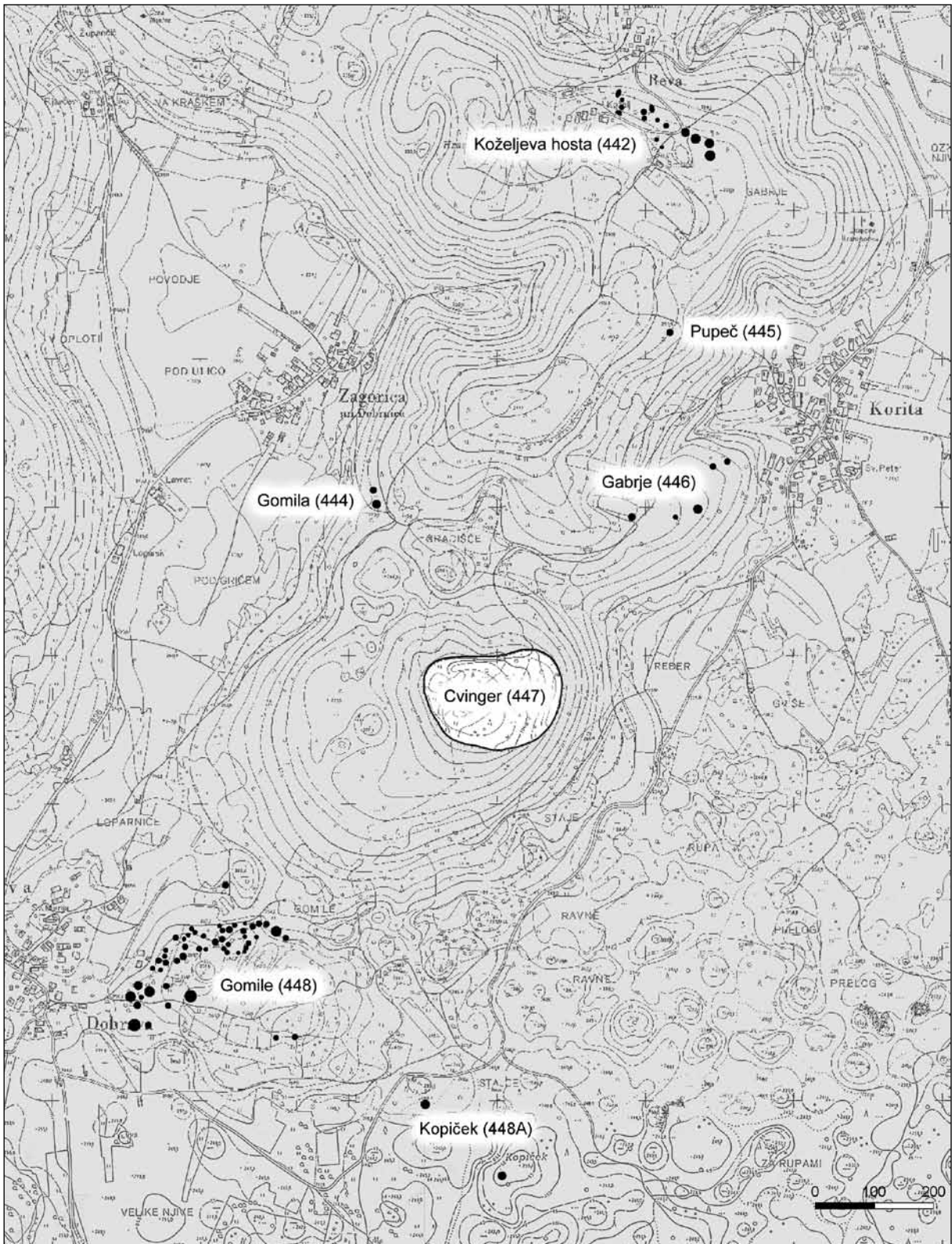
Sl. 447/4: Cvinger nad Koriti; rob terase na vzhodni strani naselja. Foto Janez Dular (1989).

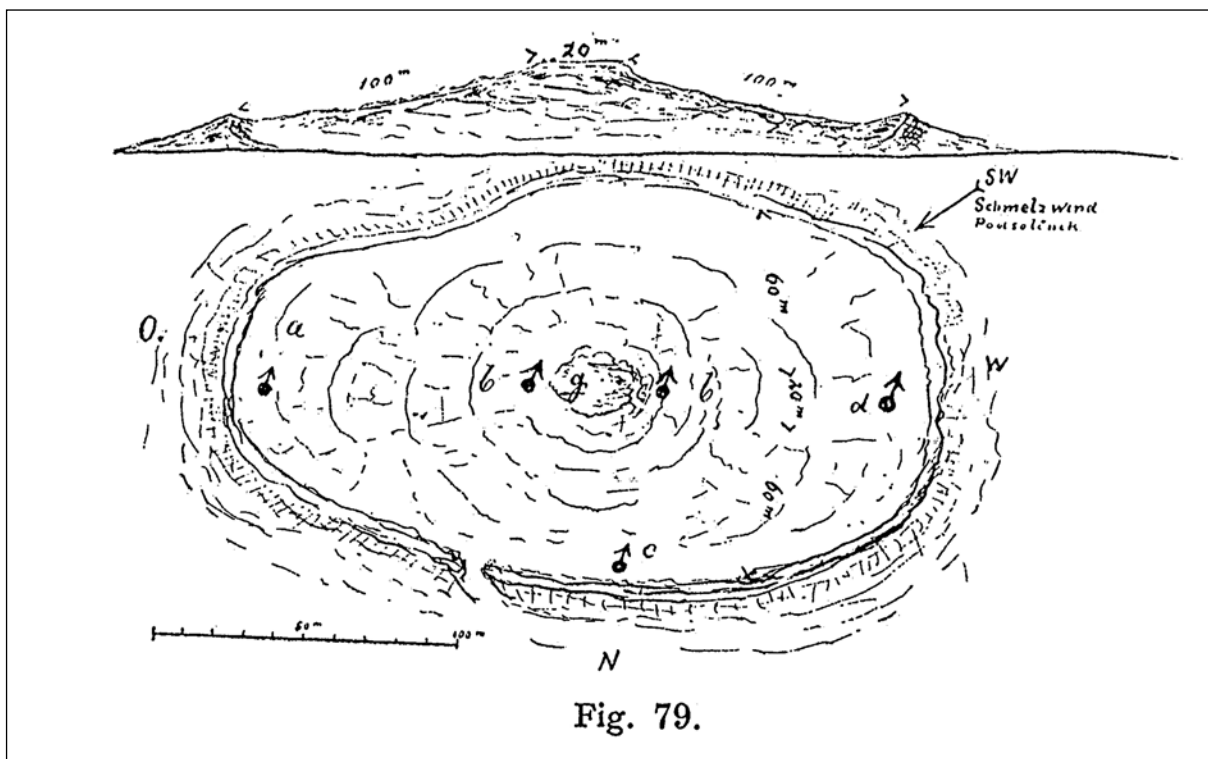
Sl. 447/5: Cvinger nad Koriti; severni vhod v naselje. Foto Janez Dular (1989).

Sl. 447/6: Cvinger nad Koriti; ortofoto posnetek naselja (vir: atlas okolja © ARSO). M. = 1:2500.

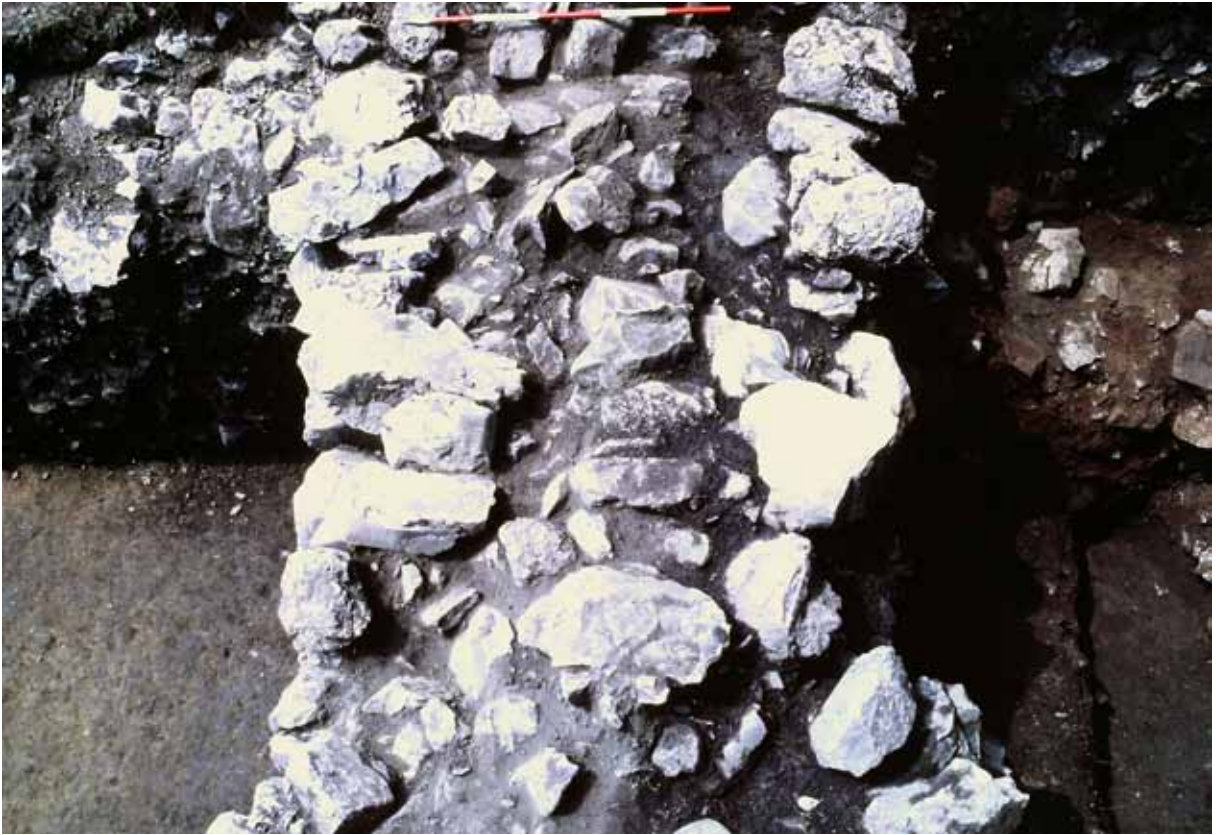
Sl. 447/7: Situacijski načrt najdišč v okolici Cvingerja nad Koriti (dopolnjeno po Dular, Tecco Hvala 2007). M. = 1:10000.

Sl. 447/8: Müllnerjeva skica Cvingerja nad Koriti z vrisanimi znaki, kjer je našel železovo žlindro (po Müllner 1909).

Sl. 447/9: Cvinger nad Koriti; sonda 1, halštatski zid 1 z režo za vodoravno leseno vezno bruno. Foto Janez Dular (1990).

Sl. 447/10: Cvinger nad Koriti; sonda 1, latenski zid. Foto Janez Dular (1990).

Kat. št.: 448*Najdišče:* Gomile.*Kraj:* Dobrava.*TTN5:* Žužemberk 20, Žužemberk 30; *GKY:* 498300 – *GKX:* 79000.*Tip najdišča:* gomilno grobišče (52 gomil).*Datacija:* starejša železna doba, mlajša železna doba.*Opis*

Gomilna nekropola leži v gozdu in na travniku (prej njivi) vzhodno od zadnjih hiš v vasi Dobrava. Svet, na katerem so gomile, je zelo razgiban in zakrasel, skoraj po celi površini preprečen z naravnimi skalami, zato je bilo ugotavljanje posameznih gomil skrajni težavno (*sl. 448/1*). Indentificiranje je oteževalo tudi dejstvo, da premetana zemlja po izkopavanjih ni bila vrnjena na prvotna mesta. Nekropola šteje 52 gomil, od katerih pa je nekaj dvomljivih (*sl. 448/2*). Mere:

Gomila 1: premer 20 m (razorana).

Gomila 2: premer 10 m (razorana).

Gomila 3: premer 12 m (razorana).

Gomila 4: premer 17 m (razorana).

Gomila 5: premer 14 m (razorana).

Gomila 6: premer 8 m (dvomljiva).

Gomila 7: premer 17 m (razorana).

Gomila 8: premer 10 m (razorana).

Gomila 9: premer 10 m (razorana).

Gomila 10: premer 20 m (prekopana).

Gomila 11: premer 8 m (razorana).

Gomila 12: premer 7 m (razorana).

Gomila 13: premer 10 m (razorana).

Gomila 14: premer 10 m (razorana).

Gomila 15: premer 8 m (razorana).

Gomila 16: premer 8 m (razorana).

Gomila 17: premer 10 m (sploščena).

Gomila 18: premer 12 m (sploščena).

Gomila 19: premer 10 m (sploščena).

Gomila 20: premer 10 m (razorana).

Gomila 21: premer 7 m (zravšana).

Gomila 22: premer 7 m (zravšana).

Gomila 23: premer 8 m (zravšana).

Gomila 24: premer 8 m (zravšana).

Gomila 25: premer 8 m (sploščena).

Gomila 26: premer 9 m (sploščena).

Gomila 27: premer 7 m.

Gomila 28: premer 11 m (sploščena).

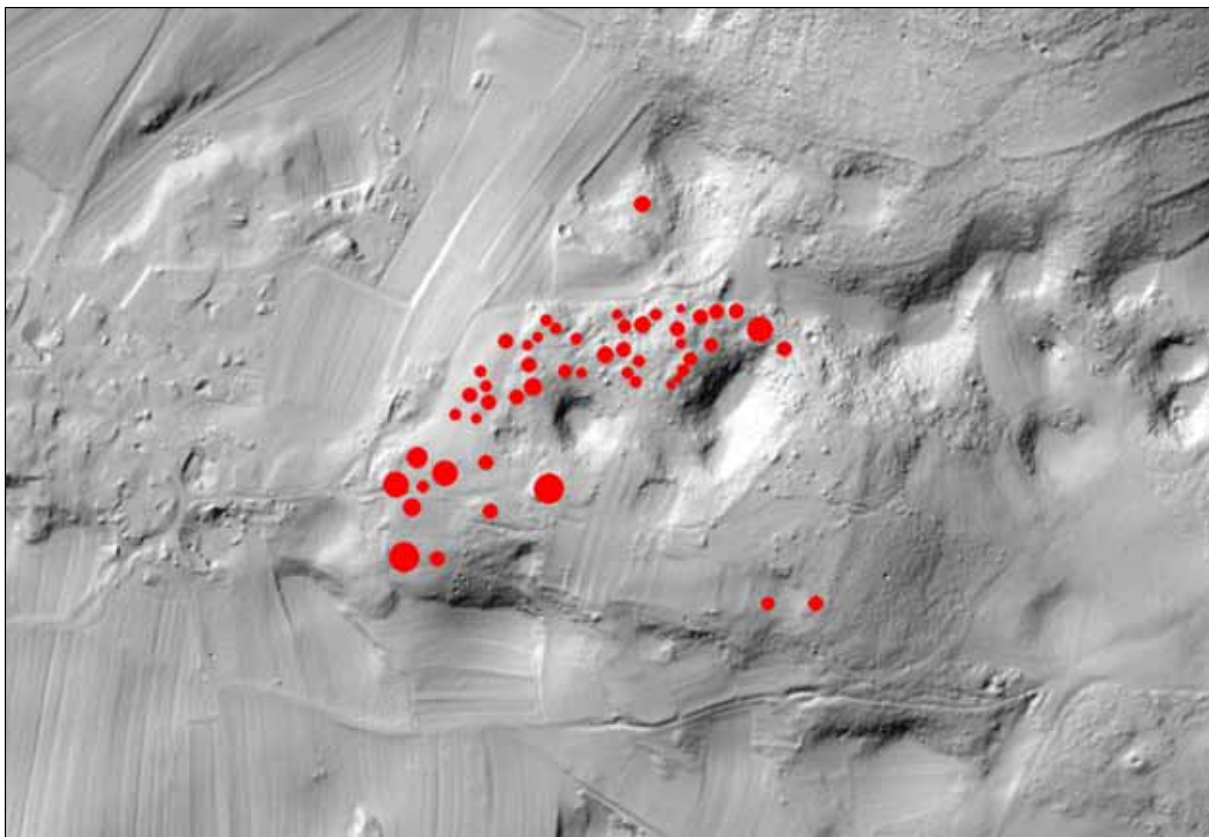
Gomila 29: premer 10 m (sploščena).

Gomila 30: premer 8 m (sploščena).

Gomila 31: premer 8 m.

Gomila 32: premer 8 m.

Gomila 33: premer 7 m (sploščena).

Sl. 448/1: Gomile pri Dobravi; pozicija gomilnega grobišča (osnova: atlas okolja © ARSO). M. = 1:5000.

- Gomila 34: premer 9 m (sploščena).
 Gomila 35: premer 11 m (gomila ima vkop).
 Gomila 36: premer 8 m (gomila ima vkop).
 Gomila 37: premer 6 m (prekopana).
 Gomila 38: premer 6 m (prekopana).
 Gomila 39: premer 8 m (prekopana).
 Gomila 40: premer 9 m (kopana).
 Gomila 41: premer 7 m.
 Gomila 42: premer 10 m (prekopana).
 Gomila 43: premer 6 m (dvomljiva).
 Gomila 44: premer 10 m (gomila ima vkop).
 Gomila 45: premer 10 m (prekopana).
 Gomila 46: premer 10 m (prekopana).
 Gomila 47: premer 17 m (prekopana).
 Gomila 48: premer 10 m (prekopana).
 Gomila 49: premer 7 m (prekopana).
 Gomila 50: premer 11 m (v sredini je prekopana).
 Gomila 51: premer 9 m (dvomljiva).
 Gomila 52: premer 10 m (dvomljiva).

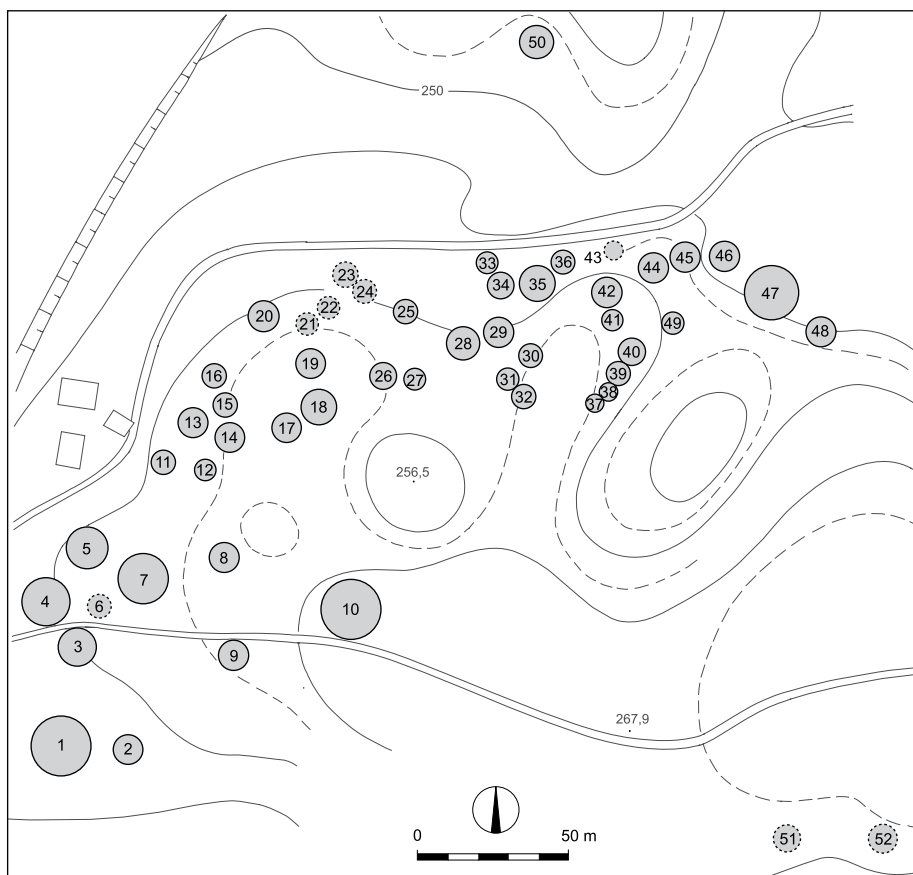
Potek raziskav

Vse gomile v gozdu imajo bolj ali manj vidne sledi kopanja, tiste na travniku pa so razorane. Zemlja iz gomil

21–24 je bila po končanih raziskavah razvožena, zato je ostal na tem mestu le zravnano plato.

O tem, kdaj je bila nekropola odkrita, si viri niso enotni. Tako navaja Dežman leto 1888 (*Deschmann 1888, 91*), medtem ko so na katastrski skici nekropole, ki jo v svojem arhivu hrani dunajski Naravoslovni muzej, na štirih gomilah oznake 84, kar bi lahko pomenilo, da so bile raziskane leta 1884 (*sl. 448/3*). To letnico omenja v pismu Szombathyju tudi Pečnik, kar pa se je izkazalo za napačno (*vir 4*). Iz Pečnikove korespondence z Dežmanom iz osemdesetih let je namreč jasno razvidno, da je nekropolo pri vasi Dobrava prvič obhobil marca 1885 in ob tej priliki naštel 31 gomil (*vir 1*). Maja, junija in avgusta jih je nekaj tudi prekopal, vendar pa sam pri delu večkrat ni bil navzoč, ampak je posel prepustil domačinom (*vir 2; vir 3*). Najdbe so prispele v Deželni muzej, objavila jih je Vida Stare (*Stare V. 1973b, 774 ss*).

V Dobravo se je ponovno vrnil marca 1897 (*vir 4*). Na eni od gomil je naredil poskusni izkop, nato pa se je aprila na stroške Prazgodovinske komisije dunajske Akademije znanosti, lotil obsežnih del, ki so s krajšimi presledki trajala vse do konca leta (*Andrian-Werburg 1898, [28] s; Pečnik 1898, 72; Mader 2018, 340 ss*). Sep-

Sl. 448/2: Gomile pri Dobravi; tloris gomilnega grobišča (po Dular, Tecco Hvala 2007). M. = 1:2500.

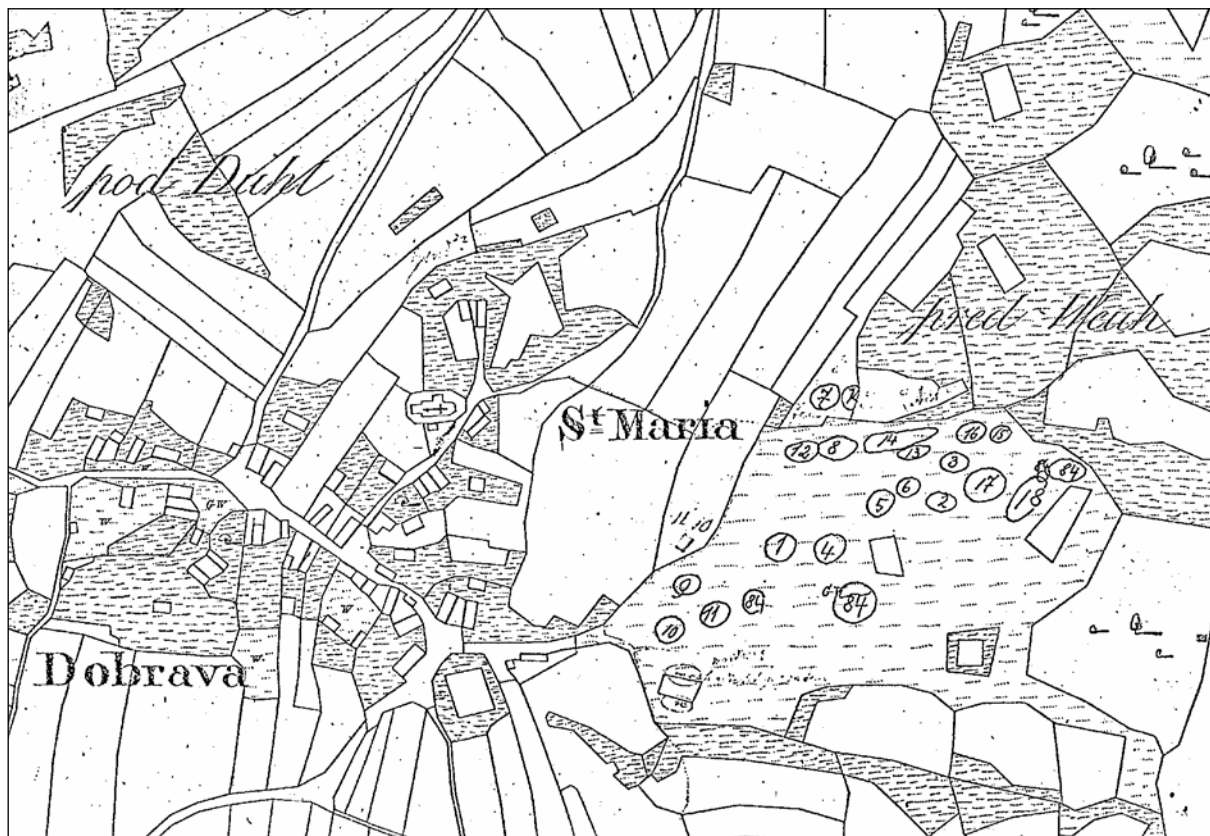
tembra si je najdišče ogledal tudi Simon Rutar in ob tej priliki je najverjetneje nastala katastrska skica grobišča, ki jo hrani dunajski muzej (*vir 5*). Na njej pa so, kot kaže, vrisane le do takrat prekopane gomile in ne cela nekropola (*sl. 448/3*). Pečnik je z raziskavami zaključil maja 1898. Na Gomilah pri Dobravi je skupaj raziskal 23 gomil (1–19, 21, 24, 27 in 28). Gradivo s seznamami je poslal v Naravoslovni muzej (*vir 6*). Objavil ga je Hermann Parzinger (*Parzinger 1988–1989, 529 ss*).

Leta 1897 se je pričel za grobišče pri Dobravi znova zanimati tudi Kranjski deželni muzej, ki mu je uspelo preko svojega posrednika Ignaca Kušljana zakupiti nekaj gomil (*vir 7; vir 8*). Štiri je julija in avgusta 1898 prekopal Ferdinand Schulz. V njegovem poročilu (*vir 9*) so označene s številkami 3–6, ker je gomile tekoče številčil glede na leto izkopa in ne po najdiščih (*sl. 448/5*). Najdbe hrani Narodni muzej v Ljubljani, kjer so bile tipološko inventarizirane z ostalim gradivom s tega najdišča. Objavila jih je Vida Stare (*Stare V. 1973b, 774 ss*).

Korelacije Rutarjeve skice z našim tlorisom grobišča zaradi velike gostote gomil ni mogoče zanesljivo izvesti (*prim. sl. 448/2 in 448/3*).

Arhivski viri

- (*vir 1*) Pečnikovo pismo Dežmanu z dne 17. 3. 1885 (Arhiv RS, fond AS 854, Dežman Karl, fasc. 3).
 (*vir 2*) Pečnikova pisma Dežmanu z dne 28. 5. 1885, 5. 6. 1885, 9. 8. 1885 in 29. 8. 1885 (Arhiv RS, fond AS 854, Dežman Karl, fasc. 3).
 (*vir 3*) J. Pečnik, Beschreibung der Karte Rudolfswerth aus prähistorischer Zeit 1889, 92 (Arhiv RS, fond AS 965, Pečnik Jernej, fasc. 3).
 (*vir 4*) Pečnikovo pismo Szombathyju z dne 18. 3. 1897 (Fundaktenarchiv NHMW).
 (*vir 5*) Pečnikovo pismo Szombathyju z dne 24. 9. 1897 (Fundaktenarchiv NHMW).
 (*vir 6*) Pečnikova pisma Szombathyju z dne 15. 4. 1897, 13. 8. 1897, 31. 8. 1897, 26. 9. 1897, 6. 11. 1897, 21. 11. 1897, 20. 12. 1897, 18. 5. 1898 (Fundaktenarchiv NHMW).
 (*vir 7*) I. Kušljan, Kupne pogodbe in pobotnice (23. 11. 1897) – (Arhiv RS, fond AS 950, Müllner Alfons, fasc. 1).
 (*vir 8*) I. Kušljan, Zapisnik in poslovna knjiga 1897–1923, zv. I, str. 10 (Arhiv AO NMS).

Sl. 448/3: Gomile pri Dobravi; Rutarjeva (?) skica grobišča iz leta 1897 (Fundaktenarchiv NHMW).

(*vir* 9) F. Schulz, Bericht über die prähistorischen Ausgrabungen in Unterkrain von 25. Juli bis 23. August 1898 (Arhiv NMS, 1898, br. št.).

Literatura

Andrian-Werburg 1898, [28] s.
Deschmann 1888, 91.

Dular, Tecco Hvala 2007, 338 in 340, sl. 262.
Mader 2018, 340 ss.
Parzinger 1988–1989, 529 ss.
Pečnik 1898, 72.
Pečnik 1904, 33.
Stare V. 1973b, 774 ss.
Šašel 1975, Korita. – V: *ANSL*, 210 s.

Sl. 448/4: Gomile pri Dobravi; prekopana gomila. Foto Janez Dular (1989).

Fig. 3 von Hügel 11 m. im Stufenmaße mit 270 cm Lauf

Fig. 4 von Hügel nur 9 m. im Stufenmaße mit 160 cm Lauf.

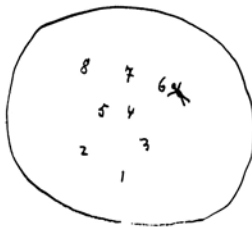

Fig. 5 von Hügel nur 26 m. hoch, 9 m breit
180 cm Lauf

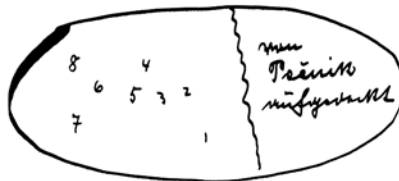

Fig. 6 von Hügel 16 m. im Stufenmaße, 2 m Lauf.

Sl. 448/5: Gomile pri Dobravi; Schulzeve skice tlorisov gomil, ki jih je prekopal leta 1898 (Arhiv NMS).

Kat. št.: 448A

Najdišče: Kopiček.

Kraj: Dobrava.

TTN5: Žužemberk 30; GKY: 498625 – GKX: 78742.

Tip najdišča: gomilno grobišče (2 gomili).

Datacija: starejša železna doba.

Opis

Jugovzhodno od glavne nekropole pri vasi Dobrava sta v gozdu dve načeti gomili (sl. 448A/1). Mere:

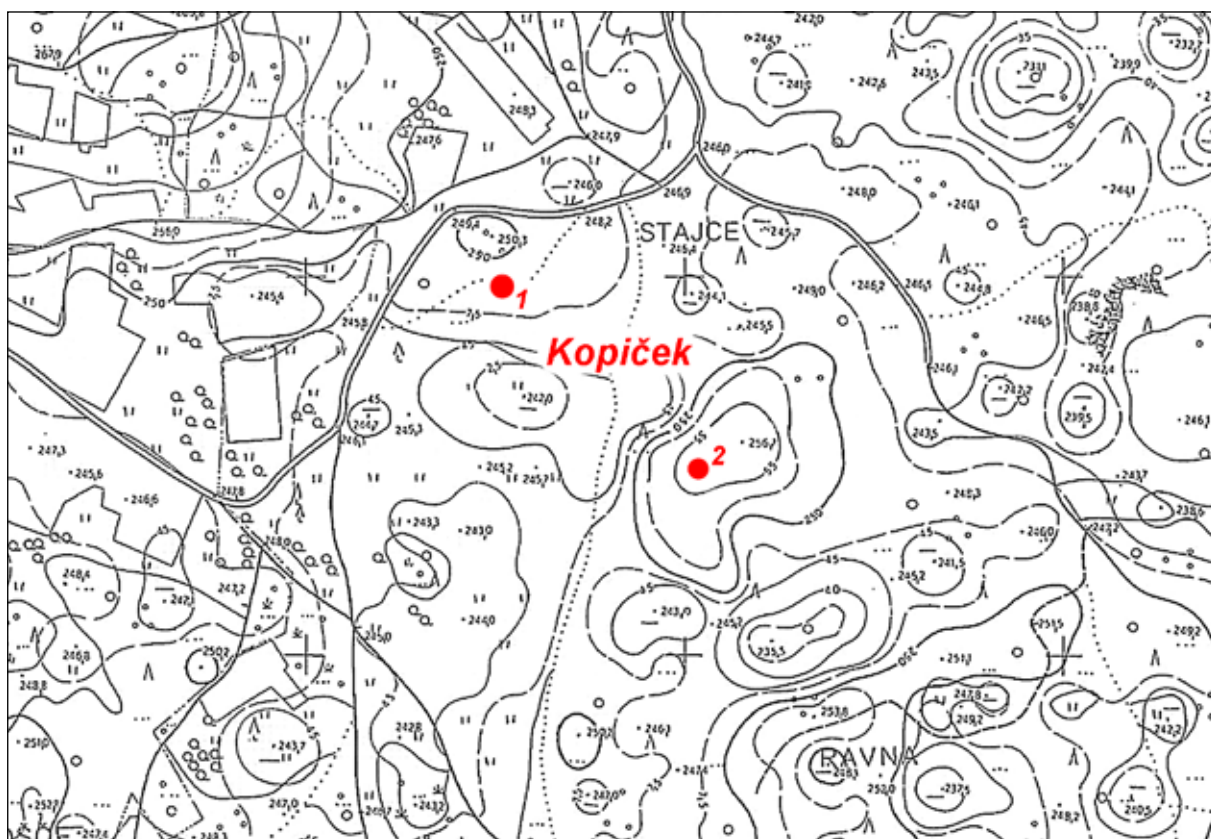
Gomila 1: premer 16 m (vkop na temenu).

Gomila 2 premer 14 m (vkop na temenu).

Potek raziskav

Gomili sta bili prepoznani na lidarskem posnetku.

Kdo ju je našel, ni znano.

Sl. 448A/1: Kopiček pri Dobravi; poziciji gomil (osnova: TTN5 © GURS). M. 1:5000.

Kat. št.: 449

Najdišče: Gomilica.

Kraj: Zafara.

TTN5: Žužemberk 29; GKY: 496130 – GKX: 77025.

Tip najdišča: gomilno grobišče (1 gomila).

Datacija: starejša železna doba.

Opis

Severno od Zgornje Zafare (nekoč Vrh) je v gozdu na razmeroma ravnem svetu 10 m široka in približno 1 m visoka gomila (sl. 449/1). Na sredini ima vkop.

Potek raziskav

Gomilo (kot lastnik parcele se omenja Jožef Rus) je poleti 1898 prekopal Ferdinand Schulz za ljubljanski muzej, v njej pa je našel le posamezne črepinje in oglje (sl. 449/2) – (vir 1).

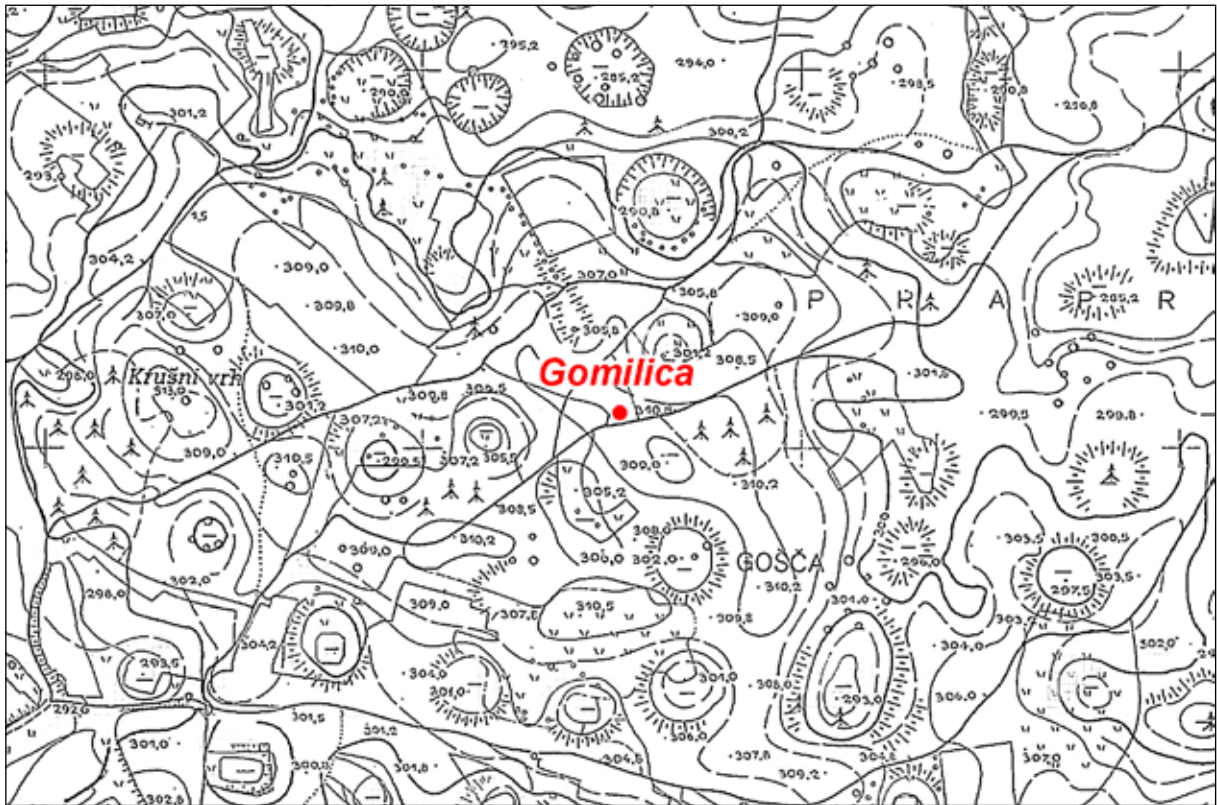
Arhivski vir

(vir 1) F. Schulz, Bericht über die prähistorischen Ausgrabungen in Unterkrain von 25. Juli bis 23. August 1898 (Arhiv NMS, 1898, br. št.).

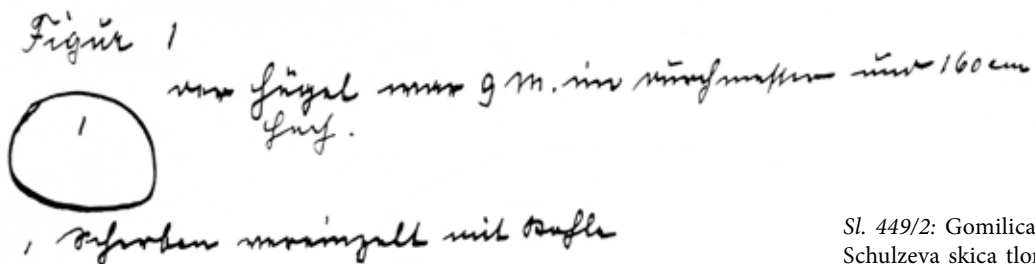
Literatura

Dular, Tecco Hvala 2007, 339.

Knez 1975, Zafara. – V: ANSL, 236.

Sl. 449/1: Gomilica pri Zafari; pozicija gomile (osnova: TTN5 © GURS). M. 1:5000.

Sl. 449/2: Gomilica pri Zafari; Schulzeva skica tlorisa gomile, ki jo je prekopal leta 1898 (Arhiv NMS).

Kat. št.: 450

Najdišče: Kopica.

Kraj: Trebča vas.

TTN5: Žužemberk 29; GKY: 496682 – GKX: 76313.

Tip najdišča: gomilno grobišče (1 gomila).

Datacija: starejša železna doba.

Opis

Na vrhu kopastega hriba (333 m), ki se dviga severozahodno od Trebče vasi, je v gozdu velika gomila (sl. 450/1). Premer 16 m, višina do 2,5 m. Gomila ima v sredini velik vkop.

Potek raziskav

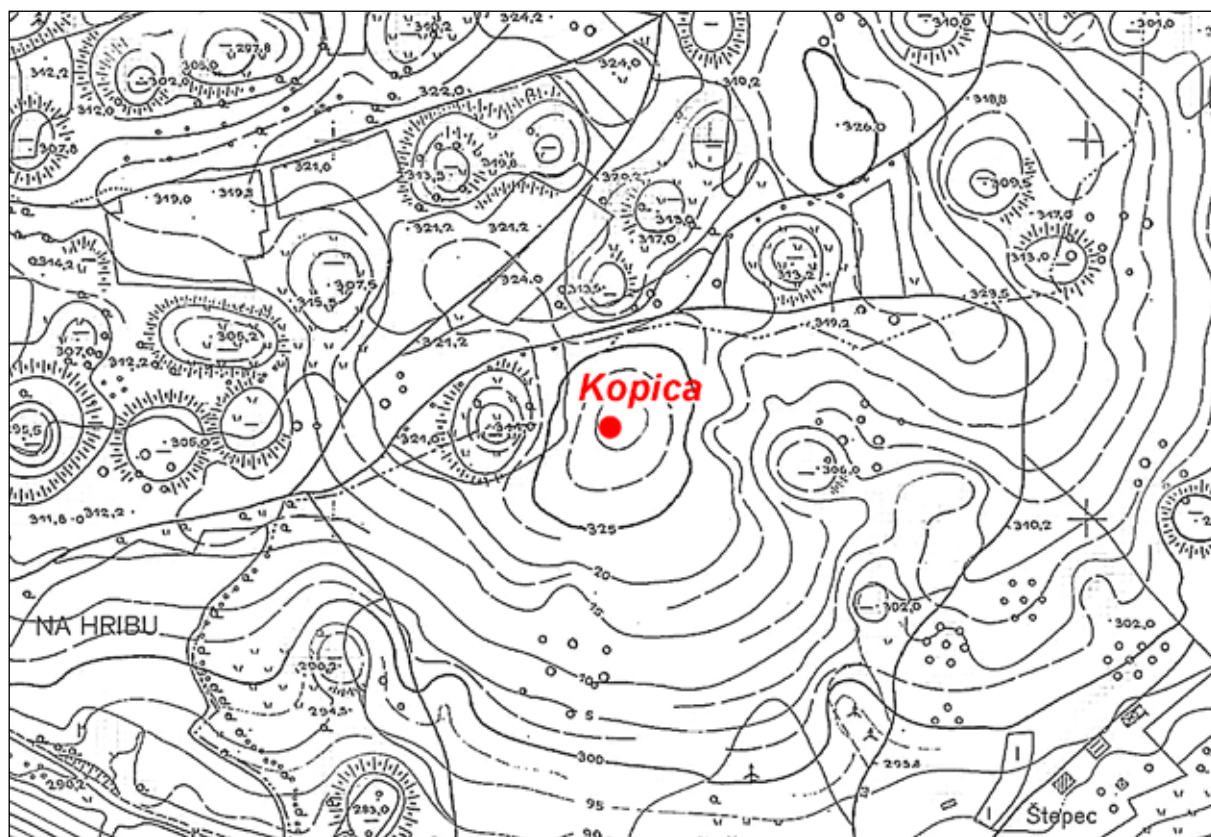
Gomilo (kot lastnik se omenja Miha Muren) je poleti 1889 prekopal Ferdinand Schulz. V njej je našel črepinje in oglje, zanimiva pa je bila tudi njena konstrukcija, saj je naletel na kamnit venec, ki je bil visok 1 m in debel 60 cm. V premeru je meril 5 m (sl. 450/2) – (vir 1).

Arhivski vir

(vir 1) F. Schulz, Bericht über die prähistorischen Ausgrabungen in Unterkrain von 25. Juli bis 23. August 1898 (Arhiv NMS, 1898, br. št.).

Literatura

Dular, Tecco Hvala 2007, 339.

Sl. 450/1: Kopicca pri Trebči vasi; pozicija gomile (osnova: TTN5 © GURS). M. 1:5000.

Figur 2 von Hügel nur 10 m im Durchmesser
mit 170 cm tief

Sl. 450/2: Kopicca pri Trebči vasi; Schulzeva skica tlorisa in profila gomile, ki jo je prekopal leta 1898 (Arhiv NMS).

Kat. št.: 451

Najdišče: –

Kraj: Mačkovec pri Dvoru.

TTN5: Žužemberk 39; *GKY:* 497537 – *GKX:* 74677.

Tip najdišča: posamična najdba.

Datacija: starejša železna doba.

Opis

V okolici Mačkovca pri Dvoru (*sl. 451/1*) je bila najdena bronasta halštatska zapestnica. Točno mesto najdbe ni znano (*Breščak 1985b, 205*).

Literatura

Breščak 1985b, 205.

Dular, Tecco Hvala 2007, 341.

Sl. 451/1: Mačkovec pri Dvoru; središče naselja (vir: atlas okolja © ARSO). M. = 1:5000.

Kat. št.: 452

Najdišče: Preloge.

Kraj: Mačkovec pri Dvoru.

TTN5: Žužemberk 40; **GKY:** 497874 – **GKX:** 74409.

Tip najdišča: gomilno grobišče? (3 gomile).

Datacija: neopredeljeno.

Gomila 1: premer 10 m.

Gomila 2: premer 10 m.

Gomila 3: premer 10 m.

Potek raziskav

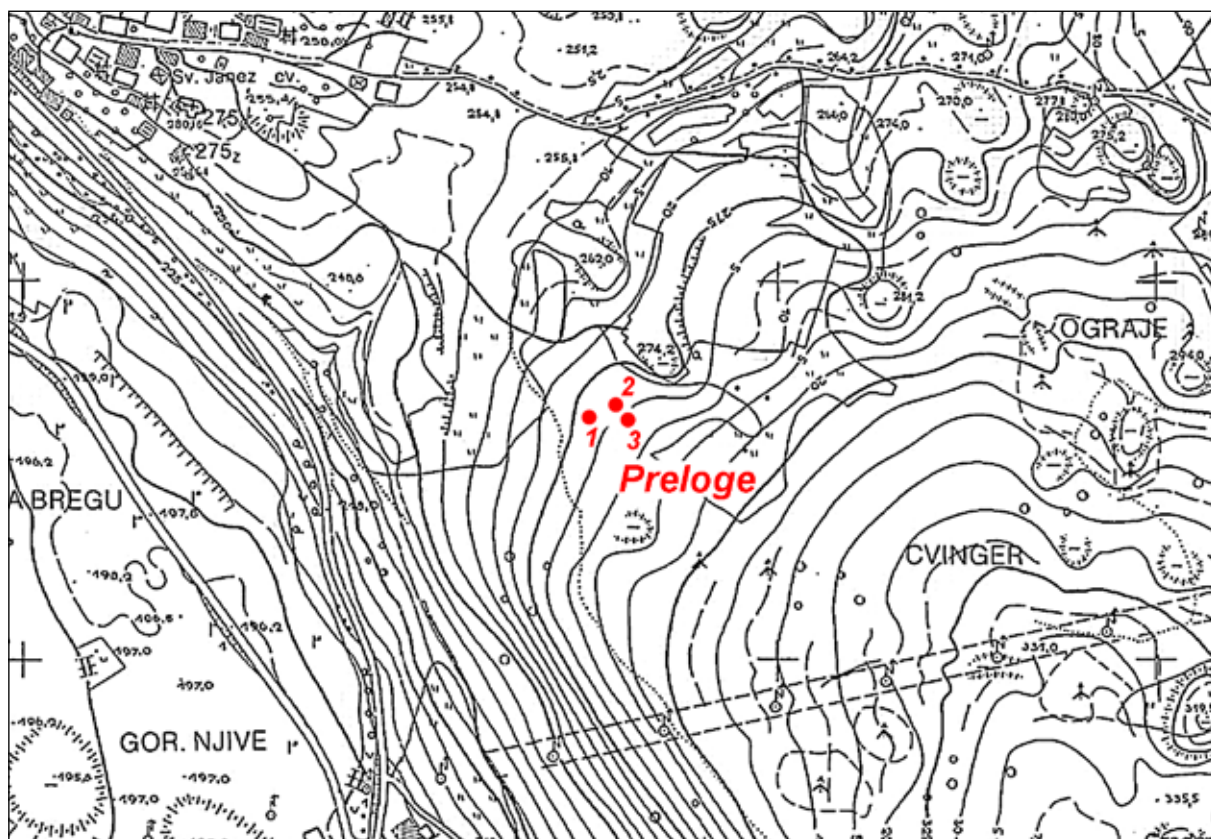
Gomile so bile dokumentirane pri terenskem pregledu leta 1989.

Opis

Na severnem pobočju Gradca so v listnatem gozdu tri domnevne gomile. Ker leže na pobočju, kjer je svet precej razgiban, gre morda tudi za naravne tvorbe (*sl. 452/1*). Mere:

Literatura

Dular, Tecco Hvala 2007, 341.

Sl. 452/1: Preloge pri Mačkovcu pri Dvoru; pozicije gomil (osnova: TTN5 © GURS). M. 1:5000.

Kat. št.: 453*Najdišče:* Gradec.*Kraj:* Vinkov Vrh.*TTN5:* Žužemberk 40; *GKY:* 498251 – *GKX:* 74101.*Tip najdišča:* utrjeno naselje.*Datacija:* starejša železna doba, mlajša železna doba.*Opis*

Severozahodno od Vinkovega Vrha, ki leži na prostori terasi na levem bregu Krke, se dviga kopast hrib Gradec (*sl. 453/1*). Na njegovi južni strani so njive, vinogradi in travniki, vrh in severna polovica pa sta porasla z gozdom. Dostop na Gradec je najlažji z jugovzhoda, kjer pripelje nanj slaba gozdna pot. Severna in vzhodna pobočja so bolj strma in preprejena s številnimi kraškimi vrtačami.

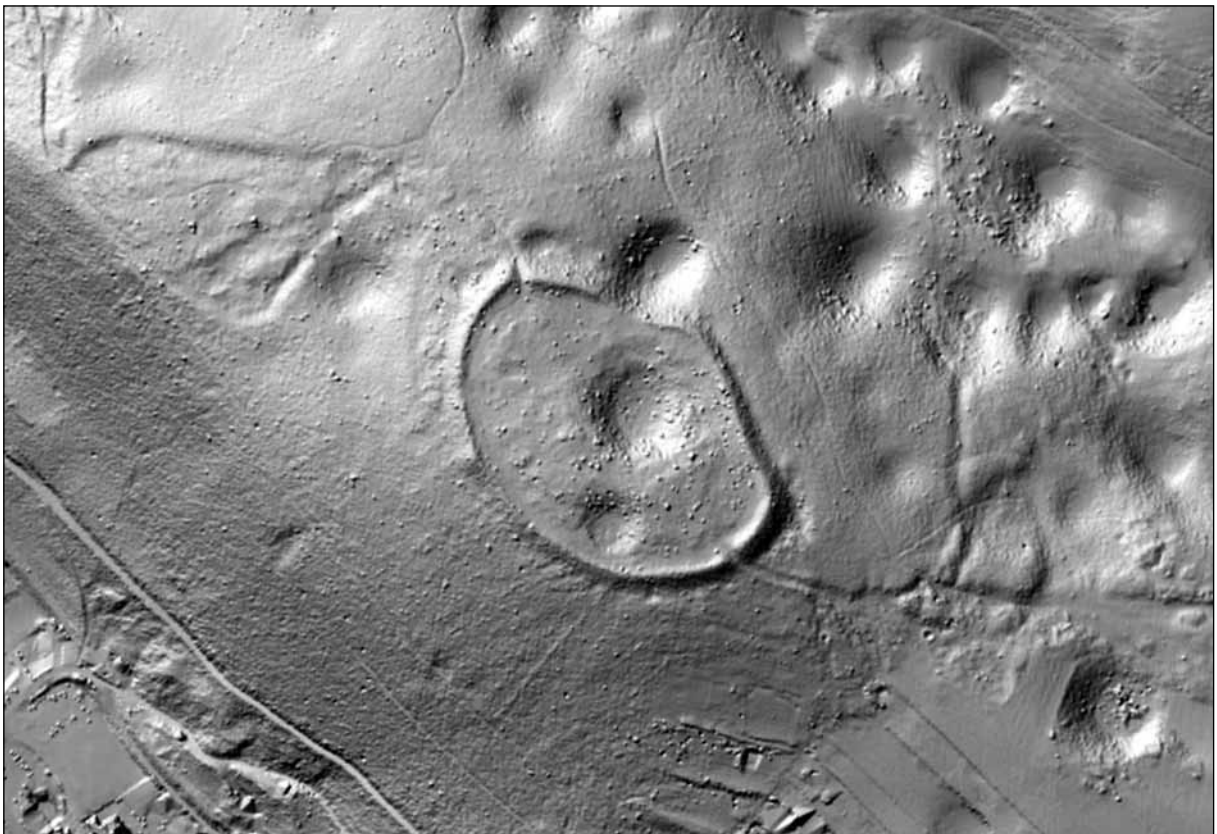
Naselje na Gradcu ima ovalno obliko in je eno redkih, ki je skoraj v celem obsegu obdano z okopom (*sl. 453/2*). Le-ta se je lepo ohranil zlasti ob jugovzhodnem vhodu, kjer so nasipi z zunanje strani še vedno visoki do 5 m, medtem ko dosežejo v notranjosti do 2 m višine. Na drugih predelih okop ni tako visok, čeprav je vseskozi zelo lep (*sl. 453/3*). Na severovzhodni strani

naselja, kjer se je obod naslonil na rob globoke vrtače (njena strmina je bila učinkovito vključena v obrambni sistem), okop za kratek čas preide v ježo. Toda tudi tu se v nadaljevanju proti zahodu že čez slabih 15 metrov zopet pojavi kamnit nasip.

Naselje je imelo dvoje vrat. Prva so bila na severozahodu in so običajne oblike. Oba kraka nasipa se polkrožno zaključita in spustita do ravnine dovozne poti (*sl. 453/4*). Zanimivejši pa je vhod na jugovzhodu. Tu sta se namreč na zunanji strani naselja pred vhodom ohranila dva manjša paralelna nasipa, ki v dolžini dvajsetih metrov, z obeh strani obrobujata dovozno pot. S tem je bil, kot kaže, vhod še dodatno oblikovan. Tudi ta dva nasipa sta, podobno kot glavni okop, grajena iz kamnitih lomljencev.

Notranjost naselja je prostrana. Po sredini se vleče ploščat greben, v katerega se s severa in juga zajedata dve večji kraški vrtači. Za obzidjem se zlasti na zahodni strani naselja širi razmeroma raven prostor, ki je bil zelo primeren za poselitev. V krtinah je moč najti koščke prazgodovinske keramike in prežganega ilovnatga ometa.

Grobišči, ki sta pripadali naselju, sta znani dve. Glavna nekropola (Gomile pri Vinkovem Vrhju – kat.

Sl. 453/1: Gradec pri Vinkovem Vrhju; pozicija naselja (vir: atlas okolja © ARSO). M. = 1:5000.

št. 454) leži na manjši ravnici jugovzhodno od naselja in šteje 28 gomil (*sl. 453/5*). Tri domnevne gomile so tudi v Prelogah pri Mačkovcu (kat. št. 452) na severozahodni strani Gradca. Jugovzhodno od naselja se širi tudi železarski kompleks, ki pa še ni bil podrobneje raziskovan (glej kat. št. 453A).

Severozahodno od Gradca je na lidarskem posnetku vidna struktura trikotne oblike s stranicami 180 x 165 x 120 m (glej *sl. 453/1*). Gre za razvlečen okop oziroma širok jarek, katerega starost in morebitno povezanost z naseljem bi pokazale zgolj bodoče raziskave.

Potek raziskav

Naselje je poznal že Jernej Pečnik (*vir 1*; *vir 2*; *Pečnik 1904*, 34). Kot kaže, je na Gradcu tudi zakopal, saj piše, da je v globini dveh metrov našel črepinje, živalske kosti, vretenca za prejo in zlasti železovo žlindro (*Pečnik 1892b*, 692).

Leta 1993 je ekipa Inštituta za arheologijo ZRC SA-ZU v okviru projekta *Utrjena prazgodovinska naselja na Dolenjskem* naselje sondirala (*Dular et al. 1995*, 110 ss).

Ugotovljeni sta bili dve obzidji, prvo iz starohalštatskega in drugo iz mladohalštatskega obdobja (*sl. 453/6*, *453/7*). Za obzidjema sta stali hiši. Bolje ohranjene so bile ostaline mlajše hiše, saj je bil odkrit kamnit tlak, ostanek ognjišča in ob njem skoraj cel lonec (*sl. 453/8*). Zanimiva je bila tudi v skalo vsekana shrambena jama (*sl. 453/9*). Keramične najdbe potrjujejo obljudenost Gradca tudi v mlajši železni dobi.

Arhivska vira

(*vir 1*) Pečnikovo pismo Dežmanu z dne 17. 3. 1885 (Arhiv RS, fond AS 854, Dežman Karl, fasc. 3).

(*vir 2*) J. Pečnik, Beschreibung der Karte Rudolfswerth aus prähistorischer Zeit 1889, 97–99 (Arhiv RS, fond AS 965, Pečnik Jernej, fasc. 3).

Literatura

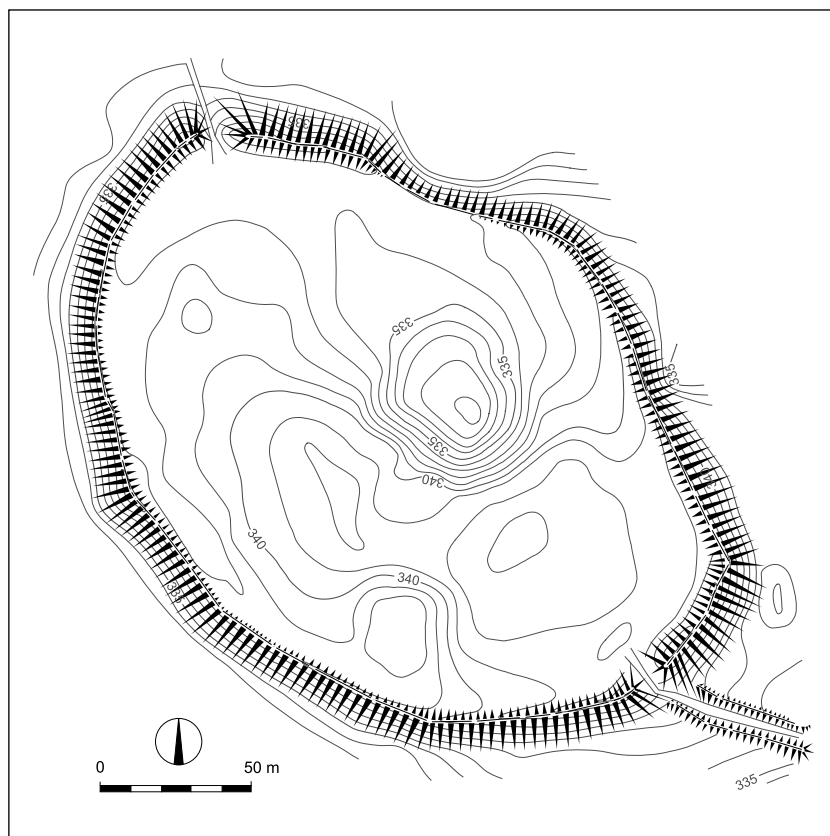
Dular et al. 1995, 110 ss.

Dular, Tecco Hvala 2007, 341, sl. 263.

Pečnik 1892b, 692.

Pečnik 1904, 34.

Petru 1975, Vinkov vrh. – V: ANSL, 213.

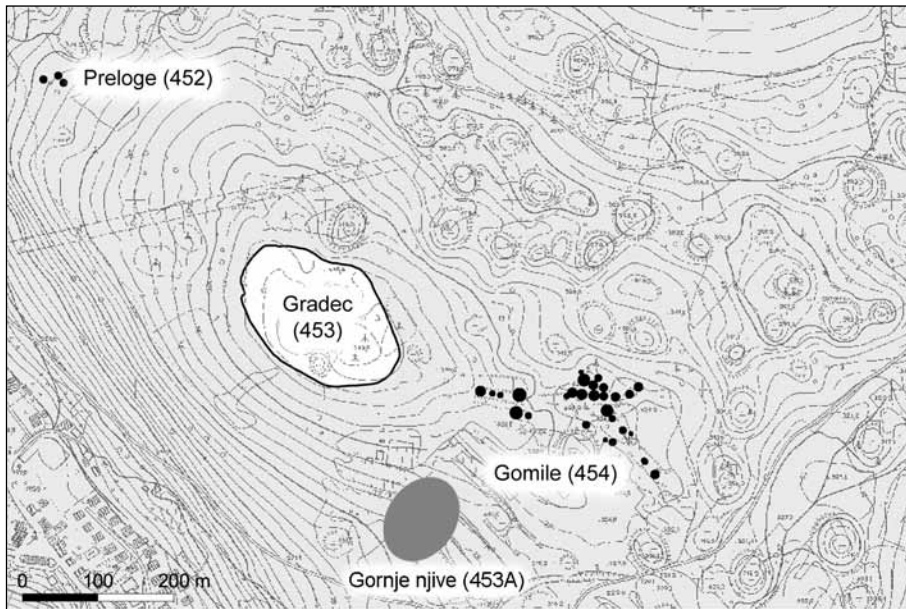
Sl. 453/2: Gradec pri Vinkovem Vrh; tloris naselja (po Dular, Tecco Hvala 2007). M. = 1:2500.

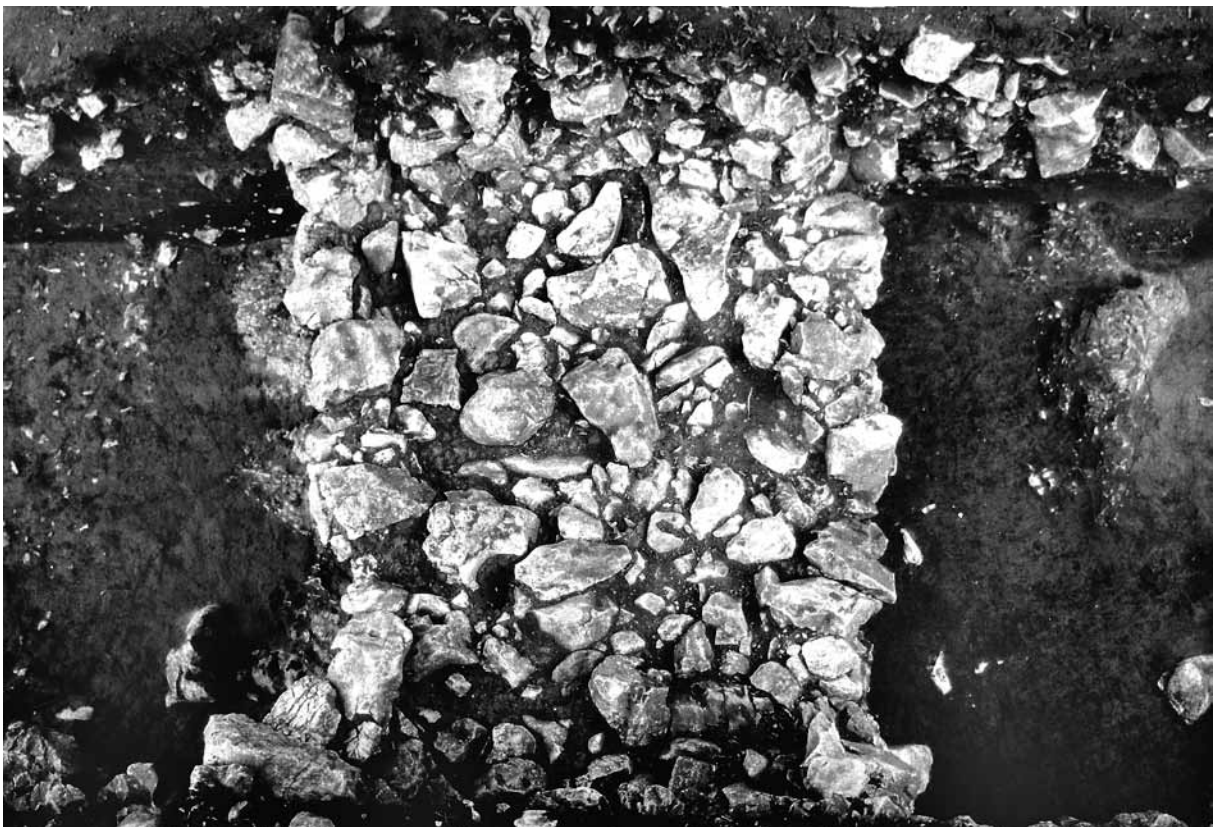
Sl. 453/3: Gradec pri Vinkovem Vrhu; okop na južni strani naselja. Foto Janez Dular (2000).

Sl. 453/4: Gradec pri Vinkovem Vrhu; severozahodni vhod v naselje, pogled od znotraj. Foto Janez Dular (2000).

Sl. 453/5: Situacijski načrt najdišč v okolici Gradca pri Vinkovem Vrhu (dopolnjeno po Dular, Tecco Hvala 2007). M. = 1:10000.

Sl. 453/6: Gradec pri Vinkovem Vrhu; sonda 1, pogled na zid 2 od zgoraj. Foto Janez Dular (1993).

Sl. 453/7: Gradec pri Vinkovem Vrhu; sonda 1, zunanje lice zidu 2. Foto Janez Dular (1993).

Sl. 453/8: Gradec pri Vinkovem Vrhu; sonda 1, kamnit tlak v hiši B. Foto Janez Dular (1993).

Sl. 453/9: Gradec pri Vinkovem Vrhu; sonda 1, hrambena jama. Foto Janez Dular (1993).

Kat. št.: 453A

Najdišče: Gornje njive.

Kraj: Vinkov Vrh.

TTN5: Žužemberk 40; GKY: 498362 – GKX: 73826.

Tip najdišča: železarski kompleks.

Datacija: starejša železna doba.

Opis

Najdišče leži pod jugovzhodnim pobočjem Gradca. Nekoč so bile tu le njive in travniki, danes pa je območje že delno pozidano (sl. 453A/1).

Potek raziskav

Najdišče je dokumentiral Borut Križ, ki je v osemdesetih letih dvajsetega stoletja na travnatih pobočjih pobral množico koščkov železove žlindre in tudi volka. Pri izkopu gradbene jame in urejanju okolice so na parceli 1519/5 k. o. Dvor najverjetneje uničili tudi več

peči, kar bi dokazovali prežgana ilovica in veliki, tudi nekaj kilogramov težki kosi železove žlindre, ki so ležali v odrinjeni zemlji (Križ 1992d, 315). Podobne najdbe so prišle na dan tudi pri testnem sondiranju, ki so ga opravili sodelavci Zavoda za varstvo kulturne dediščine iz Novega mesta zaradi želje lastnikov po povečanju gabaritov obstoječih, očitno na črno zgrajenih stavb (Udovč 2007, 234).

Ledine »Za grmovkam«, ki jo takoj pod naseljem omenja Alfons Müllner kot ležišče železove rude, nismo uspeli locirati, saj ime ni v zavesti domačinov, prav tako pa tudi ni zabeleženo na katastrskih in topografskih kartah (Müllner 1909, 71).

Literatura

Križ 1992d, 315.

Müllner 1909, 71.

Udovč 2007, 234.

Sl. 453A/1: Gornje njive pri Vinkovem Vrh; pozicija železarskega kompleksa (osnova: atlas okolja © ARSO). M. = 1:5000.

Kat. št.: 454

Najdišče: Gomile.

Kraj: Vinkov Vrh.

TTN5: Žužemberk 40; *GKY:* 498599 – *GKX:* 74019.

Tip najdišča: gomilno grobišče (28 gomil).

Datacija: starejša železna doba.

Opis

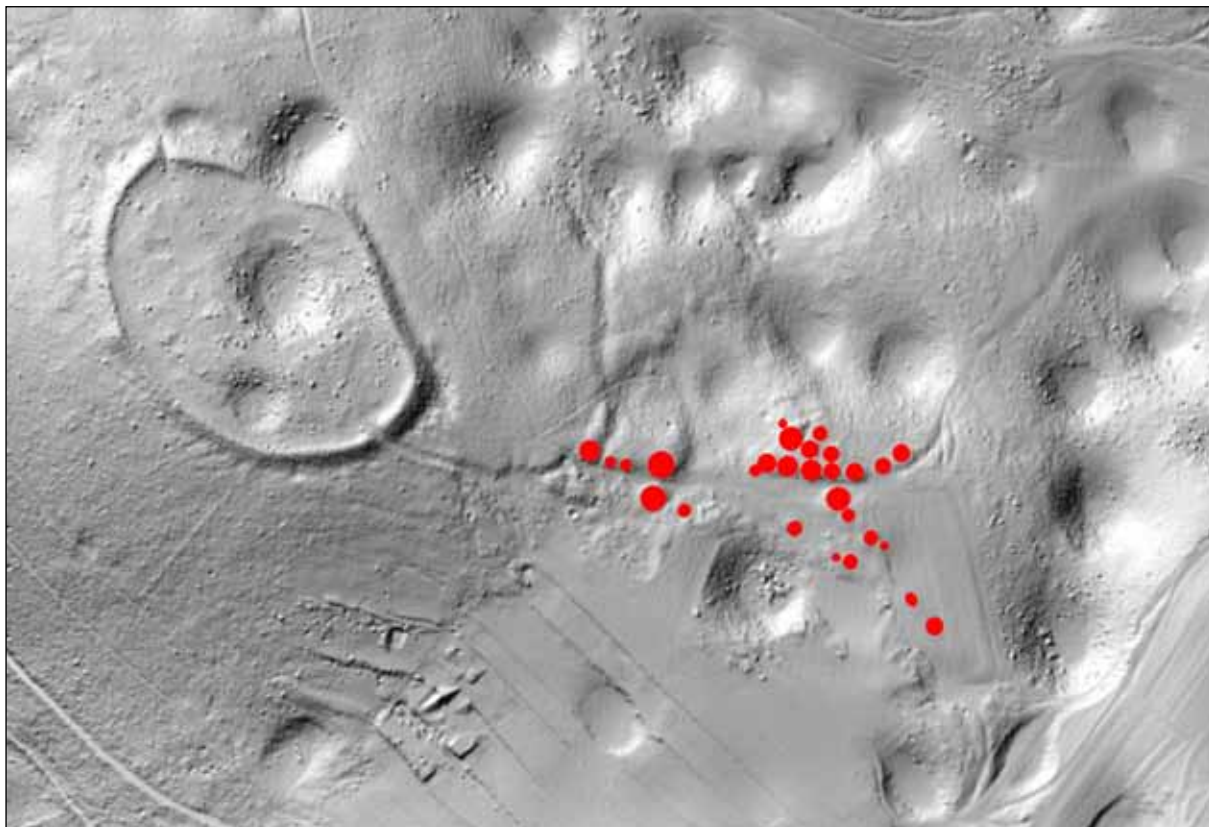
Gomilna nekropola leži jugovzhodno od naselja Gradec pri Vinkovem Vrhu in sicer na manjši ravnici, ki jo s severne in južne strani obdajajo kraške vrtače, na vzhodu pa nekoliko dvignjen svet z njivami (*sl. 254/1*). Na tem prostoru je 28 gomil, od katerih so štiri dvomljive (*sl. 254/2, 454/3*). Mere:

- Gomila 1: premer 12 m, višina 1 m (razorana).
- Gomila 2: premer 10 m x 8 m, višina 1 m (razorana).
- Gomila 3: premer 6 m, višina 0,5 m (razorana).
- Gomila 4: premer 10 m, višina 1 m (razorana).
- Gomila 5: premer 10 m, višina 1 m (prekopana).
- Gomila 6: premer 6 m, višina 0,5 m (razorana).
- Gomila 7: premer 10 m, višina 1 m (prekopana).
- Gomila 8: premer 16 m, višina 2 m (prekopana).
- Gomila 9: premer 9 m, višina 1 m (sploščena).
- Gomila 10: premer 12 m, višina 2 m (prekopana).

- Gomila 11: premer 11 m, višina 1 m (razorana).
- Gomila 12: premer 12 m, višina 2,5 m (prekopana).
- Gomila 13: premer 11 m, višina 2 m (prekopana).
- Gomila 14: premer 11 m, višina 1 m (prekopana).
- Gomila 15: premer 14 m, višina 1 m (prekopana).
- Gomila 16: premer 14 m, višina 2 m (prekopana).
- Gomila 17: premer 12 m, višina 1 m (prekopana).
- Gomila 18: premer 10 m, višina 1 m.
- Gomila 19: premer 16 m, višina 1,5 m (prekopana).
- Gomila 20: premer 6 m, višina 0,5 m.
- Gomila 21: premer 13 m, višina 1,5 m.
- Gomila 22: premer 8 m, višina 1 m.
- Gomila 23: premer 9 m, višina 1 m (dvomljiva).
- Gomila 24: premer 17 m, višina 1,5 m (prekopana).
- Gomila 25: premer 18 m, višina 2 m (trije vkopi).
- Gomila 26: premer 8 m, višina 1 m (zravnana, dvomljiva).
- Gomila 27: premer 8 m, višina 1 m (dvomljiva).
- Gomila 28: premer 14 m, višina 0,5 m (dvomljiva).

Potek raziskav

Grobišče je odkril Jernej Pečnik, ki je poleti in v jeseni 1885 za ljubljanski Deželni muzej odprl okoli 10 gomil (*vir 1; vir 2; Pečnik 1892b, 693 s; Pečnik 1904, 34*). Katere gomile so to, iz obstoječih virov ni mogoče raz-

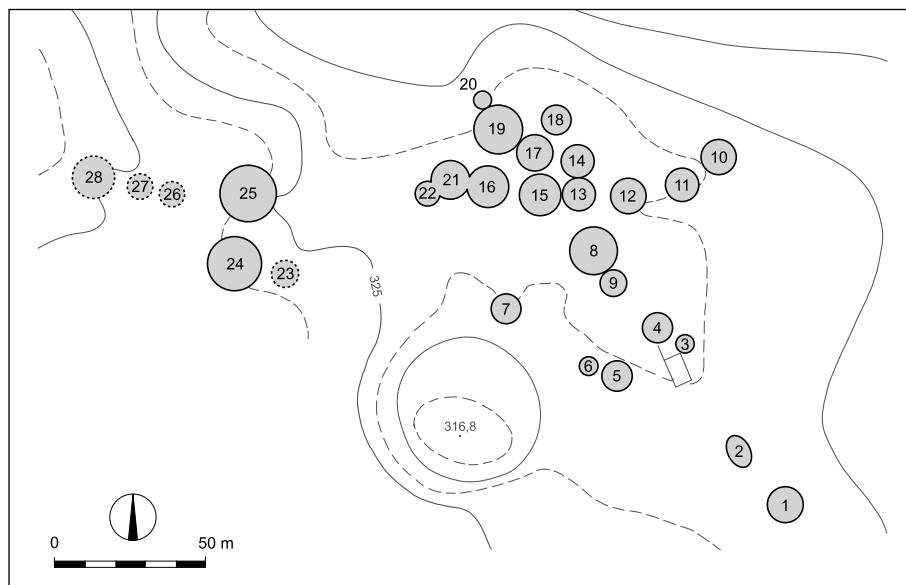

Sl. 454/1: Gomile pri Vinkovem Vrhu; pozicija gomilnega grobišča (osnova: atlas okolja © ARSO). M. = 1:5000.

brati, so pa bila to bolj divja kopanja, saj je Pečnik hkrati delal na več najdiščih in je izkop velikokrat prepustil kar delavcem. Ena od gomil naj bi bila po Dežmanovih podatkih 90 korakov dolga in 60 korakov široka, vendar pa gre v tem primeru skoraj gotovo za dve ali celo tri

gomile, ki so ležale tesno skupaj. Grobovi so bili z izjemo enega, ki je bil žgan, skeletni (*Deschmann 1888, 63 s.*)

Poleti 1898 se je gomilnega grobišča pri Vinkovem Vrhju lotil tudi Ferdinand Schulz, ki je prekopal osem gomil. Označil jih je s številkami 7–14, saj je gomile

Sl. 454/2: Gomile pri Vinkovem Vrhju; tloris gomilnega grobišča (po Dular, Tecco Hvala 2007). M. = 1:2500.

Sl. 454/3: Gomile pri Vinkovem Vrhju; poglede na gomile z jugovzhoda. Foto Janez Dular (1989).

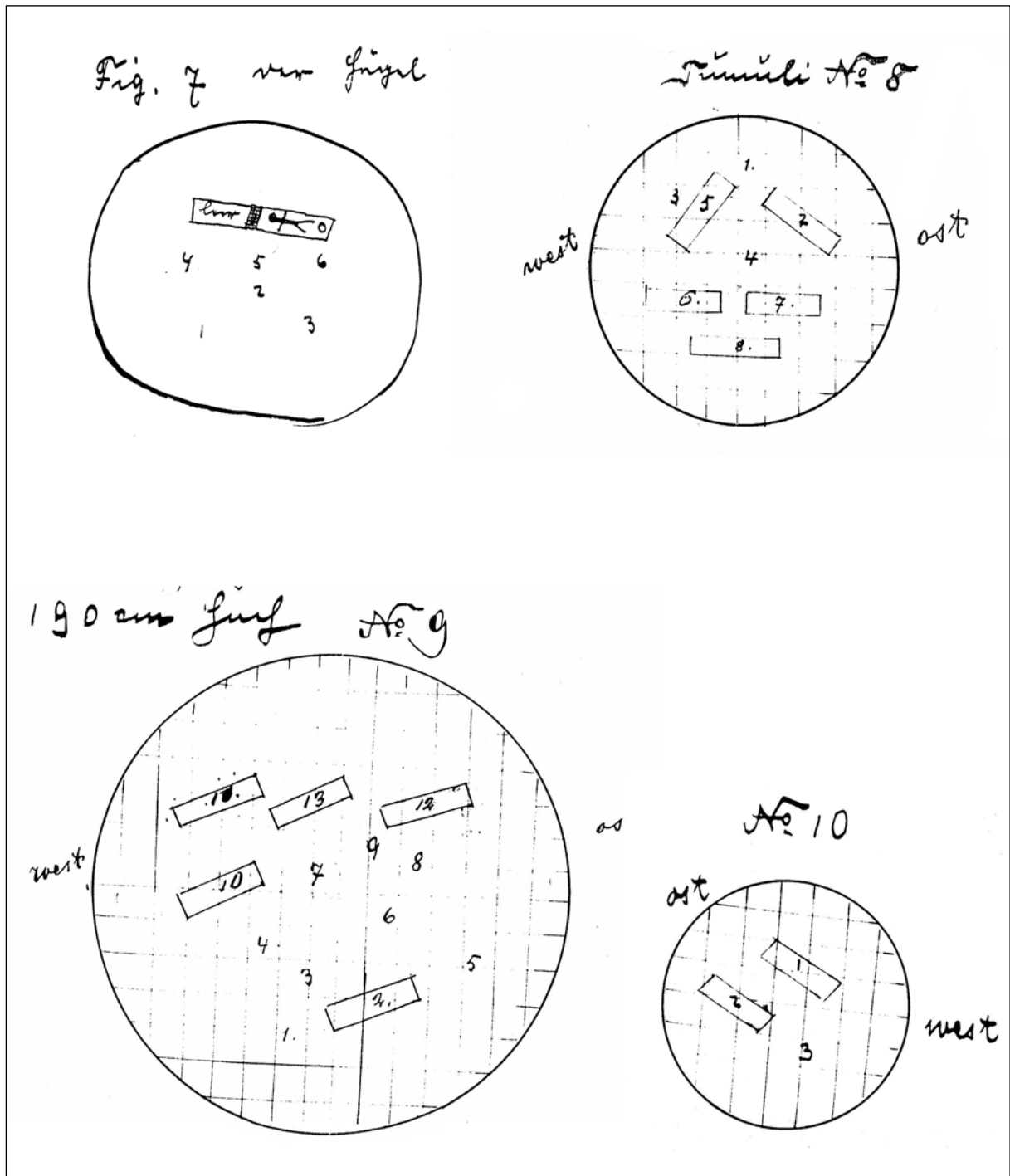
tekoče številčil, ne glede na najdišča, kjer je to leto kopal (vir 3; vir 4). Na terenu jih ni mogoče identificirati, so pa ohranjene skice njenih tlorisov (sl. 454/4, 454/5). Tudi najdbe s teh izkopavanj so prispele v ljubljanski Deželni muzej.

Prvo ovrednotenje gradiva iz Gomil pri Vinkovem Vrhu je že leta 1915 podal Moritz Hoernes (*Hoernes 1915, 117 s*), celotno objavo fonda, ki ga hrani Narodni

muzej Slovenije v Ljubljani pa je pripravila Vida Stare (*Stare, V. 1964–1965, 215 ss*).

Naravoslovni muzej na Dunaju hrani s tega najdišča štiri predmete, ki jih je na Vinkovem Vrhu leta 1897 in 1906 od domačinov kupil Jernej Pečnik (vir 5). Objavil jih je Janez Dular (*Dular 2003, 159 ss*).

Leta 2008 je bila na območju razoranih gomil 1–3 najdena bronasta zapestnica (*Križ 2009, 205*).

Sl. 454/4: Gomile pri Vinkovem Vrhu; Schulzevi tlorisi gomil 7–10 iz leta 1898 (hranita Narodni muzej Slovenije in Arhiv RS).

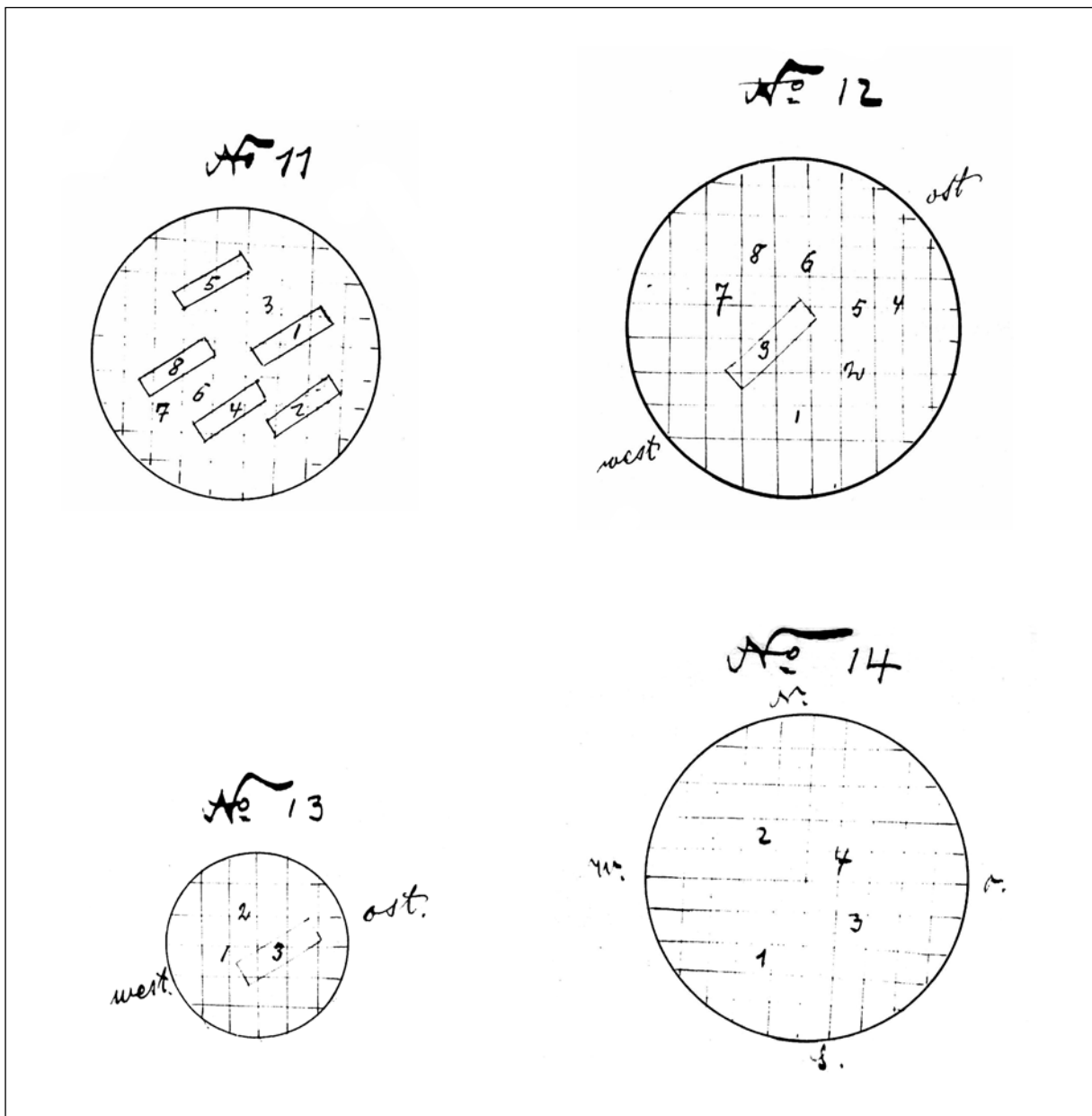
Arhivski viri

- (vir 1) Pečnikova pisma Dežmanu z dne 17. 3. 1885, 11. 17. 1885, 29. 8. 1885, 30. 9. 1885, 2. 10. 1885, 6. 10. 1885 (Arhiv RS, fond AS 854, Dežman Karl, fasc. 3).
 (vir 2) J. Pečnik, Beschreibung der Karte Rudolfswerth aus prähistorischer Zeit 1889, 97–99 (Arhiv RS, fond AS 965, Pečnik Jernej, fasc. 3).
 (vir 3) F. Schulz, Bericht über die prähistorischen Ausgrabungen in Unterkrain von 25. Juli bis 23. August 1898 (Arhiv NMS, 1898, br. št.).
 (vir 4) F. Schulz, Fortsetzung zu den ersten Bericht von 25. August 1898 (Arhiv RS, fond AS 38, Deželni zbor in odbor za Kranjsko IX-5, 1899/12322).

(vir 5) Pečnikovo pismo Szombathyju z dne 5. 10. 1897 in podatek iz inventarne knjige (Fundaktenarchiv NHMW).

Literatura

- Deschmann 1888, 63 ss.
 Dular 2003, 159 ss.
 Dular, Tecco Hvala 2007, 341 s, sl. 264.
 Hoernes 1915, 117 s
 Križ 2009, 205.
 Pečnik 1892b, 693 s.
 Pečnik 1904, 34.
 Petru 1975, Vinkov vrh. – V: ANSL, 213.
 Stare, V. 1964–1965, 215 ss.

Sl. 454/5: Gomile pri Vinkovem Vrhu; Schulzevi tlorisi gomil 11–14 iz leta 1898 (hrani Arhiv republike Slovenije).

Kat. št.: 455

Najdišče: Plešivica.

Kraj: Drenje.

TTN5: Novo mesto 41; *GKY:* 500650 – *GKX:* 71720.

Tip najdišča: neutrjeno naselje.

Datacija: pozna bronasta doba.

Opis

Plešivica je markanten vrh (593 m), ki se severozahodno od Drenja strmo dviga iz doline Krke (*sl. 455/1*). Južna pobočja so zelo strma in praktično nedostopna. Lažje se je nanjo povzpeti s severa in zahoda, kjer pripelje na vrh nova, lepo speljana gozdna cesta.

Vrh je kopast, zato je na njem precej prostora. Južno pobočje je precej strmo (strmina se prične takoj za naravnim robom), medtem ko so pobočja proti severu, vzhodu in zahodu razmeroma položna. Na vzhodni strani je moč na pobočju opaziti štiri manjše terase (velikost približno 4 m x 8 m), ki dajejo videz, da so delo človeških rok. Morda so to zravnani prostori za stavbe, kar pa brez sondiranja ni mogoče zanesljivo trditi.

Naselje ni bilo obdano z nasipi, zato tudi njegovega oboda in velikosti ni mogoče ugotoviti (*sl. 455/2*). Bilo

je torej neutrjeno ali pa je imelo le leseno palisado, saj nismo na površini zasledili niti najbolj skromnih fortifikacijskih sledov.

Najdbe (hišni omet in keramika) so najpogostejše v krtinah na najvišjem predelu Plešivice (tik ob televizijskem pretvorniku), posamezne drobce pa je moč najti tudi nižje na pobočju.

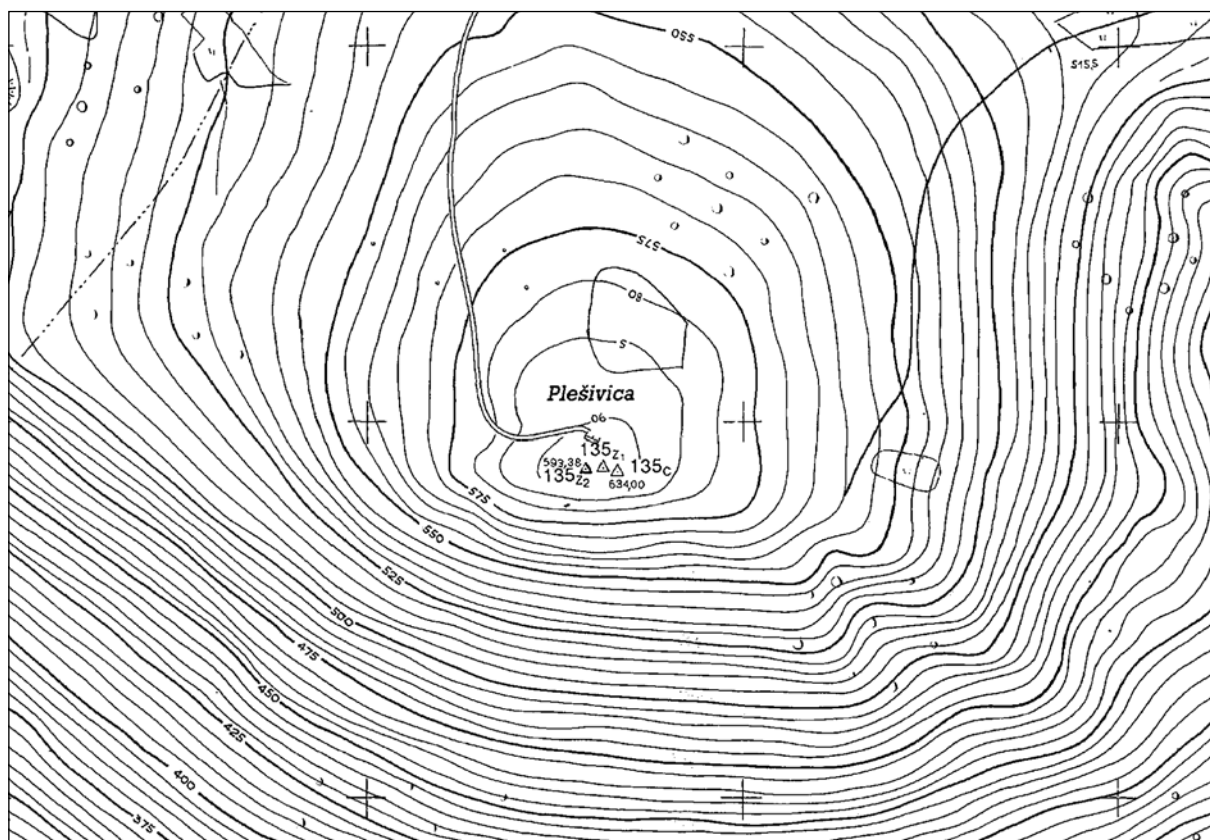
Potek raziskav

Naselje je odkril Jernej Pečnik, ki je tu nekaj malega kopal in našel sledi poselitve (*vir 1*). Glinene svitke s Plešivice omenja tudi Dežman (*Deschmann 1888, 42*). Po Pečniku naj bi kmetje tu našli različno okrasje (igle, koralde) – (*Pečnik 1904, 34*).

Leta 1990 je ekipa Zavoda za varstvo kulturne dediščine iz Novega mesta pod vodstvom Boruta Križa v okviru projekta *Utrjena prazgodovinska naselja na Dolenjskem* na zahodnem temenu Plešivice izkopal sondno (*sl. 455/3*), ki sicer ni odkrila bivalnih struktur, na osnovi keramičnih najdb pa je bilo ugotovljeno, da je bil vrh poseljen v pozni bronasti dobi (*Dular et al. 1995, 118 ss*).

Sl. 455/1: Plešivica nad Drenjem; pogled na naselje z juga. Foto Janez Dular (1989).

Sl. 455/2: Plešivica nad Drenjem; pozicija naselja (osnova: TTN5 © GURS). M. 1:5000.

Sl. 455/3: Plešivica nad Drenjem; sonda 1. Foto Borut Križ (1990).

Arhivski vir

(vir 1) J. Pečnik, Beschreibung der Karte Rudolfswerth aus prähistorischer Zeit 1889, 96 (Arhiv RS, fond AS 965, Pečnik Jernej, fasc. 3).

Literatura

Deschmann 1888, 42.
Dular et al. 1995, 118 ss.
Dular, Tecco Hvala 2007, 341.
Knez 1975, Dvor. – V: ANSL, 212.
Pečnik 1904, 34.

Kat. št.: 456

Najdišče: Mala njivica.

Kraj: Gorenja Straža.

TTN5: Novo mesto 43; GKY: 505620 – GKX: 70750.

Tip najdišča: posamična najdba.

Datacija: starejša železna doba.

Opis

Na začetku sedemdesetih let dvajsetega stoletja so tik ob cesti iz Straže proti Soteski našli na nekoliko dvignjenem svetu, ki daje videz razorane gomile, šop (pet ali šest) narebrenih zapestnic (*sl. 456/1*). Ohranila se je le ena, ki jo hrani Dolenjski muzej v Novem mestu (*Breščak 1985a, 200*).

Literatura

Breščak 1985a, 200.

Dular, Tecco Hvala 2007, 341.

Sl. 456/1: Mala njivica pri Gorenji Straži; pozicija najdišča (osnova: atlas okolja © ARSO). M. = 1:5000.

Kat. št.: 457

Najdišče: Gradišče.

Kraj: Gorenja Straža.

TTN5: Novo mesto 43; GKY: 506100 – GKX: 70800.

Tip najdišča: utrjeno naselje, topilnica.

Datacija: prazgodovina.

Opis

Naselje se je razprostiralo na levem bregu Krke, ki je sedaj pozidan z novimi stanovanjskimi bloki in hišami (sl. 457/1). Z gradnjami so v celoti spremenili nekdanjo obliko zemljišča in ga iz njiv oziroma travnikov spremenili v urbano površino.

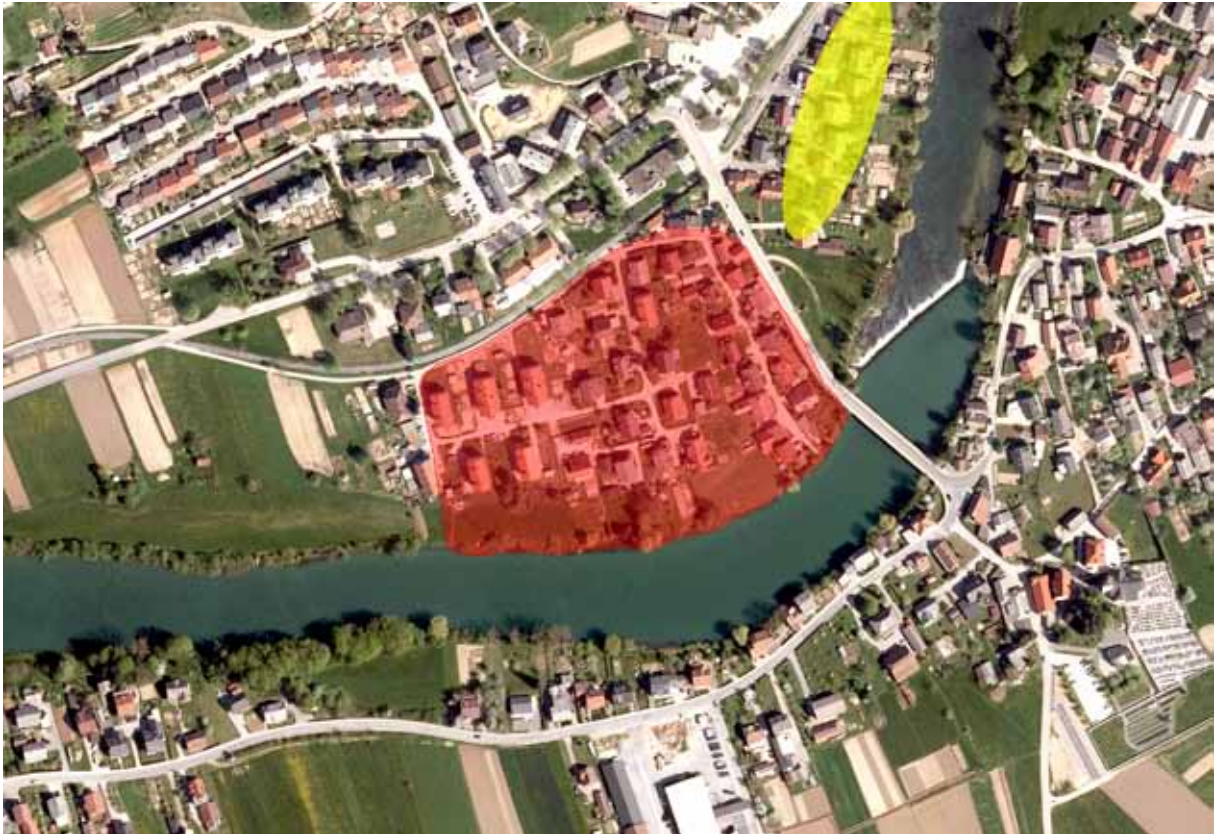
Ker je bilo naselje zaradi gradenj po drugi svetovni vojni uničeno, se lahko o njegovi velikosti in obliki poučimo iz zapiskov starih raziskovalcev. Prva ga omenjata Dragotin Dežman in Ferdinand Hochstetter. Po njunih podatkih je bil na levem bregu Krke ohranjen 3 metre visok okop iz zemlje in kamena, ki se je pričel tik za cesto vzhodno od mostu in se je nato po 400 korakov dolgem polkrožnem poteku zopet priključil obali reke (sl. 457/2). Na koncu je bil vkop visok le še 1–2 metra (Deschmann, Hochstetter 1879, 37).

Od okopa se ni do danes ohranilo nobenih sledov (sl. 457/3). Na vzhodni strani je bil preko njega nasut nasip za dovoz na novi most, ki povezuje Stražo z Vavto vasjo. Most in cesta sta bila namreč v petdesetih letih s stare trase premaknjena za dobrih 30 metrov proti vzhodu. Okop na severni strani so uničili ob gradnji železniške proge, na vzhodu pa je bil odstranjen, ko so zidali tamkajšnje bloke. Kot gradbeni material za okop omenjata Dežman in Hochstetter kamenje in zemljo.

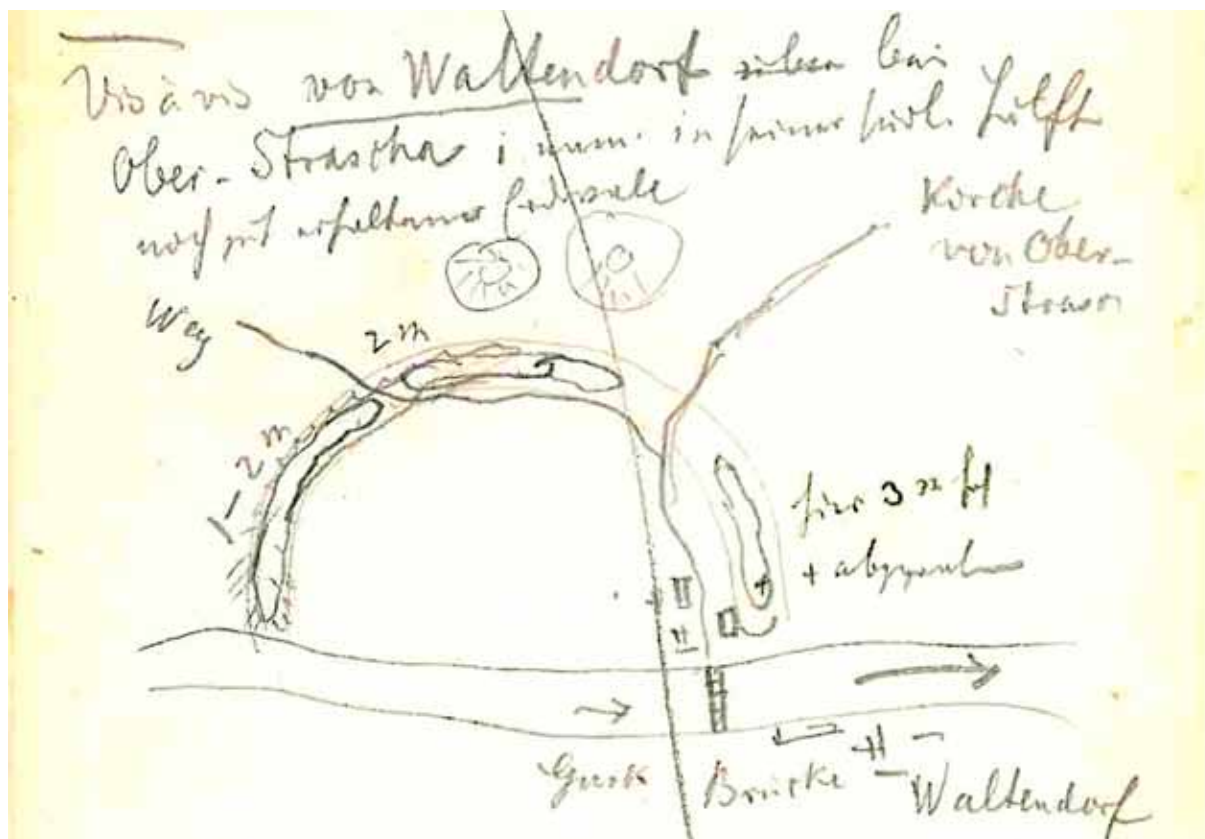
Potek raziskav

V Gradišču so večkrat naleteli na oglje, črepinje posod, živalske kosti in železovo žlindro, iz česar lahko sklepamo, da so se prebivalci ukvarjali z železarstvom. Redkejši so bili kovinski predmeti (sulice, meči), omenjena je celo kačasta fibula (Deschmann, Hochstetter 1879, 37; Müllner 1909, 69 s).

Po Müllnerjevih podatkih se proizvodnja železa ni odvijala le v naselju, ampak tudi zunaj njega. Severovzhodno od Gradišča so namreč pri gradnji železniške postaje in novih hiš zadeli na številne talilne peči. To so bile 60–100 cm široke in 1 m globoke jame (sl. 457/4), ki so ležale 1,5 m oddaljene druga od druge in so tako

Sl. 457/1: Gradišče v Gorenji Straži; pozicija naselja (rdeče) in pozicija železarskega kompleksa (rumeno) – (osnova: atlas okolja © ARSO). M. = 1:5000.

Sl. 457/2: Gradišče v Gorenji Straži; Hochstetterjeva skica naselja iz leta 1878 (arhiv Iza).

Sl. 457/3: Gradišče v Gorenji Straži; tloris naselja (po Dular, Tecco Hvala 2007). M. = 1:2500.

tvorile več vrst (Müllner 1909, 70). Natančnejših podatkov o tem železarskem centru pa seveda ni.

V sedemdesetih letih prejšnjega stoletja so na arheološke ostaline ponovno naleteli znotraj nekdanjega naselja. Ko so namreč ob enem od stanovanjskih blokov kopali vodovodni jarek, so delavci odkrili in uničili talilno peč za železo. Sodelavcem Zavoda za varstvo kulturne dediščine iz Novega mesta, ki so si kraj ogledali, ko je bil jarek že zasut in čezenj položena asfaltirana cesta, je uspelo rešiti okrog 60 kg železove žlindre, dele talilne peči in fragmente prazgodovinske keramike (Križ 1982c, 150).

Ostaline železarske dejavnosti so bile dokumentirane tudi v letih 2004, 2005 in 2016 pri zaščitnih posegih ob gradnjah hiš oziroma prizidkov na parcelah 106/7, 100/10, 100/11 k. o. Gorenja Straža (Mason, Sakara Sučević, Pintér 2006, 198 s; Mason, Skubic, Sakara Sučević, Pintér 2006, 145 s; Peterle Udovič 2017, 217).

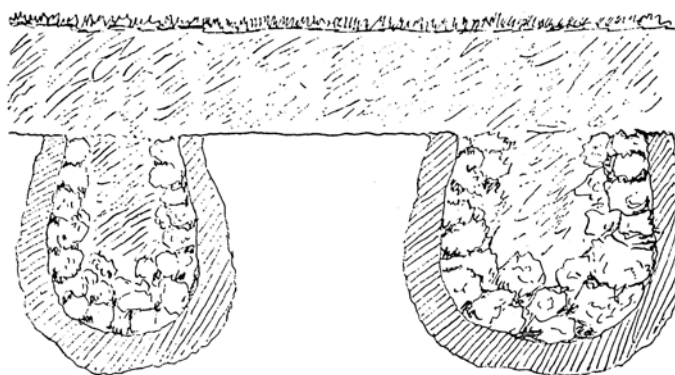
Pripadajočega grobišča nismo uspeli locirati, čeprav piše Pečnik, da so kmetje pri kopanju peska našli mnogo grobov z vsakovrstnimi halštatskimi pridatki (Pečnik 1904, 35). Obe gomili, ki ju severozahodno od naselja omenjata Dežman in Hochstetter, nista več

ohranjeni (Deschmann, Hochstetter 1879, 37, Fig. 17). Morda je stala gomila tudi na danes orani vzpetini, kjer so na začetku sedemdesetih let 20. stoletja našli šop bronastih zapestnic (glej najdišče Mala njivica pri Gorenji Straži – kat. št. 456).

Kot kaže, so bila grobišča tudi na drugi strani Krke. Na njivi, ki leži ob cesti iz Vavte vasi proti Drganjim selom, so namreč spomladi 1962 prav tako našli bronasto narebreno zapestnico (glej najdišče Vidičeva njiva – kat. št. 459). Ker pa drugih najdb niso izorali, ni povsem jasno, ali gre za posamično najdbo ali v preteklosti uničen prazgodovinski grob.

Literatura

- Deschmann, Hochstetter 1879, 37.
 Dular, Tecco Hvala 2007, 342 s, sl. 265.
 Knez 1975, Gorenja Straža. – V: ANSL, 220.
 Križ 1982c, 150.
 Mason, Sakara Sučević, Pintér 2006, 198 s.
 Mason, Skubic, Sakara Sučević, Pintér 2006, 145 s.
 Müllner 1909, 69 s.
 Pečnik 1904, 35.
 Peterle Udovič 2017, 217.

Sl. 457/4: Gradišče v Gorenji Straži; Müllnerjeva skica profilov železarskih peči (po Müllner 1909).

Kat. št.: 458*Najdišče:* –*Kraj:* Rumanja vas.*TTN5:* Novo mesto 43; *GKY:* 505546 – *GKX:* 70396
(središče naselja).*Tip najdišča:* depo.*Datacija:* pozna bronasta doba.*Opis*

Jernej Pečnik omenja, da so kmetje v Rumanji vasi, ko so delali pot, našli depo bronastih srpov (*Pečnik 1912, 4*). Točna lokacija ni znana (*sl. 458/1*), prav tako niso ohranjeni predmeti.

Literatura

Dular, Tecco Hvala 2007, 343.

Čerče, Šinkovec 1995, 213.

Knez 1975, Rumanja vas. – V: *ANSL*, 220.

Pečnik 1912, 4.

Sl. 458/1: Rumanja vas; središče naselja (vir: atlas okolja © ARSO). M. = 1:5000.

Kat. št.: 459

Najdišče: Vidičeva njiva.

Kraj: Vavta vas.

TTN5: Novo mesto 43; GKY: 506337 – GKX: 70533.

Tip najdišča: posamična najdba.

Datacija: starejša železna doba.

Opis

Najdišče leži ob cesti iz Vavte proti Drganjim selom (sl. 459/1).

Potek raziskav

Spomladi 1962 so na Vidičevi njivi (par. št. 624 k. o. Jurka vas) našli bronasto narebreno zapestnico, ki jo hrani Dolenjski muzej (*Knez 1965b, 196*). Drugih najdb na njivi niso odkrili, čeprav jo ves čas orjejo. V *ANSL (Knez 1975, 220)* je naslov najditelja napačno prestavljen v Jurko vas (pravilno J. Vidic, Vavta vas 42).

Literatura

Knez 1965b, 196.

Knez 1975, Vavta vas. – V: *ANSL*, 220.

Sl. 459/1: Vidičeva njiva pri Vavti vasi; pozicija najdišča (osnova: atlas okolja © ARSO). M. = 1:5000.

Kat. št.: 460

Najdišče: Osredek.

Kraj: Jurka vas.

TTN5: Semič 4; GKY: 507469 – GKX: 69605.

Tip najdišča: depo.

Datacija: pozna bronasta doba.

Opis

Ledina Osredek leži v gozdu poldrugi kilometer južno od Jurke vasi ob severnem vznožju hriba Ljuben (sl. 460/1).

Potek raziskav

Kot piše Dežman, je leta 1868 v Osredku večji naliv odkril depo bronastih predmetov, ki so prišli v Deželni muzej. Nadaljnje kopanje na več mestih v bližini najdišča ni dalo pozitivnega rezultata (*Deschmann, Hochstetter 1879, 36; Deschmann 1888, 83*). Depo je bil v literaturi večkrat predstavljen (*Šmid 1909b, 116 s; Müller-Karpe 1959, 278; Čerče, Šinkovec 1995, 197 ss*).

Literatura

Deschmann 1888, 83.

Deschmann, Hochstetter 1879, 36.

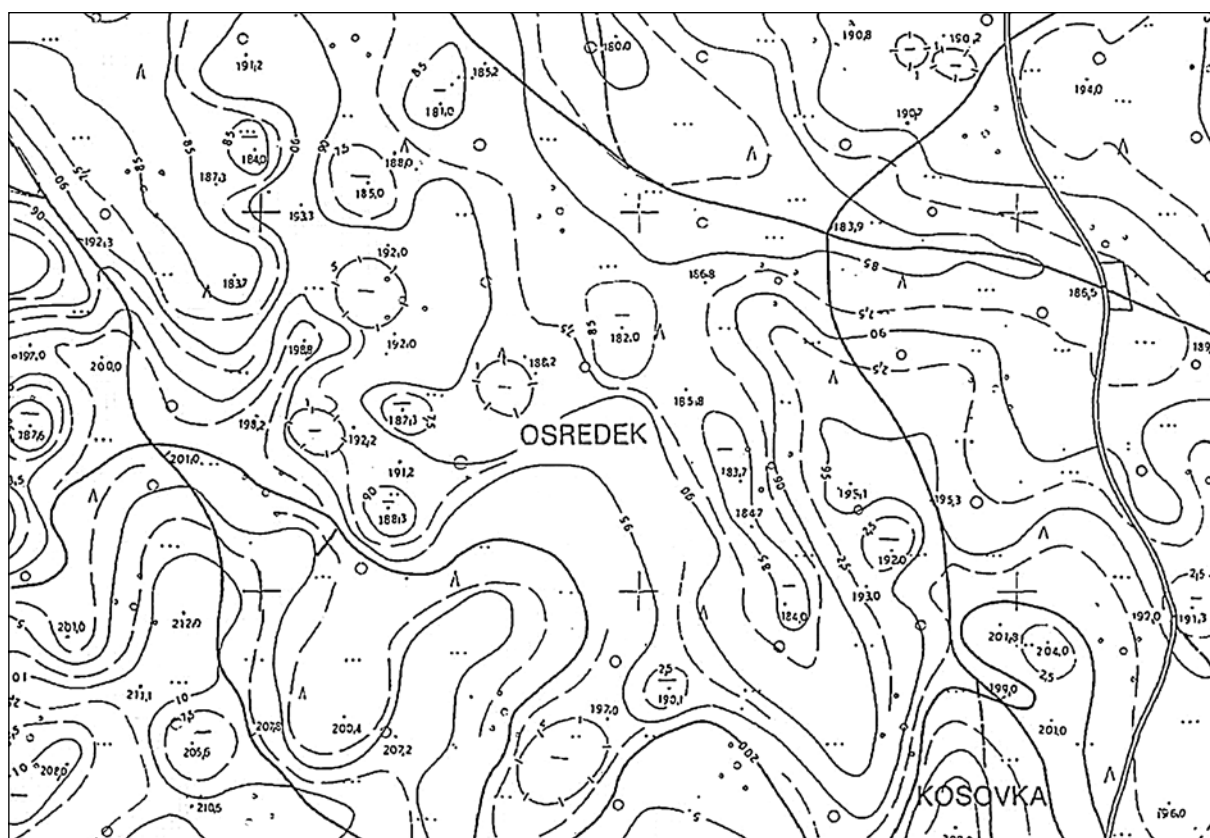
Čerče, Šinkovec 1995, 197 ss.

Dular, Tecco Hvala 2007, 343.

Knez 1975, Mali Podluben. – V: ANSL, 214.

Müller-Karpe 1959, 278.

Šmid 1909b, 116 s.

Sl. 460/1: Osredek pri Jurki vasi; približna pozicija najdišča (vir: TTN5 © GURS). M. 1:5000.

Kat. št.: 461

Najdišče: Gradišnica.

Kraj: Dolenje Gradišče.

TTN5: Semič 2, Semič 3; *GKY:* 504630 – *GKX:* 69570.

Tip najdišča: utrjeno naselje.

Datacija: prazgodovina.

Opis

Naselje leži severovzhodno od Dolenjega Gradišča na vrhu kopastega hriba, ki se dviga nad sotočjem Krke in Sušice. Uklesčeno je med staro in novo cesto, ki peljeta iz Dolenjskih Toplic proti Rumanji vasi (*sl. 461/1*).

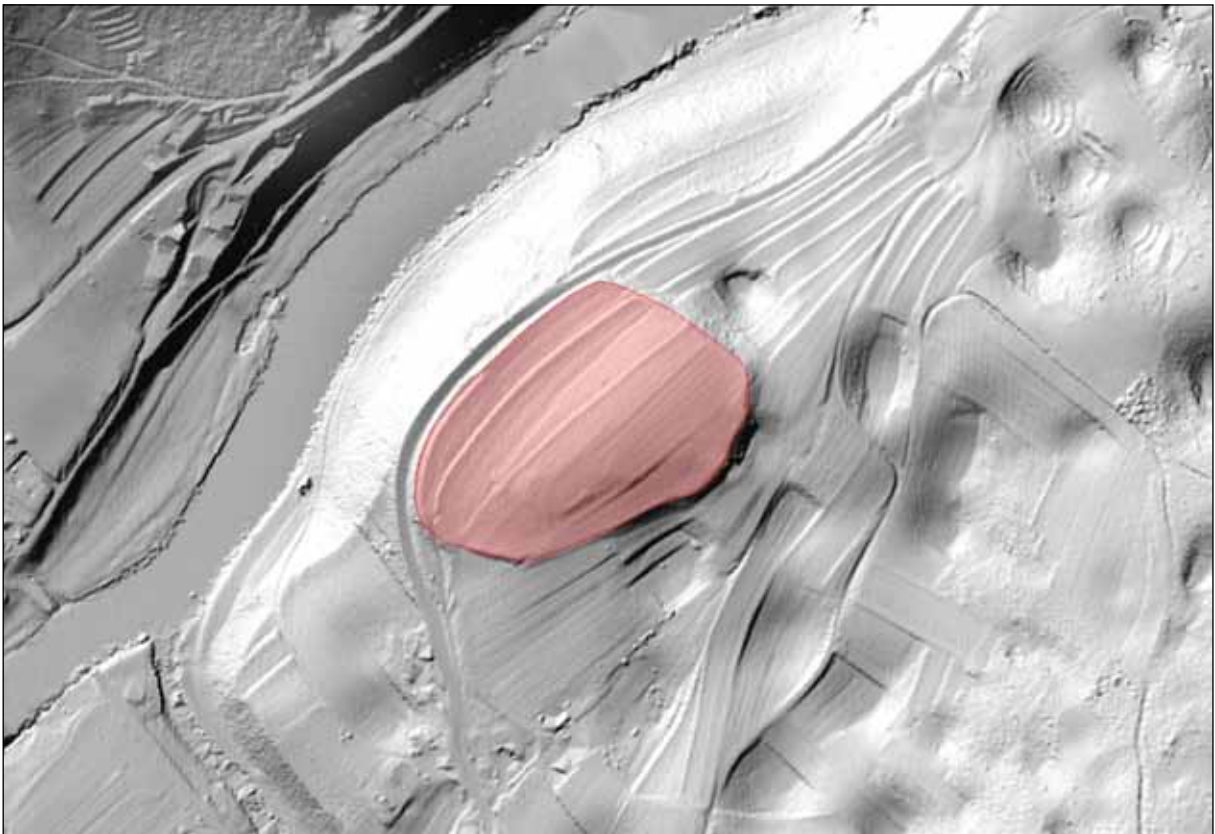
Obod je ohranjen le na vzhodni in južni strani, kjer mu lahko sledimo po robu dobro ohranjene ježe (*sl. 461/2, 461/3*). Na zahodni strani je bil obod uničen z obdelovanjem polj in s traso tamkajšnje ceste. Vhoda zaradi slabe ohranjenosti ni moč ugotoviti, saj v ohranjenem poteku ježe ni vrzeli.

V notranjosti naselja se raztezajo travniki in njive. Teren se od najvišje točke razmeroma strmo spušča proti severozahodu, medtem ko je naklon proti jugozahodu zložnejši. Po tej strani drži na Gradišnico sedanja poljska pot.

Potek raziskav

Naselje omenjata že Dežman in Hochstatter (*Deschmann, Hochstetter 1879, 37*), kasneje pa tudi Pečnik (*Pečnik 1904, 44*). Na Gradišnici sta bila doslej opravljena dva raziskovalna posega. Prvi leta 1986 ko so sodelavci Zavoda za varstvo naravne in kulturne dediščine iz Novega mesta pod vodstvom Boruta Križa na severovzhodnem koncu naselja čez ježo izkopali 10 metrov dolgo in 3 metre široko sondo. Odkriti so bili ostanki zidu in pet kulturnih plasti. Najdbe (keramika) so bile zelo redke in netipične (*Križ 1987b, 241 s*). Več podatkov je dal zaščitni izkop na zahodnem delu naselja, ko so leta 1988 prestavljali cesto, ki pelje iz Straže v Dolenjske Toplice. Načet je bil del prazgodovinskega zidu, ki pa so ga v nastalem profilu presekali tangencialno, zato njegove debeline ni bilo mogoče določiti (*sl. 461/4*). Pač pa je bila z odkritjem zidu določena velikost naselja, ki je torej segalo vse do mesta, kjer teče sedanja cesta. Iz poročila izkopavalca je razvidno, da je naselje najprej obdajal zemljen nasip, kasneje pa je bilo nad njim zgrajeno še kamnito obzidje. V telefonskem jarku, ki je bil izkopen na pobočju nad usekom ceste, so našli precej keramike iz starejše železne dobe (*Križ 1988c, 213 ss*).

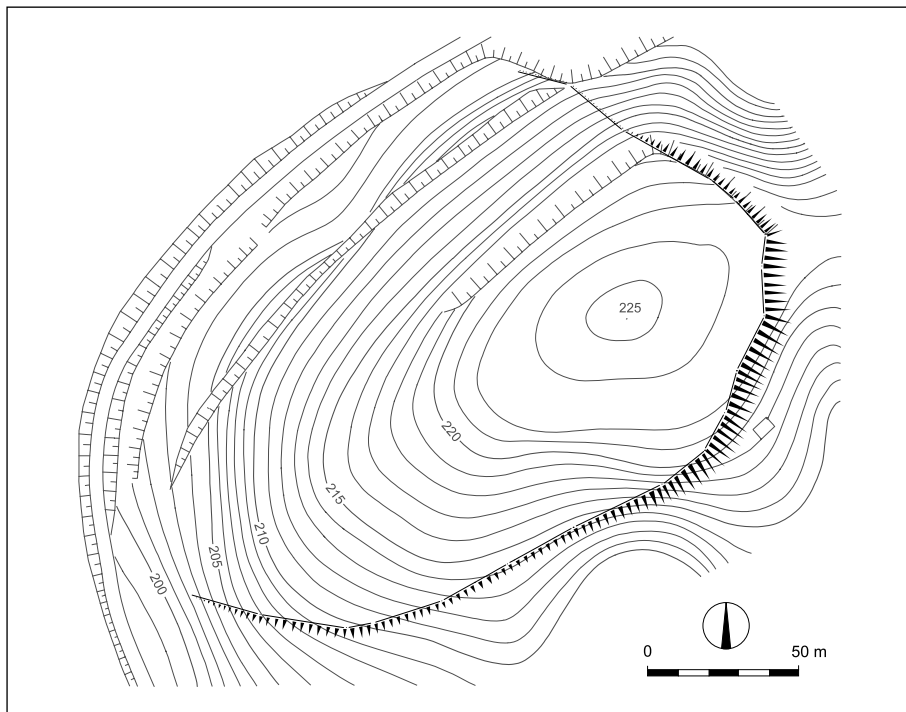
Na Gradišnici so bile opravljene tudi geofizikalne raziskave (*Horn et. al. 2018, 7 ss*).

Sl. 461/1: Gradišnica pri Dolenjem Gradišču; pozicija naselja (osnova: atlas okolja © ARSO). M. = 1:5000.

Sl. 461/2: Gradišnica pri Dolenjem Gradišču; pogled na naselje z jugovzhoda. Foto Janez Dular (1990).

Sl. 461/3: Gradišnica pri Dolenjem Gradišču; tloris naselja (po Dular, Tecco Hvala 2007). M. = 1:2500.

Literatura

Deschmann, Hochstetter 1879, 37.

Dular, Tecco Hvala 2007, 343, sl. 266.

Horn et. al. 2018, 7 ss.

Križ 1987b, 241 s.

Križ 1988c, 213 s.

Pečnik 1904, 44.

Petru 1975, Gorenje Gradišče. – V: ANSL, 212.

Sl. 461/4: Gradišnica pri Dolenjem Gradišču; cestni usek z ostanki obzidja na severozahodni strani naselja. Foto Janez Dular (1987).

Kat. št.: 462

Najdišče: Gomivnica.

Kraj: Meniška vas.

TTN5: Semič 2; GKY: 503460 – GKX: 68605.

Tip najdišča: gomilno grobišče (1 gomila).

Datacija: starejša železna doba.

Opis

Najdišče leži na njivi severno od Meniške vasi
(sl. 462/1).

Potek raziskav

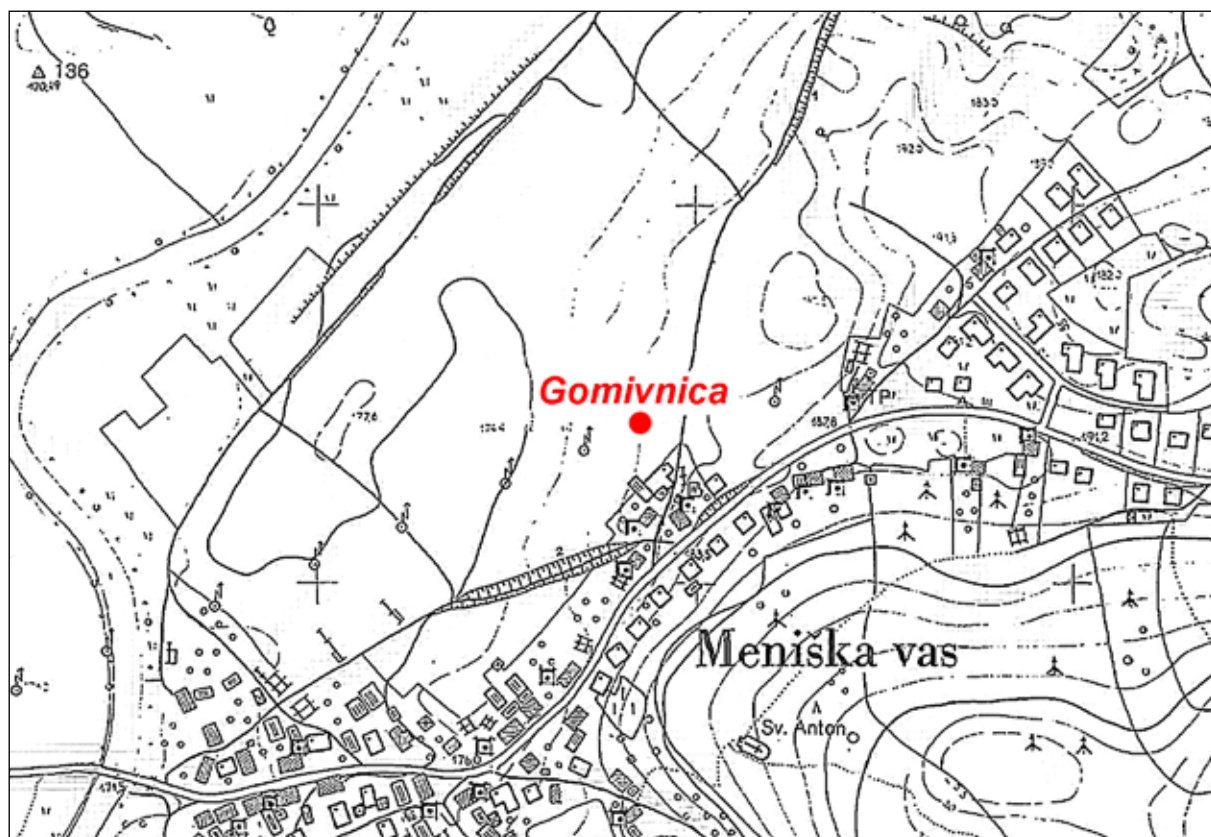
Aprila 1979 je lastnik Anton Zupančič iz Meniške vasi na svoji parceli 3835 k. o. Podturn zaminiral gručo kamenja in pri odstranjevanju opazil žganino, fragmente grobe keramične posode in bronasto zapestnico. Glede na nekoliko dvignjen teren je tu očitno stala močno razorana gomila (Breščak 1981, 214). Najdbe hrani Dolenjski muzej v Novem mestu.

Literatura

Breščak 1981, 214.

Dular, Križ 2004, 210 s.

Dular, Tecco Hvala 2007, 343.

Sl. 462/1: Gomivnica pri Meniški vasi; pozicija gomile (osnova: TTN5 © GURS). M. 1:5000.

Kat. št.: 463

Najdišče: Dolgi deli.

Kraj: Meniška vas.

TTN5: Semič 2; GKY: 504160 – GKX: 68563.

Tip najdišča: gomilno grobišče (1 gomila).

Datacija: starejša železna doba.

Opis

Desno od ceste, ki pelje iz Dolenjskih Toplic proti Meniški vasi je stala 8 m široka in 2,5 m visoka gomila. Danes ni o njej na terenu nobenih sledov (*sl. 463/1*).

Potek raziskav

Gomila je bila na nekdanjem pašniku Meniške vasi (parc. št. 3411 k. o. Podturn). Maja 1898 jo je na stroške Prazgodovinske komisije prekopal Jernej Pečnik in v njej našel dvanajst grobov. Najdbe je poslal v Naravoslovni

muzej na Dunaj, kjer so inventarizirane pod oznako gomila 1 iz Toplic (*vir 1*; Rutar 1898, 102; Rutar 1899d, 165; Mader 2018, 478). Objavila jih je Biba Teržan (*Teržan 1976, 395 s.*).

Arhivski vir

(*vir 1*) Pečnikovo pismo Szombathiju z dne 28. 5. 1898 in nedatiran seznam grobov iz gomile 1 (Fundaktenarchiv NHMW).

Literatura

Dular, Križ 2004, 210.

Dular, Tecco Hvala 2007, 344.

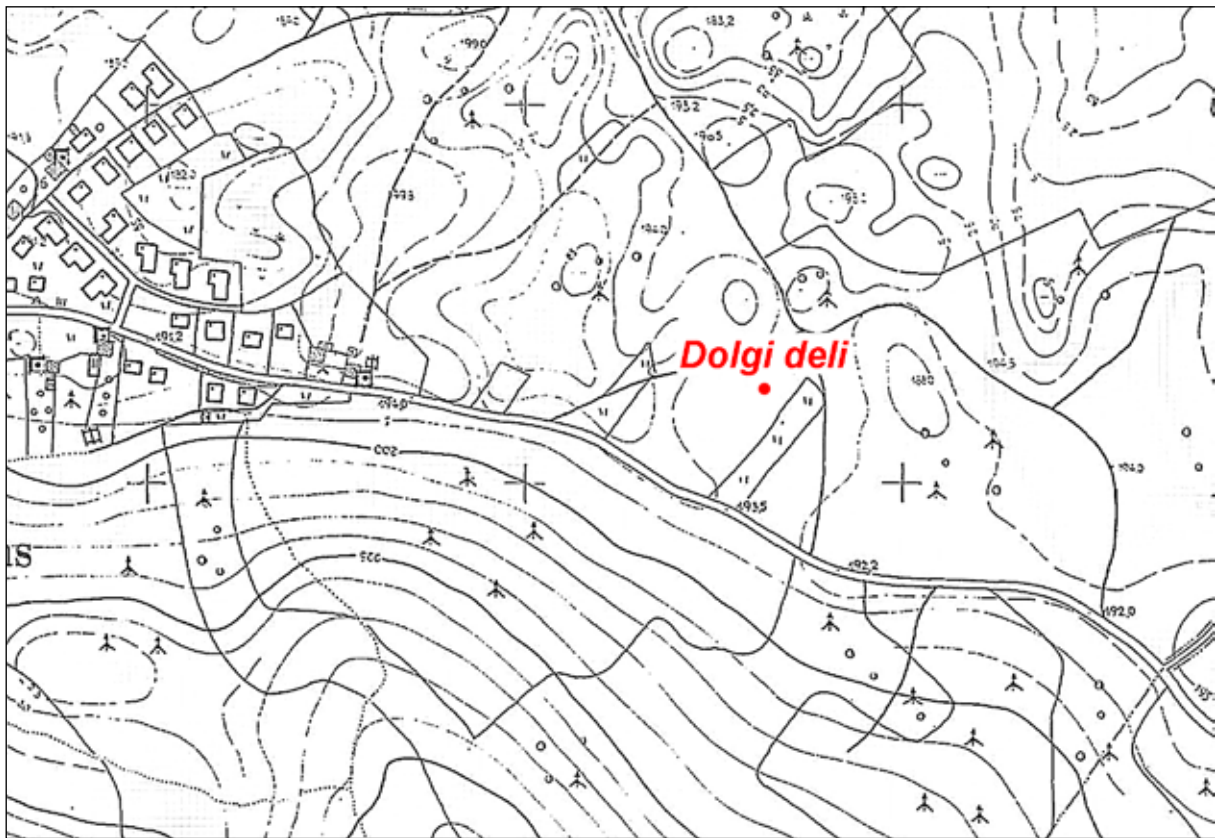
Knez 1975, Dolenjske Toplice. – V: ANSL, 212.

Mader 2018, 478.

Rutar 1898, 102.

Rutar 1899d, 165.

Teržan 1976, 395 s.

Sl. 463/1: Dolgi deli pri Meniški vasi; pozicija gomile (osnova: TTN5 © GURS). M. 1:5000.

Kat. št.: 464*Najdišče:* Cvinger.*Kraj:* Dolenjske Toplice.*TTN5:* Semič 2; *GKY:* 503980 – *GKX:* 68175.*Tip najdišča:* utrjeno naselje.*Datacija:* pozna bronasta doba, starejša železna doba.*Opis*

Naselje je bilo postavljeno na kopast hrib zahodno od Dolenjskih Toplic (*sl. 464/1, 464/2*). Vzpetina ima tri ploske vrhove, na srednjem, ki je hkrati tudi najvišji in nosi ledinsko ime Cvinger (263,8 m), so ohranjeni ostanki prazgodovinskih okopov. Hrib je iz apnenca, poraščen pa je z mešanim gozdom. Ob njegovem vznožju tečeta potoka Radešca in Sušica, ki se dober kilometer severneje izlivata v reko Krko.

Gradišče na Cvingerju pri Dolenjskih Toplicah ima obliko nepravilnega trapeza (*sl. 464/3*). Njegov obod je vseskozi zelo jasen. V južni polovici je ohranjen kot lep okop, ki je na notranji strani visok do 1 m. Ježa pred njim je na tem predelu zelo strma in mestoma široka tudi do 8 m. Okop poteka v skoraj nespremenjeni obliki vse do jugovzhodnega vogala naselja, kjer prične postopoma slabeti. Na krajšem odseku (cca. 60 m) ga zamenja lepa terasa, nato pa se zopet pojavi in obroblja ves severni in zahodni del naselja. Cvinger pri Dolenjskih Toplicah

sodi med tista prazgodovinska naselja na Dolenjskem, ki imajo najboljše ohranjene obode.

Notranjost gradišča je prostrana. Teren se od najvišje točke postopoma spušča proti okopu, zato je bilo v naselju za poselitev veliko primerne prostora. Tla so sicer tu in tam skalnata, vendar pa so prav med skalnimi bloki tudi večji platoji, na katerih so lahko stale hiše. Sredi naselja je kraško brezno, poimenovano Cvingerska jama.

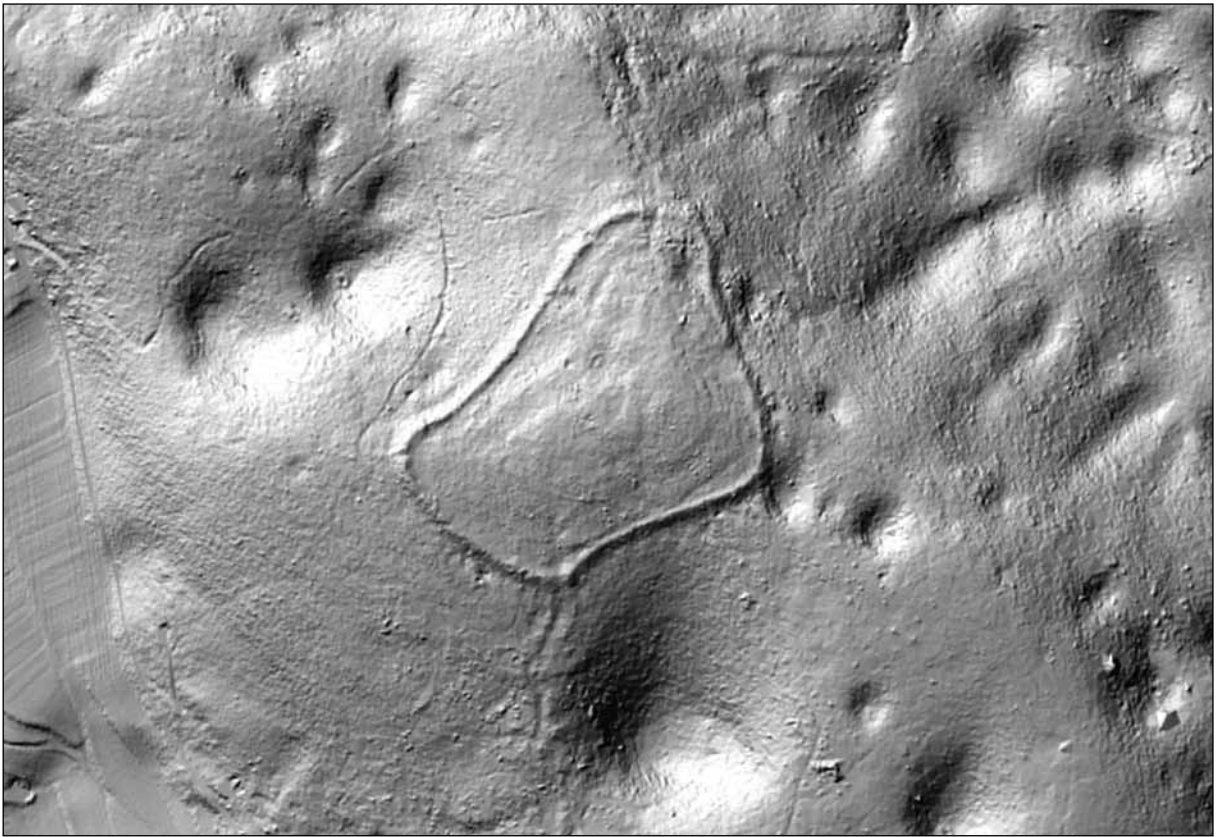
Danes vodijo na Cvinger štiri poti, vendar pa sta dostopa s severa in zahoda skoraj zanesljivo recentna. Vhod v naselje je bil kot kaže na jugu iz smeri vasi Sela pri Dolenjskih Toplicah. Na tej strani je namreč na pobočju pred gradiščem še vidna nekdanja dostopna pot, ki pripelje v dveh zavojih do glavnih vrat. V smeri proti jugu leži tudi ledina Branževca, na kateri so bili odkriti ostanki topilniškega kompleksa (kat. št. 465), nedaleč stran pa še glavna, naselju pripadajoča gomilna nekropola (kat. št. 466). K naselju sodita tudi dve osamljeni gomili severno od gradišča: Gomivnica (kat. št. 462) in Dolgi deli pri Meniški vasi (kat. št. 453) – (*sl. 464/4*).

Potek raziskav

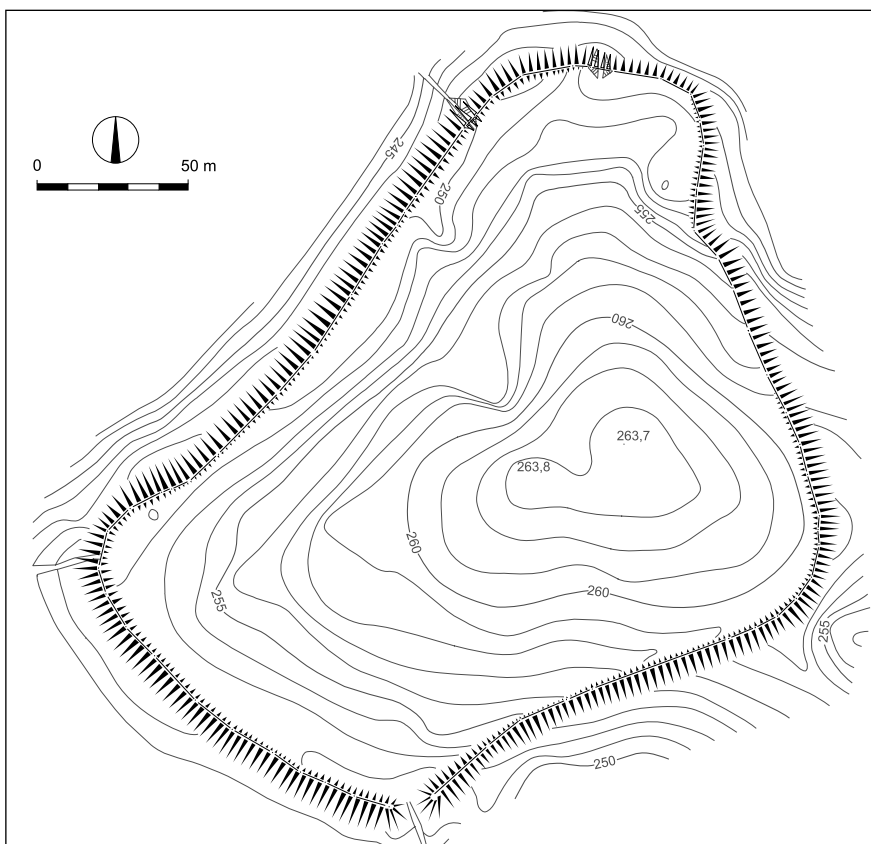
Raziskovanja Cvingerja pri Dolenjskih Toplicah segajo v konec devetnajstega stoletja, torej v čas, ko je bila kopana tudi tamkajšnja nekropola. Lotil se jih je Josef

Sl. 464/1: Cvinger pri Dolenjskih Toplicah; pogled na naselje z zahoda. Foto Janez Dular (1987).

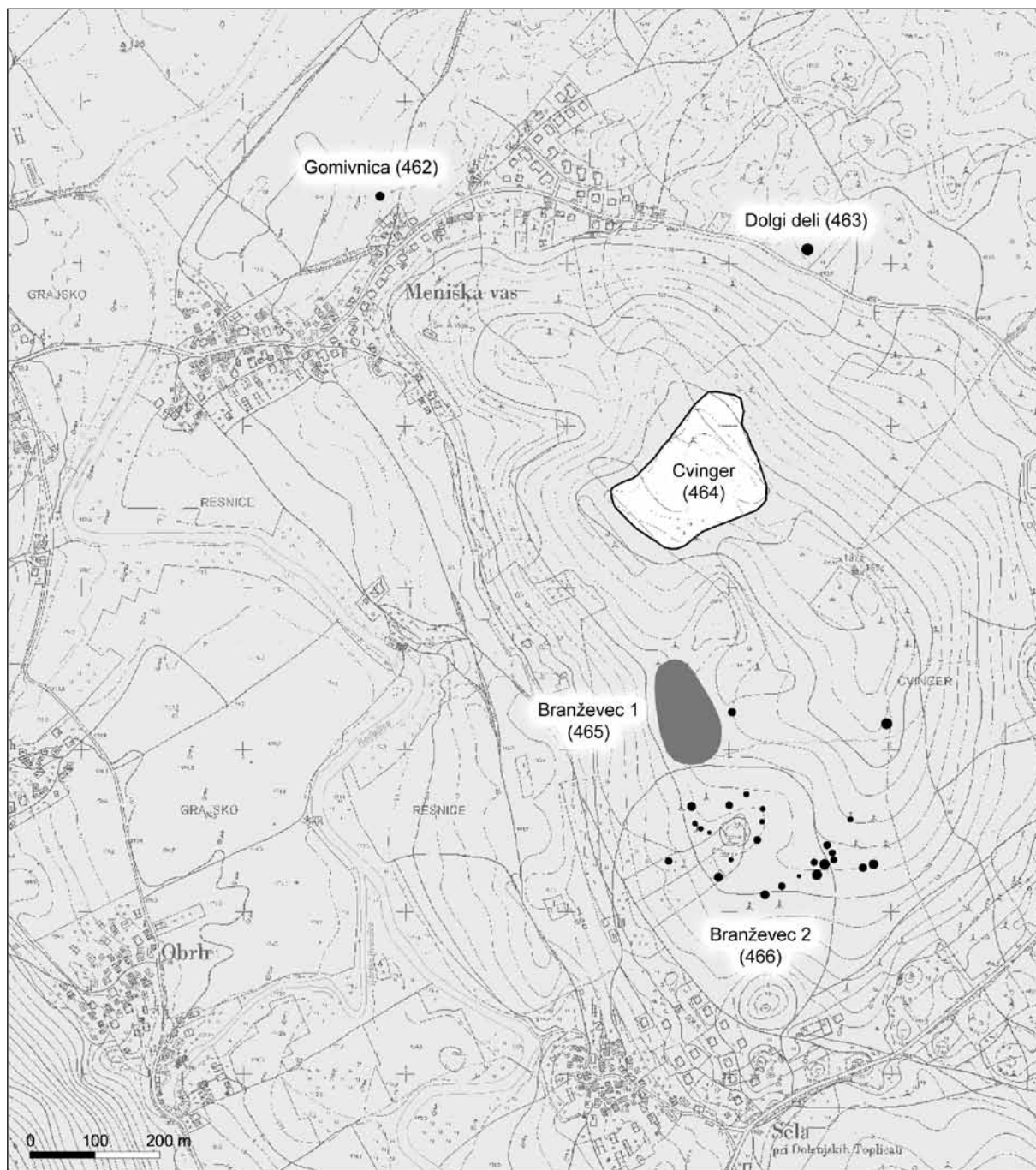
Sl. 464/2: Cvinger pri Dolenjskih Toplicah; pozicija naselja (osnova: atlas okolja © ARSO). M. = 1:5000.

Sl. 464/3: Cvinger pri Dolenjskih Toplicah; thoris naselja (po Dular, Tecco Hvala 2007). M. = 1:2500.

Szombathy, ki je junija 1898 naselje obhobil in izmeril. Meritve je opravil z busolo in koraki. S pomočjo podatkov, ki jih je zabeležil v svojem dnevniku (*vir 1*; Mader 2018, 479), smo uspeli narisati skico gradišča in vanj vnesti lege posameznih sond (sl. 464/5). Prvi dve sondi je dal Szombathy izkopati v jugovzhodnem vogalu naselja (pri točki A). Podatki o raziskavi so skopi, saj omenja le to, da je v globini 40 cm pod površjem naletel na 20 cm debelo plast prežgane zemlje, žlindro in nekaj črepin.

Szombathy se je na Cvinger vrnil tudi naslednje leto. Avgusta 1899 se je namreč odločil, da bo presekala južni okop, in sicer zahodno od tamkajšnjih vrat (sl. 464/5 – točka B). O izkopavanju je ohranjena skica profila in kratek komentar (sl. 464/6). Očitno z rezultatom ni bil povsem zadovoljen, zato se je odločil, da bo nadaljeval z deli. Avgusta in septembra je namreč s Pečnikovo pomočjo naredil še štiri preseke čez okop (sl. 464/5 – točke 1–4) in kar dvanajst manjših sond v notranjosti

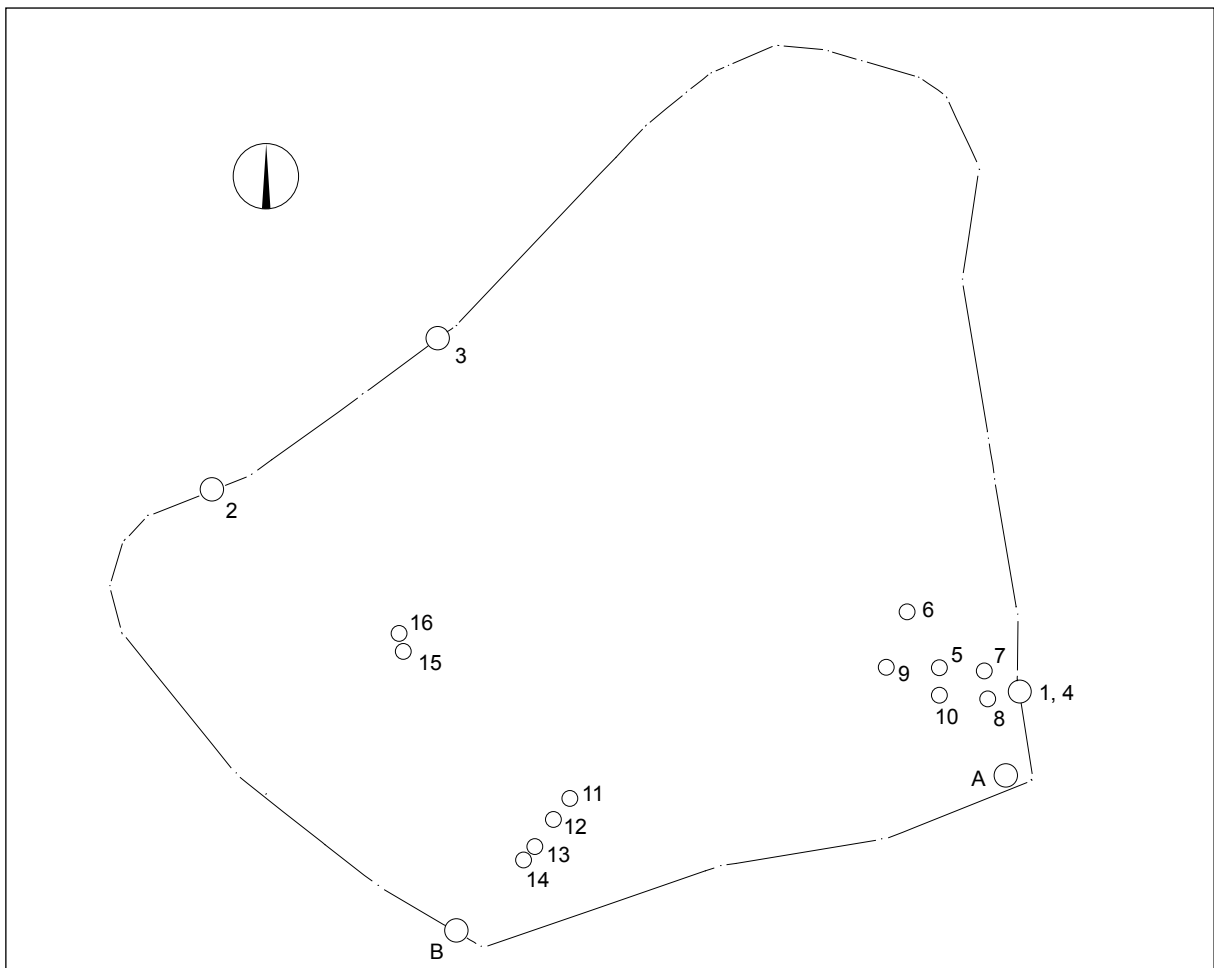
Sl. 464/4: Situacijski načrt najdišč v okolici Cvingerja pri Dolenjskih Toplicah (po Dular, Tecco Hvala 2007). M. = 1:10000.

naselja (točke 5–16). Tudi podatki o teh izkopavanjih so zelo skopi (*vir 1; vir 2; Mader 2018, 484 ss*). Szombathy omenja v dnevniku večinoma le najdbe: stenski omet, žlindro in fragmente posod. Nekoliko izčrpnjeje je opisal profil sonde 1, ki je zanimiv predvsem zaradi tega, ker so v njem dokumentirane ruševine obzidja, prav tako pa tudi ostanki prežganega zemljenega nasutja (*sl. 464/7*). Najdbe, ki so prispale v Naravoslovni muzej na Dunaju, je objavila Biba Teržan (*Teržan 1976, 413, t. 91: 13–19*). Szombathyjevo izkopavanje na Cvingerju pri Dolenjskih Toplicah je bilo prvo večje raziskovanje kakega prazgodovinskega gradišča na Kranjskem. Pomembno je bilo predvsem zaradi tega, ker je dalo prve podatke o načinu gradnje dolenjskih železnodobnih obzidij.

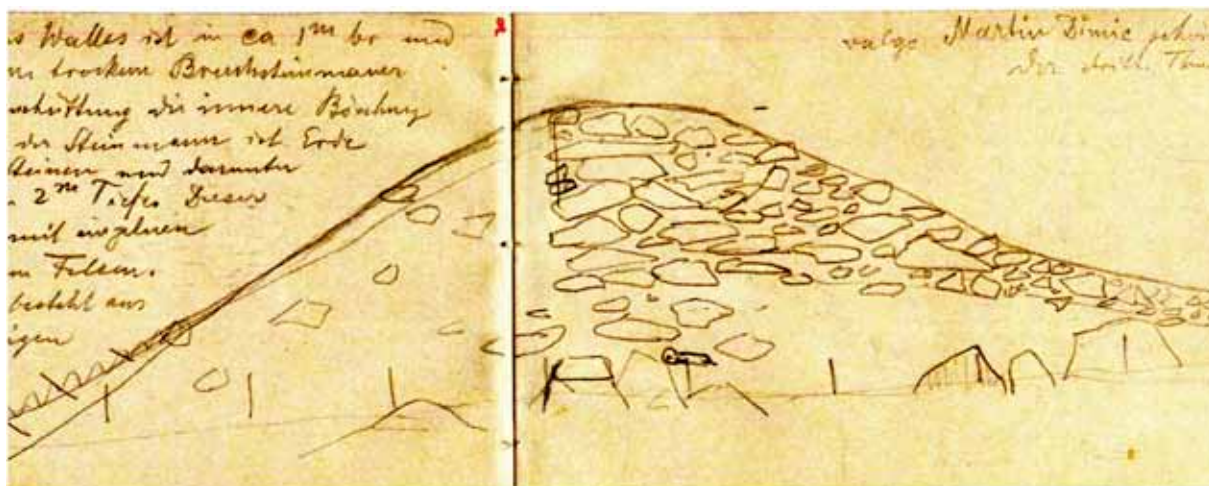
Naselje omenja na kratko v svoji knjigi o zgodovini železarstva Alfons Müllner (*Müllner 1909, 71*). Ogleдал naj bi si ga že leta 1873. Ugotovil je 630 m dolg obod, narejen iz zemlje in kamenja, v katerem je bilo precej železove žlindre. Priobčil je tudi skico tlorisa, ki pa je zgolj približek dejanski obliki. Zanimiva je zaradi tega, ker je na dodanem profilu označeno brezno sredi naselja (*sl. 464/8*).

V tridesetih letih se je na Cvingerju mudil Waltder Schmid. Po skromnih podatkih, ki jih je priobčil dnevnik Jutro, je v naselju odkopal štiri hiše. Kako so izgledale ne vemo, največja pa naj bi imela ognjišče in oddeljen prostor za ležišče (*Jutro 1935, 202a, 2*). Gradivo s teh izkopavanj je prišlo v Narodni muzej v Ljubljani, objavila ga je Biba Teržan (*Teržan 1976, 413, t. 92 in 93*).

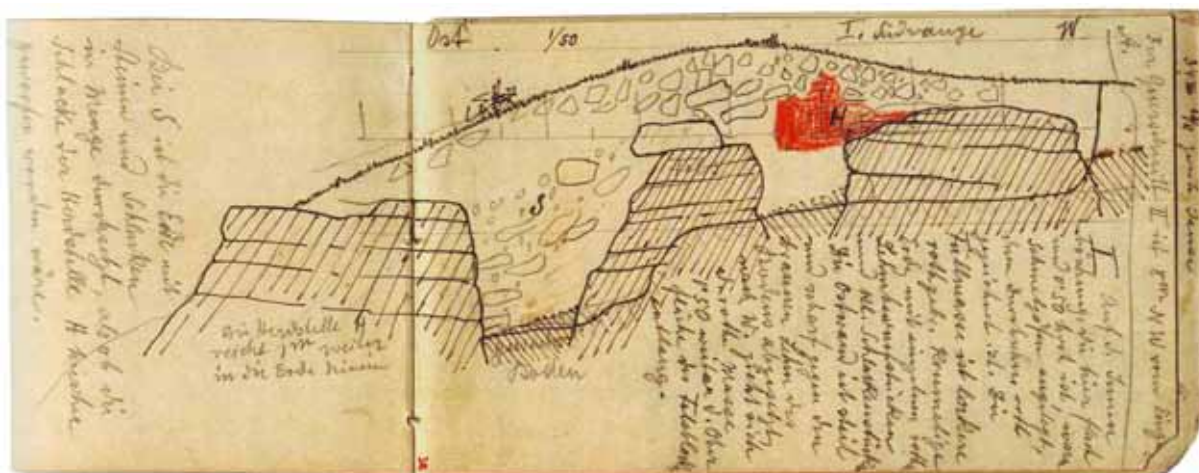
Leta 1986 se je obsežnejših del na Cvingerju pri Dolenjskih Toplicah lotil Zavod za varstvo naravne in kulturne dediščine iz Novega mesta pod vodstvom Boruta Križa. S sondiranjem so želeli ugotoviti časovni razpon gradišča, način gradnje obzidja in morebitne ostanke stavb v notranjosti naselja. Križ je v šestih raziskovalnih kampanjah (1986–1991) na Cvingerju izkopal 6 sond in o tem priobčil več poročil (*Križ 1987a, 240 s; Križ 1988b, 211 ss; Križ 1989b, 210; Križ 1990a, 152; Križ 1991b, 204 s; Križ 1992, 81 ss*). Sondiranja so pokazala, da je bilo naselje v pozni bronasti dobi obdano z okopom, narejenim iz lesenega opaža, med katerim je bilo nabito ilovnato polnilo. Okop je propadel v uničujočem požaru (*sl. 464/9, 464/10*), po katerem je ostal Cvinger dalj časa neposeljen. Znova so ga utrdili šele v

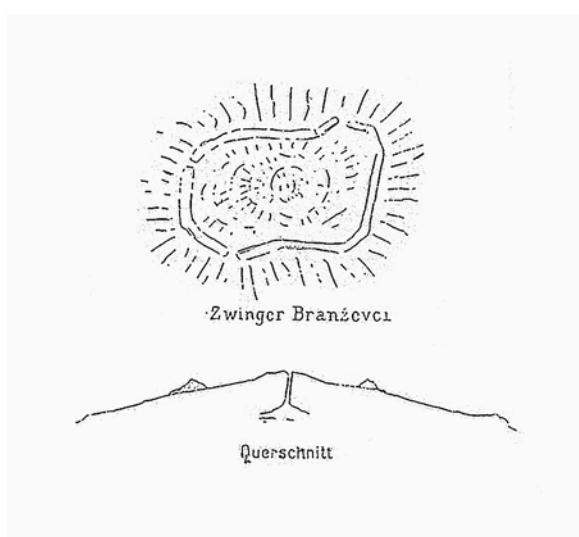
Sl. 464/5: Cvinger pri Dolenjskih Toplicah; skica naselja, narejena na podlagi Szombathyjevih meritev z vrisanimi mesti njegovih sondiranj v letih 1898 in 1899 (po Dular, Križ 2004). M. = 1:4000.

Sl. 464/6: Cvinger pri Dolenjskih Toplicah; Szombathyjeva skica profila čez okop pri točki B (po Mader 2018).

Sl. 464/7: Cvinger pri Dolenjskih Toplicah; Szombathyjeva skica profila čez okop v sondi 1 (po Mader 2018).

Sl. 464/8: Cvinger pri Dolenjskih Toplicah; Müllnerjeva skica torisa in profila naselja (po Müllner 1909).

Sl. 464/9: Cvinger pri Dolenjskih Toplicah; profil preko v požaru uničenega ilovnatga okopa v sondi 2. Foto Borut Križ 1987).

Sl. 464/10: Cvinger pri Dolenjskih Toplicah; ostanki prežganega ilovnatga okopa in zoglenega opaža v sondi 2. Foto Borut Križ 1987).

mladohalštatskem obdobju, ko so ga opasali s kamnitim obzidjem (sl. 464/11, 464/12). Poselitev Cvingerja v mlajši železni dobi pa kljub šestim sondam – ena je bila umeščena tudi v notranjosti naselja – ni dokazana. Rezultate izkopavanj sta objavila Janez Dular in Borut Križ (*Dular, Križ 2004, 215 ss.*).

Med letoma 2017–2019 so na Cvingerju potekale interdisciplinarne raziskave pod vodstvom Matije Črešnarja. Poudarek je bil na uporabi nedestruktivnih postopkov, predvsem zračnega laserskega skeniranja in različnih geofizikalnih metod, ki so skupaj s klasičnimi arheološkimi sondažami pripeljali do nekaterih novih dognanj glede južnega vhoda, ugotovljen pa je bil tudi plitev jarek na zunanji, jugozahodni strani gradišča (*Črešnar, Vinazza, Burja 2017, 79 ss; Črešnar et. al. 2020, 534 ss.*). Za na novo odkritimi strukturami ostaja za zdaj – vsaj kar se njihove namembnosti in datacije tiče – več vprašanj kot odgovorov.

Po prizadevnem čiščenju Cvingerske jame sredi naselja, ki so ga v okviru projekta opravili novomeški jamarji, se je izkazalo, da je bil v železni dobi vhod v brezno zaprt, saj v njem niso našli arheoloških ostalin (*Pršina 2017 ss.*).

Arhivska vira

(vir 1) Szombathy, Tagebuch, Büchel Krain I, 2 ss. (Fundaktenarchiv NHMW).

(vir 2) Pečnikovi pismi Szombathyju z dne 18. 8. 1899 in 23. 8. 1899 (Fundaktenarchiv NHMW)

Literatura

Črešnar, Vinazza, Burja 2017, 79 ss.

Črešnar et. al. 2020, 534 ss.

Dular, Križ 2004, 215 ss.

Dular, Tecco Hvala 2007, 344, sl. 267.

Jutro 1935, 202a, 2.

Knez 1975, Dolenjske Toplice. – V: ANSL, 212.

Križ 1987a, 240 s.

Križ 1988b, 211 ss.

Križ 1989b, 210.

Križ 1990a, 152.

Križ 1991b, 204 s.

Mader 2018, 479 in 484 ss.

Müllner 1909, 71.

Pečnik 1904, 34 s.

Pršina 2017, 105 ss.

Teržan 1976, 413.

Sl. 464/11: Cvinger pri Dolenjskih Toplicah; mladohalštatski zid v sondi 2. Foto Borut Križ 1987).

Sl. 464/12: Cvinger pri Dolenjskih Toplicah; mladohalštatski zid v sondi 5–6. Foto Borut Križ 1987).

Kat. št.: 465

Najdišče: Branževac 1.

Kraj: Sela pri Dolenjskih Toplicah.

TTN5: Semič 2; *GKY:* 503929 – *GKX:* 67827.

Tip najdišča: železarsko talilniško območje.

Datacija: starejša železna doba.

Opis

Najdišče leži na sedlu južno od naselja (sl. 465/1). Gre za skoraj raven teren, ki je poraščen z mešanim gozdom.

Potek raziskav

Leta 1988 je bilo pri terenskem pregledu odkrito približno 80 m dolgo in 20 m široko območje, kjer so se na površini pojavljale večje koncentracije železove žlindre. Vmes je bilo moč najti tudi koščke prežgane ilovice, vse to pa je kazalo na možnost, da se pod gozdno površino skrivajo ostanki železarskih talilnih peči.

Manjše sondiranje je potrdilo domneve. Že takoj pod površjem je bila večja količina železove žlindre in prežgane ilovice, ki je ležala raztresena po celi površini sonde. Ko je bil odstranjen gozdni humus so se v oranžno-rdeči jalovi ilovici (50–60 cm pod površjem) pokazali zelo jasni obrisi dvanajstih okroglih lis. Nadaljnji izkop je pokazal, da gre za jame, ki so bile vkopane v ilovnata tla, njihova notranjost pa je bila večinoma močno ožgana in zapolnjena s temnejšo zemljo in kosi

železove žlindre. Jame so nedvomno ostanki spodnjih delov talilnih peči, ki so že imele iztok za žlindro (sl. 465/2, 465/3) – (Križ 1998–1999, 498 ss; Dular, Križ 2004, 228 ss).

Kasnejša geofizikalna raziskava, ki jo je opravil Branko Mušič, je pokazala, da gre za obsežen železarski kompleks z več sto pečmi za enkratno uporabo (sl. 465/4). Pomembna je bila tudi ugotovitev, da lahko z nedestruktivno metodo dobro zamejimo in pridobimo pomembne podatke o železarskih talilnih kompleksih (Mušič, Orengo 1998, 157 ss).

Med letoma 2017–2019 so v okviru projekta Enttrans podatke o železarskem območju nadgradili z novimi geofizikalnimi metodami in manjšim sondiranjem (Črešnar, Vinazza, Burja 2017, 79 ss). Prvič pri nas je bila uporabljena tudi magnetna datacijska metoda, ki se je izkazala za zelo uspešno, ko je radiokarbonska metoda zaradi tako imenovanega halštatskega platoja omejena. Uporaba ene od peči je bila s 95% zanesljivostjo opredeljena v čas 640–370 pr. Kr. (Črešnar et. al. 2020, 537 ss).

Literatura

Črešnar, Vinazza, Burja 2017, 79 ss.

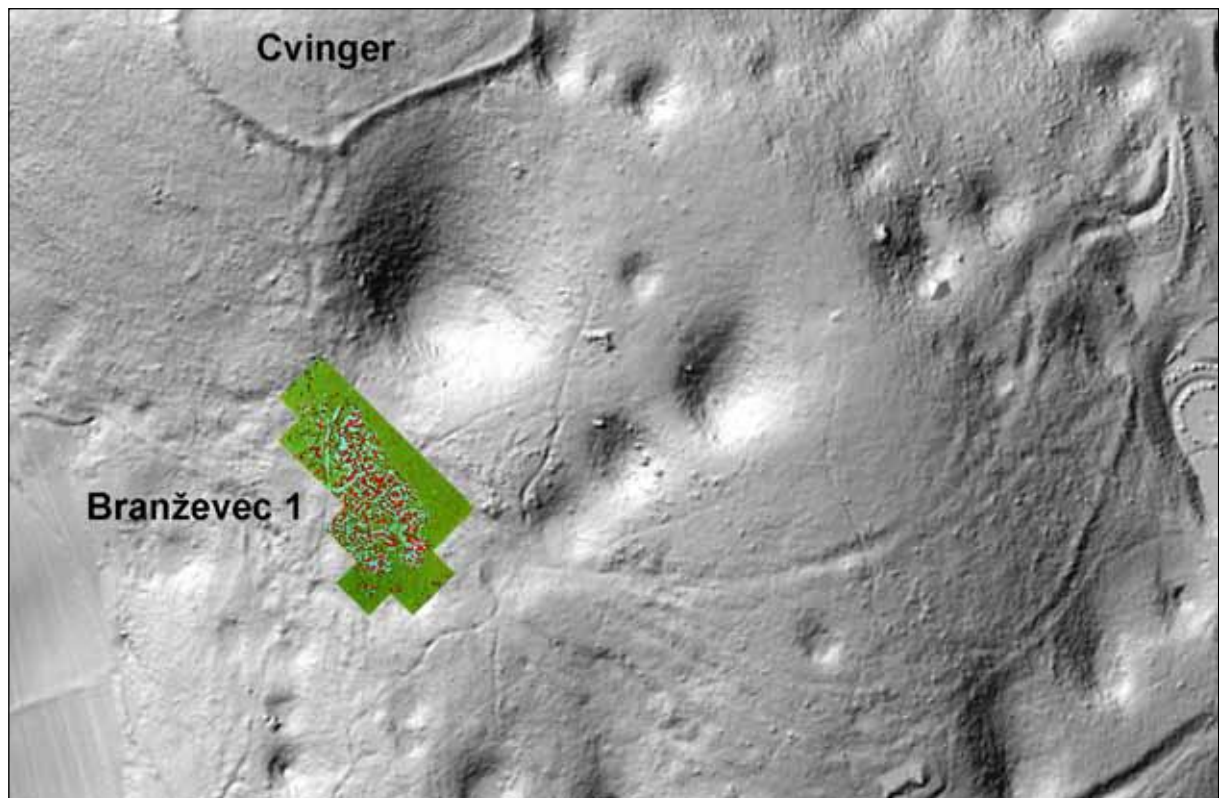
Črešnar et. al. 2020, 537 ss.

Dular, Križ 2004, 228 ss.

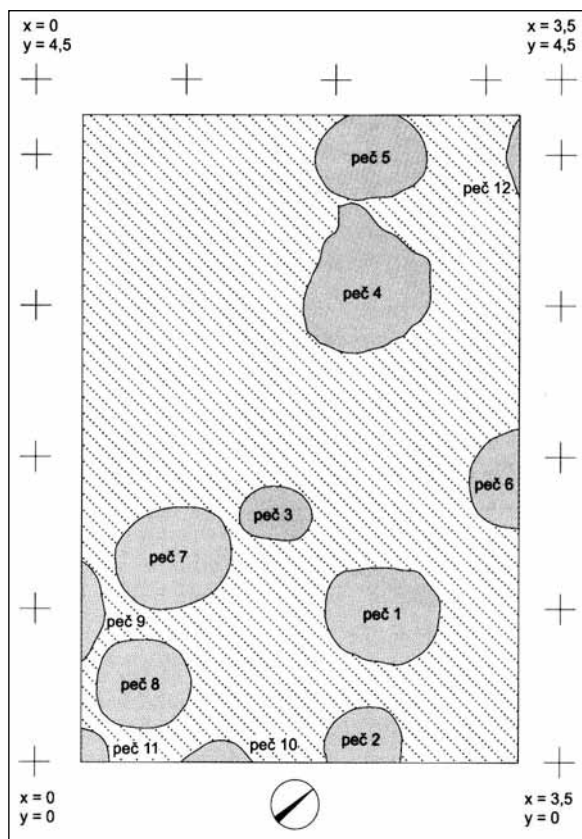
Dular, Tecco Hvala 2007, 344.

Križ 1998–1999, 498 ss.

Mušič, Orengo 1998, 157 ss.

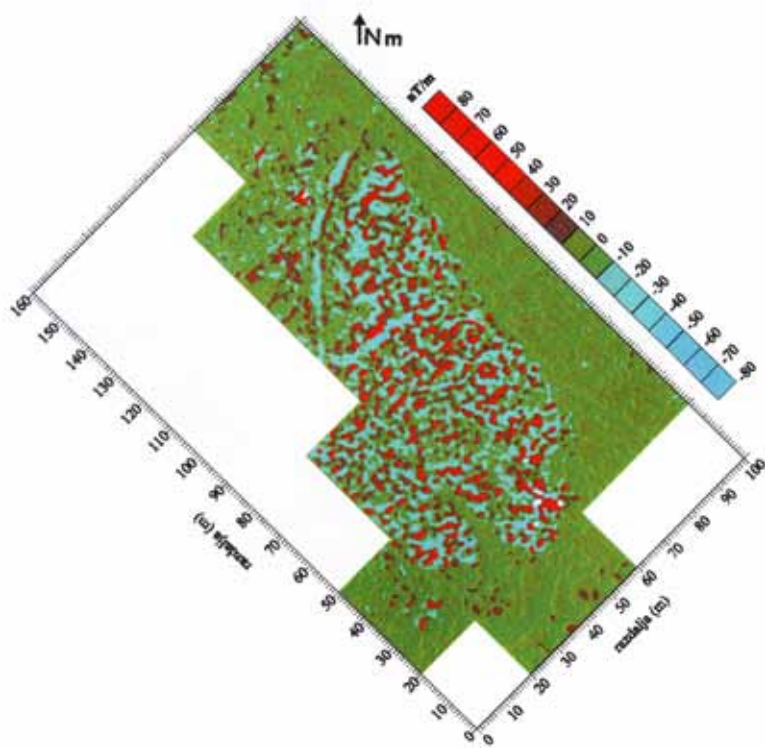

Sl. 465/1: Branževac 1 nad Seli pri Dolenjskih Toplicah; pozicija železarskega talilniškega območja (osnova: atlas okolja © ARSO). M. = 1:5000.

Sl. 465/3: Branževca 1 nad Seli pri Dolenjskih Toplicah; izliv žlindre iz peči 4. Foto Borut Križ 1988.

Sl. 465/2: Branževca 1 nad Seli pri Dolenjskih Toplicah; tloris talilnih peči (po Dular, Križ 2004). M. = 1:50.

Sl. 465/4: Branževca 1 nad Seli pri Dolenjskih Toplicah; karta magnetnih anomalij celotnega raziskanega območja (po Mušič, Orengo 1998). M. = 1:2000.

Kat. št.: 466

Najdišče: Branževac 2.

Kraj: Sela pri Dolenjskih Toplicah.

TTN5: Semič 2; GKY: 504079 – GKX: 67513.

Tip najdišča: gomilno grobišče (26 gomil).

Datacija: starejša železna doba.

Opis

Grobišče se razprostira južno od naselja tik ob železarskem talilniškem območju (sl. 466/1). Večina gomil leži okoli manjših vrtač v gozdu in na travniku, nekaj pa jih je nekoliko odmaknjenih severno oziroma severovzhodno od glavne skupine (sl. 466/2). Mere:

Gomila 1: premer 12 m, višina 1,5 m (vkop).

Gomila 2: premer 16 m, višina 2 m (več vkopov).

Gomila 3: premer 9 m, višina 1 m (prekopana).

Gomila 4: premer 11 m, višina 1 m (prekopana).

Gomila 5: premer 13 m, višina 1,5 m (razkopana).

Gomila 6: premer 8 m, višina 0,5 m (razkopana).

Gomila 7: premer 8 m, višina 1 m (3. vkopi).

Gomila 8: premer 6 m, višina 0,5 m (vkop).

Gomila 9: premer 8 m, višina 0,5 m (prekopana).

Gomila 10: premer 8 m, višina 0,5 m (razkopana).

Gomila 11: premer 11 m, višina 1,5 m (prekopana).

Gomila 12: premer 7 m, višina 0,5 m (prekopana).

Gomila 13: premer 11 m, višina 1 m.

Gomila 14: premer 13 m, višina 1 m.

Gomila 15: premer 13 m, višina 1,2 m.

Gomila 16: premer 11 m, višina 1 m (vkop).

Gomila 17: premer 6 m, višina 0,5 m (dvomljiva).

Gomila 18: premer 15 m, višina 0,5 m (razkopana).

Gomila 19: premer 10 m, višina 1 m.

Gomila 20: premer 15 m, višina 1,5 m (vkop).

Gomila 21: premer 10 m, višina 1 m.

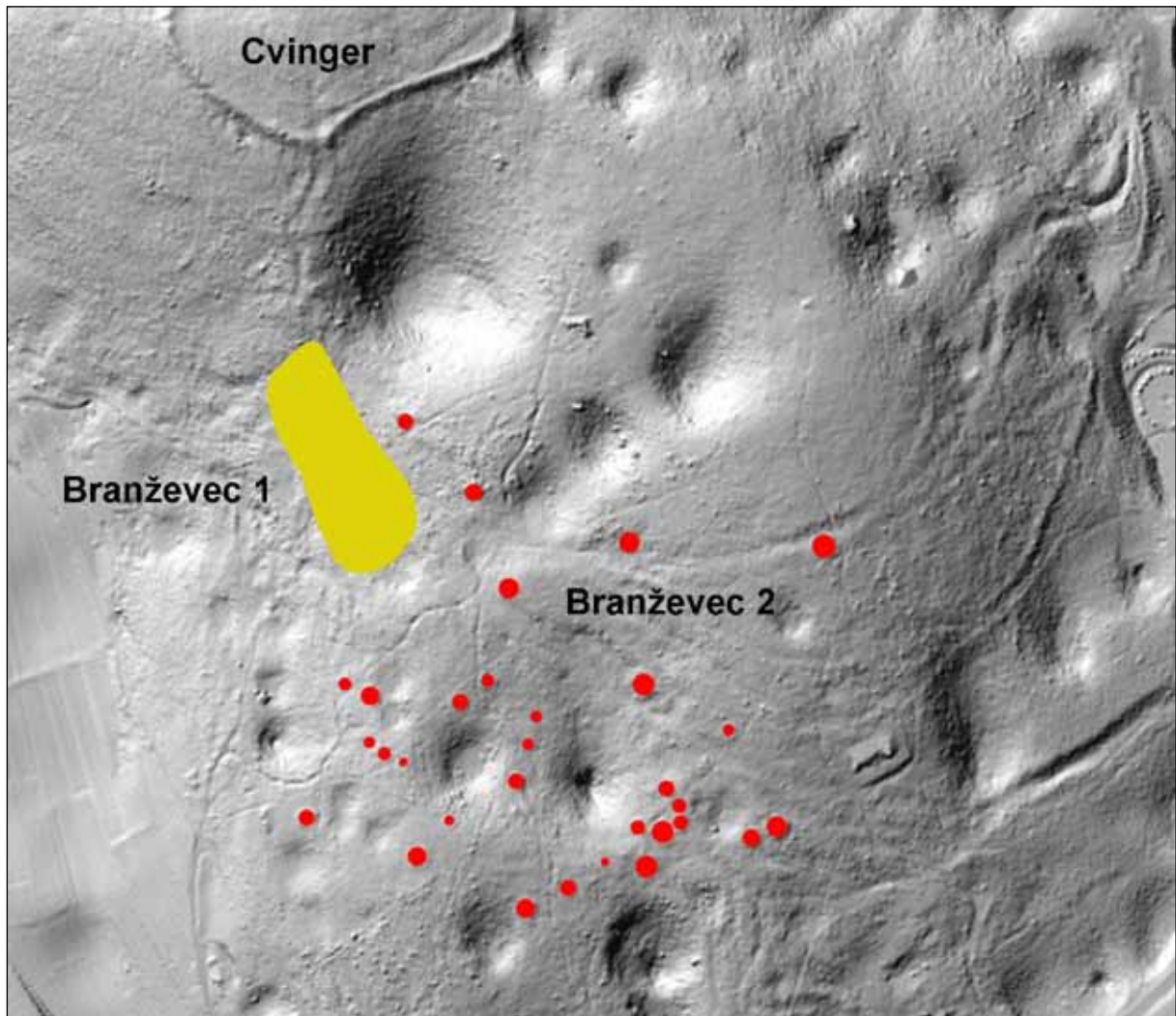
Gomila 22: premer 10 m, višina 1 m.

Gomila 23: premer 11 m, višina 1,5 m (vkop).

Gomila 24: premer 8 m, višina 0,5 m (dvomljiva).

Gomila 25: premer 12 m, višina 1 m (prekopana).

Gomila 26: premer 14 m, višina 1,5 m (prekopana).

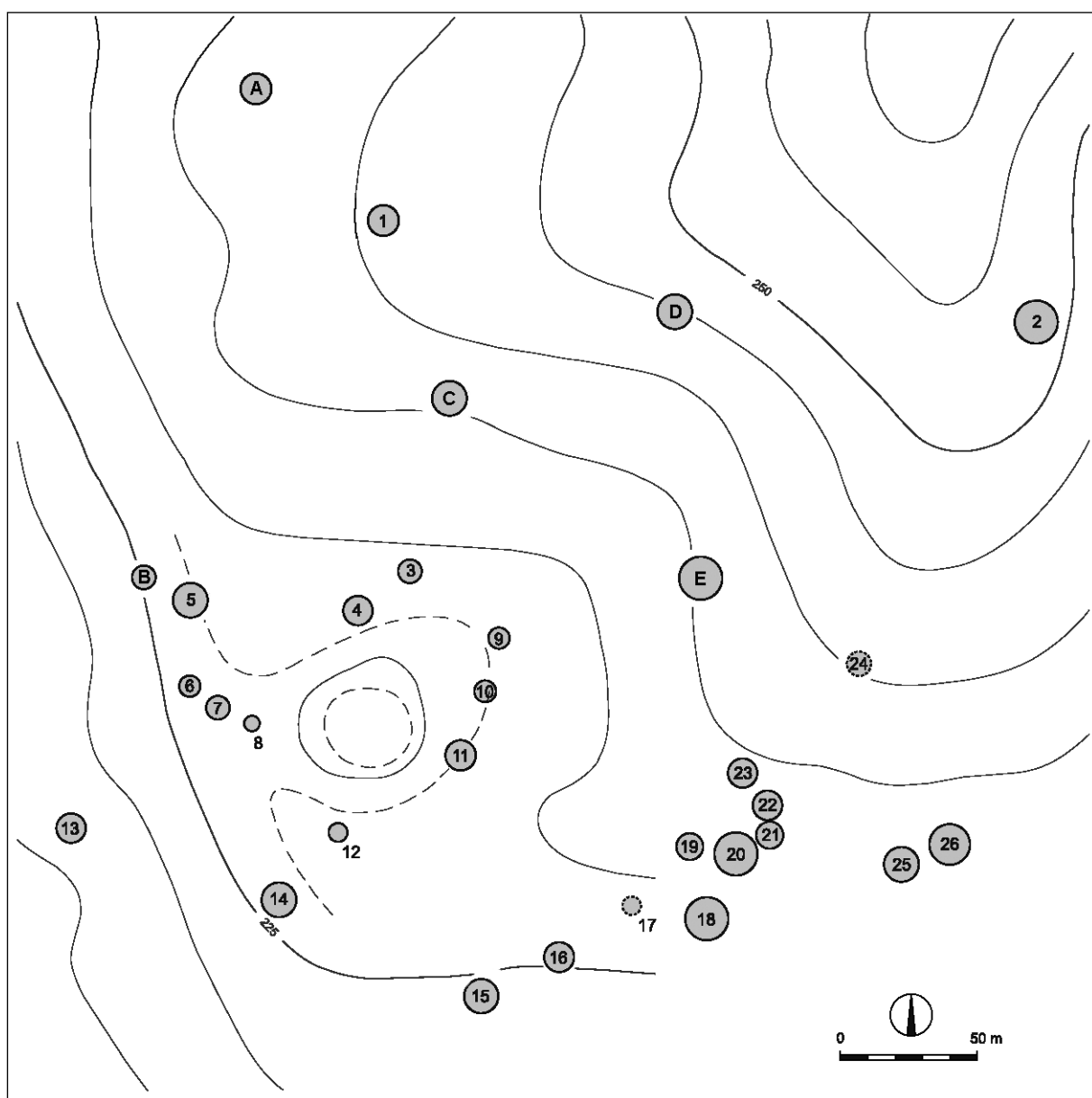
Sl. 466/1: Branževac 2 nad Seli pri Dolenjskih Toplicah; pozicija gomilnega grobišča (osnova: atlas okolja © ARSO). M. = 1:5000.

Seznam je bil dopolnjen s podatki zračnega laserskega skeniranja, ki je bilo opravljeno v okviru projekta Entrans med letoma 2017 in 2019 (Črešnar et. al. 2020, 547). Dokumentiranih je bilo še pet potencialnih gomil (glej *sl. 466/2* – gomile A–E), katerih pristnost pa nismo preverjali na terenu.

Potek raziskav

Gomilno grobišče na Branževcu nad Seli pri Dolenjskih Toplicah je odkril Jernej Pečnik (Pečnik 1904, 34 s). Začetek njegovega delovanja v Dolenjskih Toplicah ni vezan na to nekropolo, saj se je najprej lotil osamljene gomile na ledini Dolgi deli pri Meniški vasi (kat. št. 463) – (Rutar 1898, 102; Rutar 1899d, 165). Na Branževcu

je zakopal konec maja 1898 na stroške Prazgodovinske komisije (Mader 2018, 477 ss). Srečo je poskusil na gomili, ki je stala na parceli Janeza Šušteršiča iz Toplic, najdbe iz nje pa so bile kasneje v Naravoslovnem muzeju na Dunaju vpisane kot inventar gomile 2. Ker so bili rezultati vzpodbudni, je z deli nadaljeval. Do konca septembra 1898 je na Branževcu prekopal sedem gomil. Kot lastniki parcel se v virih omenjajo Anton Turk (gom. 3), Janez Robida (gom. 4), Anton Turk oziroma Janez Krese (gom. 5), Martin Šenica in Jernej Žefran (gom. 6), Marija Pirc (gom. 7), Martin Šenica (gom. 8, 9). Decembra se je lotil še desete, ki je prav tako stala na parceli Martina Šenice, vendar pa je moral zaradi mraza dela ustaviti (*vir 1*). V Dolenjske Toplice se je vrnil nasled-

Sl. 466/2: Branževca 2 nad Seli pri Dolenjskih Toplicah; (dopolnjeno po Dular, Tecco Hvala 2007). M. = 1:2500.

nje leto (*Rutar 1899b*, 36). Najprej je februarja 1899 do konca raziskal gomilo 10, ki jo je začel kopati decembra prejšnjega leta. Nato se je na Branževcu mudil še celo pomlad in poletje ter v krajših kampanjah prekopal sedem gomil. Za gomile 11–13 lastniki niso navedeni, lastniki preostalih štirih pa so bili Marija Pirc (gom. 14), Janez Robida (gom. 15), Janez Sitar (gom. 16) in Andrej Bregar (gom. 17). Celotna bera dvoletnih izkopavanj pri Dolenjskih Toplicah je bila torej 17 raziskanih gomil: ena v Dolgih delih pri Meniški vasi in šestnajst na Branževcu nad Seli pri Dolenjskih Toplicah (*vir 1*).

Pečnikova izkopavanja je občasno nadziral Josef Szombathy. Kot lahko razberemo iz njegovega dnevnika, se je mudil v Dolenjskih Toplicah štirikrat: junija in avgusta 1898 ter avgusta in septembra 1899 (*vir 2*). Njegovi obiski so trajali le po nekaj dni. Običajno si je ogledal izkopavanje in dal Pečniku najnujnejše napotke. Kot kaže, pa z njegovim delom ni bil najbolj zadovoljen. Pečnik je namreč kopal prehitro in se ni več znašel v svojih zapiskih. Površen način dela je postavil pod vprašaj tudi verodostojnost grobnih celot (*Dular, Križ 2004*, 210, *op. 5*; *Mader 2018*, 486). Gradivo Pečnikovih izkopavanj na Branževcu, ki ga danes hrani Naravoslovni muzej na Dunaju, je objavila Biba Teržan (*Teržan 1976*, 396 ss).

Pečnikove oznake gomil se ne ujemajo z oštevilčenjem na našem načrtu grobišča (*sl. 466/2*). Pečnik je v

svojih protokolih sicer zabeležil lastnike parcel, težave pri identificiranju pa nastopijo v primerih, ko je na isti parceli po več gomil. V pomoč niso niti notice, ki jih je o položaju nekaterih gomil v svojem dnevniku zabeležil Szombathy (*vir 2*). Poskus, ki smo ga naredili pred leti je zato vprašljiv in ga na tem mestu ponovno ne objavljamo (*Dular, Križ 2004*, 212, *sl. 5*).

Arhivska vira

(*vir 1*) Pečnikova pisma Szombathyju z dne 25. 2. 1899, 23. 3. 1899, 27. 7. 1899, 8. 9. 1899 in nedatirani sezname najdb iz gomil 2–9 (Fundaktenarchiv NHMW).

(*vir 2*) Szombathy, Tagebuch, Büchel Krain I, 2 ss. (Fundaktenarchiv NHMW).

Literatura

Črešnar et. al. 2020, 547.

Dular, Križ 2004, 208 ss.

Dular, Tecco Hvala 2007, 344 s, sl. 268.

Knez 1975, Dolenjske Toplice. – V: ANSL, 211 s.

Mader 2018, 477 ss.

Pečnik 1904, 34 s.

Rutar 1898, 102 s.

Rutar 1899b, 36.

Rutar 1899d, 165.

Teržan 1976, 396 ss, t. 4–91.

Kat. št.: 467

Najdišče: Medičevo dvorišče.

Kraj: Selišče.

TTN10: Semič 17; *GKY:* 506230 –*GKX:* 65821.

Tip najdišča: posamična najdba.

Datacija: starejša železna doba.

Opis

Leta 1960 so pri kopanju vodnjaka na Medičevem dvorišču v Selišču (*sl. 467/1*) našli fragment narebrenne bronaste nanožnice, ki jo hrani Dolenjski muzej v No-

vem mestu (*Knez 1965a, 195*). Pri gradnji nove hiše (v začetku 80. let prejšnjega stoletja), ki stoji le nekaj metrov od vodnjaka, niso našli ničesar več. Kot je razbrati iz letnice na vodnjaku (1960) so nanožnico našli to leto in ne štiri leta kasneje (1964), kot je to zabeleženo v Varstvu spomenikov (ugotovljeno ob terenskem pregledu leta 1990).

Literatura

Dular, Tecco Hvala 2007, 345.

Knez 1965a, 195.

Petru 1975, Selišče. – V: *ANSL*, 212.

Sl. 467/1: Medičevo dvorišče v Selišču; pozicija najdišča (osnova: atlas okolja © ARSO). M. = 1:5000.

Kat. št.: 468*Najdišče:* Semenič.*Kraj:* Gaber pri Semiču.*TTN5:* Semič 46; *GKY:* 512973 – *GKX:* 56099.*Tip najdišča:* utrjeno naselje.*Datacija:* pozna bronasta doba, mlajša železna doba.*Opis*

Semenič je skrajni jugozahodni vrh grebena, ki nad Semičem obrobja Belo krajino. Vrh je z južne strani dokaj strm, medtem ko so severna in severovzhodna pobočja položnejša in se postopoma zlijejo z grebenom (sl. 468/1, 468/2).

Ostanki naselja so dobro ohranjeni, saj se je večina oboda ohranila kot lepo oblikovana terasa (sl. 468/3). Nizek okop je mogoče opaziti le na skrajnem severozahodnem in severovzhodnem vogalu naselja, kjer je na površini vidna tudi njegova kamnita struktura. Potek obzidja je narekoval teren, saj so ga prilagodili naravnim danostim. Tako poteka na severni strani po robu globlje

vrtače, večje strmine pa so tudi pod severozahodnim in vzhodnim delom naselja. Ker je vrh Semeniča kopast, se teren za obzidjem zložno dviga proti najvišjemu delu naselja. Primerne prostora za bivanje je bilo torej precej, čeprav je vrh precej skalnat.

Potek raziskav

Najdišče je bilo odkrito pri arheološki topografiji Bele krajine (Dular 1985, 100 s). Leta 1981 so sodelavci Inštituta za arheologijo ZRC SAZU v naselju izkopali dve manjši sondi. Na osnovi keramičnega gradiva in detektorskih najdb, ki jih hrani Narodni muzej Slovenije, je mogoče naselje opredeliti v pozno bronasto in mlajšo železno dobo (Dular 1993, 104, sl. 2 in t. 4: 13–15; Božič 2001, 183, sl. 2).

Literatura

Božič 2001, 183, sl. 2.

Dular 1985, 100 s.

Dular 1993, 104, sl. 2 in t. 4: 13–15.

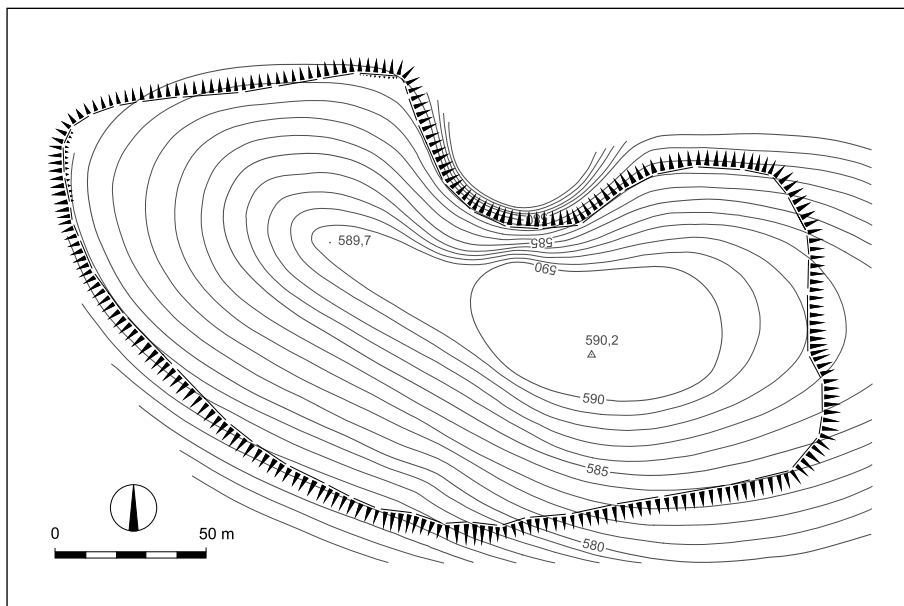
Dular, Tecco Hvala 2007, 345 s, sl. 269.

Sl. 468/1: Semenič nad Gabrom pri Semiču; pozicija naselja (vir: atlas okolja © ARSO). M. = 1:5000.

Sl. 468/2: Semenič nad Gabrom pri Semiču; pogled na naselje z vzhoda. Foto Janez Dular (2005).

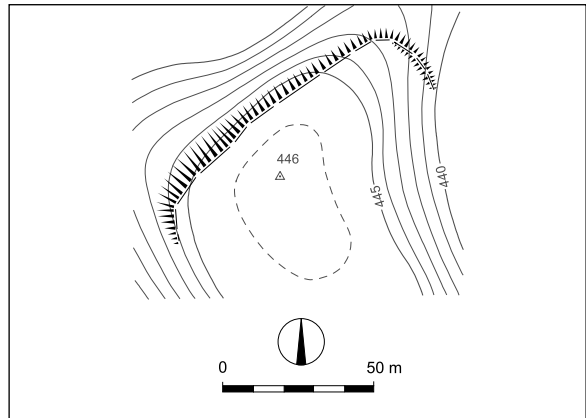
Sl. 468/3: Semenič nad Gabrom pri Semiču; tloris naselja (po Dular, Tecco Hvala 2007). M. = 1:2500.

Kat. št.: 469*Najdišče:* Veliki vrh.*Kraj:* Dolenji Suhor pri Metliki.*TTN5:* Semič 30; GKY: 522530 – GKX: 60631.*Tip najdišča:* utrjeno naselje.*Datacija:* pozna bronasta doba.*Opis*

Veliki vrh je manjši kopast hrib, ki se dviga vzhodno od vasi Dolenji Suhor (*sl. 469/1*). Pobočja Velikega vrha niso strma, zato je lahko dostopen z vseh strani. Obod je ohranjen le deloma (*sl. 469/2*). Na severovzhodu se prične kot dokaj izrazit, do 8 m širok okop, ki pa kmalu preide v teraso, za katero se nadaljuje v notranjosti skoraj raven plato. Na zahodu se terasa postopoma izteče v pobočju, zato lahko naselje na tej strani zamejimo le približno. Isto velja za preostali del naselja. Obod smo začrtali po komaj vidnem prelomu na lidarskem posnetku. Razmeroma ravna notranjost je nudila ugodne pogoje za poselitev.

Potek raziskav

Najdišče je bilo odkrito pri arheološki topografiji Bele krajine (Dular 1985, 86 s). Leta 1981 je Inštitut za arheologijo izkopal v naselju manjšo sondo. V razmeroma tanki kulturni plasti so bili najdeni keramični fragmenti,

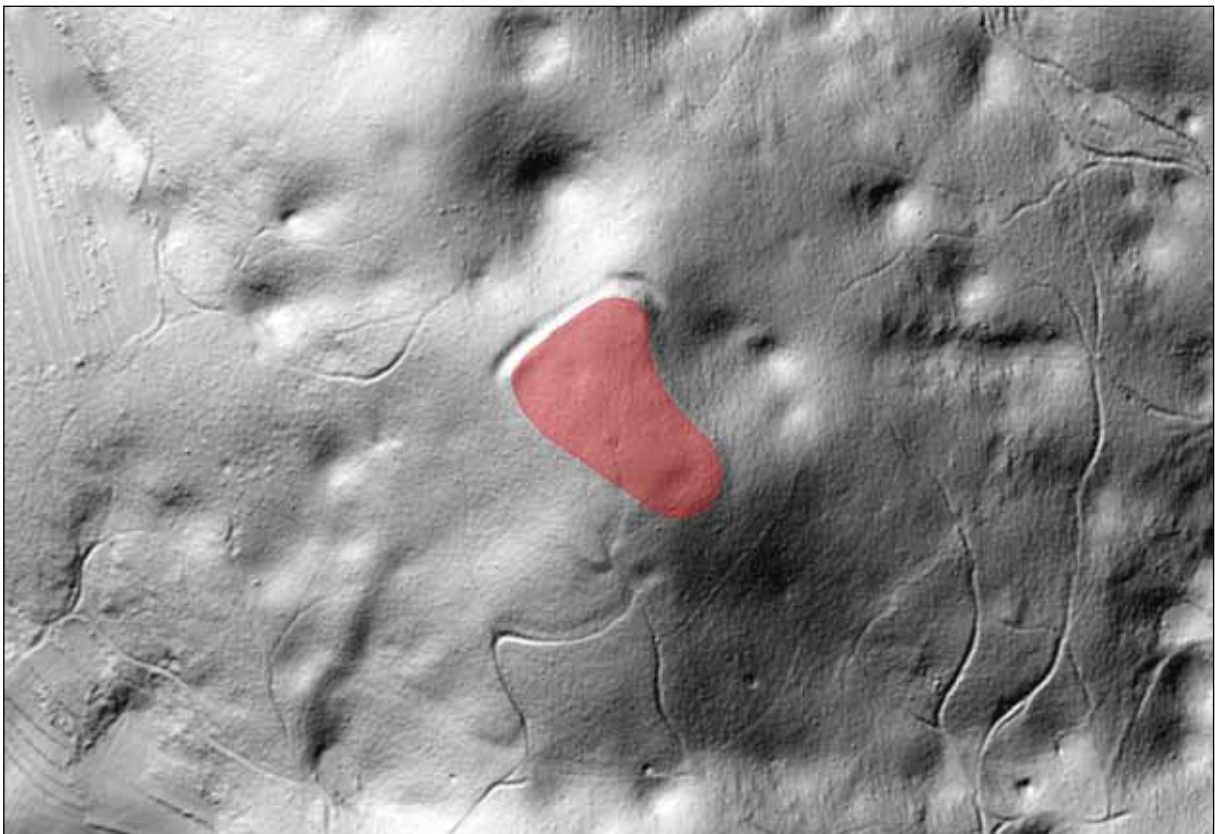

Sl. 469/2: Veliki vrh nad Dolenjim Suhorjem pri Metliki; tloris naselja (po Dular, Tecco Hvala 2007). M. = 1:2500.

ki opredeljujejo naselje v pozno bronasto dobo (Dular 1993, 104, *sl. 2 in t. 4: 11–12*)

Literatura

Dular 1985, 86 s.

Dular 1993, 104, *sl. 2 in t. 4: 11–12.*Dular, Tecco Hvala 2007, 346, *sl. 270.*

Sl. 469/1: Veliki vrh nad Dolenjim Suhorjem pri Metliki; pozicija naselja (osnova: atlas okolja © ARSO). M. = 1:5000.

Kat. št.: 470*Najdišče:* –*Kraj:* Grabrovec.*TTN5:* Metlika 31; *GKY:* 524028 – *GKX:* 59655.*Tip najdišča:* posamična najdba.*Datacija:* pozna bronasta doba.*Opis*

Ožjih najdiščnih podatkov bronaste sekire ni bilo mogoče ugotoviti, gotovo je le to, da je bil predmet najden na polju pri vasi Grabrovec (*Dular 1985, 88*) – (*sl. 470/1*).

Potek raziskav

Bronasto tulasto sekiro je našel na svojem posestvu Martin Črnugelj in jo leta 1961 daroval Belokranjskemu muzeju v Metliki (*Knez 1960–1961b, 226; Knez 1975, 243*).

Literatura

Dular 1985, 88.

Dular, Tecco Hvala 2007, 346.

Knez 1960–1961b, 226.

Knez 1975, Grabrovec. – V: *ANSL*, 243.

Šinkovec 1995, 70.

Sl. 470/1: Grabrovec; središče naselja (vir: atlas okolja © ARSO). M. = 1:5000.

Kat. št.: 471

Najdišče: Špitalska draga.

Kraj: Metlika.

TTN5: Metlika 41; GKY: 524683 – GKX: 56786.

Tip najdišča: plano grobišče.

Datacija: pozna bronasta doba, starejša železna doba.

Opis

Plano žarno grobišče se je razprostiralo na severnem koncu Metlike in sicer na pobočju terase suhe struge Bojice (sl. 471/1, 471/2). Nekropola leži blizu Pungarta, kjer je bilo odkrito pomembno grobišče iz mlajše železne dobe.

Potek raziskav

Na tri žgane grobove v Špitalski dragi so naleteli leta 1961 pri gradnji hiše Jožeta Gršiča na parceli 1882/6 k. o. Metlika (Knez 1960–1961d, 229). Nadaljnji grobovi so

prišli na dan šest let kasneje (1967) pri kopanju temeljev za garažo. Ker grobišče ni bilo strokovno raziskano, obsega nekropole ni bilo mogoče ugotoviti. Iz pripovedovanja lastnika pa se je dalo razbrati, da je bilo pri zemeljskih delih uničenih vsaj deset žganih grobov, ki so ležali brez reda na celem območju stavbišča (Dular 1985, 92 s). Belokranjskemu muzeju je uspelo rešiti za svoje zbirke najdbe petih grobov. Prvi trije so vsebovali le fragmente zdrobljenih žar, preostala dva pa poleg keramike tudi nekaj kovinskih predmetov. Gradivo iz Špitalske drage je objavil Janez Dular (Dular 1979, 71, t. 12: 1–5).

Literatura

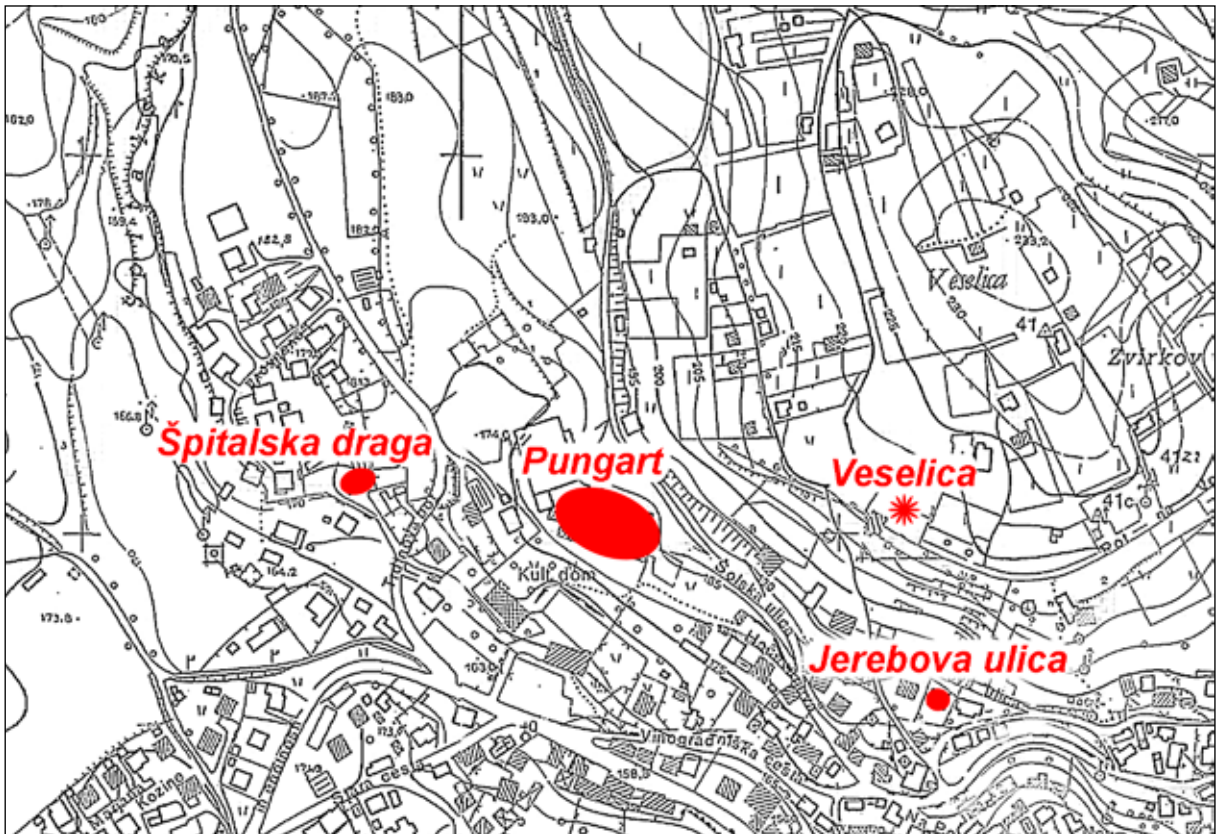
Dular 1979, 71, 82, t. 12: 1–5.

Dular 1985, 92 s.

Dular, Tecco Hvala 2007, 346.

Knez 1960–1961d, 229.

Knez, Petru 1975, Metlika. – V: ANSL, 243.

Sl. 471/1: Špitalska draga, Pungart, Veselica in Jerebova ulica v Metliki; pozicije najdišč (osnova: TTN5 © GURS). M. 1:5000.

Sl. 471/2: Špitalska draga v Metliki; območje planega grobišča, pogled z juga. Foto Janez Dular (2020).

Kat. št.: 472

Najdišče: Pungart.

Kraj: Metlika.

TTN5: Metlika 42; GKY: 524847 – GKK: 56760.

Tip najdišča: plano grobišče.

Datacija: mlajša železna doba.

Opis

Plano grobišče z žganimi grobovi se je razprostiralo na manjši terasi ob zahodnem vznožju hriba Veselica (*sl. 471/1*).

Potek raziskav

Na tem prostoru so leta 1965 ob izkopu temeljev za novo šolsko poslopje odkrili obsežno latensko nekropo-

lo, katere dobršen del pa je bil zaradi strojnega izkopa uničen (*Šribar 1965a, 196*). Pri zaščitnem posegu, ki ga je vodil Vinko Šribar, je bilo ugotovljenih čez šestdeset grobov (*sl. 472/1*), od katerih pa so rešili le 37 grobnih celot in nekaj posamičnih predmetov. Grobišče je bilo bogato, po grobnih pridatkih sodi v mokronoško kulturno skupino. Najdbe hrani Belokranjski muzej, objavil jih je Vinko Šribar (*Šribar 1974, 319 ss*).

Literatura

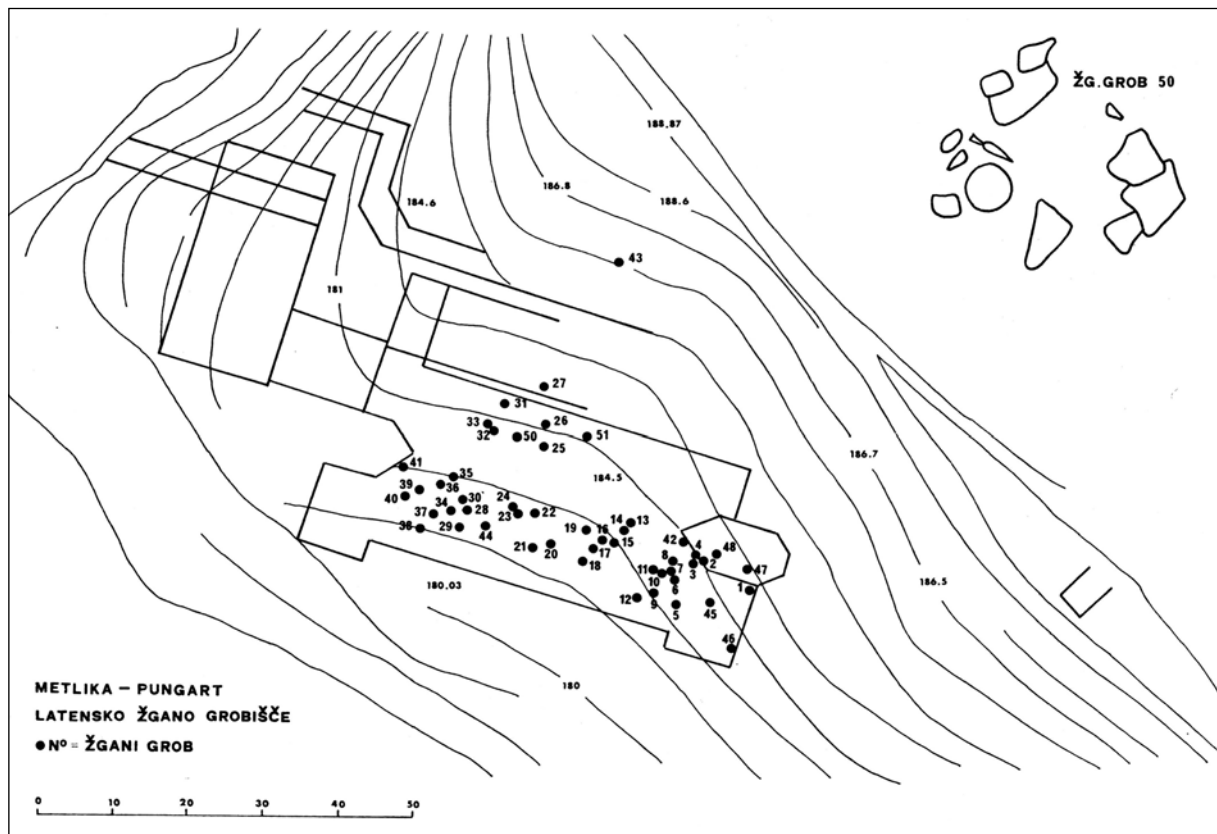
Dular 1985, 91 s.

Dular, Tecco Hvala 2007, 346.

Knez, Petru 1975, Metlika. – V: *ANSL*, 243.

Šribar 1965a, 196.

Šribar 1974, 319–352.

Sl. 472/1: Pungart v Metliki; tloris grobišča (po Šribar 1974).

Kat. št.: 473

Najdišče: Veselica.

Kraj: Metlika.

TTN5: Metlika 42; *GKY:* 525040 – *GKX:* 56768.

Tip najdišča: naselje.

Datacija: prazgodovina.

Opis

Najdišče leži na kopasti vzpetini, ki se dviga severno od mesta (*sl. 471/1, 473/1*). Vrh je zaradi obdelovanja vinogradov močno preoblikovan, zato na njem nismo zasledili utrdbenih sledov. Poselitev dokazujejo le skromne najdbe.

Potek raziskav

Da je bilo na višini nad mestom prazgodovinsko bivališče, omenja že Jernej Pečnik (*Pečnik 1904, 189*).

Leta 1972 smo v kupu nagrnjene zemljine tik za nekdanjim gostiščem, ki je nastal zaradi strojnega planiranja območja za parkirni prostor, našli nekaj netipičnih prazgodovinskih črepinj. Hrani jih Belokranjski muzej v Metliki (*Dular 1974d, 105; Dular 1985, 93 s*).

Sondiranje leta 2007 je potrdilo obstoj naselja na tem mestu z nekaj novimi podatki, preciznejša pa je tudi datacija. Točka naj bi bila obljudena v bronasti dobi (*Mason et al. 2008, 155 s*).

Literatura

Dular 1974d, 105.

Dular 1985, 93 s.

Dular, Tecco Hvala 2007, 346.

Mason et al. 2008, 155 s.

Pečnik 1904, 189.

Sl. 473/1: Veselica nad Metliko; pogled na najdišče z jugovzhoda. Foto Janez Dular (2020).

Kat. št.: 474

Najdišče: Jerebova ulica.

Kraj: Metlika.

TTN5: Metlika 42; *GKY:* 525065 – *GKX:* 56642.

Tip najdišča: plano grobišče.

Datacija: pozna bronasta doba.

Opis

Najdišče leži na južnem pobočju Veselice, kamor se je v šestdesetih letih dvajsetega stoletja razširilo mesto (*sl. 471/1, 474/1*).

Potek raziskav

Leta 1969 so pri kopanju temeljev za novo hišo na parceli 2043/2 k. o. Metlika zadeli na tri žgane grobove. V njih razen žar z žganino ni bilo drugih pridatkov. Najdbe so zavrgli (*Dular 1985, 90*).

Literatura

Dular 1985, 90.

Dular, Tecco Hvala 2007, 347.

Sl. 474/1: Jerebova ulica v Metliki; pogled z zahoda. Foto Janez Dular (2020).

Kat. št.: 475

Najdišče: Hrib.

Kraj: Metlika.

TTN5: Metlika 42; GKY: 525390 – GKX: 56515.

Tip najdišča: gomilno grobišče (6 gomil).

Datacija: starejša železna doba.

Opis

Gomilno grobišče na Hribu se razprostira na terasi ob vzhodnem vznožju Veselice (sl. 475/1). Na tem, danes pozidanem območju, smo leta 1973 dokumentirali pet gomil, ki smo jim kasneje dodali še šesto (Dular 1974d, 104 s; Dular, Tecco Hvala 2007, 347, sl. 271). Mere:

Gomila 1: premer 21 m (raziskana).

Gomila 2: premer 22 m (razorana).

Gomila 3: premer 17 m (razorana).

Gomila 4: premer 12 m (raziskana).

Gomila 5: premer 20 m (vanjo je vkopana klet).

Gomila 6: premer 20 m (razorana).

Potek raziskav

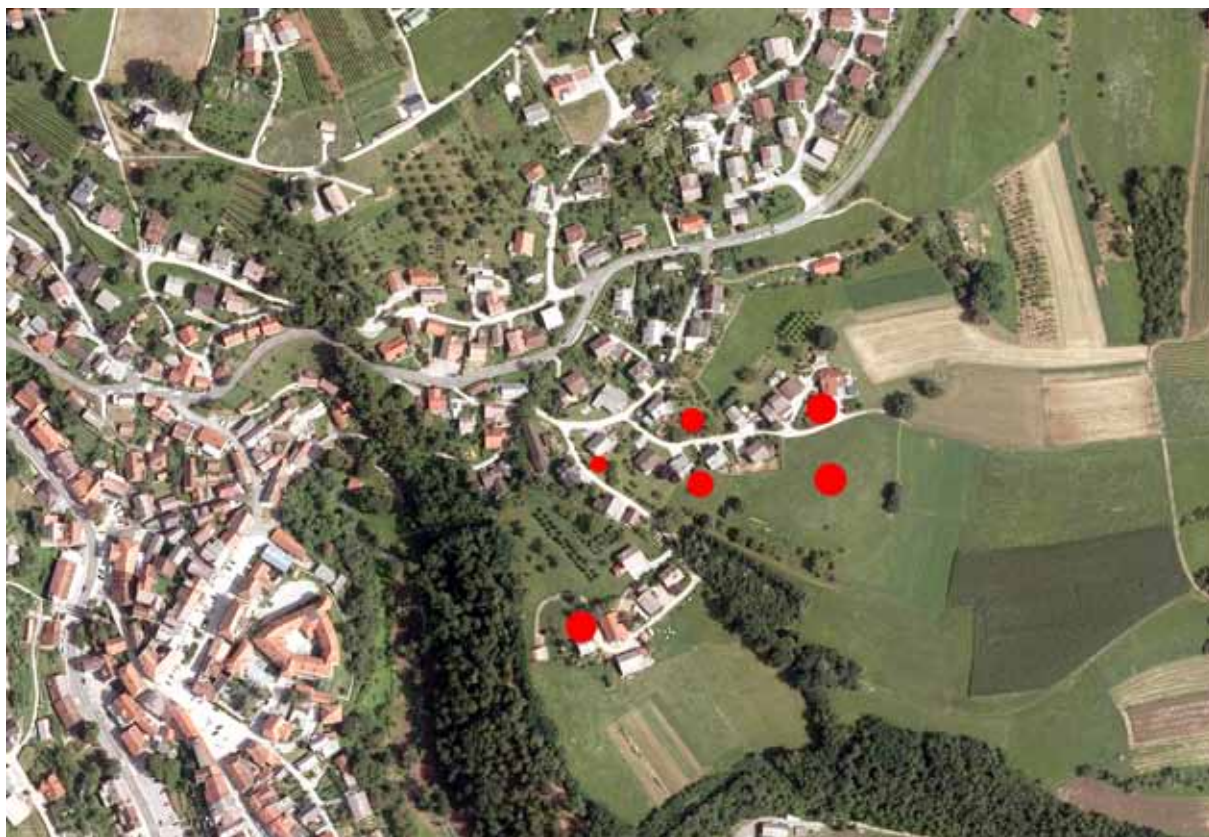
Gomilno grobišče na Hribu prvi omenja Jernej Pečnik (vir 1). Oktobra 1887 si ga je ogledal tudi Josef Szombathy, vendar kljub prvotni nameri, da bo tu poskusno zakopal, tega ni storil. Pač pa je eno od gomil

decembra istega leta načel Jernej Pečnik, a tudi on z delom kasneje ni več nadaljeval (vir 2, str. 24 in 77; vir 3, str. 22; vir 4). Najdišče se v omenjenih virih in literaturi omenja pod imeni lastnikov Ivanetičev in Savinškov oziroma graščinski vrt (Pečnik 1904, 189; Knez, Petru 1975, 243).

Leta 1973 smo nekropolo obhodili in gomile vrisali v katastrski načrt (Dular 1974d, 104 s, sl. 13). Takrat smo s tega grobišča pridobili za Belokranjski muzej tudi prvo najdbo – fragment bronaste sulične osti, ki so jo našli pri obdelovanju vrta na robu gomile 2 (parcela 2073 k. o. Metlika).

Z novimi pozidavami območja so leta 1987 z izkopom temeljev za novo hišo s severovzhodne strani načeli gomilo 1. Hitra intervencija Zavoda za varstvo naravne in kulturne dediščine iz Novega mesta je gradnjo ustavila, sledilo je zaščitno izkopavanje, ki ga je vodil Borut Križ (Križ 1988f, 216 ss). Gomila je bila v celoti raziskana, ugotovljena je bila njena zgradba, način pokopa in struktura grobov. Natančno analizo gomile in najdb je objavila Lucija Grahek (Grahek 2004, 116 ss).

Leta 1987 so zaradi širitve ceste raziskali tudi ogroženo gomilo 4. Izkazalo se je, da je bila v preteklosti že uničena, v ostanku plašča so našli le nekaj drobcev sežganih kosti in keramičnih odlomkov (Križ 1990b, 154 s)

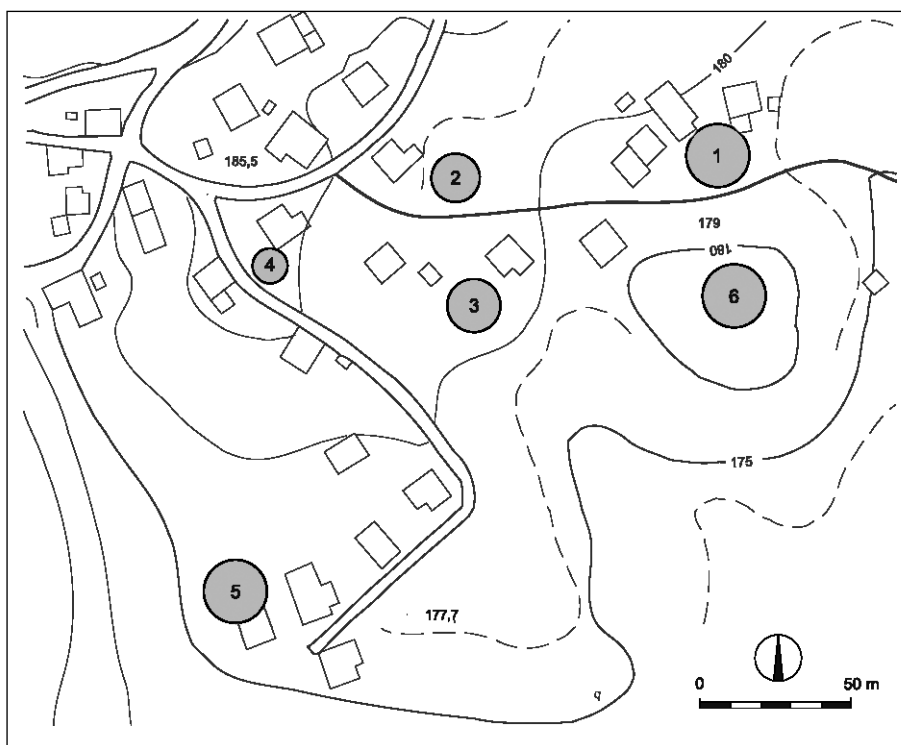
Sl. 475/1: Hrib v Metliki; pozicija gomilnega grobišča (osnova: atlas okolja © ARSO). M. = 1:5000.

Arhivski vir

- (vir 1) Pečnikovo pismo Dežmanu z dne 15. 7. 1885 (Arhiv RS, fond AS 854, Dežman Karl, fasc. 3).
 (vir 2) Szombathy, Tagebuch, Büchel 29 (Fundaktenarchiv NHMW).
 (vir 3) Szombathy, Tagebuch, Büchel 30 (Fundaktenarchiv NHMW).
 (vir 4) Pečnikovo pismo Dežmanu z dne 30. 4. 1888 (Arhiv RS, fond AS 854, Dežman Karl, fasc. 3).

Literatura

- Dular 1974d, 104 s, sl. 13.
 Dular 1985, 89 s.
 Dular, Tecco Hvala 2007, 347, sl. 271.
 Grahek 2004, 116 ss.
 Knez, Petru 1975, Metlika. – V: ANSL, 243.
 Križ 1988f, 216 ss.
 Križ 1990b, 154 s.
 Pečnik 1904, 189.

Sl. 475/2: Hrib v Metliki; tloris gomilnega grobišča (po Dular, Tecco Hvala 2007). M. = 1:2500.

Kat. št.: 476*Najdišče:* Metlika.*Kraj:* Metlika.*TTN5:* Metlika 42; *GKY:* 525080 – *GKX:* 56329.*Tip najdišča:* utrjeno naselje.*Datacija:* pozna bronasta doba, starejša železna doba, mlajša železna doba.*Opis*

Naselje se je širilo po pomolu, na katerem danes stoji mesto (*sl. 476/1*). Prostor je že po naravi dobro utrjen, saj ga s treh strani obdajata globoki strugi potokov Obrh in Suhor (Bojica). Kako je bila zavarovana severozahodna stran, s katere je na pomol najlažji dostop, ne vemo. Srednjeveške in kasnejše pozidave so namreč močno preoblikovale prvotni teren, zato je ostalo na tem mestu tudi za morebitne raziskave prazgodovinskih ostalin bolj malo možnosti.

Na območju današnjega mesta je bilo odkritih pet nekropol, ki jih lahko povežemo z naseljem (*sl. 475/2*): plana žarna grobišča v Špitalski dragi (kat. št. 471), Jerebovi ulici (kat. št. 474) in na Borštku (kat. št. 477), gomile na Hribu (kat. št. 475) ter plano latensko grobišče na Pungartu (kat. št. 472).

Potek raziskav

Najdbe, ki kažejo, da je bilo območje današnje Metlike poseljeno v bronasti in železni dobi, so prihajale na dan le ob gradbenih posegih. Prvič so bile dokumentirane leta 1977 na nekdanjem Proštijem vrtu, ki ga je oklepala trdnjava Komende nemškega viteškega reda, danes pa stoji na tem mestu dom starejših občanov (*sl. 476/1* – točka 4). Pri kopanju za temelje so prebili in uničili dokaj bogato naselbinsko plast, debelo vsaj 1,5 m.

Najdbe so bile večinoma zavržene, med ostanki posod, ki so prispeli v Belokranjski muzej, pa je bilo nekaj značilnih oblik iz starejše železne dobe (*Dular 1985, 91*).

Dve leti kasneje (1979) so na nekdanjem Weisovem dvorišču (*sl. 476/1* – točka 3) pri kopanju kanalizacijskega jarka prebili približno pol metra debelo naselbinsko plast, v kateri je bilo precej lončenine, ki jo je moč datirati v starejšo in mlajšo železno dobo (*Dular 1985, 93*).

Leta 1991 so pri gradnji vodovoda in kanalizacije na severnem koncu Mestnega trga (*sl. 476/1* – točka 2) prav tako poškodovali prazgodovinske plasti. S sondo, ki jo je na tem mestu izkopal Zavod za varstvo kulturne dediščine iz Novega mesta pod vodstvom Danila Breščaka, so dokumentirali kulturno plast z več ognjišči ter velikimi količinami prežganega stenskega ometa, keramike in žganine (*Breščak 1992, 255*).

Isto leto je Breščak sondiral tudi dvorišče Metliškega gradu (*sl. 476/1* – točka 1). Dokumentirani sta bili dve plasti. Spodnja naj bi sodila v bakreno, zgornja pa v bronasto dobo (*Breščak 1992, 256*).

Novi podatki so prišli na dan tudi pri zaščitnem izkopavanju, ki ga je na južnem pobočju pod Komendo zaradi popravila tamkajšnjih škarp julija 1999 opravil Phil Mason (*sl. 476/1* – točka 5). Najdbe (keramika, živalske kosti in kovinski predmeti) izvirajo sicer iz višje ležečega območja (nekdanjega Proštijškega vrta – točka 4), potrjujejo pa obljudenost metliškega pomola v mlajši železni dobi (*Mason 2006, 104 ss*).

Literatura

Breščak 1992, 255 s.

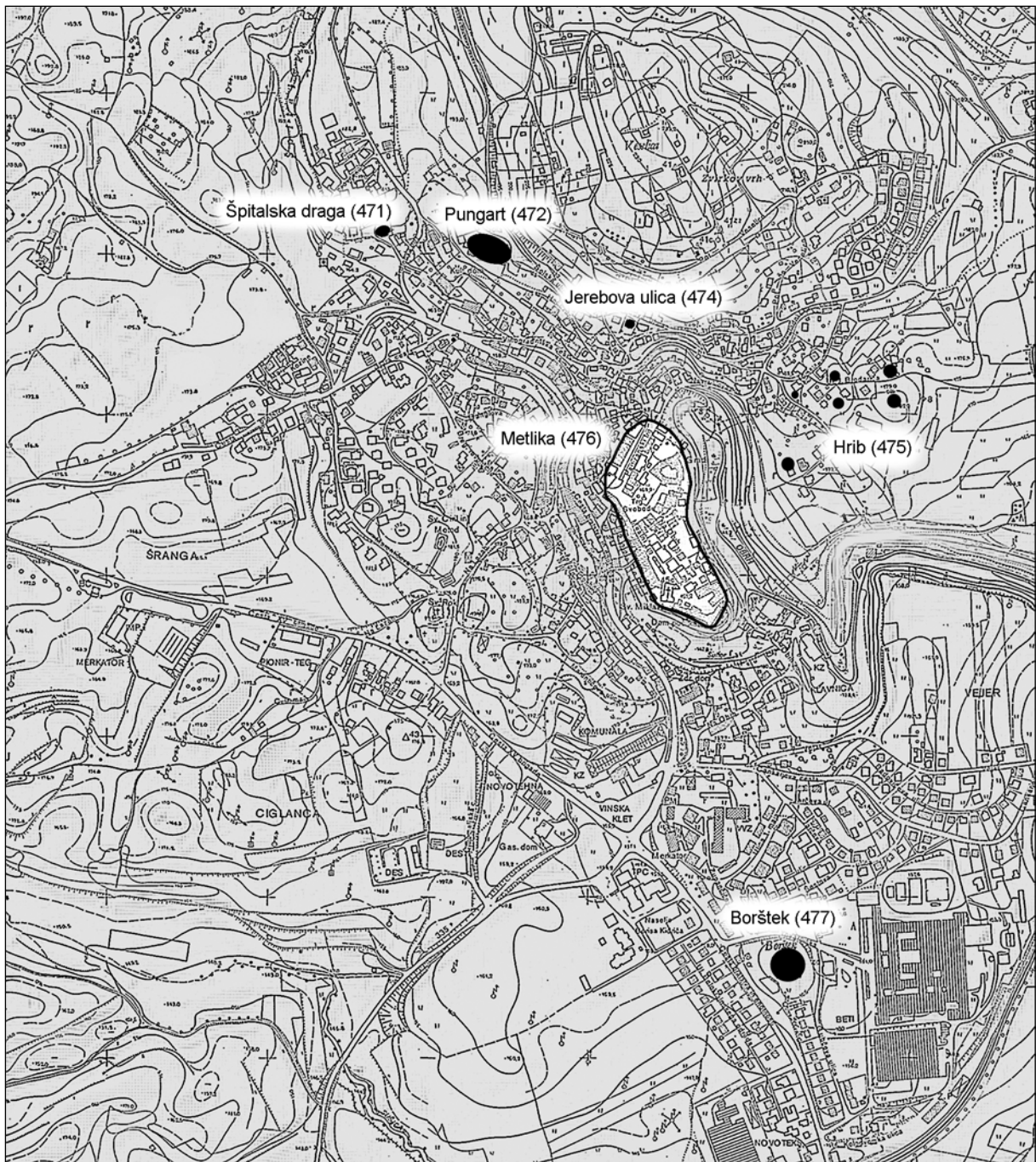
Dular 1985, 91 in 93.

Dular, Tecco Hvala 2007, 347.

Mason 2006e, 104 s.

Sl. 476/1: Metlika, pozicije najdišč: 1 Grad; 2 Mestni trg; 3 Weisovo dvorišče; 4 Proštijski vrt; 5 Komendski vrtovi (osnova: atlas okolja © ARSO). M. = 1:5000.

Sl. 476/2: Situacijski načrt najdišč v Metliki (dopolnjeno po Dular, Tecco Hvala 2007). M. = 1:10000.

Kat. št.: 477

Najdišče: Borštek.

Kraj: Metlika.

TTN5: Metlika 42; GKY: 525308 – GKX: 55654.

Tip najdišča: plano grobišče.

Datacija: pozna bronasta doba, starejša železna doba.

Opis

Plano žarno grobišče na Borštku leži sredi naselja na nizkem kopastem hribu, ki ga oklepajo Cesta bratstva in enotnosti, Tovarniška cesta in Gubčeva ulica (sl. 477/1).

Potek raziskav

Nekropola je bila znana razmeroma zgodaj, saj omenjajo grobove s te lokacije že Alfons Müllner (Müllner 1878, XC), Jernej Pečnik (vir 1; Pečnik 1904, 189) in Josef Szombathy (vir 2). Leta 1952 so pri kopanju vojaških jarkov – območje je bilo takrat v krogu vojašnice – zadeli na dobro ohranjen žarni grob. Ker so bili kasneje na severnem in vzhodnem pobočju pri kopanju jarkov uničeni še štirje grobovi, se je Belokranjski muzej odlo-

čil, da organizira zaščitna izkopavanja, ki so s presledki trajala vse do leta 1968. Vodil jih je Vinko Šribar, odkrili pa so 47 prazgodovinskih in 11 rimskih grobov. Najdbe hrani Belokranjski muzej. Prvo poročilo o grobišču je objavil Vinko Šribar (Šribar 1962–1963, 496 ss), objavi celotnega prazgodovinskega in rimskega fonda pa Janez Dular (Dular 1974b, 353 ss; Dular 1979, 65 ss).

Arhivska vira

(vir 1) Pečnikovo pismo Dežmanu z dne 15. 7. 1885 (Arhiv RS, fond AS 854, Dežman Karl, fasc. 3).

(vir 2) Szombathy, Tagebuch, Büchel 29, 75 (Fundaktenarchiv NHMW).

Literatura

Dular 1974b, 353 ss.

Dular 1979, 65 ss.

Dular 1985, 89.

Dular, Tecco Hvala 2007, 347.

Knez, Petru 1975, Metlika. – V: ANSL, 243.

Müllner 1878, XC.

Pečnik 1904, 189.

Šribar 1962–1963, 469 ss.

Sl. 477/1: Borštek v Metliki; pozicija grobišča (osnova: TTN5 © GURS). M. 1:5000.

Kat. št.: 478

Najdišče: Kolpski most.

Kraj: Metlika.

TTN5: Ozalj 2; *GKY:* 525598 – *GKX:* 54532.

Tip najdišča: posamična najdba.

Datacija: pozna bronasta doba.

Opis

Najdišče se nahaja približno 50 m vzhodno od mostu sredi struge Kolpe (*sl. 478/1*).

Potek raziskav

Leta 1965 so pri strojnem izkopu peska našli najmanj tri, morda celo štiri bronaste tulaste sekire. Dve je uspel za svoje zbirke rešiti Belokranjski muzej v Metliki (*Šribar 1965a, 193; Dular 1985, 90 s.*).

Literatura

Dular 1985, 90 s.

Dular, Tecco Hvala 2007, 347.

Knez, Petru 1975, Metlika. – V: *ANSL*, 243.

Šinkovec 1995, 64 in 72.

Šribar 1965a, 193.

Sl. 478/1: Kolpski most pri Metliki; pozicija najdišča (osnova: atlas okolja © ARSO). M. = 1:5000.

Kat. št.: 479

Najdišče: Brodaričeva loza.

Kraj: Podzemelj.

TTN5: Črnomelj 10; GKY: 521660 – GKX: 52482.

Tip najdišča: gomilno grobišče (31 gomil).

Datacija: starejša železna doba, mlajša železna doba.

Opis

Gomilno grobišče v Brodaričevi lozi leži ob severnem vznožju Kučarja in sicer na obeh straneh poti, ki pelje iz Grma v Geršiče (sl. 479/1). Danes je na terenu pa tudi na lidarskem posnetku zaradi premetane zemlje po končanih izkopavanjih težko ugotoviti prvotne oblike in število gomil, vendar pa je uspelo Eckartu Barthu na osnovi Szombathyjevih podatkov o izmeri in njegove skice (sl. 479/2), ki jo je naredil leta 1887 med izkopavanji (*vir 1*), rekonstruirati tloris nekropole (Barth 1969, 12, Taf. LVI). Tloris smo soočili z lidarskim posnetkom in vanj vnesli nekaj manjših korektur (pozicije gomil 1–5, 9, 22 in 27). Grobišče v Brodaričevi lozi je obsegalo kar 30 različno velikih gomil, tej številki pa moramo prišteti še obe veliki gomili, ki stojita na vzhodni strani poti v Geršiče (sl. 479/3). Prva (št. 31) je po izkopavanjih ostala na svojem mestu in je porasla z drevjem, drugo (št. 32) pa so razorali in je danes vidna le še kot rahla vzpetina (sl. 479/4). Mere gomil, povzete iz Szombathyjevega dnevnika:

Gomila 1: premer 15 m, višina 2 m (raziskal jo je Szombathy).

Gomila 2: premer 15 m, višina 2,5 m (raziskal jo je Szombathy).

Gomila 3: premer 8,8 m, višina 0,6 m.

Gomila 4: premer 6 m, višina 0,4 m.

Gomila 5: premer 7 m, višina 0,5 m.

Gomila 6: premer ca. 6 m (ocena po skici – sl. 479/2).

Gomila 7: premer ca. 8 m (ocena po skici – sl. 479/2).

Gomila 8: premer 11,6 m, višina 1,9 m.

Gomila 9: premer 7,6 m, višina 0,5 m.

Gomila 10: premer 11 m, višina 1,2 m (raziskal jo je Szombathy).

Gomila 11: premer 11,5 m, višina 2,6 m (raziskal jo je Szombathy).

Gomila 12: premer 9 m, višina 0,8 m.

Gomila 13: premer 7 m, višina 0,5 m (raziskal jo je Szombathy).

Gomila 14: premer 6 m, višina 0,5 m (raziskal jo je Szombathy).

Gomila 15: premer 15 m, višina 2,5 m (raziskal jo je Szombathy).

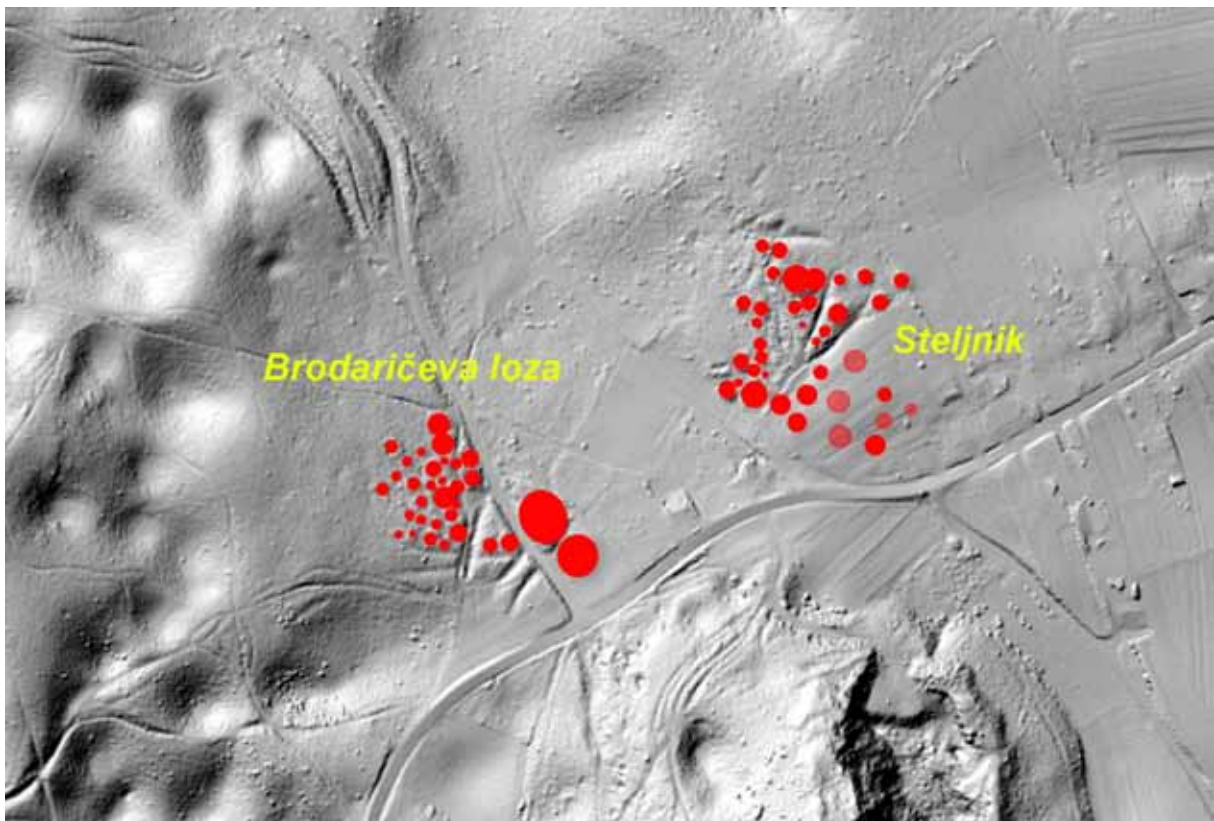
Gomila 16: premer 11 m, višina 1 m.

Gomila 17: premer 8 m, višina 0,8 m.

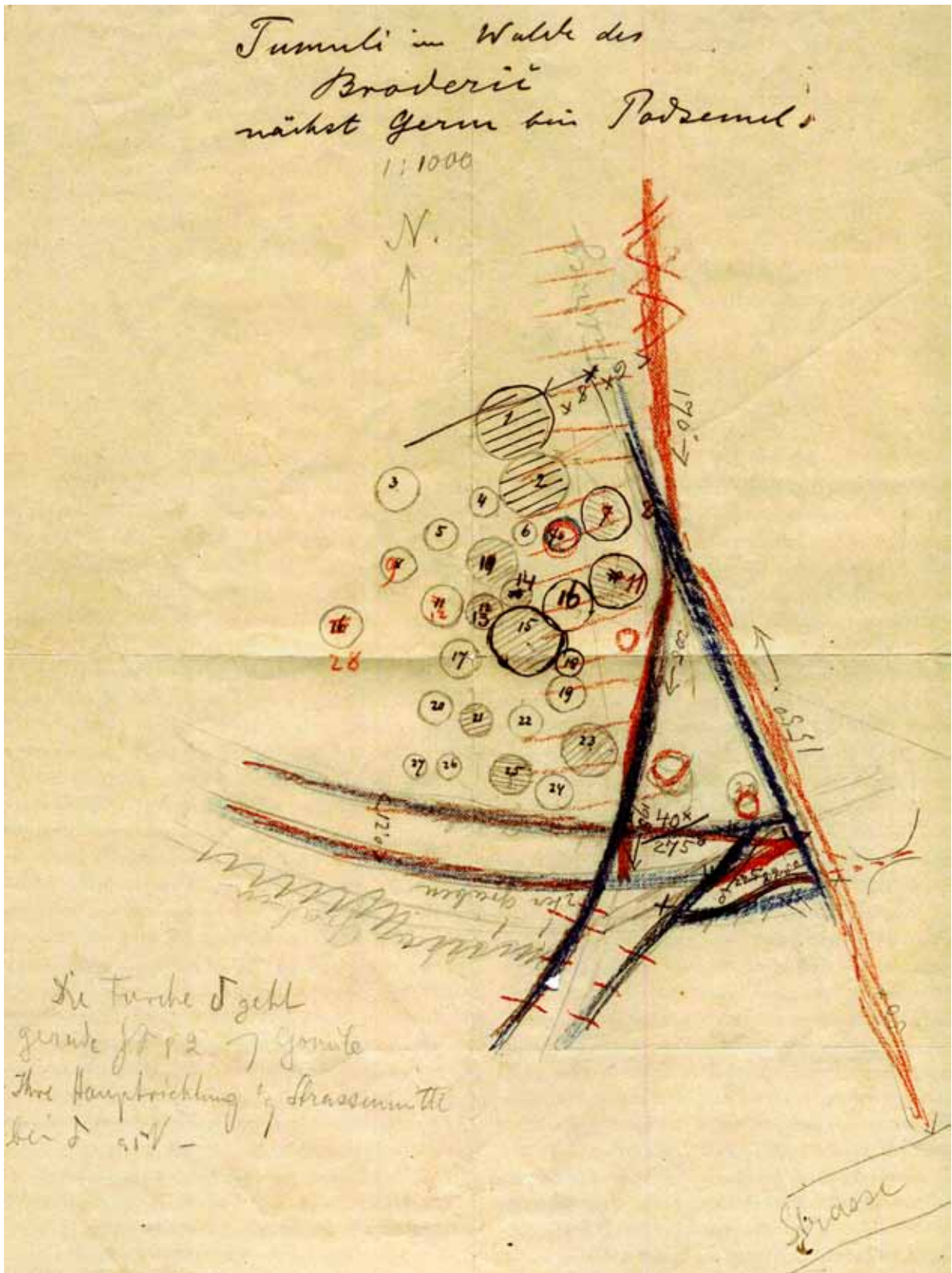
Gomila 18: premer ca. 6 m.

Gomila 19: 8,5 m, višina 1 m.

Gomila 20: premer 6,8 m, višina 0,4 m.

Sl. 479/1: Brodaričeva loza pri Podzemlju in Steljnik pri Grmu; poziciji gomilnih grobišč (osnova: atlas okolja © ARSO). M. = 1:5000.

Sl. 479/2: Brodaričeva loza pri Podzemlju; Szombathyjeva skica gomilnega grobišča (po Mader 2018).

Gomila 21: premer 7 m, višina 0,5 m (raziskal jo je Szombathy).

Gomila 22: premer 7,6 m, višina 0,6 m.

Gomila 23: premer 12 m, višina 1,2 m (raziskal jo je Szombathy).

Gomila 24: premer 7,6 m, višina 0,5 m.

Gomila 25: premer 8,8 m, višina 0,8 m (raziskal jo je Szombathy).

Gomila 26: premer 5,4 m, višina 0,4 m.

Gomila 27: premer 5,2 m, višina 0,4 m.

Gomila 28: premer 9 m, višina 0,8 m.

Gomila 29: premer ca. 10 m (ocena po skici – sl. 479/2).

Gomila 30: premer ca. 12 m (ocena po skici – sl. 479/2) – (raziskal jo je Szombathy).

Gomila 31: velikost 34 m x 32 m, višina 4,5 m.

Gomila 32: premer ca. 28 m, višina ca. 1 m.

Potek raziskav

Gomilo ob cesti pri Podzemlju omenja že leta 1856 Dragotin Dežman (*Deschmann 1856, 48*). Očitno gre za tumul, ki je na našem načrtu označen s št. 32 in je bil pred izkopavanji še 4 m visok (*vir 1, str. 66*), kasneje pa so ga razorali.

Grobišča pri Podzemlju je pričel jeseni 1887 na stroške Prazgodovinske komisije raziskovati Josef Szombathy, kustos Naravoslovnega muzeja na Dunaju (*Mader 2018, 389 in 393 ss*). Jernej Pečnik mu je pri delu pomagal, ko pa je za to izvedel Dragotin Dežman, ki mu ni bilo po volji, da bi gradivo odšlo le na Dunaj, je od Pečnika zahteval, naj prične kopati še za Deželni muzej. Tako se je sredi oktobra v Podzemlju razvilo živahno tekmovalstvo med obema ustanovama, ki je zaradi Pečnikove muhaste narave kmalu preraslo v spor. Zgodba o tem je že napisana in je na tem mestu ne bomo ponavljali (*Dular 2003, 45 ss*). Szombathy je v Brodaričevi lozi raziskal enajst gomil: eno (št. 11) oktobra 1887, nadaljnjih deset (št. 1, 2, 10, 13, 14, 15, 21, 23, 25 in 30) pa maja in junija 1888 (*vir 1 in vir 2*).

Število gomil, ki jih je prekopal Pečnik, ni znano. Po Szombathyjevem odhodu na Dunaj (konec oktobra 1887) je ostal v Podzemlju do adventa, vendar ni delal le v Brodaričevi lozi ampak tudi v Steljniku za vasjo Grm, kjer se je raztezalo drugo veliko grobišče (glej kat. št. 480). S kopanjem je nadaljeval od februarja do maja naslednjega leta (1888), ko so bile v mrazu razmere za delo vse prej kot lahke. Lotil se je obeh velikih gomil na vzhodnem koncu grobišča (gomili št. 31 in 32) in v prvi odkril čez dvesto grobov. Bogata bila tudi druga gomila, saj so v njej našli čez petdeset nanožnic in zapestnic. Pomemben je še podatek, da so bili na robu te gomile naknadno vkopani tudi žgani grobovi iz latenskega obdobja (*vir 3; Deschmann 1888, 67 in 79; Deschmann 1889, [28] s*).

Leta 1890 je na eni od gomil (ni znano ali v Brodaričevi lozi pri Podzemlju ali v Steljniku pri Grmu)

Sl. 479/3: Brodaričeva loza pri Podzemlju; tloris gomilnega grobišča (dopolnjeno po Dular, Tecco Hvala 2007). M. = 1:2500.

zakopal Alfons Müllner, vendar pa je našel le drobce lončenine (*Rutar 1891d, 194*).

Gradivo Szombathyjevih izkopavanj je objavil Fritz Eckart Barth (*Barth 1969, 83 ss*), Pečnikove najdbe, ki se jih z izjemo latenskih predmetov ne da ločiti po posameznih najdiščih ali celo gomilah, pa Janez Dular (*Dular 1978, 23 ss*).

Arhivski viri

(vir 1) Szombathy, Tagebuch, Büchel 29 (Fundaktenarchiv NHMW).

(vir 2) Szombathy, Tagebuch, Büchel 30 (Fundaktenarchiv NHMW).

(vir 3) J. Pečnik, Beschreibung und Zeichenerklärung der Karte Tschernembl aus prähistorischen Zeit 1889, 2 (Arhiv RS, fond AS 1100, C. kr. spomeniški urad, K 61/110).

Literatura

Barth 1969, 12 in 83 ss.

Deschmann 1856, 48.

Deschmann 1888, 67 in 79.

Deschmann 1889, [28] s.

Dular 1978, 11 in 23 ss.

Dular 1985, 78 s.

Dular 2003, 45 ss.

Dular, Tecco Hvala 2007, 347 s, sl. 272.

Knez, Petru 1975, Podzemelj. – V: ANSL, 242.

Mader 2018, 389 in 393 ss.

Rutar 1891d, 194.

Sl. 479/4: Brodaričeva loza pri Podzemlju; gomila 32, pogled z juga. Foto Janez Dular (2020).

Kat. št.: 480

Najdišče: Steljnik.

Kraj: Grm.

TTN5: Črnomelj 10; GKY: 521827 – GKX: 52622.

Tip najdišča: gomilno grobišče (33 gomil).

Datacija: starejša železna doba.

Opis

Gomilno grobišče leži v gozdu tik za vasjo Grm (glej *sl. 479/1*). Tu je uspelo Josefu Szombathyju leta 1887 dokumentirati 26 različno velikih gomil, ki so bile raztresene po celi površini parcele 1202 k. o. Primostek. Njihove oblike so danes zaradi premetane zemlje močno spremenjene, vendar pa je Fritz Eckart Barth iz podatkov Szombathyjeve izmere (*vir 1, str. 22 s*) rekonstruiral načrt grobišča (*sl. 480/3*). Ko smo ga soočili z lidarskim posnetkom, je bilo potrebnih le nekaj manjših korektur pri pozicijah gomil 2–4 in 12–13.

Bolj zapletena je situacija na sosednjih parcelah 2101/1–3, katerih lastnika sta bila Jure Bajuk in Peter Bukovec. Na tem območju so bile v osemdesetih letih devetnajstega stoletja še vidne rahle vzpetine – ostanki razoranih gomil (*vir 1, str. 10; vir 2, str. 1–2*). Szombathy je njihove pozicije in mesta, kjer je kopal, zabeležil na dveh skicah (*sl. 480/1–2*), ki ju je Barth prav tako umestil na katastrski načrt (*sl. 480/3*). Gre za sedem s prekinjeno

črto označenih razoranih gomil, od katerih je dve (št. 27 in 30) raziskal Szombathy. Temu so dodana še štiri izkopna polja (tri Szombathyjeva in eno Pečnikovo), kjer so prav tako odkrili grobove. Ponovno preverjanje Szombathyjevih zapiskov je pokazalo, da je Barthov načrt narejen v mejah danosti, ki jih nudita skici. Na našem tlorisu grobišča smo ga spremenili le v toliko, da smo tudi Szombathyjeva izkopna polja označili s prekinjenimi krožci – znakom za razorane gomile (št. 28, 29 in 31). Isto smo storili s Pečnikovim poljem – (gomila »P«). Tiste gomile, ki jih niso raziskali, so ostale neoštevilčene (prim. *sl. 480/3 in 480/4*). Mere gomil, povzete iz Szombathyjevega dnevnika:

Gomila 1: premer 18 m, višina 3,2 m (raziskal jo je Szombathy).

Gomila 2: premer 12 m, višina 1,8 m (raziskal jo je Szombathy).

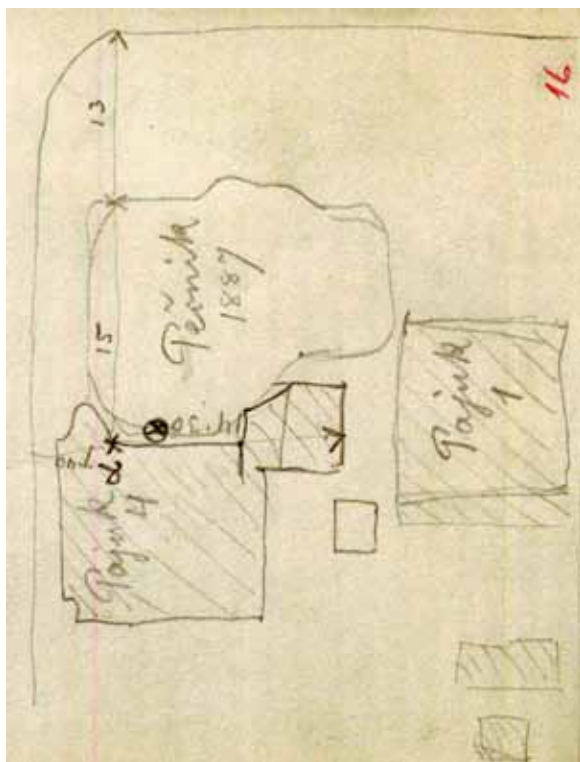
Gomila 3: premer 6,2 m, višina 0,25 m (raziskal jo je Szombathy).

Gomila 4: premer 11,4 m, višina 1,1 m (raziskal jo je Pečnik).

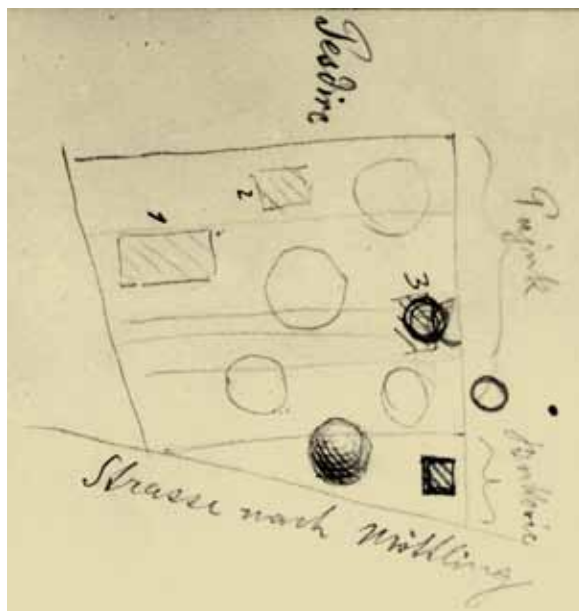
Gomila 5: premer 9,4 m, višina 0,5 m (raziskal jo je Szombathy).

Gomila 6: premer 4 m, višina 0,3 m.

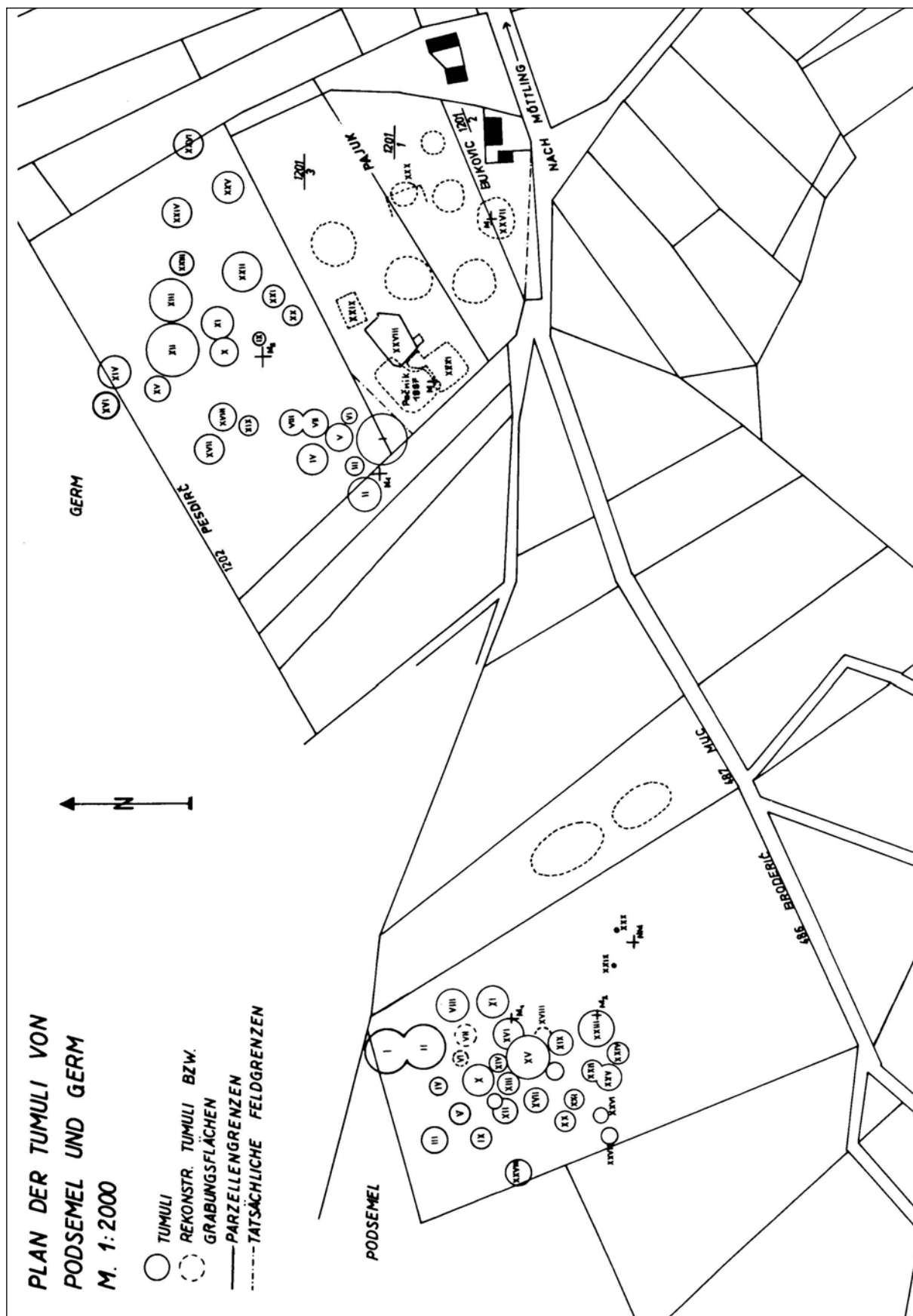
Gomila 7: premer 9,2 m, višina 0,8 m.

Sl. 480/1: Steljnik pri Grmu; Szombathyjeva skica izkopnih polj na Bajukovi njivi (Szombathy, Tagebuch, Büchel 30 – Fundaktenarchiv NHMW).

Sl. 480/2: Steljnik pri Grmu; Szombathyjeva skica razoranih gomil in izkopnih polj na Bajukovi in Bukovčevi njivi (Szombathy, Tagebuch, Büchel 29 – Fundaktenarchiv NHMW).

Sl. 480/3: Brodaričeva loza pri Podzemlju in Steljnik pri Grmu; načrt gomilnih grobišč, narejen s podatki Szombathyjevih izmer (po Barth 1969). M. = 1:2000.

- Gomila 8: premer 8,6 m, višina 0,7 m.
 Gomila 9: premer 2,2 m, višina 0,4 m.
 Gomila 10: premer 9,6 m, višina 0,9 m.
 Gomila 11: premer 10,8 m, višina 1,3 m.
 Gomila 12: premer 19 m, višina 3 m.
 Gomila 13: premer 15,2 m, višina 2,8 m.
 Gomila 14: premer 11,5 m, višina 1,1 m.
 Gomila 15: premer 9 m, višina 1 m.
 Gomila 16: premer 8,8 m, višina 0,8 m.
 Gomila 17: premer 10 m, višina 1 m.
 Gomila 18: premer 9,6 m, premer 0,9 m.
 Gomila 19: 6,5 m, višina 0,9 m.
 Gomila 20: premer 6 m, višina 0,4 m.
 Gomila 21: premer 8 m, višina 0,7 m.
 Gomila 22: premer 13,4 m, višina 1,8 m.
 Gomila 23: premer 8 m, višina 0,4 m.
 Gomila 24: premer 10 m, višina 1,2 m.
 Gomila 25: premer 11 m, višina 1,5 m.
 Gomila 26: premer 10 m, višina 1 m (raziskal jo je Szombathy).
 Gomila 27: razorana (območje je raziskal Szombathy in ga v dnevniku zabeležil kot gomila Bukovec).
 Gomila 28: razorana (območje je raziskal Szombathy in ga v dnevniku zabeležil kot gomila Bajuk 1).
 Gomila 29: razorana (območje je raziskal Szombathy in ga v dnevniku zabeležil kot gomila Bajuk 2).
 Gomila 30: razorana (območje je raziskal Szombathy in ga v dnevniku zabeležil kot gomila Bajuk 3).
 Gomila 31: razorana (območje je raziskal Szombathy in ga v dnevniku zabeležil kot gomila Bajuk 4).
 Gomila 32: razorana (območje je raziskal Szombathy in ga v dnevniku zabeležil kot gomila Bajuk 5 – natančna pozicija ni znana).
 Gomila P: razorana (območje je raziskal leta 1887 Pečnik).

Potek raziskav

Josef Szombathy je septembra in oktobra 1887 s podporo Prazgodovinske komisije v Steljniku za vasjo Grm raziskal štiri gomile (sl. 480/4, št. 1–3 in 5) – (vir 1, 10 ss; Mader 2018, 387 ss), medtem ko se je tiste, ki nosi št. 4 lotil Jernej Pečnik. Slednji je kopal za ljubljanski muzej, a je kmalu odnehal, ker ni bil zadovoljen z najdbami. Odšel je na Bajukovo njivo, kjer je prekopal ostanek razorane gomile, ki je na našem tlorisu grobišča označena s črko P (sl. 480/4) – (vir 1, str. 36 s in 47 s).

Pečnik je ostal v Grmu tudi po Szombathyjevem odhodu na Dunaj konec oktobra 1887. Kopal je do sredine decembra in nato še od februarja do maja naslednjega leta, vendar ne le v Steljniku ampak tudi v Brodaričevi lozi. Kot sam piše, je odprl okoli 30 gomil, število pa se zanesljivo nanaša na obe najdišči (vir 4). Najpomembnejša najdba je bil žarni grob z antenskim mečem, ki ga je izkopal prav v eni od večjih gomil za vasjo Grm (vir 5; Deschmann 1888, 70 s in 73).

Sl. 480/4: Steljnik pri Grmu; tloris gomilnega grobišča (dopolnjeno po Dular, Tecco Hvala 2007). M. = 1:2500.

Szombathy je na tem najdišču ponovno raziskoval spomladi 1888. Lopato je zastavil na šestih rahlih vzpetinah, ki so bile še vidne na njivah kmetov Bukovca in Bajuka, po domače Tekavca (vir 2, 1 ss). Šlo je za razorane gomile – eno je leto poprej že prekopal Pečnik – in ne plano grobišče, kot je to zmotno zabeležil Dežman v svojem vodniku (Deschmann 1888, 67). Zadnje izkopavanje na najdišču Steljnik pri Grmu je Szombathy opravil junija 1891, ko je raziskal gomilo 26 (vir 3, str. 3).

Gradivo Szombathyjevih izkopavanj je objavil Fritz Eckart Barth (Barth 1969, 103 ss), Pečnikove najdbe, ki se jih z izjemo pridatkov groba z antenskim mečem ne da izdvojiti iz tipološko inventariziranega podzemeljskega fonda v Narodnem muzeju, pa Janez Dular (Dular 1978, 23 ss).

Arhivski viri

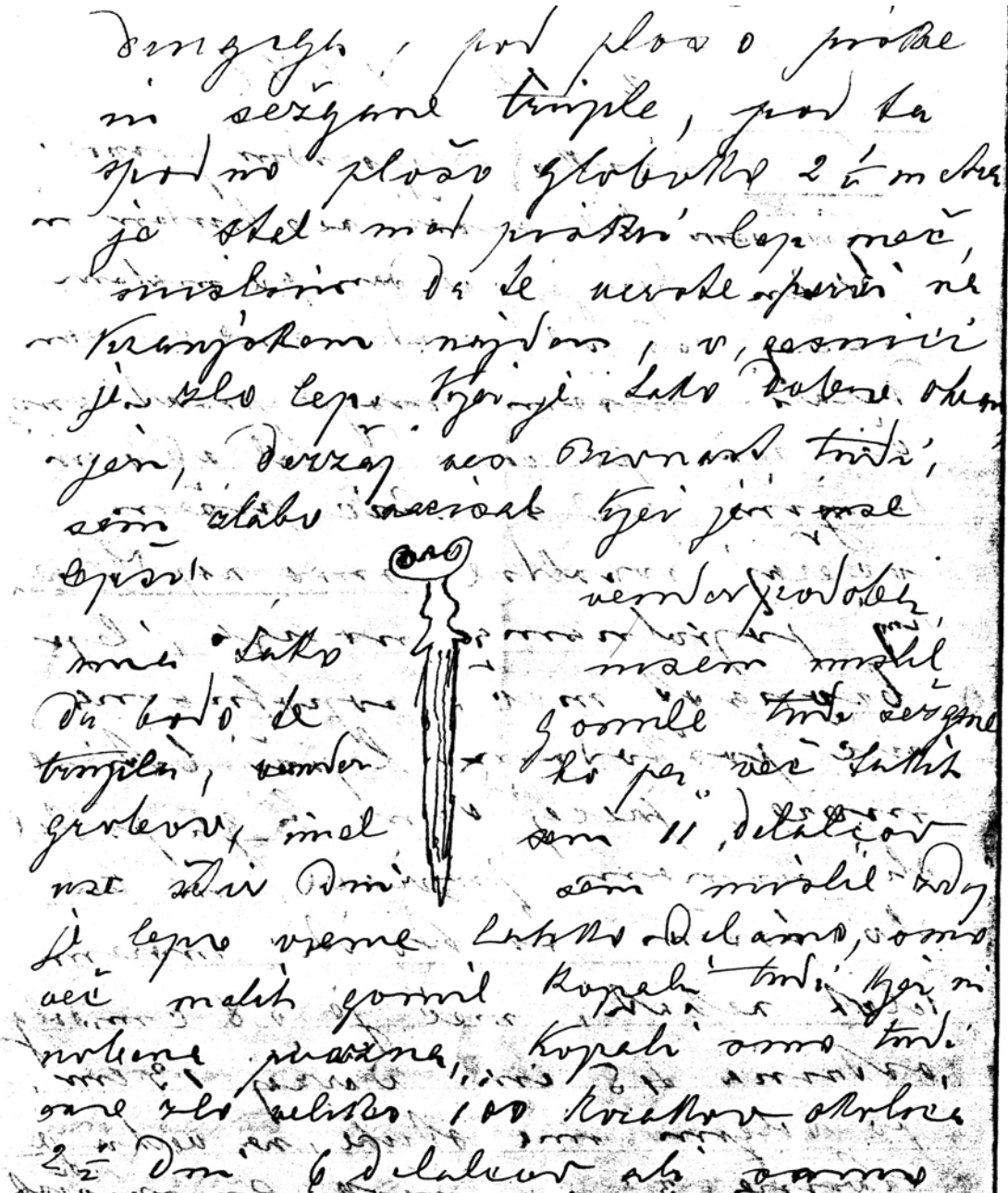
(vir 1) Szombathy, Tagebuch, Büchel 29 (Fundaktenarchiv NHMW).

(vir 2) Szombathy, Tagebuch, Büchel 30 (Fundaktenarchiv NHMW).

- (vir 3) Szombathy, Tagebuch, Büchel 31 (Fundaktenarchiv NHMW).
- (vir 4) J. Pečnik, Beschreibung und Zeichenerklärung der Karte Tschernembl aus prähistorischen Zeit 1889, 3 (Arhiv RS, fond AS 1100, C. kr. spomeniški urad, K 61/110).
- (vir 5) Pečnikovo pismo Dežmanu z dne 1. 12. 1887 (Arhiv RS, fond AS 854, Dežman Karl, fasc. 3).

Literatura

- Barth 1969, 11 s.
- Deschmann 1888, 66 ss.
- Dular 1978, 9 s in 23 ss.
- Dular 1985, 74 s.
- Dular, Tecco Hvala 2007, 348, sl. 273.
- Knez, Petru 1975, Podzemelj. – V: ANSL, 242.
- Mader 2018, 387 ss.

Sl. 480/5: Steljnič pri Grmu; Pečnikovo sporočilo Dežmanu o najdbi groba z antenskim mečem (po Dular 2003).

Kat. št.: 480A

Najdišče: Kuretova njiva.

Kraj: Grm.

TTN5: Črnomelj 10; GKY: 521906 – GKX: 52471.

Tip najdišča: plano grobišče.

Datacija: pozna bronasta doba?

Opis

Pri predstavitvi gomilnega grobišča Steljnik pri Grmu smo omenili, da se je nekropola širila tudi južno od ceste Črnomelj–Metlika na parcelah 443 in 445 k. o. Podzemelj (Dular 1985, 74 s, sl. 46). Pri terenskem pregledu leta 1972 nam je namreč lastnik zemljišča Viktor Kure povedal, da so bile na tem območju v gozdu gomilam podobne tvorbe, ki pa so jih ob preurejanju zemljišča v njivo zravnali. Pri tem so našli žganino, lončenino in bronaste predmete, ki so jih v nevednosti zavržli. Novi podatki, ki so bili objavljeni v zadnjem času, opravičujejo odločitev, da to območje obravnavamo kot samostojno najdišče. Vse kaže, da ne gre za gomilno temveč plano grobišče z žganimi grobovi, ki se je širilo na obeh straneh poti iz Grma v Zemelj (sl. 480A/1).

Potek raziskav

Prve najdbe s tega območja smo že omenili in so prišle na dan pri krčenju gozda v času med obema vojnama. Naslednji podatek o najdišču je ohranil Vinko Šribar, ki je leta 1951 v tem delu Bele krajine opravil arheološki topografski pregled. V svojem dnevniku je zabeležil lokacijo žganega groba, pokritega s kamnito ploščo, ki so ga našli na Bajukovi njivi onkraj pota iz Grma v Zemelj (sl. 480A/1 – št. 1). Vseboval je žaro in zaponko. Slednja se ni ohranila, posoda pa je prišla v Narodni muzej in jo je skupaj s podatki iz Šribarjevega dnevnika objavila Lucija Grahek (Grahek 2014, 232 s, sl. 1: 1 in sl. 6).

Zadnji podatek s tega najdišča je iz leta 2009, ko so ob cesti iz Grma proti Zemlju gradili nov vodovod. Odkrita sta bila dva žarna grobova brez drugih pridatkov. Njuni poziciji sta na sl. 480A/1 označeni s št. 2 in 3 (Mason 2014, 217 s, sl. 3–5).

Literatura

Dular 1985, 74 s, sl. 46.

Grahek 2014, 232 s, sl. 1: 1 in sl. 6.

Mason 2014, 217 s, sl. 3–5.

Sl. 480A/1: Kuretova njiva pri Grmu; približna pozicija grobišča s tremi dokumentiranimi grobovi (osnova: atlas okolja © ARSO). M. = 1:5000.

Kat. št.: 480B

Najdišče: Perzdirčeva njiva.

Kraj: Podzemelj.

TTN5: Črnomelj 10; GKY: 521560 – GKX: 52025.

Tip najdišča: gomilno in plano grobišče.

Datacija: starejša železna doba, mlajša železna doba.

Opis

Grobišče se je širilo na obeh straneh ceste, ki pelje v Podzemelj (*sl. 480B/1*). Gre za nekoliko dvignjen teren, ki daje videz razorane gomile (*sl. 480B/2*), vendar pa so zaščitna izkopavanja med letoma 2017 in 2020 pokazala, da gre za bolj kompleksno grobišče z najverjetneje gomilnimi in planimi pokopi.

Potek raziskav

Grobišče je bilo dokumentirano pri terenskem pregledu leta 1974 na osnovi podatka, da so domačini okoli leta 1930 pri širjenju obcestnega jarka zadeli na grob, v katerem je bila s skodelo pokrita žara z žganino (*Dular 1985, 82 s.*).

Sondiranje območja leta 2017, ki je bilo potrebno zaradi načrtovanih novogradenj, je potrdilo obstoj grobišča. Izkopavanja, ki so sledila pod vodstvom Lucije Grahek in Otmarja Kovača so odkrila obsežno nekropolo z več kot 100 dokumentiranimi grobovi. Čeprav raziskovanje še ni zaključeno, lahko iz predhodne objave povzamemo, da gre za kompleksno grobišče, na katerem imamo skeletne pokope (najverjetneje v gomilah) iz konca halštatskega obdobja in plane skeletne grobove v vrsti iz začetka latenskega obdobja (*Grahek, Kovač 2020, 446 ss.*). Prvi kažejo na povezanost Podzemlja z Dolenjsko, drugi z Vinico na jugu Bele krajine. Izkopavanja na Pezdirčevi njivi potrjujejo pred leti postavljeno tezo Dragana Božiča, da je viniška skupnost v mlajši železni dobi segala vse do Podzemlja (*Božič 2001, 185 ss.*). Ne pa tudi severneje, saj je bila na primer Metlika že v rokah »Dolenjcev« – pripadnikov mokronoške skupnosti.

Literatura

Božič 2001, 185 ss.

Dular 1985, 82 s.

Grahek, Kovač 2020, 446 ss.

Sl. 480B/1: Pezdirčeva njiva pri Podzemlju; pozicija grobišča (osnova: TTN5 © GURS). M. 1:5000.

Sl. 480B/2: Pezdirčeva njiva pri Podzemlju; pogled z jugozahoda. Foto Janez Dular (1974).

Sl. 480B/3: Pezdirčeva njiva pri Podzemlju; pogled na izkopno polje z grobnimi jamami z vzhoda. Foto Lucija Grahek (2019).

Kat. št.: 481

Najdišče: Jurajevčičeva njiva.

Kraj: Zemelj.

TTN5: Črnomelj 10; GKY: 522183 – GKX: 52185.

Tip najdišča: plano grobišče.

Datacija: mlajša železna doba.

Opis

Grobišče je bilo na Jurajevčičevi njivi (par. št. 1083 k. o. Primostek), ki leži vzhodno od ceste iz Grma v Zemelj (sl. 481/1). Širilo se je tudi zahodno od poti na parcelah 416 in 417 k. o. Podzemelj, saj so tudi tu pri obdelovanju polj pogosto zadevali na najdbe. V zapiskih in literaturi se to območje omenja kot mežnarjeva njiva oziroma parcela Martina Skale (vir 2; MZK 1912, 282).

Potek raziskav

Grobišče je maja 1888 s podporo Prazgodovinske komisije raziskal Josef Szombathy, ki je na ozki Jura-

jevčičevi njivi izkopal 37 žganih planih grobov (Mader 2018, 396). Grobne jame so imele nepravilno okroglo obliko, le en grob (št. 29) je bil na vzhodni strani obložen z manjšimi kamni (vir 1, str. 55 ss). Ker je Szombathy naredil tudi izmero, smo s podatki iz njegovega dnevnika lahko rekonstruirali floris nekropole (sl. 481/2).

Najdbe je objavil Janez Dular (Dular 1978, 11 in 28 s).

Arhivska vira

(vir 1) Szombathy, Tagebuch, Büchel 30 (Fundaktenarchiv NHMW).

(vir 2) Žmavc, Potni zapiski IV, 1906, 8 (Arhiv AO NMS).

Literatura

Dular 1978, 11 in 28 s.

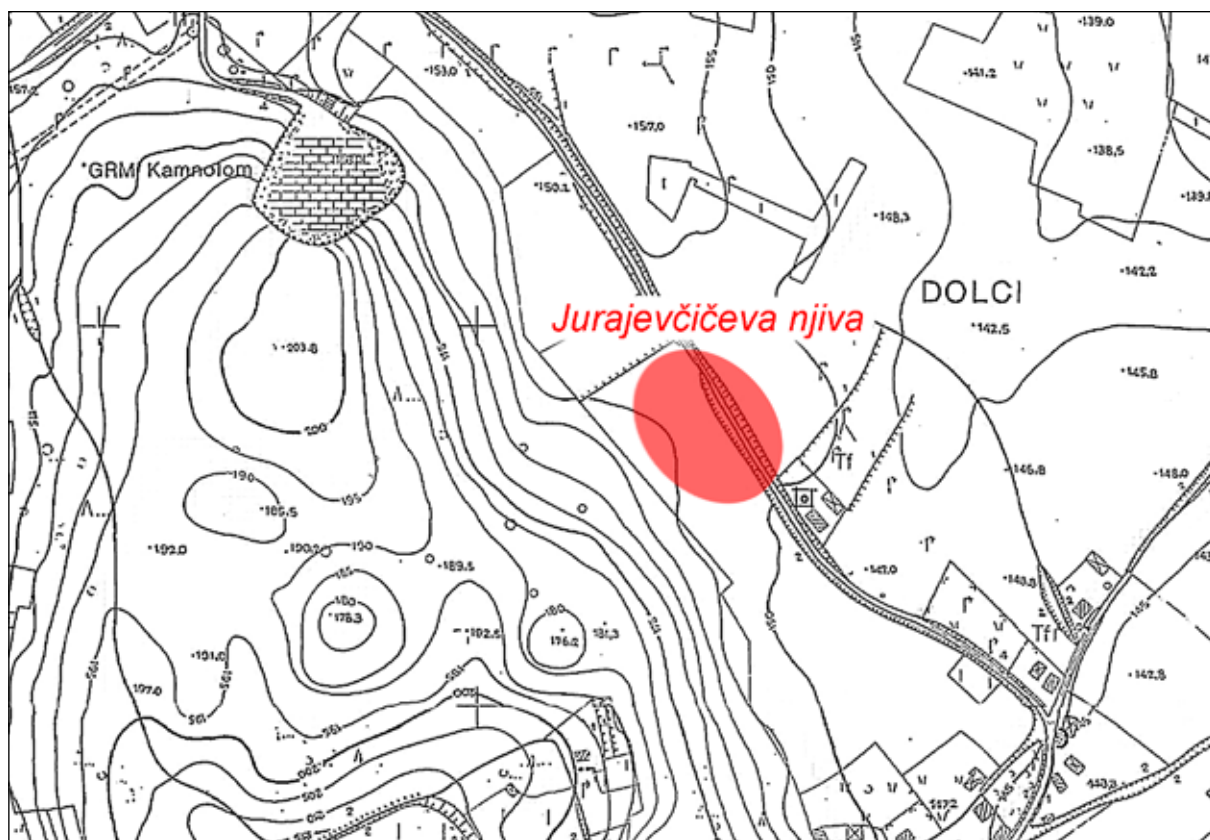
Dular 1985, 85.

Dular, Tecco Hvala 2007, 348.

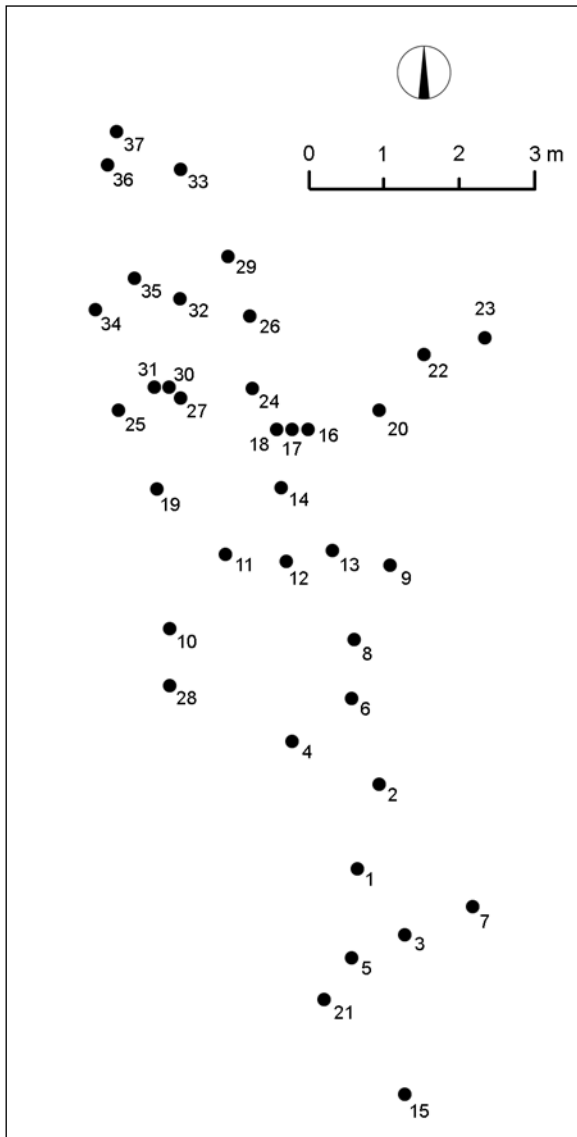
Knez, Petru 1975, Podzemelj. – V: ANSL, 242.

Mader 2018, 396.

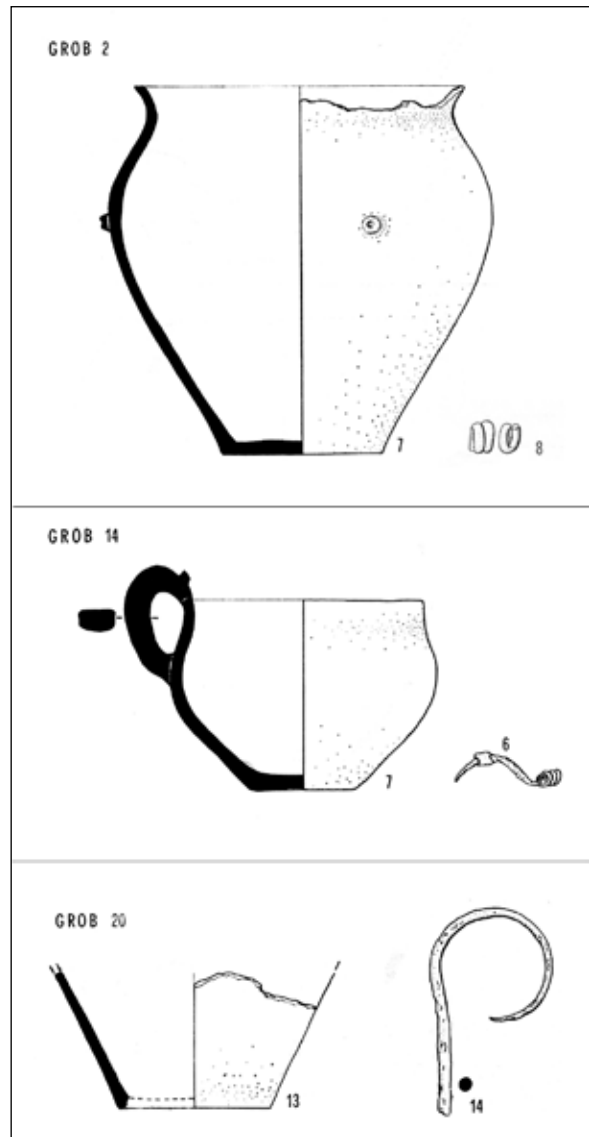
MZK 1912, 282.

Sl. 481/1: Jurajevčičeva njiva pri Zemlju; pozicija grobišča (osnova: TTN5 © GURS). M. 1:5000.

Sl. 481/2: Jurajevčičeva njiva pri Zemlju; tloris grobišča, narejen na osnovi Szombathyjevih podatkov. M. = 1:100.

481/3: Jurajevčičeva njiva pri Zemlju; najdbe iz grobov (po Dular 1978).

Kat. št.: 482*Najdišče:* Gomila.*Kraj:* Zemelj.*TTN5:* Ozalj 1; *GKY:* 522741 – *GKX:* 52138.*Tip najdišča:* gomilno grobišče (1 gomila).*Datacija:* starejša železna doba.*Opis*

Na njivi tik ob poti iz Zemlja v Otok je velika razorana gomila. Dobro vidna je le še na severni strani, kjer se z robom naslanja na poljsko pot, proti jugu pa je zelo razvlečena (*sl. 482/1, 482/2*).

Potek raziskav

Maja 1888 je Josef Szombathy gomilo sondiral, vendar pa ni našel razen koščkov žganine in nekaj črepinj nič posebnega (*vir 1*).

Arhivski vir

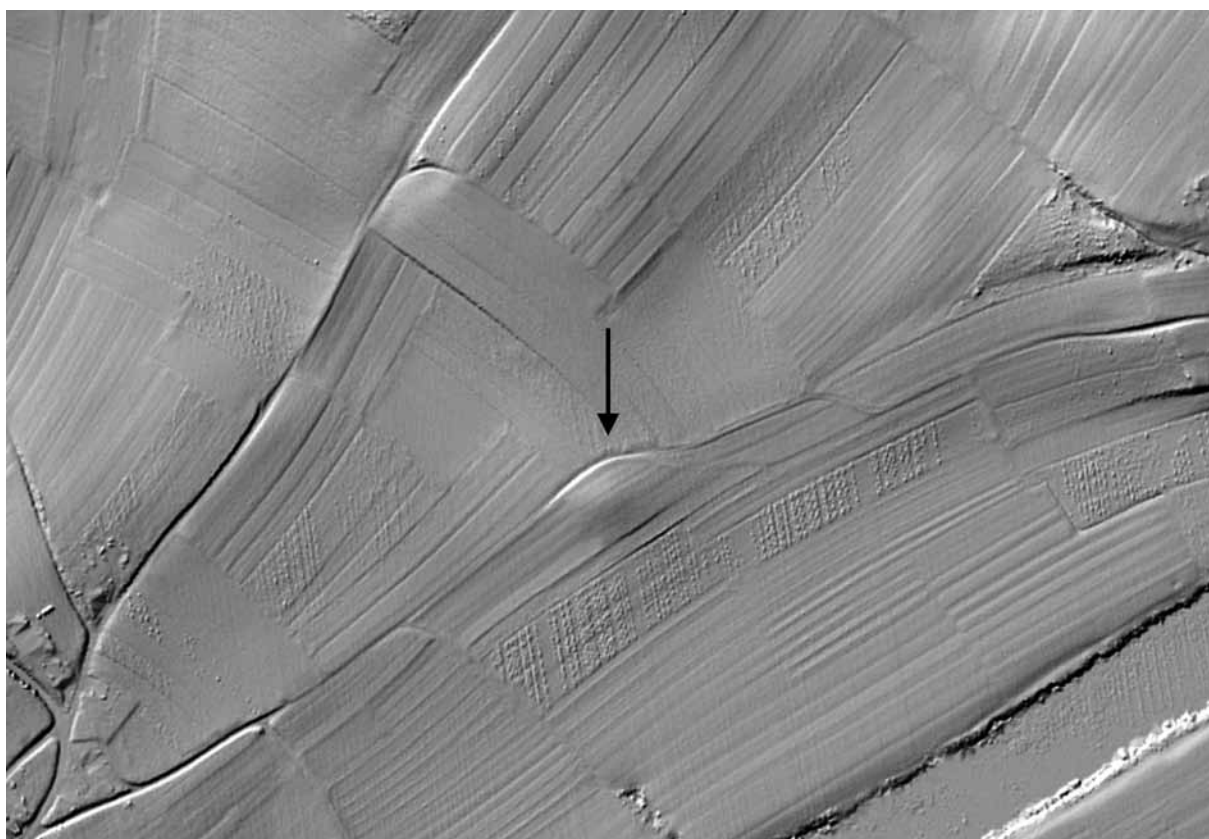
(*vir 1*) Szombathy, Tagebuch, Büchel 30, 67 (Fundaktenarchiv NHMW).

Literatura

Dular 1985, 85.

Dular, Tecco Hvala 2007, 348.

Knez, Petru 1975, Podzemelj. – V: ANSL, 242.

Sl. 482/1: Gomila pri Zemlju; pozicija gomile (osnova: atlas okolja © ARSO). M. = 1:5000.

Sl. 482/2: Gomila pri Zemlju; pogled na gomilo s severozahoda. Foto Janez Dular (1972).

Kat. št.: 483*Najdišče:* Kučar.*Kraj:* Podzemelj.*TTN5:* Črnomelj 20; *GKY:* 521914 – *GKX:* 51870.*Tip najdišča:* utrjeno naselje.*Datacija:* pozna bronasta doba, starejša železna doba, mlajša železna doba, poznoantična doba.*Opis*

Kučar je osamelec, ki se dviga nad Podzemljem iz obkolpske ravnice (*sl. 483/1*). Vzpetina ima dva vrhova. Ker je severni, z gozdom poraščeni del dvajset metrov nižji od južnega vrha, se od daleč dobro vidi njuna višinska razlika (*sl. 483/2*). Naselje se je raztezalo po vsem Kučarju (*sl. 483/3*). Osrednji del je bil postavljen na južni, višji del hriba, ki ga danes prekrivajo vinogradi (*sl. 483/4*). Čeprav so z rigolanji v preteklosti precej preoblikovali teren, pa so ostanki oboda na nekaterih mestih dobro vidni. To velja še zlasti za severozahodni del, saj doseže na tem mestu ježa tudi do tri metre višine. Nekoliko slabše sta ohranjeni stranici na severu in vzhodu, saj jima je moč slediti le po recentni kamniti škarpni, ki nad potjo obroblja vinograde. Sodeč po oblikovanosti tal, stoji škarpa nad temelji prazgodovinskega zidu.

Slabše je ohranjen obod na jugu naselja. Na tem predelu je bilo rigolanje tako intenzivno, da so njegovi

sledovi skoraj povsem izginili. Na lidarskem posnetku je na pobočju v vinogradih še zaznati rahel prelom, vendar pa je konfiguracija terena premalo izrazita, da bi lahko določili natančen potek nekdanjega zidu.

Kot smo že omenili, se je naselje širilo tudi po severnem vrhu Kučarja. Na tem predelu se namreč razprostira ovalen plato, ki se na južni in zahodni strani zaključuje z jasnim robom. Na vzhodu rob terase ni več ohranjen. Po vsej verjetnosti je nasip na tem mestu zdrsnil po strmem pobočju, medtem ko ga je na severu uničil kamnolom. Z natančnim opazovanjem se je dalo ugotoviti, da sta bila oba vrhova Kučarja povezana v eno naselje. Na zahodni strani je okop, ki je tekkel preko sedla od severnega vrha proti južnemu, še dobro viden, čeprav ni v celoti ohranjen. Manjka predvsem stik z obzidjem južnega vrha, uničen pa je tudi ves odsek severno od kolovoza, ki pelje iz vasi Grm. Na vzhodu se je obod ohranil kot rob lepe terase, ki se vleče čez celo dolžino sedla. Žal se njen potek tudi na tej strani izgubi, tako da spoj z obzidjem južnega vrha ni več ohranjen.

Potek raziskav

Ker je bila zgodovina raziskav na Kučarju že predstavljena v dveh publikacijah (*Dular 1985, 80 ss; Dular, Ciglencečki, Dular 1995, 11 ss*), bo na tem mestu dovolj, če ponovimo oziroma povzamemo glavne ugotovitve.

Sl. 483/1: Kučar nad Podzemljem; pogled na naselje z juga. Foto Janez Dular (2018).

Kolikor je mogoče izvedeti iz starih poročil in zapiskov, segajo prva raziskovanja na Kučarju v leto 1888, ko je na njegovem južnem vrhu en dan poskusno kopal Josef Szombathy (*vir 1*). Na severovzhodni strani naselja je odkril s kamni obdano ognjišče in ob njem precej fragmentov keramike (*sl. 483/5*).

Večji raziskovalni poseg je Prazgodovinska komisija dunajske Akademije znanosti zaupala Szombathyju spomladi 1891. Kučar se jim je namreč zdel od vseh dolenskih najdišč še najbolj podoben Apijanovemu opisu Metula, zato so na njem pričakovali sledi posadke iz latenskega obdobja (*Mader 2018, 401*). Szombathy se je osredotočil na severni vrh, kjer so bile vidne ruševine zidanih stavb. Deloma jih je odkril in z obžalovanjem ugotovil, da gre za srednjeveške objekte. Našel pa je precej prazgodovinskih in tudi rimskih črepinj oziroma opeke, ki jih je označil za morebitno blago romaniziranih Japodov (*vir 1; vir 2*).

Na Kučarju se je okoli leta 1900 mudil Alfons Müller. Na njem sicer ni kopal, je pa naselje na kratko opisal in kot prvi objavil njegovo skico (*sl. 483/6*) – (*Müllner 1909, 78 ss*).

Naslednja raziskovanja kučarskega naselja je v tridesetih letih dvajsetega stoletja opravil Walter Schmid. Kot lahko razberemo iz kratkih Županičevih poročil – sam namreč svojih dognanj ni objavil – je med letoma 1932 in 1934 na južnem vrhu izkopal več topilnic za železo ter temelje hiše s prizidkoma in ognjiščem. Temelje stavbe, ki jo je opredelil za kovačnico in še eno hišo je odkril tudi ob severnem vznožju Kučarja, približno na mestu, kjer je danes opuščen kamnolom z dovozno potjo (*Županič 1933, 360; Županič 1936a, 129 ss; Županič 1936b, 3*). Za metalurško dejavnost na tem območju govori tudi žlindra, najdena pri terenskem pregledu leta 2000 (*Mason 2006b, 56 s; Mason 2014, 217*). Omenimo naj še to, da je dal Schmid južni vrh geodetsko izmeriti, na načrtu pa so označeni potek obzidja ter pozicije objektov in najdb (*sl. 483/7*).

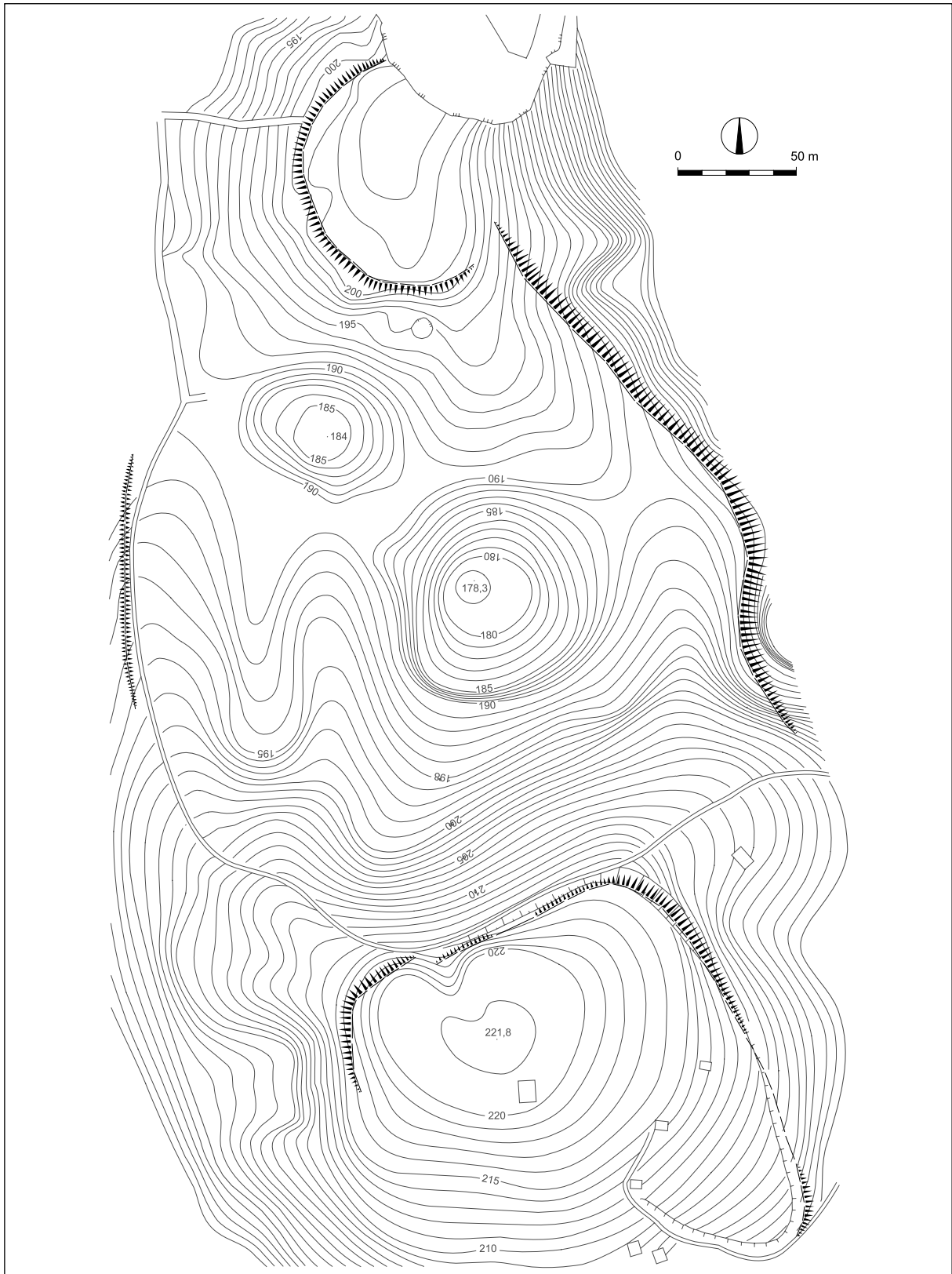
Zaradi delovanja kamnoloma, ki se je po drugi svetovni vojni močno zajedel v hrib, so postale ogrožene tudi arheološke ostaline na severnem vrhu. S zaščitnim posegom, ki ga je leta 1969 za robom kamnoloma opravila ekipa Narodnega muzeja, so bili odkriti temelji z malto zidane stavbe, ki jo je vodja izkopavanj Vinko

Sl. 483/2: Kučar nad Podzemljem; pogled na naselje s severovzhoda. Foto Janez Dular (1979).

Sl. 483/3: Kučar nad Podzemljem; pozicija naselja (osnova: atlas okolja © ARSO). M. = 1:5000.

Sl. 483/4: Kučar nad Podzemljem; tloris naselja (po Dular, Tecco Hvala 2007). M. = 1:2500.

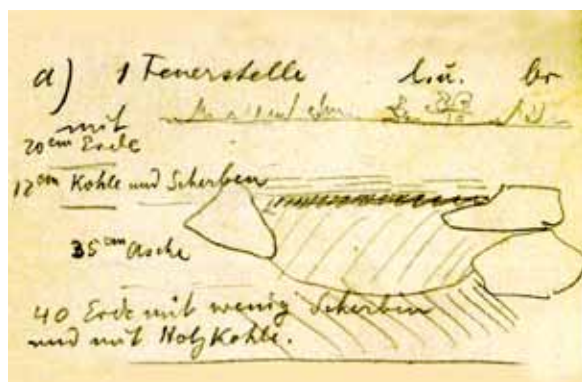
Šribar po načinu gradnje in s pomočjo keramičnih najdb upravičeno postavil v pozni srednji vek. To datacijo je prenesel tudi ostale ruševine na severnem vrhu, čeprav jih ni sondiral. Smatral je – kot pred njim že Szombathy – da imamo na severnem vrhu Kučarja najverjetneje ostanke srednjeveškega naselja (Šribar 1968, 7 s).

Ker del v kamnolomu kljub prizadevanjem Belokranjskega muzeja in Regionalnega zavoda za spomeniški varstvo iz Ljubljane ni uspelo ustaviti, je bila poznosrednjeveška stavba uničena. Kmalu so postale ogrožene tudi ostaline na vrhu platoju, zato so leta 1975 stekla obsežna zaščitna izkopavanja, ki so trajala pet sezon (do leta 1979). Organiziral jih je Belokranjski muzej, že drugo leto pa prevzel Inštitut za arheologijo SAZU. Vodili so jih Anja in Janez Dular ter Slavko Ciglencečki. V tem času je bil v celoti raziskan obsežen zgodnjekrščanski kompleks, pod njim pa bogati ostanki naselja iz starejše in mlajše železne dobe (Dular, Ciglencečki, Dular 1995, 33 ss). Dokumentirali so pet prazgodovinskih hiš, od katerih je imela največja kamnite temelje (sl. 483/8). Zelo zanimiva je bila lesena hiša z ognjiščem, okoli katerega so ležali deli hišne opreme: žrmlje, svitki in številno posodje (sl. 483/9 in 483/10). Pomembno je bilo odkritje objekta z razžarilno pečjo, ki je ob številnih ostankih železove žilindre dokaz, da se je na severnem vrhu odvi-

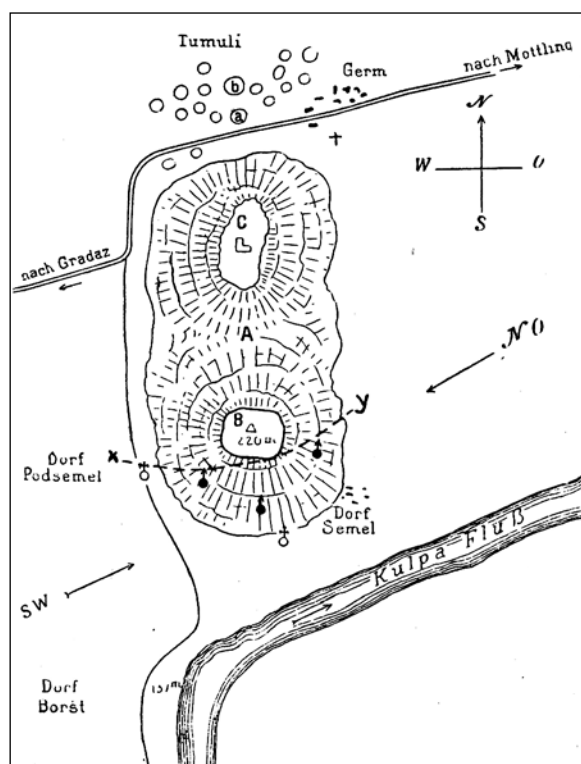
jala tudi metalurška dejavnost (sl. 483/11). Temu lahko dodamo še dve shrambni jami pravokotne zasnove, ki sta pojasnili nekatere detajle o gradnji železnodobnih lesenih konstrukcij (sl. 483/12).

Novo podatke o poselitvi južnega vrha Kučarja so prinesla zaščitna izkopavanja leta 2015. Odkriti so bili skromni ostanki hiš in ruševine obzidja, s katerim je bil najverjetneje na začetku mladohalštatskega obdobja opasan ta del naselja. Najdbe in radiokarbonski dataciji nakazujejo, da je bil Kučar morda poseljen že ob koncu pozne bronaste dobe (Grahek, Kovač 2020, 439 ss).

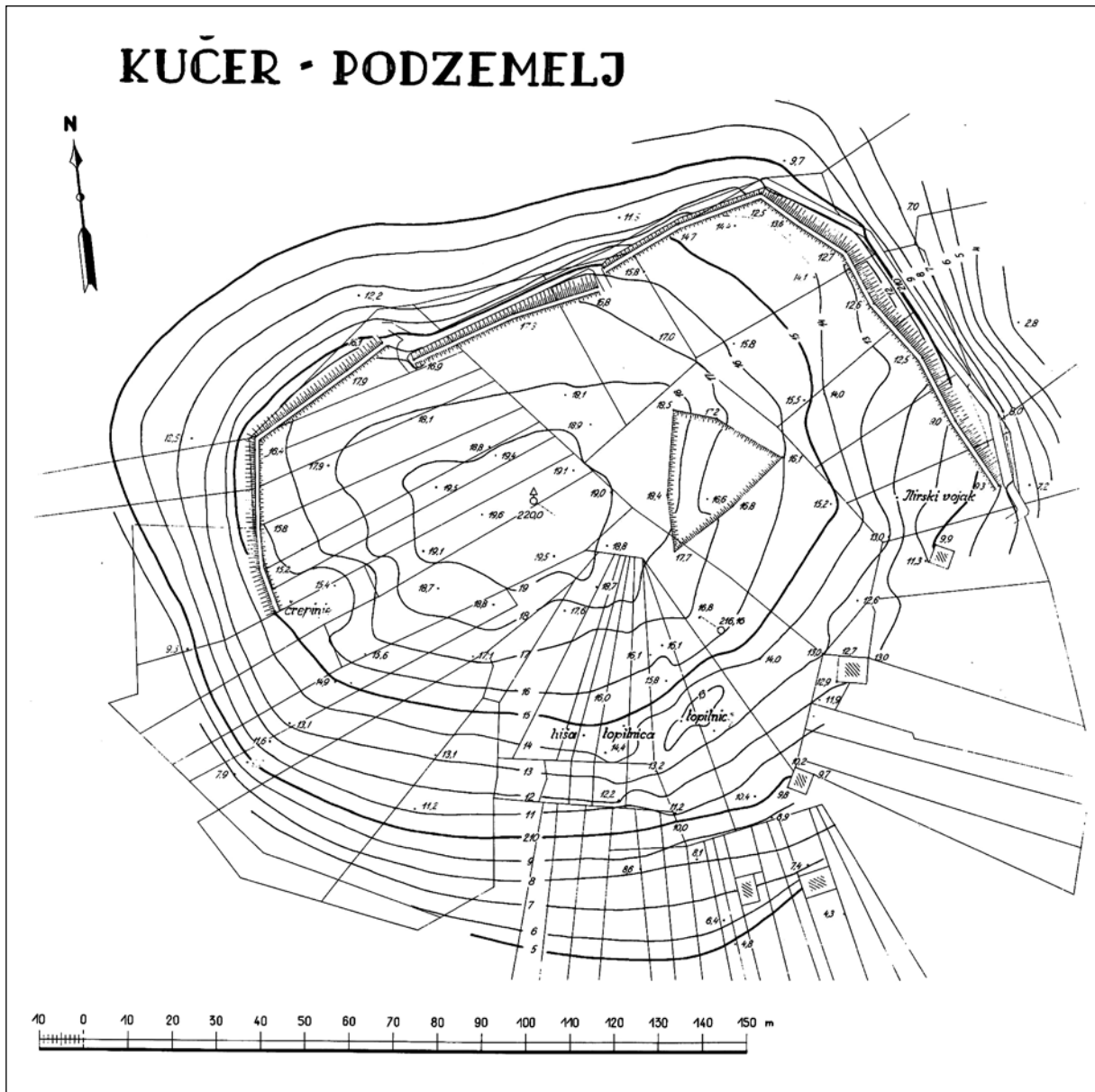
K naselju sodi več nekropol (sl. 483/13). Največji sta gomilni grobišči, ki ležita severno od Kučarja v Brodaričevi lozi pri Podzemlju (kat. št. 479) in v Steljniku pri Grmu (kat. št. 480). Vsaka šteje čez trideset gomil. Posamične gomile so raztresene tudi južno od naselja. Omeniti moramo Sv. Heleno pri Zemlju (kat. št. 485) ter Gomilico (kat. št. 486), Vir (kat. št. 487) in Brinčevo gomilico (kat. št. 488) pri Škriljah. Ob vznožju Kučarja so bila odkrita tudi tri plana grobišča in sicer Kuretova njiva pri Grmu (kat. št. 480A) in Krč pri Podzemlju (kat. št. 484), kjer so našli poznobronastodobne žarne grobove ter Jurajevčičeva njiva pri Zemlju (kat. št. 481) z žganimi pokopi iz latenskega obdobja. Leta 2019 je bila zaradi predvidene gradnje hiš raziskana morda še

Sl. 483/5: Kučar nad Podzemljem; Szombathyjeva skica preseka ognjišča iz leta 1888 (po Mader 2018).

Sl. 483/6: Kučar nad Podzemljem; Müllnerjeve skica naselja na Kučarju nad Podzemljem (po Müllner 1909).

Sl. 483/7: Kučar nad Podzemljem; Schmidov načrt južnega vrha (po Dular, Ciglenceki Dular 1995).

Sl. 483/8: Kučar nad Podzemljem; temeljni zidovi hiše A. Foto Janez Dular (1978).

Sl. 483/9: Kučar nad Podzemljem; hiša B. Foto Janez Dular (1979).

najbolj zanimiva nekropola na Pezdirčevi njivi ob zahodnem vznožju Kučarja (kat. št. 480B). Gre za najdišče iz konca starejše in začetka mlajše železne dobe, kjer so pokopavali svoje rajne pripadniki dveh različnih skupin: dolenske v gomile in viniške v plane grobove.

Arhivska vira

- (vir 1) Szombathy, Tagebuch, Büchel 30, 52 ss in 74 ss (Fundaktenarchiv NHMW).
 (vir 2) Szombathy, Tagebuch, Büchel 31, 1 ss (Fundaktenarchiv NHMW).

Literatura

- Dular 1978, 7 ss.
 Dular 1985, 79 ss.
 Dular, Ciglencečki, Dular 1995.
 Dular, Tecco Hvala 2007, 348 s, sl. 274.
 Grahek, Kovač 2020, 435 ss.
 Knez, Petru 1975, Podzemelj. – V: ANSL, 242.
 Mader 2018, 401 ss.
 Mason 2006b, 56 s.
 Mason 2014, 217.
 Müllner 1909, 78 ss.
 Šribar 1968, 7 s.
 Županič 1933, 360.
 Županič 1936a, 129 ss.
 Županič 1936b, 3.

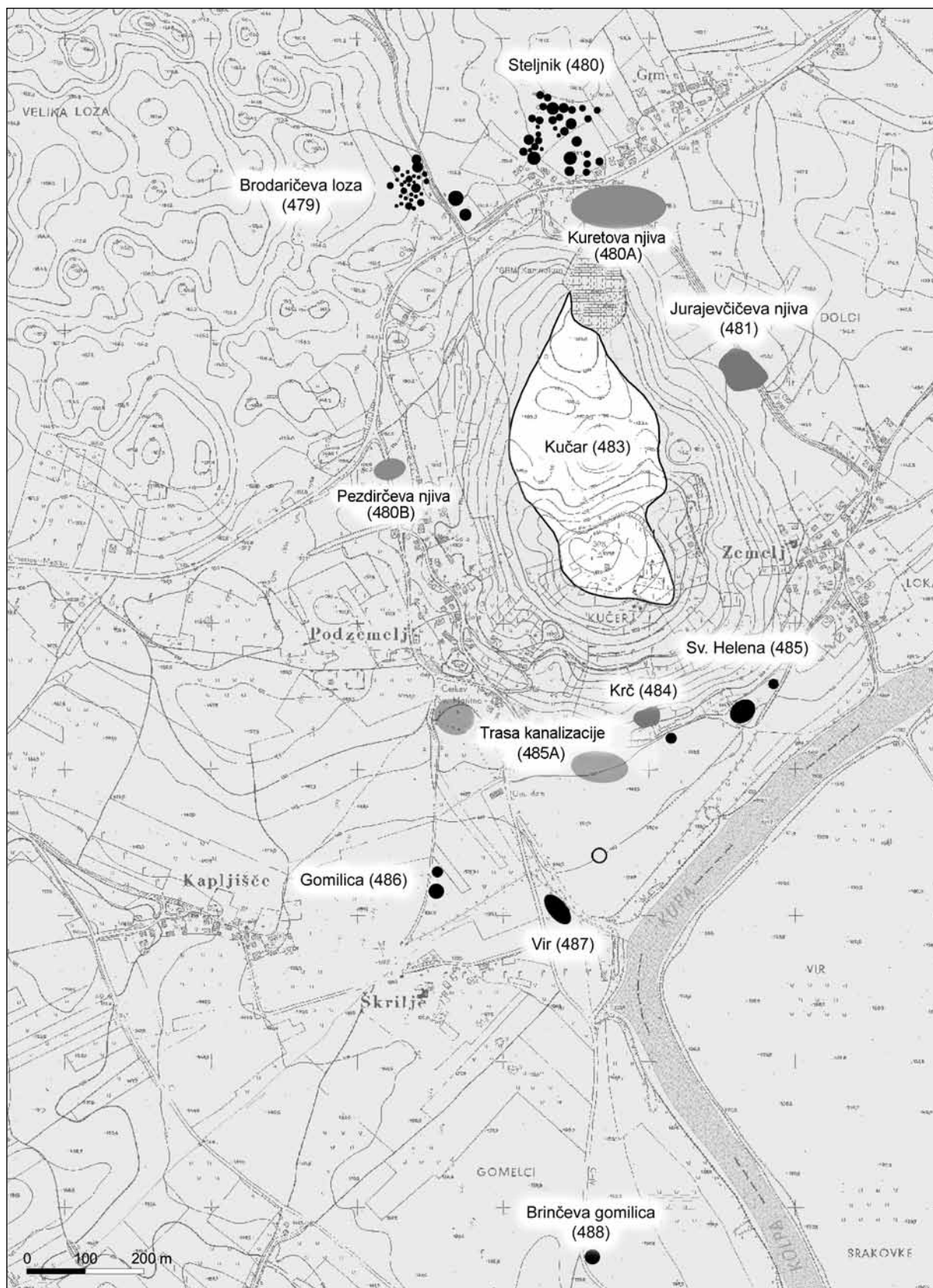
Sl. 483/10: Kučar nad Podzemljem; hiša B, kup stenskega ometa in lončenine. Foto Janez Dular (1979).

Sl. 483/11: Kučar nad Podzemljem; objekt z razžarilno pečjo. Foto Janez Dular (1979).

Sl. 483/12: Kučar nad Podzemljem; shrambna jama 2 z odtisi lesene obloge. Foto Janez Dular (1977).

Sl. 483/13: Situacijski načrt najdišč v okolici Kučarja nad Podzemljem (dopolnjeno po Dular, Tecco Hvala 2007). M. = 1:10000.

Kat. št.: 484

Najdišče: Krč.

Kraj: Podzemelj.

TTN5: Črnomelj 20; GKY: 521993 – GKX: 51587.

Tip najdišča: plano grobišče.

Datacija: pozna bronasta doba.

Opis

Najdišče leži na južnem pobočju Kučarja tik nad cesto, ki pelje iz Podzemlja proti cerkvi sv. Helene (sl. 484/1).

Potek raziskav

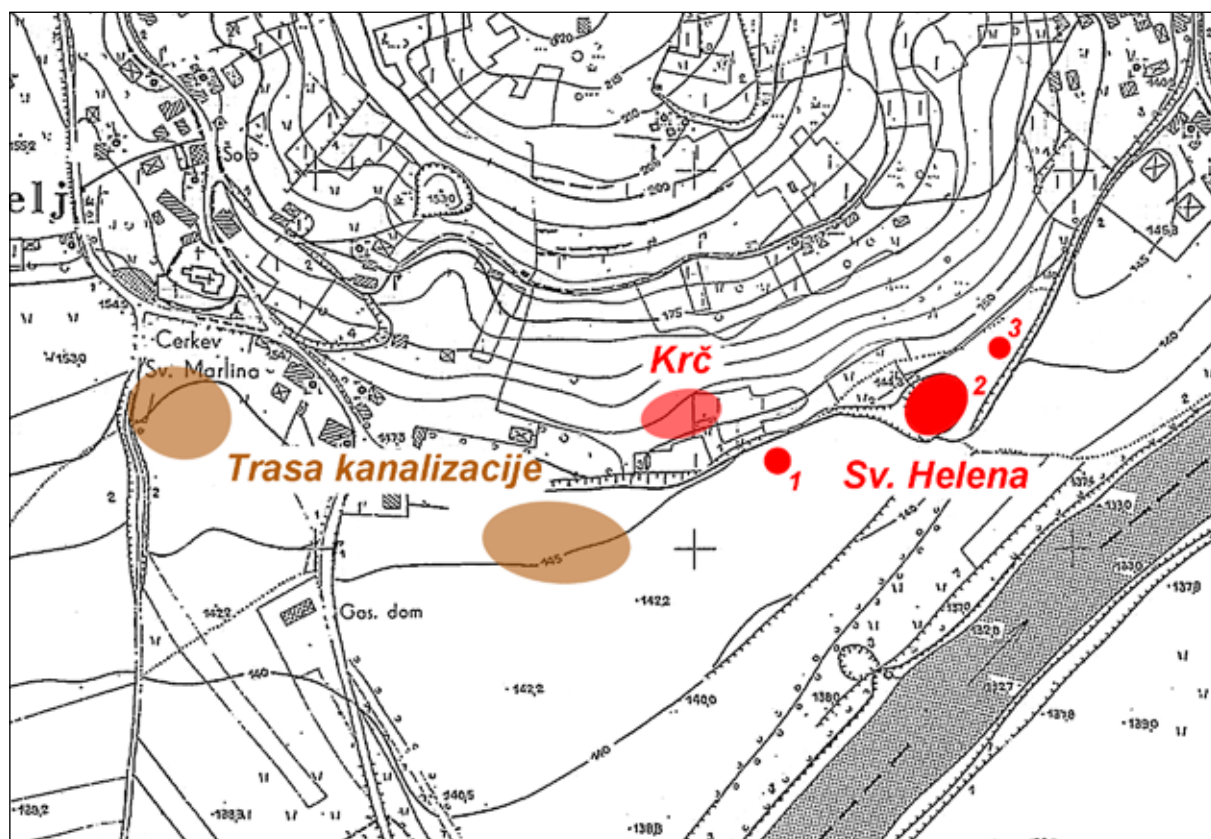
Na tem mestu so pri rigolanju vinogradov že pred drugo svetovno vojno uničili več kot deset grobov, ki so poleg keramike vsebovali tudi bronaste predmete (Dular 1985, 82). Žal so se porazgubili, tako da hrani Belokranjski muzej iz tega grobišča le dve igli in osem glinastih vijčkov, ki jih je ustanovi podaril lastnik parcele Anton Gregorič. Igli je objavil Janez Dular (Dular 1973, t. 3: 2–3).

Literatura

Dular 1973, t. 3: 2–3.

Dular 1985, 82 s.

Dular, Tecco Hvala 2007, 348.

Sl. 484/1: Krč v Podzemlju, Sv. Helena v Zemlju in Trasa kanalizacije v Podzemlju; pozicije planega grobišča, gomil in izvengradiščne poselitve (osnova: TTN5 © GURS). M. 1:5000.

Kat. št.: 485*Najdišče:* Sv. Helena.*Kraj:* Zemelj.*TTN5:* Črnomelj 20; GKY: 522160 – GKX: 51603.*Tip najdišča:* gomilno grobišče (3 gomile).*Datacija:* starejša železna doba.*Opis*

Gomilno grobišče pri sv. Heleni obsega tri gomile, ki leže ob poti iz Podzemlja v Zemelj (glej *sl. 484/1*). Največja in hkrati najbolj impresivna je gomila 2, na kateri stoji cerkev sv. Helene. Kucelj je ovalne oblike in meri po daljši osi 46 m ter po krajši 36 m. Visok je nad 5 m (*sl. 485/1*). Zahodno in vzhodno od sv. Helene sta še dve gomili. Prva je bolj ali manj razorana in jo je moč spoznati kot komaj vidno vzpetino (*sl. 485/2*). V premeru

je merila približno 18 m. Močno sploščena je tudi tretja gomila, ki je nekoliko manjša od prve. Na parceli 2413 (južno od gomile 1) je na njivi še ena rahla vzpetina, ki bi bila lahko prav tako ostanek razorane gomile.

Potek raziskav

Gomilo, na kateri je cerkev sv. Helene, je leta 1951 sondiral Vinko Šribar (*sl. 485/3*). Izkopal je štiri sonde in v eni našel fragmente keramike. Verjetno gre za najdbe, ki so prispele v Narodni muzej in jih je objavila Lucija Grahek (*Grahek 2014, 230 ss, sl. 1: 2–6*).

Literatura

Dular 1985, 85.

Dular, Tecco Hvala 2007, 348.

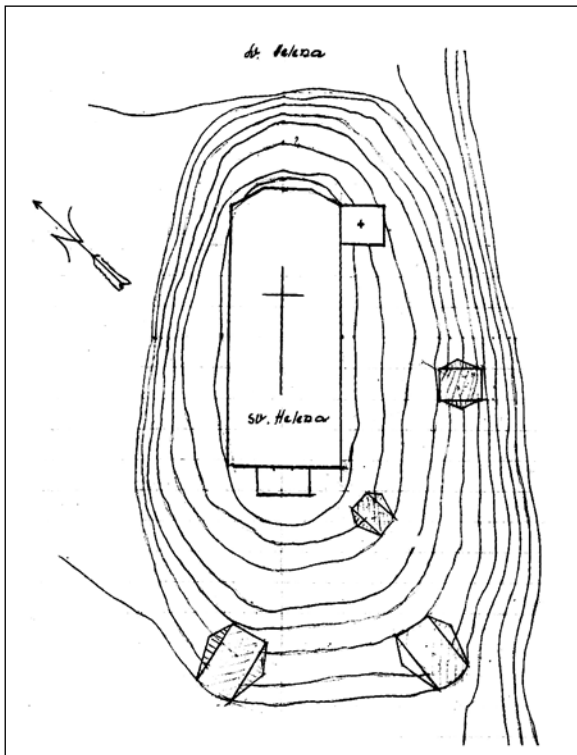
Grahek 2014, 230 ss, sl. 1: 2–6.

Sl. 485/1: Sv. Helena v Zemlju; pogled na gomilo 2 z vzhoda. Foto Janez Dular (2020).

Sl. 485/2: Sv. Helena v Zemlju; pogled na gomilo 1 z jugozahoda. Foto Janez Dular (1972).

Sl. 485/3: Sv. Helena v Zemlju; šribarjev tloris gomile z vrisanimi sondami iz leta 1951 (po Grahek 2014).

Kat. št.: 485A

Najdišče: Trasa kanalizacije.

Kraj: Podzemelj.

TTN5: Črnomelj 20; GKY: 521915 – GKX: 51512.

Tip najdišča: plano naselje.

Datacija: starejša železna doba.

Opis

Najdišče leži na terasi ob južnem in jugozahodnem vznožju Kučarja oziroma na robu vasi Podzemelj (glej [sl. 484/1](#)).

Potek raziskav

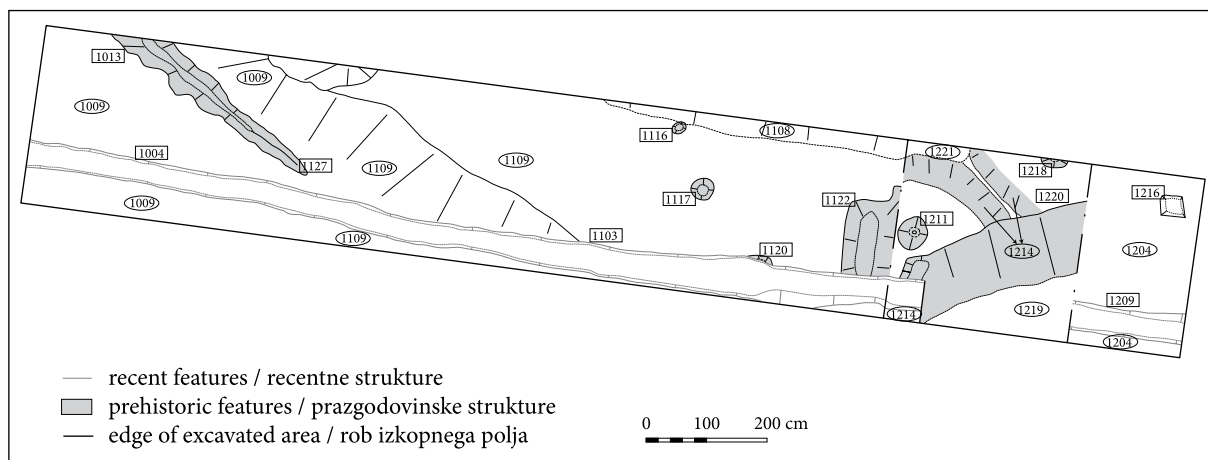
Kot lahko razberemo iz skopega poročila, so med letoma 2003 in 2005 sodelavci Zavoda za varstvo

kulturne dediščine iz Novega mesta na trasi bodoče kanalizacije izkopali 16 sond in odkrili na dveh mestih sledi izvengradiščne poselitve iz starejše železne dobe, ki se je širila ob paleostrugi potoka. Od struktur omenjajo jamo in več lukenj za stojke, najverjetneje ostanke stavb, ometanih z ilovico ([sl. 485A/1](#)) – (Mason, Vareško, Pintér 2006, 148 s). Iz zelo skupih najdb keramike, železove žindre in prežgane zemlje sklepajo tudi na obstoj železarske proizvodnje na območju med grobiščema Krč in Sv. Helena (Mason 2014, 215, sl. 1, št. 6).

Literatura

Mason 2014, 215, sl. 1, št. 6.

Mason, Vareško, Pintér 2006, 148 s.

Sl. 485A/1: Trasa kanalizacije v Podzemlju; tloris struktur v sondah 10–12 (po Mason 2014).

Kat. št.: 486

Najdišče: Gomilica.

Kraj: Škrilje.

TTN5: Črnomelj 20; GKY: 521629 – GKX: 51290.

Tip najdišča: gomilno grobišče (2 gomili).

Datacija: starejša železna doba.

Opis

Gomili sta bili na travniku tik ob kolovozu, ki pelje iz Podzemlja v Škrilje (sl. 486/1). Leta 1974 smo pri terenskem pregledu še videli njuni sploščeni obliki, po melioraciji zemljišča, ki ji je sledila tudi nova parcelacija, pa sta bili v celoti zravnani.

Potek raziskav

Gomili je maja 1888 na stroške Prazgodovinske komisije prekopal Josef Szombathy in jima dal oznaki Skrile II in Skrile III (*vir 1*; Mader 2018, 392 s). Najdbe so prispele v Naravoslovni muzej na Dunaju, objavil jih je Fritz Eckart Barth (*Barth 1969, 153 ss*).

Arhivski vir

(*vir 1*) Szombathy, Tagebuch, Büchel 30, str. 20 ss in 34 ss (Fundaktenarchiv NHMW).

Literatura

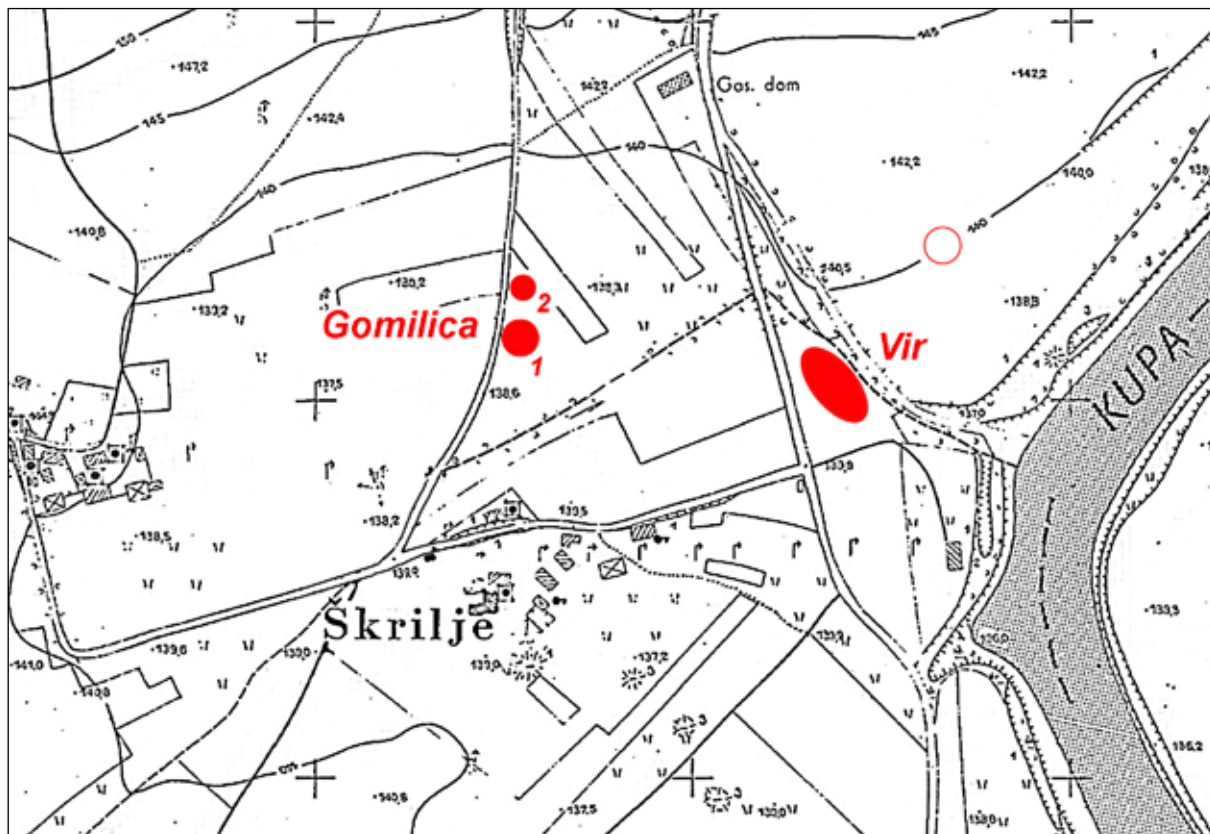
Barth 1969, 153 ss.

Dular 1985, 83.

Dular, Tecco Hvala 2007, 348.

Knez, Petru 1975, Podzemelj. – V: ANSL, 243.

Mader 2018, 392 s.

Sl. 486/1: Gomilica pri Škriljah in Vir pri Škriljah; pozicije gomil (osnova: TTN5 © GURS). M. 1:5000.

Kat. št.: 487

Najdišče: Vir.

Kraj: Škrilje.

TTN5: Črnomelj 20; GKY: 521850 – GKX: 51267.

Tip najdišča: gomilno grobišče (2 gomili).

Datacija: starejša železna doba.

Opis

Gomila leži v trikotniku, ki ga oklepajo cesta proti Krasincu, dostopna pot k kopališču in struga presihajočega potoka (glej *sl. 486/1*). Ko smo leta 1974 opravili terenski ogled, je bila na tem mestu še vidna ovalna vzpetina (*sl. 487/1*), danes pa je teren skoraj povsem zravnčan.

Severovzhodno od gomile na Viru smo na parcelah 2416 in 2417 k. o. Podzemelj dokumentirali še eno rahlo vzpetino, ki bi lahko bila prav tako ostanek razorane gomile. Danes je zaradi intenzivne obdelave teren v celoti zravnčan.

Potek raziskav

Gomilo omenja v svojem pismu Dežmanu Jernej Pečnik (*vir 1*), vendar jo je oktobra 1887 na stroške Prazgodovinske komisije raziskal Josef Szombathy in ji dal oznako Skrile I (*vir 2*; Mader 2018, 389 s.). Kot lahko razberemo iz njegovega dnevnika je bila vzpetina na kateri je kopal, 60 m dolga, 30 m široka in 3 m visoka, dokumentiral pa je 22 grobov oziroma najdbenih skupkov. Gradivo, ki je prispelo v Naravoslovni muzej na Dunaju, je objavil Fritz Eckart Barth (*Barth 1969, 144 ss.*).

Arhivska vira

(*vir 1*) Pečnikovo pismo Dežmanu z dne 15. 7. 1885 (Arhiv RS, fond AS 854, Dežman Karl, fasc. 3).

(*vir 2*) Szombathy, Tagebuch, Büchel 29, str. 53 ss (Fundaktenarchiv NHMW).

Literatura

Barth 1969, 144 ss.

Dular 1985, 83.

Dular, Tecco Hvala 2007, 350.

Mader 2018, 389 s.

Sl. 487/1: Vir pri Škriljah; pogled na gomilo s severozahoda: Foto Janez Dular (1974).

Kat. št.: 488

Najdišče: Brinčeva gomilica.

Kraj: Škrilje.

TTN5: Črnomelj 20; GKY: 521909 – GKX: 50652.

Tip najdišča: gomilno grobišče (1 gomila).

Datacija: starejša železna doba.

Opis

Na njivi, ob kateri naredi cesta iz Podzemlja v Krašinec blag ovinek, je ostanek razorane gomile (*sl. 488/1*).

Leta 1974 smo njen premer ocenili na 25 metrov, visoka pa je bila poldrugi meter (*sl. 488/2*). Danes je skoraj povsem razorana.

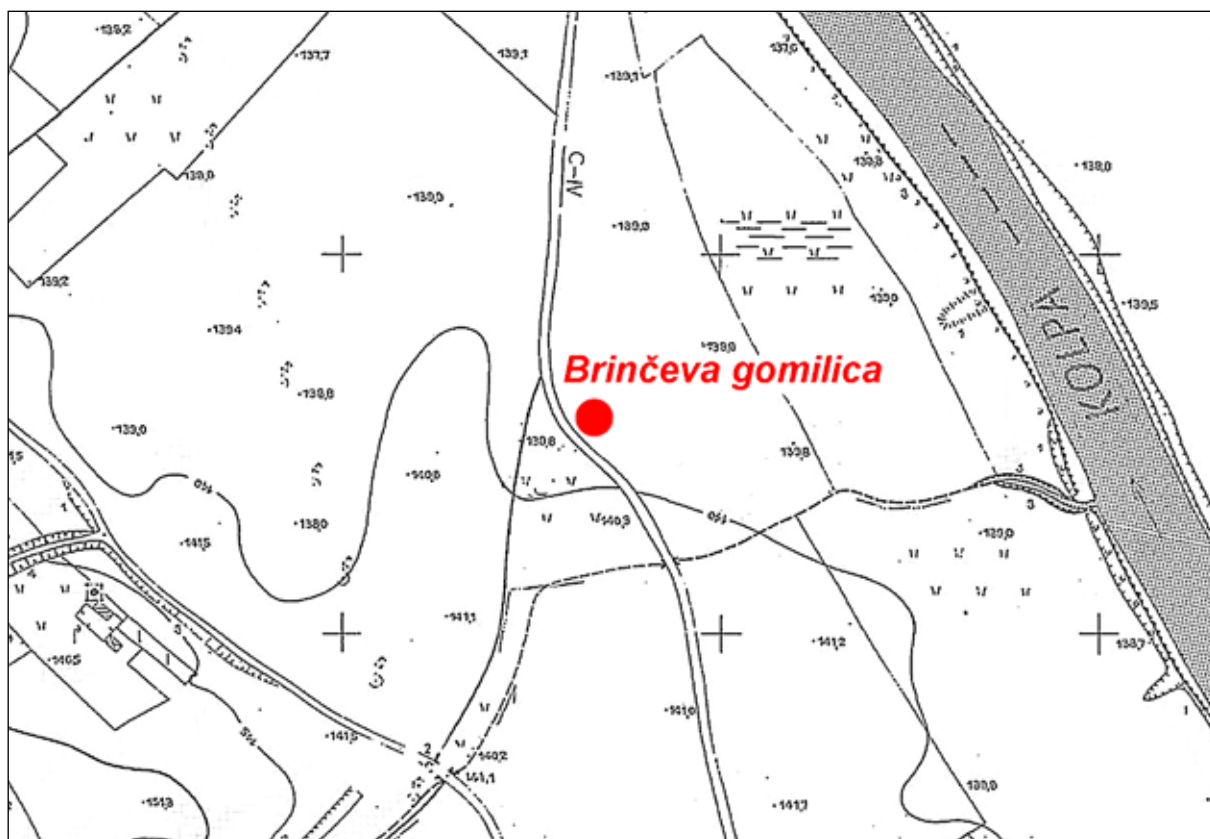
Potek raziskav

Gomilo smo dokumentirali pri terenskem pregledu leta 1974 (*Dular 1985, 83*).

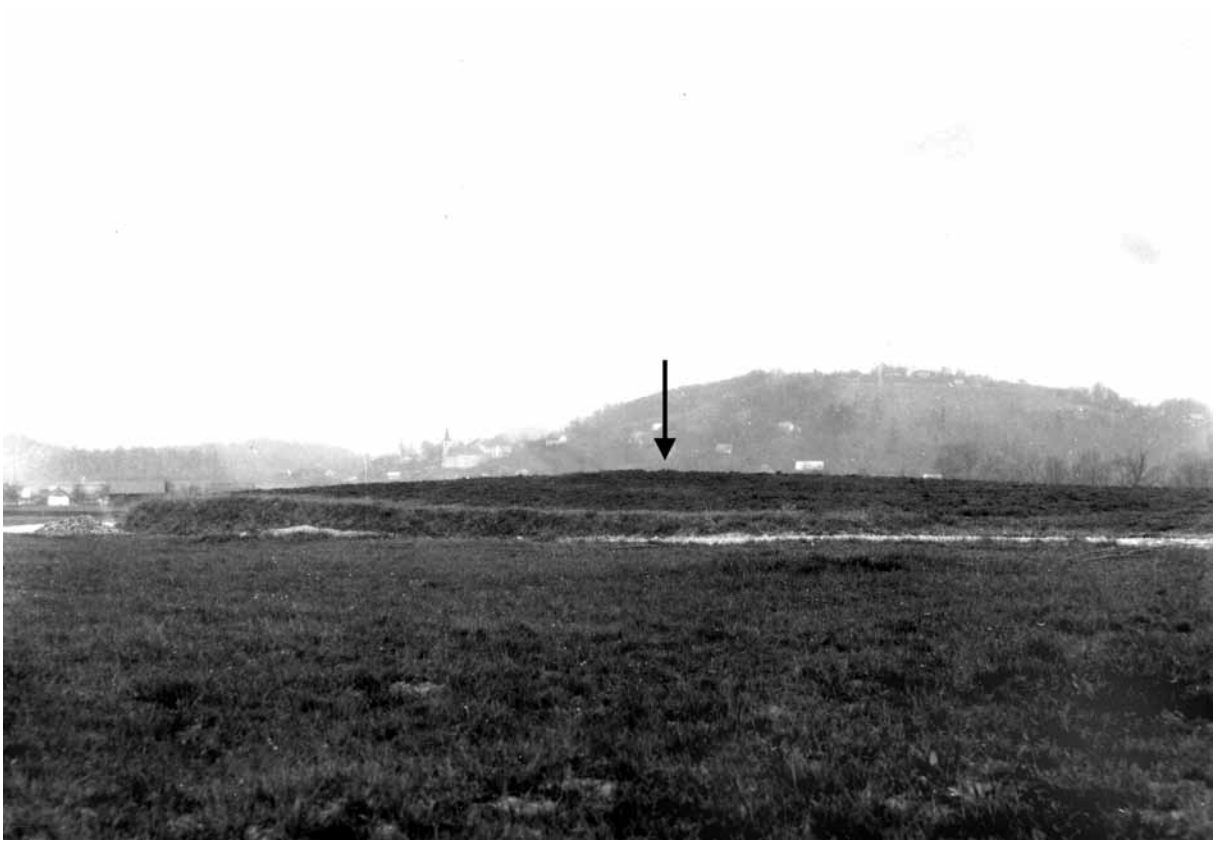
Literatura

Dular 1985, 83.

Dular, Tecco Hvala 2007, 350.

Sl. 488/1: Brinčeva gomilica pri Škriljah; pozicija gomile (osnova: TTN5 © GURS). M. 1:5000.

Sl. 488/2: Brinčeva gomilica pri Škriljah; pogled z juga. Foto Janez Dular (1974).

Kat. št.: 489*Najdišče:* –*Kraj:* Krasinec.*TTN5:* Črnomelj 20; GKY: 522314 – GKX: 49741 (središče naselja).*Tip najdišča:* posamična najdba.*Datacija:* pozna bronasta doba.*Opis*

Na eni od njiv pri vasi Krasinec (*sl. 489/1*) je bila približno 250 m od reke Kolpe okoli leta 1980 izorana bronasta tulasta sekira z odebeljenim ustjem in »V« ornamentom (*Šinkovec 1995, 59*). Predmet je ostal v privatni lasti.

Literatura

Dular, Tecco Hvala 2007, 350.

Šinkovec 1995, 59.

Sl. 489/1: Krasinec; bližnja okolica vasi (vir: atlas okolja © ARSO). M. = 1:5000.

Kat. št.: 490

Najdišče: Požekov vrt.

Kraj: Griblje.

TTN5: Ozalj 21; GKY: 523166 – GKX: 47536.

Tip najdišča: plano grobišče.

Datacija: pozna bronasta doba.

Opis

Plano grobišče z žarnimi pokopi se razprostira na nekoliko vzvišenem prostoru sredi vasi Griblje (*sl. 490/1*).

Potek raziskav

V vasi so prvič naleteli na grobove z žganimi pokopi ob gradnji tamkajšnje osnovne šole okoli leta 1886 (*vir 1*; *Pečnik 1904, 190*). Leta 1894 je izkopal Miko Požek na svojem vrtu, ki meji na parcelo z osnovno šolo nadaljnjih osem s kamnitimi ploščami pokritih grobov (*Pečnik*

1894b, 112). Na istem prostoru so zadevali na grobove tudi kasneje, zadnji je bil odkrit leta 1972 na dvorišču pred hlevom, ko so okoli 40 cm pod površino našli žaro z žganino in bronasto okrasje. Predmeti so prišli v Belokranjski muzej, od starejših najdb pa se je ohranila le bronasta ovratnica, ki jo hrani Narodni muzej v Ljubljani. Gradivo je objavil Janez Dular (*Dular 1979, 82*).

Arhivski vir

(*vir 1*) Žmavc, Potni zapiski III, 1906, 19 (Arhiv AO NMS).

Literatura

Dular 1979, 82, t. 14: 5–11.

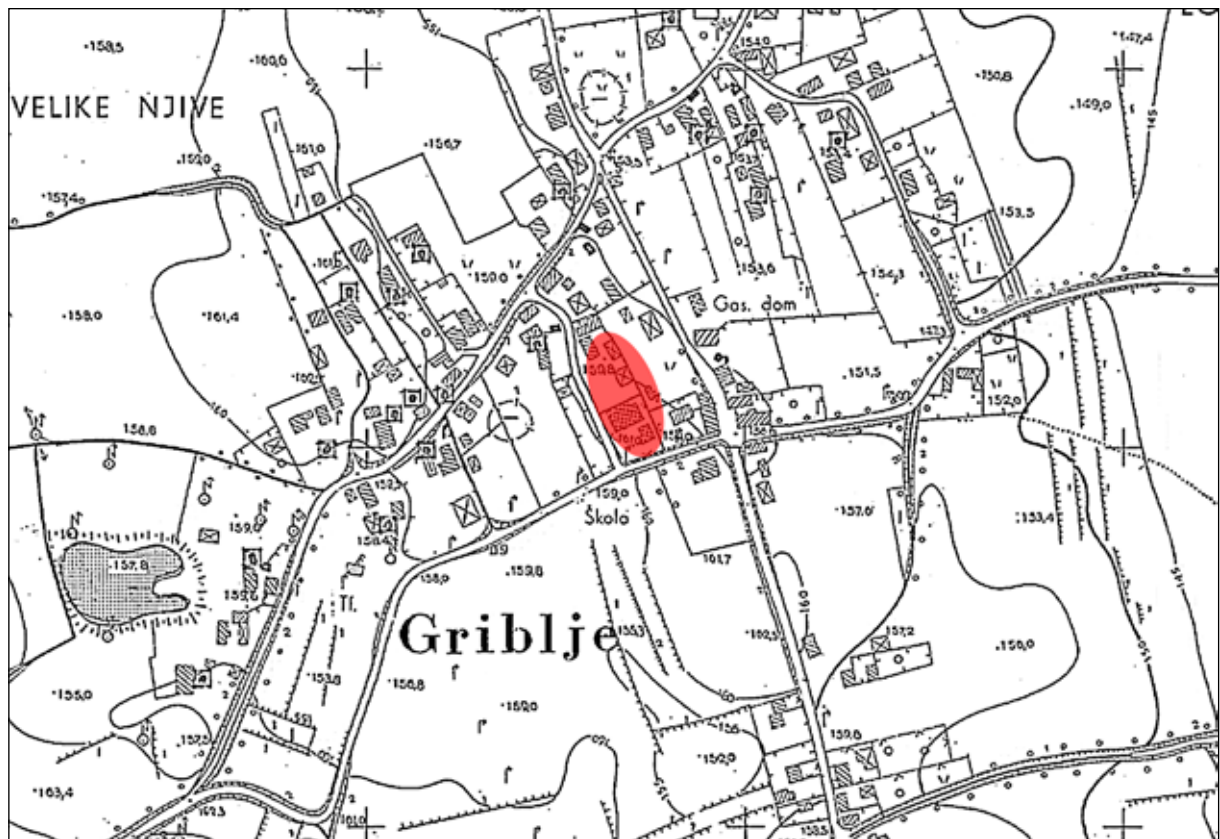
Dular 1985, 74.

Dular, Tecco Hvala 2007, 350.

Knez 1975, Griblje. – V: ANSL, 242.

Pečnik 1894b, 112.

Pečnik 1904, 190.

Sl. 490/1: Požekov vrt v Gribljah; pozicija planega grobišča (osnova: TTN5 © GURS). M. 1:5000.

Kat. št.: 490A

Najdišče: Gomilica.

Kraj: Griblje.

TTN5: Ozalj 21; GKY: 523299 – GKX: 48892.

Tip najdišča: plano naselje in gomila.

Datacija: pozna bronasta doba, starejša železna doba?

Opis

Najdišče leži na njivah severno od vasi Griblje (sl. 490A/1).

Potek raziskav

Leta 1999 je Zavod za varstvo kulturne dediščine iz Novega mesta pod vodstvom Phila Masona na poljih

severno od vasi Griblje opravil intenziven površinski pregled (Mason 2001c, 7 ss). Območje je bilo že prej znano kot potencialno arheološko najdišče, saj je bila tu dokumentirana gomili podobna tvorba (Dular 1985, 73, sl. 43). Izkazalo se je, da je bila obkolpska terasa intenzivno poseljena že v mlajši kameni in bakreni dobi, kasneje pa še v pozni bronasti dobi. Če so v halštatskem obdobju na tem mestu postavili še gomilo – njen premer smo leta 1974 ocenili na 26 m in višino na 1 m – ni povsem gotovo (sl. 490A/2). Z intenzivnim oranjem so jo skoraj povsem zravnali, o morebitnih najdbah pa ni podatkov.

Literatura

Dular 1985, 73, sl. 43.

Mason 2001c, 7 ss.

Sl. 490A/1: Gomilica pri Gribljah; poziciji naselja in gomile (osnova: TTN5 © GURS). M. 1:5000.

Sl. 490A/2: Gomilica pri Gribljah; pogled na gomilo z juga. Foto Janez Dular (1974).

Kat. št.: 491*Najdišče:* Sv. Križ.*Kraj:* Stražnji Vrh.*TTN5:* Črnomelj 25; *GKY:* 510147 – *GKX:* 48630.*Tip najdišča:* utrjeno naselje.*Datacija:* pozna bronasta doba.**Opis**

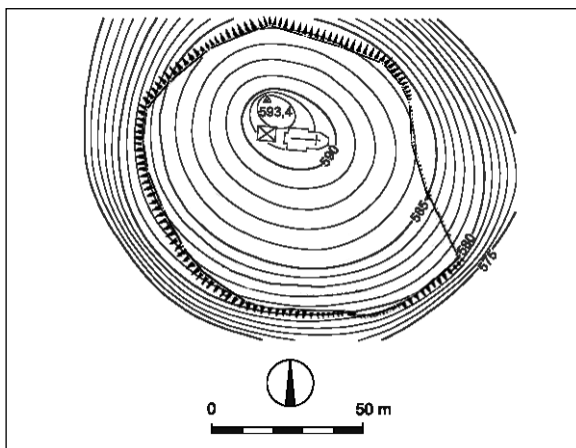
Zahodno od Stražnjega Vrha se dviga iz pogorja, ki obrobja Belo krajino dokaj neizrazit vrh, na katerem so ohranjene razvaline cerkvice sv. Križa. Hrib ima pravzaprav dva vrhova, in sicer Gradec in Sv. Križ, pri čemer slednji (kota 593 m) po višini za nekaj metrov presega severnega soseda (sl. 491/1).

Vrh je precej zakrasel. Poraščen je z listnatim gozdom in grmičevjem, tla pa prekriva humus, iz katerega štrle na več mestih naravne skale. Pobočja hriba so blaga, le na severni strani se strmina naglo prevesi v globoko vrtačo.

Od oboda so se ohranili skromni ostanki (sl. 491/2). Nikjer ni ohranjen kot okop, ampak kot rob terase, ki je dobro viden na severni, zahodni in južni strani, medtem ko se na vzhodu izgubi v tamkajšnjem skalovju. Pobočja za obodom so proti vrhu hriba precej skalovita, vendar je vmes precej ugodnega prostora (teras) za poselitev.

Potek raziskav

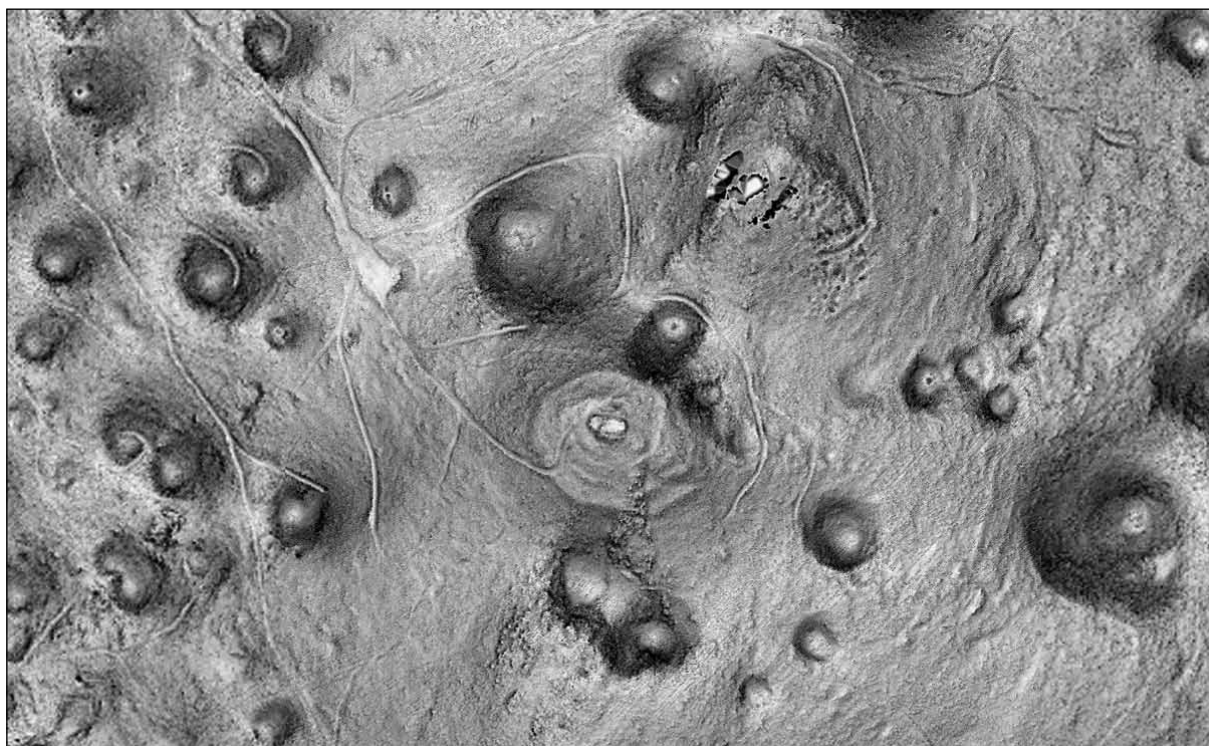
Naselje je bilo dokumentirano pri terenskem pregledu leta 1978 (Dular 1985, 63, sl. 27). Takrat sta bili

Sl. 491/2: Sv. Križ nad Stražnjim Vrhom; tloris naselja (po Dular, Tecco Hvala 2007). M. = 1:2500.

na severni in južni strani naselja izkopani tudi manjši sondi, ki sta dali nekaj keramičnih najdb. Opredelili smo jih v železno, po kasnejši korekciji pa v pozno bronasto dobo (Dular 1993, 104, sl. 2 in t. 5: 5–9).

V zadnjem času so bile z metodo zračnega laserskega skeniranja preverjene in nadgrajene že znane ugotovitve. Bolje so bile zamejene zlasti terase v notranjosti naselja, ki so postale dobro prepoznane šele na lidarskih posnetkih, medtem ko je interpretacija več zaporednih manjših teras oziroma nasipov na jugovzhodni strani

Sl. 491/1: Sv. Križ nad Stražnjim Vrhom; pozicija naselja (vir: ArcGIS © ARSO). M. = 1:5000.

naselja problematična (Mason, Udovč, Mlekuž 2018, 184, sl. 2). Njihova razporeditev ni v skladu s fortifikacijsko logiko prazgodovinskih naselij, zato gre očitno za kasnejše preoblikovanje terena, najverjetneje ob gradnji sakralnega objekta.

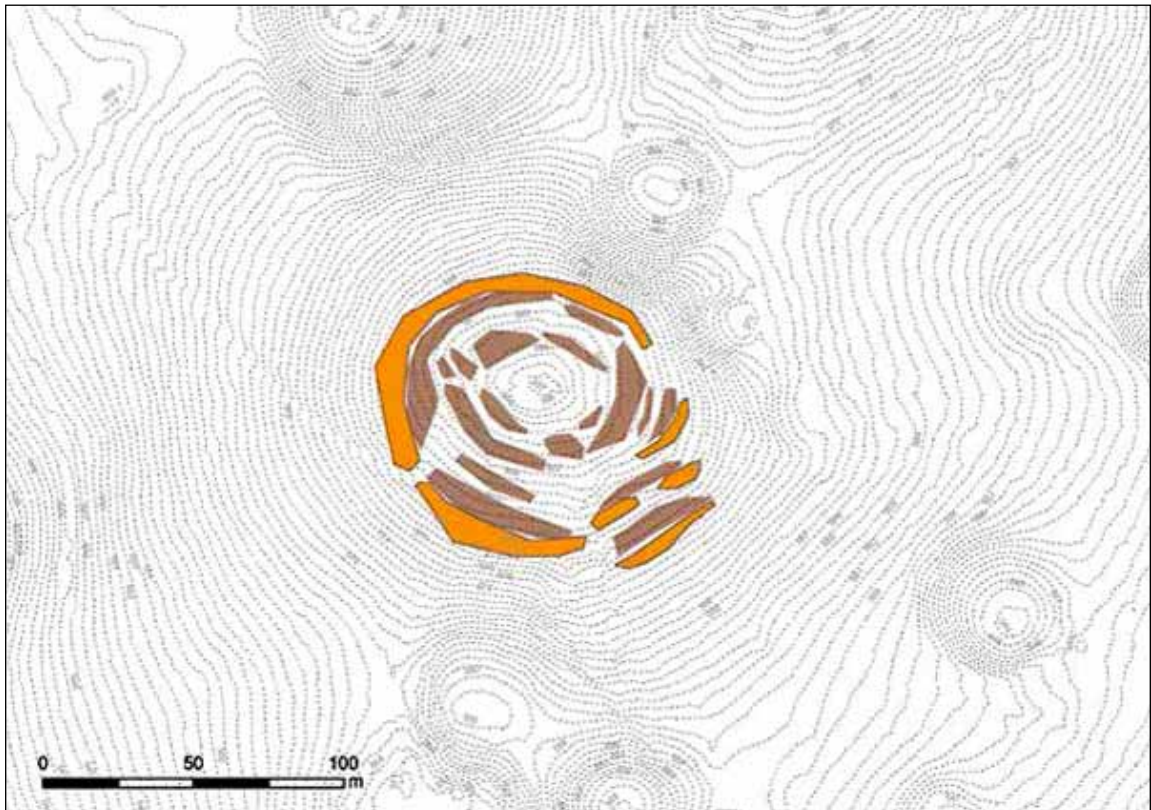
Literatura

Dular 1985, 63, sl. 27.

Dular 1993, 104, sl. 2 in t. 5: 5–9.

Dular, Tecco Hvala 2007, 350, sl. 275.

Mason, Udovč, Mlekuž 2018, 178 s in 184, sl. 2.

Sl. 491/3: Sv. Križ nad Stražnjim Vrhom; interpretacija ZLS posnetka (po Mason, Udovč, Mlekuž 2018). M. = 1:2500.

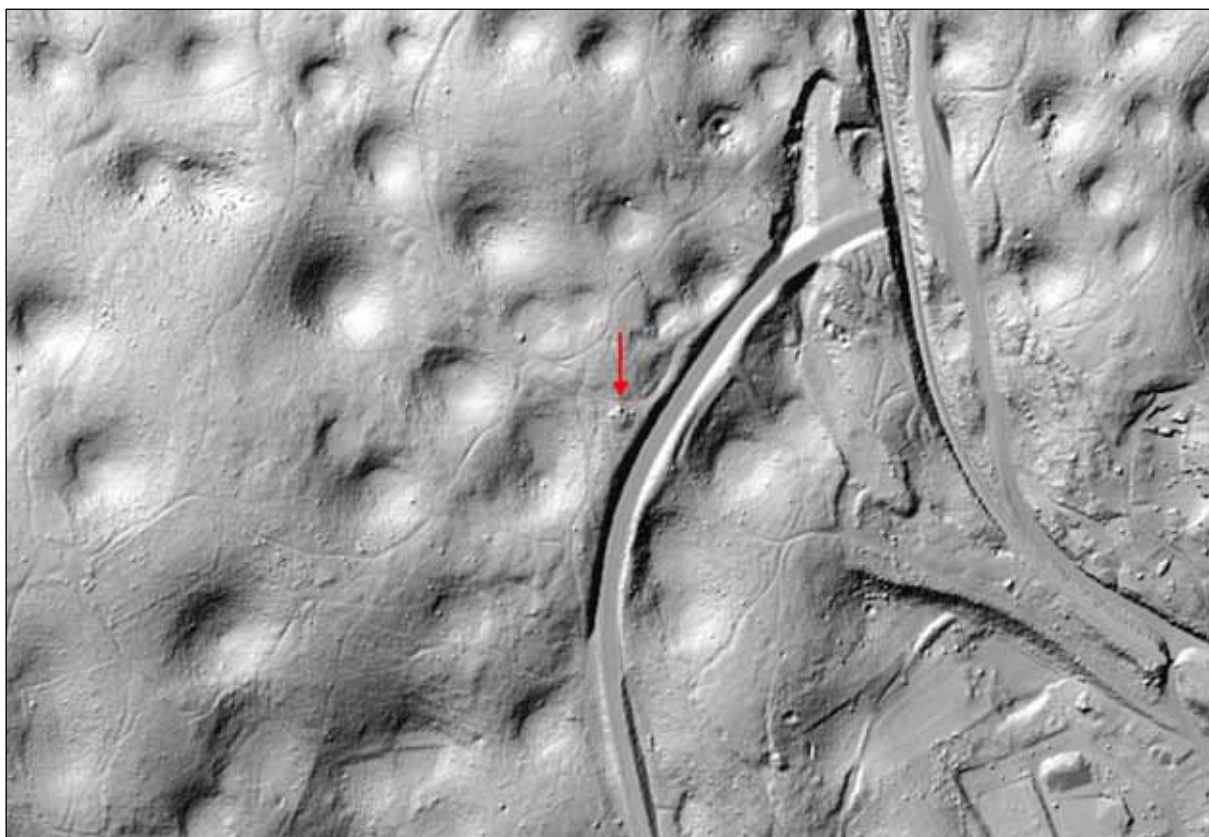
Kat. št.: 492*Najdišče:* Starihova loza.*Kraj:* Črnomelj.*TTN5:* Črnomelj 27; GKY: 514516 – GKX: 48674.*Tip najdišča:* gomilno grobišče (1 gomila).*Datacija:* starejša železna doba?*(sl. 492/1).* Na temenu in na jugovzhodni strani so vidne sledi vkopov.*Potek raziskav*Gomilo je leta 1988 dokumentiral Borut Križ (*Križ 1989f, 218*).*Opis*

V gozdu tik ob črnomaljski zahodni obvoznici je gomila, ki meri v premeru 16 m in je visoka 2 m

Literatura

Dular, Tecco Hvala 2007, 350.

Križ 1989f, 218.

Sl. 492/1: Starihova loza pri Črnomlju; pozicija gomile (osnova: atlas okolja © ARSO). M. = 1:5000.

Kat. št.: 493

Najdišče: Trdinova ulica.

Kraj: Črnomelj.

TTN5: Črnomelj 27; GKY: 515560 – GKX: 48519.

Tip najdišča: plano grobišče.

Datacija: pozna bronasta doba.

Opis

Najdišče leži v severnem koncu Črnomlja, vzhodno od železniške postaje (sl. 493/1).

Potek raziskav

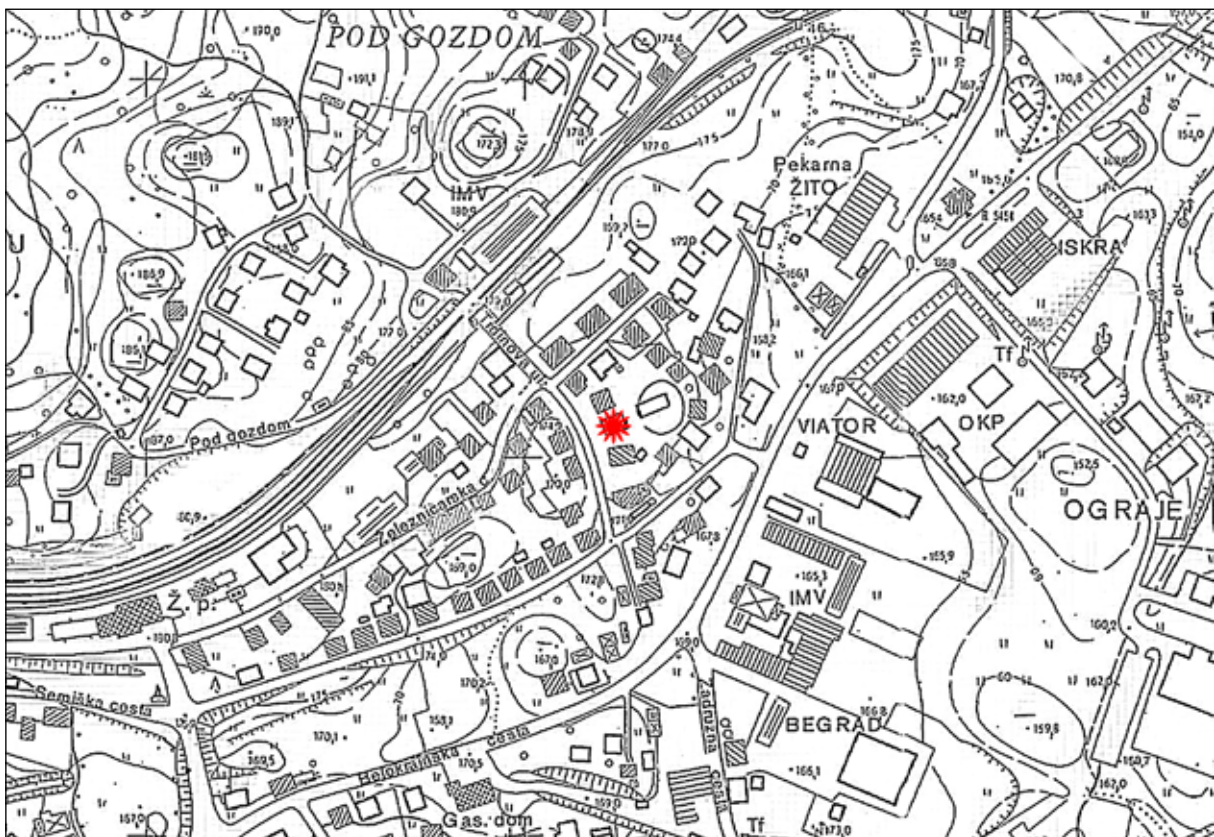
Leta 1955 so pri izkopu temeljev za novo hišo naleteli na žgan grob, v katerem sta bili večja žara in amfora. Žaro so delavci razbili, amforo pa hrani Belokranjski muzej (Dular 1974c, 100, sl. 6: 3).

Literatura

Dular 1974c, 100, sl. 6: 3.

Dular 1985, 58.

Dular, Tecco Hvala 2007, 350.

Sl. 493/1: Trdinova ulica v Črnomlju; pozicija najdišča (osnova: TTN5 © GURS). M. 1:5000.

Kat. št.: 494

Najdišče: Sadež.

Kraj: Črnomelj.

TTN5: Črnomelj 27; *GKY:* 515422 – *GKX:* 47829.

Tip najdišča: plano grobišče.

Datacija: pozna bronasta doba, starejša železna doba.

Opis

Grobišče se je širilo po južnem pobočju Sadeža, kopastega griča, ki se dviga na severnem koncu Črnomlja (sl. 494/1).

Potek raziskav

Najdišče se v starejših zapiskih in literaturi omenja kot Puhkov in Švajgarjev vrt ter Starihova njiva, kjer so že pred letom 1906 pri kopanju jam za sadno drevje naleteli na grobove z žganim pokopom (*vir 1*; *Knez 1975, 240*). Ob tem so očitno našli tudi nekaj zgodnjerednjeveških predmetov, kar je zavedlo Walterja Šmida, da je nekropolo pripisal starim Slovanom (*Šmid 1908a, 37 s*).

Ponovno so na grobove na tem območju naleteli po drugi svetovni vojni, ko se je pričelo po Sadežu širiti novo naselje. Tako so na parceli 189 k. o. Črnomelj pri kopanju temeljev za hišo zadeli na najmanj pet prazgodovinskih grobov, ki pa razen enega nimajo znanih grobnih celot (*Knez 1960–1961c, 228 s*; *Dular 1962–1964, 138*; *Dular 1974c, 100*).

Okoli leta 1955 so ob vznožju Sadeža pri gradnji športnega igrišča ob internatu našli certoško fibulo, ki jo hrani Narodni muzej v Ljubljani (*Petru, Šribar 1956, 297*).

Nazadnje so bili na Sadežu grobovi odkriti pri gradnji osnovne šole, ki so jo leta 1970 postavili prav na pobočju hriba. Ker pri izkopu ni bilo nadzora, so najdbe v celoti uničil in zavrgli. Omeniti moramo še to, da so na grobove naleteli tudi na nekoliko bolj vzhodno ležečih parcelah 194/11, 194/7 k. o. Črnomelj, kar kaže, da se je grobišče razprostiralo po večjem delu južnega pobočja Sadeža (*Oman 1981, 210 s, sl. 21*).

Najdbe, ki so prispele v Belokranjski muzej je objavil Janez Dular (*Dular 1979, 73 s in 82*).

Arhivski vir

(*vir 1*) Žmavc, Potni zapiski III, 1906, 29 ss (Arhiv AO NMS).

Literatura

Dular 1962–1964, 138.

Dular 1974c, 100.

Dular 1979, 73 s in 82.

Dular 1985, 57.

Dular, Tecco Hvala 2007, 350.

Knez 1960–1961c, 228 s.

Knez 1975, Črnomelj. – V: ANSL, 240.

Oman 1981, 210 s, sl. 21.

Petru, Šribar 1956, 297.

Šmid 1908a, 37 s.

Sl. 494/1: Sadež v Črnomlju; pozicija grobišča (osnova: atlas okolja © ARSO). M. = 1:5000.

Kat. št.: 495

Najdišče: Črnomelj.

Kraj: Črnomelj.

TTN5: Črnomelj 27; GKY: 515366 – GKK: 47311.

Tip najdišča: utrjeno naselje.

Datacija: pozna bronasta doba, starejša železna doba?, mlajša železna doba, poznoantična doba.

Opis

Naselje se je širilo po okljuku, ki ga s treh strani oblivata potok Dobljica in reka Lahinja (sl. 495/1). Bilo je že po naravi dobro zavarovano, problematičen je bil le dostop s severa (območje tako imenovanega Suhega mostu), kjer stoji grad, zanesljivo pa je bila na tem mestu fortifikacija tudi v prazgodovini.

Potek raziskav

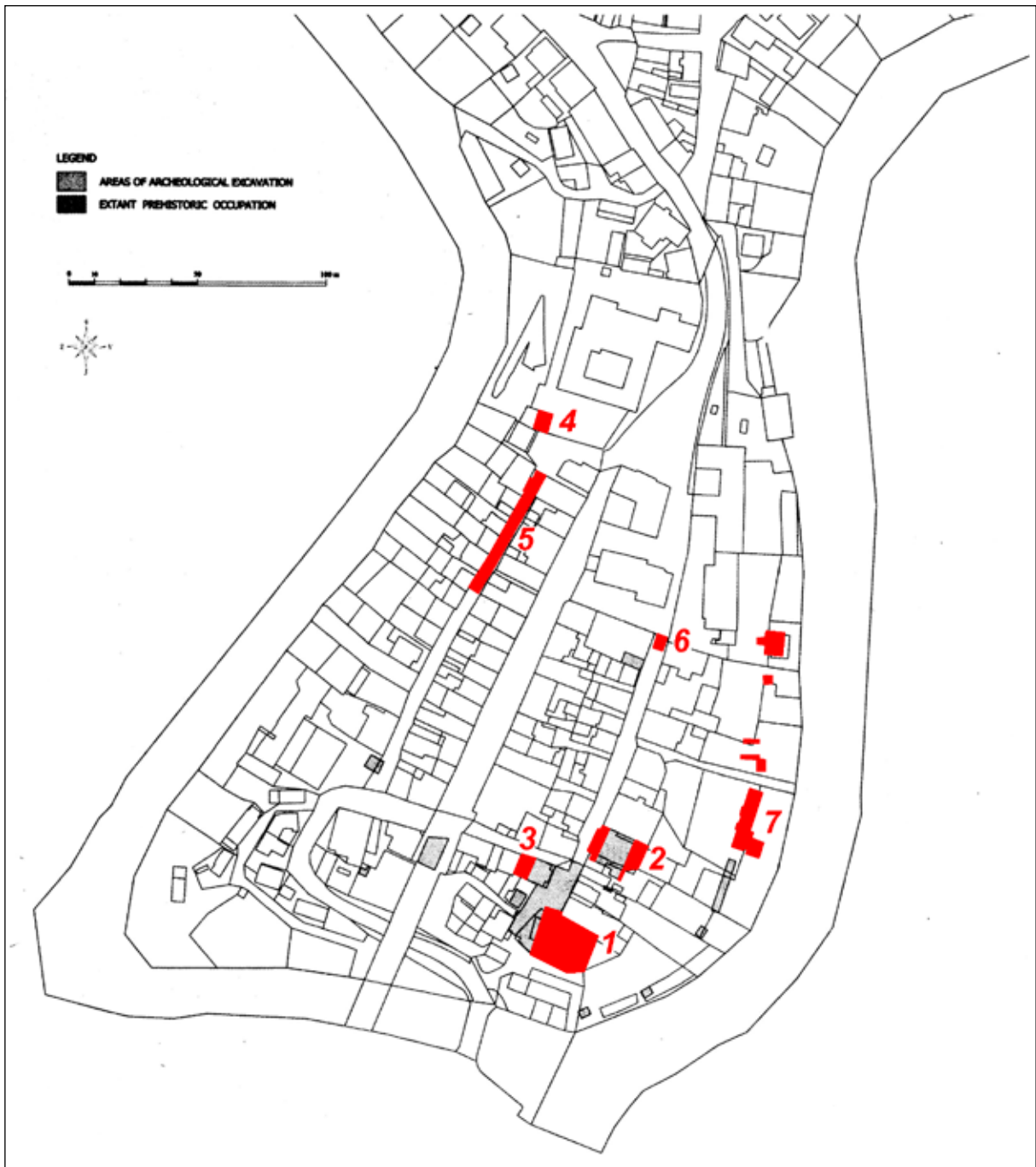
Ker je območje okljuka pozidano, naletijo na prazgodovinske ostaline le še pri gradbenih delih. Tako so že ob koncu devetnajstega stoletja pri zidavi stavbe za ljudsko šolo, ki stoji tik ob farni cerkvi, našli bronasto tulasto sekiro (Deschmann 1888, 81; Šinkovec 1995, 61). Naselbinske plasti so presekali tudi ob preurejanju glavne mestne ulice po drugi svetovni vojni (Šribar 1961, 84). Novi podatki o bronastodobni in železnodobni

poselitvi so prišli na dan pri zaščitnih izkopavanjih, ki jih je po letu 1988 na več lokacijah na območju mesta opravil Zavod za varstvo kulturne dediščine iz Novega mesta pod vodstvom Philipa Masona. O raziskavah so bila objavljena poročila, ki jih na kratko povzemamo (Mason 1998, 18 ss; Mason 2001a, 17 ss; Mason 2007, 357 ss; Mason 2008, 49 ss). Na ozki poplavni ravnici na levem bregu Lahinje (sl. 495/2 – št. 7) so odkrili pozno-bronastodobne jame, na višje ležeči terasi pa pravokotno stavbo in hodno površino iz starejše železne dobe. Zanimive so bile tudi ostaline iz latenskega obdobja. V ulici Na utrdbah (sl. 495/2 – št. 4, 5) so prišli na dan ostanki stavb, zgrajenih iz lesa, od katerih sta vsaj dve pogoreli. Na območju Pastoralnega centra in cerkve Sv. Duha (sl. 495/2 – št. 1, 2) so naleteli na hodne površine in ozke drenažne jarke ter na dvorišču Maleričeve hiše (sl. 495/2 – št. 3) s prodniki tlakovano pot ob kateri so bile na obeh straneh luknje za stojke, ki kažejo da so ob komunikaciji stale stavbe. Tlorisi struktur, prav tako pa tudi najdbe še niso bili objavljeni.

Na območju mesta je znanih več nekropol (sl. 495/3). Na Sadežu (kat. št. 494), severno od okljuka, so prišli na dan plani žarni grobovi, ob Grajski cesti (kat. št. 496), ki poteka skozi nekdanjo Loko pri Črnomlju, pa se je širilo gomilno grobišče. Osamljena gomila je v

Sl. 495/1: Črnomelj; pozicija naselja (vir: atlas okolja © ARSO). M. = 1:5000.

Sl. 495/2: Črnomelj; raziskana območja s sledmi prazgodovinske poselitve: 1 Sv. Duh; 2 Pastoralni center; 3 Maleričeva hiša; 4–5 Na utrdbah; 6 Ulica Mirana Jarca; 7 Breg Lahinje (po Mason 2008).

Starihovi lozi (kat. št. 492) na severozahodnem obrobju mesta in v Vojni vasi (kat. št. 496A), na posamične grobne najdbe pa so naleteli tudi ob Trdinovi ulici (kat. št. 493) na severnem koncu mesta.

Literatura

Deschmann 1888, 81.

Dular 1985, 58.

Dular, Tecco Hvala 2007, 350.

Knez 1975, Črnomelj. – V: ANSL, 240.

Mason 1998, 18 ss.

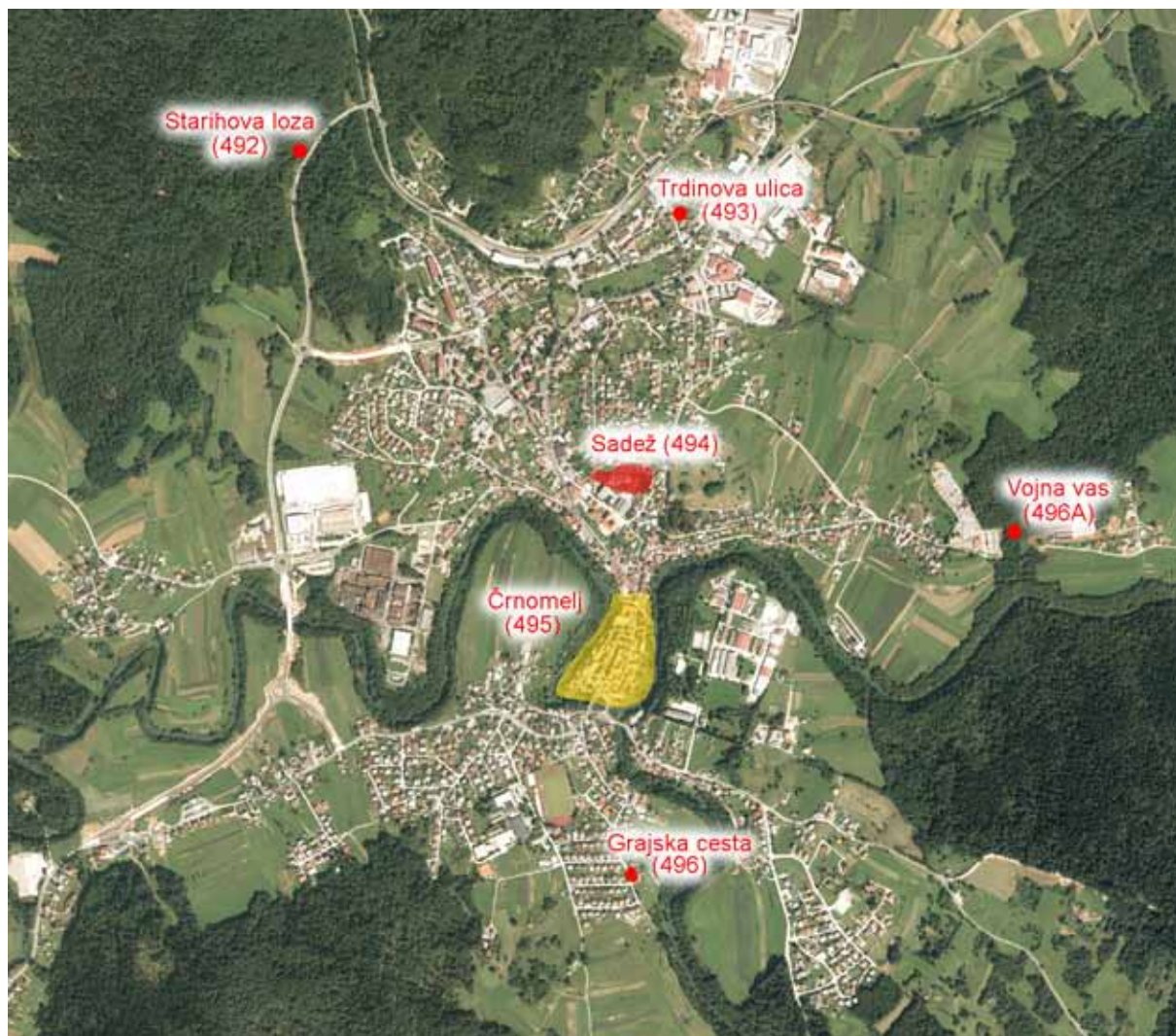
Mason 2001a, 17 ss.

Mason 2007, 357 ss.

Mason 2008, 49 ss.

Šinkovec 1995, 61.

Šribar 1961, 84.

Sl. 495/3: Situacijski načrt najdišč v okolici Črnomlja (dopolnjeno po Dular, Tecco Hvala 2007). M. = 1:10000.

Kat. št.: 496

Najdišče: Grajska cesta.

Kraj: Loka pri Črnomlju.

TTN5: Črnomelj 27; *GKY:* 515426 – *GKX:* 46710.

Tip najdišča: gomilno grobišče (8 gomil).

Datacija: starejša železna doba.

Opis

Gomilno grobišče se je razprostiralo na terasi, ki jo z vzhodne strani obliva reka Lahinja. Nekoč so bile na tem mestu njive, danes pa je prostor pozidan, tako da ni ostalo od gomil nobenih sledov (*sl. 496/1*). V sedemdesetih letih dvajsetega stoletja je bila Loka še samostojna vas, danes pa je del Črnomlja.

Potek raziskav

Grobišče je bilo odkrito v devetdesetih letih devetnajstega stoletja, ko si je hotel tedanji lastnik zemljišča nadučitelj Fran Šetina na parceli urediti vinograd. Da bi pridobil raven prostor je dal odstraniti pol gomile, pri tem pa so kopači naleteli na grobove, v katerih so bili keramični in kovinski predmeti. O najdbah je Šetina ob-

vestil Muzejsko društvo za Kranjsko v Ljubljani, kamor je poslal tudi izkopane predmete (*Rutar 1895f, 196 s*).

Že aprila 1896 si je najdišče ogledal Jernej Pečnik in se nemudoma lotil kopanja. Do maja in nato še v oktobru je prekopal osem gomil, ki so stale na Šetinovem in Fabjanovem zemljišču. V literaturi se območje omenja tudi kot Sladovičeva pristava (*Rutar 1896b, 46 s; Rutar 1897, 183 s*). Stroške je poravnala Prazgodovinska komisija dunajske Akademije znanosti, najdbe pa so prispele v Prirodoslovni muzej (*Pečnik 1904, 189; Mader 2018, 487 ss*). Objavil jih je Janez Dular (*Dular 1983, 219 ss*).

Literatura

Dular 1983, 219 ss.

Dular 1985, 59 s.

Dular, Tecco Hvala 2007, 350.

Knez 1975, Črnomelj. – V: ANSL, 240.

Mader 2018, 487 ss.

Pečnik 1904, 189.

Rutar 1895f, 196 s.

Rutar 1896b, 46 s.

Rutar 1897, 183 s.

Sl. 496/1: Grajska cesta v Črnomlju; pozicija gomilnega grobišča (osnova: atlas okolja © ARSO). M. = 1:5000.

Kat. št.: 496A

Najdišče: Vojna vas.

Kraj: Črnomelj.

TTN5: Črnomelj 27; GKY: 516462 – GKX: 47625.

Tip najdišča: gomilno grobišče (1 gomila).

Datacija: starejša železna doba.

Opis

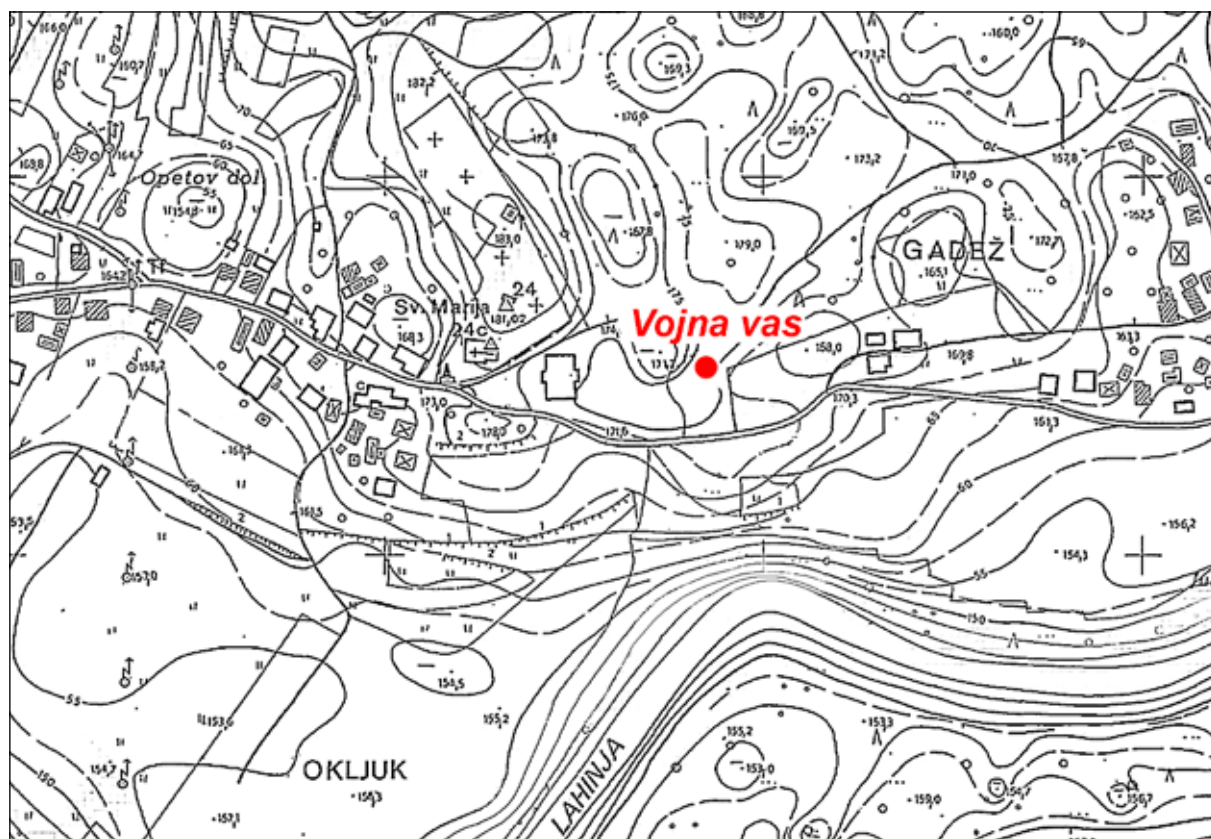
Vzhodno od pokopališča v Vojni vasi je v listnatem gozdu gomila, ki meri v premeru 15 m, visoka pa je 1–2 m (sl. 496A/1).

Potek raziskav

Gomilo je evidencial Phil Mason (*Mason 2020*, 423, sl. 2, št. 10).

Literatura

Mason 202, 423, sl. 2, št. 10.

Sl. 496A/1: Vojna vas pri Črnomlju; pozicija gomile (osnova: TTN5 © GURS). M. 1:5000.

Kat. št.: 497*Najdišče:* Židovec.*Kraj:* Miklarji.*TTN10:* Črnomelj 7; GKY: 507785 – GKX: 44576.*Tip najdišča:* utrjeno naselje.*Datacija:* bakrena doba, pozna bronasta doba, pozno-antična doba.*Opis*

Židovec je eden od vrhov Poljanske gore, ki z zahoda obrobja Belo krajino. Njegova pobočja so strma, le proti jugovzhodu se preko sedla zliva z glavnim grebenom (sl. 497/1). Skalnati in mestoma prepadni so zlasti severni in zahodni predeli, medtem ko ima osrednji del obliko podolgovate kotanje, ki ima skoraj ravno dno. Zapolnjena je s humusno zemljo.

Za zavarovanje naselja so zelo dobro izkoristili naravne danosti terena. Ker vrh skoraj z vseh strani obdajajo strma pobočja, je bil zid nujen le na severovzhodu, kjer je med skalnimi čoki razmeroma široka vrzel (sl. 497/2). Ohranil se je kot okop, visok do enega metra. Vhod v gradišče je bil na jugu. Za dostop so uporabili naraven prehod, ki so ga dodatno zavarovali z dvema manjšima okopoma.

Potek raziskav

Naselje je leta 1900 odkril Jernej Pečnik (*Rutar 1901b, 170*). Leta 1978 smo ob terenskem pregledu na dnu kotanje v osrednjem delu naselja izkopali dve manjši sondi. Sloj ilovnate zemlje in nad njo humusa je bil debel le nekaj čez pol metra. V njem so bili skromni fragmenti prazgodovinske in poznoantične lončenine (*Dular 1985, 62*).

Interpretacija lidarskih posnetkov, ki so jo opravili sodelavci Zavoda za kulturno dediščino, je pokazala na možnost obstoja antropogenih teras na severovzhodnem pobočju že izven naselja, medtem ko je prehod v okopu, kjer pripelje v naselje pot, najverjetneje recenten (*Mason, Udovč, Mlekuž 2018, 185, sl. 3*). Iz objavljene interpretacije tudi ni razvidna celovita oblika gradišča, katere bistvena determinanta je bila zaščita. Gre namreč za točko ob važnem prehodu iz Bele krajine na Kočevsko, ki je bila obljudena zgolj v kritičnih časih: bakreni dobi, pozni bronasti dobi in v pozni antiki.

Literatura

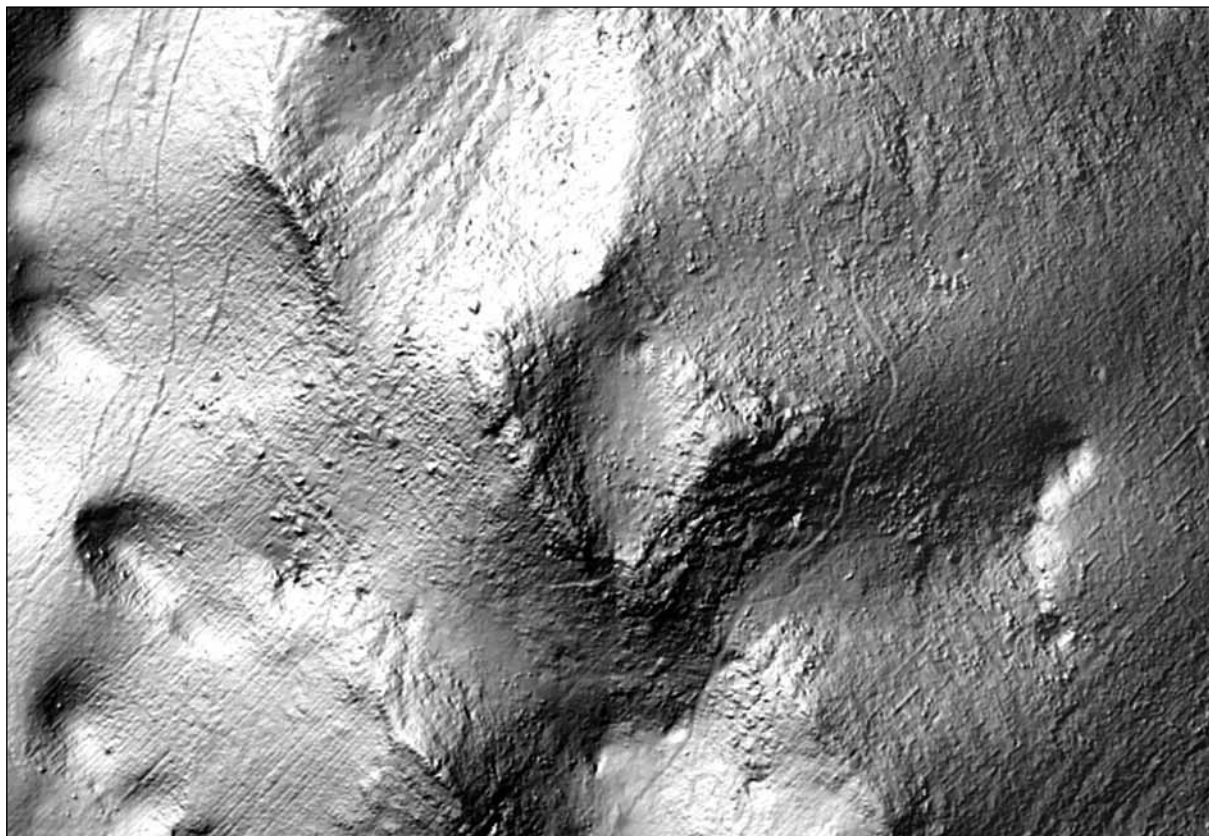
Dular 1985, 61 s.

Dular, Tecco Hvala 2007, 351, sl. 276.

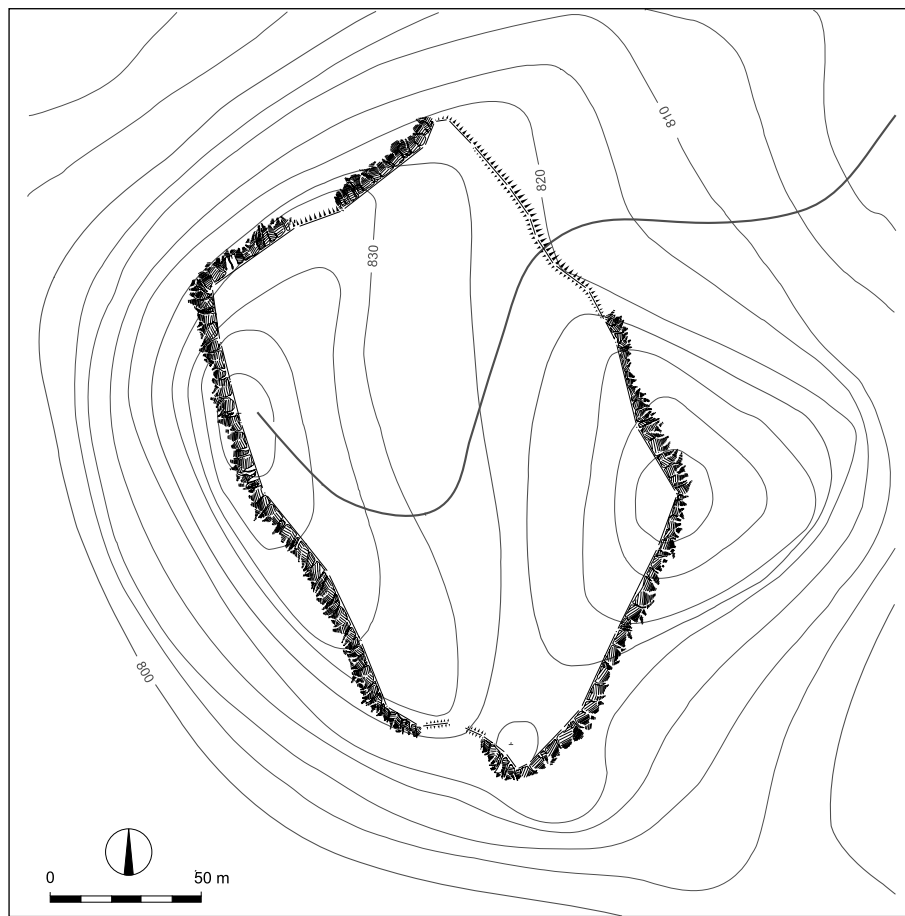
Knez 1975, Miklarji. – V: ANSL, 241.

Mason, Udovč, Mlekuž 2018, 179 in 185, sl. 3.

Rutar 1901b, 170.

Sl. 497/1: Židovec nad Miklarji; pozicija naselja (vir: atlas okolja © ARSO). M. = 1:5000.

Sl. 497/2: Židovec nad Miklarji; tloris naselja (po Dular, Tecco Hvala 2007). M. = 1:2500.

Kat. št.: 498*Najdišče:* Debeli vrh.*Kraj:* Dolenja Podgora.*TTN5:* Črnomelj 44; *GKY:* 507717 – *GKX:* 42210.*Tip najdišča:* depo.*Datacija:* pozna bronasta doba.*Opis*

Najdišče leži na zahodnem pobočju Debelega vrha, enega od vrhov Poljanske gore, ki ločuje Belo krajino od Poljanske doline (*sl. 498/1*).

Potek raziskav

Aprila 1977 so pri gradnji gozdne ceste skozi Mrzli dol in pobočja Debelega vrha naleteli na večji depo mešane sestave, ki so mu s strojnim izkopom uničili prvotno ležišče in razsuli predmete po dolžini več kot

80 metrov. Z učinkovito akcijo Pokrajinskega muzeja iz Kočevja pod vodstvom Grete Hirschbäck-Merhar, so uspeli rešiti večino predmetov, ki so bili založeni v manjši špranji med naravnimi skalami. Skupaj so našli 147 kosov orožja, orodja, nakitnih in drugih okrasnih predmetov, nekaj bronaste pločevine in žice, kamnit brus, talilno pogačo ter čez pol kilograma surovcev. V eni od tulastih sekir je tičalo trinajst jantarnih jagod (*Teržan 1984, 110 ss*). Najdbe, ki so prišli v Pokrajinski muzej v Kočevje, je objavila Greta Hirschbäck-Merhar (*Hirschbäck-Merhar 1984, 90 ss*).

Literatura

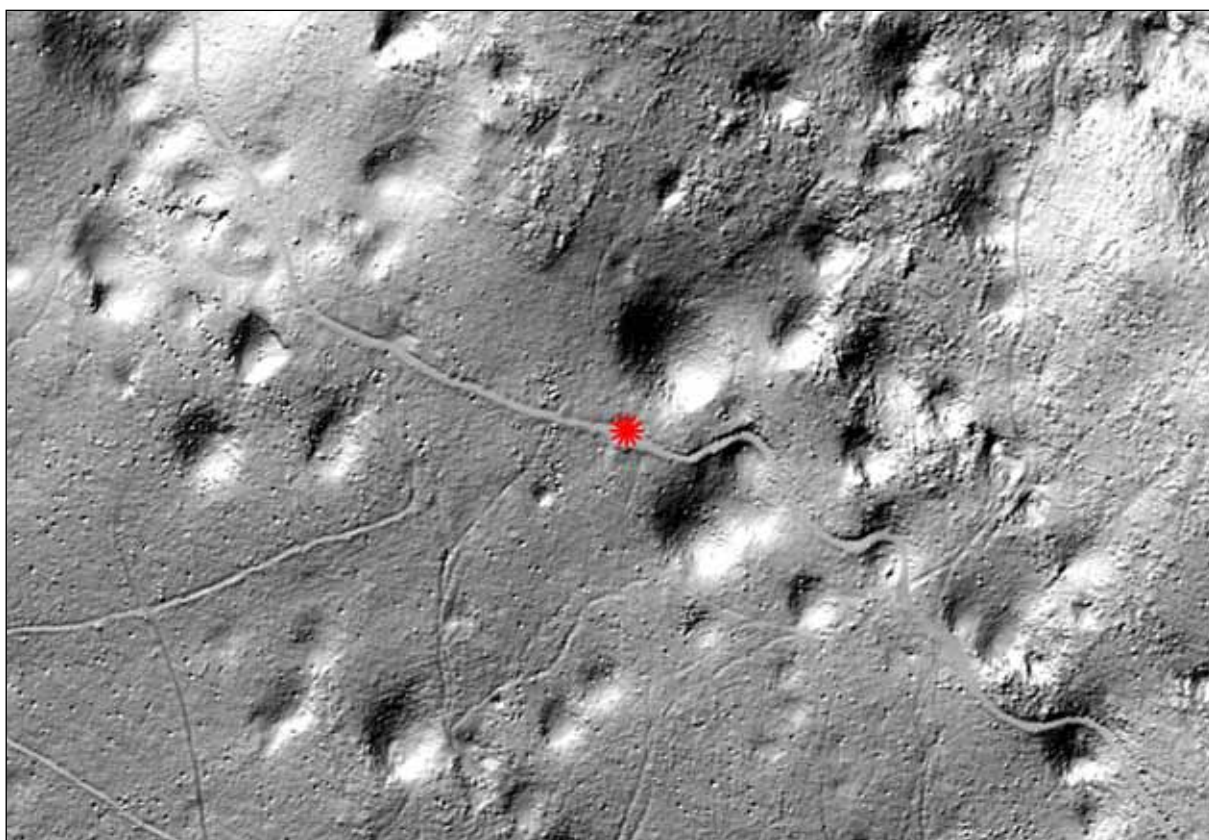
Čerče, Šinkovec 1995, 159 ss.

Dular 1985, 97 s.

Dular, Tecco Hvala 2007, 351.

Hirschbäck-Merhar 1984, 90 ss.

Teržan 1984, 110 ss.

Sl. 498/1: Debeli vrh nad Dolenjo Podgoro; pozicija depoja (osnova: atlas okolja © ARSO). M. = 1:5000.

Kat. št.: 499

Najdišče: Krč.

Kraj: Butoraj.

TTN5: Črnomelj 38; GKY: 516687 – GKK: 44451.

Tip najdišča: plano grobišče, posamična najdba.

Datacija: pozna bronasta doba, rimska doba.

Opis

Ledina Krč, na kateri je bilo odkrito plano grobišče iz prazgodovinskega in rimskega obdobja, leži na severovzhodnem robu Butoraja tik ob vzhodni strani hriba s podružnično cerkvijo sv. Marka (sl. 499/1).

Potek raziskav

Leta 1903 je črnomaljski nadučitelj Fran Šetina na tem prostoru – potem ko so ga o najdbah obvestili domačini – opravil manjše izkopavanje in odkril 20–25 žganih robov. Bili so pokriti s kamnitimi ploščami, pod njimi pa so ležale keramične posode z žganino in kovinski predmeti. Vmes naj bi bila tudi bronasta tulasta sekira. Prazgodovinski in rimski grobovi so bili med seboj pomešani (*vir 1*). Del najdb je prispel v Deželni

muzej v Ljubljani. Sekiro je objavila Irena Šinkovec (*Šinkovec 1995, 61*).

Podatek v ANSL (*Knez 1975, 240*), ki omenja v Butoraju na Homačevi pristavi gomile – prekopal naj bi jih Pečnik – ne drži. Vzet je iz knjižice Leopolda Podlogarja, ki pa Pečnikovega kopanja ne omenja (*Podlogar 1906, 16*). Po podatkih Žmavca, je v Butoraju kopal Šetina, za njim pa po naročilu Zadnikarja iz Kamnika neki človek, ki je vse preril (*vir 1*). Žmavc tudi ne omenja druge – plavutaste – sekire, ki jo iz Butoraja hrani Narodni muzej (*Šinkovec 1995, 48*).

Arhivski vir

(*vir 1*) Žmavc, Potni zapiski III, 1906, 36 ss (Arhiv AO NMS).

Literatura

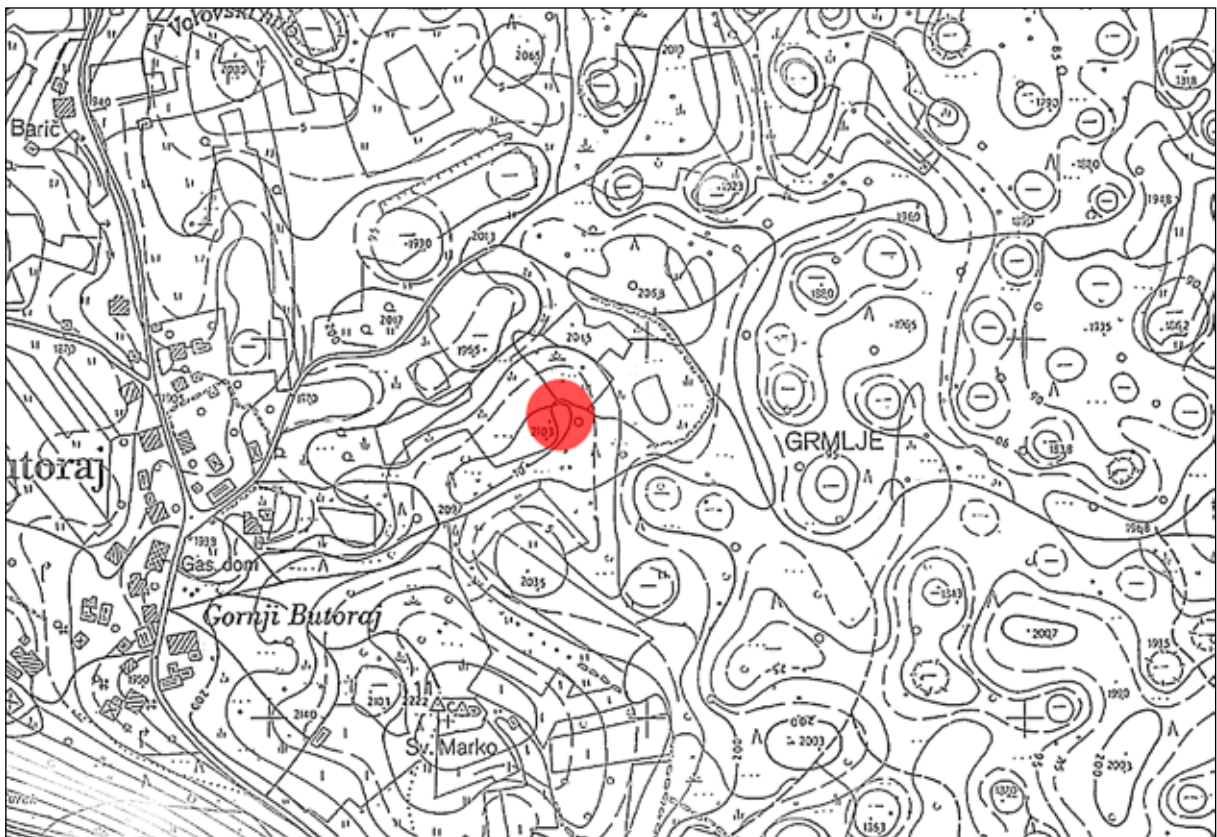
Dular 1985, 56.

Dular, Tecco Hvala 2007, 351.

Knez 1975, Butoraj. – V: ANSL, 240.

Podlogar 1906, 16.

Šinkovec 1995, 48, 61.

Sl. 499/1: Krč pri Butoraju; pozicija planega grobišča (osnova: TTN5 © GURS). M. 1:5000.

Kat. št.: 500

Najdišče: Ileničev vrt.

Kraj: Zorenci.

TTN5: Črnomelj 38; GKY: 516379 – GKK: 43816.

Tip najdišča: utrjeno naselje.

Datacija: bakrena doba, pozna bronasta doba.

Opis

Zorenci je vas, ki leži sredi velikega meandra, ki ga je ustvarila reka Lahinja (*sl. 500/1*). Obsežen prostor je na zahodni strani zamejen s strmo teraso, na vzhodu in jugu pa se tla zložneje spuščajo proti reki. Vas stoji na robu terase, torej na najvišjem predelu okljuka.

Potek raziskav

Okljuk nudi ugodne pogoje za poselitev, zato ne čudi, da so domačini pri obdelovanju polj pogosto naleteli na najdbe, predvsem lončenino in ostanke stenskega ometa (*Gabrovec 1968–1969a, 148*). Na Ileničevem vrtu v osrednjem delu meandra sta bili najdeni dve sekirici iz serpentina in delno ohranjen kalup iz peščenca za vlivanje tulastih sekir (*Knez 1960–1961a, 193, t. 1: 8*). Predmete hrani Belokranjski muzej v Metliki.

Literatura

Dular 1985, 65.

Dular, Tecco Hvala 2007, 351.

Gabrovec 1968–1969a, 148.

Knez 1960–1961a, 193, t. 1: 8.

Knez 1975, Zorenci. – V: *ANSL*, 241.

Sl. 500/1: Ileničev vrt v Zorencih; pozicija naselja (vir: atlas okolja © ARSO). M. = 1:5000.

Kat. št.: 501*Najdišče:* Okljuk.*Kraj:* Pusti Gradac.*TTN5:* Črnomelj 48; GKY: 515979 – GKK: 41594.*Tip najdišča:* naselje, posamična najdba, plano grobišče?*Datacija:* pozna bronasta doba, starejša železna doba.*Opis*

Okljuk v Pustem Gradcu obliva reka Lahinja, tako da je že po naravi dobro zavarovan (*sl. 501/1*). Notranjost je prostrana, tla pa se od rečnih bregov postopoma dvigajo proti sredini meandra, kjer stoji podružnična cerkvice Vseh svetnikov. Vhod lahko predvidevamo na zahodnem predelu okljuka, kjer se pentlja Lahinje skoraj združi. Na tem mestu je nekoč stala zidana utrdba, od katere pa se je ohranilo le malo sledov.

Potek raziskav

Naselje omenja že Jernej Pečnik (*Pečnik 1904, 189*). V ruševinah gradu sta bili že pred prvo svetovno vojno najdeni dve bronasti sulični osti (*sl. 501/2*) in pri oranju na eni od njiv masivna bronasta zapestnica (*Šmid 1909b, 127 s*; *Šinkovec 1995, 86 s*). Razmeroma številne črepinje, ki jih je moč najti zlasti na obdelovalnih površinah blizu

cerkvice, so iz mlajše kamene oziroma bakrene dobe. Jasnih dokazov za bronastodobno obljudenost okljuka, razen zgoraj omenjenih predmetov, za zdaj ni.

Ohranjen je tudi Pečnikov podatek, da so tam, kjer je bila nekoč trdnjava proti Turkom, kmetje pri oranju našli lep plan žgan grob, v njem pa 4 žare in v eni 6 bronastih fibul ter več zapestnic, kar pa so vse zavrgli (*vir 1*). Iz notice ni mogoče razbrati ali gre za okljuk ali eno od njiv blizu vasi. Iz Pustega Gradca izvira tudi lok ježevke iz modrega stekla, ki ga hrani Naravoslovni muzej na Dunaju (*Haevernick 1959, 58*).

Arhivski vir

(*vir 1*) Pečnikovo pismo Szombathyju z dne 12. 5. 1896 (Fundaktenarchiv NHMW).

Literatura

Dular 1985, 67 s.

Dular, Tecco Hvala 2007, 352.

Haevernick 1959, 58.

Knez 1975, Pusti gradac. – V: ANSL, 241.

Pečnik 1904, 189.

Šinkovec 1995, 86 s.

Šmid 1909b, 127 s.

Sl. 501/1: Okljuk v Pustem Gradcu; pozicija najdišča (osnova: atlas okolja © ARSO). M. = 1:2500.

Sl. 501/2: Okljuk v Pustem Gradcu; kucelj, kjer je nekoč stala srednjeveška utrdba – mesto najdbe suličnih osti. Foto Janez Dular (1975).

Kat. št.: 502

Najdišče: Černetova njiva

Kraj: Pusti Gradac.

TTN5: Črnomelj 47; *GKY:* 515623 – *GKX:* 41404 (središče naselja).

Tip najdišča: gomilno grobišče (6 gomil).

Datacija: starejša železna doba.

Opis

Grobišče se je razprostiralo na njivi Štefana Černeteta pri vasi Pusti Gradac, ki pa je nismo uspeli locirati (*sl. 502/1*).¹ Štelo je šest gomil,² za katere navaja Pečnik naslednje mere (*vir 2*):

Gomila 1: dolžina 15 m, širina 10 m, višina 3 m.

Gomila 2: dolžina 10 m, širina 10 m, višina 2 m.

Gomila 3: dolžina 8 m, širina 6 m, višina 2 m.

Gomila 4: dolžina 12 m, širina 8 m, višina 2 m.

Gomila 5: dolžina 10 m, širina 8 m, višina 2 m.

Gomila 6: dolžina 34 m, širina 10 m, višina 2 m.

¹ Lokacija, ki jo v svoji objavi predlaga Brina Škvor Jernejčič 2011, sl. 2: 2, je zgolj hipotetična.

² V publikaciji Dular, Tecco Hvala 2007, 352, smo pomotoma navedli število 5 gomil.

Potek raziskav

Gomile pri vasi Pusti Gradec omenja že leta 1900 Jernej Pečnik (*vir 1*). Lotil se jih je naslednje leto (1901), ko je na stroške Prazgodovinske komisije maja in junija prekopal pet gomil, julija in avgusta pa še šesto (*vir 2; Rutar 1902, [43]; Mader 2018, 383 ss*). Gradivo je prispelelo v Naravoslovni muzej na Dunaju, objavil ga je Janez Dular (*Dular 2003, 208 ss*).

Podatek v ANSL (*Knez, Petru 1975, 241*), ki pravi, da je Pečnik v okolici Velikega Nerajca leta 1901 prekopal še 12 gomil, ne drži. Raziskal jih je šest, pa še te so bile pri vasi Pusti Gradac.

Arhivska vira

(*vir 1*) Pečnikovo pismo Szombathyju z dne 30. 9. 1900 (Fundaktenarchiv NHMW).

(*vir 2*) Pečnikovi pismi Szombathyju z dne 9. 6. 1901 in 10. 8. 1901 (Fundaktenarchiv NHMW).

Literatura

Dular 2003, 208 ss.

Dular, Tecco Hvala 2007, 352.

Knez, Petru, 1975, Veliki Nerajec. – V: ANSL 241.

Mader 2018, 383 ss.

Pečnik 1904, 189.

Rutar 1902, [43].

Sl. 502/1: Černetova njiva pri Pustem Gradcu; polja med Okljukom in središčem naselja (vir: atlas okolja © ARSO). M. = 1:5000.

Kat. št.: 503

Najdišče: Brezjece.

Kraj: Veliki Nerajec.

TTN5: Črnomelj 47, Črnomelj 48; GKY: 515653 – GKX: 40978.

Tip najdišča: gomilno grobišče (3 gomile).

Datacija: starejša železna doba.

Opis

Grobišče se razprostira severovzhodno od Velikega Nerajca na dvignjenem prostoru enega od meandrov reke Lahinje. Prva od gomil je stala na njivi in je danes skoraj povsem razorana, preostali dve manjši pa sta v sosednjem gozdu (sl. 503/1). Mere:

Gomila 1: dolžina 20 m, širina 16 m, višina 3 m (povzeto po Pečniku – vir 1) – (sl. 503/2).

Gomila 2: premer 12 m, višina 1 m.

Gomila 3: premer 12 m, višina 1 m.

Podatek, da je grobišče poleg velike gomile štelo še nadaljnjih šest gomil (Dular 1985, 69), ne drži, saj sloni na Rutarjevi notici (Rutar 1902, [43]), ki pa se nanaša na najdišče Černetova njiva pri Pustem Gradcu (glej

kat. št. 502). To je postalo jasno po odkritju Pečnikove korespondence, ki jo je šele leta 1994 Prazgodovinska komisija Avstrijske akademije znanosti predala Naravoslovnemu muzeju.

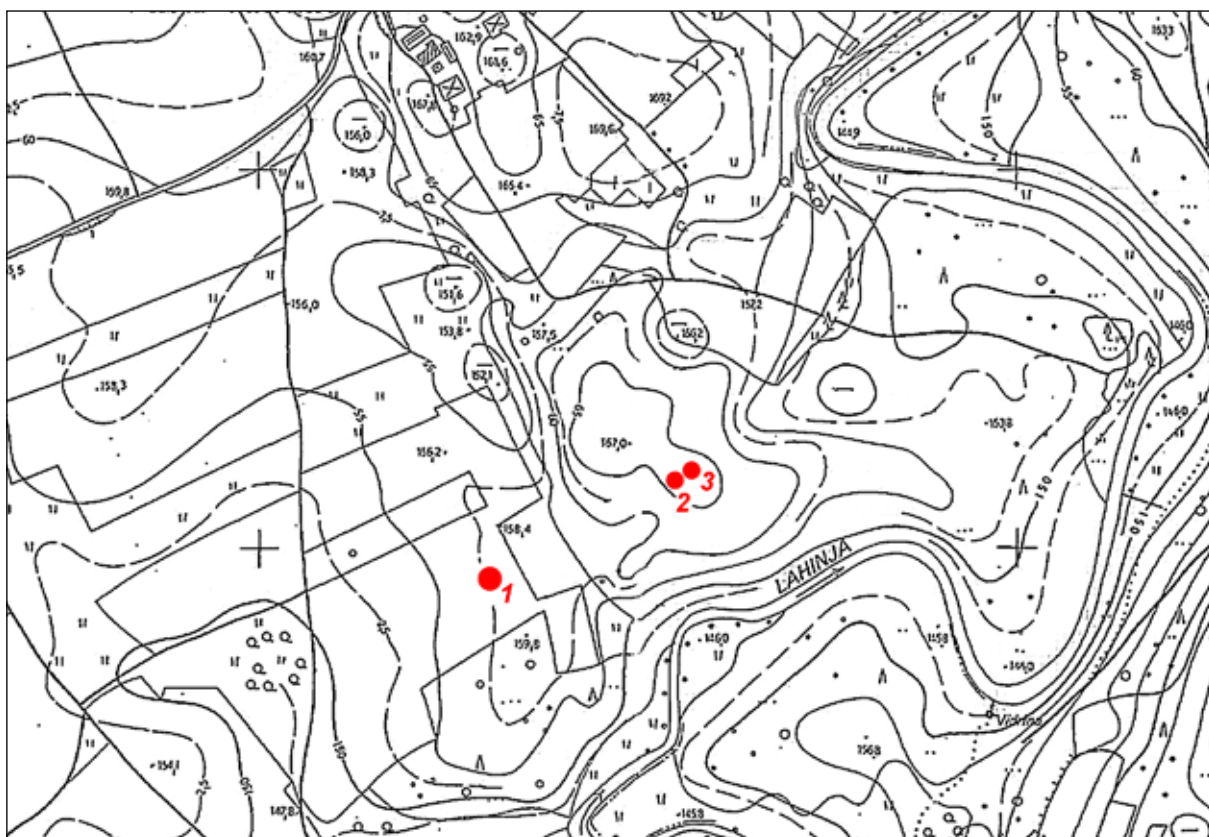
Potek raziskav

Prvo gomilo, ki je stala na Štamfelovem travniku, je že leta 1896 poskusno načel Jernej Pečnik in v njej našel posode (vir 1). V celoti jo je na stroške Prazgodovinske komisije raziskal avgusta 1900. Odkril je 59 skeletnih in en žgan grob (vir 2; Szombathy 1901, [32]; Rutar 1901b, 170; Mader 2018, 277 s). Najdbe je poslal v Naravoslovni muzej, kjer so jih leta 1956 ob inventarizaciji pomotoma združili z gradivom iz tridesetih grobov, ki jih je Pečnik pri Velikem Nerajcu izkopal v svoji tretji kampanji leta 1903 (glej kat. št. 503A). Združene je objavil Georg Spitzer (Spitzer 1973, 788 ss). Napako je odkrila Brina Škvor Jernejčič, ki je na osnovi kritične analize arhivskih virov pripravila novo objavo (Škvor Jernejčič 2011, 188 ss).

Arhivska vira

(vir 1) Pečnikovo pismo Szombathyju z dne 21. 10. 1896 (Fundaktenarchiv NHMW).

(vir 2) Pečnikovo pismo Szombathyju z dne 25. 8. 1900 (Fundaktenarchiv NHMW).

Sl. 503/1: Brezjece pri Velikem Nerajcu; pozicije gomil (osnova: TTN5 © GURS). M. 1:5000.

Literatura

Dular 1985, 69 s.

Dular, Tecco Hvala 2007, 352.

Knez 1975, Veliki Nerajec. – V: *ANSL*, 241.

Mader 2018, 277 s.

Rutar 1901b, 170.

Rutar 1902, [43].

Spitzer 1973, 788 ss.

Szombathy 1901, [32].

Škvor Jernejčič 2011, 168 ss.

Sl. 503/2: Brezjece pri Velikem Nerajcu; pogled na gomilo 1 z jugozahoda. Foto Janez Dular (2006).

Kat. št.: 503A

Najdišče: –.

Kraj: Veliki Nerajec.

TTN5: Črnomelj 47; *GKY:* 515089 – *GKX:* 40556.

Tip najdišča: gomilno grobišče (1 gomila).

Datacija: starejša železna doba.

Opis

Gomila je stala na eni od njiv pri vasi Veliki Nerajec, vendar pa točne lokacije zaradi skupih podatkov ni mogoče določiti.³ Bila je že pred izkopavanjem povsem razorana, saj omenja Pečnik zgolj grobove, iz česar bi lahko sklepali, da je bilo tu plano grobišče. Vendar pa imamo skoraj gotovo opraviti z gomilo, kar kažejo različne usmeritve in globine skeletnih pokopov, pa tudi Pečnik omenja, da je bila na njivi vidna rahla vzpetina (*vir 1*).

Potek raziskav

Trideset metrov dolg in dvajset metrov širok prostor je septembra 1903 na stroške Prazgodovinske komisije prekopal Jernej Pečnik in našel trideset gro-

bov (*vir 2; vir 3; Mader 2018, 378*). Najdbe je poslal v Naravoslovni muzej, kjer so bile leta 1956 pomotoma združene in inventarizirane skupaj z gradivom iz gomile, ki jo je Pečnik raziskal leta 1900 v Brezjcu pri Velikem Nerajcu (glej kat. št. 503). Združene grobove je objavil Georg Spitzer (*Spitzer 1973, 788 ss*). Napako je odkrila Brina Škvor Jernejčič, ki je na osnovi kritične analize arhivskih virov pripravila novo objavo (*Škvor Jernejčič 2011, 185 ss*).

Arhivski viri

(*vir 1*) Pečnikovo pismo Szombathyju z dne 10. 9. 1903 (Fundaktenarchiv NHMW).

(*vir 2*) Pečnikovo pismo Szombathyju z dne 24. 9. 1903 (Fundaktenarchiv NHMW).

(*vir 3*) Pečnikovo pismo Centralni komisiji z dne 29. 9. 1903 (Arhiv RS, fond AS 1100, C. kr. spomeniški urad, K 61/106).

Literatura

Mader 2018, 378.

Spitzer 1973, 788 ss.

Škvor Jernejčič 2011, 185 ss.

³ Lokacija, ki jo v svoji objavi predlaga Brina Škvor Jernejčič 2011, sl. 2: 5, je zgolj hipotetična.

Sl. 503A/1: Veliki Nerajec; polja severovzhodno od naselja (*vir: atlas okolja © ARSO*). M. = 1:5000.

Kat. št.: 503B*Najdišče:* Nerajski Cirknik.*Kraj:* Veliki Nerajec.*TTN5:* Črnomelj 47; GKY: 514538 – GKK: 40268.*Tip najdišča:* utrjeno naselje.*Datacija:* starejša železna doba.*Opis*

Cirknik je kopast, večinoma z gozdom porasel osamelec (242,1 m), ki se nad vasema Veliki in Mali Nerajec dviga iz Dragatuškega polja (sl. 503B/1). Pod njegovim vzhodnim vznožjem izvira potok Nerajčica, ki se po poldrugem kilometru izlije v Lahinjo. Tla hriba so kraška in prekrita z vrtačami. Cirknik ima dva vrhova. Severni za več kot trideset metrov presega južnega in na njem so ohranjeni ostanki utrjenega naselja.

Obod je ovalne oblike in prilagojen obliki vzpetine (sl. 503B/2, 503B/3). Ohranil se je kot nasip, ki je najbolje viden na zahodni in južni strani, zato tečejo po njem tudi parcelne meje. Slabše prepoznaven je na severovzhodu, kjer so v poteku večje vrzeli. Notranjost

naselja je prostrana vendar polna vrtač. Na jugozahodni strani je opaziti ozke terase. Na lidarskem posnetku je moč prepoznati dva vhoda: dostop z jugovzhoda je bil zavarovan z nasipom, vhod na severozahodni strani pa je varovalo več paralelno postavljenih nasipov. Podobne nasipe je opaziti tudi na vzhodni strani dostopne poti k televizijskem pretvorniku, zato bi lahko tudi tu pričakovali nekdanji vhod. Vendar pa moramo biti pri interpretaciji previdni. Omenjene strukture predstavljajo v prazgodovinski obrambni logiki novost, zato bo potrebno njihovo funkcijo in predvsem časovno umestitev pojasniti z načrtnimi raziskavami.

Z naseljem na Nerajskem Cirkniku lahko povežemo nekropole pri vaseh Veliki Nerajec (kat. št. 503 in 503A) in Pusti Gradac (kat. št. 502) – (sl. 503B/4).

Potek raziskav

Naselje na hribu nad Nerajcem je domneval že Jakob Žmavc (*vir 1*), vendar pa pri terenskem pregledu leta 1974 tega nismo uspeli potrditi (*Dular 1985, 116*). Kriva je bila neizkušenost pa tudi slaba vidljivost struktur v

Sl. 503B/1: Nerajski Cirknik nad Velikim Nerajcem; pogled na naselje s severozahoda. Foto Janez Dular (2020).

močno zaraščenem gozdu. Šele analiza posnetkov pridobljenih z tehnologijo zračnega laserskega skeniranja in terenski obhodi, ki so jih opravili sodelavci Zavoda za varstvo kulturne dediščine, so pokazali, da je bil tudi Nerajski Cirkov posejšan že v prazgodovini (Mason, Mlekuž, Udovč 2017, 282; Mason, Udovč, Mlekuž 2018, 180 in 189, sl. 7). Natančen časovni razpon naselja še ni ugotovljen, površinske najdbe pa nakazujejo na njegovo obljudenost v železni dobi. Označimo ga lahko kot eno od središč, ki se odlično vključuje v poselitveno mrežo dolenske železnodobne skupnosti (Dular 2020, 407 s, sl. 12).

Arhivski vir

(vir 1) Žmavc, Prepisu Pečnikove karte za Centralno komisijo iz leta 1906, snopič 2, št. 13 (Arhiv AO NMS – neinventarizirano).

Literatura

Dular 1985, 116.

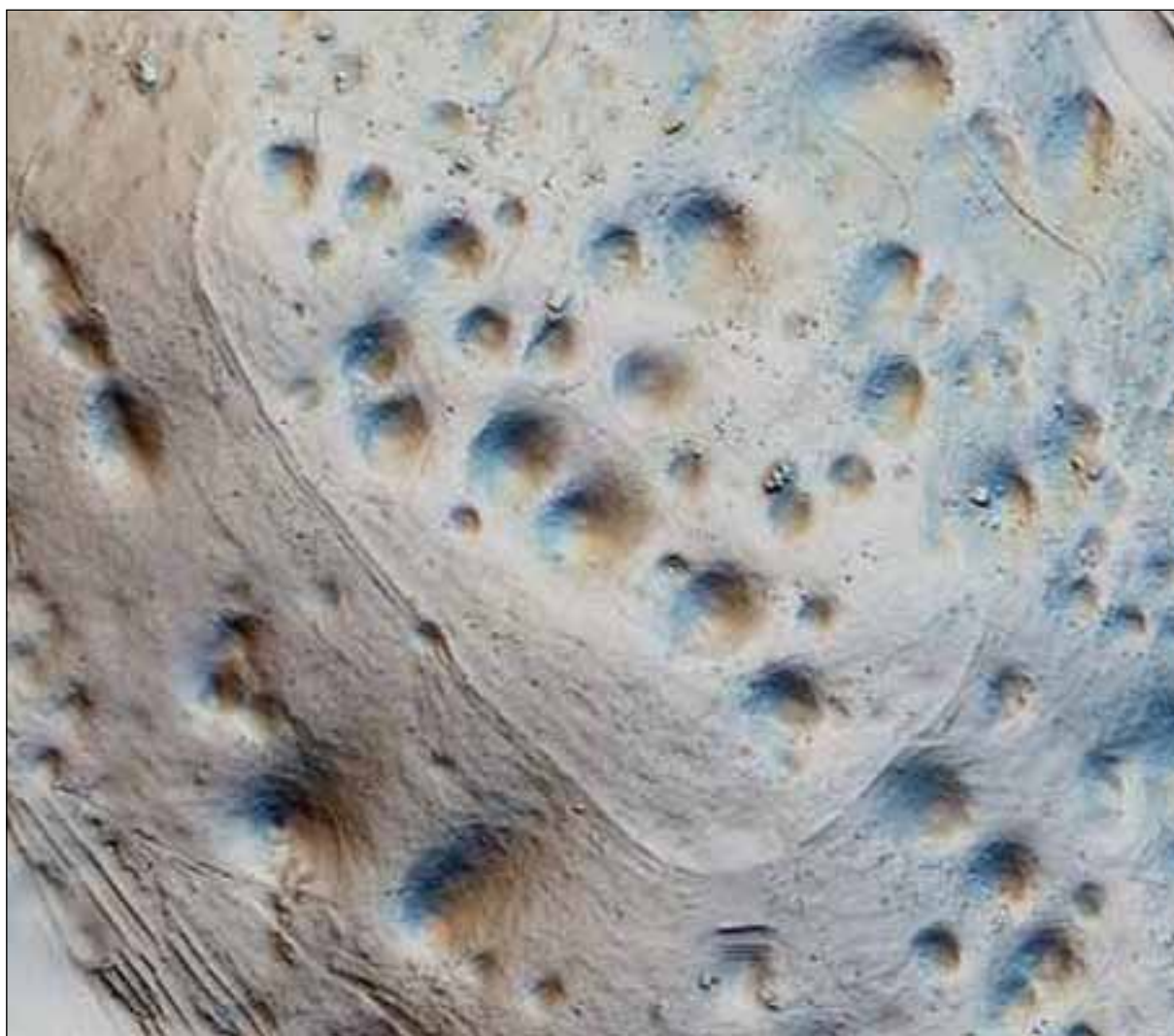
Dular 2020, 407 s, sl. 12.

Knez 1975, Veliki Nerajec. – V: ANSL, 241.

Mason, Mlekuž, Udovč 2017, 282.

Mason, Mlekuž, Udovč 2020, 426 ss.

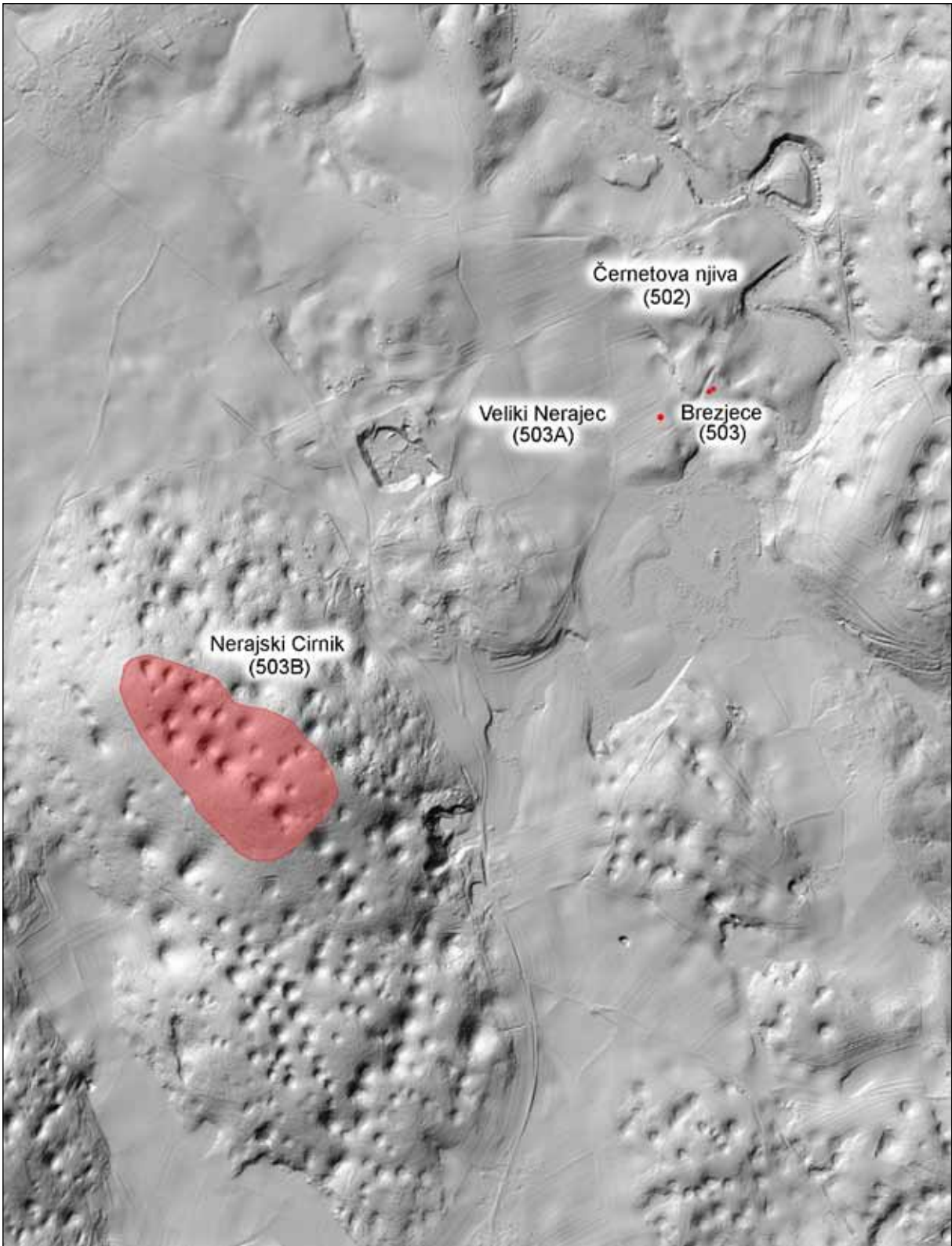
Mason, Udovč, Mlekuž 2018, 180 in 189, sl. 7.

Sl. 503B/2: Nerajski Cirkov nad Velikim Nerajcem; lidarski posnetek naselja (po Mason, Udovč, Mlekuž 2018). M. = 1:5000.

Sl. 503B/3: Nerajski Cirkus nad Velikim Nerajcem; interpretacija ZLS posnetka (po Mason, Udovč, Mlekuž 2018). M. = 1:5000.

Sl. 503B/4: Lokacije najdišč v okolici Nerajskega Cirknika nad Velikim Nerajcem (osnova: atlas okolja © ARSO). M. = 1:15000.

Kat. št.: 503C

Najdišče: Gradinje.

Kraj: Mali Nerajec.

TTN5: Črnomelj 47; GKY: 515723 – GKK: 39747.

Tip najdišča: plano naselje.

Datacija: pozna bronasta doba?

Opis

Najdišče se razteza v gozdu na rahlo dvignjenem svetu vzhodno od Vasi Mali Nerajec (sl. 503C/1).

Potek raziskav

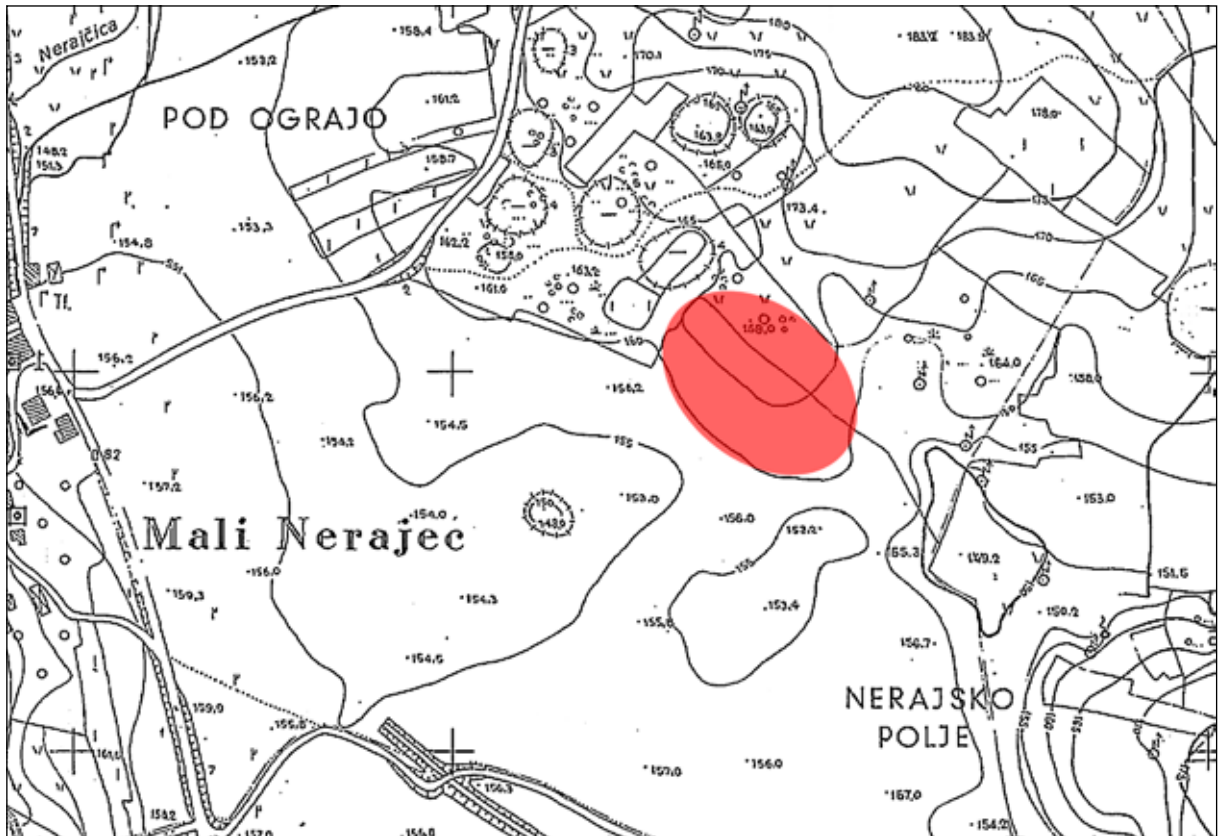
Najdišče je bilo odkrito pri gradnji kablovoda med vasema Mali Nerajec in Mala Lahinja. Sondiranje, ki ga

je oktobra 2000 izvedlo podjetje Arhej d.o.o, pod nadzorom Phila Masona, je na dveh mestih odkrilo luknje za kole in prazgodovinsko lončenino, kar kaže na to, da je bilo na območju Gradinja plano naselje. Gradivo in terenski izvidi še niso objavljeni, naselbinske ostaline pa so bile na začetku postavljene v eneolitik in naknadno v mlajšo bronasto dobo (Mason, Tomažič, Novšak 2006, 95 s; Mason 2020, 428). V rimskem času je bilo na istem območju manjše grobišče.

Literatura

Mason 2020, 428.

Mason, Tomažič, Novšak 2006, 95 s.

Sl. 503C/1: Gradinje pri Malem Nerajcu; pozicija naselja (osnova: TTN5 © GURS). M. 1:5000.

Kat. št.: 504

Najdišče: Veliki Kolečaj.

Kraj: Zapudje.

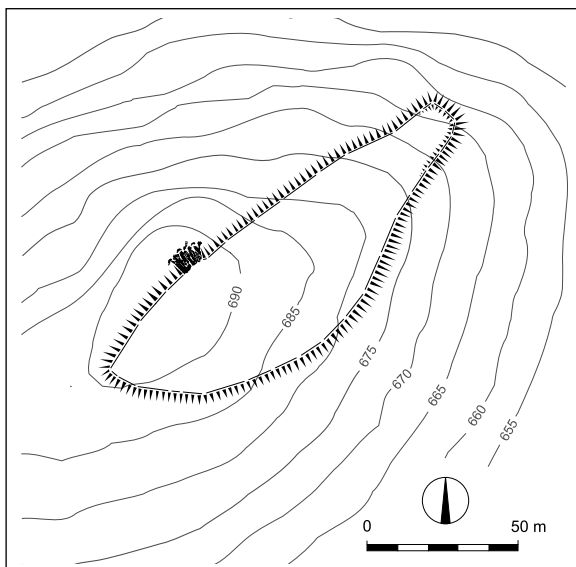
TTN5: Vinica 6; *GKY:* 512145 – *GKX:* 38140.

Tip najdišča: utrjeno naselje.

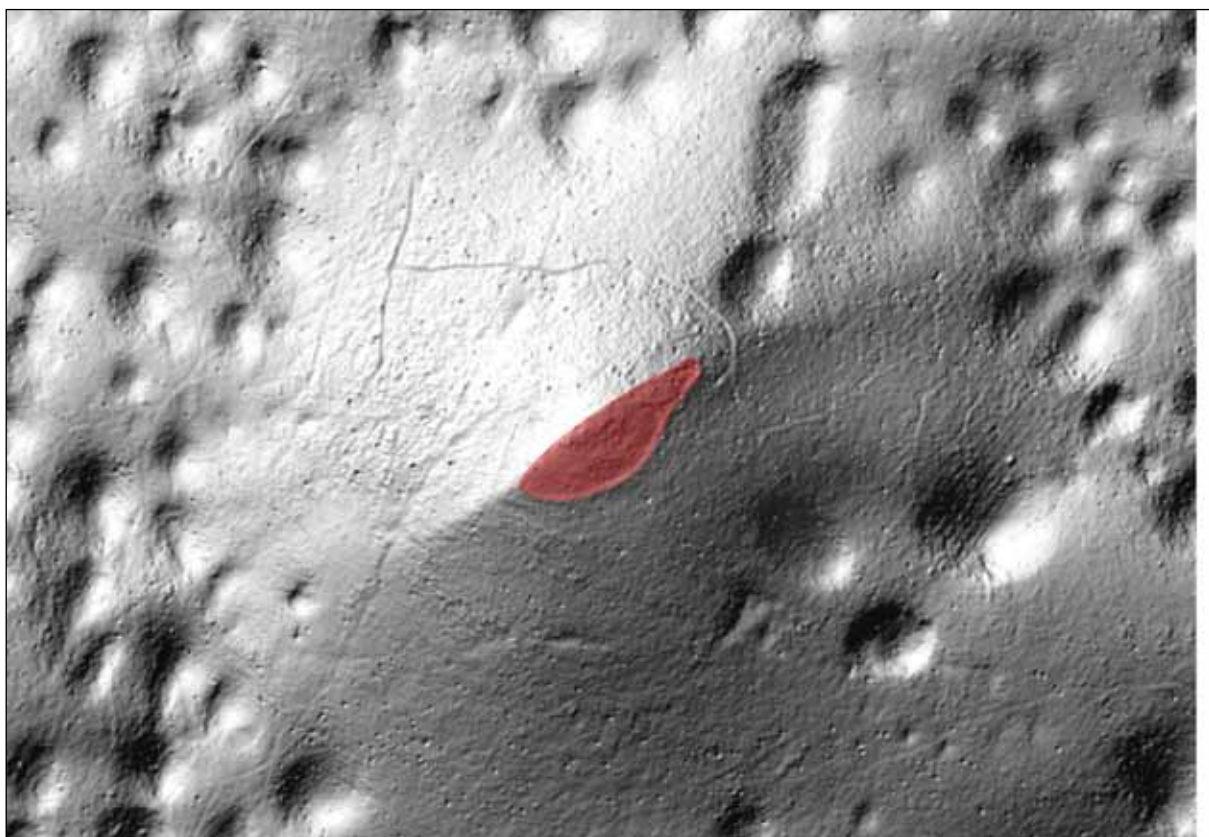
Datacija: mlajša železna doba?, poznoantična doba.

Opis

Jugozahodno od Zapudja se iz Poljanske gore dviga hrib Kolečaj, ki ima dva vrhova. Višji je Veliki Kolečaj (690, 5 m), katerega pobočja so zlasti na severni strani razmeroma strma. Na njem so ohranjeni ostanki utrjenega naselja (sl. 504/1). Obodnemu sistemu lahko sledimo po celotni dolžini. Ohranjen je kot dobro vidna terasa, saj se je za nekdanjim zidom nabralo precej zemlje. Severozahodna stranica naselja je slabše ohranjena, medtem ko se je v severovzhodnem vogalu obod ohranil kot nizek kamnit okop (sl. 504/2).

Sl. 504/2: Veliki Kolečaj nad Zapudjem; tloris naselja (po Dular, Tecco Hvala 2007). M. = 1:2500.

Sl. 504/1: Veliki Kolečaj nad Zapudjem; pozicija naselja (osnova: atlas okolja © ARSO). M. = 1:15000.

Notranjost naselja je precej strma, vendar je moč opaziti nekaj teras, na katerih so najverjetneje stale hiše.

Potek raziskav

Naselje je bilo odkrito pri terenskem pregledu leta 1978 (Dular 1985, 70 s). Na lidarskem posnetku najdišča, ki so ga interpretirali sodelavci Zavoda za varstvo kulturne dediščine, so bili prepoznani nekateri novi, na površini slabo vidni detajli, na primer nekaj nasipov izven naselja, ostanki porušenih struktur na najvišjem

delu in polkrožni jarek na severovzhodnem pobočju pod okopom naselja (sl. 504/3) – (Mason, Udovč, Mlekuž 2018, 179 in 186, sl. 4).

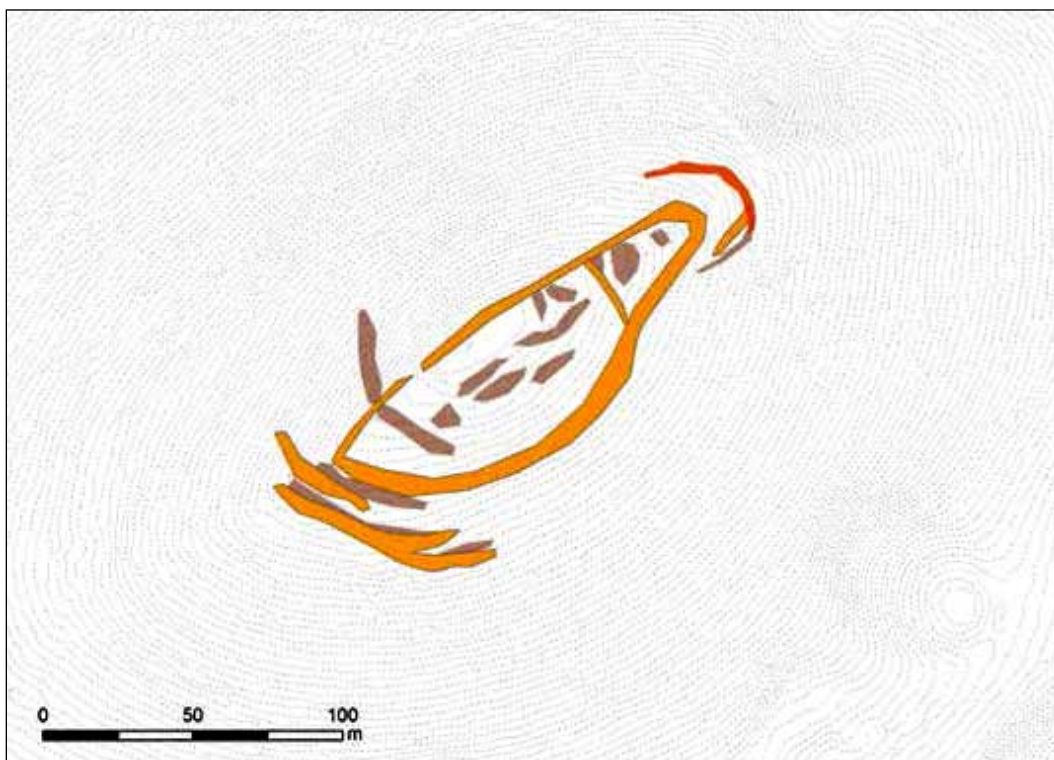
Naselje sodi v poznoantično obdobje, poselitev v mlajši železni dobi še ni zanesljivo dokazana.

Literatura

Dular 1985, 70 s.

Dular, Tecco Hvala 2007, 352, sl. 277.

Mason, Udovč, Mlekuž 2018, 179 in 186, sl. 4.

Sl. 504/3: Veliki Kolečaj nad Zapudjem; interpretacija ZLS posnetka (po Mason, Udovč, Mlekuž 2018). M. = 1:2500.

Kat. št.: 505*Najdišče:* Steljnik.*Kraj:* Golek pri Vinici.*TTN5:* Vinica 19; GKY: 520127 – GKK: 36417.*Tip najdišča:* gomilno grobišče (2 gomili).*Datacija:* starejša železna doba.*Opis*

Severno od naselja na Šleminah sta v gozdu na nekoliko dvignjenem svetu dve gomili (*sl. 505/1*). Mere:

Gomila 1: premer 15 m, višina 2 m.

Gomila 2: premer 15 m, višina 1 m.

Potek raziskav

Gomili ne dajeta videza, da bi bili prekopani, zato ni čisto gotovo, če gre za tumula, ki ju je leta 1906 pri Vinici raziskala vojvodinja Mecklenburg (*Vogt 1934, 47s in 85*). Prvi je vseboval pet, drugi pa dva grobova. Gradivo hrani Peabodyjev muzej pri Harvardski univerzi v Cambridgeu in z izjemo dveh grobnih celot, ki ju je po Holstejevih skicah objavil Janez Dular, ni publicirano (*Dular 1973, 544, t. 7*).

Literatura

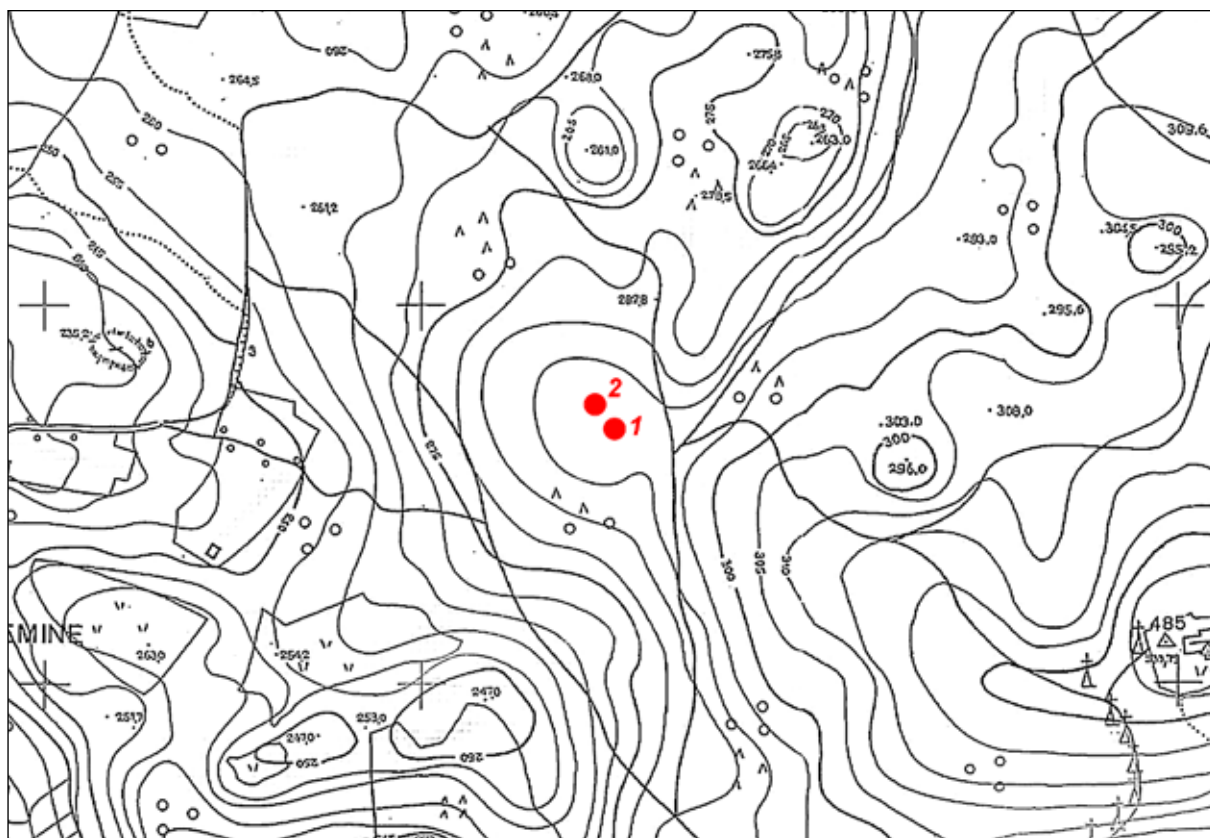
Dular 1973, 544, t. 7.

Dular 1985, 106.

Dular, Tecco Hvala 2007, 352.

Knez 1975, Vinica. – V: ANSL, 245.

Vogt 1934, 47 s in 85.

Sl. 505/1: Steljnik nad Golekom pri Vinici; poziciji gomil (osnova: TTN5 © GURS). M. 1:5000.

Kat. št.: 506

Najdišče: Stražni dol.

Kraj: Golek pri Vinici.

TTN5: Vinica 19; GKY: 519927 – GKX: 36274.

Tip najdišča: plano grobišče.

Datacija: starejša železna doba, mlajša železna doba.

Opis

Plana nekropola z žganimi in skeletnimi grobovi se je širila v Stražnem dolu, prisojnem pobočju ob severnem vznožju Šlemine (sl. 506/1). Še ob koncu dvajsetega stoletja je bil tu travnik, danes pa območje naglo zarašča gozd (sl. 506/2).

Potek raziskav

Grobišče je v letih 1906 in 1907 izkopala vojvodinja Mecklenburg. Skupaj je odkrila 323 grobov, o katerih pa imamo bolj malo podatkov. Kolikor je mogoče izvedeti iz kratkega poročila, ki ga je za prodajni katalog prispeval Emil Vogt, so bili grobovi večkrat obdani s kamni. V žganih so bili pridatki v žarah, v skeletnih pa ob telesu.

Skeletni grobovi so bili slabše ohranjeni, saj so ležali tik pod rušo (Vogt 1934, 47 ss in 85 ss).

Večina najdb iz nekropole v Stražnjem dolu je delila usodo Mecklenburške zbirke (Dular 2009, 30 ss). Prodane so bile v New Yorku in jih sedaj hrani Peabodyjev muzej pri Harvardski univerzi v Cambridgeu. Manjši del gradiva je tudi v Narodnem muzeju Slovenije, ki ga je ustanovi podarila hčerka izkopavalke, vojvodinja Marie Antoinette von Mecklenburg-Schwerin (Ložar 1934, 5 ss). Predmete iz Narodnega muzeja je publiciral Stane Gabrovec (Gabrovec 1966b, 185 ss), gradivo iz Peabodyjevega muzeja pa še čaka na objavo.

Literatura

Dular 1985, 106 s.

Dular 2009, 30 ss.

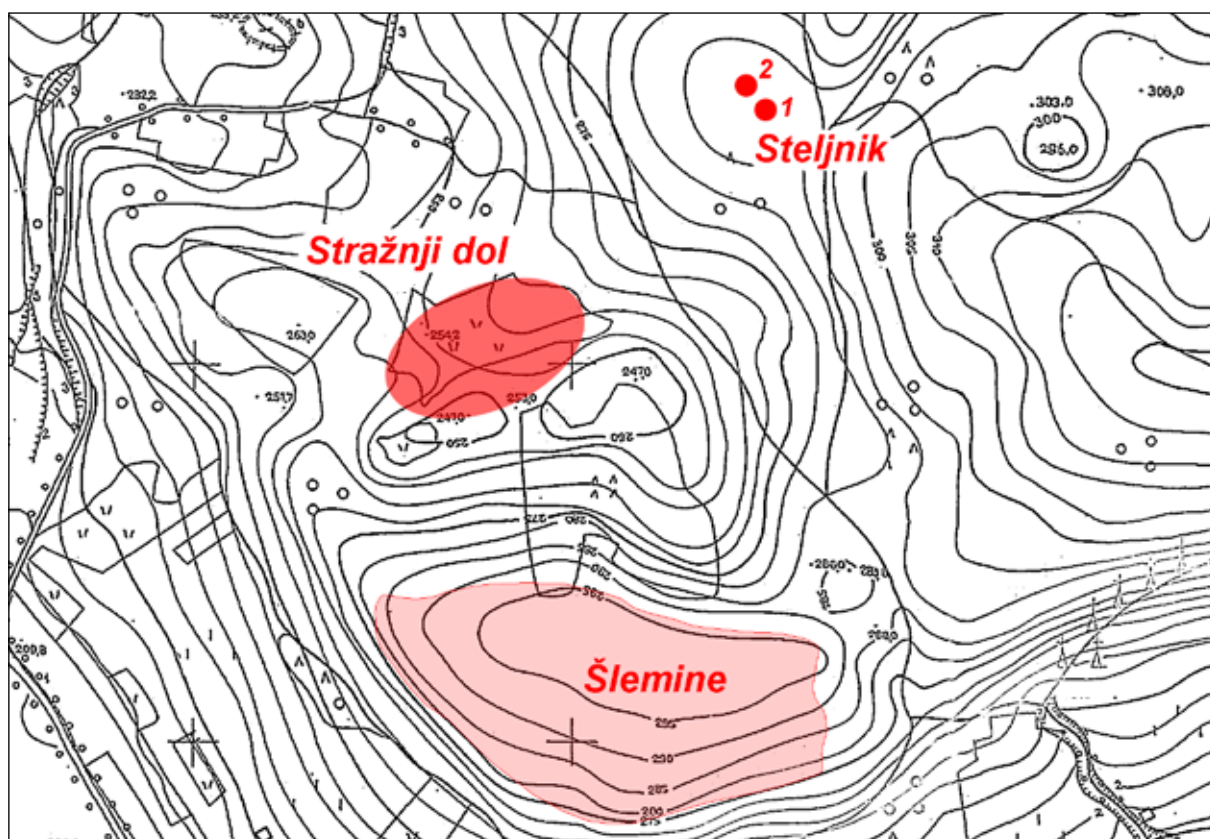
Dular, Tecco Hvala 2007, 353.

Gabrovec 1966b, 185 ss.

Knez 1975, Vinica. – V: ANSL, 245.

Ložar 1934, 5 ss.

Vogt 1934, 47ss in 85 ss.

Sl. 506/1: Stražni dol, Steljnik in Šlemine nad Golekom pri Vinici; pozicije planega in gomilnega grobišča ter naselbine (osnova: TTN5 © GURS). M. 1:5000.

Sl. 506/2: Stražnji dol nad Golekom pri Vinici; pogled na območje nekropole z zahoda. Foto Janez Dular (1977).

Kat. št.: 507*Najdišče:* –*Kraj:* Drenovec.*TTN5:* Vinica 19; *GKY:* 519723 – *GKX:* 36059.*Tip najdišča:* posamična najdba.*Datacija:* starejša železna doba.*Opis*

Okoli leta 1908 so našli v nekem vinogradu pri vasi Drenovec tri železne sulične osti, dva železna predmeta in fragment bronaste čelade, okrašen s kratkimi poševnimi vrezi (Šmid 1909a, 4). Točno mesto najdbe ni znano. Ker pa se vinogradi pri Drenovcu raztezajo

le po jugozahodnem pobočju Šlemin, so bili omenjeni predmeti najverjetneje najdeni prav na tem predelu hriba (*sl. 507/1*).

Potek raziskav

Predmete je za Deželni muzej pridobil viniški nadučitelj Franjo Lovšin. Njegovo naknadno kopanje na tem mestu ni obrodilo sadov.

Literatura

Dular 1985, 105 s.

Dular, Tecco Hvala 2007, 353.

Knez 1975, Drenovec. – V: ANSL, 244.

Šmid 1909a, 4.

Sl. 507/1: Drenovec; vinogradi na jugozahodnem pobočju Šlemin (vir: atlas okolja © ARSO). M. = 1:5000.

Kat. št.: 508

Najdišče: Šlemine.

Kraj: Golek pri Vinici.

TTN5: Vinica 19; *GKY:* 520048 – *GKX:* 36051.

Tip najdišča: utrjeno naselje.

Datacija: starejša železna doba, mlajša železna doba.

Opis

Severno od vasi Golek pri Vinici se dviga kopast hrib Šlemine, na katerem so ohranjeni ostanki prazgodovinskega naselja (sl. 508/1, 508/2). Slednje je imelo ovalno obliko z dobro ohranjeno severno stranico, ki ji lahko po vsej dolžini sledimo po robu lepe terase (sl. 508/3). Vzhodna stranica naselja ni tako izrazita, vendar je zlasti v južnem delu ohranjena kot kamnit okop, ki pa naglo izgine v tamkajšnjem pobočju. Pod vzhodno stranico je na lidarskem posnetku vidna terasa in na severnem pobočju Šlemin okop, ki se v loku izteče na robu ene od vrtač Stražnega dola. Njuni funkciji oziroma povezanost z naseljem bo potrebno še preučiti.

Zahodna stranica, kjer je bil po vsej verjetnosti tudi vhod v naselje, ni več ohranjena. Uničili so jo pri gradnji dovozne poti, ki s te strani pripelje na vrh Šlemin. Prav tako je večinoma uničena tudi južna stranica naselja. Ohranjen je ostal le krajši odsek. Vzrok moramo iskati v nagibu pobočja, ki je na tem predelu tako strmo, da

se obzidje ni moglo obdržati na svojem mestu. Naselje lahko na tem predelu zamejimo le približno. Po južnem pobočju hriba teče proti notranjosti naselja pet vzporednih kamnitih grobelj, katerih funkcija in nastanek nista povsem jasni. Glede na to, da so podolžni kupi kamenja postavljeni pravokotno na potek obzidja in da leže na linijah parcelnih mej, jih lahko s precejšnjo verjetnostjo označimo za izkrčeno kamenje, ki nima s prazgodovinskim utrdbenim sistemom nobene zveze.

Notranjost naselja je razgibana in zakrasela. To velja še posebej za osrednji del, ki je mestoma zelo skalnat in neprimeren za poselitev. Več prostora je na terasi vzdolž severnega roba gradišča. Tu lahko pričakujemo stavbe.

Pripadajoče plano grobišče (Stražni dol nad Golekom pri Vinici; kat. št. 506) leži na prisojnim pobočju globoke vrtače severno od Šlemin. K naselju sta očitno sodili tudi dve osamljeni gomili na ledini Steljnik nad Golekom pri Vinici (kat. št. 505).

Potek raziskav

Vzpetino zahodno od božjepotne cerkve na Žežlju omenja že Jernej Pečnik kot zelo primerno mesto za prazgodovinsko naselbino (*vir 1*). Če se je na Šlemine, ki so pravzaprav zahodni obronek Žežlja, tudi povzpел in si ostanke nasipov ogledal, ni povsem jasno. V svoji

Sl. 508/1: Šlemine nad Golekom pri Vinici; pogled na naselje z juga. Foto Janez Dular (1977).

objavi iz leta 1904 je uporabil za oba vrhova ime Žeželj (Pečnik 1904, 191). Naselje na Šleminah doslej še ni bilo raziskovano.

Arhivski vir

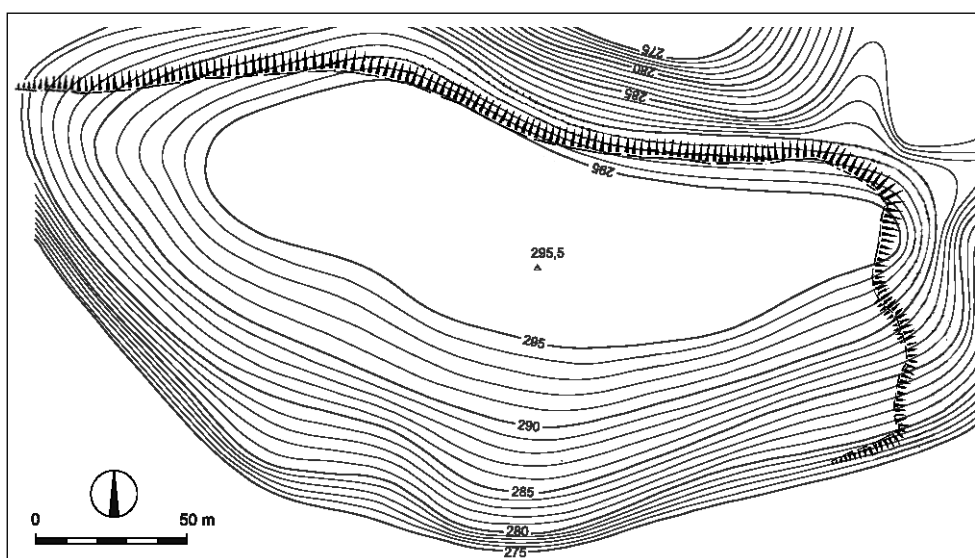
(vir 1) Pečnikovo pismo Szombathyju z dne 21. 9. 1905 (Fundaktenarchiv NHMW).

Literatura

Dular 1985, 107 s.
 Dular, Tecco Hvala 2007, 352 s, sl. 278.
 Knez 1975, Vinica. – V: ANSL, 245.
 Pečnik 1904, 191.

Sl. 508/2: Šlemine nad Golekom pri Vinici; pozicija naselja (osnova: atlas okolja © ARSO). M. = 1:5000.

Sl. 508/3: Šlemine nad Golekom pri Vinici; tloris naselja (po Dular, Tecco Hvala 2007). M. = 1:2500.

Kat. št.: 508A

Najdišče: Sv. Trojica.

Kraj: Preloka.

TTN5: Vinica 12; GKY: 527290 – GKX: 36177.

Tip najdišča: plano naselje.

Datacija: pozna bronasta doba.

Opis

Najdišče leži na južnem pobočju hriba, na katerem je farna cerkev Sv. Trojice (*sl. 508A/1*).

Potek raziskav

Najdišče je bilo dokumentirano leta 2000 ob gradnji vodovodnega omrežja. Z zavarovalnim posegom, ki so ga opravili sodelavci Zavoda za varstvo kulturne dediščine iz Novega mesta, so odkrili obrise lukenj za stojke in jame zapolnjene s keramiko, ožgano ilovico, kostmi in ogljem. Ostanke naselja datirajo v pozno bronasto dobo (*Mason 2006c, 157 s*).

Literatura

Mason 2006c, 157 s.

Sl. 508A/1: Sv. Trojica na Preloki; pozicija najdišča (osnova: atlas okolja © ARSO). M. = 1:5000.

Kat. št.: 509

Najdišče: Gradišče.

Kraj: Gorica.

TTN5: Vinica 16; GKY: 512428 – GKX: 33963.

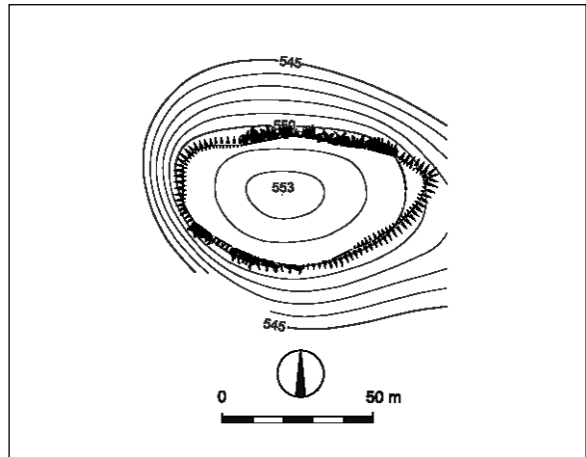
Tip najdišča: utrjeno naselje.

Datacija: pozna bronasta doba.

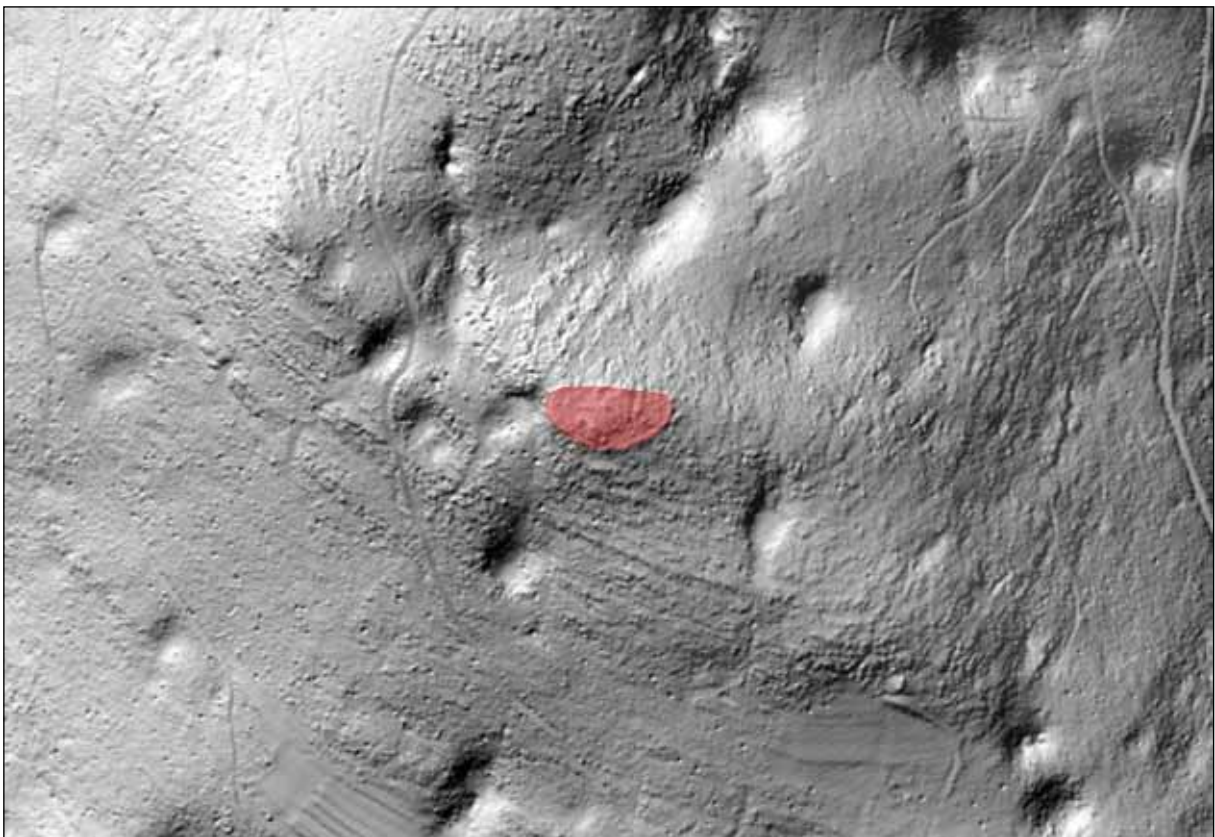
Opis

Gradišče je kopast hrib (553 m), ki se nad vasjo Gorica dviga kot najjužnejši obronek Poljanske gore (sl. 509/1). Naselje je majhno in ima ovalno obliko. Obod je na zahodni in vzhodni strani ohranjen kot skromen okop, ki teče tako, da so v obzidje vključene tudi naravne skale (sl. 509/2). Na jugu je obod ohranjen le kot terasa, široka nekaj več kot štiri metre. Njen potek prekinjajo na dveh mestih večje naravne skale. Vhoda ni mogoče zanesljivo locirati, dostop z juga se zdi še najbolj verjeten.

Notranjost naselja je razgibana. Najvišji predel je zelo zakrasel, zato so bile za poselitev ugodne le manjše terase med skalami. Na njih je moč najti precej fragmentov keramike.

Sl. 509/2: Gradišče nad Gorico; tloris naselja (po Dular, Tecco Hvala 2007). M. = 1:2500.

Sl. 509/1: Gradišče nad Gorico; pozicija naselja (osnova: atlas okolja © ARSO). M. = 1:5000.

Na južnem in vzhodnem pobočju Gradišča je zunaj obzidja več lepih teras, ki so bile prav tako primerne za poselitev. Zdi se, da so bili poseljeni tudi ti predeli, saj je v samem naselju bolj malo prostora.

Potek raziskav

Naselje pri Sinjem Vrhju omenja Jernej Pečnik (*Pečnik 1904, 190*). Leta 1977 smo naselje locirali in na manjši terasi v notranjosti Gradišča izkopal testno sondo (*Dular 1985, 108*). Razmeroma številne keramične najdbe smo opredelili v železno, po kasnejši korekciji pa v pozno bronasto dobo (*Dular 1993, 104, sl. 2 in t. 5: 1–4*).

Z analizo lidarskih posnetkov in terenskim obhodom, ki so ga opravili sodelavci Zavoda za varstvo kulturne dediščine, so bile nedavno dokumentirane terase na vzhodnem in južnem pobočju zunaj naselja, ki smo jih nekaj sicer ugotovili že leta 1978, nismo pa jih vrisali v tloris naselja (*Mason, Udovč, Mlekuž 2018, 179 s in 188, sl. 6*).

Literatura

- Dular 1985, 108.
 Dular 1993, 104, sl. 2 in t. 5: 1–4.
 Dular, Tecco Hvala 2007, 352 s, sl. 278.
 Knez 1975, Sinji vrh. – V: *ANSL*, 245.
 Mason, Udovč, Mlekuž 2018, 179 s in 188, sl. 6.
 Pečnik 1904, 190.

Sl. 509/3: Gradišče nad Gorico; pogled z zahoda. Foto Janez Dular (1977).

Kat. št.: 510

Najdišče: Kolpa.

Kraj: Vukovci.

TTN5: Vinica 28; GKY: 517962 – GKK: 31372.

Tip najdišča: posamična najdba.

Datacija: mlajša železna doba?

Opis

Najdišče se nahaja v reki Kolpi, približno 50 m pod jezom pri vasi Vukovci (*sl. 510/1*).

Potek raziskav

Leta 1989 je Timotej Knific v globini 1,5 m našel železno sulično ost, ki je bila zagozdena v skalno razpoko iz katere je gledal le tulec. Predmet sodi najverjetneje v mlajšo železno dobo, hrani ga Narodni muzej Slovenije (*Knific 1990, 160 s.*).

Literatura

Dular, Tecco Hvala 2007, 352.

Knific 1990, 160 s.

Sl. 510/1: Kolpa pri Vukovcih; pozicija najdišča (osnova: atlas okolja © ARSO). M. = 1:5000.

LITERATURA

- ANDRIAN-WERBURG, F. 1891, Jahresbericht des Präsidenten. – *Mittheilungen der Anthropologischen Gesellschaft in Wien* 21, [3]–[20].
- ANDRIAN-WERBURG, F. 1893, Jahresbericht für 1892. – *Mittheilungen der Anthropologischen Gesellschaft in Wien* 23, [39]–[50].
- ANDRIAN-WERBURG, F. 1894, Jahresbericht für 1893. – *Mittheilungen der Anthropologischen Gesellschaft in Wien* 24, [13]–[22].
- ANDRIAN-WERBURG, F. 1898, Jahresbericht des Präsidenten. – *Mittheilungen der Anthropologischen Gesellschaft in Wien* 28, [21]–[34].
- ANDRIAN-WERBURG, F. 1900, Jahresbericht des Präsidenten. – *Mittheilungen der Anthropologischen Gesellschaft in Wien* 30, [127]–[140].
- ANSL 1975, *Arheološka najdišča Slovenije*. – Ljubljana.
- BARTH, F. E. 1969, *Die hallstattzeitlichen Grabhügel im Bereiche des Kutscher bei Podsemel (Slowenien)*. – Antiquitas, Reihe 3, Band 5, Bonn.
- BAVEC, U. 1998, Gorenji Mokronog. – *Varstvo spomenikov. Poročila* 37, 31–32.
- BAVEC, U. 2003, Predhodno poročilo o poznoantičnem grobišču na Vrajku v Gornjem Mokronogu (Preliminary report on the late Roman cemetery at Vrajk in Gorenji Mokronog). – *Arheološki vestnik* 54, 325–330.
- BAVEC, U. 2006a, Gorenji Mokronog. – *Varstvo spomenikov. Poročila* 39–41, 52.
- BAVEC, U. 2006b, Čatež ob Savi – arheološko najdišče Čateški grič. – *Varstvo spomenikov. Poročila* 42, 20–21.
- BAVEC, U. 2006c, Čatež ob Savi – arheološko najdišče sv. Jurij. – *Varstvo spomenikov. Poročila* 42, 21.
- BAVEC, U. 2010a, Gorenja vas pri Mokronogu – arheološko najdišče Žempoh nad Ostrožnikom. – *Varstvo spomenikov. Poročila* 46, 81–82.
- BAVEC, U. 2010b, Trebnje – arheološko najdišče Praetorium Latobicorum. – *Varstvo spomenikov. Poročila* 46, 383–285.
- BAVEC, U. 2011, *Dolenje Karteljevo pri Novem mestu*. – Zbirka Arheologija na avtocestah Slovenije 18.
- BAVEC, U. 2020, Praetorium Latobicorum – Trebnje. – V: J. Horvat, I. Lazar, A. Gaspari (ur.), *Manjša rimska naselja na slovenskem prostoru (Minor Roman settlements in Slovenia)*, Opera Instituti archaeologici Sloveniae 40, 363–385.
- BAVEC, U., S. OLIČ 2007a, Brežice. – *Varstvo spomenikov. Poročila* 43, 25–26.
- BAVEC, U., S. OLIČ 2007b, Cerklje ob Krki. – *Varstvo spomenikov. Poročila* 43, 32.
- BAVEC, U., A. PLETERSKI 2001, Gorenji Mokronog. – *Varstvo spomenikov* 38, 31.
- BELAK, M. 1990, Gomila Velše na Vinjem Vrhu. – *Dolenjski zbornik*, 9–22.
- BEZLAJ, J. 1888, Crtež rimskega mesta »Neviodunum«. – *Ljubljanski zvon* 8, 504-506, 563-565.
- BLAIČ, B. 2020, Marof razkril nove skrivnosti. – *Dolenjski list* 71, (16. april), 4.
- BOŽIČ, D. 1990, *Mihovo*. – V: D. Breščak (ur.), *Arheološka najdišča Dolenjske. Arheo. Posebna številka, izdana ob 100-letnici raziskav v Novem mestu*, Novo mesto, 79–82.
- BOŽIČ, D. 1992, *Mokronoška skupina latenske kulture v poznolatskem obdobju*. – Neobjavljena disertacija na Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani.
- BOŽIČ, D. 1993, Slovenija in srednja Evropa v poznolatskem obdobju (Slowenien und Mitteleuropa in der Spätlatènezeit). – *Arheološki vestnik* 44, 137–152.
- BOŽIČ, D. 2001, Ljudje ob Krki in Kolpi v latenski dobi. (Zur latènezeitlichen Bevölkerung an Krka und Kolpa. – *Arheološki vestnik* 52, 181–198.
- BOŽIČ, D. 2005, Die spätrömischen Hortfunde von der Gora oberhalb von Polhov Gradec. – *Arheološki vestnik* 56, 293–368.
- BOŽIČ, D. 2008, *Late La Tène-Roman cemetery in Novo mesto. Ljubljanska cesta and Okrajno glavarstvo. Studies on fibulae and on the relative chronology of the Late La Tène period (Poznolatsko-rimsko grobišče v Novem mestu. Ljubljanska cesta in Okrajno glavarstvo. Študije o fibulah in o relativni kronologiji pozne latenske dobe)*. – Katalogi in monografije 39.

- BOŽIČ, D. 2014, Das Doppelkammhelm- und Pferdegrab, ausgegraben bei Vače im Jahre 1887 (Grob z dvogrebenasto čelado in konjem, izkopen pri Vačah leta 1887). – V: S. Tecco Hvala (ur.), *Studia prae-historica in honorem Janez Dular*, Opera Instituti archaeologici Sloveniae 30, 271–286.
- BOŽIČ, D. 2015a, Die Situla von Vače gehörte einem Doppelkammhelmtäger. – V: Chr. Gutjahr, G. Tiefengraber (ur.), *Beiträge zur Hallstattzeit am Rande der Südostalpen. Akten des 2. Internationalen Symposiums am 10. und 11. Juni 2010 in Wildon, Steiermark, Österreich.* = *Internationale Archäologie* 19, 107–115.
- BOŽIČ, D. 2015b, Zu dem von Jernej Pečnik im Jahre 1889 bei Vače entdeckten Grab mit Doppelkammhelm. – V: Chr. Gutjahr, G. Tiefengraber (ur.), *Beiträge zur Hallstattzeit am Rande der Südostalpen. Akten des 2. Internationalen Symposiums am 10. und 11. Juni 2010 in Wildon, Steiermark, Österreich.* = *Internationale Archäologie* 19, 117–133.
- BOŽIČ, D., A. GASPARI, D. PIRKMAJER 2020, Poznohalštatska grobova s Kovka nad Hrastnikom v Zasavju (Late Hallstatt burials from Kovk above Hrastnik, in the Zasavje region). – *Arheološki vestnik* 71, 499–527.
- BOŽIČ, R. 1983a, Gornje Kamenje. – *Varstvo spomenikov* 25, 201.
- BOŽIČ, R. 1983b, Novo mesto – Portovald. – *Varstvo spomenikov* 25, 204.
- BREGANT, T. 1954, Keltski grob iz Brežic. – *Arheološki vestnik* 5, 378–381.
- BREGANT, T. 1956, Dve slučajni najdbi. – *Arheološki vestnik* 7, 439–440.
- BREŠČAK, D. 1977, Male Brusnice. – *Varstvo spomenikov* 21, 182–184.
- BREŠČAK, D. 1979a, Novo mesto. – *Varstvo spomenikov* 22, 274.
- BREŠČAK, D. 1979b, Sela pri Zajčjem vrhu. – *Varstvo spomenikov* 22, 276.
- BREŠČAK, D. 1981, Meniška vas. – *Varstvo spomenikov* 23, 214.
- BREŠČAK, D. 1981a, Valična vas. – *Varstvo spomenikov* 23, 220.
- BREŠČAK, D. 1981b, Podturn. – *Varstvo spomenikov* 23, 274–275.
- BREŠČAK, D. 1982, Veliki Gaber. – *Varstvo spomenikov* 24, 156–157.
- BREŠČAK, D. 1984, Valična vas. – *Varstvo spomenikov* 26, 216.
- BREŠČAK, D. 1985a, Gorenja Straža. – *Varstvo spomenikov* 27, 200.
- BREŠČAK, D. 1985b, Mačkovec pri Dvoru. – *Varstvo spomenikov* 27, 205.
- BREŠČAK, D. 1987, Beli grič. – *Varstvo spomenikov* 29, 238–239.
- BREŠČAK, D. 1988, Zidani gaber. – *Varstvo spomenikov* 30, 232–233.
- BREŠČAK, D. 1990a, Medvedjek. – V: D. Breščak (ur.), *Arheološka najdišča Dolenjske. Arheo. Posebna številka, izdana ob 100-letnici raziskav v Novem mestu*, Novo mesto, 43–44.
- BREŠČAK, D. 1990b, Gradec nad Mihovim. – V: D. Breščak (ur.), *Arheološka najdišča Dolenjske. Arheo. Posebna številka, izdana ob 100-letnici raziskav v Novem mestu*, Novo mesto, 107–108.
- BREŠČAK, D. 1990c, Gradec nad Mihovim. – *Varstvo spomenikov* 32, 153–154.
- BREŠČAK, D. 1990d, Zagrad. – *Varstvo spomenikov* 32, 160.
- BREŠČAK, D. 1992, Metlika. – *Varstvo spomenikov* 34, 255–256.
- BREŠČAK, D. 1997, Gradec nad Mihovim. – V: M. Dražumerič, A. Hudoklin (ur.), *Gorjanci. Dolenjski zbornik 1997*, 98–107.
- BREŠČAK, D. 2000, Arheološko izkopavanje na Kapitlju. – *Rast. Revija za kulturo in družbena vprašanja* 11/1, 31–33.
- BREŠČAK, D. 2002a, Najdena okostja na Gorjancih pripadajo starim Slovanom. Presenetljivo arheološko odkritje. – *Dolenjski list* 53/8 (21. februar 2002), 16.
- BREŠČAK, D. 2002b, Slovansko grobišče na Camberku nad Cerovim Logom. – V: M. Guštin (ur.), *Zgodnji Slovani, Zgodnjesrednjeveška lončenina na obrobju vzhodnih Alp (Die frühen Slawen, frühmittelalterliche Keramik am Rand der Ostalpen)*, Ljubljana, 104–110.
- BREŠČAK, D., J. DULAR 2002, Prazgodovinsko in poznoantično naselje Šumenje pri Podturnu (The prehistoric and late Roman settlement of Šumenje near Podturn). – *Arheološki vestnik* 53, 101–115.
- BREŠČAK, D., B. KRIŽ 1985, Valična vas – Sv. Martin. – *Varstvo spomenikov* 27, 208–210.
- BREŠČAK, D., K. UDOVČ 2007, Družinska vas – arheološko najdišče. – *Varstvo spomenikov. Poročila* 43, 57–58.
- BRITOVŠEK, T., S. PORENTA, P. STERGAR 2018, Novo mesto – prazgodovinsko gomilno grobišče Portoval. – *Varstvo spomenikov* 53, 177–179.
- BUGAR, S. 2003, Čatež – sv. Jurij. V: B. Djurić (ur.), *Zemlja pod vašimi nogami. Arheologija na avtocestah Slovenije. Vodnik po najdiščih*, Ljubljana, 114–115.
- BURGAR, A. 2018, Izkopavanja Čatež – Sv. Jurij. V: Z. Mileusić, A. Jovanović, *Čateški grič*, Zbirka Arheologija na avtocestah Slovenije 78, 35–45.
- CIGLENEČKI, S. 1977a, Sela pri Zajčjem vrhu. – *Varstvo spomenikov* 21, 193–194.
- CIGLENEČKI, S. 1977b, Podturn pri Karteljevem. – *Varstvo spomenikov* 21, 334–235.
- CIGLENEČKI, S. 1977c, Podkum. – *Varstvo spomenikov* 21, 240.

- CIGLENEČKI, S. 1981a, Čatež ob Savi. – *Varstvo spomenikov* 23, 224.
- CIGLENEČKI, S. 1981b, Rodež. – *Varstvo spomenikov* 23, 228–229.
- CIGLENEČKI, S. 1983, Čateški grič – Linhartov »Neviodunum«? (Čateški grič – Linharts »Neviodunum«?). – *Arheološki vestnik* 34, 431–441.
- CIGLENEČKI, S. 1984a, Pristava nad Stično. – *Varstvo spomenikov* 26, 268.
- CIGLENEČKI, S. 1984b, Velika Račna. – *Varstvo spomenikov* 26, 268–273.
- CIGLENEČKI, S. 1984c, Utrdba Korinjski hrib v arheoloških obdobjih. – *Zbornik občine Grosuplje* 13, 145–160.
- CIGLENEČKI, S. 1985a, Pristava nad Stično. – *Varstvo spomenikov* 27, 280–281.
- CIGLENEČKI, S. 1985b, Potek alternativne ceste Siscija-Akvileja na prostoru zahodne Dolenjske in Notranjske v času 4. do 6. stoletja (Der Verlauf der Alternativstrasse Siscia-Aquileia im Raum von Westdolenjsko und Notranjsko in der Zeitspanne vom 4. bis 6. Jh.). – *Arheološki vestnik* 36, 255–284.
- CIGLENEČKI, S. 1987a, *Höhenbefestigungen aus der Zeit vom 3. bis 6. Jh. im Ostalpenraum (Višinske utrdbе iz časa 3. do 6. st. v vzhodnoalpskem prostoru)*. – Dela 1. razreda SAZU 31.
- CIGLENEČKI, S. 1987b, Polšnik. – *Varstvo spomenikov* 29, 280.
- CIGLENEČKI, S. 1992, *Polis Norikon*, Podsreda.
- ČERČE, P., I. ŠINKOVEC 1995, Katalog depojev pozne bronaste dobe (Catalogue of Hoards of the Urnfield Culture). – V: B. Teržan (ur.), *Depojske in posamezne kovinske najdbe bakrene in bronaste dobe na Slovenskem (Hoards and Individual Metal Finds from the Eneolithic and Bronze Ages in Slovenia)*, Katalogi in monografije 29, 129–232.
- ČERNE, M., M. ČREŠNAR 2015, Zaščitno arheološko izkopavanje na najdišču Dostopna cesta do HESS (Brežice – Sejmišče). – V: P. Stipančič, B. Djurić (ur.), *Arheologija v letu 2014, dediščina za javnost. Strokovno srečanje Slovenskega arheološkega društva, Ljubljana 13.–14. april 2015. Zbornik povzetkov*, 9.
- ČREŠNAR, M., B. MUŠIČ, B. HORN, M. VINAZZA, T. LESKOVAR, S. E. HARRIS, C. M. BATT, N. DOLINAR 2020, Interdisciplinary research of the Early Iron Age iron production centre Cvinger near Dolenjske Toplice (Interdisciplinarne raziskave železarskega središča Cvinger pri Dolenjskih Toplicah iz starejše železne dobe). – *Arheološki vestnik* 71, 529–554.
- ČREŠNAR, M., M. VINAZZA, J. BURJA 2017, Nove arheološke raziskave na Cvingerju pri Dolenjskih Toplicah in njihov doprinos k poznavanju železarstva v jugovzhodni Sloveniji v starejši železni dobi (Recent archaeological investigations at Cvinger near Dolenjske Toplice and their importance for the research of the Early Iron Age ironworking in south-eastern Slovenia). – *Arheo* 34, 79–93.
- ČRNOLOGAR, K. 1892, Notiz 80. – *Mittheilungen der k. k. Central-Commission zur Erforschung und Erhaltung der Kunst- und Historischen Denkmale*, N. F. 18, 127.
- DESCHMANN, K. 1856, Inschriftsteine in Tschernempler Boden in Unterkrain. – *Mittheilungen des historischen Vereines für Krain* 11, 48.
- DESCHMANN, C. 1881, Über die neusten Funde in den Hügelgräbern von St. Margarethen. – *Mittheilungen der Anthropologischen Gesellschaft in Wien* 10, 12–27.
- DESCHMANN, K. 1883a, Ein Kunstwerk altetruskischer Metall-Technik. – *Mittheilungen der k. k. Central-Commission zur Erforschung und Erhaltung der Kunst- und Historischen Denkmale*, N. F. 9, 16–24, 51–58, 99–103.
- DESCHMANN, C. 1883b, Prähistorische Nachgrabungen in Krain im Jahre 1882. – *Mittheilungen der Anthropologischen Gesellschaft in Wien* 13, 177–180.
- DESCHMANN, C. 1883c, Der Bronzehelm von Weisskirchen in Unterkrain. – *Mittheilungen der Anthropologischen Gesellschaft in Wien* 13, 210–211.
- DESCHMANN, C. 1884a, Prähistorische Nachgrabungen in Krain im Jahre 1882. – *Mittheilungen der Anthropologischen Gesellschaft in Wien* 14, 49–54.
- DESCHMANN, C. 1884b, Die Hügelgräber von Rovišče in der Pfarre Bründl (Studenc) im Gerichtsbezirke Gurkfeld in Unterkrain. – V: F. Hochstetter, Siebenter Bericht der prähistorischen Commission der mathematisch-naturwissenschaftlichen Classe der kaiserlichen Akademie der Wissenschaften über die Arbeiten im Jahre 1883. – *Sitzungsberichte der mathematisch-naturwissenschaftlichen Classe der kaiserlichen Akademie der Wissenschaften* 89, 378–386.
- DESCHMANN, K. 1885a, Römische Gräber bei Billichberg nächst Littai. – *Mittheilungen der k. k. Central-Commission zur Erforschung und Erhaltung der Kunst- und Historischen Denkmale*, N. F. 11, CXVIII–CXX.
- DESCHMANN, C. 1885b, Ueber die neusten prähistorischen Funde in Krain. – *Mittheilungen der Anthropologischen Gesellschaft in Wien* 15, [70]–[72].
- DESCHMANN, K. 1886, Die neusten römischen Funde von Dernovo (Neviodunum) in Unterkrain. – *Mittheilungen der k. k. Central-Commission zur Erforschung und Erhaltung der Kunst- und Historischen Denkmale*, N. F. 12, 17–36.
- DESCHMANN, K. 1888, *Führer durch das Krainische Landes-Museum Rudolfinum in Laibach*. – Laibach.

- DESCHMANN, C. 1889, Die prähistorischen Ausgrabungen des krainischen Landesmuseums im Jahre 1888. – *Mittheilungen der Anthropologischen Gesellschaft in Wien* 19 (N. F. 9), [28]–[30].
- DESCHMANN, C., F. v. HOCHSTETTER 1879, Prähistorische Ansiedelungen und Begrebnisstätten in Krain. Erster Bericht der Prähistorischen Commission der mathematisch-naturwissenschaftlichen Classe der kaiserlichen Akademie der Wissenschaften. – *Denkschriften der mathematisch-naturwissenschaftlichen Classe der kaiserlichen Akademie der Wissenschaften* 42, 1–54.
- DIMITZ, A. 1860, Monats-Versammlungen. – *Mittheilungen des historischen Vereins für Krain* 15, 85–88.
- DJURIĆ, B. (ur.) 2003a, *Zemlja pod vašimi nogami. Arheologija na avtocestah Slovenije. Vodnik po najdiščih*, Ljubljana.
- DJURIĆ, B. 2003b, Terra gentis humanae memoria. Varovanje arheološke dediščine in projekt izgradnje avtocest. – V: B. Djurić (ur.), *Zemlja pod vašimi nogami. Arheologija na avtocestah Slovenije. Vodnik po najdiščih*, Ljubljana, 7–22.
- DJURIĆ, B. 2003c, Grofove njive pri Veliki vasi. – V: B. Djurić (ur.), *Zemlja pod vašimi nogami. Arheologija na avtocestah Slovenije. Vodnik po najdiščih*, Ljubljana, 143.
- DJURIĆ, B. 2003d, Obrežje – Draga-Goričko. – V: B. Djurić (ur.), *Zemlja pod vašimi nogami. Arheologija na avtocestah Slovenije. Vodnik po najdiščih*, Ljubljana, 204.
- DJURIĆ, B. 2003e, Velike njive pri Veliki vasi. – V: B. Djurić (ur.), *Zemlja pod vašimi nogami. Arheologija na avtocestah Slovenije. Vodnik po najdiščih*, Ljubljana, 273.
- DOLINAR-OSOLE, Z. 1956, Ilirska okostja iz gomile v Volčjih njivah (The Illyrian skeletons of Volčje njive). – *Arheološki vestnik* 7, 131–136.
- DRAKSLER, M. 2007, Območje Zagorja ob Savi v prazgodovini (Das Gebiet von Zagorje in der Vorgeschichte). – *Arheološki vestnik* 58, 121–155.
- DULAR, A. 1991, *Prazgodovinska grobišča v okolici Vinjega vrha nad Belo Cerkvijo (Die vorgeschichtlichen Nekropolen in der Umgebung von Vinji Vrh oberhalb von Bela Cerkev)*. – Katalogi in monografije 26.
- DULAR, A. 1998, Halštatski gomili v Vidmarjevem gozdu pri Dobovem (Zwei Hallstattgrabhügel im Vidmar-Wald bei Dobovo). – *Arheološki vestnik* 49, 133–140.
- DULAR, Jože 1962–1964 (1965), Črnomelj. – *Varstvo spomenikov* 9, 138.
- DULAR, J. 1973, Bela krajina v starohalštatskem obdobju (Die Bela krajina in der frühen Hallstattzeit). – *Arheološki vestnik* 24, 544–591.
- DULAR, J. 1974a, Bronasti jezičastoročajni meči iz Slovenije. – V: M. Guštin (ur.), *Varia archaeologica*. Posavski muzej Brežice, knjiga 1, 11–29.
- DULAR, J. 1974b, Rimski grobovi z Borštka v Metliki (Die römischen Gräber von Borštek in Metlika). – *Arheološki vestnik* 25, 353–369.
- DULAR, J. 1974c, Črnomelj. – *Varstvo spomenikov* 17–19/1, 100.
- DULAR, J. 1974d, Metlika. – *Varstvo spomenikov* 17–19/1, 104–105.
- DULAR, J. 1978, *Podzemelj*. – Katalogi in monografije 16.
- DULAR, J. 1979, Žarno grobišče na Borštku pri Metliki (Das Urnenfeld auf Borštek in Metlika). – *Arheološki vestnik* 30, 65–100.
- DULAR, J. 1983, Gomilno grobišče v Loki pri Črnomlju (Die Hügelnekropole in Loka bei Črnomelj). – *Arheološki vestnik* 34, 219–244.
- DULAR, J. 1985, *Topografsko področje XI (Bela krajina)*. – Arheološka topografija Slovenije, Ljubljana.
- DULAR, J. 1992, Zgodovina raziskovanj železnodobnih naselij in poselitve v osrednji Sloveniji (Geschichte der Erforschung der eisenzeitlichen Siedlungen und der Besiedlung in Zentralslowenien). – *Arheološki vestnik* 43, 37–52.
- DULAR, J. 1993, Začetki železnodobne poselitve v osrednji Sloveniji. – *Arheološki vestnik* 44, 101–112.
- DULAR, J. 2001, Neolitska in eneolitska višinska naselja v osrednji Sloveniji (Neolithische und äneolithische Höhensiedlungen in Zentralslowenien). – *Arheološki vestnik* 52, 89–106.
- DULAR, J. 2003, *Halštatske nekropole Dolenjske (Die hallstattzeitlichen Nekropolen in Dolenjsko)*. – Opera Instituti archaeologici Sloveniae 6.
- DULAR, J. 2006, Železnodobno naselje in grobišča na Libni – topografija in viri (Die eisenzeitliche Siedlung und die Gräberfelder auf der Libna – Topographie und Quellen). – *Arheološki vestnik* 57, 163–181.
- DULAR, J. 2007, K problematiki prostorskega umeščanja in poimenovanja arheoloških najdišč (Spatial positioning and naming of the archaeological sites reconsidered). – *Arheološki vestnik* 58, 435–443.
- DULAR, J. 2008, Mihovo in severni obronki Gorjancev v prvem tisočletju pr. Kr. (Mihovo und die nördlichen Ausläufer der Gorjanci im ersten Jahrtausend v. Chr.). – *Arheološki vestnik* 59, 111–148.
- DULAR, J. 2009, Kako je nastala in zakaj je odšla na tuje Mecklenburška zbirka (The origin of the Mecklenburg collection and why it was moved abroad). – *Argo* 52, 30–47.
- DULAR, J. 2016, Der eisenzeitliche Zentralort Vače und seine kriegerische Elite (Železnodobno središče Vače in njegova bojovniška elita). – *Arheološki vestnik* 67, 73–104.

- DULAR, J. 2020, Nova spoznanja o poselitvi Dolenjske v starejši železni dobi (On the Early Iron Age settlement pattern of Dolenjska). – *Arheološki vestnik* 71, 395–420.
- DULAR, J., D. BREŠČAK 1996, Poznohalštatska hiša na Gradišču pri Valični vasi (Späthallstattzeitliches Haus in Gradišče bei Valična vas). – *Arheološki vestnik* 47, 145–162.
- DULAR, J., S. CIGLENEČKI, A. DULAR 1995, *Kučar. Železnodobno naselje in zgodnjekrščanski stavbni kompleks na Kučarju pri Podzemlju (Kučar. Eisenzeitliche Siedlung und frühchristlicher Gebäudekomplex auf dem Kučar bei Podzemelj)*. – Opera Instituti Archaeologici Sloveniae 1.
- DULAR, J., B. KRIŽ 1990, Železnodobno naselje in grobišče v Brezjah pri Trebelnem (Die eisenzeitliche Siedlung und Nekropole in Brezje bei Trebelno). – *Arheološki vestnik* 41, 531–556.
- DULAR, J., B. KRIŽ 2004, Železnodobno naselje na Cvingerju pri Dolenjskih Toplicah (Eisenzeitliche Siedlung auf dem Cvinger bei Dolenjske Toplice). – *Arheološki vestnik* 55, 207–250.
- DULAR, J., B. KRIŽ, D. SVOLJŠAK, S. TECCO HVALA 1991, Utrjena prazgodovinska naselja v Mirenski in Temeniški dolini (Befestigte prähistorische Siedlungen in der Mirenska dolina und in der Temeniška dolina). – *Arheološki vestnik* 42, 65–198.
- DULAR, J., B. KRIŽ, D. SVOLJŠAK, S. TECCO HVALA 1995, Prazgodovinska višinska naselja v Suhi krajini (Vorgeschichtliche Höhensiedlungen in der Suha krajina). – *Arheološki vestnik* 46, 89–167.
- DULAR, J., B. KRIŽ, P. PAVLIN, D. SVOLJŠAK, S. TECCO HVALA 2000, Prazgodovinska višinska naselja v dolini Krke (Vorgeschichtliche Höhensiedlungen im Krkatal). – *Arheološki vestnik* 51, 119–170.
- DULAR, J., P. PAVLIN, S. TECCO HVALA 2003, Prazgodovinska višinska naselja v okolici Dol pri Litiji (Vorgeschichtliche Höhensiedlungen in der Umgebung von Dole pri Litiji). – *Arheološki vestnik* 54, 159–244.
- DULAR, J., S. TECCO HVALA 2007, *South-Eastern Slovenia in the Early Iron Age: settlement, economy, society (Jugovzhodna Slovenija v starejši železni dobi: poselitev, gospodarstvo, družba)*. – Opera Instituti Archaeologici Sloveniae 12.
- FRELIH, M. 1985, Gradišče pri Lukovici. – *Varstvo spomenikov* 27, 200–202.
- FRELIH, M. 2006, Arheološke raziskave lavatorija in prvi dokazi za železnodobno poselitev na območju samostana v Stični (Archaeological excavations of the lavatory and the first evidence of Iron Age settlement at Stična monastery site. – V: N. Polajnar Frelih (ur.), *Stiški samostan v jubilejnem letu 2006 (The Stična Monastery in the anniversary year 2006)*, 27–39.
- FREY, O.-H. 1968–1969, Halštatska naselja na Dolenjskem. – *Varstvo spomenikov* 13–14, 17–22.
- FREYER, H. 1851, Historische Notizen. – *Mittheilungen des historischen Vereins für Krain* 6, 1–2 in 26–28.
- GABROVEC, S. 1954, Poročilo o slučajnih najdbah v Sloveniji (Bericht über die Zufallsfunde in Slowenien). – *Arheološki vestnik* 5, 132–153.
- GABROVEC, S. 1956, Ilirska gomila v Volčjih njivah (The Illyrian tumulus of Volčje njive). – *Arheološki vestnik* 7, 62–130.
- GABROVEC, S. 1960, Grob z oklepom iz Novega mesta (Panzergrab von Novo mesto). – *Situla* 1, 27–79.
- GABROVEC, S. 1964–1965, Najstarejša grobna celota z upodobitvijo v situlskem stilu. – *Arheološki vestnik* 15–16, 127–135.
- GABROVEC, S. 1965, Kamniško ozemlje v prazgodovini. – *Kamniški zbornik* 10, 89–134.
- GABROVEC, S. 1965–1966, Pomen groba s sestavljeno čelado z Vač (Das Helmgrab von Vače und seine Bedeutung für den südostalpinen Kreis). – *Zgodovinski časopis* 19–20 (Zwitterjev zbornik), 81–90.
- GABROVEC, S. 1966a, Zagorje v prazgodovini (Zagorje in der Vorgeschichte). – *Arheološki vestnik* 17, 19–49.
- GABROVEC, S. 1966b, Srednjelatensko obdobje v Sloveniji (Zur Mittellatènezeit in Slowenien). – *Arheološki vestnik* 17, 169–242.
- GABROVEC, S. 1968, Grob s trinožnikom iz Novega mesta (Das Dreifussgrab aus Novo mesto). – *Arheološki vestnik* 19, 157–188.
- GABROVEC, S. 1968–1969a (1979), Zorenci pri Črnomlju. – *Varstvo spomenikov* 13–14, 148.
- GABROVEC, S. 1968–1969b (1979), Libna. – *Varstvo spomenikov* 13–14, 182.
- GABROVEC, S. 1973, Začetek halštatskega obdobja v Sloveniji (Der Beginn der Eisenzeit in Slowenien). – *Arheološki vestnik* 24, 338–385.
- GABROVEC, S. 1974, Die Ausgrabungen in Stična und ihre Bedeutung für die südostalpine Hallstattkultur. – V: *Symposium zu Problemen der jüngeren Hallstattzeit in Mitteleuropa*, Bratislava, 163–187.
- GABROVEC, S. 1975, Überblick über die eisenzeitliche Befestigungen in Slowenien. – V: *Utvrđena ilirska naselja*. Posebna izdanja Akademije nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine 24/6, 59–70.
- GABROVEC, S. 1978, Dolga pota stiških izkopanin. – *Zbornik občine Grosuplje* 10, 127–145.
- GABROVEC, S. 1990, Grob s čelado s Trbinca pri Mirni (Das Helmgrab von Trbinc bei Mirna). – *Arheološki vestnik* 41, 105–119.
- GABROVEC, S. 1994a, *Stična I, Naselbinska izkopavanja (Stična I. Siedlungsausgrabungen)*. – Katalogi in monografije 28.
- GABROVEC, S. 1994b, Zur Geschichte der Hallstattforschung in Slowenien. V: C. Dobiat (ur.), *Festschrift für Otto-Hermann Frey zum 65. Geburtstag*,

- Marburger Studien zur Vor- und Frühgeschichte 16, 219–234.
- GABROVEC, S., A. KRUH, I. MURGELJ, B. TERŽAN 2006, *Stična II/1. Gomilna grobišča iz starejše železne dobe. Katalog (Grabhügel aus der älteren Eisenzeit. Katalog)*. – Katalogi in monografije 37.
- GABROVEC, S. 2008 (2010), *Stiške gomile*. – V: S. Gabrovec, B. Teržan, *Stična II/2. Gomile starejše železne dobe. Razprave (Grabhügel aus der älteren Eisenzeit. Studien)*, Katalogi in monografije 38, 7–60.
- GABROVEC, S., B. TERŽAN 2008 (2010), *Stična II/2. Gomile starejše železne dobe. Razprave (Grabhügel aus der älteren Eisenzeit. Studien)*. – Katalogi in monografije 38.
- GASPARI, A. 2009, Dolina spodnje Save od prazgodovine do druge svetovne vojne v luči arheoloških najdb iz rečne struge in obrežja. – V: J. Barachini (ur.), *Ukročena lepota. Sava in njene zgodbe*, Sevnica, 117–134.
- GRAHEK, L. 2004, Halštatska gomila na Hribu v Metliki (A Hallstatt tumulus at Hrib in Metlika). – *Arheološki vestnik* 55, 111–206.
- GRAHEK, L. 2014, Pozabljene in odstrte železnodobne najdbe iz Podzemlja (Iron Age finds from Podzemelj – forgotten and found again). – V: S. Tecco Hvala (ur.), *Studia praehistorica in honorem Janez Dular*, Opera Instituti archaeologici Sloveniae 30, 225–237.
- GRAHEK, L. 2016, Podmolnik. – *Varstvo spomenikov. Poročila* 50–51, 167–169.
- GRAHEK, L. 2017, Nova odkritja grobov iz starejše in mlajše železne dobe na Viru pri Stični (Newly discovered graves from the Early and Late Iron Age at Vir pri Stični). – *Arheološki vestnik* 68, 197–244.
- GRAHEK, L. 2020, Prazgodovinske sledi na Korinjskem hribu in pri Malem Korinju (Prehistoric traces at Korinjski hrib and near Mali Korinj). – V: S. Ciglencečki, Z. Modrijan, T. Milavec, *Korinjski hrib in poznoantične vojaške utrdbe v Iliriku (Korinjski hrib and late antique military forts in Ilyricum)*. – Opera Instituti archaeologici Sloveniae 39, 291–325.
- GRAHEK, L., O. KOVAČ 2020, Podzemelj – železnodobno središče v Beli krajini v luči novih raziskav (Podzemelj – an Iron Age centre in Bela krajina, in the light of new research). – *Arheološki vestnik* 71, 435–467.
- GURLITT, W. 1888a, Die Tumuli auf dem Loibenberge bei Videm an der Save in Steiermark. – *Mittheilungen der k. k. Central-Commission zur Erforschung und Erhaltung der Kunst- und Historischen Denkmale*, N. F. 14, 175–179.
- GURLITT, W. 1888b, Die Hügelgräber vom Loibenberge bei Videm an der Save in Steiermark. – *Mittheilungen der Anthropologischen Gesellschaft* 18, 202–204.
- GURLITT, W. 1894, Tumulus auf dem Loibenberge bei Videm a. d. Save (Steiermark). – *Mittheilungen der Anthropologischen Gesellschaft* 24, [62]–[63].
- GURLITT, W. 1895, Ein Hügelgrab auf dem Loibenberge bei Videm an der Save in Steiermark. – *Mittheilungen der k. k. Central-Commission zur Erforschung und Erhaltung der Kunst- und Historischen Denkmale*, N. F. 21, 51–53.
- GUŠTIN, M. 1974, Gomile starejše železne dobe iz okolice Boštanja (Die eisenzeitlichen Grabhügel aus der Umgebung von Boštanj). – V: M. Guštin (ur.), *Varia archaeologica*. Posavski muzej Brežice, knjiga 1, 87–119.
- GUŠTIN, M. 1976, *Libna*. – Posavski muzej Brežice, knjiga 3.
- GUŠTIN, M. 1977, Relativna kronologija grobov »Mokronoške skupine« (Relative Chronology of the Graves of the »Mokronog group«). – V: M. Guštin (ur.), *Keltske študije*. Posavski muzej Brežice, knjiga 4, 67–103.
- GUŠTIN, M. 1978, Gradišča železne dobe v Sloveniji. – *Arheološki vestnik* 29, 100–121.
- GUŠTIN, M. 1981a, Krško. – *Varstvo spomenikov* 23, 222–223.
- GUŠTIN, M. 1981b, Dobova. – *Varstvo spomenikov* 23, 222.
- GUŠTIN, M. 1981c, Keltische Gräber aus Dobova, Slowenien. – *Archäologisches Korrespondenzblatt* 11, 223–233.
- GUŠTIN, M. 1981d, *Arheološka preteklost Dobove*. – *Vodič k razstavi* 6, Brežice.
- GUŠTIN, M. 1982a, Brežice. – *Varstvo spomenikov* 24, 159.
- GUŠTIN, M. 1982b, Dobova. – *Varstvo spomenikov* 24, 190–191.
- GUŠTIN, M. 1984, Prazgodovinski vozovi na ozemlju Jugoslavije (Eisenzeitliche Wagengräber aus dem Gebiet Jugoslawiens). – V: M. Guštin, L. Pauli (ur.), *Keltski voz*. Posavski muzej Brežice, knjiga 6, 111–132.
- GUŠTIN, M. 1990a, Dobova. – V: D. Breščak (ur.), *Arheološka najdišča Dolenjske. Arheo. Posebna številka, izdana ob 100-letnici raziskav v Novem mestu*, Novo mesto, 17–18.
- GUŠTIN, M. 1990b, Brežice. – V: D. Breščak (ur.), *Arheološka najdišča Dolenjske. Arheo. Posebna številka, izdana ob 100-letnici raziskav v Novem mestu*, Novo mesto, 77.
- GUŠTIN, M. 1996, Der Grabhügel der älteren Hallstattzeit aus Velike Malence (Brežice/Slowenien). – V: E. Jerem, A. Lippert (ur.), *Die Osthallstattkultur. Akten des Internationalen Symposiums, Sopron, 10.-14. Mai 1994*, Archaeolingua 7, 115–126.
- GUŠTIN, M. 2003, Sredno polje pri Čatežu. – V: B. Djurić (ur.), *Zemlja pod vašimi nogami*. Arheolo-

- gija na avtocestah Slovenije. *Vodnik po najdiščih*, Ljubljana, 247–248.
- GUŠTIN, M., R. CUNJA, K. PREDOVNIK 1993, *Podbočje / Stari grad*. – Posavski muzej Brežice, knjiga 9.
- GUŠTIN, M., T. KNIFIC 1973, Halštatske in antične najdbe iz Javorja (Funde aus Hallstatt- und Römerzeit in Javor). – *Arheološki vestnik* 24, 831–847.
- GUŠTIN, M., S. OLIĆ 2003, Čateški grič. – V: B. Djurić (ur.), *Zemlja pod vašimi nogami. Arheologija na avtocestah Slovenije. Vodnik po najdiščih*, Ljubljana, 110–112.
- GUŠTIN, M., A. PRELOŽNIK 2005, Sajevece. Železno-dobno gomilno grobišče ob Krki (Sajevece. An Iron Age barrow cemetery at Krka River). – *Arheološki vestnik* 56, 113–168.
- GUŠTIN, M., B. TERŽAN 1975, Malenškova gomila v Novem mestu. – *Arheološki vestnik* 26, 188–202.
- HAEVERNICK, T. E. 1959, Beiträge zur Geschichte des antiken Glases. – *Jahrbuch des römisch-germanischen Zentrallmuseums in Mainz* 6, 57–65.
- HARDING, A. 1995, *Die Schwerter im ehemaligen Jugoslawien*. – *Prähistorische Bronzefunde* 4/14.
- HENCKEN, H. 1978, *The Iron Age cemetery of Magdalena gora in Slovenia. Mecklenburg Collection, Part II*. – Bulletin, American School of Prehistoric Research, Peabody Museum, Harvard University, 32, Cambridge MA.
- HIRSCHBÄCK-MERHAR, G. 1984, Prazgodovinski depo Debeli vrh nad Predgradom (The Prehistoric Depot Debeli vrh above the Village of Predgrad). – *Arheološki vestnik* 35, 90–109.
- HOCHSTETTER, F. 1879 (1880), Prähistorische Ansiedlungen und Begräbnisstätten in Niederösterreich und Krain. – *Dritter Bericht der prähistorischen Commission der Mathematisch-naturwissenschaftlichen Classe der kaiserlichen Akademie der Wissenschaften. Sitzungsberichte der Mathematisch-naturwissenschaftlichen Classe der kaiserlichen Akademie der Wissenschaften*, 80, 542–556.
- HOCHSTETTER, F. 1881, Vierter Bericht der prähistorischen Commission der mathematisch-naturwissenschaftlichen Classe der kaiserlichen Akademie der Wissenschaften über die Arbeiten im Jahr 1880. – *Sitzungsberichte der kaiserlichen Akademie der Wissenschaften, Mathematisch-naturwissenschaftlichen Classe* 82, 401–409.
- HOCHSTETTER, F. 1883, Die neuesten Gräberfunde von Watsch und St. Margarethen in Krain und der Kulturkreis der Hallstätter-Periode. – *Denkschriften der mathematisch-naturwissenschaftlichen Classe der kaiserlichen Akademie der Wissenschaften* 47, 181–208.
- HOCHSTETTER, F. 1884, Anhang: C. Deschmann, Die Hügelgräber von Rovišče in der Pfarre Bründl (Studenc) im Gerichtsbezirke Gurkfeld in Unterkrain. – V: F. Hochstetter, Siebenter Bericht der prähistorischen Commission der mathematisch-naturwissenschaftlichen Classe der kaiserlichen Akademie der Wissenschaften über die Arbeiten im Jahre 1883. *Sitzungsberichte der mathematisch-naturwissenschaftlichen Classe der kaiserlichen Akademie der Wissenschaften* 89, 386–392.
- HOERNES, M. 1889, Gräber der La Tène-Periode bei Morautsch in Krain. – *Mittheilungen der Anthropologischen Gesellschaft in Wien* 19, [26–27].
- HOERNES, M. 1915, Krainische Hügelnekropolen der jüngeren Hallstattzeit. – *Wiener Prähistorische Zeitschrift* 2, 98–123.
- HOFBAUER, L. 1955, Iz Hrastnika. – *Zasavski tednik* 8, št. 23 (11. 6. 1955), 7.
- HOFMAN, B. 2012, Arheološko izkopavanje v Grosupljem, trgovski center Hofer. – V: M. Črešnar, B. Djurić, M. Jerala (ur.), *Arheologija v letu 2011, dediščina za javnost. Strokovno srečanje Slovenskega arheološkega društva Ljubljana, Mestni muzej Ljubljana* 29.–30. marec 2012, 26.
- HORN, B., B. MUŠIČ, M. ČREŠNAR, P. BASAR 2018, Geofizikalne raziskave v kraškem okolju : rezultati električne upornostne tomografije in nizkofrekvenčne elektromagnetne metode na primeru utrjene naselbine Gradišnica pri Dolenjem Gradišču (Geophysical research in the karst environment: electrical resistivity tomography and low-frequency electromagnetic method results, case study of the fortified settlement Gradišnica near Dolenje Gradišče). – *Arheo* 35, 7–31.
- HORVAT, M. 2003, Col. – V: B. Djurić (ur.), *Zemlja pod vašimi nogami. Arheologija na avtocestah Slovenije. Vodnik po najdiščih*, Ljubljana, 108–109.
- HORVAT, M. 2007, *Sela pri Dobu*. – Zbirka Arheologija na avtocestah Slovenije 3.
- HORVAT, J., B. RAVNIK-TOMAN 1986, Gorenji Leskovec. – *Varstvo spomenikov* 28, 266.
- HROVAT, F. 1885, *Novomeško okrajno glavarstvo*. – Ljubljana.
- HVALA, S., E. KOCUVAN 1981, Prezrto “spodnje gradišče” na Magdalenski gori. – *Arheo* 1, 34.
- JOVANOVIĆ, A. 2000, Keltsko grobišče v Brežicah. – *Rast. Revija za kulturo in družbena vprašanja* 11/3–4, 297–299.
- JOVANOVIĆ, A. 2001, Brežice, Sejmišče. – *Varstvo spomenikov. Poročila* 28, 13.
- JOVANOVIĆ, A. 2007, *Kelti ob sotočju Save in Krke*. – Brežice, Posavski muzej.
- JOVANOVIĆ, A. 2009, Ajdovska jama na Silovcu pri Sromljah. – *Rast. Revija za kulturo in družbena vprašanja* 20/6, 613–618.
- JOVANOVIĆ, A. 2012, Arheološko izkopavanje v Brežicah, Sejmišče. – V: M. Črešnar, B. Djurić, M. Jerala (ur.), *Arheologija v letu 2011, dediščina za javnost*.

- Strokovno srečanje Slovenskega arheološkega društva, *Ljubljana* 29–30. marec 2012, 29.
- JUTRO 1935, Za starimi Iliri in Latobiki. – *Jutro, Ponedeljska izdaja*, 16, št. 202 a, (2. septembra), str. 2.
- KNABL, R. 1869, Neuster Fund keltischer Münzen in der Pfare Trifail zu Doberna–Retje. – *Mittheilungen der k. k. Central-Commission zur Erforschung und Erhaltung der Kunst- und Historischen Denkmale* 14, XII–XIV.
- KNEZ, T. 1960, Gospodična. – *Varstvo spomenikov* 7, 326.
- KNEZ, T. 1960–1961a (1962), Zorenci. – *Varstvo spomenikov* 8, 193.
- KNEZ, T. 1960–1961b (1962), Grabrovec. – *Varstvo spomenikov* 8, 226.
- KNEZ, T. 1960–1961c (1962), Črnomelj-Sadež. – *Varstvo spomenikov* 8, 228–229.
- KNEZ, T. 1960–1961d (1962), Metlika. – *Varstvo spomenikov* 8, 229.
- KNEZ, T. 1962–1964 (1965), Novo mesto – Mestne njive. – *Varstvo spomenikov* 9, 173.
- KNEZ, T. 1965a (1966), Selišče pri Dolenjskih Toplicah. – *Varstvo spomenikov* 10, 195.
- KNEZ, T. 1965b (1966), Vavta vas. – *Varstvo spomenikov* 10, 196.
- KNEZ, T. 1966a, Žarno grobišče v Novem mestu (Das Urnengräberfeld in Novo mesto). – *Arheološki vestnik* 17, 51–101.
- KNEZ, T. 1966b, Latenske najdbe iz Novega mesta (Latènezeitliche Funde aus Novo mesto). – *Arheološki vestnik* 17, 391–407.
- KNEZ, T. 1967a (1969), Valična vas. – *Varstvo spomenikov* 12, 84–85.
- KNEZ, T. 1967b (1969), Novo mesto. – *Varstvo spomenikov* 12, 86.
- KNEZ, T. 1967c, Žarni grobovi v Bršljinu (Gräber der Urnenfelderzeit in Bršljin). – *Arheološki vestnik* 18, 155–161.
- KNEZ, T. 1968–1969a (1970), Novo mesto. – *Varstvo spomenikov* 13–14, 149–151, 154 in 182–183.
- KNEZ, T. 1968–1969b (1970), Družinska vas. – *Varstvo spomenikov* 13–14, 180–181.
- KNEZ, T. 1968–1969c (1970), Poljane pri Žužemberku. – *Varstvo spomenikov* 13–14, 185.
- KNEZ, T. 1971, Prazgodovina Novega mesta. *Razstavniki katalog (Novo mesto in der Vorgeschichte. Ausstellungskatalog)*. – Novo mesto.
- KNEZ, T. 1972, *Novo mesto v davnini (Novo mesto in der Vorzeit)*. – Maribor.
- KNEZ, T. 1974a, Novo mesto – Marof. – *Varstvo spomenikov* 17–19/1, 106.
- KNEZ, T. 1974b, *Novo mesto v antiki (Novo mesto in der Antike)*. – Novo mesto.
- KNEZ, T. 1977, Keltški grobovi iz Roj pri Moravčah (Keltische Gräber aus Roje bei Moravče). – V: M. Guštin (ur.), *Keltske študije*. Posavski muzej Brežice, knjiga 4, 105–125.
- KNEZ, T. 1981, Novo mesto – proštjski vrt. – *Varstvo spomenikov* 23, 244–245.
- KNEZ, T. 1982, Novo mesto. – *Varstvo spomenikov* 24, 152.
- KNEZ, T. 1984, Žarno grobišče v Novem mestu. Začasno poročilo o raziskovanju v letu 1982 (Das Urnengräberfeld in Novo mesto. Vorbericht der Grabung 1982). – *Arheološki vestnik* 35, 119–133.
- KNEZ, T. 1985a, Novo mesto – Mestne njive. – *Varstvo spomenikov* 27, 197–200.
- KNEZ, T. 1985b, Novo mesto – Zagrebška cesta. – *Varstvo spomenikov* 27, 206–208.
- KNEZ, T. 1986, *Novo mesto 1. Halštatski grobovi (Novo mesto 1. Hallstattzeitliche Gräber)*. – Carniola archaeologica 1.
- KNEZ, T. 1990, *Sto let arheoloških raziskovanj v Novem mestu 1890–1990 (Hundert Jahre archäologische Forschungen in Novo mesto 1890–1990)*. – Novo mesto.
- KNEZ, T. 1992, *Novo mesto 2; keltsko-rimsko grobišče Beletov vrt (Novo mesto 2; keltisch-römisches Gräberfeld Beletov vrt)*. – Carniola archaeologica 2.
- KNEZ, T. 1993, *Novo mesto 3. Kapiteljska njiva. Knežja gomila (Novo mesto 3. Kapiteljska njiva. Fürstengrabhügel)*. – Carniola archaeologica 3.
- KNEZ, T., S. ŠKALER 1968, Halštatska gomila na Libni. – *Arheološki vestnik* 19, 239–272.
- KNIFIC, T. 1990, Vukovci. – *Varstvo spomenikov* 32, 160–161.
- KOBLAR, A. 1899, Starinske najdbe na Kranjskem. – *Izvestja Muzejskega društva za Kranjsko* 9, 182–183.
- KOROŠEC, P. 1965, Prazgodovinska gomila v Pavlovi vasi pri Tržišču na Dolenjskem (Vorgeschichtlicher Tumulus in Pavlova vas bei Tržišče, Dolenjsko – Unterkrain). – *Poročilo o raziskovanju neolita in eneolita v Sloveniji* 2, 73–75.
- KOS, P. 1977, *Keltski novci Slovenije (Keltische Münzen Sloweniens)*. – Situla 18.
- KRIŽ, B. 1982a, Brezje. – *Varstvo spomenikov* 24, 149.
- KRIŽ, B. 1982b, Brezovica. – *Varstvo spomenikov* 24, 149.
- KRIŽ, B. 1982c, Gorenja Straža. – *Varstvo spomenikov* 24, 150.
- KRIŽ, B. 1982d, Vinji vrh. – *Varstvo spomenikov* 24, 157–159.
- KRIŽ, B. 1982e, Otočec. – *Varstvo spomenikov* 24, 163.
- KRIŽ, B. 1985, Smolenja vas. – *Varstvo spomenikov* 27, 223.
- KRIŽ, B. 1987a, Cvinger. – *Varstvo spomenikov* 29, 1987, 240–241.
- KRIŽ, B. 1987b, Dolenje Gradišče. – *Varstvo spomenikov* 29, 241–242.
- KRIŽ, B. 1987c, Gorenje Zabukovje. – *Varstvo spomenikov* 29, 242.

- KRIŽ, B. 1987d, Gotna vas. – *Varstvo spomenikov* 29, 249.
- KRIŽ, B. 1987e (1989), Ostrožnik pri Mokronogu. – *Arheološki pregled* 28, 69–70.
- KRIŽ, B. 1988a, Ostrožnik pri Mokronogu. – *Varstvo spomenikov* 30, 207–210.
- KRIŽ, B. 1988b, Cvinger pri Dol. Toplicah. – *Varstvo spomenikov* 30, 211–213.
- KRIŽ, B. 1988c, Gorenje Gradišče. – *Varstvo spomenikov* 30, 213–214.
- KRIŽ, B. 1988d, Straža pri Mirni. – *Varstvo spomenikov* 30, 214–215.
- KRIŽ, B. 1988e, Grac (Pleš 451 m) nad Vratnim. – *Varstvo spomenikov* 30, 215.
- KRIŽ, B. 1988f, Metlika-Hrib. – *Varstvo spomenikov* 30, 216–217.
- KRIŽ, B. 1988g, Vinji Vrh-Srednji hrib. – *Varstvo spomenikov* 30, 227.
- KRIŽ, B. 1989a, Mokronog–Ostrožnik. – *Varstvo spomenikov* 31, 207–208.
- KRIŽ, B. 1989b, Cvinger pri Dol. Toplicah. – *Varstvo spomenikov* 31, 210.
- KRIŽ, B. 1989c, G. Gomila. – *Varstvo spomenikov* 31, 211.
- KRIŽ, B. 1989d, Kunkelj-Vrhtrebnje. – *Varstvo spomenikov* 31, 212–213.
- KRIŽ, B. 1989e, Otočec. – *Varstvo spomenikov* 31, 213–214.
- KRIŽ, B. 1989f, Črnomelj–Starihova hosta. – *Varstvo spomenikov* 31, 218.
- KRIŽ, B. 1990a, Cvinger pri Dolenjskih Toplicah. – *Varstvo spomenikov* 32, 152.
- KRIŽ, B. 1990b, Metlika-Hrib. – *Varstvo spomenikov* 32, 154–155.
- KRIŽ, B. 1991a, Novo mesto. Mestne njive. – *Varstvo spomenikov* 33, 200–202.
- KRIŽ, B. 1991b, Cvinger-Dolenjske Toplice. – *Varstvo spomenikov* 33, 204–205.
- KRIŽ, B. 1991c, Družinska vas - gomila »Kopina«. – *Varstvo spomenikov* 33, 205–206.
- KRIŽ, B. 1991d, Reva pri Dobrniču. – *Varstvo spomenikov* 33, 208.
- KRIŽ, B. 1992a, Novo mesto. Mestne njive. – *Varstvo spomenikov* 34, 261.
- KRIŽ, B. 1992b, Reva. – *Varstvo spomenikov* 34, 293.
- KRIŽ, B. 1992c, Sevno na Trški Gori. – *Varstvo spomenikov* 34, 297.
- KRIŽ, B. 1992d, Vinkov Vrh. – *Varstvo spomenikov* 34, 315.
- KRIŽ, B. 1993, Vinji Vrh. – *Varstvo spomenikov* 35, 169.
- KRIŽ, B. 1995, *Novo mesto pred Iliri (Novo mesto vor den Illyrern)*. – Novo mesto.
- KRIŽ, B. 1996, Novo mesto. Mestne njive. – *Varstvo spomenikov. Poročila* 37, 76–77.
- KRIŽ, B. 1997a, *Novo mesto 4. Kapiteljska njiva. Gomila II in gomila III (Kapiteljska njiva. Barrow II and Barrow III)*. – *Carniola archaeologica* 4.
- KRIŽ, B. 1997b, *Kapiteljska njiva. Katalog razstave*. – Novo mesto.
- KRIŽ, B. 1998–1999, Iron smelting furnaces at Cvinger near Dolenjske Toplice. – *Archaeologia Austriaca* 82–83, 498–500.
- KRIŽ, B. 2000, *Novo mesto 5. Kapiteljska njiva. Gomila IV in gomila V (Kapiteljska njiva. Barrow II and Barrow III)*. – *Carniola archaeologica* 5.
- KRIŽ, B. 2001a, Brezje pri Trebelnem. – *Varstvo spomenikov. Poročila* 38, 12–13.
- KRIŽ, B. 2001b, Češča vas. – *Varstvo spomenikov. Poročila* 38, 16–17.
- KRIŽ, B. 2001c, Novo mesto. Mestne njive – *Varstvo spomenikov. Poročila* 38, 79–80.
- KRIŽ, B. 2001d, *Kelti v Novem mestu. Katalog razstave (The Celts in Novo mesto. Exhibition Catalogue)*. – Novo mesto.
- KRIŽ, B. 2003, Bela Cerkev-Pod Vovkom. – V: B. Djurić (ur.), *Zemlja pod vašimi nogami. Arheologija na avtocestah Slovenije. Vodnik po najdiščih*, Ljubljana, 93–94.
- KRIŽ, B. 2005, *Novo mesto 6. Kapiteljska njiva. Mlajše-železnodobno grobišče (Novo mesto 6. Kapiteljska njiva. Late Iron Age Cemetery)*. – *Carniola archaeologica* 6.
- KRIŽ, B. 2006a, Gornje Šmarješke Toplice. – *Varstvo spomenikov. Poročila* 42, 45.
- KRIŽ, B. 2006b, Arheološko območje Trebnje – Jurčičeva 15. – *Varstvo spomenikov. Poročila* 42, 168–169.
- KRIŽ, B. 2007a, Korita pri Dobrniču. – Dobrnič – arheološko območje. – *Varstvo spomenikov. Poročila* 43, 97.
- KRIŽ, B. 2007b, Vinji vrh pri Beli cerkvi – arheološko območje Vinji vrh. – *Varstvo spomenikov. Poročila* 43, 230–231.
- KRIŽ, B. 2009, Vinkov Vrh. – *Varstvo spomenikov. Poročila* 45, 205.
- KRIŽ, B. 2013a, *Novo mesto 7. Kapiteljska njiva. Gomile I, XIV in XV (Kapiteljska njiva. Barrows I, XIV and Barrow XV)*. – *Carniola archaeologica* 7.
- KRIŽ, B. 2013b, Hmeljčič – Gradišče Karlin. – *Varstvo spomenikov. Poročila* 48, 78–79.
- KRIŽ, B. 2014a, Starejšeeželeznodobna gomila iz Reve pri Dobrniču (Early Iron Age barrow from Reva near Dobrnič). – V: S. Tecco Hvala (ur.), *Studia prae-historica in honorem Janez Dular*, Opera Instituti archaeologici Sloveniae 30, 239–250.
- KRIŽ, B. 2014b, Jordankal – prazgodovinska gomila. – *Varstvo spomenikov* 49, 86.
- KRIŽ, B. 2016, Brezje pri Trebelnem – arheološko najdišče Šumeje-Log. – *Varstvo spomenikov. Poročila* 50–51, 25.

- KRIŽ, B. 2017, Cerov Log – arheološko najdišče Camberk. – *Varstvo spomenikov. Poročila* 52, 45.
- KRIŽ, B. 2019, *Kapiteljska njiva. Način pokopa v starejši železni dobi (Kapiteljska njiva. Burial rite in the Early Iron Age)*. – Carniola archaeologica 8.
- KRIŽ, B., D. BREŠČAK 1986, Mokronog. – *Varstvo spomenikov* 28, 248–249.
- KRIŽ, B., P. STIPANČIČ 2007, Gorjanci – Gorenji Suhadol. – *Varstvo spomenikov. Poročila* 43, 61–62.
- KRIŽ, B., P. STIPANČIČ 2016, *Tisočletna nekropola. 30 let zavarovalnih arheoloških izkopavanj na Kapiteljski njivi v Novem mestu (A thousand-year necropolis. 30 years of archaeological rescue excavations at Kapiteljska njiva in Novo mesto)*. – Novo mesto.
- KROMER, K. 1959, *Brezje*. – Arheološki katalogi Slovenije 2.
- KUBITSCHKEK, W. 1903, Ein Münzfund aus Unterkrain. – *Mittheilungen der k. k. Central-Commission zur Erforschung und Erhaltung der Kunst- und Historischen Denkmale*, 3. Folge 2, 400.
- KUŠLJAN, I. 1968, Spomini. – V: I. Pirkovič, *Crucium*, Situla 10, 103–119.
- LAZAR, I. 1992, Žadovinek. – *Varstvo spomenikov* 34, 321–322.
- LEINMÜLLER, J. 1880, 3. Notiz (Grabhügeln bei Sajovic). – *Mittheilungen der k. k. Central-Commission zur Erforschung und Erhaltung der Kunst- und Historischen Denkmale*, N. F. 6, XLII.
- LOŽAR, R. 1930, Poročilo o arheološkem delu Narodnega muzeja v Ljubljani v letih 1928–1930. – *Glasnik Muzejskega društva za Slovenijo* 11, 13–35.
- LOŽAR, R. 1933, Poročilo arheološkega oddelka Narodnega muzeja v Ljubljani za leta 1931–1933. – *Glasnik Muzejskega društva za Slovenijo* 14, 45–51.
- LOŽAR, R. 1934, Predzgodovina Slovenije, posebej Kranjske, v luči zbirke Mecklenburg (Die Vorgeschichte Sloweniens, insbesondere Krains, im Lichte der Sammlung Mecklenburg). – *Glasnik Muzejskega društva za Slovenijo* 15, 5–91.
- MADER, B. 2018, *Die Prähistorische Kommission der kaiserlichen Akademie der Wissenschaften 1878–1918*. – Mitteilungen der Prähistorischen Kommission 86.
- MAHR, A. (ed.), *Treasures of Carniola. Prehistoric grave material from Carniola excavated in 1905–14 by H.H. the late Duchess Paul Friedrich of Mecklenburg (née Princess Marie of Windischgrätz)*. – New York 1934.
- MANTUANI, J. 1913, Prazgodovinska gomila v Boštanjju. – *Carniola* n. v. 4, 85–98.
- MASON, Ph. 1998, Črnomelj. – *Varstvo spomenikov. Poročila* 37, 18–21.
- MASON, Ph. 2001a, Črnomelj. – *Varstvo spomenikov. Poročila* 38, 17–21.
- MASON, Ph. 2001b, Ivanec pri Družinski vasi. – *Varstvo spomenikov. Poročila* 38, 24–25.
- MASON, Ph. 2001c, Griblje in problem nižinskih arheoloških kompleksov v Sloveniji (Griblje and the Problem of Lowland Archaeological Complexes in Slovenia). – *Varstvo spomenikov* 39, 7–27.
- MASON, Ph. 2003a, Dolge njive pri Beli Cerkvi. – V: B. Djurić (ur.), *Zemlja pod vašimi nogami. Arheologija na avtocestah Slovenije. Vodnik po najdiščih*, Ljubljana, 119–121.
- MASON, Ph. 2003b, *Obrežje MMP*. – V: B. Djurić (ur.), *Zemlja pod vašimi nogami. Arheologija na avtocestah Slovenije. Vodnik po najdiščih*, Ljubljana, 202–203.
- MASON, Ph. 2006a, Bela Cerkev – arheološko najdišče Dolge njive. – *Varstvo spomenikov. Poročila* 39–41, 8–9.
- MASON, Ph. 2006b, Podzemelj – arheološko območje Kučar II. – *Varstvo spomenikov. Poročila* 39–41, 56–57.
- MASON, Ph. 2006c, Preloka – arheološko najdišče Sv. trojica. – *Varstvo spomenikov. Poročila* 39–41, 157–158.
- MASON, Ph. 2006d, Velike njive pri Veliki vasi. – *Varstvo spomenikov. Poročila* 39–41, 230–231.
- MASON, Ph. 2006e, Metlika. – *Varstvo spomenikov. Poročila* 39–41, 104–105.
- MASON, Ph. 2007, Črnomelj – A complex late prehistoric settlement and its hinterland. – V: P. Kos (ur.), *Scripta prehistorica in honorem Biba Teržan*. Situla 44, 357–368.
- MASON, Ph. 2008, Arheološka podoba Črnomlja (Das archäologische Profil Črnomeljs). – V: J. Weiss (ur.), *Črnomaljski zbornik. Zbornik historičnih razprav ob 780-letnici prve omembe naselja in 600-letnici prve omembe Črnomlja kot mesta, Črnomelj*, 49–69.
- MASON, Ph. 2013, Jezero pri Trebnjem – arheološko območje Nad kamnolomom Vrhpeč. – *Varstvo spomenikov. Poročila* 48, 88–89.
- MASON, Ph. 2014, Kučar near Podzemelj: an Iron Age hillfort complex and its environs in the light of archaeological fieldwork since 1979 (Kučar pri Podzemlju: železnodobni kompleks gradišča in njegovo zaledje v luči arheoloških raziskav po letu 1979). – V: S. Tecco Hvala (ur.), *Studia praehistorica in honorem Janez Dular*, Opera Instituti archaeologici Sloveniae 30, 213–224.
- MASON, Ph., V. MERC 2010, Vinji Vrh pri Beli Cerkvi – arheološko območje Vinji Vrh. – *Varstvo spomenikov. Poročila* 46, 257–258.
- MASON, Ph., D. MLEKUŽ, K. UDOVČ 2017, Zapudje – gradišče Nerajski Cirknik. – *Varstvo spomenikov. Poročila* 52, 282.
- MASON, Ph., D. MLEKUŽ VRHOVNIK, K. UDOVČ 2020, Poselitev Bele krajine v prvi polovici 1. tisočletja pr. n. št. v luči novih raziskav (Settlement in Bela krajina in the first half of the 1st millennium

- BC in the light of new research). – *Arheološki vestnik* 71, 421–434.
- MASON, Ph., S. OLIČ, D. MARTINOV, I. PINTÉR 2008, Metlika – naselbina na Veselici. – *Vrstvo spomenikov. Poročila* 44, 155–156.
- MASON, Ph., I. É. PINTÉR 2012, Arheološka izkopavanja na območju širitve kamnoloma Vrhpeč, Jezero pri Trebnjem – arheološko območje Nad kamnolomom, Vrhpeč (EŠD 27968). – V: M. Črešnar, B. Djurić, M. Jerala (ur.), *Arheologija v letu 2011. Strokovno srečanje Slovenskega arheološkega društva Ljubljana, Mestni muzej Ljubljana* 29.–30. marec 2012, 46.
- MASON, Ph., I. É. PINTÉR 2013, Vinji Vrh, Gradenje, Bela Cerkev, Družinska vas. – *Vrstvo spomenikov. Poročila* 48, 285–286.
- MASON, Ph., M. SAKARA SUČEVIČ, I. PINTÉR 2006, Straža pri Novem mestu – arheološko najdišče Gorenja Straža. – *Vrstvo spomenikov. Poročila* 39–41, 198–199.
- MASON, Ph., D. SKUBIC, M. SAKARA SUČEVIČ, I. PINTÉR 2006, Straža pri Novem mestu – arheološko najdišče. – *Vrstvo spomenikov. Poročila* 42, 145–146.
- MASON, Ph., S. TOMAŽIČ, M. NOVŠAK 2006, Mali Nerajec – arheološko najdišče Gradinje. – *Vrstvo spomenikov. Poročila* 39–41, 95–96.
- MASON, Ph., K. UDOVČ 2007, Arheološko območje Vinji Vrh pri Beli Cerkvi – arheološko najdišče Vinji Vrh. – *Vrstvo spomenikov. Poročila* 43, 233–234.
- MASON, Ph., K. UDOVČ, D. MLEKUŽ 2018, Dokumentiranje in preverjanje stanja ter odkrivanje novih arheoloških najdišč v gozdnatem in hribovitem terenu – primeri iz Bele krajine (Documentation and monitoring of state of archaeological sites and detection of new sites in forested hilly terrain – examples from Bela Krajina). – *Vrstvo spomenikov* 50, 176–198.
- MASON, Ph., N. VAREŠKO, I. PINTÉR 2006, Podzemelj – arheološko najdišče Kučar II. – *Vrstvo spomenikov. Poročila* 39–40, 148–149.
- MILEUSNIČ, Z., A. JOVANOVIČ 2018, *Čateški grič*. – Zbirka Arheologija na avtocestah Slovenije 78.
- MODRIJAN, Z. 1994, Kataster arheoloških najdišč Slovenije (Arkas). 2. del. – *Arheo* 16, 31–36.
- MODRIJAN, Z., S. CIGLENEČKI 2020, Terenski izvid (Field report). – V: S. Ciglenečki, Z. Modrijan, T. Milavec, *Korinjski hrib in poznoantične vojaške utrdbe v Iliriku (Korinjski hrib and late antique military forts in Illyricum)*. – Opera Instituti archaeologici Sloveniae 39, 23–70.
- MOŽINA, A. 1983, Pristavlje vas. – *Vrstvo spomenikov* 25, 214 in 231.
- MUCH, M. 1902, Krain. – V: Sitzungsberichte, *Mitteilungen der k. k. Central-Commission zur Erforschung und Erhaltung der Kunst- und Historischen Denkmale*, III. Folge 1, 16–17.
- MÜLLER-KARPE, H. 1959, *Beiträge zur Chronologie der Urnenfelderzeit nördlich und südlich der Alpen*. – Römisch-Germanische Forschungen 22.
- MÜLLNER, A. 1878, Archaeologische Excurse durch Südsteiermark und Krain. – *Mitteilungen der k. k. Central-Commission zur Erforschung und Erhaltung der Kunst- und Historischen Denkmale*, N. F. 4, LXXXIII–XCI.
- MÜLLNER, A. 1879, *Emona. Archaeologische Studien aus Krain*. – Laibach.
- MÜLLNER, A. 1893, Funde vom Gradišče bei Želimle. – *Argo* 2, 75.
- MÜLLNER, A. 1897, Die Bronzehelme des Laibacher Museums. – *Argo* 5, 22–25.
- MÜLLNER, A. 1909, *Geschichte des Eisens in Krain, Görz und Istrien von der Urzeit bis zum Anfange des XIX. Jahrhunderts*. – Wien, Leipzig.
- MURGELJ, I. 2013, *Podsmreka pri Višnji Gori*. Zbirka Arheologija na avtocestah Slovenije 42.
- MURGELJ, I., D. SVOLJŠAK 2003, *Podsmreka pri Višnji Gori 2*. – V: B. Djurić (ur.), *Zemlja pod vašimi nogami. Arheologija na avtocestah Slovenije. Vodnik po najdiščih*, Ljubljana, 222–223.
- MURKO, M., I. CIGLAR 2012, *Dolenje Kronovo pri Beli Cerkvi*. – Zbirka Arheologija na avtocestah Slovenije 25.
- MURKO, M., M. DRAKSLER 2020, Nove najdbe iz starejše železne dobe iz Zagorja ob Savi in Save pri Litiji (New Early Iron Age finds from Zagorje ob Savi and Sava near Litija). – *Arheološki vestnik* 71, 469–486.
- MUŠIČ, B., L. ORENGO 1998, Magnetometrične raziskave železnodobnega talilnega kompleksa na Cvingerju pri Meniški vasi (Magnetic investigation of the Iron Age iron-smelting complex at Cvinger near Meniška vas). – *Arheološki vestnik* 49, 157–186.
- MZK 1912, *Mitteilungen der k. k. Central-Commission zur Erforschung und Erhaltung der Kunst- und Historischen Denkmale*, 3. Folge 11, 282.
- NOVŠAK, M. 2006, Velika Dobrava – arheološko najdišče Zaglavnice. – *Vrstvo spomenikov. Poročila* 39–41, 228–230.
- OLIČ, S., U. BAVEC 2008, Brežice. – *Vrstvo spomenikov. Poročila* 44, 27.
- OMAN, J. 1981, Črnomelj. – *Vrstvo spomenikov* 23, 210–211.
- PARZINGER, H. 1988–1989, Hallstattzeitliche Grabhügel bei Dobrníč (Halštataske gomile pri Dobrníču). – *Arheološki vestnik* 39–40, 529–635.
- PAVLIN 2006, Grac pri Selih pri Zajčjem Vrh (Grac near Sela pri zajčjem Vrh). – V: A. Tomaž (ur.), *Od Sopota do Lengyla (Between Sopot and Lengyel)*, Koper, 211–227.

- PAVLIN, P. 2011, Prazgodovinsko višinsko naselje Gradec pri Blečjem Vrhu na Dolenjskem (The prehistoric hilltop settlement of Gradec near Blečji Vrh in Dolenjska). – *Arheološki vestnik* 62, 131–163.
- PAVLIN, P., U. BAVEC 2017, Poznobronastodobno grobišče Žadovinek pri Krškem (The Late Bronze Age cemetery of Žadovinek near Krško, Slovenia). – *Arheološki vestnik* 68, 85–104.
- PAVLIN, P., J. DULAR 2007, Prazgodovinska višinska naselja v Posavskem hribovju (Prehistoric hilltop settlements in the Posavje Hills). – *Arheološki vestnik* 58, 65–120.
- PAVLIN, P., S. TECCO HVALA, J. BIZJAK, Depo iz starejše kulture žarnih grobišč v Trbovljah in rečna pot ob Savi (A hoard of the Early Urnfield Culture from Trbovlje and the river route along the Sava). – *Arheološki vestnik* 70, 9–30.
- PAVLOVIČ, D. 2007, *Grofove njive. Halštatskodobna nasebina in gomila*. – Diplomsko delo ULFF.
- PEČNIK, J. 1887, O galskih grobeh na Dolenjskem. – *Slovenec* 15/41 (21. februarja), 1–2.
- PEČNIK, J. 1891a, Notiz 101. – *Mittheilungen der k. k. Central-Commission zur Erforschung und Erhaltung der Kunst- und Historischen Denkmale*, N. F. 17, 123.
- PEČNIK, J. 1891b, Notiz 149. – *Mittheilungen der k. k. Central-Commission zur Erforschung und Erhaltung der Kunst- und Historischen Denkmale*, N. F. 17, 135.
- PEČNIK, J. 1892a, Iz davne prošlosti. – *Dom in svet* 5, 28–31, 126–128, 223–226.
- PEČNIK, J. 1892b, Gradišči pri Dvoru in Mačkovci brizu Žužemberka. – *Ljubljanski zvon* 12, 692–694.
- PEČNIK, J. 1893, Najnovejše izkopine z Gore pri Šmariji. – *Izvestja Muzejskega društva za Kranjsko* 3, 41–45.
- PEČNIK, J. 1894a, Pogled na kranjska gradišča. – *Izvestja Muzejskega društva za Kranjsko* 4, 6–12.
- PEČNIK, J. 1894b, Prazgodovinske najdbe na Kranjskem. – *Izvestja Muzejskega društva za Kranjsko* 4, 111–112.
- PEČNIK 1897, Notiz 57. – *Mittheilungen der k. k. Central-Commission zur Erforschung und Erhaltung der Kunst- und Historischen Denkmale*, N. F. 23, 104–105.
- PEČNIK, J. 1898, Notiz 28. – *Mittheilungen der k. k. Central-Commission zur Erforschung und Erhaltung der Kunst- und Historischen Denkmale*, N. F. 24, 72.
- PEČNIK, J. 1904, Prazgodovinska najdišča na Kranjskem. – *Izvestja Muzejskega društva za Kranjsko* 14, 27–45; 125–143; 185–196.
- PEČNIK, J. 1907, Pečnikova prazgodovinska izkopavanja l. 1907. – *Izvestja Muzejskega društva za Kranjsko* 17, 118–119.
- PEČNIK, J. 1912, *Vojvodina Kranjska v predzgodovinski dobi*. – Ljubljana.
- PEČNIK, J., S. RUTAR 1894, Prazgodovinske najdbe na Kranjskem 1. 1894. – *Izvestja Muzejskega društva za Kranjsko* 4, 78–79.
- PERGAR, M. 2008, Krško. – *Varstvo spomenikov. Poročila* 44, 123.
- PERGAR, M. 2010a, Buče pri Raki. – *Varstvo spomenikov. Poročila* 46, 329–330.
- PERGAR, M. 2010b, Valična vas. – *Varstvo spomenikov. Poročila* 46, 400–401.
- PERGAR, M. 2014a, Krško. – *Varstvo spomenikov. Poročila* 49, 114–115.
- PERGAR, M. 2014b, Vir pri Stični – arheološko najdišče Kojina. – *Varstvo spomenikov. Poročila* 49, 288.
- PETERLE UDOVIČ, P. 2014, Vinji Vrh. – *Varstvo spomenikov, Poročila* 49, 270.
- PETERLE UDOVIČ, P. 2017, Straža pri Novem mestu – arheološko najdišče Gorenja Straža. – *Varstvo spomenikov. Poročila* 52, 217.
- PETRU, P. 1958–1959 (1960), Karteljevo. – *Varstvo spomenikov* 7, 297.
- PETRU, P., V. ŠRIBAR 1956, Nove najdbe. – *Arheološki vestnik* 7, 297–304.
- PETRU S. 1967, Nekaj zgodnesrednjeveških najdb iz Gorjancev (Einige frühmittelalterliche Funde aus den Gorjanci). – *Arheološki vestnik* 18, 435–451.
- PLESTENJAK, A. 2016, Dobova. – *Varstvo spomenikov. Poročila* 50–51, 46–47.
- PLESTENJAK, A., I. BEKLJANOV-ZIDANŠEK, P. VOJAKOVIČ 2010, Ivančna Gorica. – *Varstvo spomenikov. Poročila* 46, 96–99.
- PLETERSKI, A., M. BELAK 2002, Lončenina z Gradu na Gorenjem Mokronogu in vprašanje prevzema lončarskih znanj (Keramik vom Grad am Gorenji Mokronog und die Frage der Übernahme von Töpfererwissen). – V: M. Guštin (ur.), *Zgodnji Slovani; zgodnesrednjeveška lončenina na obrobju vzhodnih Alp (Die frühen Slawen; frühmittelalterliche Keramik am Rand der Ostalpen)*, Ljubljana, 98–103.
- PODLOGAR, L. 1906, *Kronika mesta Črnomlja in njega župe*. – Ljubljana.
- POLIZZOTTI GREIS, G. 2005, *A Noble Pursuit. The Duchess of Mecklenburg Collection from Iron Age Slovenia*, Cambridge, Massachusetts.
- PREDAN, P. 2008, Mali Kal. – *Varstvo spomenikov. Poročila* 44, 147–148.
- PREMERSTEIN, A., S. RUTAR 1894, Prazgodovinske najdbe na Kranjskem. – *Izvestja Muzejskega društva za Kranjsko* 4, 78–79.
- PRŠINA, M. 2017, Razkrita skrivnost jame na Cvingerju. – *Dolenjski kras* 7, 105–117.
- PUŠ, I. 1981, Podmolnik. – *Varstvo spomenikov* 23, 227.
- PUŠ, I. 1983, Podmolnik. – *Varstvo spomenikov* 25, 1983, 205–208.
- PUŠ, I. 1984, Prazgodovinski Molnik (Das vorgeschichtliche Molnik). – *Arheološki vestnik* 35, 134–162.
- PUŠ, I. 1986, Molnik. – *Varstvo spomenikov* 28, 248.

- PUŠ, I. 1987, Molnik. – *Varstvo spomenikov* 29, 243–244.
- PUŠ, I. 1988, Molnik. – *Varstvo spomenikov* 30, 219–220.
- PUŠ, I. 1990, Mareček – višinska postojanka in refugij (Mareček – Hohenanlage und Refugium. – *Arheološki vestnik* 41, 365–373.
- PUŠ, I. 1991a, Molnik. – *Varstvo spomenikov* 33, 207.
- PUŠ, I. 1991b, Molnik, sedež prazgodovinskih knezov. Ljubljana.
- PUŠ, I. 1993 (1995), Podmornik pri Sostrem. – *Varstvo spomenikoov* 35, 130–131.
- RIBIČ, N. 1966, Križevska vas nad Moravčami. – *Varstvo spomenikov* 10, 194.
- RUTAR, S. 1889, Prazgodovinska in rimska razkopavanja po Slovenskem l. 1888. – *Letopis Matice slovenske za leto 1889*, 57–63.
- RUTAR, S. 1890, Prazgodovinska in rimska razkopavanja po Slovenskem l. 1889. – *Letopis Matice slovenske za leto 1890*, 117–130.
- RUTAR, S. 1991a, Gräberstätten aus der La-Tène-Zeit in Krain. – *Mittheilungen der k. k. Central-Commission zur Erforschung und Erhaltung der Kunst- und Historischen Denkmale*, N. F. 17, 138–140.
- RUTAR, S. 1891b, Funde des Jahres 1890 in Krain. – *Mittheilungen der k. k. Central-Commission zur Erforschung und Erhaltung der Kunst- und Historischen Denkmale*, N. F. 17, 196–198, 239.
- RUTAR, S. 1891c, Notiz 49. – *Mittheilungen der k. k. Central-Commission zur Erforschung und Erhaltung der Kunst- und Historischen Denkmale*, N. F. 17, 70.
- RUTAR, S. 1891d, Prazgodovinske in rimske izkopine po Slovenskem l. 1890. – *Letopis Matice slovenske za leto 1891*, 182–209.
- RUTAR, S. 1892a, La Tène-Funde aus der Gegend von Polšnik–Billichberg bei Littai in Krain. – *Mittheilungen der k. k. Central-Commission zur Erforschung und Erhaltung der Kunst- und Historischen Denkmale*, N. F. 18, 186–187.
- RUTAR, S. 1892b, Die prähistorische Ansiedlung bei Sittich und bei Malnice in Krain, dann die römische Ansiedlung beim letzteren Orte. – *Mittheilungen der k. k. Central-Commission zur Erforschung und Erhaltung der Kunst- und Historischen Denkmale*, N. F. 18, 202–205.
- RUTAR, S. 1892c, Antike Funde in Krain seit dem Frühjahr 1892. – *Mittheilungen der k. k. Central-Commission zur Erforschung und Erhaltung der Kunst- und Historischen Denkmale*, N. F. 18, 238–239.
- RUTAR, S. 1893a, Gradišče in gomile na gori sv. Magdalene pri Šmariji. – *Izvestja Muzejskega društva za Kranjsko* 3, 1–6.
- RUTAR, S. 1893b, Starinske najdbe ob dolenski železnici. – *Izvestja Muzejskega društva za Kranjsko* 3, 35.
- RUTAR, S. 1895a, Der Magdalenenberg bei St. Marein unterhalb Laibach. – *Mittheilungen der k. k. Central-Commission zur Erforschung und Erhaltung der Kunst- und Historischen Denkmale*, N. F. 21, 39–40.
- RUTAR, S. 1895b, 40 s. Bericht über die bisherigen Grabungen B. Pečnik's bei Brezje. – *Mittheilungen der k. k. Central-Commission zur Erforschung und Erhaltung der Kunst- und Historischen Denkmale*, N. F. 21, 40–41.
- RUTAR, S. 1895c, Letošnja izkopavanja na Brezju pri Mirni Peči. – *Izvestja Muzejskega društva za Kranjsko* 5, 128.
- RUTAR, S. 1895d, Prazgodovinske izkopine na Dolenskem. – *Izvestja Muzejskega društva za Kranjsko* 5, 205–206.
- RUTAR, S. 1895e, Prähistorische Grabungen in Krain. – *Mittheilungen des Musealvereins für Krain* 8, 114.
- RUTAR, S. 1895f, Prähistorische Funde. – *Mittheilungen des Musealvereins für Krain* 8, 196–197.
- RUTAR, S. 1896a, Die Hügelgräber von Brezje. – *Mittheilungen der k. k. Central-Commission zur Erforschung und Erhaltung der Kunst- und Historischen Denkmale*, N. F. 22, 225–227.
- RUTAR, S. 1896b, Starinske najdbe. – *Izvestja Muzejskega društva za Kranjsko* 6, 46–47.
- RUTAR, S. 1897, Fundbericht über die archäologischen Grabungen auf den prähistorischen Grabfeldern Krains im Jahre 1896. – *Mittheilungen der k. k. Central-Commission zur Erforschung und Erhaltung der Kunst- und Historischen Denkmale*, N. F. 23, 183–187.
- RUTAR, S. 1898, Prazgodovinske izkopine pri Toplicah na Dolenskem. – *Izvestja Muzejskega društva za Kranjsko* 8, 102–103.
- RUTAR, S. 1899a, Rimska cesta »Aquileia—Siscia«. – *Izvestja Muzejskega društva za Kranjsko* 9, 27–35, 41–50, 113–119.
- RUTAR, S. 1899b, Prazgodovinske izkopine na Dolenskem. – *Izvestja Muzejskega društva za Kranjsko* 9, 35–36.
- RUTAR, S. 1899c, Die römische Straße von Emona nach Neviodunum. – V: Notizen, *Mittheilungen der k. k. Central-Commission zur Erforschung und Erhaltung der Kunst- und Historischen Denkmale*, N. F. 25, 54–55.
- RUTAR, S. 1899d, Aus dem Jahresberichte 1898 des Conservators Professor Rutar. – *Mittheilungen der k. k. Central-Commission zur Erforschung und Erhaltung der Kunst- und Historischen Denkmale*, N. F. 25, 165–166.
- RUTAR, S. 1901a, Die Funde von Vinivrh bei Weißkirchen. – *Mittheilungen der k. k. Central-Commission zur Erforschung und Erhaltung der Kunst- und Historischen Denkmale*, N. F. 27, 27–30.
- RUTAR, S. 1901b, Fundbericht aus Krain vom Jahre 1900. – *Mittheilungen der k. k. Central-Commission zur Erforschung und Erhaltung der Kunst- und Historischen Denkmale*, N. F. 27, 170.

- RUTAR, S. 1902, Über prähistorische und römische Funde in Krain 1901. – V: F. Andrian-Werburg, Jahresbericht für das Jahr 1901, *Mittheilungen der Anthropologischen Gesellschaft in Wien* 32, [43].
- SAGADIN, M. 1984, Gorišča nad Zg. Prekarjem. – *Varstvo spomenikov* 26, 206–207.
- SAGADIN, M. 1985, Gorišča nad Zgornjim Prekarjem. – *Varstvo spomenikov* 27, 210–213.
- SAGADIN, M. 1997, Gradišče pri Lukovici. – *Varstvo spomenikov* 36, 148–149.
- SARIA, B. 1929, Začasno poročilo o izkopavanjih na Gradišču pri Vel. Malenci. – *Glasnik Muzejskega društva za Slovenijo* 10, 11–17.
- SARIA, B. 1930, Drugo začasno poročilo o izkopavanjih na Gradišču pri Vel. Malenci. – *Glasnik Muzejskega društva za Slovenijo* 11, 5–12.
- SARIA, B. 1937, Novi napisi. – *Glasnik Muzejskega društva za Slovenijo* 18, 132–135.
- SARIA, B. 1939, Doneski k vojaški zgodovini naših krajev v rimski dobi (Beiträge zu einer Militärgeschichte unseres Gebietes in römischer Zeit. – *Glasnik Muzejskega društva za Slovenijo*, 20, 115–151.
- SARIA, B. 1942, Stand und Aufgaben der Vor- und Frühgeschichtsforschung in Oberkrain. – *Carinthia I*, 132, 91–104.
- SARIA, B. 1956, Die vorgeschichtlichen Ringwall-systeme in Slowenien. – *Südost-Forschungen. Internationale Zeitschrift für Geschichte, Kultur und Landeskunde Südosteuropas* 15, 41–48.
- SARIA, B., J. KLEMENC 1939, *Archäologische Karte von Jugoslawien, Blatt Rogatec, Zagreb*.
- SCHEYER, M. 1881, V: M. Much, Bericht über die Versammlung österreichischer Anthropologen und Urgeschichtsforscher a, 28. und 29. Juli 1879 zu Laibach. – *Mittheilungen der Anthropologischen Gesellschaft in Wien* 10, 76–84.
- SCHMID, W. 1939, Vače, prazgodovinska naselbina. – *Glasnik Muzejskega društva za Slovenijo* 20, 96–114.
- SCHMID, W. 1943, Die Fortschritte der vorgeschichtlichen Forschung in Südsteiermark zwischen den beiden Weltkriegen. – *Zeitschrift des Historischen Vereines für Steiermark* 36, 134–151.
- SLABE, M. 1974, Polšnik. – *Varstvo spomenikov* 17–19/1, 107.
- SLABE, M. 1982a, Orle. – *Varstvo spomenikov* 24, 152–153.
- SLABE, M. 1982b, Podtabor pri Grosupljem. – *Varstvo spomenikov* 24, 210.
- SLABE, M. 1983, Sajevce. – *Varstvo spomenikov* 25, 214–215.
- SLABE, M., D. VUGA 1974, Rovišče pri Senožetih nad Zagorjem. – *Varstvo spomenikov* 17–19/1, 108–109.
- SLAPŠAK, L. 1968–1969 (1970), Valična vas. – *Varstvo spomenikov* 13–14, 184.
- SLEKOVEC, M. 1898, Prazgodovinska in rimska gradišča v šentjurski župniji in v okolici. – *Izvestja Muzejskega društva za Kranjsko* 8, 74–75.
- SPITZER, G. 1973, Ein hallstattzeitlicher Tumulus von Dragatuš. – *Arheološki vestnik* 24, 780–830.
- STARE, F. 1950, Poročilo o zaščitnih arheoloških izkopavanjih v Kandiji pri Novem mestu. – V: *Arheološka poročila*. Dela 1. razreda SAZU 3, 39–71.
- STARE, F. 1951, Ilirsko grobišče v Dobovi (The Illyrian Necropolis near Dobova). – *Arheološki vestnik* 2, 61–68.
- STARE, F. 1953a, Trije prazgodovinski grobovi iz Zasavja (Drei vorgeschichtliche Gräber aus dem Save-Anraingebiet). – *Arheološki vestnik* 4, 264–281.
- STARE, F. 1953b, Ilirsko grobišče v Dobovi (Illyrische Grabstätte bei Dobova). – *Razprave 1. razreda Slovenske akademije znanosti in umetnosti* 3, 109–177.
- STARE, F. 1954a, *Prazgodovinske Vače (Das urgeschichtliche Vače)*. – Ljubljana.
- STARE, F. 1954b, Topografsko raziskovanje v okolici Dobove (Topographische Forschungen in der Umgebung von Dobova). – *Arheološki vestnik* 5, 123–131.
- STARE, F. 1955, Vače. – *Arheološki katalogi Slovenije* 1, Ljubljana.
- STARE, F. 1958–1959 (1960)a, Libna. – *Varstvo spomenikov* 7, 279.
- STARE, F. 1958–1959 (1960)b, Mala Hubajnica. – *Varstvo spomenikov* 7, 326, t. 9: 9–16.
- STARE, F. 1958–1959 (1960)c, Dobova. – *Varstvo spomenikov* 7, 279, 289, 319.
- STARE, F. 1960–1961 (1962), Dobova pri Brežicah. – *Varstvo spomenikov* 8, 191, 225
- STARE, F. 1962–1963, Kipec ilirskega bojevnika z Vač (Statuette eines illyrischen Kriegers aus Vače). – *Arheološki vestnik* 13–14, 383–434.
- STARE, F. 1975, *Dobova*. – Posavski muzej Brežice, knjiga 2.
- STARE, F., S. ŠKALER 1958–1959 (1960)a, Bregansko selo. – *Varstvo spomenikov* 7, 317.
- STARE, F., S. ŠKALER 1958–1959 (1960)b, Silovec. – *Varstvo spomenikov* 7, 321.
- STARE, F., S. ŠKALER 1958–1959 (1960)c, Brezje pri Raki. – *Varstvo spomenikov* 7, 323.
- STARE, F., S. ŠKALER 1958–1959 (1960)d, Boršt. – *Varstvo spomenikov* 7, 323.
- STARE, F., S. ŠKALER 1958–1959 (1960)e, Kostanjevica. – *Varstvo spomenikov* 7, 326.
- STARE, V. 1960–1961a, Prazgodovinske Malence (The Prehistoric Malence). – *Arheološki vestnik* 11–12, 50–87.
- STARE, V. 1960–1961 (1962)b, Valična vas pri Žužemberku. – *Varstvo spomenikov* 8, 198.
- STARE, V. 1962–1963, Prazgodovinske gomile iz Rovišča (Die urzeitlichen Hügelgräber aus Rovišče). – *Arheološki vestnik* 13–14, 435–467.

- STARE, V. 1962–1964 (1965), Orle pri Ljubljani. – *Varstvo spomenikov* 9, 173, t. 3: 12–14.
- STARE, V. 1968–1969 (1970), Zagorje ob Savi. – *Varstvo spomenikov* 13–14, 185.
- STARE, V. 1964–1965, Železnodobne gomile na Vinkovem vrhu (Eisenzeitliche Grabhügel auf Vinkov vrh). – *Arheološki vestnik* 15–16, 215–258.
- STARE, V. 1973a, Prazgodovina Šmarjete (*Der vorge-schichtliche Komplex von Šmarjeta*). – Katalogi in monografije 10.
- STARE, V. 1973b, Gomile pod Koriti na Dolenjskem (Hügelgräber bei Korita in Dolenjsko). – *Arheološki vestnik* 24, 744–779.
- STARE, V. 1999, Naselbina na Gradišču nad Vintarjevem pri Litiji (The Settlement in Gradišče near Vintarjevec). – *Argo* 42, 18–34.
- STEGENŠEK, A. 1909, O starinskih najdbah v Razborju nad Loko (pri Zidanem mostu). – *Časopis za zgodovino in narodopisje* 6, 163–164.
- STEKLASA, 1913, *Zgodovina župnije Šent Rupert na Dolenjskem*, Ljubljana.
- STRATIL, J. H. 1827, Ueber die hie und da in Steyermark und Krain vorkommenden Erdhügel. – *Illyrisches Blatt* 11 (16. 3.), 41–42.
- STRAŽAR, S. 1985, *Črni graben od Prevoj do Trojan*. – Lukovica.
- SUPPAN, J. 1858, V: Protokoll der Generalversammlung des hist. Vereins für Krain am 15. April 1858. – *Mittheilungen des historischen Vereins für Krain* 13, 29–35.
- SVOLJŠAK, D. 1989, Križni vrh nad Belim Gričem. – *Varstvo spomenikov* 31, 211–212.
- SVOLJŠAK, D. 2003a, Podsmreka pri Višnji Gori 1. – V: B. Djurić (ur.), *Zemlja pod vašimi nogami. Arheologija na avtocestah Slovenije. Vodnik po najdiščih*, Ljubljana, 221.
- SVOLJŠAK, D. 2003b, Studenec pri Stični. – V: B. Djurić (ur.), *Zemlja pod vašimi nogami. Arheologija na avtocestah Slovenije. Vodnik po najdiščih*, Ljubljana, 251–252.
- SVOLJŠAK, D. 2008, Studenec. – V: D. Svoljšak et al., *Mrzlo Polje pri Ivančni Gorici*, Zbirka Arheologija na avtocestah Slovenije 5, 82–85.
- SVOLJŠAK, D. 2013, Podsmreka 1. – V: I. Murgelj, 2013, *Podsmreka pri Višnji Gori*. Zbirka Arheologija na avtocestah Slovenije 42, 328–330.
- SZOMBATHY, J. 1888, La Tène-Funde von Nassenfuss in Krain. – *Mittheilungen der Anthropologischen Gesellschaft in Wien* 18, [92]– [94].
- SZOMBATHY, J. 1899, Notizen. – *Mittheilungen der k. k. Central-Commission zur Erforschung und Erhaltung der Kunst- und Historischen Denkmale*, N. F. 25, 92–93.
- SZOMBATHY, J. 1901, Grabungen in Krain. – *Mittheilungen der Anthropologischen Gesellschaft in Wien* 31, [32].
- SZOMBATHY, J. 1911, La Tène-Gräber in Roje bei Morautsch in Unterkrain. – *Mittheilungen der Anthropologischen Gesellschaft in Wien* 41, [20].
- ŠAŠELJ, I. 1886, *Zgodovina Šempeterske fare pri Novem mestu*. – Ljubljana.
- ŠAŠELJ, I. 1933, *Sv. Lovrenc ob Temenici na Dolenjskem in njegove izkopine*. – Ljubljana.
- ŠINKOVEC, I. 1995, Katalog posameznih kovinskih najdb bakrene in bronaste dobe (Catalogue of Individual Metal Finds from the Eneolithic and Bronze Ages). – V: B. Teržan (ur.), *Deposke in posamezne kovinske najdbe bakrene in bronaste dobe na Slovenskem (Hoards and Individual Metal Finds from the Eneolithic and Bronze Ages in Slovenia)*, Katalogi in monografije 29, 29–127.
- ŠKALER, S. 1954, Prazgodovinska raziskovanja na Libni pri Krškem. – *Ljudska pravica - Borba* št. 200, (22. 8.), 10.
- ŠKALER, S. 1960–1961 (1962), Brezje pri Raki. – *Varstvo spomenikov* 8, 193, t. 1: 5–7.
- ŠKALER, S. 1962–1964 (1965), Dobova pri Brežicah. – *Varstvo spomenikov* 9, 138, 141, 190.
- ŠKALER, S. 1965 (1966)a, Dobova. – *Varstvo spomenikov* 10, 193.
- ŠKALER, S. 1965 (1966)b, Gorenji Leskovec pri Blanci. – *Varstvo spomenikov* 10, 194.
- ŠKALER, S. 1966 (1967), Dobova. – *Varstvo spomenikov* 11, 120–121.
- ŠKALER, S. 1968–1969 (1970)a, Veliki Obrež pri Dobovi. – *Varstvo spomenikov* 13–14, 154.
- ŠKALER, S. 1968–1969 (1970)b, Veliko Mraševo pri Podbočju. – *Varstvo spomenikov* 13–14, 154–155.
- ŠKALER, S. 1968–1969 (1970)c, Libna. – *Varstvo spomenikov* 13–14, 181–182.
- ŠKALER, S. 1968–1969 (1970)d, Dobova. – *Varstvo spomenikov* 13–14, 185.
- ŠKALER, S. 1968–1969 (1970)e, Vel. Malence. – *Varstvo spomenikov* 13–14, 184–185.
- ŠKVOR JERNEJČIČ, B. 2011, Starejšeželeznodobno grobišče Veliki Nerajec pri Dragatušu v Beli krajini (The Early Iron Age cemetery of Veliki Nerajec near Dragatuš in Bela krajina). – *Arheološki vestnik* 62, 165–230.
- ŠMID, W. 1908a, Altslovenische Gräber Krains. – *Carniola* 1, 17–44.
- ŠMID, W. 1908b, Tumuliforschungen. – *Carniola* 1, 202–210.
- ŠMID, W. 1909a, Bericht des Landesmuseums Rudolfinum in Laibach für das Jahr 1908. – *Carniola* 2, 1–20.
- ŠMID, W. 1909b, Die Bronzezeit in Krain. – *Carniola* 2, 112–139.
- ŠRIBAR, V. 1957, Latenski grob iz Spodnje Slivnice pri Grosuplju (A La Tène grave at Spodnja Slivnica near Grosuplje). – *Arheološki vestnik* 8, 141–149.

- ŠRIBAR, V. 1958–1959a, Zavarovalna izkopavanja v Novem mestu in okolici. – *Arheološki vestnik* 9–10, 108–132.
- ŠRIBAR, V. 1958–1959 (1960)b, Zavrh pri Zgornji Slivnici. – *Varstvo spomenikov* 7, 284.
- ŠRIBAR, V. 1960–1961 (1962), Stična – Pristavlja vas (Dule). – *Varstvo spomenikov* 8, 232–234.
- ŠRIBAR, V. 1961, Staroslovensko grobišče v Črnomlju (Altslowenische Grabstätte in Črnomelj). – *Situla* 4, 81–90.
- ŠRIBAR, V. 1962–1963, Žarno grobišče na Borštku v Metliki (Das Urnenfeld auf Borštek bei Metlika). – *Arheološki vestnik* 13–14, 469–478.
- ŠRIBAR, V. 1965a (1966), Metlika. – *Varstvo spomenikov* 10, 193 in 196.
- ŠRIBAR, V. 1965b (1966), Brežice, Sejmišče. – *Varstvo spomenikov* 10, 196.
- ŠRIBAR, V. 1967 (1969), Podmolnik. – *Varstvo spomenikov* 12, 83.
- ŠRIBAR, V. 1968, Srednjeveško mesto na Kučarju? – *Dolenjski razgledi* 1 (24. oktobra), 7–8.
- ŠRIBAR, V. 1968–1969 (1970), Mihovo. – *Varstvo spomenikov* 13–14, 196–197.
- ŠRIBAR, V. 1974, Žarno srednjelatensko grobišče v Metliki (Brandgräber aus dem mittleren La-Tène in Metlika). – *Arheološki vestnik* 25, 319–352.
- ŠUMI, F. 1879, Radomljaska dolina v starem veku. – *Kmetijske in rokodelske novice* 37, št. 36 (3. september), 286.
- TECCO HVALA, S. 1990a, Kincelj nad Trbincem. – V: D. Breščak (ur.), *Arheološka najdišča Dolenjske. Arheo. Posebna številka, izdana ob 100-letnici raziskav v Novem mestu*, Novo mesto, 29.
- TECCO HVALA, S. 1990b, Sv. Ana nad Vrhpečjo. – V: D. Breščak (ur.), *Arheološka najdišča Dolenjske. Arheo. Posebna številka, izdana ob 100-letnici raziskav v Novem mestu*, Novo mesto, 65.
- TECCO HVALA, S. 1992, Kataster arheoloških najdišč Slovenije ali zgodba o nastanku neke računalniške baze podatkov. 1. del. – *Arheo*, 15, 62–63.
- TECCO HVALA, S. 2017, Molnik pri Ljubljani v železni dobi (*The Iron Age site at Molnik near Ljubljana*). – *Opera Instituti Archaeologici Sloveniae* 36.
- TECCO HVALA, S., J. DULAR, E. KOCUVAN 2004, *Železnodobne gomile na Magdalenski gori (Eisenzeitliche Grabhügel auf der Magdalenska gora)*. – Katalogi in monografije 36.
- TERŽAN, B. 1973, Valična vas. – *Arheološki vestnik* 24, 660–729.
- TERŽAN, B. 1974a, Udje pri Grosupljem. – *Varstvo spomenikov* 17–19/1, 186.
- TERŽAN, B. 1974b, Valična vas. – *Varstvo spomenikov* 17–19/1, 112–114.
- TERŽAN, B. 1974c, Halštatske gomile iz Brusnic na Dolenjskem (Die hallstattzeitlichen Grabhügel aus Brusnice bei Novo mesto). – V: M. Guštin (ur.), *Varia archaeologica*. Posavski muzej Brežice, knjiga 1, 31–66.
- TERŽAN, B. 1976, Certoška fibula (Die Certosafibel). – *Arheološki vestnik* 27, 317–536.
- TERŽAN, B. 1984, O jantaru z Debelega vrha nad Predgradom (The amber from Debeli vrh above the village of Predgrad). – *Arheološki vestnik* 35, 110–118.
- TERŽAN, B. 2006, Gomila 52 (Grabhügel 52). – V: S. Gabrovec et. al., *Stična II/1. Gomilna grobišča iz starejše železne dobe. Katalog (Grabhügel aus der älteren Eisenzeit. Katalog)*. Katalogi in monografije 37, 263–266.
- TERŽAN B., 2009, Japodska nevesta iz okolice Novega mesta. – *Vjesnik arheološkog muzeja u Zagrebu* 42, 213–230.
- TERŽAN, B., A. ZWITTER 1974, Vinji vrh nad Šmarjeto. – *Varstvo spomenikov* 17–19/1, 193–194.
- TICA, G. 2003a, Bič. – V: B. Djurić (ur.), *Zemlja pod vašimi nogami. Arheologija na avtocestah Slovenije. Vodnik po najdiščih*, Ljubljana, 95–96.
- TOMAZO-RAVNIK, T. 1984, Arheološko poročilo grobišča Molnik (Anthropologischer Bericht aus der Nekropole Molnik). – *Arheološki vestnik* 35, 163–165.
- TOMPA, F. 1934, The Cemetery at Št. Vid pri Stični (St. Veith near Sittich). – V: A. Mahr (ur.), *Treasures of Carniola. Prehistoric grave material from Carniola excavated in 1905–14 by H.H. the late Duchess Paul Friedrich of Mecklenburg (née Princess Marie of Windischgrätz)*, New York 1934, 57–62.
- TURK, P. 2020, Pod površino polnoročajnih mečev železnodobne dolenske skupine (Under the surface of the solid-hilted swords of the Iron Age Dolenjska group). – *Arheološki vestnik* 71, 555–567.
- TURK, I., S. CIGLENEČKI 1984, Rovišče. – *Varstvo spomenikov* 26, 220.
- UDOVIČ, K. 2007, Vinkov Vrh pri Dvoru. – *Varstvo spomenikov. Poročila* 43, 234.
- UDOVIČ, K. 2008, Družinska vas – arheološko najdišče Kozjane. – *Varstvo spomenikov. Poročila* 44, 60.
- UDOVIČ, K. 2009, Mačkovec pri Novem mestu. – Zbirka Arheologija na avtocestah Slovenije 8.
- UDOVIČ, K. 2016, Cerov Log – arheološko najdišče Camberk. – *Varstvo spomenikov. Poročila* 50–51, 35.
- UDOVIČ, K. 2018, Poznatenska peč za žganje keramike s Kapitelskega hriba v Novem mestu (La Tène pottery kiln from Kapitelski hrib in Novo mesto). – *Arheološki vestnik* 69, 209–226.
- VIČIČ, B. 2003, Zagorica pri Biču. – V: B. Djurić (ur.), *Zemlja pod vašimi nogami. Arheologija na avtocestah Slovenije. Vodnik po najdiščih*, Ljubljana, 276–277.
- VINDER, J. 2012, Grosuplje (EŠD 11867 Grosuplje - Arheološko najdišče ob železnici). – V: M. Črešnar, B. Djurić, M. Jerala (ur.), *Arheologija v letu 2011, dediščina za javnost. Strokovno srečanje Slovenske-*

- ga arheološkega društva, Ljubljana 29–30. marec 2012, 70.
- VOGRIN, A. 1985, Stari Dvor. – *Varstvo spomenikov* 27, 208.
- VOGT, E. 1934, The Cemetery of Vinica (Weinitz), Carniola. – V: Adolf Mahr (ur.), *Treasures of Carniola. Prehistoric grave material from Carniola excavated in 1905 - 14 by H.H. the late Duchess Paul Friedrich of Mecklenburg (née Princess Marie of Windischgrätz)*, New York, 47–56 in 85–109.
- VOJAKOVIČ, P. 2009, Kostanjevica na Krki – Jerovce. – *Varstvo spomenikov. Poročila* 45, 93.
- VOJAKOVIČ, P., S. PORENTA, B. TOŠKAN 2014, Novo odkritje prazgodovinske poselitve ob vznožju gradišča Sv. Marjeta na Libni (New discovery of a prehistoric dwelling below the hillfort of Sv. Marjeta on Libna). – *Arheološki vestnik* 65, 101–121.
- VUGA, D. 1970 (1972), Roje pri Moravčah. – *Varstvo spomenikov* 15, 146, 176.
- VUGA, D. 1973, The Early Mediaeval Necropolis at Roje pri Moravčah in Dolenjska in the light of archaeological explorations up to the present time. – *Balkanoslavica* 2, 57–72.
- VUGA, D. 1974, Sveta Gora v Zasavju (Rovišče) (Sveta Gora dans le Zasavje (Rovišče)). – *Arheološki vestnik* 25, 424–443.
- VUGA, D. 1977, Roje pri Moravčah pri Gabrovki. – *Varstvo spomenikov* 21, 290–295.
- VUGA, D. 1979a, Moravče pri Gabrovki. – *Varstvo spomenikov* 22, 265–266.
- VUGA, D. 1979b, Čeplje. – *Varstvo spomenikov* 22, 341–342.
- VUGA, D. 1980, Železnodobna najdišča Ljubljanskega barja (Iron Age Sites in the Ljubljansko barje. – *Situla* 20–21, 199–210.
- VUGA, D. 1981, Valična vas. – *Varstvo spomenikov* 23, 220–222.
- VUGA, D. 1982a, Gradišče nad Pijavo Gorico. – *Varstvo spomenikov* 24, 150.
- VUGA, D. 1982b, Trbinc. – *Varstvo spomenikov* 24, 154–156.
- VUGA, D. 1982c, Tihaboj. – *Varstvo spomenikov* 24, 165.
- VUGA, D. 1982d, Tihaboj. – *Varstvo spomenikov* 24, 179–180.
- VUGA, D. 1985, Klenik pri Vačah. – *Varstvo spomenikov* 27, 202–204.
- VUGA, D. 1986, Klenik pri Vačah. – *Varstvo spomenikov* 28, 248.
- VUGA, D. 1988, Klenik pri Vačah. – *Varstvo spomenikov* 30, 215–216.
- VUGA, D., D. JOSIPOVIČ 1981a, Orle. – *Varstvo spomenikov* 23, 215–216.
- VUGA, D., D. JOSIPOVIČ 1981b, Trbinc. – *Varstvo spomenikov* 23, 217.
- WELLS, S. P. 1981, *The Emergence of an Iron Age Economy. The Mecklenburg Grave Groups from Hallstatt and Stična*. – American School of Prehistoric Research, Bulletin 33.
- ŽLOGAR, A. 1879, Shod antropologov in zgodovinarjev v Ljubljani. – *Novice, gospodarske, obrtniške in narodne* 37, št. 34 in 35 (30. 8. in 27. 8 1879), 269–270 in 278–279.
- ŽUPANIČ, N. 1933, Prazgodovinske topilnice na hribu Kučarju na Belokranjskem. – *Etnolog* 5–6, 360.
- ŽUPANIČ, N. 1936a, Arheološko pismo iz Belokranjskega. – *Etnolog* 8–9, 129–131.
- ŽUPANIČ, N. 1936b, Poslednja prazgodovinska odkritja na holmu Kučarju ob Kolpi. – *Jutro* 17, št. 59 (11. marca), str. 3.

IMENIK KRAJEV

<i>Kraj</i>	<i>Najdišče</i>	<i>Kat. št.</i>	<i>Razdelek na karti (pril. 1)</i>	<i>Stran</i>
A				
Apnenik	Kolosek	428	7 E	895
Apnenik pri Boštanju	Hrib	152	6 C	307, 308
B				
Bela Cerkev	Dolge njive 1	388	6 D	831
Bela Cerkev	Dolge njive 2	389	6 D	832
Bela Cerkev	Strmec	384	6 D	820–825
Bela Cerkev	Veliki Vinji vrh	382	6 D	811–818
Bela Cerkev	Vovk	387	6 D	830
Beli Grič	Križni vrh	294	5 D	589–593
Beli Grič	Sv. Križ	291	5 C	583, 584
Birna vas	Takpav	147	5 C	301
Birna vas	Videmska gorica	146	5 C	300
Bistrica	Kremenska hosta	249	5 C	495, 496
Bistrica	Slančev hrib	252	5 C	501, 502
Blečji Vrh	Gradec	44	2 C	142, 143
Bogneča vas	Bogneči hrib	321A	5 D	658
Boršt	-	211	8 D	425
Boršt	Gomila	210	8 D	424
Boštanj	Gavge	153	6 C	309, 310
Brdo pri Lukovici	-	1A	2 A	18
Breg pri Litiji	Cvingar	68	3 B	181
Bregansko selo	-	230	9 E	463
Brezje pri Raki	Iljaševa hosta	181	7 D	362, 363
Brezje pri Raki	Jermena	179	7 D	358
Brezje pri Raki	Obrčeva hosta	178	7 D	357
Brezje pri Trebelnem	Brekovnica	309	5 D	630
Brezje pri Trebelnem	Gomile	314	5 D	641–644
Brezje pri Trebelnem	Hojbi	310	5 D	631–633
Brezje pri Trebelnem	Hosta	315	5 D	645–647
Brezje pri Trebelnem	Karlin	311	5 D	634–637
Brezje pri Trebelnem	Plešivica	308	5 D	627–629
Brezovica	Deli	372	6 D	768, 769
Brezovica	Gmajna	375	6 D	776, 777
Brezovica	Gomila nad Zavetrščico	371	6 D	766, 767
Brezovica	Volčji breg	373	6 D	770–772
Brezovo	Bukovje	176	7 C	353, 354
Brezovo	Makote	125	4 C	273

<i>Kraj</i>	<i>Najdišče</i>	<i>Kat. št.</i>	<i>Razdelek na karti (pril. 1)</i>	<i>Stran</i>
Brežice	-	215	9 D	440
Brežice	Cesta prvih borcev	215A	9 D	441
Brežice	Sejmišče	216	9 D	442, 443
Brinje	Vesela gora	246	5 C	486–489
Bršljin	Inis	345	5 E	706
Bršljin	Pionir	348	5 E	710
Bršljin	Železniška postaja	346	5 E	707, 708
Brusnice (glej Male Brusnice in Velike Brusnice)				
Bučka	Lapor	174	6 D	351
Budna vas	Krokarjev hrib	143	5 B	296
Butoraj	Krč	499	6 H	1048
C				
Cerklje ob Krki	Srpčičeva hiša	209A	8 D	423
Cerov Log	Camberk	418	7 E	869
Cerov Log	Strgarjev štant	418A	7 E	870
Cvetež	Hrovašca	11A	3 A	56, 57
Cvetež	Perkljanovec	11B	3 A	58
Cvetež	Smogorjev gozd	12	3 A	59
Č				
Čadraže	Sv. Urh	391	6 D	834
Čatež	Čateški grič	217	9 D	444, 445
Čatež	Sredno polje	219	9 D	447
Čatež	Sv. Jurij	218	9 D	446
Čatež	Šentviška gora	220	9 D	448, 449
Češča vas	-	343	5 E	703
Češnjice	Straža	115	3 D	255
Češnjice pri Trebelnem	Češenjski hrib	319	5 D	653
Črmošnjice pri Stopičah	-	402	6 E	845
Črnomelj	Črnomelj	495	6 H	1040–1042
Črnomelj	Sadež	494	6 H	1039
Črnomelj	Starihova loza	492	5 G	1037
Črnomelj	Trdinova ulica	493	6 G	1038
Črnomelj	Vojna vas	496A	6 H	1044
Čužnja vas	Dobovec	301C	6 D	612
Čužnja vas	Hočevarjev vinograd	330	6 D	677
Čužnja vas	Osredek	329	6 D	674–676
Čužnja vas	Pičevc	326B	6 D	671
Čužnja vas	Pri Draganki	326A	5 D	670
Čužnja vas	Tratce	328	6 D	673
Čužnja vas	Zaloka	327	6 D	672
D				
Dešen	Gradišče	6	2 A	35, 36
Dobe	Kuntaričeva hosta	434	7 D	903

<i>Kraj</i>	<i>Najdišče</i>	<i>Kat. št.</i>	<i>Razdelek na karti (pril. 1)</i>	<i>Stran</i>
Dobova	Gomilice	224	9 D	457
Dobova	Humekova hiša	221B	9 D	452
Dobova	Kosovka	223	9 D	456
Dobova	Osnovna šola	221C	9 D	453, 454
Dobova	Parcela 804	225	9 D	458
Dobovica	Furije	132	4 B	282
Dobovo	Vidmarjev gozd	367	6 D	760
Dobrava	Gomile	448	4 D	934–938
Dobrava	Kopiček	448A	4 D	939
Dobrava	Marof	141	5 B	294
Dobravnica	Dobravska hosta	397	6 E	840
Dobrníč (glej Dobrava, Korita, Reva in Zagorica pri Dobrničú)				
Dobruška vas	Bukovec	342	6 D	701, 702
Dole pri Litiji	Berinjek	129	4 B	278
Dole pri Litiji	Bohinčev hrib	127	4 C	276
Dole pri Litiji	Celestinova hiša	128	4 B	277
Dole pri Litiji	Špičasti hrib	126	4 C	274, 275
Dole pri Škofljici	Selska gmajna	24A	1 C	101, 102
Dolenja Podgora	Debeli vrh	498	5 H	1047
Dolenje Gradišče	Gradišnica	461	4 E	964–966
Dolenje Karteljevo	-	312	5 D	638
Dolenje Kronovo	-	368	6 D	761
Dolenji Boštanj	Gorenjčeve groblje	156	6 C	315, 316
Dolenji Boštanj	Ščit	155	6 C	313, 314
Dolenji Maharovec	Čadraška hosta	395	6 D	838
Dolenji Suhor pri Metliki	Veliki vrh	469	6 F	984
Dolenjske Toplice	Cvinger	464	4 E	969–975
Dolenjske Toplice (glej tudi Meniška vas in Sela pri Dolenjskih Toplicah)				
Dolnja Stara vas	Bregarjev gozd	337	6 D	690–692
Dolnje Brezovo	Cerovec	187A	7 C	382, 383
Dolnje Brezovo	Grbelne	187	7 C	381
Dolnje Impolje	Javorje	166A	7 C	333, 334
Draga	Vihra	386	6 D	827–829
Drečji Vrh	Planina	301A	5 D	609, 610
Drečji Vrh	Srednji hrib	301B	6 D	611
Drečji vrh	Stari Bajhovec	301	5 D	607, 608
Drenje	Plešivica	455	4 E	955, 956
Drenovec	-	507	6 I	1066
Drušče	Kluški vrh	160	6 C	323, 324
Družinska vas	Ivanec	378	6 D	782–789
Dunaj	Gradišče	192	8 C	391–393
F				
Frluga	Cerenica	441	8 E	915

<i>Kraj</i>	<i>Najdišče</i>	<i>Kat. št.</i>	<i>Razdelek na karti (pril. 1)</i>	<i>Stran</i>
G				
Gaber pri Semiču	Semenič	468	5 G	982, 983
Gabrijele	Marof	262	5 C	522
Gabrje	Gomila	406	6 E	850
Gabrje	Gospodična	410	6 E	856
Glinek	Gosjak	285	5 C	568–570
Glinek	Površnica	286	5 C	571–573
Golek pri Vinici	Steljnik	505	6 I	1063
Golek pri Vinici	Stražni dol	506	6 I	1064, 1065
Golek pri Vinici	Šlemine	508	6 I	1067, 1068
Gora pri Pečah	Dol	8D	3 A	47
Gorenja Gomila	Hribec	392	6 D	835
Gorenja Gomila	Koreničeva hosta	390	6 D	833
Gorenja Gomila	Pleskovičeva njiva	394	6 D	837
Gorenja Straža	Gradišče	457	5 E	958–960
Gorenja Straža	Mala njivica	456	5 E	957
Gorenja vas pri Šmarjeti	Golobič	370	6 D	765
Gorenje Brezovo	-	44A	2 C	144
Gorenje Jesenice	Dele	254	5 C	505
Gorenje Jesenice	Kremen	250	5 C	497, 498
Gorenje Jesenice	Zajčji vrh	253	5 C	503, 504
Gorenje Kamenje	Strmec	313	5 D	640
Gorenje Laknice	Dovček	296A	5 D	597, 598
Gorenje Laknice	Kocijanova hiša	299	5 D	602, 603
Gorenje Laknice	Kržišče	299B	5 D	605
Gorenje Laknice	Pugelca	297	5 D	599, 600
Gorenje Laknice	Vrajski breg	299A	5 D	604
Gorenje Pijavško	Sava	191A	7 C	389
Gorenje Radulje	Legarje	175	7 C	352
Gorenje Vrhpolje	-	426	7 E	892
Gorenje Vrhpolje	Selo	425	7 E	888–891
Gorenje Zabukovje	Hrib	306	5 D	625
Gorenje Zabukovje	Srobotnica	307	5 D	626
Gorenji Leskovec	Gradec	184	7 B	366, 367
Gorenji Leskovec	Polžev hrib	183	7 B	365
Gorenji Log	-	66	3 B	178
Gorenji Mokronog	-	298	5 D	601
Gorenji Mokronog	Grad	300	5 D	606
Gorenji Mokronog	Kalinova hosta	295	5 D	594
Gorenji Mokronog	Stranje	296	5 D	595, 596
Gorenji Suhadol	Kopinatova hosta	407	6 E	851
Gorica	Gradišče	509	5 I	1070, 1071
Goriška vas pri Škocjanu	Groblje	335	6 D	686, 687
Gornje Orle	Bučni vrh	166	7 C	332
Gornje Orle	Gorenja hosta	165	7 C	331
Gotna vas	Zaboršt	401	6 E	844

<i>Kraj</i>	<i>Najdišče</i>	<i>Kat. št.</i>	<i>Razdelek na karti (pril. 1)</i>	<i>Stran</i>
Grabrovec	-	470	6 F	985
Gradenje	Gradenjska hosta	379	6 D	790–796
Gradišče nad Pijavo Gorico	Bezeg	55	1 D	158–160
Gradišče nad Pijavo Gorico	Velika senožet	54	1 D	157
Gradišče pri Lukovici	Gradiški hrib	1B	2 A	19–21
Gradišče pri Lukovici	Poganski britof	1C	2 A	22
Gradišče pri Trebnjem	Gradišče	278	5 D	553, 554
Griblje	Gomilica	490A	6 G	1033, 1034
Griblje	Požekov vrt	490	6 H	1032
Grič pri Klevevžu	Jurjevci	331	6 D	678, 679
Grič pri Klevevžu	Kostanovlje	332	6 D	680, 681
Grič pri Trebnjem	-	248	4 D	494
Griže pri Stični	Gomile	98	3 C	228–232
Grm	Gaberje	105	3 C	242
Grm	Kuretova njiva	480A	6 G	1006
Grm	Steljnik	480	6 G	1002–1005
Grmada	Trebanjsko bukovje	272	4 D	536, 537
Groblje	Grobeljska hosta	344	5 E	705
Grosuplje	Hofer	41A	1 C	138
Grosuplje	Železniška postaja	42	1 C	139
Gruča	-	431	7 D	900
H				
Hohovica	Lešenbert	120	4 C	265
Hotemež	Dobrava	142	6 B	295
Hrastje	Voselca	40	1 C	135, 136
Hrastovica	Grič	255	5 C	506
Hrušica	Breznik	404	6 E	847
Hudeje	Breznik	275	4 D	547
Hudeje	Kovačev laz	274	4 D	545, 546
I				
Iglenik pri Veliki Loki	Šemrga	239	4 C	475
Ivančna Gorica	Sv. Jožef	99A	3 C	234
J				
Jagnenica	Gradec	135	5 B	285
Jagnenica	Kržišče	136	5 B	286, 287
Jagnenica	Topliška skala	134	5 B	284
Janče	-	31	2 B	114
Javor	Žitnice	34	2 C	117, 118
Javorje	Pančičev vrh	81	3 C	197, 198
Jelovo	Starina	139	5 B	291
Jelovo	Vranski hrib	140	5 B	292, 293
Jelše	Gradišca	88	3 B	206, 207
Jelše	Grmadca	87	3 B	205

<i>Kraj</i>	<i>Najdišče</i>	<i>Kat. št.</i>	<i>Razdelek na karti (pril. 1)</i>	<i>Stran</i>
Jelše	Teroh	83	3 B	201
Jelše pri Otočcu	Jakovec	360	6 E	733
Jelševec	Kobilenca	324	5 D	664, 665
Jelševec	Krački	323	5 D	663
Jelševec	Veliki vrh	322	5 D	659–662
Jeperjek	Škoporčeva hosta	161	6 C	325, 326
Jesenice	Sava	226	9 D	459
Jordankal	Štirice	302B	4 D	618
Jugorje	Grace	409	6 E	854, 855
Jurka vas (glej Mali Podljuben)				
K				
Kal	Sv. Martin	144	5 C	297, 298
Kal	Vrh	19C	4 B	82
Kandrše	Breg	8A	3 A	44
Kaplja vas	Lopanec	259	5 C	513–515
Kaplja vas	Rantahov hrib	259A	5 C	516
Kladje nad Blanco	Dele 1	189	7 C	386
Kladje nad Blanco	Dele 2	190	7 C	387
Klenik	Apno	13	3 A	60, 61
Klenik	Globel	8B	3 A	45
Klenik	Laz	14	3 A	62, 63
Klenik	Napredovec	10	3 A	54
Klenik	Reber	15	3 A	64–73
Klenik	Vodice	11	3 A	55
Kompolje	Kopa 1	1E	2 A	24, 25
Kompolje	Kopa 2	1F	2 A	26
Korenitka	Britof	238	4 D	474
Korita	Cvinger	447	4 D	927–933
Korita	Gabrje	446	4 D	924–926
Korita	Pupeč	445	4 D	923
Koritnica	Mlakarjeva hosta	177	7 C	355, 356
Kostanjek	Šapole	193	8 C	394
Kostanjevica	Jerovce	435A	7 D	905
Kostanjevica	Kosovo dvorišče	435	7 E	904
Kovk	Grobišče	21	5 A	93
Kovk	Kovk	21A	5 A	94, 95
Kovk	Vrtača	21B	5 A	96
Krajna brda	Boršt	188	7 C	384, 385
Krajna brda	Okrog	185	7 C	368
Krajno Brdo	Gradišče	1G	2 A	27
Krasinec	-	489	6 G	1031
Križ	Polšnik	240	4 C	476
Križevska vas	Pelinovec	4	2 B	31, 32
Krško	Sava	195	8 C	396
Krško	Volčanškova gomila	197	8 C	399, 400

<i>Kraj</i>	<i>Najdišče</i>	<i>Kat. št.</i>	<i>Razdelek na karti (pril. 1)</i>	<i>Stran</i>
L				
Libna	Deržaničev gozd	199	8 C	406–411
Libna	Greben	200	8 C	412
Libna	Planinčev travnik	202	8 C	414
Libna	Račičev gozd	201	8 C	413
Libna	Sv. Marjeta	198	8 C	401–405
Libna	Špiler	203	8 C	415, 416
Libna (glej tudi Krško – 197)				
Litija	Sitarjevec	67	3 B	179, 180
Log	Špičasti hrib	287	5 C	574, 575
Loka pri Črnomlju	Grajska cesta	496	6 H	1043
Lukovec	Grmašca	157	6 C	317, 318
Lukovec	Kržišče	158	6 C	319, 320
Lukovek	Skrovnica	277A	5 D	552
Lupinica	Podbukovje	90	3 C	209
Lutrško selo	Bevčev gozd	365	6 D	758
Lutrško selo	Tratnikova hosta	366	6 D	759
M				
Mačkovec pri Dvoru	-	451	4 E	942
Mačkovec pri Dvoru	Preloge	452	4 E	943
Magdalenska gora (glej Hrastje in Zgornja Slivnica)				
Mala Hubajnica	Jesihova hiša	169	6 C	339, 340
Mala Kostrevnica	Bukovna	84	3 B	202
Mala Kostrevnica	Ograja	85	3 B	203
Mala Kostrevnica	Pajkov hrib	82A	3 B	200
Mala Kostrevnica	Perovškov hrib	82	3 B	199
Mala Račna	-	65	2 D	177
Male Brusnice	Hrib	411	6 E	857
Male Brusnice	Klevevški boršt	413	6 E	860–862
Mali Kal	-	312A	5 D	639
Mali Korinj	-	114	2 E	254
Mali Ločnik	Gora	61	1 D	168, 169
Mali Nerajec	Gradinje	503C	6 H	1060
Mali Podljuben	Osredek	460	5 E	963
Mali Slatnik	Brzina	358A	6 E	730
Mamolj	Stonar	70	3 B	183
Mamolj	Zavrh	69	3 B	182
Mekinje nad Stično	Gradišče	95	3 C	218, 219
Meniška vas	Dolgi deli	463	4 E	968
Meniška vas	Gomivnica	462	4 E	967
Metlika	Borštek	477	7 G	996
Metlika	Hrib	475	7 G	991, 992
Metlika	Jerebova ulica	474	7 G	990
Metlika	Kolpski most	478	7 G	997
Metlika	Metlika	476	7 G	993–995

<i>Kraj</i>	<i>Najdišče</i>	<i>Kat. št.</i>	<i>Razdelek na karti (pril. 1)</i>	<i>Stran</i>
Metlika	Pungart	472	6 G	988
Metlika	Špitalska draga	471	6 G	986, 987
Metlika	Veselica	473	7 G	989
Migolica	Blatnik	241A	4 C	478–480
Mihovo	-	424	7 E	887
Mihovo	Gradec	421	7 E	876–879
Mihovo	Grobišča	419	7 E	871–873
Mihovo	Hribec	422	7 E	880–882
Mihovo	Tisovec	420	7 E	875
Mihovo	Trnišča	423	7 E	883–886
Mihovo	Vratolom	419A	7 E	874
Miklarji	Židovec	497	5 H	1045, 1046
Mirna	Roje	243	5 C	483
Mirna vas	Brinc	326	6 D	668, 669
Mirna vas	Mirenski hrib	325	6 D	666, 667
Mokronog (glej Beli Grič, Ribjek in Slepšek)				
Moravče pri Gabrovki	Roje	122	4 C	267, 268
Moravče pri Gabrovki	Rojška hosta	121	4 C	266
N				
Nova vas	-	49A	2 D	151
Novi Grad	Hrib	148	6 C	302
Novo mesto	Beletov vrt	352	5 E	720, 721
Novo mesto	Kapiteljska njiva	350	5 E	712–716
Novo mesto	Kapiteljski hrib	353	5 E	722, 723
Novo mesto	Mačkovec	359A	5 E	732
Novo mesto	Malenškova njiva	356	5 E	727
Novo mesto	Marof	351	5 E	717–719
Novo mesto	Mestne njive	349	5 E	711
Novo mesto	Portovald	347	5 E	709
Novo mesto	Smolova hosta	357	5 E	728
Novo mesto	Zagrebška cesta	355	5 E	726
Novo mesto	Znančeve njive	354	5 E	724, 725
O				
Obrežje	Draga-Goričko	229	9 D	462
Obrežje	Mejni prehod 1	227	9 D	460
Obrežje	Mejni prehod 2	228	9 D	461
Obrh pri Šmarjeti	Hrastovec	374	6 D	773–775
Orehovica	Vrhovski boršt	417	6 E	868
Orešje	Parcela 1510	381A	6 D	807
Orle	Roje	22	1 C	97, 98
Osrečje	Groblje	381B	6 D	808–810
Osrečje	Straža	341	6 D	699, 700
Osredek pri Hubajnici	Raguše	168	7 C	337, 338
Ostrog	-	433	7 D	902

<i>Kraj</i>	<i>Najdišče</i>	<i>Kat. št.</i>	<i>Razdelek na karti (pril. 1)</i>	<i>Stran</i>
Ostrog	Jerebova hiša	432	7 D	901
Ostrožnik	Pašnik	288	5 C	576, 577
Ostrožnik	Žempoh	289	5 D	578, 579
Otavnik	Gradec	163	6 C	328, 329
Otočec	Farovške njive	361	6 E	745, 746
Otočec	Starograjska hosta	362	6 E	747, 748
Otočec	Žabjek	363	6 E	749, 750
P				
Pance	Skubičev vrt	43	1 C	140
Pance	Treščak	43A	1 C	141
Pavla vas	Dolinarjev hrib	271	6 C	535
Perovo	-	41	1 C	137
Pijavica	Jančev hrib	257	5 C	510, 511
Pleše	Pavšarjeva hosta	27	1 C	109
Podbočje	Stari grad – Bočje	440	8 D	913, 914
Podboršt	Pasjek	145	5 C	299
Podgora pri Dolskem	Gradišče	2	1 B	28, 29
Podgračeno	Col	221	9 D	450
Podgrad	Mehovski hrib	408A	6 F	853
Podkum	Kucenberg	75	4 B	189
Podmolnik	Grmada	24	1 C	100
Podmolnik	Kotarjev peskokop	23	1 C	99
Podmolnik	Lampičev peskokop	28	1 C	110
Podmolnik	Mareček	29	1 C	111, 112
Podmolnik	Molnik	25	1 C	103–106
Podmolnik	Pleška hosta	26	1 C	107, 108
Podroje	Roje	77	3 C	191
Podsmreka pri Višnji Gori	Peskokop	51	2 C	153
Podsmreka pri Višnji Gori	Podsmreka 1	52	2 C	155
Podsmreka pri Višnji Gori	Podsmreka 2	50	2 C	152
Podtabor pri Grosupljem	Gradišnica	57	1 D	162, 163
Podturn	Šumenje 1	316	5 D	648–650
Podturn	Šumenje 2	317	5 D	651
Podturn	Zadnja hosta	318	5 D	652
Podzemelj	Brodaričeva loza	479	6 G	998–1001
Podzemelj	Krč	484	6 G	1023
Podzemelj	Kučar	483	6 G	1013–1022
Podzemelj	Pezdirčeva njiva	480B	6 G	1007, 1008
Podzemelj	Trasa kanalizacije	485A	6 G	1026
Podzemelj (glej tudi Grm, Škrilje in Zemelj)				
Poljane pri Žužemberku	Peskokop	119A	3 D	264
Polje pri Tržišču	Cimermanova hosta	263	5 C	523
Polje pri Tržišču	Gaber	260	5 C	520
Polje pri Tržišču	Gošča	264	6 C	524
Polje pri Tržišču	Mohorjeva njiva	261	5 C	521

<i>Kraj</i>	<i>Najdišče</i>	<i>Kat. št.</i>	<i>Razdelek na karti (pril. 1)</i>	<i>Stran</i>
Polšnik	Spodnji dol	72	4 B	185
Polšnik	Sv. Jurij	73	4 B	186
Potok	Hrastje	16	3 A	74
Prapreče	Krničeva hosta	393	6 D	836
Prečna		343A	5 E	704
Preloka	Sv. Trojica	508A	7 I	1069
Preska	Kosmatec	159	6 C	321, 322
Primskovo	Gradišče	92	3 C	211–214
Pristava nad Stično	Sv. Lambert	80	3 C	195, 196
Pristavica pri Velikem Gabru	Pule	107	3 D	245
Pristavljva vas	Dole	97	3 C	227
Pusti Gradac	Črnetova njiva	502	6 H	1052
Pusti Gradac	Okljuk	501	6 H	1050, 1051
R				
Račica	Jurjev britof	33	2 B	116
Radohova vas	Brezje	104	3 C	241
Radohova vas	Brezovski klanec	101	3 C	236, 237
Radohova vas	Špajpil	103	3 C	240
Radohova vas	Venceljev hrib	102	3 C	238, 239
Radovlja	Pungršarjeva hosta	333	6 D	682
Raka	Buče	180A	7 C	361
Raka	Vinji vrh	180	7 D	359, 360
Ratež	Drenovec	412	6 E	858, 859
Ravne	Drnovec	237	4 C	473
Ravnik	Koška hosta	244	5 C	484
Ravno brdo	Hribarjeva košenica	35	2 C	119
Razbor	Gradec	151	6 B	306
Razdrto	Razdrška hosta	396	6 D	839
Retje	Bukova gora	20H	4 A	92
Retje	Dobrna	20G	4 A	91
Reva	Koželjeva hosta	442	4 D	916, 917
Ribjek	Roje	292	5 C	585, 586
Ribjek	Vidmarjeva hosta	293	5 C	587, 588
Rihpovec	Ostrvec	305	5 D	623, 624
Rihpovec	Zelkova hosta	304	5 D	621, 622
Rodež	Sv. Lenart	74	4 B	187, 188
Rodine pri Trebnjem	Borovje	277	4 D	550, 551
Rodine pri Trebnjem	Petkovka	276	4 D	548, 549
Roje pri Trebelnem	Laze	321	5 D	655–657
Rovišče	Gomile	172	7 C	347, 348
Rovišče	Gradišče	19	3 A	79
Rovišče	Preval	19A	3 A	80
Rovišče	Sv. Gora	18	3 A	77, 78
Rožemberk	Žontova hosta	251	5 C	499, 500
Rožno	Radijeva hosta	191	7 C	388

<i>Kraj</i>	<i>Najdišče</i>	<i>Kat. št.</i>	<i>Razdelek na karti (pril. 1)</i>	<i>Stran</i>
Rumanja vas	-	458	5 E	961
Ržišče	Štrajbos	430A	7 E	899
S				
Sajenice	Hom	241	4 C	477
Sajevece	Gomile	436	7 D	906–908
Segonje	Kočnik	173	6 D	349, 350
Sejenice	Gabrje	234	4 C	469
Sela pri Dobovi	Savnikova gramoznica	221A	9 D	451
Sela pri Dobu	Bučarjev hrib	106	3 D	243, 244
Sela pri Dolenjskih Toplicah	Branževac 1	465	4 F	976, 977
Sela pri Dolenjskih Toplicah	Branževac 2	466	4 F	978–980
Sela pri Višnji Gori	Mareča dula	46	2 C	147
Sela pri Višnji Gori	Ravne	47	2 C	148
Sela pri Zajčjem vrhu	Breznik	408	6 E	852
Sela pri Zajčjem Vrhu	Grac	405	6 E	848, 849
Selišče	Medičevo dvorišče	467	5 F	981
Sevno na Trški gori	Brezovica	359	5 E	731
Silovec	Ajdovska jama	194	9 C	395
Slančji vrh	Gomila	162	6 C	327
Slepšek	Božji grob	290	5 C	580–582
Sloka Gora	Gradišče	62	1 D	170, 171
Smolenja vas	Krška hosta	358	6 E	729
Spodnja Slivnica	Gradišče	59	1 D	165, 166
Spodnja Slivnica	Lentičeva hiša	58	1 D	164
Spodnja Slivnica	Zavrh	60	1 D	167
Spodnje Gunte	Sava	191B	8 C	390
Spodnje Mladetiče	-	258	5 C	512
Stan	Kozlevec	282	5 C	561–563
Stara Bučka	Gomila	340	6 D	698
Stari Dvor	Kopališče	137	5 B	288
Stari Grad v Podbočju	Stari grad	439	8 D	911, 912
Stična (glej Griže pri Stični, Pristavlja vas in Vir pri Stični)				
Stična	Samostan	94	3 C	216
Strahovlje	-	20C	4 A	87
Stranje	-	182	7 B	364
Straža	Brezje	247	5 C	490–493
Stražnji Vrh	Sv. Križ	491	5 G	1035, 1036
Strelac	Mlada Vina	380	6 D	797–802
Strelac	Nad Lošprenom	376	6 D	778, 779
Studenc	Marjanov hrib	99	3 C	233
Studenc	Tičnica	171	7 C	343–346
Suhadole	Gradišče	131	4 C	280, 281
Suhadole	Kavčev hrib	130	4 B	279
Suhi Potok	-	20E	3 A	89
Sv. Primož	Mlake	164	6 C	330

<i>Kraj</i>	<i>Najdišče</i>	<i>Kat. št.</i>	<i>Razdelek na karti (pril. 1)</i>	<i>Stran</i>
Sv. Vrh	Pečar	269	5 C	530, 531
Sv. Vrh	Stara gora	270	5 C	532–534
Sv. Vrh	Zapečar 1	266	5 C	527
Sv. Vrh	Zapečar 2	267	5 C	528
Sv. Vrh	Zapečar 3	268	5 C	529
Svibno	Ajdov grob	133	5 B	283
Š				
Šemnik	-	20D	3 A	88
Šentjernej	-	398	7 E	841
Šentlambert	Špital	19D	4 B	83
Škocjan	Kolesniška hosta	336	6 D	688, 689
Škocjan	Mastni hrib 1	338	6 D	693–695
Škocjan	Mastni hrib 2	339	6 D	696, 697
Škovec	Resnik	259B	5 C	517–519
Škrlje	Brinčeva gomilica	488	6 G	1029, 1030
Škrlje	Gomilica	486	6 G	1027
Škrlje	Vir	487	6 G	1028
Škrljevo	Rovnice	245	5 C	485
Šmarčna	Velika dobrava	150	6 B	304, 305
Šmarje	Golobinjek	400	7 E	843
Šmarješke Toplice	Goli hrib	364B	6 D	755, 756
Šmarješke Toplice	Mali deli	364	6 D	751, 752
Šmarješke Toplice	Pri jezeru	377	6 D	780, 781
Šmarješke Toplice	Resnice	364C	6 D	757
Šmarješke Toplice	Zabrezovica	364A	6 D	753, 754
Šmarjeta (glej Bela Cerkev, Družinska vas, Gradenje, Strelac in Vinji Vrh)				
Štatenberk	Štatenberški hrib	320	5 D	654
T				
Tihaboj	Grmada	236	4 C	472
Tihaboj	Kostjavec	124	4 C	271, 272
Tlaka	Grac	235	4 C	470, 471
Tolsti vrh	-	416	6 E	867
Tolsti vrh	Golšaj	415	6 E	865, 866
Trbinc	Devce	280	4 C	557, 558
Trbinc	Kincelj	279	4 C	555, 556
Trbovlje	Volkova loka	20F	4 A	90
Trebča vas	Kopica	450	4 E	941
Trebnje	Jurčičeva ulica	273B	4 D	544
Trebnje	Rimski dvori	273A	4 D	543
Trnjava	Gusin grič	1D	2 A	23
Trstenik	Lačenberg	242	4 C	481–482
Trška Gora	Narpelj	196	8 C	397, 398
Tržišče	Šentjurski hrib	265	6 C	525, 526
Tuji Grm	Mancin vrh	32	2 B	115

<i>Kraj</i>	<i>Najdišče</i>	<i>Kat. št.</i>	<i>Razdelek na karti (pril. 1)</i>	<i>Stran</i>
U				
Udje	Zajčeva hiša	56	1 D	161
V				
Vače	Lestina	7	3 A	37–39
Vače	Ravne njive	8	3 A	40–43
Vače	Reber	8C	3 A	46
Vače	Zgornja krona	9	3 A	48–53
Vače (glej tudi Cvetež, Klenik in Potok)				
Valična vas	-	116	3 D	256
Valična vas	Gradišče	119	3 D	260–263
Valična vas	Ulice	117	3 D	257
Valična vas	Zadinec	118	3 D	258, 259
Vavta vas	Vidičeva njiva	459	5 E	962
Velik Nerajec	Nerajski Cirknik	503B	5 H	1056–1059
Velika Dobrava	Zglavnice	51A	2 C	154
Velika Hubajnica	Zaključji	167	6 C	335, 336
Velika Kostrevnica	Dobravčev vinograd	89	3 C	208
Velika Kostrevnica	Krvica	86	3 B	204
Velika Račna	Kopanjski	63	2 D	172, 173
Velika Račna	Limberk	64	1 D	174, 175
Velika vas	Grofove njive 1	207	8 D	420
Velika vas	Grofove njive 2	208	8 D	421
Velika vas	Velike njive	206	8 D	419
Velika vas	Žabjek	205	8 D	418
Velike Brusnice	Vrhi	414	6 E	863, 864
Velike Malence	Gomile	214	9 D	433–439
Velike Malence	Gradišče	213	9 D	429–432
Velike Malence	Kolarjeva hiša	212A	8 D	428
Velike Malence	Trebeži	212	8 D	426, 427
Velike Pece	Šrajeva hosta	100	3 D	235
Veliki Ban	-	430	7 E	898
Veliki Gaber	Medvedjek	110	3 D	248, 249
Veliki Korinj	-	113	2 E	253
Veliki Korinj	Korinjski hrib	112	2 D	251, 252
Veliki Nerajec		503A	6 H	1055
Veliki Nerajec	Brezjece	503	6 H	1053, 1054
Veliki Obrež	Veliki prudi	222	9 D	455
Veliko Mraševo	Male pužce	437	8 D	909
Veliko Mraševo	Mlačetne	438	8 D	910
Veliko Širje	Mirt	138A	6 B	290
Verdun pri Stopičah	-	403	6 E	846
Vinica (glej Golek pri Vinici)				
Vinica	Gabrina	334	6 D	683–685
Vinji Vrh	-	91	3 C	210
Vinji vrh	Jelševce	383	6 D	819

<i>Kraj</i>	<i>Najdišče</i>	<i>Kat. št.</i>	<i>Razdelek na karti (pril. 1)</i>	<i>Stran</i>
Vinji vrh	Laze	381	6 D	803–806
Vinji vrh	Srednji hrib	385	6 D	826
Vinkov vrh	Gomile	454	4 E	951–954
Vinkov Vrh	Gornje njive	453A	4 E	950
Vinkov vrh	Gradec	453	4 E	944–949
Vino	Vinji hrib	53	1 C	156
Vintarjevec	Gradišče	78	3 C	192, 193
Vintarjevec	Sv. Peter	79	3 C	194
Vintarjevec	Šumberk	76	3 C	190
Vir pri Stični	Cvinger	96	3 C	220–226
Vir pri Stični	Kojina	94A	3 C	217
Višnja Gora	-	49	2 C	150
Vodice	-	64A	1 D	176
Vodice	Vrhek	19B	4 A	81
Vodice pri Gabrovki	Zagrac	123	4 C	269, 270
Volčje njive	Škodetov pruh	284	5 C	566, 567
Vratno	Gradec	429	7 E	896, 897
Vratno	Stražnik	427	7 E	893, 894
Vrh pri Boštanju	Volčje jame	149	6 C	303
Vrh pri Boštanju	Zemljak	154	6 C	311, 312
Vrh pri Šentjerneju	Brezje	399	7 E	842
Vrh pri Višnji Gori	Gradišče	45	2 C	145, 146
Vrhpeč	Bukovec	302C	5 D	619
Vrhpeč	Laze	303	5 D	620
Vrhpeč	Nad kamnolomom	302A	4 D	617
Vrhpeč	Sv. Ana	302	5 D	613–616
Vrhtrebnje	Kunkel	273	4 D	538–542
Vukovci	Kolpa	510	6 I	1072
Z				
Zaboršt pri Dolu	Ajdovščina	1	1 B	16, 17
Zaboršt pri Šentvidu	Namrova hosta	93	3 C	215
Zabrdje	Radovica	281	5 C	559, 560
Zabrdje	Rakovniško	283	5 C	564, 565
Zafara	Gomilica	449	4 E	940
Zagorica pri Čatežu	-	232	4 C	466
Zagorica pri Čatežu	Križ	231	4 C	464, 465
Zagorica pri Čatežu	Martinov britof	233	4 C	467, 468
Zagorica pri Dobrniču	Gomila	444	4 D	921, 922
Zagorica pri Dobrniču	Makovec	443	4 D	918–920
Zagorica pri Dolskem	Gradišče	3	2 B	30
Zagorica pri Velikem Gabru	Reber 1	108	3 D	246
Zagorica pri Velikem Gabru	Reber 2	109	3 D	247
Zagorje ob Savi	Gradišče	17	4 A	75
Zagorje ob Savi	Kidričeva cesta	20	4 A	84
Zagorje ob Savi	Konec	17A	4 A	76

<i>Kraj</i>	<i>Najdišče</i>	<i>Kat. št.</i>	<i>Razdelek na karti (pril. 1)</i>	<i>Stran</i>
Zagorje ob Savi	Levstikova hiša	20B	4 A	86
Zagorje ob Savi	Ocepkov hrib	20A	4 A	85
Zagradišče	Gradišča	30	1 B	113
Zapudje	Veliki Kolečaj	504	5 H	1061, 1062
Zasap	Letališče	209	8 D	422
Zavratac	Boben hrib	170	7 C	341, 342
Zemelj	Gomila	482	6 G	1011, 1012
Zemelj	Jurajevčičeva njiva	481	6 G	1009, 1010
Zemelj	Sv. Helena	485	6 G	1024, 1025
Zgornja Slivnica	Laščik	36	1 C	120–123
Zgornja Slivnica	Magdalenska gora 1	38	1 C	129
Zgornja Slivnica	Magdalenska gora 2	39	1 C	130–134
Zgornja Slivnica	Preloge	37	1 C	124–128
Zgornje Mladetiče	Močile	256	5 C	507–509
Zgornji Mamolj	-	71	3 B	184
Zgornji Prekar	Gorišca	5	2 A	33, 34
Zidani most	Sava	138	5 B	289
Znojile pri Krki	Koščakov vrt	111	2 D	250
Zorenci	Ileničev vrt	500	6 H	1049
Ž				
Žadovinec	Agrokombinat	204	8 C	417
Žalna	Gradišče	48	2 C	149
Žaloviče	Čevnice	369	6 D	762–764
Žigrski vrh	Golke	186	7 C	380

IMENIK NAJDIŠČ

<i>Najdišče</i>	<i>Kraj</i>	<i>Kat. št.</i>	<i>Razdelek na karti (pril. 1)</i>	<i>Stran</i>
A				
Agrokombinat	Žadovinek	204	8 C	417
Ajdov grob	Svibno	133	5 B	283
Ajdovska jama	Silovec	194	9 C	395
Ajdovščina	Zaboršt pri Dolu	1	1 B	16, 17
Apno	Klenik	13	3 A	60, 61
B				
Beletov vrt	Novo mesto	352	5 E	720, 721
Berinjek	Dole pri Litiji	129	4 B	278
Bevčev gozd	Lutrško selo	365	6 D	758
Bezeg	Gradišče nad Pijavo Gorico	55	1 D	158–160
Blatnik	Migolica	241A	4 C	478–480
Boben hrib	Zavratac	170	7 C	341, 342
Bogneči hrib	Bogneča vas	321A	5 D	658
Bohinčev hrib	Dole pri Litiji	127	4 C	276
Borovje	Rodine pri Trebnjem	277	4 D	550, 551
Boršt	Krajna brda	188	7 C	384, 385
Borštek	Metlika	477	7 G	996
Božji grob	Slepšek	290	5 C	580–582
Branževac 1	Sela pri Dolenjskih Toplicah	465	4 F	976, 977
Branževac 2	Sela pri Dolenjskih Toplicah	466	4 F	978–980
Breg	Kandrše	8A	3 A	44
Bregarjev gozd	Dolnja Stara vas	337	6 D	690–692
Brekovnica	Brezje pri Trebelnem	309	5 D	630
Brezje	Radohova vas	104	3 C	241
Brezje	Straža	247	5 C	490–493
Brezje	Vrh pri Šentjerneju	399	7 E	842
Brezjece	Veliki Nerajec	503	6 H	1053, 1054
Breznik	Hrušica	404	6 E	847
Breznik	Hudeje	275	4 D	547
Breznik	Sela pri Zajčjem vrhu	408	6 E	852
Brezovica	Sevno na Trški gori	359	5 E	731
Brezovski klanec	Radohova vas	101	3 C	236, 237
Brinc	Mirna vas	326	6 D	668, 669
Brinčeva gomilica	Škrilje	488	6 G	1029, 1030
Britof	Korenitka	238	4 D	474
Brodaričeva loza	Podzemelj	479	6 G	998–1001
Brzina	Mali Slatnik	358A	6 E	730

<i>Najdišče</i>	<i>Kraj</i>	<i>Kat. št.</i>	<i>Razdelek na karti (pril. 1)</i>	<i>Stran</i>
Bučarjev hrib	Sela pri Dobu	106	3 D	243, 244
Bučje	Raka	180A	7 C	361
Bučni vrh	Gornje Orle	166	7 C	332
Bukova gora	Retje	20H	4 A	92
Bukovec	Dobruška vas	342	6 D	701, 702
Bukovec	Vrhpeč	302C	5 D	619
Bukovje	Brezovo	176	7 C	353, 354
Bukovna	Mala Kostrevnica	84	3 B	202
C				
Camberk	Cerov Log	418	7 E	869
Celestinova hiša	Dole pri Litiji	128	4 B	277
Cerenica	Frluga	441	8 E	915
Cerovec	Dolnje Brezovo	187A	7 C	382, 383
Cesta prvih borcev	Brežice	215A	9 D	441
Cimermanova hosta	Polje pri Tržišču	263	5 C	523
Col	Podgračeno	221	9 D	450
Cvingar	Breg pri Litiji	68	3 B	181
Cvinger	Dolenjske Toplice	464	4 E	969–975
Cvinger	Korita	447	4 D	927–933
Cvinger	Vir pri Stični	96	3 C	220–226
Č				
Čadraška hosta	Dolenji Maharovec	395	6 D	838
Čateški grič	Čatež	217	9 D	444, 445
Češenjski hrib	Češnjice pri Trebelnem	319	5 D	653
Čevnice	Žaloviče	369	6 D	762–764
Črnetova njiva	Pusti Gradac	502	6 H	1052
Črnomelj	Črnomelj	495	6 H	1040–1042
D				
Debeli vrh	Dolenja Podgora	498	5 H	1047
Dele	Gorenje Jesenice	254	5 C	505
Dele 1	Kladje nad Blanco	189	7 C	386
Dele 2	Kladje nad Blanco	190	7 C	387
Deli	Brezovica	372	6 D	768, 769
Deržaničev gozd	Libna	199	8 C	406–411
Devce	Trbinc	280	4 C	557, 558
Dobovec	Čužnja vas	301C	6 D	612
Dobrava	Hotemež	142	6 B	295
Dobravčev vinograd	Velika Kostrevnica	89	3 C	208
Dobravska hosta	Dobravica	397	6 E	840
Dobrna	Retje	20G	4 A	91
Dol	Gora pri Pečah	8D	3 A	47
Dole	Pristavljva vas	97	3 C	227
Dolge njive 1	Bela Cerkev	388	6 D	831

<i>Najdišče</i>	<i>Kraj</i>	<i>Kat. št.</i>	<i>Razdelek na karti (pril. 1)</i>	<i>Stran</i>
Dolge njive 2	Bela Cerkev	389	6 D	832
Dolgi deli	Meniška vas	463	4 E	968
Dolinarjev hrib	Pavla vas	271	6 C	535
Dovček	Gorenje Laknice	296A	5 D	597, 598
Draga-Goričko	Obrežje	229	9 D	462
Drenovec	Ratež	412	6 E	858, 859
Drnovec	Ravne	237	4 C	473
F				
Farovške njive	Otočec	361	6 E	745, 746
Furije	Dobovica	132	4 B	282
G				
Gaber	Polje pri Tržišču	260	5 C	520
Gaberje	Grm	105	3 C	242
Gabrina	Vinica	334	6 D	683–685
Gabrje	Korita	446	4 D	924–926
Gabrje	Sejenice	234	4 C	469
Gavge	Boštanj	153	6 C	309, 310
Globel	Klenik	8B	3 A	45
Gmajna	Brezovica	375	6 D	776, 777
Goli hrib	Šmarješke Toplice	364B	6 D	755, 756
Golke	Žigrski vrh	186	7 C	380
Golobič	Gorenja vas pri Šmarjeti	370	6 D	765
Golobinjek	Šmarje	400	7 E	843
Golšaj	Tolsti vrh	415	6 E	865, 866
Gomila	Boršt	210	8 D	424
Gomila	Gabrje	406	6 E	850
Gomila	Slančji vrh	162	6 C	327
Gomila	Stara Bučka	340	6 D	698
Gomila	Zagorica pri Dobrniču	444	4 D	921, 922
Gomila	Zemelj	482	6 G	1011, 1012
Gomila nad Zavetrščico	Brezovica	371	6 D	766, 767
Gomile	Brezje pri Trebelnem	314	5 D	641–644
Gomile	Dobrava	448	4 D	934–938
Gomile	Griže pri Stični	98	3 C	228–232
Gomile	Rovišče	172	7 C	347, 348
Gomile	Sajevce	436	7 D	906–908
Gomile	Velike Malence	214	9 D	433–439
Gomile	Vinkov vrh	454	4 E	951–954
Gomilica	Griblje	490A	6 G	1033, 1034
Gomilica	Škrilje	486	6 G	1027
Gomilica	Zafara	449	4 E	940
Gomilice	Dobova	224	9 D	457
Gomivnica	Meniška vas	462	4 E	967
Gora	Mali Ločnik	61	1 D	168, 169

<i>Najdišče</i>	<i>Kraj</i>	<i>Kat. št.</i>	<i>Razdelek na karti (pril. 1)</i>	<i>Stran</i>
Gorenja hosta	Gornje Orle	165	7 C	331
Gorenjčeve groblje	Dolenji Boštanj	156	6 C	315, 316
Gorišca	Zgornji Prekar	5	2 A	33, 34
Gornje njive	Vinkov Vrh	453A	4 E	950
Gosjak	Glinek	285	5 C	568–570
Gospodična	Gabrje	410	6 E	856
Gošča	Polje pri Tržišču	264	6 C	524
Grac	Sela pri Zajčjem Vrhu	405	6 E	848, 849
Grac	Tlaka	235	4 C	470, 471
Grace	Jugorje	409	6 E	854, 855
Grad	Gorenji Mokronog	300	5 D	606
Gradec	Blečji Vrh	44	2 C	142, 143
Gradec	Gorenji Leskovec	184	7 B	366, 367
Gradec	Jagnenica	135	5 B	285
Gradec	Mihovo	421	7 E	876–879
Gradec	Otavnik	163	6 C	328, 329
Gradec	Razbor	151	6 B	306
Gradec	Vinkov vrh	453	4 E	944–949
Gradec	Vratno	429	7 E	896, 897
Gradenjska hosta	Gradenje	379	6 D	790–796
Gradinje	Mali Nerajec	503C	6 H	1060
Gradišca	Jelše	88	3 B	206, 207
Gradišca	Zagradišče	30	1 B	113
Gradišče	Dešen	6	2 A	35, 36
Gradišče	Dunaj	192	8 C	391–393
Gradišče	Gorenja Straža	457	5 E	958–960
Gradišče	Gorica	509	5 I	1070, 1071
Gradišče	Gradišče pri Trebnjem	278	5 D	553, 554
Gradišče	Krajno Brdo	1G	2 A	27
Gradišče	Mekinje nad Stično	95	3 C	218, 219
Gradišče	Podgora pri Dolskem	2	1 B	28, 29
Gradišče	Primskovo	92	3 C	211–214
Gradišče	Rovišče	19	3 A	79
Gradišče	Sloka Gora	62	1 D	170, 171
Gradišče	Spodnja Slivnica	59	1 D	165, 166
Gradišče	Suhadole	131	4 C	280, 281
Gradišče	Valična vas	119	3 D	260–263
Gradišče	Velike Malence	213	9 D	429–432
Gradišče	Vintarjevec	78	3 C	192, 193
Gradišče	Vrh pri Višnji Gori	45	2 C	145, 146
Gradišče	Zagorica pri Dolskem	3	2 B	30
Gradišče	Zagorje ob Savi	17	4 A	75
Gradišče	Žalna	48	2 C	149
Gradiški hrib	Gradišče pri Lukovici	1B	2 A	19–21
Gradišnica	Dolenje Gradišče	461	4 E	964–966
Gradišnica	Podtabor pri Grosupljem	57	1 D	162, 163

<i>Najdišče</i>	<i>Kraj</i>	<i>Kat. št.</i>	<i>Razdelek na karti (pril. 1)</i>	<i>Stran</i>
Grajska cesta	Loka pri Črnomlju	496	6 H	1043
Grbelne	Dolnje Brezovo	187	7 C	381
Greben	Libna	200	8 C	412
Grič	Hrastovica	255	5 C	506
Grmada	Podmolnik	24	1 C	100
Grmada	Tihaboj	236	4 C	472
Grmadca	Jelše	87	3 B	205
Grmašca	Lukovec	157	6 C	317, 318
Grobeljska hosta	Groblje	344	5 E	705
Grobišča	Mihovo	419	7 E	871–873
Grobišče	Kovk	21	5 A	93
Groblje	Goriška vas pri Škocjanu	335	6 D	686, 687
Groblje	Osrečje	381B	6 D	808–810
Grofove njive 1	Velika vas	207	8 D	420
Grofove njive 2	Velika vas	208	8 D	421
Gusin grič	Trnjava	1D	2 A	23
H				
Hočevarjev vinograd	Čužnja vas	330	6 D	677
Hofer	Grosuplje	41A	1 C	138
Hojbi	Brezje pri Trebelnem	310	5 D	631–633
Hom	Sajenice	241	4 C	477
Hosta	Brezje pri Trebelnem	315	5 D	645–647
Hrastje	Potok	16	3 A	74
Hrastovec	Obrh pri Šmarjeti	374	6 D	773–775
Hrib	Apnenik pri Boštanju	152	6 C	307, 308
Hrib	Gorenje Zabukovje	306	5 D	625
Hrib	Male Brusnice	411	6 E	857
Hrib	Metlika	475	7 G	991, 992
Hrib	Novi Grad	148	6 C	302
Hribarjeva košenica	Ravno brdo	35	2 C	119
Hribec	Gorenja Gomila	392	6 D	835
Hribec	Mihovo	422	7 E	880–882
Hrovašca	Cvetež	11A	3 A	56, 57
Humekova hiša	Dobova	221B	9 D	452
I				
Ileničev vrt	Zorenci	500	6 H	1049
Iljaševa hosta	Brezje pri Raki	181	7 D	362, 363
Inis	Bršljin	345	5 E	706
Ivanec	Družinska vas	378	6 D	782–789
J				
Jakovec	Jelše pri Otočcu	360	6 E	733
Jančev hrib	Pijavica	257	5 C	510, 511
Javorje	Dolnje Impolje	166A	7 C	333, 334

<i>Najdišče</i>	<i>Kraj</i>	<i>Kat. št.</i>	<i>Razdelek na karti (pril. 1)</i>	<i>Stran</i>
Jelševec	Vinji vrh	383	6 D	819
Jerebova hiša	Ostrog	432	7 D	901
Jerebova ulica	Metlika	474	7 G	990
Jermena	Brezje pri Raki	179	7 D	358
Jerovce	Kostanjevica	435A	7 D	905
Jesihova hiša	Mala Hubajnica	169	6 C	339, 340
Jurajevčičeva njiva	Zemelj	481	6 G	1009, 1010
Jurčičeva ulica	Trebnje	273B	4 D	544
Jurjev britof	Račica	33	2 B	116
Jurjevci	Grič pri Klevevžu	331	6 D	678, 679
K				
Kalinova hosta	Gorenji Mokronog	295	5 D	594
Kapiteljska njiva	Novo mesto	350	5 E	712–716
Kapiteljski hrib	Novo mesto	353	5 E	722, 723
Karlin	Brezje pri Trebelnem	311	5 D	634–637
Kavčev hrib	Suhadole	130	4 B	279
Kidričeva cesta	Zagorje ob Savi	20	4 A	84
Kincelj	Trbinc	279	4 C	555, 556
Klevevški boršt	Male Brusnice	413	6 E	860–862
Kluški vrh	Družče	160	6 C	323, 324
Kobilenca	Jelševec	324	5 D	664, 665
Kocijanova hiša	Gorenje Laknice	299	5 D	602, 603
Kočnik	Segonje	173	6 D	349, 350
Kojina	Vir pri Stični	94A	3 C	217
Kolarjeva hiša	Velike Malence	212A	8 D	428
Kolesniška hosta	Škocjan	336	6 D	688, 689
Kolosek	Apnenik	428	7 E	895
Kolpa	Vukovci	510	6 I	1072
Kolpski most	Metlika	478	7 G	997
Konec	Zagorje ob Savi	17A	4 A	76
Kopa 1	Kompolje	1E	2 A	24, 25
Kopa 2	Kompolje	1F	2 A	26
Kopališče	Stari Dvor	137	5 B	288
Kopanjan	Velika Račna	63	2 D	172, 173
Kopica	Trebča vas	450	4 E	941
Kopiček	Dobrava	448A	4D	939
Kopinatova hosta	Gorenji Suhadol	407	6 E	851
Koreničeva hosta	Gorenja Gomila	390	6 D	833
Korinjski hrib	Veliki Korinj	112	2 D	251, 252
Kosmatec	Preska	159	6 C	321, 322
Kosovka	Dobova	223	9 D	456
Kosovo dvorišče	Kostanjevica	435	7 E	904
Kostanovlje	Grič pri Klevevžu	332	6 D	680, 681
Kostjavec	Tihaboj	124	4 C	271, 272
Koščakov vrt	Znojile pri Krki	111	2 D	250

<i>Najdišče</i>	<i>Kraj</i>	<i>Kat. št.</i>	<i>Razdelek na karti (pril. 1)</i>	<i>Stran</i>
Koška hosta	Ravnik	244	5 C	484
Kotarjev peskokop	Podmolnik	23	1 C	99
Kovačev laz	Hudeje	274	4 D	545, 546
Kovk	Kovk	21A	5 A	94, 95
Kozlevec	Stan	282	5 C	561–563
Koželjeva hosta	Reva	442	4 D	916, 917
Krački	Jelševc	323	5 D	663
Krč	Butoraj	499	6 H	1048
Krč	Podzemelj	484	6 G	1023
Kremen	Gorenje Jesenice	250	5 C	497, 498
Kremenska hosta	Bistrica	249	5 C	495, 496
Križ	Zagorica pri Čatežu	231	4 C	464, 465
Križni vrh	Beli Grič	294	5 D	589–593
Krničeva hosta	Prapreče	393	6 D	836
Krokarjev hrib	Budna vas	143	5 B	296
Krška hosta	Smolenja vas	358	6 E	729
Krvica	Velika Kostrevnica	86	3 B	204
Kržišče	Gorenje Laknice	299B	5 D	605
Kržišče	Jagnenica	136	5 B	286, 287
Kržišče	Lukovec	158	6 C	319, 320
Kucenberg	Podkum	75	4 B	189
Kučar	Podzemelj	483	6 G	1013–1022
Kunkel	Vrhtrebnje	273	4 D	538–542
Kuntaričeva hosta	Dobe	434	7 D	903
Kuretova njiva	Grm	480A	6 G	1006
L				
Lačenberg	Trstenik	242	4 C	481–482
Lampičev peskokop	Podmolnik	28	1 C	110
Lapor	Bučka	174	6 D	351
Laščik	Zgornja Slivnica	36	1 C	120–123
Laz	Klenik	14	3 A	62, 63
Laze	Roje pri Trebelnem	321	5 D	655–657
Laze	Vinji vrh	381	6 D	803–806
Laze	Vrhpeč	303	5 D	620
Legarje	Gorenje Radulje	175	7 C	352
Lentičeva hiša	Spodnja Slivnica	58	1 D	164
Lestina	Vače	7	3 A	37–39
Lešenbert	Hohovica	120	4 C	265
Letališče	Zasap	209	8 D	422
Levstikova hiša	Zagorje ob Savi	20B	4 A	86
Limberk	Velika Račna	64	1 D	174, 175
Lopanec	Kaplja vas	259	5 C	513–515

<i>Najdišče</i>	<i>Kraj</i>	<i>Kat. št.</i>	<i>Razdelek na karti (pril. 1)</i>	<i>Stran</i>
M				
Mačkovec	Novo mesto	359A	5 E	732
Magdalenska gora 1	Zgornja Slivnica	38	1 C	129
Magdalenska gora 2	Zgornja Slivnica	39	1 C	130–134
Makote	Brezovo	125	4 C	273
Makovec	Zagorica pri Dobrniču	443	4 D	918–920
Mala njivica	Gorenja Straža	456	5 E	957
Male pužce	Veliko Mraševo	437	8 D	909
Malenškova njiva	Novo mesto	356	5 E	727
Mali deli	Šmarješke Toplice	364	6 D	751, 752
Mancin vrh	Tuji Grm	32	2 B	115
Mareča dula	Sela pri Višnji Gori	46	2 C	147
Mareček	Podmolnik	29	1 C	111, 112
Marjanov hrib	Studenc	99	3 C	233
Marof	Dobrava	141	5 B	294
Marof	Gabrijele	262	5 C	522
Marof	Novo mesto	351	5 E	717–719
Martinov britof	Zagorica pri Čatežu	233	4 C	467, 468
Mastni hrib 1	Škocjan	338	6 D	693–695
Mastni hrib 2	Škocjan	339	6 D	696, 697
Medičevo dvorišče	Selišče	467	5 F	981
Medvedjek	Veliki Gaber	110	3 D	248, 249
Mehovski hrib	Podgrad	408A	6 F	853
Mejni prehod 1	Obrežje	227	9 D	460
Mejni prehod 2	Obrežje	228	9 D	461
Mestne njive	Novo mesto	349	5 E	711
Metlika	Metlika	476	7 G	993–995
Mirenski hrib	Mirna vas	325	6 D	666, 667
Mirt	Veliko Širje	138A	6 B	290
Mlačetne	Veliko Mraševo	438	8 D	910
Mlada Vina	Strelac	380	6 D	797–802
Mlakarjeva hosta	Koritnica	177	7 C	355, 356
Mlake	Sv. Primož	164	6 C	330
Močile	Zgornje Mladetiče	256	5 C	507–509
Mohorjeva njiva	Polje pri Tržišču	261	5 C	521
Molnik	Podmolnik	25	1 C	103–106
N				
Nad kamnolomom	Vrhpeč	302A	4 D	617
Nad Lošprenom	Strelac	376	6 D	778, 779
Namrova hosta	Zaboršt pri Šentvidu	93	3 C	215
Napredovec	Klenik	10	3 A	54
Narpelj	Trška Gora	196	8 C	397, 398
Nerajski Cirknik	Velik Nerajec	503B	5 H	1056–1059

<i>Najdišče</i>	<i>Kraj</i>	<i>Kat. št.</i>	<i>Razdelek na karti (pril. 1)</i>	<i>Stran</i>
O				
Obrčeva hosta	Brezje pri Raki	178	7 D	357
Ocepkov hrib	Zagorje ob Savi	20A	4 A	85
Ograja	Mala Kostrevnica	85	3 B	203
Okljuk	Pusti Gradac	501	6 H	1050, 1051
Okrog	Krajna brda	185	7 C	368
Osnovna šola	Dobova	221C	9 D	453, 454
Osredek	Čužnja vas	329	6 D	674–676
Osredek	Mali Podljuben	460	5 E	963
Ostrvec	Rihpovec	305	5 D	623, 624
P				
Pajkov hrib	Mala Kostrevnica	82A	3 B	200
Pančičev vrh	Javorje	81	3 C	197, 198
Parcela 1510	Orešje	381A	6 D	807
Parcela 804	Dobova	225	9 D	458
Pasjek	Podboršt	145	5 C	299
Pašnik	Ostrožnik	288	5 C	576, 577
Pavšarjeva hosta	Pleše	27	1 C	109
Pečar	Sv. Vrh	269	5 C	530, 531
Pelinovec	Križevska vas	4	2 B	31, 32
Perkljanovec	Cvetež	11B	3 A	58
Perovškov hrib	Mala Kostrevnica	82	3 B	199
Peskokop	Podsmreka pri Višnji Gori	51	2 C	153
Peskokop	Poljane pri Žužemberku	119A	3 D	264
Petkovka	Rodine pri Trebnjem	276	4 D	548, 549
Pezdirčeva njiva	Podzemelj	480B	6 G	1007, 1008
Pičevc	Čužnja vas	326B	6 D	671
Pionir	Bršljin	348	5 E	710
Planina	Drečji Vrh	301A	5 D	609, 610
Planinčev travnik	Libna	202	8 C	414
Pleskovičeva njiva	Gorenja Gomila	394	6 D	837
Plešivica	Brezje pri Trebelnem	308	5 D	627–629
Plešivica	Drenje	455	4 E	955, 956
Pleška hosta	Podmolnik	26	1 C	107, 108
Podbukovje	Lupinica	90	3 C	209
Podsmreka 1	Podsmreka pri Višnji Gori	52	2 C	155
Podsmreka 2	Podsmreka pri Višnji Gori	50	2 C	152
Poganski britof	Gradišče pri Lukovici	1C	2 A	22
Polšnik	Križ	240	4 C	476
Polžev hrib	Gorenji Leskovec	183	7 B	365
Portovald	Novo mesto	347	5 E	709
Površnica	Glinek	286	5 C	571–573
Požekov vrt	Griblje	490	6 H	1032
Preloge	Mačkovec pri Dvoru	452	4 E	943
Preloge	Zgornja Slivnica	37	1 C	124–128

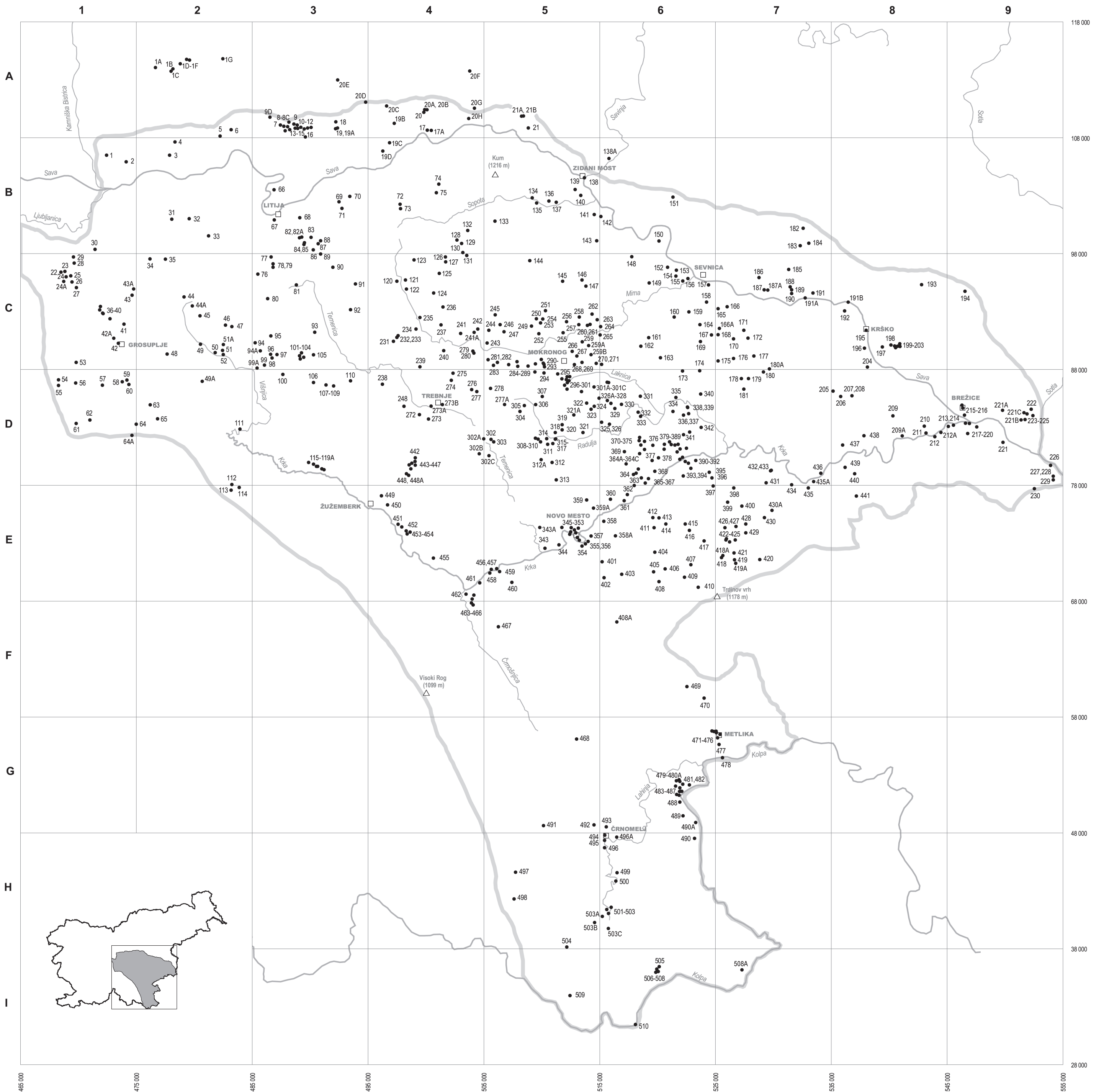
<i>Najdišče</i>	<i>Kraj</i>	<i>Kat. št.</i>	<i>Razdelek na karti (pril. 1)</i>	<i>Stran</i>
Preval	Rovišče	19A	3 A	80
Pri Draganki	Čužnja vas	326A	5 D	670
Pri jezeru	Šmarješke Toplice	377	6 D	780, 781
Pugelca	Gorenje Lanknice	297	5 D	599, 600
Pule	Pristavica pri Velikem Gabru	107	3 D	245
Pungart	Metlika	472	6 G	988
Pungrčarjeva hosta	Radovlja	333	6 D	682
Pupeč	Korita	445	4 D	923
R				
Račičev gozd	Libna	201	8 C	413
Radijeva hosta	Rožno	191	7 C	388
Radovica	Zabrdje	281	5 C	559, 560
Raguše	Osredok pri Hubajnici	168	7 C	337, 338
Rakovniško	Zabrdje	283	5 C	564, 565
Rantahov hrib	Kaplja vas	259A	5 C	516
Ravne	Sela pri Višnji Gori	47	2 C	148
Ravne njive	Vače	8	3 A	40–43
Razdrška hosta	Razdrto	396	6 D	839
Reber	Klenik	15	3 A	64–73
Reber	Vače	8C	3 A	46
Reber 1	Zagorica pri Velikem Gabru	108	3 D	246
Reber 2	Zagorica pri Velikem Gabru	109	3 D	247
Resnice	Šmarješke Toplice	364C	6 D	757
Resnik	Škovec	259B	5 C	517–519
Rimski dvori	Trebnje	273A	4 D	543
Roje	Mirna	243	5 C	483
Roje	Moravče pri Gabrovki	122	4 C	267, 268
Roje	Orle	22	1 C	97, 98
Roje	Podroje	77	3 C	191
Roje	Ribjek	292	5 C	585, 586
Rojska hosta	Moravče pri Gabrovki	121	4 C	266
Rovnice	Škrljevo	245	5 C	485
S				
Sadež	Črnomelj	494	6 H	1039
Samostan	Stična	94	3 C	216
Sava	Gorenje Pijavško	191A	7 C	389
Sava	Jesenice	226	9 D	459
Sava	Krško	195	8 C	396
Sava	Spodnje Gunte	191B	8 C	390
Sava	Zidani most	138	5 B	289
Savnikova gramoznica	Sela pri Dobovi	221A	9 D	451
Sejmišče	Brežice	216	9 D	442, 443
Selo	Gorenje Vrhpolje	425	7 E	888–891
Selska gmajna	Dole pri Škofljici	24A	1 C	101, 102

<i>Najdišče</i>	<i>Kraj</i>	<i>Kat. št.</i>	<i>Razdelek na karti (pril. 1)</i>	<i>Stran</i>
Semenič	Gaber pri Semiču	468	5 G	982, 983
Sitarjevec	Litija	67	3 B	179, 180
Skrovnica	Lukovek	277A	5 D	552
Skubičev vrt	Pance	43	1 C	140
Slančev hrib	Bistrica	252	5 C	501, 502
Smogorjev gozd	Cvetež	12	3 A	59
Smolova hosta	Novo mesto	357	5 E	728
Spodnji dol	Polšnik	72	4 B	185
Srednji hrib	Drečji Vrh	301B	6 D	611
Srednji hrib	Vinji vrh	385	6 D	826
Sredno polje	Čatež	219	9 D	447
Srobotnica	Gorenje Zabukovje	307	5 D	626
Srpčičeva hiša	Cerklje ob Krki	209A	8 D	423
Stara gora	Sv. Vrh	270	5 C	532–534
Stari Bajhovec	Drečji vrh	301	5 D	607, 608
Stari grad	Stari Grad v Podbočju	439	8 D	911, 912
Stari grad – Bočje	Podbočje	440	8 D	913, 914
Starihova loza	Črnomelj	492	5 G	1037
Starina	Jelovo	139	5 B	291
Starograjska hosta	Otočec	362	6 E	747, 748
Steljnik	Golek pri Vinici	505	6 I	1063
Steljnik	Grm	480	6 G	1002–1005
Stonar	Mamolj	70	3 B	183
Stranje	Gorenji Mokronog	296	5 D	595, 596
Straža	Češnjice	115	3 D	255
Straža	Osrečje	341	6 D	699, 700
Stražni dol	Golek pri Vinici	506	6 I	1064, 1065
Stražnik	Vratno	427	7 E	893, 894
Strgarjev štant	Cerov Log	418A	7 E	870
Strmec	Bela Cerkev	384	6 D	820–825
Strmec	Gorenje Kamenje	313	5 D	640
Sv. Ana	Vrhpeč	302	5 D	613–616
Sv. Gora	Rovišče	18	3 A	77, 78
Sv. Helena	Zemelj	485	6 G	1024, 1025
Sv. Jožef	Ivančna Gorica	99A	3 C	234
Sv. Jurij	Čatež	218	9 D	446
Sv. Jurij	Polšnik	73	4 B	186
Sv. Križ	Beli Grič	291	5 C	583, 584
Sv. Križ	Stražnji Vrh	491	5 G	1035, 1036
Sv. Lambert	Pristava nad Stično	80	3 C	195, 196
Sv. Lenart	Rodež	74	4 B	187, 188
Sv. Marjeta	Libna	198	8 C	401–405
Sv. Martin	Kal	144	5 C	297, 298
Sv. Peter	Vintarjevec	79	3 C	194
Sv. Urh	Čadraže	391	6 D	834
Sv. Trojica	Preloka	508A	7 I	1069

<i>Najdišče</i>	<i>Kraj</i>	<i>Kat. št.</i>	<i>Razdelek na karti (pril. 1)</i>	<i>Stran</i>
Š				
Šapole	Kostanjek	193	8 C	394
Ščit	Dolenji Boštanj	155	6 C	313, 314
Šemrga	Iglenik pri Veliki Loki	239	4 C	475
Šentjurski hrib	Tržišče	265	6 C	525, 526
Šentviška gora	Čatež	220	9 D	448, 449
Škodetov pruh	Volčje njive	284	5 C	566, 567
Škoporčeva hosta	Jeperjek	161	6 C	325, 326
Šlemine	Golek pri Vinici	508	6 I	1067, 1068
Špajpil	Radohova vas	103	3 C	240
Špičasti hrib	Dole pri Litiji	126	4 C	274, 275
Špičasti hrib	Log	287	5 C	574, 575
Špiler	Libna	203	8 C	415, 416
Špital	Šentlambert	19D	4 B	83
Špitalska draga	Metlika	471	6 G	986, 987
Šrajeva hosta	Velike Pece	100	3 D	235
Štatenberški hrib	Štatenberk	320	5 D	654
Štirice	Jordankal	302B	4 D	618
Štrajbos	Ržišče	430A	7 E	899
Šumberk	Vintarjevec	76	3 C	190
Šumenje 1	Podturn	316	5 D	648–650
Šumenje 2	Podturn	317	5 D	651
T				
Takpav	Birna vas	147	5 C	301
Teroh	Jelše	83	3 B	201
Tičnica	Studenc	171	7 C	343–346
Tisovec	Mihovo	420	7 E	875
Topliška skala	Jagnenica	134	5 B	284
Trasa kanalizacije	Podzemelj	485A	6 G	1026
Tratce	Čužnja vas	328	6 D	673
Tratnikova hosta	Lutrško selo	366	6 D	759
Trdinova ulica	Črnomelj	493	6 G	1038
Trebanjsko bukovje	Grmada	272	4 D	536, 537
Trebeži	Velike Malence	212	8 D	426, 427
Treščak	Pance	43A	1 C	141
Trnišča	Mihovo	423	7 E	883–886
U				
Ulice	Valična vas	117	3 D	257
V				
Velika dobrava	Šmarčna	150	6 B	304, 305
Velika senožet	Gradišče nad Pijavo Gorico	54	1 D	157
Velike njive	Velika vas	206	8 D	419
Veliki Kolečaj	Zapudje	504	5 H	1061, 1062

<i>Najdišče</i>	<i>Kraj</i>	<i>Kat. št.</i>	<i>Razdelek na karti (pril. 1)</i>	<i>Stran</i>
Veliki prudi	Veliki Obrež	222	9 D	455
Veliki Vinji vrh	Bela Cerkev	382	6 D	811–818
Veliki vrh	Dolenji Suhor pri Metliki	469	6 F	984
Veliki vrh	Jelševce	322	5 D	659–662
Venceljev hrib	Radohova vas	102	3 C	238, 239
Vesela gora	Brinje	246	5 C	486–489
Veselica	Metlika	473	7 G	989
Videmska gorica	Birna vas	146	5 C	300
Vidičeva njiva	Vavta vas	459	5 E	962
Vidmarjev gozd	Dobovo	367	6 D	760
Vidmarjeva hosta	Ribjek	293	5 C	587, 588
Vihra	Draga	386	6 D	827–829
Vinji hrib	Vino	53	1 C	156
Vinji vrh	Raka	180	7 D	359, 360
Vir	Škriplje	487	6 G	1028
Vodice	Klenik	11	3 A	55
Vojna vas	Črnomelj	496A	6 H	1044
Volčanškova gomila	Krško	197	8 C	399, 400
Volčje jame	Vrh pri Boštanju	149	6 C	303
Volčji breg	Brezovica	373	6 D	770–772
Volkova loka	Trbovlje	20F	4 A	90
Voselca	Hrastje	40	1 C	135, 136
Vovk	Bela Cerkev	387	6 D	830
Vrajski breg	Gorenje Lanknice	299A	5 D	604
Vranski hrib	Jelovo	140	5 B	292, 293
Vratolom	Mihovo	419A	7 E	874
Vrh	Kal	19C	4 B	82
Vrhek	Vodice	19B	4 A	81
Vrhi	Velike Brusnice	414	6 E	863, 864
Vrhovski boršt	Orehovica	417	6 E	868
Vrtača	Kovk	21B	5 A	96
Z				
Zaboršt	Gotna vas	401	6 E	844
Zabrezovica	Šmarješke Toplice	364A	6 D	753, 754
Zadinec	Valična vas	118	3 D	258, 259
Zadnja hosta	Podturn	318	5 D	652
Zagrac	Vodice pri Gabrovki	123	4 C	269, 270
Zagrebška cesta	Novo mesto	355	5 E	726
Zajčeva hiša	Udje	56	1 D	161
Zajčji vrh	Gorenje Jesenice	253	5 C	503, 504
Zaključji	Velika Hubajnica	167	6 C	335, 336
Zaloka	Čužnja vas	327	6 D	672
Zapečar 1	Sv. Vrh	266	5 C	527
Zapečar 2	Sv. Vrh	267	5 C	528
Zapečar 3	Sv. Vrh	268	5 C	529

<i>Najdišče</i>	<i>Kraj</i>	<i>Kat. št.</i>	<i>Razdelek na karti (pril. 1)</i>	<i>Stran</i>
Zavrh	Mamolj	69	3 B	182
Zavrh	Spodnja Slivnica	60	1 D	167
Zelkova hosta	Rihpovec	304	5 D	621, 622
Zemljak	Vrh pri Boštanju	154	6 C	311, 312
Zglavnice	Velika Dobrava	51A	2 C	154
Zgornja krona	Vače	9	3 A	48–53
Znančeve njive	Novo mesto	354	5 E	724, 725
Ž				
Žabjek	Otočec	363	6 E	749, 750
Žabjek	Velika vas	205	8 D	418
Železniška postaja	Bršljin	346	5 E	707, 708
Železniška postaja	Grosuplje	42	1 C	139
Žempoh	Ostrožnik	289	5 D	578, 579
Židovec	Miklarji	497	5 H	1045, 1046
Žitnice	Javor	34	2 C	117, 118
Žontova hosta	Rožemberk	251	5 C	499, 500

Priloga 1: Karta arheoloških najdišč (dopolnjeno po Dular, Tecco Hvala 2007). M. = 1:250.000.